

სანდრო ჯორბენაძე

ს ა ა ვ ტ ო რ ო უ ფ ლ ე ბ ე ბ ი ც ს ო ვ რ ე ბ ა უ ი

წიგნი, როგორც ღამეგარე სახელმძღვანელო,
დასაბუთად რეკომენდებულია ივანე ჯავახიშვილის
სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
იურიდიული ფაკულტეტის სამოქალაქო სამართლის
კათედრის მიერ

(2004 წლის 25 ივნისის სხდომის ოქმი №21)

მესამე გადაუშავებული გამოცემა

გამომცემლობა „მერიდიანი“
თბილისი 2013

უკ. (UDC) 347.78

ჯ-711

© სანდრო ჯორბენაძე, 2006

ISBN 99940-0-762-9

ISBN 978-9941-10-735-1

შესავლის გახიზ

საავტორო და მომიჯნავე უფლებები ვრცელდება მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებებზე. ეს უფლებები კერძო პირების კუთვნილებაა, ამავე დროს მსოფლიო შემოქმედებითი მემკვიდრეობის კუთვნილებასაც წარმოადგენს. ინტელექტუალური შემოქმედებაა სწორედ ქვეყნის წინსვლისა და წარმატების ერთ-ერთი ძირითადი გარანტი.

ყოველი სახელმწიფოს ამოცანაა, ხელი შეუწყოს ინტელექტუალურ საკუთრებას, კერძოდ, ინტელექტუალურ-შემოქმედებით შრომას, მათ შორის საავტორო უფლებების სამართლებრივი მოწესრიგების გზით.

აღსანიშნავია, რომ ინტელექტუალური საკუთრების (სამრეწველო საკუთრების, საავტორო სამართლის) გამართული სამართლებრივი ბაზის გამო, შესაძლებელი გახდა საქართველოს გაწევრიანება ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციაში.

ისეთი შემოქმედებითი პოტენციის მქონე ქვეყნისათვის როგორც საქართველოა, ერთი-ორად იზრდება საავტორო უფლებების დაცვის საჭიროება. ამას ადასტურებს ამ სფეროსთან დაკავშირებული მრავალი სასამართლო პროცესი.

ანგარიშგასწავლია ისიც, რომ ინტელექტუალურ-სამართლებრივი სასამართლო დავები ერთ-ერთ ურთულეს განსახილველ საქმეებად ითვლება მსოფლიოში.

საავტორო სამართლის კურსი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე XX საუკუნის 60-იანი წლების დასაწყისიდან საეალებულო საგნად იკითხებოდა. საბჭოთა კავშირის ყოფილი რესპუბლიკებიდან (საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ) მხოლოდ რუსეთში – მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტში დარჩა ასე, დანარჩენი ქვეყნების უმაღლეს სასწავლებლების სასწავლო პროგრამაში საავტორო სამართალი არჩევით საგნად იქნა შეტანილი.

სტუდენტობის პერიოდში ეყრება საფუძველი მომავალი სპეციალისტის აღზრდას, პროფესიონალად მათი ჩამოყალიბების პროცესს. ამისათვის კი აუცილებელია უფრო გასაგებად, მაგალითების მოყვანით ამა თუ იმ სამართლებრივი ნორმის ახსნა-განმარტება, რათა სტუდენტმა უფრო ადეილად შეითვისოს და დაიმახსოვროს სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული მასალა.

სტუდენტებთან ურთიერთობის გამოცდილებამ დამანახა ამ მეთოდის უპირატესობა.

წარმოდგენილი ნაშრომი სწორედ ამ პრინციპითაა შედგენილი.

საავტორო სამართლის უფრო ღრმა შესწავლის მიზნით, ზოგიერთი მაგალითის სათაურის გვერდით მითითებულია მუხლები, რომლებთანაცაა დაკავშირებული ეს მაგალითი. დაინტერესებულ პირს შეუძლია მაგალითის შინაარსის ანალიზის საფუძველზე მისი დაკავშირება ფრჩხილებში მითითებულ მუხლთან. ამიტომ გთავაზობთ შემდეგი სქემის გამოყენებას: ა. მუხლის წაკითხვა; ბ. მაგალითის წაკითხვა; გ. ისევ მუხლის წაკითხვა.

წიგნში მოყვანილი მაგალითები არცერთი არაა მოგონილი. ისინი მოპოვებულია სხვადასხვა წყაროებიდან, მათ შორის ინტერნეტის ქართული და უცხოური საძიებო სისტემებიდან (MSN, Yahoo, Google, Wikipedia, Rambler, Yandex და სხვ.).

წიგნი განკუთვნილია იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის და ინტელექტუალური საკუთრებით დაინტერესებული ნებისმიერი მკითხველისათვის.

საქართველოს კანონი საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ*

თავი I. ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1. კანონის რეპულირების სუარო (03.06.2005 № 1585)

ეს კანონი არეგულირებს:

- ა) იმ საავტორო ქონებრივ და პირადი არაქონებრივ უფლებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებთა შექმნისას და გამოყენებისას (საავტორო უფლებები);
- ბ) შემსრულებლის, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის დამამზადებლისა და მაუწყებლობის ორგანიზაციის საავტორო უფლებების მომიჯნავე უფლებებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს (შემდგომში – მომიჯნავე უფლებები);
- გ) მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს.

მცირე კომენტარი: საავტორო სამართალი განიხილება როგორც კერძო სამართლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ინსტიტუტი.

საქართველოში საავტორო უფლებათა დაცვა ხორციელდებოდა ჯერ მეფის რუსეთის, ხოლო შემდგომ საბჭოთა კავშირის კანონმდებლობით. 1997 წლის 25 ნოემბრიდან პირველი ეროვნული სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებასთან ერთად, ამოქმედდა დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი კანონმდებლობა საავტორო უფლებებთან დაკავშირებით, რომელიც განთავსდა სამოქალაქო კოდექსის მე-4 წიგნის 1-ელ კარში. 1997 წლამდე მოქმედებდა საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის 1964 წლის კოდექსის ნორმები. 1999 წლის 8 ივლისიდან ამოქმედდა „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში კი დარჩა სპეციალურ კანონზე მითითებითი ნორმა:

მუხლი 1017. საავტორო სამართლის მნება

საავტორო სამართალით მოწესრიგებული საავტორო ქონებრივ და პირად არაქონებრივ უფლებების, აგრეთვე ზოგიერთი მათი მომიჯნავე უფლების დაცვა

* საქართველოს პარლამენტის მიერ 2010 წლის 4 მაისს № 3032 საქართველოს კანონით მიღებული ცვლილებებისა და დამატებების გათვალისწინებით.

ხორციელდება „საავტორო და მომხმარებელ უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად. (22.06.99 № 2114)

ინტელექტუალურ საკუთრებაზე (საავტორო სამართალი, სამრეწველო საკუთრება) უფლებათა დაცვა განმტკიცებულია საქართველოს კონსტიტუციით:

მუხლი 23.

1. ინტელექტუალური შემოქმედების თავისუფლება უზრუნველყოფილია. ინტელექტუალური საკუთრების უფლება ხელშეუვალია.

2. შემოქმედებით პროცესში ჩარევა, შემოქმედებითი საქმიანობის სფეროში ცენზურა დაუშვებელია.

3. შემოქმედებითი ნაწარმოების დაყადაღება და გავრცელების აკრძალვა დაუშვებელია, თუ მისი გავრცელება არ ლახავს სხვა ადამიანის კანონიერ უფლებებს.

მუხლი 2. საერთაშორისო ხელშეკრულებები

თუ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, რომელთა მონაწილეც არის საქართველო, დადგენილია ამ კანონისაგან განსხვავებული წესები, მაშინ გამოიყენება საერთაშორისო ხელშეკრულებათა წესები.

მცირე კომენტარი: საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისად:

მუხლი 6.

1. საქართველოს კონსტიტუცია სახელმწიფოს უზენაესი კანონია. ყველა სხვა სამართლებრივი აქტი უნდა შეესაბამებოდეს კონსტიტუციას.

2. საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას ან შეთანხმებას, თუ იგი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას, კონსტიტუციურ შეთანხმებას (30.03.2001 № 826) აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტების მიმართ.

„საავტორო და მომხმარებელ უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი

უნდა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს.

საავტორო სამართლის სფეროში საქართველო მიერთებულია და ხელმოწერილია შემდეგ საერთაშორისო კონვენციებსა და ხელშეკრულებებზე:

1. ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაციის 1967 წლის დამფუძნებელი კონვენცია. საქართველო შეუერთდა 1991 წლის 25 დეკემბერს.

2. ლიტერატურული და მხატვრული ნაწარმოებების დაცვის შესახებ ბერნის კონვენცია (1886წ.). საქართველო შეუერთდა 1995 წლის 16 მაისს.

3. ისმოს* 1996 წლის ხელშეკრულება საავტორო უფლებების შესახებ. საქართველო შეუერთდა 2002 წლის 6 მარტს.

4. ისმოს 1996 წლის ხელშეკრულება შესრულებებისა და ფონოგრამების შესახებ. საქართველო შეუერთდა 2002 წლის 20 მაისს.

5. შემსრულებელთა, ფონოგრამების დამამუშავებელთა და სამაუწყებლო ორგანიზაციათა უფლებების დაცვის შესახებ რომის 1961 წლის კონვენცია (ძალაში შევიდა 1964 წელს). საქართველო შეუერთდა 2004 წლის 14 აგვისტოს.

6. ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების ვაჭრობასთან დაკავშირებული ასპექტების შესახებ 1994 წლის შეთანხმება (TRIPS). საქართველო შეუერთდა 2000 წლის 14 ივნისს.

მუხლი 3. კანონის მოქმედების სფერო

ეს კანონი ვრცელდება:

ა) მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებებზე, შესრულებაზე, ფონოგრამაზე, ვიდეოგრამასა და მონაცემთა ბაზაზე, რომლებზედაც უფლებათა მფლობელია საქართველოს მოქალაქე, ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი საქართველოს ტერიტორიაზე, და იურიდიული პირი, რომელსაც აქვს ადგილსამყოფელი საქართველოს ტერიტორიაზე; (03.06.2005 № 1585)

ბ) მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებებზე, ფონო-

---

* ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაცია (ინგ. WIPO – World Intellectual Property Organization) – გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სისტემაში შემავალი სპეციალიზებული სამთავრობათშორისო ორგანიზაცია, რომელიც დაარსდა 1967 წელს. ისმოს შტაბ-ბინა მდებარეობს ქ. ჟენევაში.

გრამასა და ვიდეოგრამაზე, მონაცემთა ბაზაზე, რომლებიც პირველად გამოქვეყნდა საქართველოს ტერიტორიაზე. ნაწარმოები, ფონოგრამა და ვიდეოგრამა ასევე ჩაითვლება საქართველოში პირველად გამოქვეყნებულად, თუ უცხო ქვეყანაში პირველი გამოქვეყნებიდან 30 დღის ვადაში ისინი გამოქვეყნდა საქართველოს ტერიტორიაზე; (03.06.2005 № 1585)

გ) შესრულებაზე, რომელიც პირველად განხორციელდა საქართველოს ტერიტორიაზე; შესრულებაზე, რომელიც ჩაწერილია ფონოგრამაზე ან ვიდეოგრამაზე, რომლის დაცვაც ხდება ამ მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად; შესრულებაზე, რომელიც არ არის ჩაწერილი ფონოგრამაზე ან ვიდეოგრამაზე, მაგრამ ჩართულია მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემაში, რომლის დაცვაც ხდება ამ მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად;

დ) იმ მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემაზე, რომელმაც საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიიღო მაუწყებლობის ლიცენზია და გადასცემს გადაცემას საქართველოს ტერიტორიაზე განლაგებული გადამცემებით, ეთერის, კაბელის ან სხვა ანალოგიური საშუალების გამოყენებით; (03.06.2005 № 1585)

ე) არქიტექტურულ ნაწარმოებებზე, რომლებიც განლაგებულია საქართველოს ტერიტორიაზე, ხელოვნების ნაწარმოებებზე, რომლებიც ჩართულია შემადგენელ ნაწილად საქართველოს ტერიტორიაზე განლაგებულ არქიტექტურულ ნაწარმოებში, მიუხედავად მათი ავტორების მოქალაქეობისა და მუდმივი საცხოვრებელი ადგილისა;

ვ) მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების სხვა ნაწარმოებებზე, შესრულებაზე, ფონოგრამაზე, ვიდეოგრამასა და მაუწყებლობის ორგანიზაციათა გადაცემებზე, რომლებიც დაცულია იმ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა შესაბამისად, რომელთა მონაწილეც არის საქართველო.

მცირე კომენტარი: ამ მუხლით დაწესებულია ის კრიტერიუმები, რომლითაც განსაზღვრულია კანონის მოქმედების სფერო:

1. უფლებათა მფლობელი ფიზიკური პირის მოქალაქეობა და მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი.
2. უფლებათა მფლობელი იურიდიული პირის ადგილსამყოფელი.
3. პირველად გამოქვეყნების ტერიტორია. ბერნის კონვენციის მე-3 მუხლიდან გამომდინარე, პირველად გამოქვეყნებულად ითვლება, აგრეთვე, უცხო ქვეყანაში გამოქვეყნებიდან 30-დღიან ვადაში საქართველოში გამოქვეყნებაც. მაგალითად, „პარი პოტერის“ ერთ-ერთი წიგნის პრეზენტაციის დღე ერთდროულად რამდენიმე ქვეყანაში ერთსა და იმავე დროს დაიწყო, მათ შორის, საქართველოშიც.

4. პირველად შესრულების ტერიტორია.
5. მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემების გადამცემების განლაგების ტერიტორია.
6. არქიტექტურული ნაწარმოების განლაგების ტერიტორია.
7. საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცვალობა.

მუხლი 4. კანონში გამოყენებულ ტერმინთა განმარტება

ამ კანონში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) „ავტორი“ – ფიზიკური პირი, რომლის ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგადაც შეიქმნა ნაწარმოები;

ბ) „აუდიოვიზუალური ნაწარმოები“ – ნაწარმოები, რომელიც შედგება თანამიმდევრული გამოსახულებებისაგან ხმის თანხლებით ან/და უამისოდ, ქმნის მოძრაობის შთაბეჭდილებას და შეიძლება აღქმულ იქნეს მხედველობით ან/და სმენით. აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებს მიეკუთვნება კინემატოგრაფიული და სხვა ნაწარმოებები, რომლებიც გამოხატულია კინემატოგრაფიის ანალოგიური საშუალებებით (ტელე, ვიდეო, დიაფილმები და სხვა);

გ) „აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებელი (პროდიუსერი)“ – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელმაც თავის თავზე აიღო ინიციატივა და იკისრა პასუხისმგებლობა ასეთი ნაწარმოების დამზადებისათვის; თუ არ არსებობს საწინააღმდეგო დასაბუთება, აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებლად მიიჩნევა ის ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომლის სახელი ან დასახელებაც სათანადო წესით აღნიშნულია ნაწარმოებზე;

დ) „საჯარო გაცნობა“ – ნებისმიერი მოქმედება (გამოქვეყნების გარდა), რომლის შედეგადაც უშუალოდ ან ტექნიკური საშუალებით ნაწარმოები, შესრულება, ფონოგრამა, ვიდეოგრამა, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემა ან მონაცემთა ბაზა საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი გახდა; (03.06.2005 № 1585)

ე) „გამოცემა“ – ავტორის, საავტორო ან მომიჯნავე უფლებების სხვა მფლობელის, მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის თანხმობით ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების სამოქალაქო ბრუნვაში გაშვება გაყიდვის ან გაქირავების ანდა ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლებზე საკუთრების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის გზით იმ რაოდენობით, რომელიც აკმაყოფილებს საზოგადოების გონივრულ მოთხოვნებს; (03.06.2005 № 1585)

ვ) „გაქირავება“ – ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის ორიგინალის ან ასლის ხელმისაწვდომობა დროის განსაზღვრულ პერიოდში სარგე-

ბლობისათვის მოგების მიღების მიზნით;

ზ) „ვიდეოგრამა“ – გამოსახულებათა თანამიმდევრობის ჩანაწერი რაიმე ობიექტური ფორმით, ხმის თანხლებით ან უამისოდ;

თ) „ვიდეოგრამის დამამზადებელი (პროდიუსერი)“ – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელმაც თავის თავზე აიღო ინიციატივა და იკისრა პასუხისმგებლობა გამოსახულებათა თანამიმდევრობის პირველი ჩანაწერის ხმის თანხლებით ან უამისოდ განხორციელებისათვის; თუ არ არსებობს საწინააღმდეგო დასაბუთება, ვიდეოგრამის დამამზადებლად მიიჩნევა ის ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომლის სახელი ან/და დასახელებაც სათანადო წესით აღნიშნულია ვიდეოგრამაზე ან/და მის ფუტლარზე;

ი) „კაბელით გადაცემა“ – საზოგადოების მიერ მიღების მიზნით ხმის ან/და გამოსახულების გადაცემა სადენით, ოპტიკური ბოჭკოს ან სხვა ანალოგიური საშუალებით; (03.06.2005 № 1585)

ი') „კაბელით ხელახალი გადაცემა“ – სადენით ან საჰაერო გზით, სატელე-ვიზუალური კავშირის ჩათვლით, საზოგადოებისთვის განკუთვნილი ტელე და რადიო-პროგრამების საწყისი გადაცემის ერთდროულად, შეუწყვეტლად და შეუკვეცა-ვად ხელახალი გადაცემა კაბელით ან მიკროტალღური სისტემის მეშვეობით; (03.06.2005 № 1585)

კ) „კომპიუტერული პროგრამა“ – ინსტრუქციათა ერთობლიობა სიტყვების, კოდების, სქემების ან მანქანით წაკითხვადი სხვა ფორმით, რომელიც საშუალებას იძლევა აპოქმელოს კომპიუტერი განსაზღვრული შედეგების მისაღწევად. ტერმინი მოიცავს კომპიუტერული პროგრამის დიზაინის მოსამზადებელ მასალას;

ლ) „ეთერში გადაცემა“ – საზოგადოების მიერ მიღების მიზნით ხმის ან/და გამოსახულების გადაცემა უსადენო კავშირგაბმულობით, მათ შორის, თანამგზავრის მეშვეობით („თანამგზავრი“ – ყველა თანამგზავრი, რომელიც მუშაობს ტელესაკომუნიკაციო წესების შესაბამისად საზოგადოებისათვის მისაწოდებელი სამუშაო სიგნალებისათვის განკუთვნილ სიხშირეთა დიაპაზონში; „თანამგზავრის მეშვეობით გადაცემა“ – მაუწყებლობის ორგანიზაციის კონტროლისა და პასუხისმგებლობის პირობებში პროგრამების მატარებელი სიგნალების მიღება; საზოგადოებისათვის განკუთვნილი პროგრამები მიიღება კავშირის უწყვეტი ჯაჭვის სახით – ზევით სატელიტისა და ქვევით დედამიწის მიმართულებით); კოდირებული სიგნალების გადაცემა წარმოადგენს ეთერში გადაცემას, თუ დეკოდირების საშუალებები საზოგადოებას მიეწოდება საეთერო მაუწყებლობის ორგანიზაციის მიერ ან მისი თანხმობით; (03.06.2005 № 1585)

მ) „მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემა“ – საზოგადოების მიერ მისაღებად განკუთვნილი ხმის ან/და გამოსახულების ერთობლიობა, რომელიც გადაიცემა ეთერში ან კაბელით; (03.06.2005 № 1585)

ნ) „მონაცემთა ბაზა“ – სისტემური ან მეთოდური წესით განლაგებული ნაწარმოებების ან/და სხვა მონაცემებისა და მასალის კრებული, რომელიც ინდივიდუალურად ხელმისაწვდომია ელექტრონული ან სხვა საშუალებებით. ტერმინი არ გულისხმობს კომპიუტერულ პროგრამას, რომელიც გამოიყენება ელექტრონული საშუალებებით ხელმისაწვდომი მონაცემთა ბაზის შექმნისა და გამოყენების დროს; (03.06.2005 № 1585)

ო) „რეპროდუცირება“ – ნაწარმოების, მომიჯნავე უფლების ობიექტის ან მონაცემთა ბაზის პირდაპირ ან არაპირდაპირ, მთლიანად ან მისი ნაწილის ერთი ან ერთზე მეტი ასლის დამზადება ნებისმიერი საშუალებითა და ფორმით, მათ შორის, ხმისა და ვიდეოჩანაწერის ფორმით. რეპროდუცირებად ასევე ჩაითვლება ჩაწერა დროებითი ან მუდმივი შენახვისათვის, ელექტრონული (ციფრულის ჩათვლით), ოპტიკური ან მანქანით წაკითხვადი სხვა ფორმით; (03.06.2005 № 1585)

ო¹) „დროებითი ასლი“ – ნაწარმოების, შესრულების ჩანაწერის, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მონაცემთა ბაზის ან მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემის ჩანაწერის შემთხვევითი ან აუცილებელი დროებითი ასლი, რომელიც წარმოადგენს ტექნიკური პროცესის აუცილებელ და მნიშვნელოვან ნაწილს; დროებითი ასლის შექმნის ერთადერთი მიზანია უზრუნველყოს ობიექტის ქსელში გადაცემა მესამე პირებს შორის ნაწარმოების ან/და მომიჯნავე უფლებების ობიექტების შუალედური ან კანონიერი გამოყენებისას და ასეთ დროებით ასლს არ აქვს დამოუკიდებელი კომერციული მნიშვნელობა; (03.06.2005 № 1585)

პ) „რეპროგრაფიული გამრავლება (ასლის გადაღება)“ – წერილობითი ან გრაფიკული საშუალებით გამოხატული ნაწარმოების, მონაცემების ან სხვა მასალის ორიგინალის ან ასლის ფაქსიმილური რეპროდუცირება ნებისმიერი ზომით, ფოტოკოპირების ან სხვა ტექნიკური საშუალების გამოყენებით. რეპროგრაფიულ გამრავლებად არ ჩაითვლება ჩაწერა ელექტრონული (ციფრულის ჩათვლით), ოპტიკური ან მანქანით წაკითხვადი სხვა ფორმით; (03.06.2005 № 1585)

ჟ) „საჯარო გადაცემა“ – ნაწარმოების, შესრულების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მონაცემთა ბაზის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემის გამოსახულების ან/და ხმის გადაცემა ეთერში, კაბელით ან სხვა საშუალებით (გარდა ნაწარმოების ან ფონოგრამის ასლების გავრცელებისა) ისე, რომ გადაცემის გამოსახულება ან/და ხმა შესაძლებელია აღიქვან პირებმა, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან ოჯახის ან ოჯახის ახლობელთა წრეს, იმ ადგილზე (ადგილებზე), რომელიც იმდენადაა დაშორებული გადაცემის ადგილიდან, რომ ასეთი გადაცემის გარეშე გამოსახულება ან/და ხმა არ შეიძლება აღქმულ იქნეს მიღების ადგილზე (ადგილებზე), მათ შორის, გადაიცეს ისე, რომ საავტორო ან მომიჯნავე უფლების ობიექტები, მონაცემთა ბაზები ხელმისაწვდომი იყოს ნებისმიერი პირისათვის მის მიერ არჩეულ დროს და ადგილიდან; (03.06.2005 № 1585)

რ) „საჯარო შესრულება“ – ნაწარმოების, შესრულების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემის წარმოდგენა დეკლამაციის, თამაშობის, სიმღერის, ცეკვის ან სხვა სახით, უშუალოდ (ცოცხალი შესრულება) ან ნებისმიერი მოწყობილობის მეშვეობით, ადგილზე (ადგილებზე), სადაც საჯარო შესრულება შეიძლება აღჭურვს იქნეს საჯარო გადაცემის აუცილებლობის გარეშე და სადაც ესწრებიან ან შეიძლება ესწრებოდნენ პირები, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან ოჯახის ან ოჯახის ახლობელთა წრეს. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების საჯარო შესრულებად ითვლება ნაწარმოების გამოსახულებათა ჩვენება თანამიმდევრობით;

ს) „საჯარო ჩვენება“ – ნაწარმოების ორიგინალის ან ასლის დემონსტრირება უშუალოდ ან ეკრანზე ფირის, სლაიდის, კადრის ან სხვა ტექნიკური საშუალების მეშვეობით, რასაც ესწრებიან ან შეიძლება ესწრებოდნენ პირები, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან ოჯახის ან ოჯახის ახლობელთა წრეს. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების საჯარო ჩვენებად ჩაითვლება ცალკეული კადრების ჩვენება თანამიმდევრობის გარეშე; (03.06.2005 № 1585)

ტ) „ტექნოლოგიური საშუალება“ – ნებისმიერი ტექნოლოგია, მოწყობილობა ან მისი კომპონენტი, რომელთა ნორმალურად ფუნქციონირების დროს აღკვეთილია ან იზღუდება მოქმედებები, რომლებიც არ არის ნებადართული საავტორო ან სხვა უფლებების მფლობელის მიერ; ტექნოლოგიური საშუალება ქმდითად ჩაითვლება, თუ დაცული ნაწარმოების ან სხვა ობიექტის გამოყენებისას უფლებათა მფლობელი მასთან წვდომას აკონტროლებს იმ პროცესების მეშვეობით (დამიფრვის, კოპირების შეზღუდვისა და სხვა გზით), რომლებიც ემსახურება დაცვის მიზანს; (03.06.2005 № 1585)

ტ1) „ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლა“ – მოწყობილობის ან მისი კომპონენტის ან/და სხვა საშუალებების გამოყენება ტექნოლოგიური საშუალებების ნეიტრალიზაციისათვის; (03.06.2005 № 1585)

უ) „უფლების მართვის ინფორმაცია“ – ნებისმიერი ინფორმაცია, რომლის საშუალებით ხორციელდება ნაწარმოების ან ამ კანონით დაცული სხვა ობიექტის, ავტორის ან უფლებათა მფლობელის იდენტიფიცირება, ანდა ინფორმაცია ნაწარმოების ან ამ კანონით დაცული სხვა ობიექტის გამოყენების პირობების შესახებ, აგრეთვე ნებისმიერი ციფრები და კოდები, რომლებშიც მოცემულია ასეთი ინფორმაცია, თუ ამ ინფორმაციის ნებისმიერი ელემენტი აღნიშნულია ნაწარმოების ან ამ კანონით დაცული სხვა ობიექტის ასლზე ანდა ჩნდება მათი საჯარო გაცნობის დროს; (03.06.2005 № 1585)

ფ) „ფონოგრამა“ – შესრულების ხმის, სხვა ხმის ან ხმის გამოშატეული სიგნალის ჩანაწერი. ტერმინი არ გულისხმობს აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებში ჩართულ ხმის ჩანაწერს; (03.06.2005 № 1585)

ქ) „ფონოგრამის დამამზადებელი“ – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელმაც თავის თავზე აიღო ინიციატივა და იკისრა პასუხისმგებლობა შესრულების ან სხვა ხმების პირველი ხმოვანი ჩანაწერის განხორციელებისათვის; თუ არ არსებობს საწინააღმდეგო დასაბუთება, ფონოგრამის დამამზადებლად მიიჩნევა ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომლის სახელი ან/და დასახელებაც სათანადო წესით აღნიშნულია ფონოგრამაზე ან/და მის ფუტლარზე;

ღ) „ჩაწერა“ – გამოსახულების ან/და ხმის ფიქსირება რაიმე ობიექტური ფორმით, რაც ტექნიკური მოწყობილობების გამოყენებით მათი აღქმის, რეპროდუცირებისა და გადაცემის საშუალებას იძლევა; (03.06.2005 № 1585)

ყ) „შემსრულებელი“ – მსახიობი (თეატრის, კინოსი და ა.შ.), მომღერალი, მუსიკოსი, მოცეკვავე ან სხვა პირი, რომელიც თამაშობს როლს, კითხულობს, მღერის, ახდენს დეკლამირებას*, უკრავს მუსიკალურ ინსტრუმენტზე ან სხვაგვარად ასრულებს ლიტერატურის ან ხელოვნების ნაწარმოებს, საესტრადო, საცირკო, თოჯინურ ან ფოლკლორულ ნიმუშს. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: ნაწარმოების ავტორად მიიჩნევა მხოლოდ ფიზიკური პირი. ნაწარმოები იქმნება ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგად. ინტელექტი კი გააჩნია მხოლოდ ფიზიკურ პირს – ადამიანს. აქედან გამომდინარე, ავტორად არ მიიჩნევა არც ცხოველი და არც კომპიუტერი (ე.წ. „ხელოვნური ინტელექტი“). შესაბამისად, ავტორს გააჩნია პირველადი საავტორო უფლებები თავის მიერ შექმნილ ნაწარმოებზე, მეორადი საავტორო უფლებები კი შეიძლება გააჩნდეს როგორც სხვა ფიზიკურ, ისე იურიდიულ პირს. ტერმინ „ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგში“ იგულისხმება ნაწარმოების ორიგინალობა, ოღონდ არა აბსოლუტური თვალსაზრისით. ნაწარმოები არ უნდა იყოს ადრე არსებული ნაწარმოების არც ასლი და არც იმდენად მსგავსი, რომ გაჭირდეს მათი ერთმანეთისგან განსხვავება. ავტორის მსგავსად, „შემსრულებელიც“ მხოლოდ ფიზიკური პირი შეიძლება იყოს.

* დეკლამირება (ლათ. declamatio) – ლიტერატურული ნაწარმოების გამოხატულებით კითხვა; მხატვრული კითხვა.

პინოქიო და ბურატინო (მუხლი 13)

რუსი მეცნიერები მიიჩნევენ, რომ გრაფ ალექსეი ტოლსტოის (1882/83-1945 წწ.) „ოქროს გასაღები ანუ ბურატინოს თავგადასავალი“ სრულიად ახალი, დამოუკიდებელი ნაწარმოებია, რომელსაც მწერალმა საფუძვლად დაუდო კარლო კოლოდის (1826-1890 წწ.) მიერ, 1883 წელს გამოცემული „პინოქიოს“ სიუჟეტი (ზღაპრის მთავარი გმირი ფიჭვის ხისგან გამოთლილი ბიჭუნაა. „პინო“ იტალიურად ფიჭვს ნიშნავს). ამას „ბურატინოს თავგადასავლის“ შესავალში თვით გრაფ ტოლსტოიც აღიარებს. გარდა ამისა, მოხუც მეარღნეს კარლო უწოდა კარლო კოლოდის (ნამდვილი გვარია ლორენცინი, კოლოდა კი იტალიის პატარა ქალაქია, სადაც ვითარდებოდა პინოქიოს თავგადასავალი) საპატივცემულოდ.

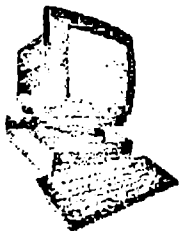
ავტორს ყველაფრის უფლება აქვს (მუხლები: 13; 17)

ლეგენდარულმა პოლ მაკარტინიმ 2003 წელს საკუთარი სიმღერის – „ლეთ ით ბის“ („Let It Be“) ახალი ვერსია გამოუშვა – „Let It Be ... Naked“.

კომპიუტერის სამეცნიერო მოხსენება (მუხლი 6)

სამმა ამერიკელმა პროგრამისტმა შექმნა პროგრამა, რომელსაც შეუძლია „სამეცნიერო შრომის“ დაწერა შემოხვევითი სიტყვებისაგან, ცხრილებისა და დიაგრამებისაგან. ორი ასეთი „შრომა“ გადაეცა სისტემატიკის, კიბერნეტიკისა და ინფორმატიკის მსოფლიო კონფერენციის ორგანიზატორებს. კონფერენცია 2005 წლის ივლისში ფლორიდის შტატის ქალაქ ორლანდოში ტარდებოდა.

წარდგენილი ორი შრომიდან ერთი მიღებულ იქნა. ამ ნაშრომის სათაური სრულიად უაზრობაა: „რუტერი: წერტილების მისაწვდომობისა და ნამეტობის

მეთოდოლოგიის ტიპური უნიფიკაცია“.

პროგრამის ერთ-ერთი ავტორი ჯერემი სტრიბლინგი აცხადებდა, რომ ამით მათ ხალხს დაანახეს ასეთი აკადემიური ფორუმების მოწყობის უსისტემობა.

კონფერენციის ორგანიზატორებმა ოფიციალურად განაცხადეს, რომ ეს შრომა დღის წესრიგში არ ჩაირთვებოდა. კომპიუტერული სამეცნიერო მოხსენება კი იმიტომ იქნა მიღებული, რომ სპეციალისტებმა ვერ მოასწრეს წაკითხვა და შესაბამისი რეკომენდაციის წარდგენა.

რობოტის კონცერტი (მუხლი 47)

2012 წელს იაპონიაში შედგა რობოტ-გოგონას, სახელად – „ჯემინოიდ ფეის“, პირველი ნამდვილი კონცერტი. რობოტი ოსაკას უნივერსიტეტის პროფესორმა პიროში იშიგურომ შექმნა (მისი ფასი 110 000 აშშ დოლარია). ეფს შეუძლია გაღმება, წარებისა და ტუჩების მოძრაობა, საუბარი და სიმღერა – ჩანაწერების გაჟღერება და ხმების მიბადება. მის პროგრამაში ჩადებულია ადამიანის 65 მიმიკის გამოყენება. პროფესორმა იშიგურომ განაცხადა, რომ სულ მალე იმდენად დაახლოვდება რობოტი და ადამიანი, რომ შეუძლებელი იქნება მათი გარჩევა და რობოტების უფლებების, მათ შორის, საავტორო უფლებების საკითხიც დადგება დღის წესრიგში.

მხატვარი შიმპანზე (მუხლები: 5; 6; 17; 18; 31; 32)

2005 წლის ივნისში ლონდონის „ბონკემის“ აუქციონზე 16 000 ფუნტ სტერლინგად გაიყიდა „აბსტრაქტული ფერწერის“ სამი ნიმუში.

ნახატების „ავტორია“ შიმპანზე „კონგო“. აწ გარდაცვლილმა მაიმუნმა ხატვა 1950 წელს დაიწყო. საინტერესოა ისიც, რომ 1957 წელს მისი ნამუშევრების პირველი გამოფენა მოეწყო. გამოფენაზე მისულმა პაბლო პიკასომ მაიმუნის ერთ-ერთი „შედევრი“ შეისყიდა და თავის სტუდიაში საპატიო ადგილზე ჩამოკიდა.

ხატვის ნიჭი სხვა ცხოველებსაც გააჩნია

(მუხლები: 5; 6; 17; 18; 31; 32)

1. 2011 წელს ტორონტოს ზოოპარკში გამოვლინდა კიდევ ერთი ნიჭიერი „მხატვარი“ – გორილა „ჩარლზი“, რომელიც შიშპანზე „კონგოს“ მსგავსად ქმნის ნაწარმოებებს, ოღონდ არა ფუნჯით, არამედ – თითებით. მისი ნამუშევრები 450-დან 800 აშშ დოლარამდე ღირს.

2. კატალონიის ქ. ბარსელონაში ცხოვრობს ცხენი „ნაპოლეონი“, რომელიც ფუნჯით ხატავს და მისი ნამუშევრები პოლანდიაში დაბადებული ამერიკელი მხატვრის ვილემ დე კუნინგის (Willem de Kooning (1904-1997)) ნამუშევრებს ჰგავს. ასეთი მსგავსების გამო, „ნაპოლეონის“ ნახატები 3000-დან 6000 ევრომდე ღირს. „ნაპოლეონის“ მსგავსად, ნეადაშიც ხატავს ცხენი „ჩოლა“, ოღონდ – აბსტრაქტულ ნახატებს. „ჩოლას“ ნამუშევრები 2000 აშშ დოლარამდე ღირს.

3. სხვა ცხოველებს ხომ არ ჩამოვრჩებიო და ჰიუსტონის ზოოპარკის ბინადარ თხას, სახელად „პიკს“ დღე არ გაუშვია ისე, რომ პირში ფუნჯგაყრილს ერთი ნახატი მაინც არ დაეხატა.

4. ცხოველებს შორის ყველაზე „წონიანი“ მხატვარი ინდიანას შტატის მარტორქა „მეჩია“. „მეჩი“ ნახატებს ზედა ტუჩით ქმნის. მისი ნახატების გაყიდვით მიღებული თანხა კი „მარტორქების გადარჩენის ფონდში“ გადაირიცხება. მასზე ცოტათი მსუბუქია 1000 კილოგრამიანი მარტორქა „მშიდი“, რომელიც აშშ-ის ქ. დენვერის ზოოპარკში ცხოვრობს და ფუნჯით ხატავს.

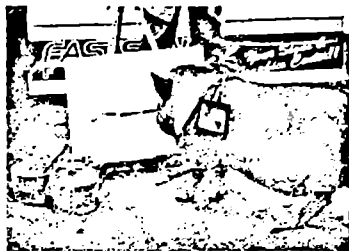

5. ტაილანდში სპილოებს ხატვას სამი წლიდან ასწავლიან. სხვა მხატვარ სპილოებთან შედარებით ყველაზე ნიჭიერი აღმოჩნდა სპილო „ხონა“, რომელიც არა აბსტრაქტულ ნახატებს, არამედ – თავის მეგობარ სპილოებსაც კი ხატავს.

6. ვიეტნამელი ღორი „სმიტფილდი“ შოუბიზნესის ნამდვილი ვარსკვლავი

ვია. ის კარგად ხატავს. ამ ნახატების რეპროდუქციებით ყოველწლიურად გამოდის კალენდრები. გარდა ამისა, სიამოვნებით კოცნის ადამიანებს, იღიმება, დოლზეც უკრავს და თათსაც ჩამოართმევს ზოლმე გაკვირვებულ მნახველებს.

7. ბრისტონში ბინადრობს ვირი „პეტი“, რომელსაც მისმა მომვლელმა ფუნჯის პირში დაჭერა ასწავლა. „პეტის“ სურათები იყიდება კიდეც. ნახატის დამთავრების შემდეგ ვირი ატყობს მომვლელის რეაქციას, თუ შეფასება უარყოფითია, თვითონვე გადახაზავს და ახალი ნახატის შექმნას იწყებს. სხვა ვირებისგან განსხვავებით „პეტიმ“ ბურთის ღარტყმაც იცის და კოცნაც.

კანიბალის კალენდარი

ფრანგმა მხატვარმა, კანიბალმა, ნეკროფილმა და ე.წ. „პარიზელმა ვამპირმა“ ნიკოლას კლომ 2007 წლის კალენდარი გამოუშვა. კალენდრის ყოველ თვეს თითო მანიაკი-მკვლელის ფოტო და ბიოგრაფია „ამშვენებდა“: იანუარს – ჩარლზ მენსონი, თებერვალს – ტედ ბანდი, მარტს – დევიდ ბერკოვიცი, აპრილს – ჯონ ჟეინ გეისი, მაისს – ჯეფრი დამერი, ივნისს – რიჩარდ რამირესი, ივლისს – ოტის ტული, აგვისტოს – ედვარდ გეინი, სექტემბერს – რიჩარდ ჩეინი, ოქტომბერს – ალბერტ ფიში, ნოემბერს – 8 სხვადასხვა მანიაკი, დეკემბერს – ნიკოლას კლო.

თავი II. საავტორო უფლებები

მხლი 5. საავტორო უფლების მფლობელები

1. საავტორო უფლება ვრცელდება მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებებზე, რომლებიც წარმოადგენს ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგს, განურჩევლად ნაწარმოების დანიშნულებისა, აკარგავანობისა, ჟანრისა, მოცულობისა, გამოხატვის ფორმისა და საშუალებისა.

2. საავტორო უფლება ვრცელდება ნაწარმოებზე, რომელიც არსებობს ობიექტური ფორმით, მიუხედავად იმისა, მოხდა თუ არა მისი გამოცემა ან საჯარო გაცნობა. (03.06.2005 № 1585)

3. საავტორო უფლება არ ვრცელდება იდეებზე, მეთოდებზე, პროცესებზე, სისტემებზე, საშუალებებზე, კონცეფციებზე, პრინციპებზე, აღმოჩენებსა და ფაქტებზე, მაშინაც კი, თუ ისინი გამოხატულია, აღწერილია, ახსნილია, ილუსტრირებულია ან ზორცშესხმულია ნაწარმოებში.

მცირე კომენტარი: საავტორო უფლების ობიექტად აღიარებულია ნაწარმოები, რომლის დეფინიციას არც ქართული და არც სხვა ქვეყნის კანონმდებლობა იძლევა. ტერმინი – „აკარგავანობა“ მხოლოდ ქართულ კანონმდებლობაში გვხვდება. „აკარგავანობა“ ცუდისა და კარგის, სიავისა და სიკეთის არსებობას გულისხმობს. აკარგავანს კი უწოდებენ სიავისა და სიკეთის გამჩრეცსა და დამფასებელ ადამიანს.

იმისათვის, რომ ნაწარმოებზე გავრცელდეს საავტორო უფლება, აუცილებელია შემდეგი კრიტერიუმების ერთობლივად არსებობა:

ა. ნაწარმოები უნდა იყოს შექმნილი არა მარტო ინტელექტით, არამედ – შემოქმედებითობითაც.

ბ. ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობა უნდა დასრულდეს შედეგით (ნაყოფით).

შედეგში იგულისხმება სიახლე, ორიგინალობა. შედეგი გულისხმობს სხვა პირის საავტორო უფლების დაცვასაც. კარგმა მხატვარმა შეიძლება ბრწყინვალედ გადახატოს „მონა ლიზა“ („ჯოკონდა“), რაშიც ის ჩადებს არა მარტო ინტელექტუალურ, არამედ შემოქმედებით საქმიანობასაც, მაგრამ შედეგი ეკუთვნის ლეონარდო და ვინჩის, რადგან შედეგში ნახატის მატერიალური სახე არ იგულისხმება.

ორიგინალური შეიძლება იყოს ნაწარმოების კომპოზიცია, მისი შინაარსი, გამოხატვის ხერხი ან ფორმა. გამოხატვის ფორმა შეიძლება სხვადასხვა ნაწარმოებისათვის სხვადასხვანაირი იყოს. ლიტერატურული

ნაწარმოებისათვის გამოხატვის ფორმა საკუთარი ხელით იქნება დაწერილი თუ კომპიუტერით, მნიშვნელობა არ აქვს, ფერწერული ტილოს ორიგინალობისათვის კი სწორედ საკუთარი ხელით შექმნილ ფორმას აქვს მნიშვნელობა.

ნაწარმოები გამოხატული უნდა იყოს ობიექტური ფორმით, რომელიც შეიძლება იყოს, როგორც წერილობითი, ასევე – ზეპირი. ამასთან დაკავშირებით იხ. მე-9 მუხლის მცირე კომენტარი.

საავტორო უფლება არ ვრცელდება იდეებზე, მეთოდებზე, პროგრამებსა და ა.შ. მაგალითად, საქართველოს ლეიბორისტული პარტია 2003 წლიდან მოყოლებული ამტკიცებდა, რომ მათი საარჩევნო პროგრამა გადაწერა და გამოიყენა ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ. იგივე მოხდა 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების დროს, როდესაც ნაციონალურმა მოძრაობამ კოალიცია „ქართული ოცნების“ პროგრამა გადაწერა და საკუთარ პროგრამად გამოაცხადა.

ჟიულ ვერნს ეკუთვნის ნაწარმოები – „20 000 ლიე წყალქვეშ“ („80 000 კილომეტრი წყალქვეშ“). მიუხედავად იმისა, რომ იმ პერიოდში წყალქვეშა ნავი გამოგონებული არ იყო, მწერალმა არა მარტო ზუსტად აღწერა წყალქვეშა ნავის კონსტრუქცია, არამედ ნახაზებიც კი დურთო. მიუხედავად ამისა, ვერნი არ ჩაითვლება წყალქვეშა ნავის გამოგონების ავტორად.

ჟიულ ვერნი და საქართველო

1. 1880 წელს ფრანგმა ფოტოგრაფმა პოლ ნადარმა (ცნობილი ფრანგი ფოტოგრაფის ფელიქს ნადარის (1820-1910 წწ.) შვილი) საქართველოში იმოგზაურა. ნადარის ფოტოებით შთაგონებულმა ჟიულ ვერნმა (1828-1905 წწ.) შექმნა რომანი „კლოდიუს ბომბარნაკი“, რომლის მთავარი გმირი მატარებლით მოგზაურობს თბილისიდან პეკინამდე. ამ რომანისათვის ლეონ ბენეტის მიერ შეიქმნა 47 ილუსტრაცია*, 6 ქრომოტიპოგრაფიული გრავიურა** და 2 რუკა.

* ილუსტრაცია (ლათ. illustratio) – ხელნების დარგი, რომელიც დაკავშირებულია ლიტერატურული და სამეცნიერო ნაწარმოების გამოსახვით განმარტებასთან.

** გრავიურა (ფრ. gravure) – მხატვრული ნაწარმოები, რომელიც შექმნილია ამოჭრით, ამოკვეთით ლითონის, ხის, ქვის ან სხვა მაგარი მასალის გლუვ ზედაპირზე.

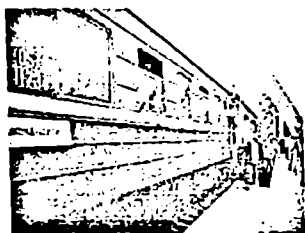
2. ტაბორის კუნძული (მარია-ტერეზას რიფი), რომელიც ნახსენებია ჟიულ ვერნის „კაპიტან გრანტის შვილებსა“ და „საიდუმლო კუნძულში“, XX საუკუნის ბოლომდე რუკებზე იყო დატანილი. სინამდვილეში ეს კუნძული არ არსებობს.

ფსიქიკაზე ზემოქმედება

ეკრანზე ოფიციალურ გამოსვლამდე ბრიტანეთში, კრიტიკის ქარცეცხლში გაატარეს პოლიუდის ფილმი – „მე, ისევ მე და აირინი“, რომელშიც მონაწილეობდა ცნობილი კომიკოსი ჯიმ ქერი. ფსიქიკურად დაავადებულთა დახმარების საზოგადოებრივი ორგანიზაციის წარმომადგენლები მოითხოვდნენ ამ ფილმის აკრძალვას. მათი აზრით, ფილმის აუდიტორია ძირითადად 15-დან 24 წლამდე ახალგაზრდებისაგან შედგება. შიზოფრენიის პირველი ნიშნები კი ხშირად სწორედ ამ ასაკში იჩენს თავს და ფილმმა შეიძლება დაავადების განვითარების პროვოცირება გამოიწვიოს.

XXI საუკუნის ქართული „კლასიკა“

გაზეთი „ახალი ვერსიის“ 2002 წლის 45-ე ნომერში „ჰუმანოიდი და მელოდანის“ ფსევდონიმით გამოქვეყნდა სტატია, რომელიც ეხებოდა შემოქმედთა ქედმოხრას, ძლიერთა ამა ქვეყნისა სამსახურში ყოფნას, შემოქმედების ფულზე გაყიდვას. ფსევდონიმ-ავტორს მთლიანად მოჰყავს ცნობილი სიმღერის – „ვაგონი მიქრის“ ტექსტი. სხვადასხვა სიტყვებით („მეღელი ბიჭი და ერის სულიერი მასწავლებელი, რომანტიკოსი და პოლიტიკოსი, პატრიოტი და სიურეალისტი – ერთი სიტყვით – „კაი ტიპი“) ამკობს შემსრულებელს (უცნობს*), ცალკე გამოჰყოფს ტექსტის ავტორის სურვილებს და წარმოდგენებს: „ტისკები აიტანა, თავანი ჩაიტანა“, „შნირო ხომ გესმის, პლეტი და თეის“, „არ ესმის ჟარგონი, შუბლი აქვს

* მომღერალი გიორგი გაჩეჩილაძე.

კარდონის“ და ამ გამონათქვამებს ირონიით ადარებს ქართველი ერის დიდ კლასიკოსთა გულისწუხილს მე-19 საუკუნის მიწურულს გაჩენილ ზიდნატეხილობაზე. ბოლოს, სტატიის ავტორი სიმღერის ტექსტს სისულელესა და უტიფრობას უწოდებს.

მხატვრის თეთრი ლაქები

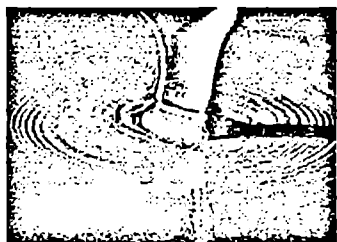
რუსი მხატვარი კ. ა. კოროვინი (1861-1939 წწ.) ოპერა „ლაქებს“ დეკორაციისთვის მთელი ღამე მუშაობდა. სამუშაოს დამთავრებისთანავე დაღლილ კოროვინს ჩაეძინა, ძილში ფეხი წაჰკრა თეთრ საღებავიან ქილას, რომელიც ტილოზე დაიქცა. საღამოს, როდესაც მხატვარმა შეამჩნია თეთრი ლაქები, შესაძლო შედეგისაგან შეშინებული შენობაში დაიძალა.

მაყურებელი აღფრთოვანებული დარჩა „თეთრი ყვავილებიანი ეგზოტიკური პეიზაჟით“. ცნობილმა მეცენატმა ს. მამონტოვმა (1841-1918 წწ.), რომელიც აფინანსებდა დადგმას, დიდი ხნის ძეხნის შემდეგ იპოვა მხატვარი და გადაეხვია მას წარმატების მისალოცად.

კ. კოროვინი მიხვდა, თუ რაში იყო საქმე და აპლომბით* წარმოთქვა: – „დიახ, უნდა ვაღიარო, რომ თეთრი ყვავილები ნამდვილად გამომივიდა“.

ტკბილი ნახატი

2005 წლის მაისში ლოს-ანჯელესში მოეწყო ავსტრალიელი მხატვრის სიდ ჩი-ლიაკის გამოფენა.

ჩილიაკი საკმაოდ პოპულარული პიროვნებაა. წელიწადში რამდენიმე გამოფენას აწყობს და საყოველთაო მოწონებას იმსახურებს.

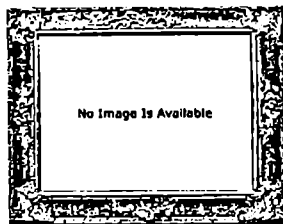
მხატვრის ყველა ნამუშევარს თან ახ-

* აპლომბი (ფრ. aplomb) – საკუთარ თავზე დიდი წამოდგენის მქონე პირის რიხიანი ლაპარაკი და ქცევა.

ლავს წარწერა: „ხელი არ ახლოთ! არ ალოკოთ!“ ამით მხატვარი ცდილობს დამთვალიერებლებისაგან დაიცვას ნახატები. საქმე იმაშია, რომ მხატვარი საღებავების მაგივრად უგემრიელეს ბელგიურ შოკოლადსა და საკეებში გამოსაყენებელ საღებავებს იყენებს, ხატვის პროცესში არც კი ისვენებს – შიმშილის დასაოკებლად ფუნჯებს ლოკავს.

უხილავი კვირვასი ნახატი

აშშ-ში 2011 წელს ერთ-ერთ გამოფენაზე გამოიტანეს უცნაური ნახატი – ჩარჩოში ჩასმული თეთრი ტილო. ნახატის სახელწოდება იყო „სუფთა ჰაერი“. ნახატის ავტორი მნახველებს უხსნიდა, თუ რა უნდა ყოფილიყო დახატული ტილოზე. ერთ-ერთი მნახველი ისე მოიხიბლა ამ „შედევრით“, რომ მასში 10 000 აშშ დოლარი გადაიხადა.

საშიში ნახატები

1. უკრაინის ქალაქ ვინიცის სალონში უჩარჩოდაა ჩამოკიდებული მხატვარ სვეტლანა ტელეცის ტილო – „წვიმის ქალი“. ნახატი სამჯერ გაიყიდა და სამჯერვე უკან დააბრუნეს. პირველმა მყიდველმა სურათი საძინებელში დაჰკიდა და იმ დღიდან დაეწყო უძილობა, ეჩვენებოდა კაკუნი და ნაბიჯების ზმა, მეორე მყიდველს ნახატზე გამოსახული ქალი ესიზმრებოდა და გაგიჟებას მისი უკან დაბრუნება ამჯობინა, მესამეს კი თავის ტკივილი და ნერვიული აშლილობა დაეწყო.

2. ცნობილმა ფრანგმა მწერალმა სტენდალმა ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში აღნიშნა, რომ „ჯოკონდას“ ცქერის დროს ძალა ეკარგებოდა. ლუერის მოსამსახურე პერსონალი კი დღესაც ამტკიცებს, რომ „ჯოკონდა“ ფერმკრთალდება როცა სურათთან ხალხს არ უშვებენ, ხოლო, როცა დარბაზი ხალხით ივსება, მაშინვე „ცოცხლდება“, ფერები ელვარდება და ღიმილი უფრო მკაფიო უხდებაო.

3. პუშკინის ხანაში ყველას ეშინოდა მარია ლოპუხინას პორტრეტის. მარიას მამა ცნობილი მისტიკოსი და მასონი იყო. გადმოცემის თანახმად, მამამ ამ პორტრეტში ქალიშვილის სულის შეტყუება შესძლო და

ამ ტილომ ათამდე საპატარძლოდ გამზადებული თავადის ქალი დაღუპა. 1880 წელს პორტრეტი ცნობილ მეცენატ ტრეტიაკოვს შეუძენია თავისი გალერეისთვის.

4. იმპრესიონისტმა კლოდ მონემ ერთ-ერთი შედევრის – „წყლის შროშანების“ დასრულება მეგობრებთან ერთად გადაწყვიტა. შუა ქეიფში სახელოსნოს ცეცხლი გაუჩნდა, დაიწვა, მაგრამ სურათი გადარჩა. ამის შემდეგ ეს სურათი მონმარტზე, კაბარეში, ერთი თვე ეკიდა. ღამით კაბარე ფერფლად იქცა, „წყლის შროშანები“ გადაარჩინეს. ნახატი შეიძინა პარიზელმა მეცენატმა ოსკარ შმიტცმა. ერთი წლის შემდეგ მისი სახლი დაიწვა. ხანძარი იმ ოთახში დაიწყო, სადაც მონეს ტილო ეკიდა. სახლი ჩაიფერფლა, სურათი კი კვლავ გადარჩა. 1958 წელს „წყლის შროშანები“ ნიუ-იორკის თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმში გამოფინეს. 4 თვის შემდეგ შენობას ხანძარი გაუჩნდა, ნახატი ოდნავ ამოიწვა.

5. ღონ დიეგო ველასკესის სურათი – „ვენერა სარკის წინ“ მდიდარმა ვაჭარმა იყიდა. საქონლით დატვირთული მისი გემები მეკობრეებმა გაძარცვეს. ვაჭარი გაკოტრდა და ყველაფერთან ერთად ველასკესის ტილოც გაყიდა. მყიდველ ვაჭარსაც არ ასცდა უბედურება: მისი საქონლის საწყობს მეხი დაეცა და დაიწვა. შემდეგი მყიდველი მდიდარი მევახშე იყო. სამი დღის შემდეგ მის სახლს დაეცნენ და ძვირფასეულობა გაიტაცეს, მევახშე კი მოკლეს. ამის შემდეგ ნახატი აღარ იყიდებოდა. 1914 წელს ლონდონის ნაციონალურ გალერეაში გამოფენილი „ვენერა სარკის წინ“ ტურისტმა ქალმა დაჭრა.

6. პოლანდიელი მხატვარი პიტერ ბრეიგელი-უფროსი ორი წელი ხატავდა „ქურუმების თაყვანისცემას“. წმინდა მარიამის სახედ თავისი დეიდაშვილის სახე გამოიყენა, რომელიც უშვილო იყო. ტილო ოთხჯერ გაიყიდა, ოთხივე მყიდველის ოჯახში 10-12 წლის განმავლობაში ბავშვი არ გაჩენილა.

7. ნორვეგიელი მხატვრის ედვარდ მუნკის 70 მილიონად შეფასებული ნახატი – „ყვირილი“ ოსლოს მუზეუმიდან დილით მოიპარეს. მუზეუმის თანამშრომლებმა ქურდებს ურჩიეს ნახატის უკან დაბრუნება, რადგან ერთ-ერთ მუშას, რომელსაც იგი ხელიდან გაუვარდა, იმ დღიდან თავის ტკივილი დაეწყო და თვითმკვლელობით დაასრულა სიცოცხლე, ერთი მნახველი კი სურათს თითოთ შეეხო. იმავე დღეს მის სახლს ხანძარი გაუჩნდა და თვითონაც შიგ დაიწვა.

1. 2006 წელს აშშ-ში ტესტირება ჩატარეს უსინათლო თურქ მხატვარ ესრეფ არმაგანს. იგი დაბადებიდან ბრმა და სინათლის სხივიც კი არასდროს უნახავს. მხატვარი არანვეულებრივად ხატავს რეალურ სახლებს, ცხოველებს, პეიზაჟებს. ტვინის სკანირებამ აჩვენა, რომ მის ტვინში „ირთვება“ მხედველობითი უბანი, თანაც ისე, რომ წლების შემდეგაც შეუძლია აღიდგინოს ერთხელ „ნახაზი“. არმაგანი ფუნჯებს არ იყენებს და მხოლოდ თითებით ხატავს.

2. 50 წლის გერმანელი მხატვარი მარკო ფიგენი ფუნჯის მაგივრად საკუთარ წვერს იყენებს, რომლის სიგრძე ერთ მეტრს აღემატება.

3. ქართველი სტუდენტი ქეთევან გუგუშაშვილი თავის ნახატებს მარცვლეული კულტურებისაგან – ბრინჯისგან, წიწიბურასგან, ბარდისგან, აგრეთვე, სანთლის ნალენთისგან, ნიჟარებისა და სხვა მასალისაგან ქმნის.

4. თბილისელი ნინო სლემჟენკოს ნახატები ცხელი უთოთია შექმნილი.

5. ცნობილმა ბრიტანელმა მუსიკოსმა ბრაიან ინომ 2007 წელს თავისი ნამუშევრების გამოფენა მოაწყო. ექსპონატები 24 ეკრანზე ჩნდებოდა 15 წამის განმავლობაში. ეს იმით იყო გამოწვეული, რომ მას შექმნილი აქვს 77 მილიონი ნახატი. მხატვარმა თავიდან შექმნა 300 გამოსახულება. შემდეგ კი სპეციალური კომპიუტერული პროგრამის საშუალებით ცვლიდა თითო დეტალს და იღებდა ახალ ნახატს.

6. აშშ-ის ერთ-ერთი სკოლის მასწავლებელი სტეფან მარმერი თავის მიერ დახატულ ყვავილებს და პეპლებს ინტერნეტის საშუალებით ჰყიდდა. ხატვის ტექნიკა იმაში მდგომარეობდა, რომ დუნდულებს საღებავში ჰყოფდა და შემდეგ ტილოებს ზევიდან აჯდებოდა. სწორედ ამის გამო გაათავისუფლეს იგი სამსახურიდან.

7. ჰონგ-კონგელი მხატვარი ცაი გოციანი ნახატებს ღენთით ქმნის.

8. ავსტრალიელი ქალბატონი დი პილი – საკუთარი მკერდით.

9. ამერიკელი მხატვარი ნატალი აირიში ტურნებს იღებავს სხვადასხ-

ვა ფერის პომადით და ე.წ. „კოცნით“ ქმნის ნაწარმოებს. მისი პირველი ნამუშევარი მერლინ მონროა.

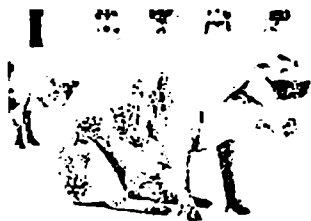
10. კალიფორნიელი მხატვარი ენდრიუ მაიერსი ნახატებს ზრახნებით ქმნის.

11. მხატვარი ვინ დელუა იმითაა ცნობილი, რომ შეისწავლა ღორებზე ტატუირება გაუტკივარების გზით და სადაც ჩადის ღორებს

„სილამაზე-ფართის“ უწყობს.

12. ჩინელმა პუანგ გუოფუმ უბედური შემთხვევის გამო ორივე ხელი დაკარგა. შიმშილისგან თავის დასაღწევად ნახატების გაყიდვა დაიწყო, რომელსაც ფეხებით ასრულებს.

13. ჯასტინ სმიტი თავის ნაწარმოებებს სხვადასხვა ქვეყნის ფულის კუპიურებით ქმნის.

14. ამერიკელმა ლარი მოსმა გადაწყვიტა მსოფლიო შედეგების ანალოგიების შექმნა ფერადი ბუშტებისაგან. იგი ამ ტექნიკას „აეროგამის“ უწოდა და აღნიშნა, რომ ყველაზე კარგად და ვინჩის „მონა ლიზა“ გამოუვიდა.

15. ამერიკელი ჯეისონ მესიერი სხვადასხვა წამლის ფერადი აბებით ქმნის ნახატებს.

16 ტექსასელი ბარნი სმიტი თითქმის 30 წელია უნიტაზის დასაჯდომის თავსაზრავეზე ქმნის ნახატებს. თავისი 700 სურათის საზოგადოებისათვის გასაცნობად საკუთარი მუზეუმიც კი გახსნა.

17. კალიფორნიელმა მხატვარმა კრის ტრუმენმა შექმნა ნახატი 200 000 მკედარი ჭიანჭველისაგან, რომელიც 35 000 აშშ დოლარად გაყიდა.

18. ინდოელმა მხატვარმა ანი კ-მ პოპულარობის მოსახვეჭად ენით ხატვა დაიწყო. ენას ისე იყენებს, როგორც ფუნჯს, თუმცა თავიდან ჯანმრთელობის მდგომარეობა გაუუარესდა საღებავების ყლაპვის გამო. ერთხელ ვინსენტ ვან გოგმაც გაუსინჯა საღებავებს გემო, რათა მიმხედარიყო, როგორი ნახატი გამოვიდოდა.

19. ჩინელი პონგ იმი პორტრეტებს წინდებით ქმნის.

20. ამერიკელი კაილ ბინი ნახატებს არა ფანქრით, არამედ მისი ნათალით ქმნის.

21. ბრიტანელი მხატვარი სკოტ ვეიდი მანქანის ჭუჭყიან მინებზე ხატავს.

22. ახალგაზრდა ჩინელი მხატვარი სიანონ სუნი ორივე ხელით ერთდროულად ხატავს.

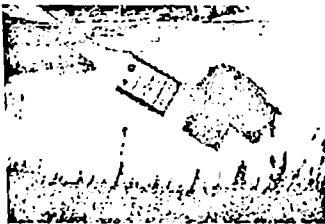
23. ამერიკელი კრისტენ კამინგსის ნახატები ფერად-ფერადი კანფეტებისგან

იქმნება.

24. სტეფენ ვილტშერს ბავშვობაში აუტიზმის* დიაგნოზი დაუსვეს. ის თითქმის მუდმივად უსმენს ბლუზს ან პოპს. არ შეუძლია როკის მოსმენა, ამინებს ქუჩის ზმაური, ვერ ლაპარაკობს და ვერ ფიქრობს. დაავადებისთანავე მას აღმოაჩნდა ხატვის ნიჭი. იგი იმახსოვრებს და ნახულს სახლში ხატავს ბურთულიანი კალმით. 2009 წელს 20 წუთის მანძილზე სიმაღლიდან აკვირდებოდა ნიუ-იორკს, სახლში მისვლისთანავე ნანახი ქალაქზე გადაიტანა.

ხატვა ყველში

წყალქვეშ გადაღებული ფოტოებისა და ფილმების ნახვის შემდეგ დასავლეთ ევროპაში ცნობილმა მხატვარმა დე გაფომ გადაწყვიტა წყალქვეშა ფერწერის მეთოდის დანერგვა. მან შექმნა სპეციალური საღებავები, რომელიც ზეთის, პიგმენტის, თაფლის სანთლისა და გლიცერინისგან შედგება. ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს შეუძლია ნიღაბისა და აკვალანგის დახმარებით წყალგაუმტარ ტილოზე, პირდაპირ. ნატურიდან ხატოს ზღვის ბინადრები.

უკრაინაში წყალქვეშა ხატვის სკოლა გაიხსნა. მოსწავლე-მხატვრები

* აუტიზმი – ტვინის განვითარების ნეირობიოლოგიური დარღვევა, რაც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ბავშვის ევროპული და არაევროპული კომუნიკაციის დამყარების, სოციალური ურთიერთობების ჩამოყალიბებისა და გონებრივი განვითარების პროცესებზე.

მყვინთავეები არიან. ისინი შავ ზღვაში 20 მეტრის სიღრმეზე, წყალ-გაუმტარი წებოთი დაბუშალებულ ტილოზე ხატავენ. მყვინთავე-მხატვრები ხმელეთზე ამოსვლისას აღნიშნავენ, რომ წყალქვეშ გაცილებით უკეთ აღიქვამენ ფერებს, ვიდრე ხმელეთზე. ამასთან, ყველამ აღნიშნა, რომ საღებავები მით უფრო იცვლის ფერს, რაც უფრო ღრმად ჩადიან წყალში. კერძოდ, წითელი ხდება ყავისფერი, ხოლო უფრო სიღრმეში შავდება კიდევ.

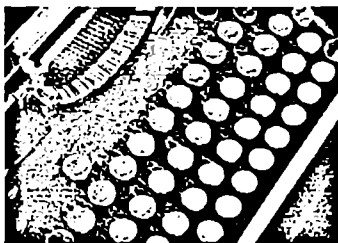
ფერნანდო ბოტერო

კოლუმბიელი მხატვარი ფერნანდო ბოტერო მხოლოდ მსუქან ადამიანებს ხატავს. მისი პერსონაჟები სამჯერ გაზრდილი და გადამეტებული არიან ზომაში. თავიდან ბოტეროს შემოქმედებას საინტერესოს, მაგრამ უცნაურს უწოდებდნენ. მოგვიანებით იმდენად აღიარებული გახდა, რომ 1992 წელს პარიზის მაშინდელმა მერმა და შემდგომ საფრანგეთის პრეზიდენტმა ჟაკ შირაკმა პარიზის გალამაზება სწორედ მას მიანდო და ელისეს მინდვრებზე პერსონალური გამოფენა მოაწყობინა. ასეთი პატივი იქამდე არც ერთ მხატვარს არ რგებია.

საბექდი მანქანა ხატავს

მხატვარმა ტერი კალაჰანმა 1937 წელს გამოშვებული საბექდი მანქანა მუშა მდგომარეობაში მოიყვანა. შემდეგ გადააკეთა და სამელნე ბალიშებს დაუმატა საღებავები. კლავიშზე თითოის დაჭერით იგი ქმნის ორიგინალურ ნაწარმოებებს. 2011 წელს კალაჰანის საბექდი მანქანით შექმნილი ნახატები ერთ-ერთ კონკურსზეც წარადგინეს. კრიტიკოსებმა აღნიშნეს, რომ კალაჰანი პირველი არაა, ვინც ხატვისთვის საბექდ მანქანას იყენებს. ტერიმდე ბრიტანელი მხატვარი კეირა რათბორნიც ანალოგიურად ქმნიდა ნაწარმოებებს.

1990 წელს რუსეთის დედაქალაქ მოსკოვში უჩვეულო გამოფენა ჩატარდა. გამოფენილი ნახატები შესრულებული იყო ჰიპნოზურ მდგომარეობაში მყოფ ადამიანთა მიერ. აღსანიშნავია, რომ ნახატების ავტორები არ გამოირჩეოდნენ ხატვის ნიჭით. ყველა მათგანი ესწრებოდა ვ. რაიკოვის ჰიპნოზის სემინარებს.

გამოფენის გახსნაზე რაიკოვის გარდა სიტყვით ნახატის ავტორები გამოვიდნენ. ერთ-ერთმა მათგანმა განაცხადა, რომ ცხოვრებაში არაფერი დაუხატავს.

გამოფენა უსინათლოთათვის

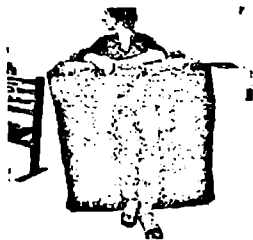

2005 წლის თებერვალში ლონდონში გაიხსნა გამოფენა, რომლის ექსპონატებიც უსინათლოებისა და მხედველობადაქვეითებულ ადამიანებისთვის იყო გათვალისწინებული. გამოფენაზე გამოტანილი იყო 62 ნაწარმოები – ფერწერული ტილოები, ხისა და ბრინჯაოს სკულპტურები, მოწნული ნაკეთობები და ა.შ.

ერთ-ერთ ნაწარმოებს „ფინქი და ფერქი“ ეწოდებოდა და ლატექსისაგან* დამზადებული, ღორის თავებით გაფორმებული აზღუდი იყო.

ექსპონატები ისეთ სიმაღლეზე იყო დამაგრებული, რომ მნახველს შეძლებოდა ხელით შეხება. კომპოზიციებს აუდიოჩანაწერი და მსხვილი შრიფტით შესრულებული წარწერები ახლდა.

იმავე წლის მაისში ლონდონის ვიქტორიასა და ალბერტის მუზეუმში გამოყენებითი ხელოვნების ნაწარმოებების გამოფენა გაიხსნა. დიდი ინტერესი გამოიწვია იაპონელი დიზაინერის იოში საიტოს „ზევენის სავარძელმა“. ორი ადამიანისთვის განკუთვნილი სკამი ისეა შექმნილი, რომ ადამიანები მასზე ვერ დაჯდებიან, თუ არ ჩაეხვევიან ერთმანეთს.

* ლატექსი (ლათ. latex-წვენი) – ნატურალური კაუჩუკის მისაღები მცენარეული მასალა.

სამგანზომილებიანი ფილმი

ცნობილი ამერიკელი კონორეჟისორი.

კინემატოგრაფიის სამყაროში სპეცე-
ფექტების მთავარ სპეციალისტად აღი-
არებული („ტიტანიკი“, „ტერმინატორი“)
ჯეიმს კამერონი 2007 წლისთვის აპირ-
ებდა იაპონური კომიქსების მიხედვით
ფილმის – „ბრძოლის ანგელოზი ალიტას“
გადაღებას. ფილმში მონაწილეობა უნდა მიეღოთ მსახიობებს და ასევე
გამოყენებული იქნებოდა კომპიუტერული გრაფიკა.

ჯეიმს კამერონის განცხადებით, მას წარმოუდგენლად მიაჩნდა გადაღების
ძველი მეთოდისაკენ დაბრუნება, რადგანაც ეს იქნებოდა ავტომობილიდან
ისევ უკან – ველოსიპედზე გადაჯდომა, ამიტომ ფილმი სამგანზომილებიანი
გადაღების სისტემაზე დააფუძნა.

ეს ფილმი (საბოლოო სათაურით – „ავატარი“) ეკრანებზე, მართალია,
დაგვიანებით გამოვიდა, მაგრამ შემოსავლის ყველა რეკორდი მოხსნა.

„კონკია“ წარმოდგენებს ამახინჯებს

2003 წელს ამერიკელმა სოციოლოგებმა გამოაქვეყნეს 168 ზღაპრის
შესწავლის შედეგები. ისინი აცხადებდნენ, რომ
ზღაპრები სიღამაზეზე არასწორ წარმოდგენას
უქმნის ბავშვებს. ზღაპრების პირველი ზუთეული
ასე გამოიყურებოდა: „კონკია“, „ფიფქია და შვიდი
ჯუჯა“, „მძინარე მზეთუნახავი“, „წითელქუდა“,
„პანსი და გრეტელი“.

სოციოლოგები მიიჩნევენ, რომ ზღაპრები
დისკრედიტირებულ სტერეოტიპებს აყალიბებს
– „იყო ლამაზი, სასარგებლო“, ხოლო ცნება
„ულამაზო“ უკავშირდება „ბოროტს“.

სხვა მეცნიერებმა გამოკვლევას არასწორი უწოდეს. მათი აზრით,
ამ ზღაპრების მორალი არის ის, რომ იყო კეთილი და არა ის, რომ იყო
ლამაზი.

2011 წელს ბრიტანელმა ფსიქოლოგმა სალი გოდარტ ბლაიტმა
თავისი კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით ბავშვებისთვის იდეალურ ზღა-

პრებად აღზრდის თვალსაზრისით, დაასახელა: „კონკია“, „ფიფქია და შვიდი ჯუჯა“ და ძმები გრიშების „რაპუნცელი“. მეცნიერი ამტკიცებს, რომ ეს ზღაპრები ბავშვებს ეხმარება ბუნების სწორად აღქმასა და გარემომცხოვრებთან ურთიერთობის დამყარებაში.

ვინი პუკი სახიფათოა

2012 წელს კანადელმა ფსიქოლოგებმა გამოაქვეყნეს თავიანთი შრომის შედეგი. შესწავლის საგანი იყო „ვინი პუკის“ გმირების ხასიათი და ქცევები.

მეცნიერთა აზრით, ვეფხვს აღენიშნება მკვეთრად გამოხატული ყურადღების დეფიციტის სინდრომი და ჰიპერაქტიულობა. გოჭის პრობლემა უმიზეზო მღელვარება და პათოლოგიური შიშია. კურდღელს ახასიათებს ჭუჭყის შიში, ზედმეტი პუნქტუალობა, სინდისის ქენჯნა და სხვ. ბუს აქვს აკვიტებული ნეგროზული მდგომარეობა. სახედარს – ქრონიკული დეპრესია. მთავარი გმირი – ვინი პუკი კი ნარკომანია – მისი ნარკოტიკი თაფლია. მაშინაც კი, როცა არ შია, იგი ყველაფერს იღონებს, ოღონდ თაფლი მოიპოვოს.

ფსიქოლოგებმა დაასკვნეს, რომ ვინი პუკის და მისი მეგობრების ისტორია სახიფათოა ბავშვებისათვის.

სიმპსონები და მშობლები

2005 წლის მარტში, მოსკოვის სასამართლოში დამთავრდა სამწლიანი დავა მოსკოველ იგორ სმიკოვსა და ტელეკომპანია „რენ-ტე-ს“ შორის. სმიკოვის აზრით, მულტსერიალი – „სიმპსონები“ ძალადობის, ნარკომანიის, ჰომოსექსუალიზმის, სისასტიკის პროპაგანდას ემსახურება და ბავშვებისთვის არაა გათვალისწინებული. სმიკოვი ჩიოდა, რომ მას შემდეგ, რაც მისმა ბავშვმა ამ სერიალის ყურება დაიწყო, იგი ნერვიული და ჯიუტი გახდა, ისწავლა ცუდი სიტყვები და ა.შ., ამი-

ტომ მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად ითხოვდა 300 000 რუბლს (დაახლოებით 10 000 აშშ დოლარს), მულტსერიალზე წარწერის გაკეთებას ასაკობრივი შეზღუდვის შესახებ და მისი ჩვენების გვიან, ღამის საათებში გადატანას. სასამართლომ სარჩელი არ დააკაყოფილა.

ამასობაში „სიმპსონების“ შემქმნელებმა 2005 წლის მთავარი საიდუმლო გაამხილეს – ერთ-ერთი პერსონაჟი, რომელიც მულტსერიალში სექსუალურ უმცირესობას განასახიერებს, თავისი სქესის წარმომადგენელთან ქორწინების ოფიციალურ უფლებას მიიღებს. პრემიერა ერთდროულად აშშ-სა და დიდ ბრიტანეთში დაიგეგმა.

სერიალის შემქმნელების ამ განცხადებას აშშ-ის მშობელთა საბჭოს მკაცრი რეაგირება მოჰყვა. მათ „სიმპსონების“ ახალი სერიალი საზოგადოებრივი აზრის აბუჩად აგდებად მიიჩნიეს.

შემქმნელების აზრით, სერიალი სრულიად უწყინარია, რაზეც გვარი სიმპსონიც მიუთითებს, რომელიც ითარგმნება, როგორც გულუბრყვილო, მიაშიტი კაცის შვილი.

მუსიკით მკურნალობა

ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი იაკობ ბობოხიძე (1931-2007 წწ.) ქმნიდა მუსიკას ადამიანთა სამკურნალოდ. კომპოზიტორის თქმით, როკის მოსმენისას ადამიანი გამოყოფს ენერგიას; კლარნეტის ტემბრთან ერთად ზღვის ტალღების ხმა დადებითად მოქმედებს სისხლძარღვთა სისტემაზე; ტყის ხმაური, ჩიტების გალობა და სიმებიან საკრავებზე შექმნილი მელოდია გულის მკურნალობისა და უძილობისათვის გამოიყენება; „მომღერალი“ ბაყაყის ხმა – სასქესო ორგანოებზე; ჩანჩქერის ხმა – თირკმელებს კურნავს; სეტყვა – მუსიკასთან ერთად არტერიულ წნევას არეგულირებს, იაენანა – ღებრესიასა და ფსიქოზს; წვიმის ხმა და ფლეიტა ღვიძლისთვისაა სასარგებლო. პარკინსონით დაავადებულთათვის და დაბალწნევიანთათვის სასარგებლოა მარში.

კომპოზიტორმა დაწერა მუსიკა შეყვარებულთათვის. „მუსიკოთერაპია“ დადებითად მოქმედებს მცენარეთა განვითარებასა და ნაყოფიერებაზეც. ამ თერაპიის გამოყენებით ვარდის ბუჩქმა 5-7 კოკორის ნაცვლად 65 კოკორი გამოიღო.

2003 წელს იბობოხიძემ განაცხადა, რომ მოსკოვის პედაგოგიურ კვლევით ინსტიტუტში მიიღეს მისი „მუსიკოთერაპიის“ პროგრამა და დაამკვიდრეს კიდევ. ქ.თბილისში, ქავთარაძის ქუჩაზე მდებარე ე.წ. „ლექ-ოზონატში“ ოპერაციები ტარდებოდა მუსიკის თანხლებით.

„მუსიკოთერაპიას“ აქტიურად იყენებენ სხვადასხვა ქვეყნის სტომატოლოგები. მათ კაბინეტებში მოცარტის მუსიკის ჰანგები აუდმყოფს უმცირეს ტკივილს და ექიმის მიმართ კეთილგანწყობილს ხდის.

1993 წელს ამერიკელმა ნევროლოგმა ფრანს როშემ დაადგინა, რომ მოცარტის „სონატები – დო მაჟორი ორი ფორტეპიანოსათვის“ მოსმენა სტუდენტთა გონებრივ შესაძლებლობებს ასტიმულირებს. გარდა ამისა, მოცარტის მუსიკის მოსმენა დადებით გავლენას ახდენს როგორც მშობიარე ქალის, ასევე, ახალდაბადებული ბავშვის სტრესული მდგომარეობიდან გამოსვლაზე, აგრეთვე, აუმჯობესებს მხედველობას.

2006 წელს ხორვატიის ქ. ზაგრების ზოოპარკში სპილო „სუ-მას“ „თანამეცხედრე“ გარდაეცვალა და საშინელ დეპრესიაში ჩავარდა. ყველაფერს ამტკრევდა, ადამიანების მიმართ აგრესიული გახდა და ა.შ. სპილო მას შემდეგ დაწყნარდა, რაც მოცარტის მუსიკა მოასმენინეს. „სუ-მას“ ყოველდღიური წამალი კლასიკური მუსიკა გახდა.

2010 წლის ბოლოს ბრიტანეთში თხეზს მოასმენინეს საშობაო სიმღერები, რომლის შედეგადაც არა მარტო წველადობამ იმატა, არამედ თხეზი სიმღერას აჰყენებდა კიდევ.

მსოფლიოს ცნობილი მეცნიერების კვლევის შედეგად აღიარებულია, რომ „მუსიკოთერაპია“, „ვოკალთერაპია“ განსაკუთრებით კარგია ფილტვებისა და გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებებისას, თუმცა მას უკუერეაქციაც აქვს საზარდულისა და ჭიპის თიაქრების, ფსიქიკური დაავადებების დროს. ასეთი მკურნალობა, როგორც პროფილაქტიკური საშუალება, სასარგებლოა ჯანმრთელი ადამიანისთვისაც.

დიდი ბრიტანეთის ჯონ რედკლიფის ჰოსპიტალში ადგილობრივი ანესთეზიით ოპერაციის ჩატარების დროს წყნარ მუსიკას იყენებენ.

დადგენილია, რომ ჯანმრთელობისათვის ყველაზე სასარგებლოა კლასიკური მუსიკა. მისი ზემოქმედებით ვირუსისაგან იზუნური დაცვის ერთერთი ელემენტი – პროტეინები კონცენტრირდება.

სიმღერით გამოწვეული ვიბრაცია სხვა არაფერია, თუ არა ენერგიული მასაჟი, რომელიც ააქტიურებს სისხლის მიწოდებას დაავადებული ორგანოსათვის და კურნავს მას.

მუსიკას შეუძლია უარყოფითი ზეგავლენაც მოახდინოს ადამიანზე. ასე მაგალითად, ინგლისელმა და ამერიკელმა მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ

მუსიკის ხმამაღალი მოსმენისას ადამიანი უფრო სწრაფად თერება, განსაკუთრებით მანდილოსნები. იმ სიმღერის მოსმენა კი სადაც გამოყენებულია სიტყვები: „მარიზუნა“, „კოკინი“, „პეროინი“, და ა.შ., მოზარდებში ზრდის ნარკოტიკულ დამოკიდებულებას.

შვეიცარიელი დერმატოლოგი ლაუს საბელი ამტკიცებს, რომ როკ-მუსიკის ხანგრძლივი მოსმენა მოზარდებისთვის კანზე ცხიმოვანი ჯირკვლების ანთებას იწვევს და წარმოქმნის ფერიმჭამელებსა და მუწუკებს.

2012 წელს ნორვეგიაში ოფიციალურად დარეგისტრირდა რუსი მომღერლის – ვიტასის ხმით მკურნალობის მეთოდი. მის სიმღერებს ქ. სტენფორდში იყენებენ წნევიანი ადამიანების მკურნალობა-რეაბილიტაციისათვის. ვიტასი მომღერალ-მკურნალად ითვლება ჩინეთშიც. მის კონცერტებზე ხალხი წყლით სავსე ქილებით დადიოდა, რათა დაემუსტათ სამკურნალო ენერგიით.

2012 წელს გამოქვეყნდა საკვებზე ჩატარებული ექსპერიმენტის შედეგი, რომლითაც დამტკიცდა, რომ კლასიკურ მუსიკას, რომელშიც ბასები დომინირებს, შეუძლია გააუმჯობესოს ყავისა და შოკოლადის გემო. მშვიდი, მსუბუქი მუსიკა დესერტებისა და ხილის გემოს აუმჯობესებს, ზღვის ტალღების ხმა – ზღვის პროდუქტებისგან დამზადებულ კერძებს.

მუსიკა შესაშინებლად და გასასუქებლად

1. ერთმა გერმანელმა ფერმერმა გარეულ ღორებთან საბრძოლველად მეტად ორიგინალურ ხერხს მიაგნო. ტახებისაგან ნათესების გადარჩენის მიზნით, ფერმერს პოპ-ვარსკვლავ ბრიტნი სპირსის მუსიკა აქვს ჩართული. ფერმერს მეზობლებმაც მიბაძეს და აღნიშნეს, რომ გარეული ღორები ბრიტნი სპირსს კერ იტანენ.

2. 13 წლის ნორვეგიელ სკოლის მოსწავლეს ვალტერ ეიკერემს, რომელიც სახლისკენ მიდიოდა, გზაზე 4 მგელი დახვდა. შემინებულმა ბიჭმა ჯიბიდან მობილური ამოიღო და ქნევა დაიწყო. შემთხვევით ლილაკებზე დაჭერით ჩაირთო ჯგუფ „მეგადეთის“ სიმღერა. სიმღერის ჩართვისთანავე მგლებმა ბიჭი მიატოვეს და გაუჩინარდნენ.

3. აშშ-ის ზოგიერთი პარკის მფლობელებს მოცარტისა და ბეთჰოვენის მუსიკა აქვთ ჩართული. ისინი ამტკიცებენ, რომ დანაშაულის ჩადენამ

პარკებში 40%-ით იკლო, რადგან ნარკომანები და მემკვეთები ვერ უძლებენ მათ მოსმენას და პარკიდან გადაიან.

4. 44 წლის ვიეტნამელმა ფერმერმა გადაწყვიტა თავისი ხელქვეითების კულტურული დონის ამაღლება და ყოველდღე ასმენინებდა კლასიკურ მუსიკას, ძირითადად – მოცარტს. რამდენიმე წლის შემდეგ მან მოულოდნელად აღმოაჩინა, რომ ხელქვეითებზე მუსიკას დიდად არ უმოქმედია, სამაგიეროდ ღორები ბევრს ჭამდნენ და გასუქდნენ კიდევ. ჯერ-ჯერობით დაუდგენელია, ვიეტნამელ ფერმერს ინიციატივა ქართული ფილმის „უდიპლომო სასიძოს“ ნახვის შემდეგ გაუჩნდა თუ არა.

ფილმებით მკურნალობა

10-წლიანი სამეცნიერო კვლევის შემდეგ ლონდონელმა ფსიქოთერაპევტმა ბერნი უულერმა საზოგადოებას ამცნო მიღებული შედეგების შესახებ. უულერი ემოციური პრობლემების გადაწყვეტას მხატვრული ფილმების ყურებით ახერხებდა. მისი აზრით, ამ მეთოდით მკურნალობა უფრო ეფექტურია, ვიდრე ტრადიციული, მედიკამენტური მკურნალობა.

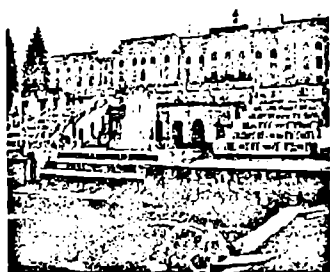
მოტივაციის პრობლემებთან დაკავშირებით იგი ურჩევს ფილმის – „როკის“ ყურებას; ცხოვრებისაგან დაღლილებისათვის საუკეთესოა „დონ ჟუან დე მარკო“, ოლონდ – ძილის წინ; იმათთვის, ვინც მეუღლეს ღალატობს – „მედისონის ოლქის ხიდების“ ნახვა და ა.შ.

მეხიკოს ერთ-ერთ საავადმყოფოში პაციენტებს ოპერაციის დროს სამგანზომილებიან ფილმებს აჩვენებინებენ, რაც, ექიმების აზრით, პაციენტებზე მომადუნებლად მოქმედებს.

პეტიარბუზული საიდუმლოებები

2001 წელს სასამართლომ უარი უთხრა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე მოსკოველ ა. გრებნევას, მ. უგაროვას და ე. გრემინას „გამომცემ-

ლობა ექსმოს“ („Издательство „ЭКСМО“) წინააღმდეგ საავტორო უფლების დარღვევის შესახებ. მოსარჩელები ამტკიცებდნენ, რომ 1996 წელს გამომცემლობამ გამოსცა ვ. კრესტოვსკის რომანი – „პეტერბურგული საიდუმლოებები“ („Петербургские тайны“), რომელმაც დაარღვია მათ მიერ დაწერილი სცენარის საავტორო უფლებები მრავალსერიან, იგივე დასახელების სატელევიზიო ფილმზე („Петербургские тайны“). სცენარი, თავის მხრივ, შექმნილი იყო იმავე ვ. კრესტოვსკის რომანის „პეტერბურგის ჯურღმულების“ („Петербургские труппы“) მოტივებზე.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელების მოსაზრება სათაურის აზრობრივი დატვირთვის შესახებ, რადგანაც დავის საგანი სცენარის ორიგინალობა არ იყო. ამასთან, აზრობრივი დატვირთვა შეეხება სათაურს და არა მისი გამოხატვის ფორმას. ამრიგად, სასამართლომ ჩათვალა, რომ სცენარის სათაური არ არის ორიგინალური, აგრეთვე, მიუთითა, რომ სათაურის ამგვარი მოდელით აგება საკმაოდ მიღებული ფორმაა (მაგალითად, „პარიზული საიდუმლოებები“, „ლონდონური საიდუმლოებები“ და ა.შ.).

ოქროს გაზეთი

ჩინეთში, 2005 წლის დასაწყისში გამოვიდა მსოფლიოში პირველი ოქროს გაზეთი ტირაჟით – 2 ეგზემპლარი.

გამომცემლობა „ჩაინა ეკონომიკ დეილიმ“ („China Economic Daily“) პირველ ეგზემპლარზე დახარჯა 0.5 კგ ოქრო და 8 000 აშშ დოლარზე მეტი, ხოლო მეორეზე – 0.2 კგ ოქრო და შესაბამისად 3 500 აშშ დოლარი.

წიგნი ჩინეთის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოს ბოლო 10 სესიის მიღწევებს ეძღვნებოდა. გაზეთს „ჩინეთის აყვავების პერიოდი“ ეწოდა.

1. ხორვატებმა შექმნეს კულინარული რეცეპტების წიგნი, რომლის ფურცლებზე არაფერი წერია მანამ, სანამ ელექტროლუმელში არ გაცხელდება. სპეციალური მელანით დატანილი რეცეპტი 25 წუთის განმავლობაში მხოლოდ ცხელ ფურცლებზე ჩნდება. გაციების შემდეგ კი გამოსახულება ისევ ქრება.

2. ღიზანის გერმანულმა სააგენტო „კორეფი-მ“ გამოუშვა წიგნი, რომლის წაკითხვაც და ჭამაც შეიძლება. ცომის სპეციალური ფირფიტისგან მომზადებულ წიგნში ლაზანის რეცეპტია ამოტვიფრული. „მკითხველს“ ევალება ფურცლებს შორის ჩამოთვლილი ინგრედიენტების ჩაწყობა, გამოცხობა და გემოს გასინჯვა.

წიგნი ტუალეტის ძალადზე

2005 წლიდან ტიკიოს ოსაკასა და იაპონიის 30 ქალაქის წიგნის მალაზიებში, იყიდება ტუალეტის ძალადი, რომელზეც შეიძლება თანამედროვე ფილოსოფიური ნაშრომის – „როგორ შევქმნათ საკუთარი თავი“ – წაკითხვა.

იაპონელმა გამომცემელმა მოუწოდა იმ ავტორებს, რომლებსაც სურვილი აქვთ საკუთარი ნაწარმოების ტუალეტის ქაღალდზე ხილვისა, რომ ტექსტი სამიათასი სიმბოლოთი განსაზღვრონ, რადგან გრაგნილის სიგრძე – 30 მეტრი – მეტის საშუალებას არ იძლევა.

იაპონური ერთჯერადი წიგნი-გრაგნილის ფასი სამი დოლარის ეკვივალენტია.

ასეთივე წიგნი იაპონელებამდე, რამდენიმე წლით ადრე, გერმანულმა საგამომცემლო სახლმა „კლო-ვერლაგმა“ („Klo-Verlag“) გამოუშვა. გერმანელებმა გრაგნილის ადვილად გასაღების მიზნით მასზე საბავშვო ზღაპრები და ლექსები დაბეჭდეს.

ბოლონელებმა ერთ-ერთ საპრეზიდენტო არჩევნებამდე გამოუშვეს

ტუალეტის ქაღალდი პოლიტიკოსების პორტრეტებით, მათ შორის, ძმები კაჩინსკების. იმ პერიოდის მმართველი პრეზიდენტი ლეხ კაჩინსკი (1949-2010 წწ.) კატიტ ხელში იყო გამოსახული.

2006 წელს უკრაინის ერთ-ერთმა საწარმომ გამოუშვა ტუალეტის ქაღალდი რუსეთის, ბელორუსიის, აშშ-ის და სხვა პოლიტიკური მოღვაწეების ფოტოებით. ჯორჯ ბუშის, ვლადიმერ პუტინისა და სხვათა ფოტოებიანი გრაგნილები ერნაირ ფასში იყიდებოდა.

ერთ-ერთ გერმანელ ბიზნესმენს კი სასამართლომ 300 საათი საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა და 5 წლით გამოსაცდელი ვადა მიუსაჯა ტუალეტის ქაღალდზე სიტყვის – „ყურანის“ დაბეჭდვისათვის, რომელსაც, გარდა იმისა, რომ 4 ევროდ ყიდდა, მეჩეთებს უფასოდ უგზავნიდა და თანდართულ წერილში აღნიშნავდა, რომ ყურანი „ტერორისტების სამზარეულო წიგნია“ და ტუალეტის ქაღალდიდან მიღებულ თანხას „ისლამური ტერორის“ შედეგად დაღუპილთა მემორიალის აგებას მოახმარდა.

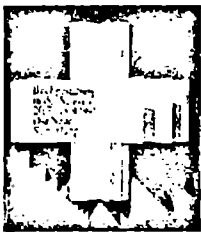
გამოცდილმა იაპონელებმა 2012 წელს ინგლისურად თარგმნეს საშინელებათა ჟანრის სერიის – „ზარის“ ავტორის – კოძი სუძუკის მოთხრობები და იაპონიის ეკონომიკის სამინისტროს დახმარებით ევროპასა და ამერიკაში გასაყიდად დაბეჭდეს ტუალეტის ქაღალდზე.

არატრადიციული წიგნები

1. 2011 წელს პროფესორმა შერიდან სიმონოვმა გამოსცა 200 გვერდიანი წიგნი – „სექსის გარდა რაზე ფიქრობენ მამაკაცები“. წიგნის ფასი 7.5 აშშ დოლარი იყო. ავტორი ირწმუნებოდა, რომ ამ ნაწარმოებზე 39-წლიანი ტიტანური შრომა გასწია და საბოლოოდ დაასკვნა, რომ მამაკაცები სექსის გარდა არაფერზე ფიქრობენ, ამიტომ წიგნში არც ერთი სიტყვა წერია და მხოლოდ თეთრი ფურცლებისაგან შედგება. მიუხედავად ამისა, წიგნი ბესტსელერად იქცა და ძირითადად სტუდენტები ყიდულობენ – მას ლექციების ჩასაწერ კრებულად იყენებენ, რადგან ლექციების ჩასაწერი სპეციალური კრებულები გაცილებით ძვირი ღირს.

2. შეეცარიელმა დიზაინერმა პიერ მენდელმა (1929-2008 წწ.) მც-

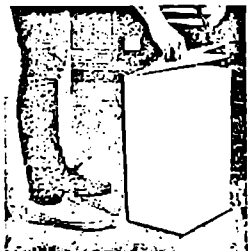

ირე ზომის წიგნი გამოსცა, სადაც თავის გამოცდილებასა და მოგონებებზე საუბრობდა, ბოლოს წიგნს თავისი გარდაცვალების თარიღიც მიაწერა. იგი სწორედ მითითებულ დღეს გარდაიცვალა. წიგნს ჯერის ფორმა აქვს.

3. ღიზანერმა რობ მათეუსმა ვიკიპედიაზე განთავსებული ყველაზე პოპულარული ინგლისურენოვანი სტატიები შეკრიბა და გამოსცა 5000-გვერდიანი წიგნი.

4. გამოცემულია მანათობელი წიგნი – „კარგი აზრები წყვილადს ანთებს“. ის თან ღამის ნათურაცაა, რადგან ანათებს არა მარტო ყდა, არამედ – ასოებიც. მისი დადგმა შეიძლება როგორც მაგიდაზე, ასევე თაროზეც.

5. 2011 წელს კანადელმა ნანო-ლაბორატორიის ფიზიკოსებმა ყველაზე მცირე ზომის – 0.07X0.1-მილიმეტრზე – წიგნი შექმნეს – „პაწაწინა ტედი თაღამის ქალაქიდან“. ამ წიგნის ფასი 20 000

აშშ დოლარია და მის წასაკითხად გამადიდებელი შუშა საჭირო.

6. ყველაზე დიდი წიგნი მიანმას (ბირმა) მეფის მინდონას ბრძანებით. მე-19 საუკუნის მეორე ნახევარში შექმნილი „ტოპიკაკა პალია“ – ბუდიზმის კანონთა კრებული. მისი ყოველი

გვერდი (სულ – 1460) მარმარილოსია, ხოლო შრიფტი ოქროსგანაა დამზადებული.

7. რუსეთში 2001 წლიდან ტარდება „ალტერნატიული წიგნის“ გამოფენა, სადაც ძალიან უცნაური ფორმის წიგნები გამოიფინება.

8. იტალიელმა მიჩელ სანტელიამ გინესის რეკორდების წიგნში შესვლა მოახერხა იმით, რომ კომპიუტერზე აკრიფა სხვადასხვა ენაზე დაწერილი 67 წიგნის ტექსტი ისე, რომ მონიტორისთვის არ შეუხედავს. აკრეფილი გვერდები 23 198, ხოლო სიტყვათა რაოდენობა 3503013 გამოვიდა. ეს წიგნები იყო ბიბლია, ჰომეროსის „ოდისეა“, შექსპირის „მაკბეტი“, გინესის რეკორდების 2002 წლის წიგნი, ძველ ებრაულ ენაზე დაწერილი წიგნი, ძველი ჩინური მანუსკრიპტი და სხვ. სანტელიას კლავიატურას არ ჰქონდა ასოები, ამასთან მან ყველა ტექსტი

უკულმა აკრიფა. სარეკორდო საქმიანობა მან 2002 წელს, დაიწყო და 2007 წელს დაამთავრა.

9. არგენტინულმა გამომცემლობა „Eterna Cadencia-მ“ გამოუშვა წიგნი, რომლის გადაშლის შემდეგ ჩანაწერი იწყებს გაფერმკთალებას და 2 თვის შემდეგ სრულიად ქრება. წიგნი დაწერილია სპეციალური მელნით, რომელიც ჰაერთან და სინათლესთან შედის ქიმიურ რეაქციაში, რომელიც 2 თვეს გრძელდება.

გამომცემლების აზრით, მკითხველმა წიგნის წაკითხვა 2 თვეში უნდა მოასწროს.

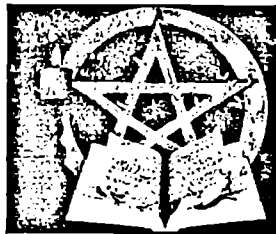
10. 2012 წელს ამერიკელმა ბიონიჭინრებმა „გენეტიკური ნივთიერებების“ ღნმ-ის მოლეკულაზე 53 ათასი სიტყვისგან შემდგარი წიგნი ჩაწერეს და შემდეგ მისი წაკითხვაც შეძლეს. ღნმ-ის მოლეკულაზე წიგნის ჩაწერას მეცნიერები 1988 წლიდან ცდილობდნენ. მათი აზრით, მომავალში არქივები ინფორმაციის შენახვის ერთ-ერთ საშუალებად შეიძლება ღნმ გახდეს.

11. 40 წლის რუსმა მაქსიმ ალექსინმა 2012 წელს განაცხადა, რომ გადაწყვიტა წიგნის დაწერა, რომლის ყდა მისი კანისგან იქნება დამზადებული. მართალია, თვითონ ვერ მოესწრება პოპულარობას, მაგრამ მისი მემკვიდრეები ფინანსურად უზრუნველყოფილები იქნებიან, რადგან წიგნი ძვირი ეღირება, რადგან დამზადდება მისი, როგორც ავტორის კანისაგან.

დაწყვეტილი წიგნი

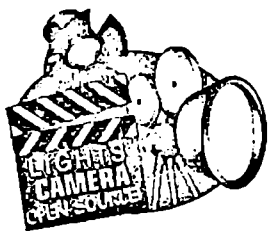
შუა საუკუნეებში უამრავი ადამიანი ამოხოცეს ან სიკვდილით დასაჯეს ჯადოქრობის გამო. მწირი ისტორიული წყაროებით ცნობილია, რომ შავ მოსასხამებში გამოწყობილი ადამიანები ეძებდნენ დაწყვეტილ წიგნებს და ანადგურებდნენ მას. არსებობს ვერსია იმისა, რომ ალექსანდრიის ცნობილი ბიბლიოთეკა ე.წ. „ადამიანებმა შავებში“ გადაწვეს.

თოთი სიბრძნისა და მეცნიერების ძე. ეგვიპტური ღვთაებაა. თოთი მზის ღმერთ რას მოადგილედ მიიჩნეოდა. თოთს მიეწერება წმინდა „სუნთქვის წიგნის“ შექმნა, რომელიც „მკვდართა წიგნთან“ ერთად საგულდაგულოდ იყო გადამალული. „თოთის წიგნის“ მფლობელს ადამიანებსა

და ცხოველებზე განუზომელი ზემოქმედება შეეძლო, წიგნის მფლობელ ფარაონებს ემორჩილებოდა ყველა სტიქიატ: წყალი, მიწა, ცეცხლი და პაერი. „თოთის წიგნი“ დაახლოებით 20 000 წლისაა. მისი მფლობელი ყოველთვის ძალადობის მსხვერპლი ხდებოდა. მოგვიანებით, ესპანეთში ამ წიგნის სახელის წარმოთქმაც კი სიკვდილით დასჯას ითვალისწინებდა. მყარი დამამტკიცებელი საბუთი იმისა, რომ „თოთის წიგნი“ მართლაც არსებობდა ან განადგურდა, არ არსებობს.

„ლია კოდის“ კინემატოგრაფია (მუხლი 13)

2007 წელს პოლიუდმა განაცხადა მზადყოფნა ახალი კინოჟანრის შექმნისათვის, სადაც მაყურებელს კინოგადაღების მსვლელობაზე ზემოქმედება, საკუთარი ვერსიების დამონტაჟება და ფილმის გმირად გახდომა შეეძლება. ასეთ ჟანრს ჯერჯერობით „ლია კოდს“ („Open source“) უწოდებენ. ტერმინი – „ლია კოდი“, თავიდან კომპიუტერული პროგრამების საწყისი

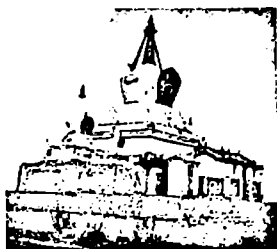
კოდის ხელმისაწვდომობას ნიშნავდა და ნებისმიერ მსურველს საშუალებას აძლევდა, თავისი ნება-სურვილით შეეცვალა იგი.

„ლია კოდის“ კინემატოგრაფია ნიშნავს, ნებისმიერი პირისათვის კინომასალის ხელმისაწვდომობას, როდესაც დაინტერესებული პირი თავისი შეხედულებით ამონტაჟებს ფილმს.

2006 წელს ახალზელანდიელმა რეჟისორმა მიშელ ჰიუზმა დააარსა ინტერნეტ საიტი – „სთრეი სინემა“ („Stray Cinema“), სადაც ნებისმიერ მსურველს შეუძლია ჰიუზის მიერ ლონდონში გადაღებული მოკლემეტრაჟიანი ფილმის დამონტაჟება.

ახალი ჟანრის ნაწარმოები

XXI საუკუნის ტექნიკურმა მიღწევებმა საშუალება მისცა მონოლოლ ბიზნესმენ კიან ფაჩანგს მსოფლიოში ცნობილი გამხდარიყო როგორც მწერალი, რომელმაც პირველმა შექმნა რომანი „SMS“ („მოკლე ტექსტური შეტყობინება“) ფორმატში. „SMS“ რომანი ცოლიანი კაცისა და გათხოვილი სიყვარულს ეხება და 60 თავისაგან შედგება, თითოეული

თავი კი 70 სიმბოლოს შეიცავს. ფანანგის რომანის – „აღსაშენებელი ციხესიმაგრის გარეთ“ („Outside the Fortress Besieged“) – 4200 სიმბოლოს მიხედვით დაიგეგმა ფილმის გადაღება, რომლის ნახვა, ასევე, მხოლოდ მობილურ ტელეფონებზე იქნება შესაძლებელი.

მოგვიანებით უნგრეთსა და სხვა ქვეყნებში „SMS“ რომანები საკმაოდ პოპულარული გახდა. დღეისათვის ნებისმიერ მსურველს შეუძლია „SMS-ის“ საშუალებით მიიღოს ნაწარმოები და წაიკითხოს იგი.

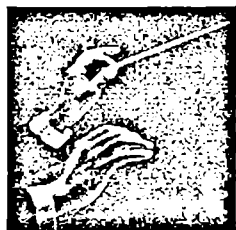
2006 წელს იტალიელმა რეჟისორებმა მარჩელო მენცარინიმ და ბარბარა სეუეციმ მობილური ტელეფონით გადაიღეს სრულმეტრაჟიანი ფილმი, რომელიც 93 წუთს გრძელდებოდა. ამავე წელს კომპანია „BenQ-მ“ შექმნა კინოსერიალები მობილური ტელეფონისათვის.

შინამანაკენა (მუხლები: 13; 18)

მომღერალმა ნინო ძოწენიძემ განაცხადა, რომ მისი სიმღერის – „შინამანაკენას“ ტექსტი აბსოლუტურად არაფერს ნიშნავს. მიუხედავად ამისა, ერთ-ერთ სამხრეთამერიკელ მომღერალს სიმღერა ძალიან მოსწონებია და მისი გადაღებული ფილმისათვის ძოწენიძისაგან შესაბამისი ნებართვაც აუღია.

მობილური ორკესტრის ლიტველი ღირიჟორი (მუხლები: 13; 17; 18)

მუსიკოსებისაგან შემდგარი ჩვეულებრივი ორკესტრისაგან განსხვავებით, 23 წლის ლიტველი ვაცლავას ნეჩესაუსკასი სრულიად ახალი ტიპის ორკესტრს ღირიჟორობს. ამ ორკესტრის შემადგენლობა ცხრა მობილური ტელეფონისაგან შედგება, რომლებიც გამოსცემენ მელოდიათა ღირიჟორის ჯოხის მოძრაობაზე. ღირიჟორის ფუნქციას სინამდ-

ვილეში ხმოვანი შეტყობინება ასრულებს. ტელეფონების ერთდროული ჩართვა ერთიანი მუსიკალური ნაწარმოების აღქმის საშუალებას იძლევა.

ნევერსაუსკასი თავიდან ასრულებდა ანთანას კუჩინსკასის ნაწარმოებს – „12 ერთ ხაზზე“, რომელიც სპეციალურად მობილური ტელეფონებისთვის გადაამუშავა ელექტრონული მუსიკის ცნობილმა ავტორმა არტურ ბუმშტეინმა.

2004 წლის ბოლოსათვის ღირიჟორს გასტროლების ჩატარებაც კი ჰქონდა დაგეგმილი ლიტვის ფარგლებში.

„რინგტონი“ შმეტაკების საბაზი

2010 წელს ინდონეზიის პროვინცია პაპუაში შეტაკება მოხდა. ვამენას ტომის ხალხმა ჩათვალა, რომ იოკას ტომის ხალხის მობილურზე დაყენებული ზარი შეურაცხყოფას აყენებს მათ ღირსებას და პატივს. შეტაკების შედეგად დაიწვა 23 და დაარბიეს 56 სახლი, დაიწვა 12 ავტომობილი და სხვ. გამოძიების შედეგად დადგინდა, რომ იოკას ტომის აბორიგენთა მობილურზე მათი შეურაცხყოფელი შაირის მელოდია იყო ჩაწერილი.

ბენეტიკური კოდი და მუსიკა (მუხლი 17)

ბრიტანელმა მეცნიერმა ენდრიუ მორლიმ გადაწყვიტა მუსიკის დაწერა ადამიანის ღნმ*-ის მიხედვით. როგორც ცნობილია, ადამიანის ღნმ შედგება ოთხი სხვადასხვა ქიმიური კომბინაციისაგან.

* დეზოქსირიბონუკლეინის შეავა (ღნმ) – ბიოპოლიმერი, რომლის მონომერები ნუკლეოტიდებია. ღნმ ცოცხალი ორგანიზმის გენეტიკური მასალის – ქრომოსომების ძირითადი შემადგენელი ნაწილია. ღნმ-ის ფუნქცია უჯრედში ინფორმაციის შენახვა და შთამომავლობით გადაცემაა.

მორლიმ ნოტების მიმღევრობა მიამსგავსა გენურ მიმღევრობას და შექმნა მუსიკალური ნაწარმოები, რომელსაც შესაბამისი სახელი დაარქვა — „ალელი“*. ლონდონის კამერული ქოროს 40-მა მომღერალმა მიიღო მონაწილეობა ამ ნაწარმოების გახმოვანებაში. სიმღერის პრემიერამდე მომღერლებმა ჩააბარეს თავიანთი ღნმ-ის ნიმუშები, რომლებიც დაიშიფრა და ტრანსფორმირდა ნოტებად. ნაწარმოები იწყება მარტივი მუსიკალური ფრაზებით. სიმღერის კულმინაცია მაშინაა, როცა ყველა მონაწილე „ახმოვანებს“ საკუთარ უნიკალურ გენეტიკურ კოდს, რომელიც, მართალია, სხვა მონაწილისაგან ოდნავ განსხვავდება, მაგრამ მთლიანობაში მშვენიერი მოსასმენია.

სანტანას მუსიკა სემსისთვის; უილიამსის მახსოვრობისთვის

კარლოს სანტანა რამდენიმე ათწლეულის პლანეტის საუკეთესო გიტარისტად ითვლება. მას როკ-ენ-როლის მარშალს უწოდებენ. მის ალბომებს 12-ჯერ მიანიჭეს ოქროს და 44-ჯერ პლატინის ალბომის ტიტული. მომღერალმა, მუსიკალური ჯილდო — „გრემი“ 11-ჯერ მიიღო.

კრიტიკოსებში მიიჩნევენ, რომ სანტანა გიტარას ეროტიკულად უკრავს. თვითონ მომღერალი აცხადებს, რომ მისი მუსიკის მოსმენის დროს ბევრი წყვილი სექსითაა დაკავებული.

ავსტრალიურმა კერძო ორგანიზაციამ ჩაატარა ექსპერიმენტი მოსწავლეთა მახსოვრობის გასაუმჯობესებლად. აღმოჩნდა, რომ თანამედროვე ბავშვებში გონების კონცენტრაციას ყველაზე უფრო ხელს უწყობს ბრიტანელი რობი უილიამსისა და ამერიკელი ანესტეზიის სიმღერები.

* ალელი (ბერძნულიდან allelon სხვა) — გენის ორი და მეტი ალტერნატიული ფორმიდან ერთ-ერთი, რომელსაც გააჩნია განსაზღვრული ლოკალიზაცია ქრომოსომაზე და ნუკლეოტიდების უნიკალური თანმიმდევრობა. ალელური გენები აკონტროლებს ალტერნატიულ ნიშან-თვისებებს.

2004 წლის დასაწყისში გამოვიდა ფილმი – „ქრისტეს ვნებანი“. ამ ფილმთან დაკავშირებით კრიტიკოსების მთელი რიხსვა ცნობილ მსახიობს მელ გიბსონს დაატყდა, რადგანაც იგი ამ ფილმის პროდიუსერი, რეჟისორი და სცენარის თანაავტორია.

ცნობილმა იტალიელმა რეჟისორმა ფრანკო ძე-ფიჩელემ, აგრეთვე, სხვადასხვა რელიგიურმა პირებმა მელ გიბსონს ანტისემიტიზმში დასდეს ბრალი იმის გამო, რომ ფილმი ქრისტეს ჯვარცმაში ებრაელებს ადანაშაულებს. ფილმის ჩვენების აკრძალვას ითხოვდნენ, აგრეთვე, მუსლიმანი მეცნიერები. პირველივე დღეს, ფილმის ყურებისას, 50 წლის ქალბატონი კინოთეატრის დარბაზში გულის შეტევით გარდაიცვალა. მოგვიანებით, ასევე გულის შეტევით კინოთეატრში გარდაიცვალა 43 წლის ბრაზილიელი პასტორი. ერთ-ერთმა მაყურებელმა ფილმის ნახვის შემდეგ ცოდვის გამოსყიდვა მოინდომა და აღიარებითი ჩვენებით გამოცხადდა პოლიციაში მეგობარი გოგონას მკვლელობის გამო.

მელ გიბსონი ამ ბრალდებებს უარყოფდა და აცხადებდა, რომ გერმანელებიც ზოცავდნენ ებრაელებს, მაგრამ ამის გამო გერმანელები არ შესძლებიათ. გარდა ამისა, გადაღებები ლათინურ ენაზე ყოველდღიური ლოცვის თანხლებით მიმდინარეობდა. ქრისტეს როლის შემსრულებელი ჯიმ კავიზელი რომის პაპ იოანე პავლე მეორეს შეხვდა და მისი კურთხევა მიიღო.

საქართველოში ფილმი პირველად მართლმადიდებლური ეკლესიის წარმომადგენლებს აჩვენეს. ეკლესიის თანხმობის შემდეგ პრემიერა კინოთეატრ „რუსთაველში“ შედგა.

2006 წელს „ქრისტეს ვნებანი“ აღიარეს ჰოლოკოსტის ისტორიაში ყველაზე სადავო ფილმად.

სტალიონის „როკისთვის“ უჩივიან (მუხლი 4)

1975 წლის 24 მარტს შედგა მძიმეწონიან მოკრივეთა – მუჰამედ ალისა და ჩაკ უეპნერის ორთაბრძოლა. ალიმ შეინარჩუნა მსოფლიო ჩემპიონის ტიტული ბოლო, მე-15 რაუნდის დამთავრებამდე 19 წამით ადრე.

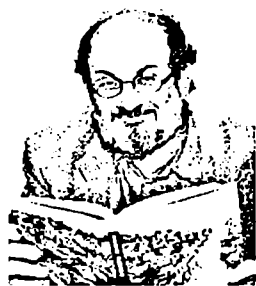
ამ ორთაბრძოლამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა პო-
ლიეუდის მსახიობ სილვესტერ სტალონეზე, რომელმაც
გადაწყვიტა გადაეღო ფილმი. ორი კვირის შემდეგ იგი
დაუკავშირდა უეპნერს და ფილმის წარმატების შემთხ-
ვევაში სოლიდურ თანხის გადახდასაც დაჰპირდა, თუმცა
მათ შორის არავითარი ხელშეკრულება არ დადებულა.
1976 წელს ფილმმა – „როკი“ ოსკარიც კი დაიმსახურა,
ხოლო „როკის“ სერიებმა სტალონეს 1 მილიარდი დოლ-
არის მოგება მოუტანა.

28 წლის შემდეგ უეპნერმა სარჩელი შეიტანა სა-
სამართლოში და მოითხოვა კომპენსაცია იმ მოტივით, რომ „როკის“ სე-
რიალთა წარმატება უშუალოდ მას უკავშირდება.

სალმან რუშდის ბედი

1947 წელს დაბადებულმა სალმან რუშდიმ 1988 გამოაქვეყნა წიგნი
– „სატანური ლექსები“. მუსლიმანმა რადიკალებმა ნაწარმოები ყურანის
შეურაცხყოფად მიიღეს. ირანის სულიერმა ლიდერმა აიათოლა ჰომეინ-
იმ რუშდის ანტიისლამური სულისკეთებისათვის სასიკვდილო განაჩენი
გამოუტანა ფატვაზე* გადაცემით, რომლითაც ნებისმიერ მუსლიმანს, ხელ-
საყრელი პირობების არსებობის შემთხვევაში, მისი
მოკვლა ევალებოდა, რითაც მკვლეელი იმქვეყნიურ
ნეტარებას მიიღებდა. 1988 წლის შემდეგ სალმან
რუშდი საზოგადოებისაგან იზოლირებულად, გასაიდ-
უმლოებულ ადგილზე ცხოვრობდა.

1989 წელს პაკისტანის კინოთეატრებში
პრემიერა შედგა ფილმისა – „საერთაშორისო პარ-
ტიზანები“. სამსაათიანი ფილმი სალმან რუშდის
წამებით სიკვდილით სრულდება.

1998 წელს ირანის მთავრობამ გამოაცხადა,
რომ რუშდის დასჯას მხარს აღარ უჭერს, მაგრამ განაჩენის გაუქმების
უფლება არა აქვს – ეს იყო აიათოლა ჰომეინის პრეროგატივა, რომელიც
1989 წელს გარდაიცვალა.

რუშდი ჯერ-ჯერობით ცოცხალია, სამაგიეროდ მოკლულია ნაწარ-

* ფატვა – რელიგიური ბრძანებულება, რომლითაც რელიგიური მუსლიმები ყოველ-
დღიურ ცხოვრებაში ხელმძღვანელობენ.

მოების იაპონურ ენაზე მთარგმნელი, ხოლო იტალიურ და ნორვეგიულ ენებზე მთარგმნელებს თავს დაესხნენ და ზიანი მიაყენეს.

2007 წელს, მას შემდეგ, რაც დიდმა ბრიტანეთმა მას რაინდის წოდება მიანიჭა, ისევ განაზღვდა რუშდიზე თავდასხმები. პაკისტანმა და ირანმა ოფიციალურად უსაყვედურეს ბრიტანეთის ელჩებს. პაკისტანის ქალაქებში სტუდენტები გამოვიდნენ რუშდის სიკვდილით დასჯის მოთხოვნით და საჯაროდ დაწვეს მისი და დიდი ბრიტანეთის დედოფლის ფიტულები. ირანის ერთ-ერთმა ექსტრემისტულმა დაჯგუფებამ 3.3 მილიონი აშშ დოლარი დააწესა მწერლის მოკვლისათვის.

ქურდის წიგნი (მუხლი 4)

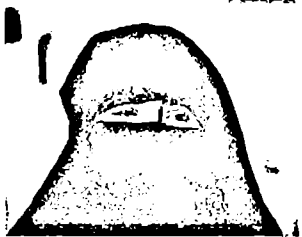
2006 წლის ბოლოს მოსკოვში ცნობილი ავტორიტეტის, კრიმინალურ სამყაროში კარგად ცნობილი, ნ-ჯერ ნასამართლები (20 მკვლელობაში, ქურდობაში, ყაჩაღობაში, გაუპატიურებასა და სხვ. მონაწილე) ლეონიდ ბილუნოვის, მეტსახელად „ლიონია მაკინტოშის“, წიგნის პრეზენტაცია შედგა. წიგნში აღწერილია ავტორის განცდები, სინანული, ციხის წლები და ა.შ პრეზენტაციას ავტორი არ დასწრებია, რადგან სფრანგეთში იყო გადახვეწილი.

თაობათა ბრძოლა ქართულ მსტრადაზე

გემოვნებაზე არ დავობენ, მაგრამ ძველი თაობის პროფესიონალი მომღერალი სულიკო კოროშინაძე მიიჩნევს, რომ რუსუდან მორჩილაძის სიმღერების 2/3 უეარგისია, არაფრის მთქმელი; ნინო ქათამაძის „სულიკოს“ ტელეევიზიით არ უნდა უჩვენებდნენ; ნანული აბესაძის აზრით – სტეფანემ ქართველი მამაკაცის პატივსი და ბუნება დააქინა, მას არც სმენა აქვს, არც ხმა და არც მუსიკალური გემოვნება. გულიკო ჭანტურიამ კი განაცხადა: არიკო მეფარიძე ოცი წლის მანძილზე ჩემი ოჯახის მეგობარი იყო. ოჯახის წევრები მას სიმღერას უკრძალავდნენ, ყველა მისი სიმღერა და კლიპი საშინელებათაა.

ესპანეთში სახელმძღვანელოს ავტორი გაასამართლეს (მუხლი 7)

2003 წელს ესპანეთის სასამართლომ 15 თვით პატიმრობა და 2160 ევროს გადახდა დააკისრა ქალაქ ფუენზიროლის მეჩეთის იმამ მუჰამედ ქამალ მუსტაფას, რომელიც თავის წიგნში – „ქალი ისლამში“ – მამაკაცებს ცოლის ცემის რჩევებს აძლევს ისე, რომ ქალებს რაიმე კვალი არ დააჩნდეთ.

სასამართლოს განმარტებით, ეს ეწინააღმდეგება კონსტიტუციაში გათალისწინებულ თანაბარუფლებიანობის პრინციპებს და იწვევს დისკრიმინაციას.

ნაწარმოების ავტორის განცხადებით, იგი არ არის ქალებზე ძალადობის მომხრე და მხოლოდ ყურანის ერთ-ერთი ნაწყვეტის ინტერპრეტაციას ცდილობდა.

ქვეყნის ყველა ისლამურმა ცენტრმა თავიდან მოიშორა ეს წიგნი.

უფრო შორს წავიდა საუდის არაბეთის ერთ-ერთი ტელევიზია, სადაც ცნობილი რელიგიური მოღვაწე მუჰამედ ალ-არიფი, რომელიც რჩევებს აძლევდა ახალგაზრდა ქმრებს, თუ როგორ უნდა სცემონ ცოლებს აუცილებლობის შემთხვევაში. ალ-არიფი ამისთვის არავის დაუსჯია.

„ისლამური სექსი“ აიკრძალა

მალაიზიაში არასებობს ორგანიზაცია „დამჯერი ცოლების კლუბი“, რომელიც ქადაგებდა პოლიგამიას*. მისმა დამფუძნებელმა გამოუშვა 115-გვერდიანი წიგნი – „ისლამური სექსი“, რომელიც მუსლიმანი ქალებისათვის ინტიმურ რჩევებს შეიცავდა.

ქვეყნის ხელისუფლებამ აკრძალა ამ წიგნის გაყიდვა და ქსელიდან ამოიღო, ამასთან, 3-წლიანი პატიმრობით დაემუქრნენ იმას, ვინც გაბედავდა და ხელახლა დაბეჭდავდა ამ წიგნს.

* პოლიგამია (ბერძ. poly- ბევრი და gamos - ქორწინება.) – მრავალქორწინებულობა.

აპრძალული „ალისა საოცრებათა ქვეყანაში“

1931 წელს ჩინეთში გენერალ ჰე ცზიანის მიერ აიკრძალა საბავშვო წიგნი „ალისა საოცრებათა ქვეყანაში“. აკრძალვის მიზეზი იყო ცხოველთა ლაპარაკი. გენერალი მიუღებლად მიიჩნევდა ბავშვებისთვის იმის ჩაგონებას, რომ ცხოველებს ისეთივე ინტელექტი აქვთ, როგორც ადამიანებს. ამჟამად ეს აკრძალვა ჩინელი ბავშვებისათვის მოხსნილია.

პამელა ანდერსონს უჩივიან

სტრიპტიზის ყოფილმა მოცეკვავემ, ფლორიდელმა ჯანეტ კლავერმა სასამართლოში უჩიულა პამელა ანდერსონს და მულტფილმ „სტრიპერელას“ კომიქსების ავტორს — სტენ ლის (იგი არის, აგრეთვე, „ადამიანი ობობას“ და „პალკის“ ავტორი) და ტელეარხ „ვიაკომ თივი ნეთუორკს“. პამელა ანდერსონი ამ მულტფილმში „აგენტი-ნ-9-ს“ — ეროტიკა ჯოუნსს ახმოვანებს. ამასთან, ეს პერსონაჟი გარეგნობით, ფორმით, სვირინგებით და ა.შ. ანდერსონს ჰგავს.

ჯანეტ კლავერი თავის სარჩელში აღნიშნავდა, რომ სტრიპტიზის მოცეკვავე სუპერგმირის კონცეფცია მან სტენ ლის ქალაქ ტამპაში, „ტანგას ჯაზის“ კლუბში, „პრივატული ცეკვის“ დროს გააცნო.

ჰარი პოტერი და მსოფლიო

„ჰარი პოტერის“ ავტორი ჯეი კეი როულინგი აცხადებს, რომ მისი წიგნები მაღალი მორალით გამოირჩევა და ბავშვებისთვის ძალიან სასარგებლოა. სხვადასხვა ქვეყნის ექსპერტთა და მეცნიერთა დაკვირვების შედეგი კი ასეთია:

1. ეს წიგნი იწვევს თავის ტკივილს. ამ დიაგნოზს ექიმებმა „ჰოგვორტის თავის ტკივილი“ უწოდეს ჯადოქრებისა და გრძნეულების სკოლის

„საპატივემულოდ“, სადაც პარი პოტერი სწავლობდა;

2. შეიცავს ქართული აზროვნებისათვის მიუღებელ და უარყოფილ იდეალებს;

3. რეკლამას უკეთებს ოკულტიზმს;

4. აიკრძალა ზოგიერთი კათოლიკური და მართლმადიდებლური ეკლესიის მიერ, როგორც ანტიქრისტიანული წიგნი;

5. შრომას აიგივებს სასჯელთან;

6. სატანისტურია;

7. მოგვითხრობს სიკეთის უსუსურობაზე, ბოროტების დაუმარცხებლობაზე;

8. ქადაგებს კომოსექსუალიზმს;

9. ეშმას აღმერთებს. პარი – ეშმას ეფემისტური* სახელია ინგლისურში. პოტერი მეთუნეს ნიშნავს. სახელი და გვარი – მეთუნე ეშმას – ნიშნავს – ეშმა, რომელიც შემოქმედი გახდა.

10. 2006 წლის ბოლოს, პარი პოტერის შესახებ წიგნები სასტიკად გააკრიტიკა რომის პაპმა ბენედიქტ XVI.

ფილმების აკრძალვა და შეკვეცა

საბჭოთა კავშირში ჩვეულებრივი მოვლენა იყო უცხოური ფილმების შემცირება ძირითადად სასიყვარულო და „საბჭოთა იდეოლოგიის“ საწინააღმდეგო სცენებისა და დიალოგების გამო.

ზოგიერთ ქვეყანაში ღღესაც იგივე ხდება.

ამერიკულ ფილმ „სირიანას“ სპარსეთის ყურის მუსლიმანურ ქვეყნებიდან მხოლოდ კაიროსა და ღუბაიში აჩვენებდნენ შეკვეცილი სახით. ფილმიდან ამოიღეს საუდის არაბეთის მეფისა და ოსამა ბინ ლადენის**

* ეფემიზმები (ბერძ. euphēmisimos - შელამაზებული სიტყვების გამოყენება (eu – „კარგად“ + phēmō – „ელაპარაკობ“) – ამა თუ იმ ენობრივ კოლექტივში სააუგოდ, საჩოთიროდ და საზიფათოდ მიჩნეულ სიტყვა-თქმათა ნაცვლად ხმარებული უფრო ნატიფად, ზრდილობიანად და უნებლად მიჩნეული სიტყვა-თქმები.

** ოსამა ბინ მუჰამედ ბინ აჰად ბინ ლადენი. ცნობილია ოსამა ბინ ლადენად (1957-2011 წწ.) პარამილიტარისტული და ტერორისტული ისლამური ორგანიზაციის ალ-ყაიდას დამაარსებელი და ლიდერი, სიკვდილამდე – მსოფლიოს №1 ტერორისტი, რომელსაც მიეწერება 2001 წლის 11 სექტემბერს „მსოფლიო სავაჭრო ცენტრზე“ ორგანიზირებული ტერორისტული თავდასხმა.

მოხსენიების, აგრეთვე, სპარსეთის ყურის ქვეყნებში სამუშაოზე უცხოელთა დამცირების კადრები.

ჩინეთში ფილმს – „შეუსრულებელი მისია III“ რამდენიმე ეპიზოდის გარეშე აჩვენებდნენ. ამოღებულ იქნა ძალადობისა და შანხაის ჯურღმულების სცენები.

1973 წელს გადაღებული ფილმი „ეგზორცისტი“ საშინელებათა ფილმების ლიდერად ითვლება, რომელიც მრავალ ქვეყანაში აიკრძალა. ეს ფილმი დიდ ბრიტანეთში პირველად 1990 წელს აჩვენეს.

ფილმი „მაიკი“ 1992 წელს გამოვიდა ეკრანებზე, მაგრამ მრავალმა ქვეყანამ აკრძალა მისი ჩვენება. დიდ ბრიტანეთში იგი დღემდე აკრძალულია.

კვენტინ ტარანტინოს სცენარის მიხედვით 1994 წელს გადაიღეს ფილმი „მკვლელებად დაბადებულნი“. ირლანდიის ხელისუფლებამ იგი აკრძალა.

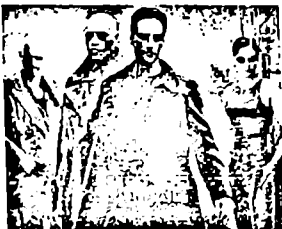
ფილმი „მრავალფეხა ადამიანი“ 2009 წელს გადაიღეს. 2011 წლის ბოლოს დიდმა ბრიტანეთმა განაცხადა, რომ მის ტერიტორიაზე აკრძალულია არა მარტო ეს ფილმი, არამედ აიკრძალა ეკრანებზე ჯერ კიდევ არგამოსული მისი მეორე ნაწილიც.

ბრიტანელმა აკრძალეს, აგრეთვე, 2009 წელს გამოსული იაპონური ფილმი „გროტესკი“.

2012 წელს ვატიკანმა მოითხოვა ინტერნეტით გავრცელებული კომპიუტერული თამაშის „ქრისტეს თავგადასავლის“ აკრძალვა.

აზერბაიჯანში 2012 წელს აკრძალეს უცხოური ტელესერიალები.

ეგვიპტეში „მატრიცა“ აიკრძალა

2003 წელს ეგვიპტეში აიკრძალა ფილმის – „მატრიცა: გადატვირთვას“ ჩვენება. ეგვიპტის ცენზურამ ეს ახსნა რელიგიური მიზეზებითა და ძალადობის ამსახველი სცენებით. მათი დასკვნით, ფილმი სიონიზმს ქადაგებს და მისი დემონსტრირება დაარღვედა მოქალაქეთა სოციალურ სიმშვიდეს.

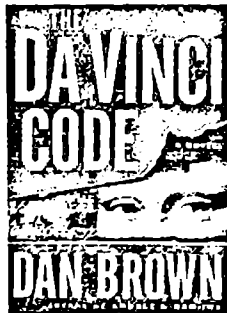
ლიბანში „და ვინჩის კოდი“ აკრძალეს

ლიბანის ხელისუფლებამ ამერიკელი მწერლის – დენ ბრაუნის პოპულარული წიგნი – „და ვინჩის კოდი“ აკრძალა. სავაჭრო ქსელიდან წიგნის ამოღებას საფუძვლად დაედო კათოლიკური საინფორმაციო ცენტრის მიერ ავტორის ღვთის გმობაში დადანაშაულება. ცენტრის პრეზიდენტის აზრით, ყოველად მიუღებელია იმის წაკითხვა, რომ მარია მაგდალინელი იესოს ცოლი იყო და მისგან შვილებიც კი ჰყავდა. დენ ბრაუნის აზრით კი მისი წიგნი ნამდვილად არაა ქრისტიანების საწინააღმდეგოდ დაწერილი. იგი აცხადებდა, რომ ნაწარმოების ყველა პერსონაჟი და მოქმედება გამოგონილია, თუმცა ზოგიერთი თემა რეალურ საფუძველს ეყრდნობა.

2005 წელს ბრიტანელი მონარქების კორონაციის ტრადიციულ ადგილზე – ვენსმინსტერის სააბატოში ფილმის გადაღება აიკრძალა. ვატიკანმა და ინგლისის ეკლესიამ „და ვინჩის კოდი“ ეროტიკულ ნაწარმოებად გამოაცხადა.

წინასწარმეტყველურ ქადაგებაში ეჭვის შეტანის გამო ფილმი პაკისტანშიც აიკრძალა.

2006 წლის 17 მაისს ერთდროულად რამდენიმე ქვეყანაში შედგა „და ვინჩის კოდის“ პრემიერა. რამდენიმე დღით ადრე იორდანის რელიგიურმა საბჭომ თხოვნით მიმართა სახელმწიფოს – არ მისცეს კინოთეატრებს პრემიერის უფლება. ინდოეთის მუსლიმანთა გაერთიანებამაც მხარი დაუჭირა ქრისტიან თანამემამულეებს ფილმის ჩვენების წინააღმდეგ. საქართველოს საპატრიარქომ მოსახლეობას მოუწოდა „და ვინჩის კოდის“ წიგნის წაკითხვისა და ფილმის ნახვისაგან თავის შეკავებისაკენ.

ზოგჯერ მუსიკაც იკრძალება

საბჭოთა კავშირში გარკვეულ პერიოდში აკრძალული იყო როკი, ჯაზი და სხვა სახის მუსიკა. ჯგუფ „The Beatles“ გადაწყვეტილი ჰქონდა საბჭოთა კავშირში კონცერტების ჩატარება, თუმცა საბჭოთა ხელისუფლებამ ისინი ქვეყანაში არ შემოუშვა. ამ ფაქტს ჯგუფმა ერთ-ერთი პოპულარული სიმღერის – „დაბრუნება საბჭოთა კავშირში“ („Back in the USSR-ის“) შექმნით უპასუხა.

2011 წელს უზბეკეთის ტელეარხმა „ეშლარმა“ როკი და რეპი სატანისტურ მუსიკად გამოაცხადა.

საქართველოს გასაბჭოების (1921 წლის 25 თებერვალი) შემდეგ პირველი ოპერა, რომელიც დაიდგა, თბილისის კონსერვატორიის რექტორის – ზაქარია ფალიაშვილის „დაისი“ იყო. მაშინ არსებულმა „პროლეტარ მუსიკოსთა რევოლუციურმა ასოციაციამ“ ამ ოპერის რეპერტუარიდან მოხსნა მოითხოვა ანტირევოლუციური მუსიკის გამო. ასეთი ბრალდების დამტკიცების შემთხვევაში ზაქარია ფალიაშვილი შეიძლება დაეხვრიტათ კიდეც. შეიქმნა საგანგებო კომისია, რომლის ხელმძღვანელად „ქეთო და კოტეს“ ავტორი ვიქტორ დოლიძე დანიშნეს, რომელმაც ბოლოს ასეთი რამ თქვა: – „არ ვიცი ოპერა ბოლშევიკურია თუ მენშევიკური, მაგრამ თქვენ ყველას რომ ამ მუსიკით დაგასაფლავებენ, ეს კი ნამდვილად ვიცი“.

სტივენ სპილბერგმა საავტორო უფლება მიითმისა (მუხლები: 18; 35-39)

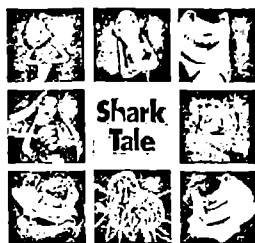
ახალგაზრდა რეჟისორი გრეგორი გრანტი 2001 წელს ამტკიცებდა, რომ ცნობილმა რეჟისორმა სტივენ სპილბერგმა და სტუდიამ „დრიმვორქსი“ („Dreamwork“) მას „პატარა ჯარისკაცების“ იდეა მოჰპარა. „პატარა ჯარისკაცების“ იდეურმა წინამორბედმა „ოდა ჯოსადიმ“ 1991 წელს სტუდენტური პრიზი მიიღო ამერიკის კინოაკადემიისაგან.

სტივენ სპილბერგის ადვოკატების განცხადებით, „პატარა ჯარისკაცების“ იდეა სპილბერგის სტუდიას გრანტის ყოფილმა ცოლმა (იმ პერიოდში განქორწინებულები არ იყვნენ) მიჰყიდა, რომელიც საავტორო უფლების თანამფლობელს წარმოადგენდა.

იტალიელთა დამამცირებელი მულტფილში

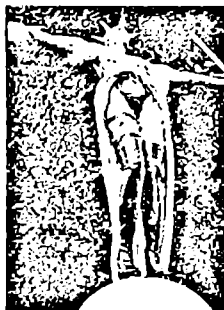
იტალიურ-ამერიკულმა ორგანიზაციებმა საშინელი კრიტიკის ტალღა ააგორეს კომპანია „დრიმვორქსი“ (რომლის ერთ-ერთი დამაარსებელი სტივენ სპილბერგია) წინააღმდეგ მულტფილში – „შარკ თეილისთან“ და-

კავშირებით. ისინი ამტკიცებდნენ, რომ მულტფილში ეთნიკურ შუღლს აღვივებს, რაც პატარების აღქმაზე ასდენს ზეგავლენას და მათ ასწავლის, რომ ყველა ადამიანი, რომელსაც იტალიური სახელი აქვს, განგ-სტერია. სტუდიის წარმომადგენლების მტკიცებით, მიუხედავად იმისა, რომ მთავარი ბოროტმოქმედი ზვიგენები „იტალიელებია“ და წყალქვეშა მაფიაში არიან გაერთიანებულები, გმირებად გადაიქცევიან, რაც გამორიცხავს „იტალიელი“ ზვიგენების ნეგატიურად წარმოდგენის შესაძლებლობას. მულტფილმს ახმოვანებენ რობერტ დე ნირო, უილ სმიტი, ანჯელინა ჯოლი და სხვები, რომლებიც ასე არ ფიქრობდნენ. ამასთან, ფილმის პრემიერა 2004 წლის კენედიის საერთაშორისო კინოფესტივალზე შედგა და მაყურებელმა იგი დადებითად შეაფასა.

ლონდონში მკვლელობის შემთხვევა და მისი დადგენილება

ლონდონის ცენტრში ბენქსის ფსევდონიმით ცნობილმა ბრიტანელმა მხატვარმა ბრინჯაოსაგან დამზადებული თემიდას 40 000 ფუნტ სტერლინგად შეფასებული ძეგლი დაღდა. ქანდაკების სიმაღლე 6 მეტრი იყო, სამ ტონას იწონიდა, შავად და ოქროსფერად შეღებილი და მეძავედ წარმოდგენილი. მართალია, თვალები ახვეული ჰქონდა, სასწორი და მახვილი ეჭირა, მაგრამ ტოგის* კალთა აწეული იყო ისე, რომ ტყავის ჩექმები, წინდები და წინდის აჭიმები მოუჩანდა, წინდებში კი დოლარიანები ჩატენილი. კვარცხლბეგს ამშვენებდა წარწერა: „არავის ენდო“.

ქანდაკება ღამით დაიდგა, ერთი დღის შემდეგ კი ვიღაცამ მახვილი და სასწორი მოიპარა.

ბენქსის განმარტებით, მისი ქმნილება ბრიტანეთის მართლმსაჯულების წინააღმდეგაა მიმართული, პროტესტია და იმედი ჰქონდა, რომ ძეგლს არ აიღებდნენ. ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები ხალხს დაჰპირდნენ, რომ თემიდას მალე აიღებდა, რადგან საფრთხე ექმნებოდა გამე-ლელებს.

* ტოგი – ძეგლი რომის მოქალაქეთა ზედა ტანსაცმელი – გრძელი თეთრი წამოსახსნა.

2007 წელს ამსტერდამის „წითელი ფარნების კვარტალში“ დადგეს მეძავის ძეგლი. ამ ძეგლის დადგმის ინიციატორი ამსტერდამის ყოფილი „ლამის პეპელა“ მარისკა მაიოორია. მან განაცხადა, რომ ძეგლის დადგმით პატივს მიაგებს მსოფლიოს მეძავეებს. ქანდაკება ფეხებზე მყარად მდგარი ქალია, რომელსაც ხელები თეძოებზე აქვს შემოწყობილი და თავდაჯერებულად გასცქერის სამყაროს.

მსოფლიოში ცნობილი, „წითელი ფარნების კვარტლის“ მეძავის ძეგლისაგან განსხვავებით ჩეხებმა უფრო თამამი ნაბიჯი გადადგეს და პრალაში დააბრეს „უშუალოდ მომსახურების პროცესში“ მეძავი ქალის ქანდაკების დადგმა. მიუხედავად იმისა, რომ ძეგლი ინტიმური სალონებით ცნობილ დვორჟაკის რაიონში უნდა დადგმულიყო, მოსახლეობის საპროტესტო გამოსვლების შემდეგ გადაწყდა მისი სხვაგან დადგმა.

მეძავის ძეგლის დადგმა ახალი არაა. ირლანდიის დედაქალაქ დუბლინში დიდი ხანია დგას მეძავი მოლი მელონის ძეგლი, რომელიც, ბალადის მიხედვით, დღისით ზილ-ბოსტნეულით ვაჭრობდა, ღამით კი მეძავეობდა, თუმცა ირლანდიელებმა მოლის ძეგლი არა მეძავეობისთვის, არამედ ინგლისელებთან შებრძოლების გამო დადგეს.

თანამედროვე და უცნაური კეგლები

მოქანდაკეები ცდილობენ, განსხვავებული ძეგლების შექმნით ყურადღება მიიპყრონ და ცნობილები გახდნენ:

1. ლონდონში, ხელოვნების სამეფო აკადემიაში, დადგეს ორსული ქალის 10-მეტრიანი ძეგლი.

2. აშშ-ის ერთ-ერთ გალერეაში შიშველი მომღერლის – ბრიტნი სპირსის ქანდაკება წარადგინეს, რომელიც შშობიარობის მომენტშია დაფიქსირებული.

3. პოლონეთში ფრინველის გრიპით დაავადებულ გედს დაუდგეს ძეგლი, რუმინეთში – ხახვს, ოდესაში – ფორთოხალს, თათარსტანში – ჩეხურაშკასა და ნიანგს, სოჩაში – პალტოიან ცხენს, ბერდინსკში

– გომბეშოს, ბელორუსიის ქ. შკლოვსკში – კიტრს, უკრაინაში – ჭორებს, ბუენოს-აირესში – ტანგოს.

4. იტალიის ქალაქ აკვილაში მელოტი ევენერას ძეგლი დადგეს; ლიგურიის ზღვის სანაპიროსთან, ქალაქ პორტოფოლიოში, ნავგას დაუდგეს ძეგლი; ნორვეგიაში აღმართულია უზარმაზარი ჩანგლის ქანდაკება, რომელიც სამი სართულის სიმაღლისაა; რუსებმა ქნოიბრსკში კოდოს ძეგლი დადგეს, ქ.ტომსკში – ოთახის ფაჩურების, ხოლო ქ.იშიმში – სახანძრო მანქანის, ქ.კიევში – სადაზღვევო აგენტის ფეხსაცმლის.

5. ბრიტანელი სკულპტორის – ვილარდ ვიგანის ნაწარმოებები ყველაზე პატარაა მსოფლიოში. მისი ძეგლები ნემსის ყუნწშია მოთავსებული და მხოლოდ მიკროსკოპის საშუალებით შეიძლება დათვალიერება.

6. თანამედროვეობის სიურეალისტს უწოდებენ მაურიციო კატელანს. იტალიიდან ნიუ-იორკში საცხოვრებლად გადასულმა კატელანმა თავისი უცნაურობა მალე გამოამჟღავნა – გახსნა საკუთარი გალერეა, რომელსაც „მცდარი გალერეა“ („Wrong gallery“) უწოდა. ამ გალერეაში არასდროს არაფერი იყიდება და მუდამ დაკეტილია. ხელოვანის ცვილის ფიგურები, მაგალითად, თავდაყირა მდგარი პოლიციელები და სხვ. ყოველთვის იწვევს სიცილსა და აღფრთოვანებას. უცნაურმა კატელანმა თავისი ხელოვნებით მილანელებიც გააკვირვა. 2010 წელს მილანის მთავარი ბირჟის პირდაპირ დადგა ხელის თითების, რომელთაგან შუა თითი ზევითაა აწეული, მარმარილოს ძეგლი. 11-მეტრიან ძეგლს დაარქვა „სიყვარული“, რამაც იტალიელთა აღშფოთება გამოიწვია.

7. 2011 წელს ჩიკაგოში, სასამართლო შენობის წინ დადგეს სიუჟარდ ჯონსონის მიერ შესრულებული უმშვენიერეს მერლინ მონროს (1926-1962 წწ.) 7-მეტრიანი ძეგლი, რომელიც ცნობილ ფრიალა კაბაშია გამოსახული. დაგეგმილი იყო ძეგლის 2012 წლის გაზაფხულამდე დადგმა, თუმცა ადგილობრივებმა სიხარულით მიიღეს ეს ძეგლი. ამასთან, ძეგლს პრაქტიკული მნიშვნელობაც აქვს, წვიმიან ამინდში ყველა ცდილობს მერლინ მონროს კაბის ქვეშ ადგილის მოპოვებას.

8. პამბურგელმა რეკლამის სპეციალისტებმა ოლიერ ფროსის ხელმძღვანელობით ბინენალსტერის ტბის ზედაპირზე აღმართეს ქალის ქანდაკება, რომელიც 30 მეტრი სიმაღლისაა.

9. ფეხბურთში 2010 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე ესპანეთის ნაკრებმა გაიმარჯვა. ყოველი თამაშის წინ რვაფეხა „პაულს“ აკეთებინებდნენ პროგნოზს. რვაფეხა არასდროს შემცდარა. კმაყოფილმა ესპანელებმა წინასწარმეტყველ რვაფეხას ეს „ღვაწლი“ დაუფასეს და ქალაქ კარბალინიოს საპატიო მოქალაქედ გამოაცხადეს, ქ. ობერპაუზენის ოკეანარიუმში კი „პაულს“ ძეგლი დაუდგეს.

10. დანიაში დგას იენს გალ-შიოტას მიერ შექმნილი ქანდაკება, რომელიც მართლმსაჯულების დეტალების გასუქებულ-დამძიმებული ვარიანტია. მხატვრის განმარტებით, ესაა მდიდარი, უსამართლო და განვითარებული სამყარო, რომელიც გამხდარი აფრიკელის ზურგზეა შემოსკუპული.

11. 2012 წელს პარიზში ჟორჟ პომპიდუს სახელობის ხელოვნებისა და კულტურის ცენტრის წინ დაიდგა ხუთმეტრიანი ქანდაკება „ზიდანის შურისძიება“, რომელიც ასახავს 2006 წლის მსოფლიო საფეხბურთო ჩემპიონატის ფინალის იმ მომენტს, როდესაც ფრანგმა ზინედინ ზიდანმა იტალიელ მარკო მატერაცის თავით მიაყენა დარტყმა.

მკურნალი და ოცნების ამსრულებელი კეგლები

რუსებს მიაჩნიათ, რომ სანქტ-პეტერბურგში იმპერატორ პეტრე I-ის საფლავის ქვაზე შეხება კბილის ტკივილისგან ათავისუფლებს.

სტოკჰოლმში (შვედეთში) პატარა ბიჭის 14 სმ-იანი ძეგლია. ამ ძეგლთან ის ქალები ტოვებენ მონეტას, რომლებიც დედობაზე ოცნებობენ.

ინდოეთში, დელის ცენტრში, დგას V საუკუნეში აშენებული გამარჯვების ობელისკი, რომელიც რკინისგანაა გაკეთებული და 7 მეტრის სიმაღლისაა. ინდოელები ობელისკს ეხუტებიან და მიაჩნიათ, რომ ამ დროს ჩათქმული სურვილი აუცილებლად აუსრულდებათ.

წარმატებისა და სიყვარულის მომტანად ითვლება იტალიურ ვერონაში ჯულიეტას (უ. შექსპირის „რომეო და ჯულიეტას“ გმირის) ბრინჯაოს ქანდაკების მკერდზე შეხება.

პარიზის პერ-ლაშეზის სასაფლაოზე განისვენებს რობერსპიერის* სატრფო — ელენორა, რომლის საფლავთან მამაკაცებზე ცალმხრივად შეყვარებული გოგონები ტოვებენ ბარათებს სასიყვარულო სურვილებით.

„საშინელებათა ფილმები“ არც ისე საშინელია

საშინელებათა ფილმების მეფე, რეჟისორი ჯორჯ რომერო (გადაღებული აქვს ფილმი „დრაკულა“ და სხვ.) კრიტიკოსების საპასუოდ აცხადებს, რომ მისი ფილმები სრულიად არ უბიძგებენ ადამიანებს მანიაკობისკენ. ეკრანზე ძალადობის ჩვენება ძალიან მარტივი და უბრალო სიუჟეტია. მისი ნახვის შემდეგ რამდენიმე ფსიქიკურად დაავადებულმა მართლაც შეიძლება ჩაიდინოს დანაშაული. აქვე რეჟისორი სვამს კითხვას: ვინ არის დარწმუნებული, რომ ფსიქიკურად დაავადებულები ფილმის უნახვად არ ჩაიდენდნენ დანაშაულს?

ბრიტანელმა მეცნიერებმა შეადგინეს ფორმულა, რომლის საშუალებითაც შეიძლება საშინელებათა ფილმების „საშინელების ფაქტორის“ გამოთვლა: $(es + u + cs + t)2 + s + (tl + f):2 + (a + dr + fs):n + si$

$nx - 1$. სადაც es — დაძაბული მუსიკალური ფონია, u — გაურკვევლობა, cs — დენა, t — ხაფანგში მომწყვდევის შეგრძნება, s — შოკის მომგვრელი კადრები, tl — რეალურ ცხოვრებასთან დაახლოება, f — მოგონილი, არაცხოვრები-სეული სიუჟეტები, fs — ფილმის მოქმედების ადგილი, ფორმულის ბოლო შესაკრები სცენების სისხლით გაჯერებაა. ფორმულა ითვალისწინებს შავი ფერის მონაწილეობას მხატვრულ გაფორმებაში. ყველაფერი ეს ბოლოს უნდა გაიყოს ფილმში მონაწილე პერსონაჟების რაოდენობაზე. ამ ფორმულის გამოყენებით მეცნიერები თვლიან, რომ საშინელებათა საუკეთესო

* მაქსიმილიან რობერსპიერი (1758-1754 წწ.) — იაკობინელთა ლიდერი საფრანგეთის რევოლუციის (1789-1799 წწ.) დროს.

ფილმია სტენლი კუბრიკის „ბრწყინვალეობა“, აგრეთვე, მთავარი გმირის მკვლელობის სცენა ფილმში „ფსიქო“. სისხლის გამოყენების იდეალური რაოდენობაა სტივენ სპილბერგის ფილმში „ყბები“, რაც იწვევს შიშს, მაგრამ არა ზიზღს.

შამპანურის გახსნის ფორმულა (მუხლი 6)

ბრიტანელმა მეღვინემ, დოქტორმა სტივ სმიტმა შამპანურის გახსნის ოპტიმალური ფორმულა მიიღო – $P = T/4,5 + 1$, სადაც P – წნევაა, T კი ტემპერატურა. ბოთლის გახსნა უსაფრთხოდ რომ იყოს, საჭიროა ტემპერატურის 5-7 გრადუსამდე დაწვეა. გახსნის წინ შამპანურის ბოთლი სამსაათნახევრის განმავლობაში უნდა ცივდებოდეს. სმიტს ამ პრობლემის მოგვარება კომპანია „მარკს ენდ სუენსერმა“ დაავალა. მანდილოსანთა გამოკითხვის შედეგების შედეგად აღმოჩნდა, რომ ქალების 50% ეშინია შამპანურის ბოთლის გახსნის მომენტის, კაბის დასვრის ან საცობის სახეში მოხვედრის გამო.

იდეალური სენდვიჩის ფორმულა (მუხლი 6)

ქლიდის უნივერსიტეტის ფროფესორმა გრემ ქლეიტონმა მრავალი ცდის შემდეგ დაადგინა შებრაწული ბეკონიანი სენდვიჩის ფორმულა:

$$N = C + (fb(cm) \times fb(tc) + (fb(Ts) + fc \times ta, \text{ სადაც}$$

N – მზა პროდუქტის ჩაბერის ძალა

C – მოუმზადებელი პროდუქტის ჩაბერის ძალა

fb – ბეკონის ტიპის ფუნქცია ($bacon$)

fc – საკაზმის – სანელებლის ტიპის ფუნქცია ($condiment$)

ta – საკაზმის – სანელებლის მოქმედების ზანგრძლივობა ($application$)

tc – კულინარიული დამუშავების (შებრაწვის) ხანგრძლივობა (cooking)

Ts – ბეკონის ტემპერატურა მაგიდასთან მიტანის დროს (serving)

cm ბეკონის მომზადების მეთოდის ცვლადი (cooking method)

საბოლოოდ დადგინდა, რომ N – მზა ბეკონის ჩაქებრის ძალა მაშინაა იდეალური, როცა ბეკონის ჩაქებრის დროს ტკაცუნის ხაა შეადგენს 0,5 დეცებალს; პური უნდა იყოს თეთრი და 1-2 სანტიმეტრის სისქის; ბეკონი – კისრის ან ბეჭის; მომზადების ვადა – 7 წუთი, ტემპერატურა – 240 გრადუსი; მომზადების პერიოდში გადაბრუნება შეიძლება ერთხელ.

სსპა ფორმულები

სხვადასხვა მეცნიერებმა შექმნეს საინტერესო ფორმულები:

ბედნიერების ფორმულა დამოკიდებულია ადამიანის ემოციურ განწყობასა და გარეგნულ იერსახეზე.

სიყვარულის ფორმულა დამოკიდებულია კომპლიმენტის რაოდენობაზე კრიტიკულ შენიშვნებთან შედარებით.

იდეალური ჩაის ფორმულა დამოკიდებულია ჩაის პაკეტზე, მოდულების დროზე, ტემპერატურაზე და ა.შ. ამასთან, ჩაი უნდა დაილიოს მომზადებიდან 6 წუთის შემდეგ 17 წუთის გასვლამდე.

შეფილდის უნივერსიტეტში იდეალური ნაძვის ხის ფორმულა შექმნეს, შეძენა-გაფორმების და სხვა ნიუანსების გათვალისწინებით მათ დაადგინეს, რომ ნაძვის ხე მორთული უნდა იყოს 37 ბურთულით, თავზე უნდა დაედგას ვარსკვლავი ან ანგელოზი, რომლის ზომა ნაძვის ხის საერთო სიმაღლის 1/10 არ უნდა აღჭარბებდეს, „წვიმების“ ოპტიმალური სიგრძე 920 სანტიმეტრი, განათების სიგრძე კი ნაძვის ხის სიმაღლის 3,14-ზე გამრავლების ტოლი უნდა იყოს.

„Jingle Bells“ ავსტრიაში აბრმისული მელოდიია

ვაჭრობის თანამშრომელთა ავსტრიულმა პროფკავშირმა მსოფლიოში პოპულარული საშობაო სიმღერა „ზანზალაკების წკრიალი“

(„ეფენების ჟღარუნ“ – „Jingle Bells“) საკმაოდ მომქანცველად მიიჩნია. 2003 წლის დეკემბერში პროფკავშირმა ოფიციალურად განაცხადა, რომ ახალი წლის დღეებში, დილიდან საღამომდე ერთი და იგივე მელოდიის მოსმენა გამყიდველებს ძალიან აგრესიულს ხდის. ოჯახში საშობაო საღამოზე ამ სიმღერის მოსმენისას ბევრს ნერვიული აშლილობა ეწყება. ავსტრიელებს კანადელმა კოლეგებმაც აუბეს მხარი და ანალოგიური განცხადებით გამოვიდნენ.

რელიგიური თამაშები

1. ამერიკული ფირმის „დიჯიტალ პრეიზის“ („Digital Praise“) პრეზიდენტმა ტომ ბინმა განაცხადა, რომ მისი ფირმა ორიენტირებული იქნება საბავშვო და ქრისტიანულ აუდიტორიაზე. კომპიუტერული თამაშები, რომლის გამოშვებასაც ფირმა იწყებს იქნება მხოლოდ მხიარული და კეთილი, ყოველგვარი ძალადობის, სექსის, სიძულვილისა და საშინელებათა

გარეშე. იგი თვლის, რომ ქრისტიანული რწმენის გამო ბევრი უარს ამბობს ძალადობაზე დამყარებულ სხვა თამაშებზე, ამიტომ მისი ფირმის ჩართვა სათამაშო ინდუსტრიაში უთუოდ დადებითი მოვლენა იქნება.

2. ტაილანდში შექმნეს „ზნობრივი თამაში“ („Ethics Game“), რომელიც ბუდიზმის ხუთ ძირითად ცნებას ემყარება არ მოკლა, არ იცრუო, არ დალიო ალკოჰოლი და სხვ.

ორგანიზაციების თამაში

პროფესორმა გაბრიელა ვივერმა (G.C.Weaver) შეიმუშავა კომპიუტერული თამაში „კრიტიკული მასა“ („Critical Mass“), რომელიც ქიმიის შესასწავლადაა განკუთვნილი. ასეთი თამაშის შექმნის იდეა პროფესორს მას შემდეგ გაუჩნდა, რაც ლექციებზე მოთამაშე სტუდენტებთან ვერაფერს

გახდა. თამაშის მიხედვით, მოთამაშემ მსოფლიოს გადასარჩენად ისე უნდა მოახდინოს ამიაკის სინთეზირება, რომ თვითონ არ დაიღუპოს. გასაყინ და ცეცხლმფრქვევ იარაღს ქიმიური რეაქციებით მწყობრიდან გამოჰყავს მოწინააღმდეგე რობოტები და ა.შ.

კომპიუტერული ვირუსის პირველი ავტორები

2011 წელს ფინური ანტივირუსული კომპანიის თანამშრომელი მიკო ჰიპონენი შეხვდა პირველი კომპიუტერული ვირუსის – „Brain-ის“ ავტორებს – პაკისტანელ ბასიდ და ამჟამად ფარუკებს. 1986 წლის სექტემბერში მათ მიერ შექმნილი ვირუსი გაშვებული იქნა ქსელში როგორც ექსპერიმენტი, ყოველგვარი ბოროტი განზრახვის გარეშე. მართალია, ვირუსი არ წარმოადგენდა ზიანის მომტანს, მაგრამ მიკო ჰიპონენმა იგი მალევე აღმოაჩინა და გააანალიზა. როგორც აღმოჩნდა, კოდში ჩამალული იყო ფარუკების არა მარტო მისამართი, არამედ ტელე-

ფონიც კი. ორი ათეული წლის წინანდელი დაპირისპირებული მხარეების შეხვედრამ მეგობრულ ვითარებაში ჩაიარა. ძმებმა ფარუკებმა აღნიშნეს, რომ ისინი არ თვლიან თავს ვირუსის პერველშემქმელებად. „Braian-მდეც“ არსებობდა ვირუსები, უბრალოდ, მათი აღმოჩენა არ ხერხდებოდა. ორივე მხარე ერთსულოვანი იყო იმაში, რომ თანამედროვე ვირუსები მთლიანად კრიმინალურ საქმიანობას ემსახურება და მათი ავტორების ვინაობაც ამიტომაც გასაიდუმლოებული.

რა ტემპერატურაზე იწვის საავტორო უფლება ვარენჰეიმით? (მუხლი 33)

ცნობილმა ამერიკელმა მწერალმა რეი ბრედბერიმ აღშფოთება ვერ დამალა, 2004 წლის კანის ფესტივალზე გამარჯვებული ფილმის – „ფარ-

ენპეიტი 9/11“ სახელწოდების გამო და მოითხოვა ფილმის სახელწოდების შეცვლა.

ბრედბერი ავტორია ცნობილი წიგნისა – „451 გრადუსი ფარენჰეიტით“. იგი თვლის, რომ მიუხედავად სათაურების განსხვავებისა, ფილმის რეჟისორ მაიკლ მურს მაინც არ ჰქონდა უფლება, გამოეყენებინა იგი ნებართვის გარეშე. ამასთან, კანის ფესტივალის ჩატარებამდე ექვსი თვით ადრე ბრედბერი დაკავშირებია რეჟისორის წარმომადგენელს, რომელიც დაჰპირებია ამ საკითხის მოგვარებას. ფესტივალზე გამარჯვების შემდეგ მაიკლ მურის პრესმდივანმა ისიც კი განაცხადა, რომ „ფილმზე მუშაობისას შემოქმედებითი ჯგუფი რეი ბრედბერის მოთხოვნით

იყო შთაგონებული“.

წიგნი – „451 გრადუსი ფარენჰეიტით“ რეი ბრედბერიმ 1953 წელს დაწერა, რომელიც მოგვითხრობს ტოტალიტარული საზოგადოების ამბავს, სადაც მეხანძრეების საქმე წიგნების დაწვაა. 1966 წელს ფრანსუა ტრიუფომ ამ წიგნის მიხედვით ფილმიც კი გადაიღო. 451 გრადუსი ფარენჰეიტით ქაღალდის წვის ტემპერატურაა. „მეც შემძლო დამეწერა წიგნი სახელწოდებით „ქარაწყალბულნი“, მაგრამ არ ვაკეთებ ამას, რადგან, ჩემი აზრით, ეს უბრალოდ უწესობაა“, – განაცხადა ბრედბერი.

მურის დოკუმენტური ფილმი აშშ-ის პრეზიდენტ ჯორჯ ბუშისა და ტერორისტული ორგანიზაციის – „ალ-ქაიდას“ ლიდერის – ოსამა ბინ ლადენის ოჯახებს შორის კავშირზე მოგვითხრობს. რეჟისორის ალეგორიული ჩანაფიქრის მიხედვით, „9/11 ფარენჰეიტით“ თავისუფლების წვის ტემპერატურაა.

ფილმმა 103 მილიონი დოლარის შემოსავალი მოიტანა.

რეი ბრედბერის გარდა, მაიკლ მურმა გაანაწყენა ავსტრალიელი რეჟისორი ჯორჯ გიტოსი, რომელიც ამტკიცებდა, რომ „ფარენჰეიტი 9/11-ში“ გამოყენებულია 7 კადრი მისი ფილმიდან – „ომის გახმოვანება“, რომელიც ერაყის ომში მებრძოლ ამერიკელი ჯარისკაცების ცხოვრებაში მუსიკის როლს ეხება.

ეს 7 კადრი კონტექსტის გარეშეა წარმოდგენილი, რაც მათ არსს ამახინჯებს.

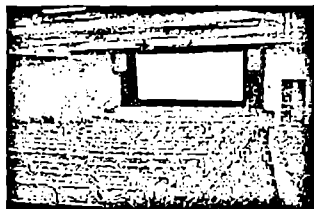
გიტოსი მურს არაფერს არ სთხოვდა, მაგრამ ყველას მოუწოდებდა, „ფარენჰეიტის“ მაგიერად მისი ფილმი ენახათ, რომელიც ობიექტურობით გამოირჩევა.

სცენარისტმა ქეთრინ ბიგელოუმ სამართლოში უჩივლა „მეხუთე ელემენტის“ ავტორ ლუკ ბესონს ფილმში – „გზავნილი: ჟანა ღ'არკის ისტორიაში“ – საავტორო უფლებების დარღვევის გამო. ბიგელოუ აცხადებდა, რომ 90-იან წლებში ბესონთან ერთად აგროვებდა მასალებს ჟანა ღ'არკის ცხოვრებიდან, მაგრამ ამ პროექტზე ორივემ უარი განაცხადა. გარკვეული დროის შემდეგ ლუკმა საკუთარი ვერსია მაინც გადაიღო. ქეთრინი ლუკისგან კომპენსაციას მოითხოვდა ერთობლივი მუშაობის დროს შექმნილი გეგმით, კონცეფციებითა და იდეებით უკანონო სარგებლობისათვის.

არომატიზებული ფილმი (მუხლი 15)

2006 წელს ბერლინში გაიხსნა კინოთეატრი, სადაც შესაძლებელია ფილმების არა მარტო ნახვა, არამედ – ყნოსვაც. დარბაზში სპეციალური სენსორული საგარძლებია განლაგებული, რომლიდანაც გამოდის თევზის სუნი, თუ ეკრანზე წყლის ბინადრები ჩნდებიან. როდესაც კინოგმირები ნავით მიცურავენ, სავარძლებიც ნავივით ირხევა და წყლის ჩხრილის ხმას გამოსცემს, მინდორისა და ტყის გამოჩენაზე – ყვავილებისა და ტყის არომატი იგრძნობა.

გერმანელებს ეს სიახლე აესტრიელებისა და იაპონელებისაგან გადმოუღიათ. იაპონიაში სასაცილო ეპოზოდების დროს ფორთოხლის არომატი დგება, სასიყვარულო სცენებისას – სხვადასხვა ყვავილის, ჩხუბის დროს – ეკალიფტის და მწვანე ჩაის.

უმცხით მოსიარულე მოთხრობა

ნიუ-იუორკელმა მწერალმა შელი ჯექსონმა ახალი ნაწარმოების შექმნისას საკმაოდ ორიგინალურ ფორმას მიაგნო. მისი მოთხრობა

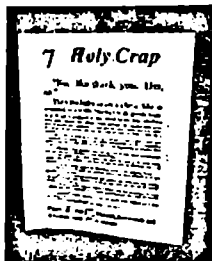

„კანი“ („Skin“) ადამიანის კანზეა „დაბეჭდილი“. მოთხრობა 2095 სიტყვისაგან შედგება. მწერალმა 2095 მოხალისეს თითო-თითო სიტყვა ამოატიფრინა კანზე, ამასთან მხოლოდ მათ გაანდო ნაწარმოების შინაარსი. პირობის მიხედვით, ყველა მოხალისეს სვირინგი-სიტყვის ფოტო უნდა გაეგზავნა მწერლისათვის, ზოლო ეს უკანასკნელი საკუთარი ხელმოწერით დამოწმებულ სერტიფიკატს გაუგზავნიდა მათ. მოთხრობის სათაურის სვირინგი თვით

შელი ჯექსონმა გაიკეთა ხელზე.

რომანი ბოჰემზე (მუხლი 10)

ანონიმმა ამერიკელმა მწერალმა 2011 წელს თაბახის ფურცლებზე დაბეჭდილი რომანი ნიუ-იორკის განათების ბოძებზე გააკრა, რითაც აალაპარაკა მთელი მსოფლიო. ნაწარმოები დეტექტივის ჟანრში იყო დაწერილი და, ამასთან, იმდენად საინტერესოდ, რომ ადამიანში იწვევდა შემდეგი ფურცლის წაკითხვის სურვილს. ფურცლის ბოლოში მითითებული იყო იმ ბოძზე, რომელზეც შეიძლებოდა რომანის კითხვის გაგრძელება.

საუნდ-პოეზია და ჰაერი (მუხლი 47)

ქართველი პოეტის ზურაბ რთველიაშვილის პოეზია სხვადასხვა უცნაურობით გამოირჩევა. მისი ახსნით, რასაც იგი აკეთებს, დასავლეთიდან მოდის და საუნდ-პოეზია ჰქვია. ამ დროს მთელი დატვირთვა რიტუალურ ფორმაზე გადადის. პოეტს აქვს ლექსი, რომელშიც მხოლოდ ერთი სიტყვაა – „ერი“, დანარჩენი კი თეატრალური ჟესტებითაა შევსებული.

2007 წლის 24 მაისს იმედის არხით გადაცა საუბრები პოეზიაზე. ზურაბ რთველიაშვილმა წაკითხა თავისი ლექსი – „ჰაერი“. მან ჩაისუნთქა და ამოისუნთქა, მეორეჯერ ჩაისუნთქა და ამოისუნთქა და ა.შ. ლექსს სწორედ ამის გამო დაარქვა „ჰაერი“.

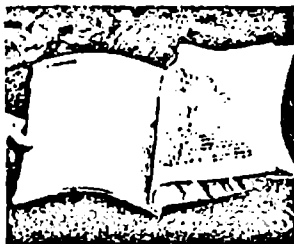

2006 წელს თურქეთის განათლების სამინისტრომ ნება დართო სკოლებს, დაწყებითი კლასების სასწავლო პროგრამაში ჩაერთოთ 100 ცნობილი საბავშვო ნაწარმოები. მათ შორისაა ფრანგული ლიტერატურის კლასიკოსის – ანტუან დე სენტ-ეგზიუპერის „პატარა პრინცი“. ამის წინააღმდეგი გამოვიდა განათლების მუშაკთა პროფკავშირები და მოითხოვა ნაწარმოების სიიდან ამოღება იმის გამო, რომ ტექსტში არის შემდეგი წინადადება: „ერთმა თურქმა დიქტატორმა ძალით აიძულა თავისი ხალხი, ჩაეცვათ ისე, როგორც ევროპელებმა, ხოლო მათ, ვისაც ეს არ სურდა, ხოცავდნენ“. პროფკავშირების წარმომადგენლები თვლიდნენ, რომ დიქტატორში იგულისხმებოდა თურქეთის რესპუბლიკის დამაარსებელი ქემალ ათათურქი.

გასაბერი წიგნი

იტალიურმა გამომცემლობა „მონდადორმა“ – 80-იანი წლების ბოლოს გამოსცა პლაჟზე საკითხავი წიგნი, რომელიც პოლივინილქლორიდის* ფირზეა დაბეჭდილი. წიგნის შინაარსი იუმორისტული იყო, ხოლო ყდა – გასაბერი, რომელიც ბალიშად გამოიყენებოდა.

იტალიელებამდე 1986 წელს ფრანგებმა გამოსცეს მსგავსი წიგნი – „თანამედროვე ხელოვნების გამოფენის კატალოგი“, რომლის ყდაზეც ეწერა: „შხაპის ქვეშ კითხვისათვის“.

მუხლი 6. მესნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნანარქოპეები

1. მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებები:

* პოლივინილქლორიდი – მაღალმოლეკულური ნაერთი, რომელიც მიიღება. ვინიქლორიდის პოლიმერიზაციით.

ა) ლიტერატურული ნაწარმოები (წიგნი, ბროშურა, სტატია, კომპიუტერული პროგრამა და სხვა);

ბ) დრამატული ან მუსიკალურ-დრამატული ნაწარმოები, ქორეოგრაფიის ან პანტომიმის ნაწარმოები და სხვა სასცენო ნაწარმოები;

გ) მუსიკალური ნაწარმოები ტექსტით ან უტექსტოდ;

დ) აუდიოვიზუალური ნაწარმოები; (03.06.2005 № 1585)

ე) სკულპტურის, ფერწერის, გრაფიკის, ლითოგრაფიის*, სახვითი ხელოვნებისა და სხვა მსგავსი ნაწარმოები;

ვ) დეკორატიულ-გამოყენებითი ან მონუმენტური ხელოვნების ნაწარმოები;

ზ) თეატრალურ-დეკორატიული ხელოვნების ნაწარმოები;

თ) არქიტექტურული, ქალაქმშენებლობის ან საბაღე-საპარკო ხელოვნების ნაწარმოები;

ი) ფოტოგრაფიული ნაწარმოები ან ფოტოგრაფიის ანალოგიური საშუალებებით შექმნილი ნაწარმოები. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების ცალკეული გამოსახულება არ ითვლება ფოტოგრაფიულ ნაწარმოებად;

კ) რუკა, გეგმა, ესკიზი, ილუსტრაცია და სხვა მსგავსი ნაწარმოები, რომელიც მიეკუთვნება გეოლოგიას, გეოგრაფიას, კარტოგრაფიას ან სხვა დარგებს (10.10.2002 № 1693)

ლ) გადამუშავებული ნაწარმოები, კერძოდ, თარგმანი, მხატვრული ნაწარმოების აწკარდოვება**, ადაპტაცია***, ეკრანიზაცია, მიმოხილვა, ინსცენირება, კომპილაცია****, მუსიკალური არანჟირება და მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებთა სხვაგვარი გადამუშავება;

მ) შედგენილი ნაწარმოები, კერძოდ, კრებული, ენციკლოპედია, ანთოლოგია, მონაცემთა ბაზა და სხვა ნაწარმოები, რომელიც მასალის შერჩევისა და განლაგების მიხედვით ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგს წარმოადგენს; (03.06.2005 № 1585)

ნ) სხვა ნაწარმოებები.

2. გადამუშავებულ და შედგენილ ნაწარმოებებზე საავტორო უფლებათა დაცვა ხორციელდება მიუხედავად იმისა, წარმოადგენს თუ არა საავტორო

* ლითოგრაფია (ბერძ. Lithos - ქვა და graphō - ვწერ) – ბევრად საცდიალური ბრტყელი ქვის ან რკინის ზედაპირიდან, რომელზედაც წინასწარ ხატავენ.

** აწკარდოვება – აწკარდობის (სტრიქონების) მიხედვით, რომელიმე ტექსტის სიტყვასიტყვითი იმარგმნა.

*** ადაპტაცია (ლათ. adaptatio - შეგუება, შეწყობა) – ნაწარმოების გადამუშავება ტექსტის შემოკლებით ან გამართვებით, ისე, რომ შინაარსი არ შეიცვალოს.

**** კომპილაცია (ლათ. compilatio - მარცვა) – ნაწარმოების შექმნა სხვადასხვა ავტორებისაგან ნასესხები მასალით, ისე, რომ არ შეიცავს დამოუკიდებელ გამოკვლევასა და დასკვნებს.

უფლების ობიექტებს ის ნაწარმოებები, რომლებსაც ემყარებიან ან შეიცავენ ისინი.

3. გადაუშვებულ და შედგენილ ნაწარმოებთა დაცვა ზორციელდება ორიგინალური ნაწარმოების თანაბრად.

4. კომპიუტერული პროგრამის დაცვა ვრცელდება ყველა სახის კომპიუტერულ პროგრამაზე (ოპერაციული სისტემების ჩათვლით), რომელიც შეიძლება გამოიხატოს ნებისმიერი ენით და ფორმით, საწყისი ტექსტისა და ობიექტური კოდის ჩათვლით.

მცირე კომენტარი:

1.ა. იმისათვის, რომ ნაწარმოებს დაერქვას წიგნი, იგი 49 გვერდ-იანი მაინც უნდა იყოს. 49-ზე ნაკლებგვერდიანი კი ბროშურაა. ევროკავშირის 91/250/CEE დირექტივის, აგრეთვე, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების ვაჭრობასთან დაკავშირებული ასპექტების შესახებ (TRIPS) შეთანხმების მიხედვით, კომპიუტერული პროგრამა მიჩნეულია ლიტერატურულ ნაწარმოებად.

1.ბ. დრამატულ ნაწარმოებში იგულისხმება ლიტერატურული ნაწარმოების ნებისმიერი ფორმა, რომელიც განკუთვნილია სცენაზე დასადგმელად.

1.გ. უტექსტო მუსიკალური ნაწარმოები მოიცავს მელოდიას, ჰარმონიას და რიტმს. საავტორო უფლებით დაცვალია მელოდია.

1.ე. სახვითი ხელოვნების ნაწარმოებებია: სკულპტურის, ფერწერის, გრაფიკის, ლითოგრაფიის და სხვა ნაწარმოებები.

1.ვ. დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება წარმოადგენს დეკორატიული ხელოვნების დარგს, რომელიც ქმნის საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ნაკეთობებს. სხვა სიტყვით, ესაა – „დიზაინი“.

ზომი რამ პირველი და საინტერესო

1. არაბეთის გაერთიანებული საემიროების დედაქალაქში მდებარეობს გინესის რეკორდების წიგნში მოხვედრილი გადახრილი სახლი – „capital geiti“. გადახრილი შენობის აგება პროექტის მიხედვით პირველად განხორციელდა. 35-სართულიანი შენობა 4-ჯერ დიდია პიზის კოშკზე, ვერტიკალური ღერძიდან დახრილობა 18 გრადუსია (პიზის – 4 გრადუსი). პიზის კოშკისგან განსხვავებით სრული გარანტია არსებობს იმისა, რომ სახლი არ წაიქცევა.

2. პირველი რომანი 1007 წელს დაწერა არისტოკრატმა იაპონელმა

ქალმა მურასაკი მიკიბუმ (973-1014 წწ.). ნაწარ-
მოებში 350 პერსონაჟი იყო და იგი იმპერატორის
გაუიშვილის ცხოვრებას ეხებოდა.

3. პირველი ცათამბჯენი 1885 წელს აიგო ჩიკა-
გოში. შენობა 42 მეტრი სიმაღლის იყო. 1931 წელს
იგი დაანგრეს.

4. პირველ გაზეთად მიიჩნევა ფრანგული „La
Gazette“, რომელიც 1631 წელს გამოვიდა. ამავე
გაზეთში დაიწვეს პირველად ფასიანი რეკლამის გან-
თავსებაც. გაზეთის გამოსვლამდე ხალხმრავალ ადგი-
ლებში დაფები იყო გამოკრული, რომლებზეც ახალ
აბებს წერდნენ.

5. პირველი ვებ-გვერდის მისამართი იყო – Website (ინგ. Web -
აბლაბუდა, site - ადგილი). პირველი ინტერნეტ ვებ-გვერდი 1990 წელს
ტომ ლიმ შექმნა ბირთვულ კვლევათა მსოფლიო ცენტრში.

6. თუ მხედრისა და ცხენის სკულპტურაზე ცხენს წინა ორი ფეხი
აწეული აქვს, ეს ნიშნავს, რომ მხედარი ომში დაიღუპა. თუ ცხენი ერთი
აწეული ფეხითაა გამოქანდაკებული – ნიშნავს, რომ მხედარი ბრძოლაში
მიღებული ჭრილობებით დაიღუპა, ხოლო თუ ცხენს ოთხივე ფეხი აქვს
მიწაზე – გულისხმობს მხედრის ბუნებრივი სიკვდილით გარდაცვალებას.

7. თოჯინა ბარბის სრული სახელია: ბარბარა მილლიცენტ რობ-
ერტსი.

8. პირველად კონკიას შესახებ ჩინურ წიგნში დაიწერა ჩვ. წ. აღ-მდე
850 წელს.

9. უძველესი ლექსიკონი ჩინელებს ეკუთვნით. ის ძვ.წ.აღ-ით 1109
წელს შეიქმნა.

10. უძველესი ნოტები მესოპოტამიაში* გათხრების დროს აღმოა-
ჩინეს და ის დაახლოებით 3 800 წლისაა.

11. „ინგლისურ-სვანური“ ლექსიკონი ჯონ ოლივერ უორდროპმა
(1864-1948 წწ.) ოქსფორდში, 1911 წელს გამოსცა.

12. ყველაზე ძველი კინოსერიალია ე.წ. „ბონდიანა“, რომლის პირვე-
ლი ფილმი „დოქტორ ნოუ“ 1962 წელს გამოვიდა ეკრანებზე. 2012 წლის
ჩათვლით „ბონდიანის“ 23 ფილმია გადაღებული.

* შუამდინარეთი (მესოპოტამია) – ახლო აღმოსავლეთის ტერიტორია ტიგროსსა და
ევფრატს შორის. რეგიონი იწყება ზაგროსის მთიანეთიდან და მოაგრდება სპარსეთის
ეზრესთან. ამ ტერიტორიაზე ამჟამად ოთხი ქვეყანაა განლაგებული: ერაყი, სირია, ირანი,
თურქეთი.

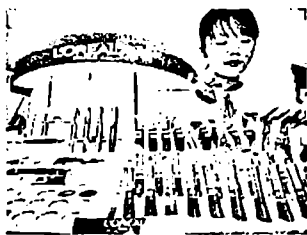
სუნამოს არომატი – საავტორო უფლებათა ობიექტი

სუნამოს არომატის დაცვა ძალიან ძნელია. 1910 წელს „შანელის“ რამდენიმე სუნამოს არომატი სასაქონლო ნიშნად დარეგისტრირდა, თუმცა გაყალბებისაგან დაცვა მაინც ვერ მოხერხდა.

2006 წელს საფრანგეთის სასამართლომ მსოფლიო პარფიუმერიისათვის უმნიშვნელოვანესი გადაწყვეტილება მიიღო, რითაც საბოლოოდ დადგინდა, რომ არომატი საავტორო უფლებათა ობიექტია.

სასამართლომ მიიჩნია, რომ არომატის შექმნა ხელოვნებაა, რომელიც ყველას ხელთ არ ეწიფება და იგი არაფრით არ ჩამოუვარდება მუსიკასა და ფერწერას. სასამართლო დავა მიმდინარეობდა კონცერნ „ლ'ორეალსა“ („L'Oreal“) და არაბეთის გაერთიანებული საემიროების კომპანია „ბელურს“ („Bellure“) შორის. „ბელური“ („Bellure“) აწარმოებდა 13 დასახელების სუნამოს, რომელთა არომატი იდენტური იყო „ლანკომის“ („Lancome“) არომატისა. თანამედროვე გაზის ქრომატოგრაფით სულ რამდენიმე წუთში შეიძლება სუნამოს ანალიზის ჩატარება, ზუსტი ფორმულის მიღება და სინთეზირება.

ამრიგად, სუნამოს სრული დაცვა (არომატი, შეფუთვა, მსგავსი სახელწოდება) შესაძლებელია. „Chanel-ის“ მაგივრად „Chenal-ის“, „Samsara-ს“ მაგივრად „Samara-ს“, „J'adore-ს“ მაგივრად „Japadore-ს“ მწარმოებლები ვეღარ აწარმოებენ სუნამოს ვერც არომატს, ვერც მსგავს სახელწოდებას დაარქმევენ და ვერც მსგავსად შეფუთავენ.

არაქიტიმპტორის საავტორო უფლებები

2004 წელს თბილისის მერიის „არქმშენისსპექცია“ პრობლემის წინაშე დადგა – შეჩერებინა თუ არა მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე, ანჩისხატის ეკლესიის გვერდით მდებარე „თბილისური წყლების“ (დღევანდელი სასტუმრო „ამბასადორი“) შენობის მიმდინარე რეკონსტრუქცია, ვინაიდან 70-იან

წლებში არქიტექტორ შოთა ყავლაშვილის პროექტით აშენებული შენობის გადაკეთებით ირღვეოდა არქიტექტორის საავტორო უფლებები. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით შ.ყავლაშვილის მეუღლემ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში.

მიშენებები სახლებზე (მუხლები: 11; 17; 18)

არქიტექტურული პროექტის ერთ-ერთმა თანაავტორმა გ. აბულაძემ და სამშენებლო კომპანია „არსი“ რამდენიმე სარჩელი აღძრეს ქ. თბილისში, ჩიქოვანის ქუჩაზე, ახლადაშენებულ სახლებში მცხოვრებ მოქალაქეების წინააღმდეგ.

ზოგიერთ მათგანს აივანი ჰქონდა ამოშენებული, ზოგს – ფანჯრებზე გისოსები დაყენებული, ზოგს, კედლები სხვადასხვა ფერად შეღებილი და ა.შ. მოსარჩლეების მოსაზრებით, დაირღვა ჩიქოვანის ქუჩაზე მდებარე სახლების პროექტების მთლიანობა და ავტორთა პირადი არაქონებრივი უფლებები. მათი საავტორო უფლებები მყიდველებმა ბინის ნასყიდობრულებაში აღიარეს.

მბრუნავი სახლები

2007 წელს არაბეთის გაერთიანებული საემიროების ქალაქ დუბაიში დაიწყო მსოფლიოში პირველი, საკუთარი ღერძის ირგვლივ მბრუნავი ცათამბჯენის მშენებლობა. შენობის სიჩქარე წამში 5 მმ-ია, ერთი წრის შემოვლას კი ერთი კვირა სჭირდება. პროექტის ავტორმა, ინგლისელმა ინჟინერმა ნიკ კობერმა განაცხადა, რომ ბრუნვა და ღერძის მიწოდება შპის ენერგიაზე დამოკიდებული.

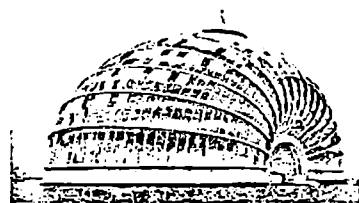
სახლი გემი

სინგაპურში 2011 წელს გაიხსნა სასტუმრო კომპლექსი „Ma-

rina Bay Sand“. ცათამბჯენი გემის ფორმისაა. 200 მეტრის სიმაღლის ზედა გემბანზე განთავსებულია 150-მეტრიანი საცურაო აუზი, ბარები, რესტორნები, მაღაზიები, გართობისა და დასვენებისათვის განკუთვნილი სხვა ობიექტები.

ნოეს თანამედროვე კიდობნები

ბოსტონელმა დიზაინერებმა კევინ შოპერის ხელმძღვანელობით შექმნეს მოტივები, მაგრამ ერთ ადგილზე მდგომი ქალაქი, რომელიც წინააღმდეგობას უწევს ამინდის ცვალებადობას და განკუთვნილია წყალდიდობებისაგან და ქარიშხლებისაგან თავის დასაცავად. 365 მეტრის სიმაღლის ნაგებობა 40 000 ადამიანზეა გათვლილი,

სადაც ყველაფერია, რაც ნორმალურ ქალაქში შეიძლება იყოს – სასტუმროები, მაღაზიები, სკოლები, ბაღები და ა.შ.

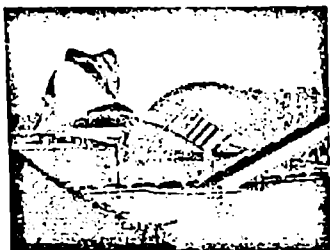
მიწისძვრებითა და ცუნამებით დატანჯულმა იაპონელებმაც შექმნეს „კიდობნის“ პროექტი, რომელსაც „ქოხი“ დაარქვეს. სურვილის შემთხვევაში შეიძლება, როგორც დიდი – 500 ადამიანზე, ისე პატარა – 4 ადამიანზე გათვლილი „ქოხის“ აგება.

ქალაქი მიწიდან ზორს

ბრიტანელმა არქიტექტორმა ცვეტან ტოშკოვმა ნიუ-იორკისთვის შექმნა პროექტი „ქალაქი ცაში“ („City in the sky“). პროექტით ცათამბჯენებზე დადგმულია ლოტოს-შენობები ადამიანების დასასვენებლად, სუფთა ჰაერის ჩასაყლაპად და ხმაურისგან თავის ასარიდებლად, თუმცა პროექტი როდის განხორციელდება არავინ იცის.

ქალაქი ლაზიკა

2011 წელს საქართველოს პრეზიდენტმა და მთავრობამ ქართველ ხალხს ქალაქ ლაზიკას მშენებლობის პროექტი წარუდგინა. 2012 წლის მაისში ამერიკელმა მილიონერმა ენდრიუ მურდზამ განაცხადა, რომ ეს პროექტი მათია და საქართველომ, მთავრობამ და პრეზიდენტმა იგი მოიპარეს. მისივე თქმით, პროექტი ზელისუფლების წარმომადგენლებს 2010 წლის 16 დეკემბერს გააცნეს, რომლებიც დაპირდნენ ქალაქმშენებლობის ერთობლივად განხორციელებას, თუმცა ერთი წლის შემდეგ დანაპირები არ შეასრულეს და ერთობლივი მუშაობის ნაცვლად პროექტის დამოუკიდებლად განხორციელება დაიწყეს. მურდზას აღნიშნული პროექტის მომზადება 11 მილიონი აშშ დოლარი დაუჯდა.

მარტოობის შპალერი (მუხლი 17)

2003 წელს ორმა ახალგაზრდა ღიზაინერმა – სუზანა შმიდტმა და ანდრეა ბაუმმა 70-იანი წლების ფოტოშპალერის ზეგავლენით შექმნეს მარტოხელების შპალერი. მასზე ნატურალური ზომის ადამიანებია გამოსახული, რომლებიც ყავას სვამენ, სპაგეტს მიირთმევენ, წიგნს კითხულობენ და აშ.

სიცილის ფორმულა (მუხლი 5)

სიეტლში მცხოვრებმა კონსტანტინე გლინკამ განაცხადა, რომ მან მოძებნა სიცილის ლოგიკა და მოახერხა მისი რაოდენობრივი შეფასება, რითაც დამთავრდება ცნობილი ფილოსოფოსების უშედეგო მსჯელობა ამ საკითხთან დაკავშირებით.

გლინკას სიცილის ფორმულა ასეთია:

$$ie = mpT \times s/d + f$$

სადაც:
ie – იუმორიდან მიღებული ეფექტია;
mpT – მსმენელის პირადი თანამონაწილეობა;

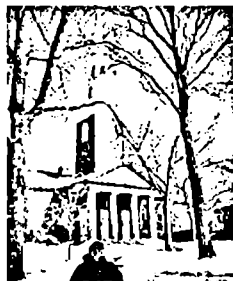
s – „გამოცანის“ სირთულე, რომელიც ყველა ზუმრობის ემშს წარმოადგენს;

d – დრო, რომელიც დაიხარჯა „გამოცანის“ ამოხსნაში;

f – განწყობილების ფონი.

ჰარვარდის გაზიზვლელ სტუდენტები (მუხლი 5)

ჰარვარდის პირველი კურსის სტუდენტებმა, კატარინა ბოლდევისა და კამილა ჰორდის თაოსნობით, გადაწყვიტეს, გამოეშვათ სტუდენტური ჟურნალი, „H Bomb“, რომელშიც გამოაქვეყნებდნენ ეროტიკულ ბელეტრისტიკას, სტატიებს ზელოვნებაზე და პირველი კურსის გაშიშვლებული სტუდენტების ფოტოებს. 2003 წლის ბოლოს დეკანმა ჯუდიტ კიდმა მხარი დაუჭირა ჟურნალის გამოცემას იმ პირობით, რომ ჟურნალში არ გამოქვეყნდებოდა ის ფოტოები, რომელზეც ყველა უფლების მფლობელი უნივერსიტეტია და მის ბიბლიოთეკაშია შენახული.

ნაციონალური მოპრაობა ფოტოგრაფიის უფლებათა დამრღვეპი (მუხლები: 17-18; 58-60)

2004-06 წლებში ქ. თბილისში, აელაბრის მეტროსთან განთავსებულ ბილბორდზე, აეროპორტის გზაზე, ქ. ხობის გამგეობის თავზე და სხვა ადგილებში გამოკრული იყო ხალხისა და საქართველოს დროშის ფონზე ნთვის თედო ნადარეიშვილის სურათი.

სურათის ავტორია ქართველ ფოტომოყვარულთა კლუბის წევრი მაია კუდავა, რომელსაც ბავშვის (ბიძაშვილის შვილის) სურათი განთავსებული

ჰქონდა თავის გალერეაში, საიტზე www.boke.ge. არც მშობლებს და არც მკუდავას არავისთვის მიუცია ნებათვა ბავშვის ფოტოს სარეკლამო, მით უმეტეს, პოლიტიკური რეკლამისათვის გამოსაყენებლად. ფოტომოყვარულის განცხადებით, ბილბორდზე შეცვლილია ფონი.

წლების მანძილზე მშობლებისა და მ. კუდავას მცდელობა, გაერკვიათ სარეკლამო ბილბორდზე პასუხისმგებელი პირი, ამოა აღმოჩნდა. მართალია, პირად საუბრებში აღიარებდნენ, მაგრამ ოფიციალურად ყველა თავიდან ირიდებდა პასუხისმგებლობას. მართალია, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“ და თბილისის მერია უარყოფდნენ სურათთან კავშირს, მაგრამ ბილბორდებზე წარწერილი ფრაზები: „ბრძოლა გამარჯვებამდე“ ან „ვარდების რევოლუცია“, ვის კუთვნილებასაც წარმოადგენდა, ძნელი მისახვედრი ნამდვილად არ იყო.

საავტორო უფლებათა დამრღვევი პრეზიდენტი

2007 წელს ლატვიის სასამართლოში შევიდა ფოტოგრაფ მოისეი გლეიზერის სარჩელი ლატვიის პრეზიდენტის – ქალბატონ ვაირე ვიკე-ფრეიბერგის, მისი კანცელარიისა და თავდაცვის სამინისტროს წინააღმდეგ.

დავის საგანს წარმოადგენდა გლეიზერის ფოტოს უნებართვო გამოყენება 2006 წლის ნოემბრის „ნატოს“ (NATO) სამიტზე, ქ. რიგაში. სამიტის ლოგოტიპზე* გამოყენებული იყო გლეიზერის მიერ შესრულებული ფოტოს – ქ. რიგის ცნობილი შენობების სილუეტი. პრეზიდენტის

კანცელარია თავიდან იცილებდა პასუხისმგებლობას და მას სამიტის ორგანიზატორებს აკისრებდა, ეს უკანასკნელი კი ლოგოტიპის შემქმნელ მხატვარ ულდის ფრეიმანისს.

* ლოგოტიპი – სრული ან შემოკლებული საფირმო სახელწოდების სპეციალურად შექმნილი, ორიგინალური მონასხი.

საავტორო უფლება ეკლესიის ფოტოებზე (მუხლები: 5; 9; 16)

2005-2007 წლებში როლფ შრადემ რამდენიმე სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საქართველოს ზოგიერთი გამომცემლობის, საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ინდ. მეწარმის წინააღმდეგ.

შრადე მოითხოვდა თავისი ფოტოების უნებართვო გამოყენებისათვის გარკვეული თანხის გადახდას. იგი მოგზაურობდა საქართველოში 1980-იან წლებში, ფოტოკამერით გადაიღო ქართული ეკლესიები და ციხესიმაგრეები. 1987 წელს გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში გერმანულ ენაზე გამოვიდა წიგნი – „საქართველო. ციხესიმაგრეები და ეკლესიები“.

მოსამართლეების აზრი გაიყო იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენადაა ეკლესიის ფოტო ორიგინალური ნაწარმოები, თუნდაც მაღალი ხარისხის იყოს იგი.

იმის გამო, რომ სასამართლო დავის დროს გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკა აღარ არსებობდა, ვერ დადგინდა შრადე სამსახურებრივი დავალებით მოქმედებდა თუ კონკრეტული შეკვეთის საფუძველზე.

მხედველობადაქვეითებულის ფოტოები

კანადელმა ტარა მილერმა გლაუკომის გამო ერთ თვეში მთლიანად დაკარგა მხედველობა, ხოლო მეორეში 90 %. 2011 წელს მისმა ფოტომ „შემთხვევითი ბინდი“ პირველი ადგილი დაიკავა ქვეყნის საერთო ეროვნულ ფოტოკონკურსზე.

არხიპოვმა ქალებით უფლი იშოვა (მუხლები: 17-18)

2003 წელს მოსკოვის გაზეთმა „ვეჩერნი კლუბმა“ („Вечерний клуб“) გამოაქვეყნა 7 შიშველი ლამაზი ქალის სურათი. ფოტოგრაფმა ვლადიმერ არხიპოვმა სასამართლოში უჩივლა თავისი ნაწარმოების უკანონო გამოყენებელს. აღმოჩნდა,

ВЕЧЕРНИЙ
КЛУБ

რომ ეს ფოტოები სკანერით გადაიღეს იმ სარეკლამო ბუკლეტიდან, რომელიც არხიპოვის ფოტოგამოფენისთვის იქნა გამოშვებული.

სასამართლომ არ გაითვალისწინა მოპასუხის მტკიცება იმის შესახებ, რომ ეს ქმედება ფოტოგრაფის რეკლამირებისთვის იყო გამიზნული (ხელშეკრულება ამის შესახებ არ არსებობდა) და მოპასუხეს დააკისრა კომპენსაციის (დაახლოებით 1500 აშშ დოლარის) გადახდა ფოტოგრაფის სასარგებლოდ.

„ფოტოხელოვანი“ კატა (მუხლი 4)

სიეტლელმა მაიკლ კროსმა და მისმა მეუღლემ თავიანთ საყვარელ კატას „კუპერს“ კისერზე ისეთი ფოტოკამერა ჩამოჰკიდეს, რომელიც 2 წუთში ერთხელ თითო კადრს იღებდა. ამით მათ სურდათ, მიეღოთ ინფორმაცია მტკიცებულება მოსიერნე კატის ყოფაქცევის შესახებ. კატის სიმაღლიდან დანახული სამყარო ძალიან საინტერესო აღმოჩნდა. კროსების ოჯახმა კატას რამდენჯერმე მოუწვევს გამოჟენა ცნობილ გალერეებში.

მკვლელი „ბენტლის“ ფოტო

2010 წლის ბოლოს ერთ-ერთი რუსული მედიაპოლიტიკის პორტალზე – Lifenews.ru – განთავსდა ვიდეოჩანაწერი, რომელშიც გადაღებული იყო ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელი. ჩანაწერში ჩანდა, რომ ამ გადასასვლელზე მოქალაქეს დაეჯახა ავტომობილი „ბენტლი“ და

მიიმალა. მოგვიანებით ამ ვიდეომასალის ცალკეული კადრები გადაიკა რუსეთის „პირველი არხის“ ერთ-ერთ პროგრამაში. მედიაპოლიტიკი ითხოვდა საავტორო უფლებაზე განსაკუთრებული უფლების დარღვევისათვის 5 მილიონ რუბლს (დაახლოებით 1.8 მილიონ აშშ დოლარს) ანაზღაურებას.

სასამართლომ დაადგინა, რომ ის

ფოტოები, რომელიც ტელეპროგრამაში იქნა გამოყენებული, არ წარმოადგენს ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგს, რადგან ამოღებულია იმ ვიდეომასალიდან, რომელიც გადაღებულია გადასასვლელთან მდებარე საცხოვრებელი სახლის სადარბაზოზე დამაგრებული გარე თვალთვალის ვიდეოკამერიდან. სასამართლომ გარე თვალთვალის ვიდეოკამერაზე გადაღებული მასალა არ მიიჩნია საავტორო უფლების ობიექტად.

„Google Street View“ საავტორო უფლებათა დამრღვეპი (მუხლები: 17; 40; 58-59)

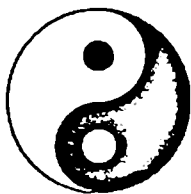
„Google-მა“ საინტერესო სერვისი შესთავაზა მომხმარებელს. ესაა გეოგრაფიული ფოტოპროექტი „Google Street View“, რომელითაც შესაძლებელია უამრავი ქვეყნის ღირსშესანიშნაობების დათვალიერება, აგრეთვე, პანორამული

ფოტოებით მუზეუმების, გამოქვაბულების, ქუჩებისა და ა.შ. დათვალიერება (ცალკე შექმნა „Google Art Project“, რომლითაც ხორციელდება მსოფლიოს 20-მდე ყველაზე ცნობილი მუზეუმის ვირტუალური ექსკურსია).

რამდენიმე ქვეყანაში „Google“ წააწყდა წინააღმდეგობას საავტორო და ადამიანის ძირითად უფლებებთან დაკავშირებით. ზოგიერთ ქვეყანაში ისტორიული მნიშვნელობის ძეგლების ფოტოების გამოყენებისთვის სპეციალური ნებართვაა საჭირო. მათ მფლობელებთან სალიცენზიო ხელშეკრულება დადებული არ ჰქონდათ. ამ საფუძველით „Google-მა“ უკვე გადაიხდა ჯარიმა – 100 000 ევრო, გერმანიაში კი გადაღებები აუკრძალა ფედერალურმა და მუნიციპალურმა ხელისუფლებამ.

მიუხედავად იმისა, რომ კადრები მაღალი ხარისხისაა და ისეა განთავსებული, მათზე ასახული არიან ის ადამიანები, რომლებიც ღირსშესანიშნაობის ახლოს იმყოფებოდნენ და კადრში მოხვდნენ. იმის გამო, რომ ამ ადამიანებს ნებართვა არ მიუციათ საკუთარი გამოსახულების ტირაჟირებაზე, დაირღვა მათი ძირითადი უფლებები (ერთ-ერთი ფოტო მეუღლის ერთგულებაში ეჭვის შეტანის საბაბიც კი გამხდარა). ამ უფლებათა დაცვა მოითხოვა რამდენიმე სახელმწიფომ.

ისრაელელებმა შეძლეს ისეთი კომპიუტერული პროგრამის შექმნა, რომელიც არკვევს ტექსტური ნაწარმოების ავტორის სქესს 98 %-იანი სიზუსტით, მიუხედავად იმისა, რომელ ჟანრს ეკუთვნის ტექსტი. თუ არსებობს ეჭვი, რომ ავტორი საწინააღმდეგო სქესის წარმომადგენელია, ამ პროგრამით შესაძლებელი იქნება არა მარტო ავტორობის დადგენა, არამედ ფსევდონიმი და ანონიმი ავტორის სქესის დადგენაც.

თანამედროვე კომპიუტერული პროგრამები

1. „მაიკროსოფტის“ თანამშრომელმა მაიკლ კონმა შექმნა პროგრამა, რომელსაც შეუძლია ჩვეულებრივი ვიდეოჩანაწერი მულტფილმად გადაქციოს და ადამიანი მულტპერსონაჟი გახადოს. ვიდეოჩანაწერს პროგრამა აღიქვამს როგორც ერთ სიმბოლოს და არა კადრების ერთობლიობას, რაც საშუალებას იძლევა, უპრობლემოდ გადააკეთოს ჩანაწერი ფილმად.

2. 12 წლის ვინმე ნიკოლას ჰინდსმა შექმნა პროგრამა, რომელსაც შეუძლია მსგავსი ტექსტების მოძებნა, რაც პლაგიატობის დამტკიცების ერთ-ერთი მთავარი საშუალება იქნება. პროგრამის პირველი მსხვერპლი თვითონ ნიკოლასი გახდა. მისი ნაშრომის შემოწმებისას მასწავლებელმა აღმოაჩინა, რომ უდიდესი ნაწილი ინტერნეტ-ქსელიდანაა ნასესხები.

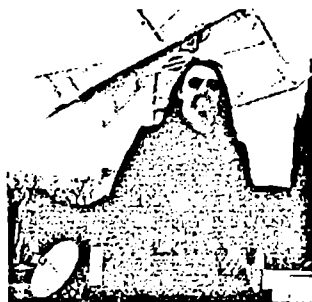
3. ლონდონის ერთ-ერთ სამეცნიერო გამოფენაზე წარადგინეს კომპიუტერული პროგრამა, რომელსაც შეუძლია გამოიცნოს სიხარული, გაბრაზება და ადამიანის სხვა ემოციური მდგომარეობა მისი სახის მიხედვით. ვიდეოკამერიდან კომპიუტერულ პროგრამაში გადაცემული, ცხვირის, წარბების, ტუჩების და სხვა 24 დამახასიათებელი ნიშნის ჩანაწერი სპეციალურ ანალიზს გადის და სახის შესაბამისი ნაწილის მოძრაობის შედეგად ასკენის ადამიანის ემოციურ მდგომარეობას. კემბრიჯის უნივერსიტეტის პროფესორმა პ. რობინსონმა გადაწყვიტა, ამ პროგრამის გამოყენება საავტომობილო მრეწველობაში, რაც საშუალებას მისცემს მძღოლებს, დროის მცირე მონაკვეთში გაფრთხილებული იქნენ

დაღლილობის, დაბნეულობის, მოწყვნილობის ან სხვა მდგომარეობის შესახებ.

4. აშშ-ის სტენდფორდის უნივერსიტეტის მეცნიერებმა შექმნეს კომპიუტერული პროგრამა, რომელიც აზორციელებს ჩვილი ბავშვისათვის მეტყველების შესწავლის იმიტირების პროცესს.

5. ამერიკულმა კომპანია „კაზერ პერმანენტემ“ შექმნა ვიდეოთამაში ბავშვებში ჭარბი წონის წინააღმდეგ.

6. 2011 წელს ლიდის მეტროპოლიტენ უნივერსიტეტის თანამშრომელი ჯონ ელიოტი ირწმუნებოდა, რომ შექმნა პროგრამა, რომელიც უცხოპლანეტელებთან საუბარში დაგვეხმარება. მისი პროგრამის სპეციალურ ხელსაწყოში ჩატვირთვით შესაძლებელი იქნება სხვა პლანეტიდან მოსულების სალაპარაკო ენის დეკოდირება და ჩვენთვის გასაგებ ენაზე გახმოვანება. ჯერჯერობით ელიოტის შედეგის შემოწმება ვერ ხერხდება.

7. 2012 წელს შეიქმნა პროგრამა, რომელსაც შეუძლია განსაზღვროს სიმღერის პიტად გადაქცევის ალბათობა. აკორდების, ჰარმონიის, ტექსტისა და სხვა პარამეტრების მიხედვით შემოწმებული სიმღერების პროგრამის მიერ გამოტანილი დასკვნის 80% ემთხვევა შესაძლო რეალურ შედეგს.

8. ნორვეგიის ეროვნული უსაფრთხოების სამსახურის დაკვეთით 2012 წელს შეიქმნა სპეციალური საძიებო პროგრამა, რომელიც ინტერნეტში პოულობს ინფორმაციას, რომელთა ავტორებსაც დანაშაულებრივი განზრახვა აქვთ. პროგრამის შექმნა 2 მილიონ აშშ დოლარამდე დაჯდა. სამართალდამცავები იმედოვნებენ, რომ პროგრამა ინტერნეტში მოთავსებულ საექვო ინფორმაციის მონიტორინგსა და სისტემატიზებას მოახდენს და ამით თავიდან აიცილებენ ანდრეს ბრეივიკის მიერ ჩადენილ მსგავს დანაშაულებს.

ნაწარმოების ნამდვილობის დამდგენი პროგრამა

1. დარტმუტის კოლეჯის ამერიკელმა მეცნიერებმა შეიმუშავეს კომპიუტერული პროგრამა, რომელსაც ცნობილი ავტორების ფერწერული ტილოების ანალიზის საფუძველზე შეუძლია ნამდვილი სურათი განასხვავოს ყალბისაგან. ამ პროგრამის საშუალებით, მეცნიერებმა დაადგინეს,

რომ პერუჯინოს (1445-52 შორის – 1523 წწ.) ცნობილი სურათი – „მადონა ჩვილთან ერთად“ – სინამდვილეში, სულ ცოტა, ოთხი ავტორის მიერაა შექმნილი, რომელთა შორის თვით პერუჯინოცაა.

კომპიუტერულ პროგრამას, გარდა ფერწერისა, შეუძლია, აგრეთვე, ლიტერატურული ნაწარმოებების ავტორთა იდენტიფიცირებაც. მეცნიერები იმედოვნებენ, რომ პროგრამა ფართოდ დაინერგება პრაქტიკაში.

2. ქალაქ ანკონის მეცნიერთა ჯგუფმა ფრანკო რუსკიტელის ხელმძღვანელობით შემუშავეს ძველი ქანდაკებების ნამდვილობის დადგენის მეთოდი. თუ ადრე აუცილებელი იყო მათგან მცირე ნატეხის აღება, რაც აზიანებდა მას, ახალი რენტგენული გამოსხივების დიფრაქციის* მეთოდით ქანდაკებასთან შეხებაც კი არ ხდება.

მწერალი კომპიუტერი

მექსიკელმა რაფაელ პერეს-ი-პერესმა შიმუშავა პროგრამა „მექსიკა“, რომელსაც შეუძლია ლიტერატურული ნაწარმოების შექმნა. პროგრამა სიუჟეტის განვითარების შესაძლებლობას იძლევა. ნაწარმოების დაწერისათვის საჭიროა საწყისი ინფორმაციის მიწოდება. პროგრამა თვალყურს ადევნებს სიუჟეტში დამაბულობის არსებობას და თუ ჩათვლის, რომ ის მოსაწყენია, თვითონ ცვლის მას. ამ პროგრამით ყველაზე მეტად დაინტერესდნენ ე.წ. „ცრუ ავტორები“ (ნაწარმოების შესაქმ-

ნელად ე.წ. „ლიტერატურულ მონების“ დამქირავებლები) და „უსახელო ავტორები“.

2007 წელს მექსიკაში შეჯიბრი ჩატარდა ადამიანებისა და კომპიუტერული პროგრამების მიერ შექმნილ ტექსტებს შორის, რომელიც კომპიუტერული პროგრამების სასარგებლოდ დასრულდა.

* დიფრაქცია (ლათ. diffraction - ტეხა) – სინათლის, ბგერის ან სხვა ტალღების მიერ გზაზე შეხვედრილ დაბრკოლებათა შემოვლა.

2011 წელს იტალიაში ქალაქ რომის ხელისუფლებამ აკრძალა ე.წ. „ცოცხალი ქანდაკებები“, რომელიც ძალიან იზიდავდა ტურისტებს. ხელისუფლებამ განაცხადა, რომ სხედასხვა ტანსაცმელში გამოწყობილი „გაქვავებული ადამიანები“, რომლებიც საათობით ღვანან გაუნძირებლად, მოულოდნელად იწყებენ მოძრაობას, რითაც აკვირვებენ ტურისტებს და მათთან იღებენ ფოტოებს გარკვეული ანაზღაურების სანაცვლოდ, ხელოვანები არ არიან და დაადგინეს, რომ ეს პირები არ ჩაითვლებიან პანტომიმის შემსრულებელ მიმებად. მათ მიერ ფულის აღება კი უფრო მათხოვრობაა, ვიდრე ხელოვნების ნიმუშის ცქერაში გადახდილი ფული.

ყირგიზეთის ფოტოგრაფები (მუხლები: 42-44; 58-61)

ყირგიზეთის ბიშკეკელმა ფოტოგრაფებმა – ვიქტორ პოლინსკიმ და სერგეი ნიკიშინმა სარჩელი შეიტანეს სასამართლოში მათი 11 ფოტოს უნებართვოდ გამოყენებისათვის, ტურისტებისათვის განკუთვნილ გზამკვლევ წიგნში – „ყირგიზეთის რესპუბლიკა. ტიანშანის ყვეყანა“.

წიგნი გამოსცა შპს „მეგამედიამ“ მრეწველობის, ვაჭრობისა და ტურიზმის სამინისტროს შეკვეთით.

რამდენიმეწლიანი დავა 2007 წელს დამთავრდა – ყირგიზეთის უზენაესმა სასამართლომ ფოტოგრაფების სასარგებლოდ 100 000

სომის (დაახლოებით 18 000 აშშ დოლარის) გადახდა სოლიდარულად დააკისრა შპს-ს და სამინისტროს, გარდა ამისა, შპს „მეგამედიას“ ქონებას ყადაღა დაადო.

დავით ჯავრიშვილი (1894-1971 წწ.) ცნობილი სპორტსმენი და ქორეოგრაფი იყო. მან დაწერა რამდენიმე წიგნი, რომელიც ქართულ ცეკვებს მიუძღვნა – „ცეკვა ქართული“, „ქართული ხალხური ცეკვები“ და სხვ. მისი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წიგნია „ქართული ცეკვის ჩასაწერი პირობითი ნიშნები“. ამ წიგნში ის ქმნის ცეკვის ნოტებს, რომლითაც შესაძლებელია ცეკვის ჩაწერა და წაკითხვა. მასვე ეკუთვნის წიგნი – „ქართველ ქალთა ცეკვები“, რომელიც დღემდე არაა გამოცემული. დავით ჯავრიშვილის საარქივო ყველა მასალა კინოსა და თეატრის მუზეუმში ინახება.

პელმუტ ნიუტონის ძაღვები

პელმუტ ნიუტონი იყო „ვოგის“ („Vogue“), „პლეიბოის“ („Playboy“), „ელლეს“ („Elle“), „შტერნი-სა“ („Stern“) და სხვა ცნობილი ჟურნალების ფოტოგრაფი. ნიუტონის ფოტოები ხელოვნების ნიმუშად აღიარეს.

სტრიპტიზი სელოვნებაა

ნორვეგიის ლამის კლუბმა „ცისფერმა ანგელოზმა“ 2005 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საგადასახადო უწყების წინააღმდეგ, რადგან ხელისუფლების წარმომადგენლები ითხოვდნენ გაყიდული ბილეთის ფასზე დამატებულიყო დღე (დამატებული ღირებულების გადასახადი). ადვოკატებმა შეძლეს, დაერწმუნებიათ ოსლოს სასამართლო თავიანთი არგუმენტების ჭეშმარიტებაში. სასამართლომ დაადგინა, რომ სტრიპტიზი უნდა გათანაბრებულიყო ოპერასა და ბალეტთან, ე.ი. სტრიპტიზი ნორვეგი-

აში ხელოვნებად იქნა აღიარებული. ამის შემდეგ, ადვოკატებმა დაყენეს საკითხი სტრიპტიზ-კლუბებისათვის, როგორც კულტურისა და ხელოვნების დაწესებულებისათვის, სხვა შეღავათების გათვალისწინებაც. მათ შორის იყო სტრიპტიზისათვის, როგორც ხელოვნებისათვის, 24-საათიანი აღიარება და არა მხოლოდ „ღამის ხელოვნებად“ ჩათვლა.

2012 წელს ძელთან ცეკვის საერთაშორისო ორგანიზაციამ ოლიმპიურ კომიტეტში განცხადება შეიტანა სტრიპტიზის ზაფხულის ოლიმპიურ თამაშებში ჩართვის მოთხოვნით. მათი აზრით სტრიპტიზი უფრო სპორტია ვიდრე ხელოვნება.

ენგრის ვიოლინო

1924 წლის 13 ივნისს მსოფლიომ პირველად იხილა მან რეის (1890-1976) ფოტო შედეკრი – „ენგრის ვიოლინო“. ეს ნაწარმოები ფოტოგრაფმა იმის საჩვენებლად შექმნა, რომ ფორმასა და ჟღერადობას შორის მკვეთრი ზღვარი არ არსებობს. „ენგრის ვიოლინოს“ პარიზელი მოდელი, „მონპარნასელ კიკიდ“

ცნობილი აღისა პრინია. რეის შთაგონება ფრანგი ფერმწერის და კლასიკოსის ჟან ოგიუსტ დიმინიკ ენგრის (1780-1867 წწ.) მიერ 1808 წელს დახატული „ვალპინკონელი მობანავე ქალი“ იყო.

მუსიკალური რუკა (მუხლი 5)

ყველასთვის ცნობილია, რომ ფორტეპიანოს 88 კლავიში აქვს. ოპაიოს შტატიც 88 ოლქისგან შედგება. ამ დამთხვევის გამო ენდი ეულრაფმა შტა-

ტის ორიგინალური რუკა შექმნა. ყოველ ოლქს, მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით, შესაბამისი ფერადობის ნოტი მიუსადაგა. შესაბამისი ვარჯიშის შემდეგ შტატის რუკაზე სიმღერის დაკრაც კი შეიძლება. მუსიკალურ რუკას, ზუმ-რობით „ოპინინო“ შეარქვეს.

მხლი 7. საავტორო უფლებების დამოუკიდებლობა საკუთრების უფლებისაგან

1. საავტორო უფლება არ არის დამოკიდებული იმ მატერიალური ობიექტის საკუთრების უფლებაზე, რომელშიც გამოხატულია ნაწარმოები.

2. მატერიალური ობიექტის საკუთრების ან მფლობელობის გადაცემა თავისთავად არ იწვევს ამ ობიექტში გამოხატულ ნაწარმოებზე საავტორო უფლების გადაცემას, გარდა ამ კანონის მე-18 მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევისა.

მცირე კომენტარი: მაღაზიაში წიგნის ყიდვით მყიდველი ყიდულობს მოძრავ ნივთს და არა საავტორო უფლებას. ამ წიგნზე, როგორც მოძრავ ნივთზე, წიგნის ავტორს არ აქვს არავითარი უფლება.

„Microsoft“ „Abec-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 6; 36-38; 58-60)

კორპორაცია „მაიკროსოფტმა“ 1996 წელს სარჩელი შეიტანა მოსკოვის საარბიტრაჟო სასამართლოში ცენტრ „ავერსის“ წინააღმდეგ საავტორო უფლების დარღვევის თაობაზე. „ავერსი“ ავრცელებდა იმ პროგრამულ პროდუქციას, რომელზეც საავტორო უფლება „მაიკროსოფტს“ ეკუთვნოდა. „ავერსმა“ იყიდა რა პროგრამული მასალა, ჩათვალა, რომ შეუძლია გამოიყენოს იგი მოგების მიღების მიზნით. სასამართლოზე დამტკიცდა სალიცენზიო ხელშეკრულების გარეშე „ავერსის“ მიერ განხორციელებული 950 პროგრამული პროდუქციის ინსტალაცია განათლების სისტემის ორგანიზაციებში.

სასამართლომ აღიარა „მაიკროსოფტის“ ქონებრივი უფლებების დარღვევის ფაქტი და თავისი გადაწყვეტილებით „აერსს“ აუკრძალა პროგრამების გავრცელება და დააკისრა კომპენსაციისა და სასამართლო ხარჯების ანაზღაურება.

მუხლი 8. ნაწარმოებები, რომლებზედაც არ ვრცელდება საავტორო უფლება

1. საავტორო უფლება არ ვრცელდება შემდეგ ნაწარმოებებზე:

ა) ოფიციალურ დოკუმენტებზე (კანონები, სასამართლოს გადაწყვეტილებები, ადმინისტრაციული და ნორმატიული ხასიათის სხვა ტექსტები), აგრეთვე მათ ოფიციალურ თარგმანებზე;

ბ) სახელმწიფოს ოფიციალურ სიმბოლოებზე (დროშა, გერბი, ჰიმნი, ჯილდოები, ფულის ნიშნები, სახელმწიფოს სხვა ოფიციალური ნიშნები და სიმბოლოები);

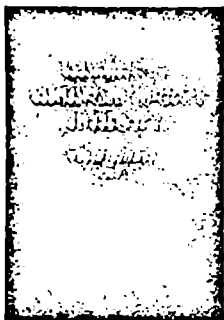
გ) ინფორმაციებზე ფაქტებისა და მოვლენების შესახებ.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში აღნიშნულ ნაწარმოებთა სხვისი სახელით გამოყენების შემთხვევაში შესაძლებელია ავტორის სახელის უფლების დაცვა.

მცირე კომენტარი: რაოდენ უცნაურიც არ უნდა იყოს, ოფიციალური დოკუმენტები ნაწარმოებად მიიჩნევა, ოღონდ მასზე არ ვრცელდება საავტორო უფლება. სახელმწიფოს ოფიციალური სიმბოლოების ავტორებს ფაქტობრივად იძულებით აქვთ ჩამორთმეული საავტორო უფლება. მათზე ქონებრივი უფლებები გაუქმებულია, არაქონებრივი უფლებები კი სახელმწიფოსა და ავტორზე (ან მემკვიდრეებზე) გადადის. სახელმწიფოს ოფიციალურ სიმბოლოებში იგულისხმება არა მარტო კანონში ჩამოთვლილი ობიექტები, არამედ – ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების, სამინისტროებისა და ა.შ. სიმბოლოებიც.

საავტორო უფლება სამოქალაქო კოდექსში და მის კომენტარში (მუხლები: 11; 17; 18)

1997 წლის 26 ივნისის საქართველოს პარლამენტმა ერთხმად მიიღო ახალი სამოქალაქო კოდექსი, რითაც საქართველო სრულიად ახალი

კერძოსამართლებრივი სივრცის მონაწილე ქვეყანა გახდა.

სამოქალაქო კოდექსი პროფესორ სერგო ჯორბენაძის ხელმძღვანელობით, რამდენიმე წლის განმავლობაში იქმნებოდა. კოდექსის შემქმნელთა ჯგუფში შედიოდნენ ცნობილი ცივილისტები, მათ შორის, პროფესორები: ლადო ჭანტურია, როლფ კნიპერი (გერმანია), რომან შენგელია, ჯონი ზეცურიანი, ზურაბ ახვლედიანი, ბესარიონ ზოიძე, ავთანდილ კობახიძე, მაყვალა კახაძე და სხვები.

რამდენიმე წლის შემდეგ გერმანიის ფედერაციულმა რესპუბლიკამ გაატარა ვალდებულებითი სამართლის რეფორმა. რეფორმის შედეგად მიიღეს ვალდებულებითი სამართლის ახალი ნორმები, რომელიც თითქმის მთლიანად იმეორებს და ეყრდნობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის შესაბამის ნორმებს.

1999 წელს გამოქვეყნდა „სამართალმა“ პროფესორ ლადო ჭანტურიას ინიციატივითა და რედაქტორობით, გამოსცა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარის პირველი წიგნი (სულ – ექვსი წიგნი).

მეოცეულის პიკნეზის თავისებურებანი

დიდი ბრიტანეთის ჰიმნი ყველაზე სანამუშო და მოწონებადია, რადგან სხვადასხვა დროს მისი მელოდია 30-მდე ქვეყანამ გამოიყენა, მათ შორის რუსეთის იმპერიამაც. ლიხტენშტაინის ჰიმნის მუსიკა დღესაც ბრიტანეთისას ემთხვევა.

იაპონიის ჰიმნის ტექსტი უძველესია და შეიცავს მხოლოდ 6 სტრიქონს. ჰიმნის მუსიკა კი დაიწერა 1880 წელს, ოფიციალურად კი მხოლოდ 1999 წელს დამტკიცდა.

აშშ-ის ჰიმნი სხვა ჰიმნებისგან იმით განსხვავდება (გარდა საქართველოსი), რომ მასში არც ერთხელ არ არის ნახსენები ქვეყნის სახელწოდება.

ყველაზე მილიტარისტული ჰიმნი მექსიკას აქვს, მის ათივე კუპლეტში ლაპარაკია მხოლოდ ომსა და სისხლზე.

ჰიმნის ყველაზე ხშირი ცვლილება რუსეთში იყო – ბოლო 200

წელიწადში ჰიზნი 10-ჯერ შეიცვალა.

ავსტრიამ 200 წლის მანძილზე 5-ჯერ გამოიცვალა ქვეყნის ჰიზნის ტექსტი და ორჯერ ჰიზნის მუსიკა. ჰიზნის პირველი მუსიკის ავტორი ფრანც იოზეფ ჰაიდნი იყო, ამჟამად მოქმედის კი ვოლფგანგ ამადეუს მოცარტი.

7. კვიპროსსა და საბერძნეთს იდენტური ჰიზნი აქვთ, ასევე, იდენტურია თურქეთის და ჩრდილოეთ კვიპროსის ჰიზნი.

მსოფლიოს უპველესი ჰიზნი (მუხლი 32)

XX საუკუნის 50-იან წლებში სირიაში იპოვეს თიხის ტაბულები, რომელზეც რაღაც ტექსტი და სიმბოლოები იყო დაწერილი.

50 წლის შემდეგ, XXI საუკუნის დასაწყისში, სირიელმა ისტორიკოსმა, არქეოლოგმა და მუსიკის მკვლევარმა ზიად აჯანმა შეძლო გაეშიფრა და აღედგინა 2500 წლის წინანდელი ტექსტი. როგორც გაირკვა, აღმოჩენის ადგილზე არსებობდა ქალაქი უგარიტი, რომელიც იმხანად ყვაოდა. სირიელ მეცნიერთა აზრით, ამ ქალაქში გამოიგონეს მსოფლიოში

პირველი ანბანი და ნოტები.

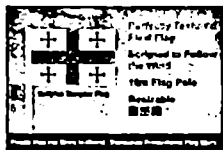
აჯანმა, სიმბოლოებით დაშიფრულ ტექსტსა და ნოტების მიმდევრობას მოუძებნა გასაღები და 30-წლიანი მუშაობის შემდეგ სიამაყით განაცხადა, რომ ესაა ჰიზნი თავისი ტექსტით, რომელიც საოცრად სასიამოვნო მოსასმენია. ჯერჯერობით უცნობია ეს ჰიზნი ქალაქისაა თუ ქვეყნის.

რა უფლებები აქვს სააკაშვილს და ბობოხიძეს?

ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის ჰიზნის ტექსტის ავტორია მიხეილ სააკაშვილი, მუსიკისა კი იაკობ ბობოხიძე.

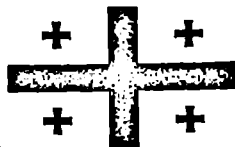
ქართული ჰერალდიკა

იურისტი აეთანდღე კახნიაშვილი სამეცნიერო წყაროებზე დაყრდნობით ამტკიცებს, რომ საქართველოს ხუთჯგერიანი დროშა, ფაქტობრივად, ჯვაროსნების მიერ XIII საუკუნეში დაფუძნებული ტამპლიერების ორდენის სიმბოლოა, ამასთან, ძალიან ჰგავს იერუსალიმის დროშას. გერბი კომპოზიციურად ძალიან ჰგავს კენიის გერბს.

საქართველოს ჰიმნის ტექსტის ავტორად დავით მალრაძეა მიჩნეული, თუმცა ჰიმნი აკაკი წერეთლის სტრიქონებით იწყება, ასევე, გამოყენებულია გრიგოლ

ორბელიანისა და გალაკტიონ ტაბიძის პოეტური ფრაზები. აღსანიშნავია, რომ ციტატები ბრჭყალებშიც კი არაა ჩასმული. ტექსტში არ გვხვდება სიტყვა „საქართველო“.

საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნი „თავისუფლება“

ლექსი დავით მალრაძის

ჩემი ზატია სამშობლო,
სახატე მთელი ქვეყანა,
განათებული მთა-ბარი,
წილნაყარია ღმერთთანა.

თავისუფლება დღეს ჩვენი
მოძავალს უმღერს დიდებას,
ცისკრის ვარსკვლავი ამოღის
და ორ ზღვას შუა ბრწყინდება,

დიდება თავისუფლებას,
თავისუფლებას დიდება

ჰიმნის მუსიკის ავტორად მითითებულია ზაქარია ფალიაშვილი, ოღონდ იქვე აღნიშნულია, რომ ჰიმნად დაამუშავა იოსებ კეჭაყმაძემ. მუსიკოს-88

თა მტკიცებით, აღნიშნული მელოდია ფალიაშვილმა რუსებისგან „ისესხა“.

რაც შეეხება გერბს, წმინდა გიორგი მასზე მარცხნივაა მიბრუნებული, რაც ქართული ხატწერისთვისაა დამახასიათებელი, ხოლო თავისუფლების მოედანზე დადგმულ ზურაბ წერეთლისეულ მონუმენტზე წმინდა გიორგი მარჯვნივაა მიბრუნებული, რაც რუსული მართლმადიდებლური ტრადიციის გამოხატულებაა. 2011 წლის ბოლოს პერალდიკის სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ განაცხადა, რომ ძეგლს პერალდიკასთან კავშირი არა აქვს, იგი სივრცეში მდებარეობს, წმინდანი კი მარჯვნივაა თუ მარცხნივ მიბრუნებული, ეს იმაზეა დამოკიდებული, თუ რა რაკურსით შეეხედავთ.

ქართული სასამართლოს ახალი ინიციატივა

2010 წელს ერთ-ერთმა პოლიტიკურმა მოძრაობამ თბილისის მერობის კანდიდატად წარადგინა მეწარმე გოგი თოფაძე. კანდიდატის და მოძრაობის მიერ საარჩევნო კლიპებში გამოყენებულ იქნა კომპოზიტორ რევაზ ლალიძის ცნობილი ნაწარმოები – „სიმღერა თბილისზე“. სარჩელი ავტორის შემკვიდრის სახელით შეიტანა საქართველოს ავტორთა საზოგადოებამ და მოითხოვა საავტორო პონორარისათვის განკუთვნილი თანხის ანაზღაურება. გაირკვა, რომ ეს სიმღერა თბილისის საკრებულოს მიერ დამტკიცებულია თბილისის ქიმნად. სასამართლომ მიიჩნია, რომ თბილისის ქიმნა ექცევა სახელმწიფოს ფარგლებში მოქმედ ოფიციალურ სიმბოლოებში.

სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ქიმნის ავტორის პირადი არაქონებრივი უფლებები არ ვრცელდება ქიმნის დანიშნულებისამებრ სარგებლობის (სარგებლობის ასეთი ფორმა ქართულ კანონმდებლობაში არ არსებობს) შემთხვევაში, სხვა შემთხვევებზე კი ვრცელდება როგორც ქონებრივი, ასევე – არაქონებრივი უფლებები. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება შეიცვალა და სასამართლომ პოლიტიკური მოძრაობის მიერ „თბილისოს“ გამოყენება უკანონოდ ცნო და მოპასუხეს დააკისრა 20 000 ლარის გადახდა მოსარჩელის სასარგებლოდ. საკა-

საციო სასამართლომ საერთოდ დაუშეხლად ცნო სარჩელი.

მე-8 მუხლის ამგვარი არამეცნიერული ინტერპრეტაციით ქართულმა სასამართლომ მსოფლიო სასამართლო პრაქტიკის საწინააღმდეგო პრაქტიკა დანერგა. სასამართლოს ამ გადაწყვეტილების მიუხედავად დღემდე გრძელდება საქართველოს რესტორნებში ქართულ ჰიმნზე ნასვამი ადამიანების ცეკვა-თამაში.

ისრაელის არაოფიციალური ჰიმნი მოკარულია (მუხლები: 17-18; 31-34; 58)

2005 წლის დასაწყისში გარდაიცვალა ცნობილი ისრაელი კომპოზიტორი ნაომი შემერი. მან ერთი წლით ადრე წერილი დაუტოვა მეგობარს – გილ ალდემს, რომელმაც კომპოზიტორის თხოვნა შეასრულა და მხოლოდ მისი გარდაცვალების შემდეგ გაამჟღავნა წერილის შინაარსი.

შემერის წერილით ცნობილი გახდა, რომ 1967 წელს არაბეთ-ისრაელის ომამდე ცოტა ხნით ადრე, სიმღერების ერთ-ერთ კონკურსზე წარადგინა სიმღერა – „ოქროს იერუშალიმ“. სიმღერა სწრაფად გახდა პოპულარული და ისრაელის არაოფიციალურ ჰიმნად იქნა აღიარებული. კომპოზიტორი წერილში აღიარებს, რომ სიმღერის დაწერამდე ცოტა ხნით ადრე მოისმინა ბასკური ძველი იავნანა, ამ მუსიკაზე დაწერა ტექსტი იერიტზე და გაასაღა იგი თავის ნაწარმოებად.

ოლიმპიადა 2008-ის ჰიმნი

ჩინეთის 2008 წლის ოლიმპიადის საორგანიზაციო კომიტეტმა გამოაცხადა კონკურსი ოლიმპიადის ოფიციალურ ჰიმნზე. ნებისმიერ მსურველს, მათ შორის, არა მარტო ჩინელს, საშუალება ჰქონდა, 2004 წლის 1 დეკემბრიდან 2005 წლის 25 აპრილამდე მონაწილეობა მიეღო კონკურსში. გამარჯვებულისთვის დაწესებული იყო ფულადი ჯილდო – 1200 აშშ დოლარი.

Beijing 2008

გერმანიაში 2006 წელს, ფეხბურთის მსოფლიო ჩემპიონატის დაწყებამდე რამდენიმე თვით ადრე, მუსიკალური ნაწარმოებების ავტორთა უფლებების დამცველი ორგანიზაცია „გემა“ („Gema“) თავმჯდომარე ლილა ვერტშულტემ კაფეების, ბარებისა და რესტორნების პატრონებს მოუწოდა, გადაიხადონ პონორარი არა მარტო მსოფლიო ჩემპიონატის ჰიმნისათვის, არამედ – ზოგიერთი

ქვეყნის ჰიმნის მოსმენისათვის, რადგან ამ ქვეყნების ჰიმნის ავტორების საავტორო უფლებათა 70-წლიანი ვადა ჯერ არ გასულა. გერმანელები კი დაამშვიდა გერმანიის ჰიმნთან დაკავშირებით, რადგან მუსიკის ავტორი ი. ჰაიდნი 1809 წელს, ხოლო ტექსტის ავტორი ავგუსტ ჰენრიხ ჰოფმან ფონ ფალერსლენი 1874 წელს გარდაიცვალა.

გერმანელმა იურისტებმა სასაცილო და უეცობა უწოდეს ვერტშულტეს მოთხოვნას.

ჰიმნის ავტორთა სახელის არდავიწყება

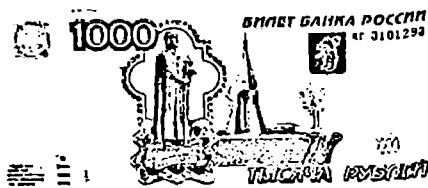
საფრანგეთის ჰიმნი „მარსელიეზა“ დაწერა ნაციონალური გვარდიის კაპიტანმა კლოდ-ჟოზეფ რუჟე დე ლილმა. თავიდან, საფრანგეთის დიდი რევოლუციის ხელმძღვანელებმა აკრძალეს „მარსელიეზა“ როგორც რეაქციული მელიოღია. მოგვიანებით, ხელისუფლებაში მოსულმა ნაპოლეონმა „მარსელიეზა“ საფრანგეთის ჰიმნად გამოაცხადა, ხოლო მისი ავტორი პატიმრობიდან გაანთავისუფლა და დააჯილდოვა, თუმცა მოგვიანებით, ფინანსურ მაქინაციებში მონაწილეობის გამო, დე ლილს ყველა ჯილდო ჩამოართვეს და გადაასახლა.

სიმღერას თავდაპირველად ერქვა „რეინის არმიის სამხედრო მარში“. მოგვიანებით მას, როგორც მარსელიდან შემოსულს, „მარსელიეზა“ ეწოდა.

ფულის კუპიურის მიმოქცევიდან ამოღება (მუხლი 20)

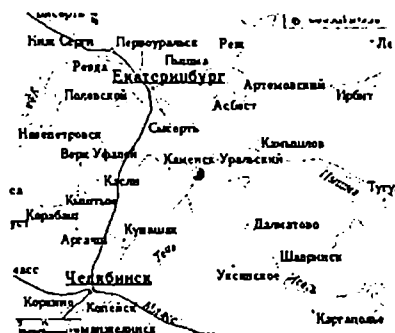
2002 წელს რუსეთში გამოუშვეს 1000-მანეთიანი კუპიურა. ამ კუპიურაზე დატანილი იყო რუსი ხელოვნის – ოლეგ კომოვის მიერ შექმნილი, კიევის თავადის იაროსლავ ბრძენის სკულპტურის გამოსახულება.

ოლეგ კომოვის შემკვიდრე ნინა კომოვამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საავტორო უფლებათა დარღვევის გამო და მოითხოვა 1000-მანეთიანი კუპიურის ბეჭდვის შეწყვეტა და მიმოქცევიდან ამოღება, აგრეთვე, მისთვის კომპენსაციის სახით 22 მილიონი მანეთის (დაახლოებით 700 000 აშშ დოლარის) გადახდა.

მოწინააღმდეგე მხარემ – რუსეთის ცენტრალურმა ბანკმა და მოწმედ მოწვეულმა კუპიურის დიზაინის შემქმნელმა განაცხადეს, რომ 1000-მანეთიანი კუპიურა დამოუკიდებელი ნაწარმოებია, სადაც მთავარი დატვირთვა აქვს ნომინალს, ბანკის სახელწოდებასა და დაცვის საშუალებებს, ილუსტრაცია კი მეორადია. ამასთან, ფულის ნიშანი არ წარმოადგენს საავტორო უფლების ობიექტს, ხოლო ცენტრალური ბანკი – კომერციული ორგანიზაციის და მას აქვს განსაკუთრებული სტატუსი.

საავტორო უფლება სატელევიზიო პროგრამაზე (მუხლები: 6; 16)

შპს „გონგმა („Гонг“) ურალის ოლქის საარბიტრაჟო სასამართლოში უჩივლა ქალაქ კამენსკ-ურალსკის გაზეთ „ახალ კომპასს“ („Новый Компас“) და სხვა გაზეთებს, ტელეკომპანია „გონგის“ სატელევიზიო პროგრამების გამოქვეყნების გამო.

მოსარჩელე, თავის მოთხოვნებს – (ფულად კომპენსაციას, პროგრამის გამოქვეყნების აკრძალვას) ამყარებდა

სამსახურებრივ ნაწარმოებზე საავტორო უფლების დარღვევაზე. კერძოდ, მიუთითებდა იმ ფაქტზე, რომ „გონგის“ ნებართვით ერთი კვირის პროგრამა ქვეყნდებოდა უფასო გაზეთში – „წარმატება“ („Удача“), სხვა გაზეთებისათვის ასეთი ნებართვა არ მიუციათ. პროგრამის შედგენა კი მისი თანამშრომლების ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი შრომის შედეგი იყო.

სასამართლომ დაადგინა, რომ ტელეპროგრამა, გადაცემის ეთერში გასვლის შესახებ ინფორმაცია და მასზე საავტორო უფლება არ ვრცელდება.

ანალოგიურად გადაწყდა რუსეთის კემეროვოს ოლქში დავა ტელეკომპანია „გიცსა“ და იქაურ გაზეთ „რეზონანს“ შორის.

„Copy-Paste-ც“ ისჯება (მუხლმბი: 17; 58-59)

2010 წელს რუსეთის სასამართლომ პორტალ „topnews.ru-ს“ მფლობელი კომპანია დააჯარიმა 10 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი რუბლით. აღნიშნულ პორტალზე განთავსებული იყო ინტერნეტ-გამოცემის „Infox.ru-ს“ 6 მასალა, რომელიც ე.წ. „კოპი-პეისტი“ იქნა გადატანილი.

„topnews-ის“ წარმომადგენლები ამტკიცებდნენ, რომ გადმოწერილი მასალა წარმომადგენდა ინფორმაციას ფაქტებისა და მოვლენების შესახებ, თუმცა მათი ეს მტკიცება სასამართლომ არ გაიზიარა.

ინფორმაციის მითვისება

ქართული საინფორმაციო სააგენტო „ინტერპრესნიუსის“ წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ სხვა სააგენტოები ინფორმაციის მითვისებაში არიან დახელოვნებული. ერთ-ერთ მტკიცებულებად მოიყვანა ინფორმაცია, რომელსაც „ინტერპრესნიუსმა“ განთავსების დროდ მიაწერა „8 საათი“, სხვა სააგენტომ ეს ინფორმაცია თავისად გაასალა და მიაწერა „7 საათი“, ეს იმ დროს, როცა ინფორმაცია შეეხებოდა შეხვედრას, რომელიც 8 საათზე დაიწყო.

მუხლი 9. საავტორო უფლების ნაწარმოები

1. საავტორო უფლება მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებებზე წარმოიშობა მათი შექმნის მომენტიდან. ნაწარმოები შექმნილად ითვლება, როდესაც იგი გამოხატულია რაიმე ობიექტური ფორმით, რაც მისი აღქმისა და რეპროდუცირების საშუალებას იძლევა.

2. საავტორო უფლების წარმოშობისა და განზორციელებისათვის აუცილებელი არ არის ნაწარმოების რეგისტრაცია, სპეციალური გაფორმება ან სხვა ფორმალბათა დაცვა.

3. ამოღებულია (03.06.2005 № 1585)

4. განსაკუთრებული საავტორო უფლების მფლობელს თავისი უფლების განცხადებისათვის შეუძლია გამოიყენოს საავტორო უფლების დაცვის ნიშანი, რომელიც დაისმება ნაწარმოების ყოველ ეგზემპლარზე და შედგება სამი ელემენტისაგან:

- ა) ლათინური ასო C წრეწირში: ©;
- ბ) განსაკუთრებული საავტორო უფლების მფლობელის სახელი (დასახელება);
- გ) ნაწარმოების პირველი გამოცემის წელი.

მცირე კომენტარი: რეპროდუცირება ნიშნავს კვლავწარმოებას, გამრავლებას-ტირაჟირებას. ობიექტურ ფორმაში გამოხატვად იგულისხმება ნაწარმოების რეპროდუცირება, საჯარო ჩვენება, საჯარო შესრულება, საჯარო გამოფენა, ეთერში გადაცემა და ა.შ. © ნიშანი გამაფრთხილებელი აღნიშნავს, რომელიც მესამე პირს აწვდის ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ ვის აქვს აღნიშნულ ნაწარმოებზე საავტორო უფლება და რომელი წლიდან. ამ ნიშნის არდასმა არ ნიშნავს იმას, რომ ნაწარმოებზე საავტორო უფლება არ არსებობს.

ყვავილების ძმეყანა (მუხლი 11)

სიმღერა „ყვავილების ძმეყანა“ შეიქმნა XX საუკუნის 40-იან წლებში ჯანო ბაგრატიონის ჯაზორეკსტრისათვის. 1963 წელს ანსამბლ „რეროს“ სიმღერების გრამფირფიტაზე სიმღერის (მუსიკის) ავტორად აღნიშნულია მიხეილ ჩირინაშვილი. 1947-1949 წლებში საავტორო ჰონორარს ამ სიმღერის შესრულებისათვის

ილება მ. ჩირინაშვილი.

ანსამბლების „ორერასა“ და „75“-ის საკონცერტო პროგრამებში სიმ-
ლერის (მუსიკის) ავტორად მიჩნეულია გიორგი ვასაძე.

მ. ჩირინაშვილისა და გ. ვასაძის მეგვიდრეებს შორის დავა საავ-
ტორო უფლების აღიარების თაობაზე 1983 წლიდან მიმდინარეობდა.

2002 წლის 3 იანვარს, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი
პალატის მიერ გამოტანილი განჩინებით, საავტორო უფლების ერთადერთ
მფლობელად და სიმლერის (კლავირის)* ავტორად აღიარებულ იქნა მიხ-
ეილ ჩირინაშვილი.

ნაწარმოების ობიექტური ფორმით გამოხატულებად ჩაითვალა 1948
წელს ქ. სტალინში (დღევანდელი ცხინვალი) სიმლერის საჯაროდ
შესრულება, რაც დაფიქსირდა 1948 წლის 31 ივნისს გაზეთ „საბჭოთა
ოსეთში“ გამოქვეყნებული სტატიით, სადაც ავტორად მითითებულია მ.
ჩირინაშვილი.

რისტვის უნდა დაისაჯოს ემინემი?

მეკობრეებმა ინტერნეტში გააერცელეს
ემინემის ახალი დაუსრულებელი და შეუს-
რულებელი კომპოზიცია – „ჩვენ ამერიკელე-
ბი ვართ“ („We are American“), რომელშიც
ნათქვამია: „... მე რეკს მკვდარი პრეზიდენ-
ტისთვის** არ ვკითხულობ, უმჯობესია პრეზი-
დენტი ჩასასვენებელში ენახო სტანდარტებს
მე ვადგენ ჩვენ ამერიკელი მოქალაქეები

ვართ და თავი უნდა დავიცვათ“.

აშშ-ის სახელმწიფო სამსახურის განრისხებულმა წარმომადგენელმა
ჯონ გილმა სახელმწიფოს სახელით განცხადება გააკეთა და აღნიშნა, რომ
მსგავსი ლექსები მეტად საშიშია და ცოტა ხანში გადაწყდება მომღერლის
მიმართ დასჯის რა ზომები იქნება გამოყენებული.

ემინემის წარმომადგენელმა კი აღნიშნა: „ეს არის დაუსრულებელი
სიმღერა, რომელიც რეპერს ჯერ არ შეუსრულებია“.

* კლავირი (გერმ. klavier) – 1. სიმებიანი კლავიშებიანი საკრავების – კლავიკორდის,
კლავესინის, ფორტეპიანოს სახელწოდება; 2. საოპერო, საბალეტო ან სიმფონიური
ნაწარმოებების პარტიტურის ფორტეპიანოსათვის გადამუშავებული ვარიანტი.

** გამონათქვამი – „მკვდარი პრეზიდენტები“ სლენგია და დოლარებს ნიშნავს, კუპი-
ურებზე აშშ-ის ყოფილი პრეზიდენტების გამოსახულების გამო.

სისვაძე და პირველი არხი (მუხლები: 15; 17; 18; 59)

ნატალი სისვაძემ 2004 წელს საზოგადოებრივი მაუწყებლისათვის შექმნა სატელევიზიო პროექტი (იგივე სასცენარო გეგმა, რომლითაც ზორციელდება ტელეპროექტის დადგმა) პირობითი სათაურით: „ტელეპროექტები“. და მიუძღვნა მის პედაგოგ კოტე მახარაძის ხსოვნას.

2004-2007 წლებში რამდენჯერმე მიუტანა ტელევიზიას და გაუგზავნა ვებ-გვერდზე. ტელევიზიის პროდიუსერმა 2007 წელს მოიწონა პროექტი და დაიწყო მზადება მის დასადგმელად, თუმცა საბოლოოდ პროექტი აღარ განხორციელდა.

2011 წელს საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა ანალოგიური პროექტი დადგა „პილოტის“ სახელწოდებით.

ნ. სისვაძემ საავტორო უფლების დარღვევის გამო სასამართლოს მიმართა და აღნიშნა, რომ ნაწარმოები (სატელევიზიო პროექტი) მისი დაწერილია 2004 წელს, რაც დასტურდება იმავე წელს საქართველოს ფოსტით თავის თავთან გაგზავნილი შეკვეთილი წერილით, რომელიც პირველად გაიხსნა სასამართლო სხდომაზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წელს გადაწყვიტა*, რომ სისვაძის ნაწარმოები არაა გამოხატული ობიექტური ფორმით, ზოლო აღქმას და რეპროდუცირებას შეიძლება მხოლოდ მაშინ ჰქონდეს ადგილი, როცა აღნიშნული ნაწარმოები აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებად იქნება გამოხატული.

„ჩებურაშკას“ „დედაც“ ჰყოლია (მუხლები: 10; 17-18; 35)

რუსული მულტგმირი „ჩებურაშკა“ 1967 წელს შეიქმნა. გარდა ყოფილი საბჭოთა ქვეყნებისა, იგი საკმაოდ პოპულარულია ჩინეთში, სამხრეთ კორეასა და იაპონიაში (იხ. მუხლი 35 – იაპონელი „ჩებურაშკა“). „ჩებურაშკაზე“ განსაკუთრებული უფლება მწერალ ედუარდ უსპენსკის ეკუთვნის. სასაქონლო ნიშნის მფლობელიც უსპენსკია, რომელიც „ჩებურაშკას“

* თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 24 ნოემბრის №2/7164-11 გადაწყვეტილება.

„მამადა“ მიჩნეული.

2004 წელს „ჩებურაშკა“ გახდა რუსეთის ოლიმპიური ნაკრების ოფიციალური თილისმა. როგორც აღმოჩნდა რუსეთის ოლიმპიურ კომიტეტს „ჩებურაშკას“ გამოყენების უფლება მხოლოდ „მამისგან“ აუღია, „დედა“ – მხატვარ-ანიმატორი ლეონიდ შვარცმანი კი საერთოდ არ გახსენებია. შვარცმანი ფილმების – „ნიანგი გენას“, „ჩებურაშკას“ და „მოხუცი შაპოკლიაკის“ დამდგმელი მხატვარია და რუსული ანიმაციის კლასიკოსადაა აღიარებული.

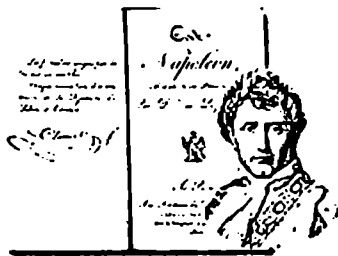
შვარცმანის აზრით, უსპენსკიმ თავის წიგნში აღწერა არსება – დათვის ბელის და კატის კნუტის მაგვარი, ბავჯიას მსგავსი თავით, დიდი თვალებითა და პატარა კუდით. ამასთან, წიგნის პირველ გამოცემას ილუსტრაციები დაურთო ალფრედესკიმ, რომლის მიერ შექმნილი არსება ვირთხას უფრო ჰგავდა, ვიდრე – კეთილ „ჩებურაშკას“. „ნიანგი გენასა“ და სხვა მულტმირებისაგან განსხვავებით, „ჩებურაშკას“ სახის შექმნა საკმაოდ გართულდა. მისი მთავარი ღირსება დიდი ყურებია. ედუარდ უსპენსკი მულტფილმის საშუალებით გახდა პოპულარული და არა წიგნების გამოქვეყნებით. მილტფილმი კი შექმნეს რეჟისორმა რომან კაჩანოვმა და ანიმატორებმა – მაეჩკა ბუზინოვამ, ნატაშა დობიჟამ და იური ნორშტეინმა.

ედუარდ უსპენსკიმ საპასუხოდ განაცხადა, რომ ხელშეკრულება, რომლითაც „ჩებურაშკას“ გამოსახულების გამოყენების უფლება გადასცა, არაკომერციული იყო, რომელიც ჰონორარის გადახდას არ ითვალისწინებდა. ამასთან, „ჩებურაშკაზე“ განსაკუთრებული უფლება მხოლოდ მისია, ასე რომ სამართლებრივად ყველაფერი წესრიგშიაო.

2007 წელს დამთავრდა სასამართლო პროცესი, რომლითაც 90 წელს გადაშორებული ლეონიდ შვარცმანი უჩიოდა ბულგარულ კოსმეტიკურ კომპანია „ტომი შოუ კოსმეტიკს“, რომელმაც „ჩებურაშკა“ გამოსახა კბილის პასტაზე. იმის გამო, რომ იმ პერიოდში სადავო იყო „ჩებურაშკაზე“ ავტორობა შვარცმანსა და უსპენსკის შორის, სასამართლომ არ დააკმაყოფილა სარჩელი.

რაც შეეხება თვით მულტფილმს, მისი ჩვენების უფლება 1992 წელს ამერიკულმა ფირმამ „FBI-მ“ 35 წლით შეისყიდა. 2007 წელს კი რუსმა ბიზნესმენმა ალიშ უსმანოვმა რამდენიმე მილიონ დოლარად გამოისყიდა „მაუგლის“, „კონიოკ გორბუნოკის“ და სხვა გვირგვინთან ერთად და რუსულ საბავშვო ტელეარხ „ბიბიგონს“ გადასცა უსასყიდლოდ.

2009 წელს საფრანგეთმა გაამკაცრა საავტორო უფლებათა დარღვევაზე პასუხისმგებლობა. მიიღეს ახალი კანონი, რომელიც კრძალავს ინტერნეტიდან იმ ფაილების გადმოქაჩვას, რომელსაც საავტორო უფლების დაცვის ნიშანი – © აქვს. ფრანგებმა განაცხადეს, რომ ამით არა მარტო ფასეული გახადეს ©-ნიშანი, არამედ გაამკაცრეს ბრძოლა ინტერნეტ-

ში საავტორო უფლებებთან დაკავშირებით და იმედი აქვთ, რომ მათ სხვა ქვეყნებიც მიბაძავენ.

მხლი შ. ნანარკოების დეკონიკება (03.06.2005 № 1585)

1. ავტორს ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელს უფლება აქვს, ნაწარმოების ორიგინალის ან ასლის დეპონირება განახორციელოს „საქპატენტში“. დეპონირების დამადასტურებელ მოწმობაში მითითებული პირი მიიჩნევა ნაწარმოების ავტორად/საავტორო უფლების მფლობელად, თუ არ არსებობს საწინააღმდეგო დასაბუთება. (4.05.2010 № 3032)

2. ნაწარმოების ორიგინალის ან ასლის „საქპატენტში“ დეპონირებისას განმცხადებელმა უნდა დაიცვას წარმოდგენილ ნაწარმოებთან დაკავშირებული სხვა პირების საავტორო ან სხვა უფლებები.

3. „საქპატენტში“ განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის სიზუსტესა და უტყუარობაზე პასუხისმგებელია თავად განმცხადებელი.

4. თუ „საქპატენტში“ ნაწარმოებს წარადგენს ავტორის მემკვიდრე, უფლებამონაცვლე ან სხვა პირი, რომელიც ფლობს საავტორო უფლებებს, განცხადებას უნდა დაერთოს მემკვიდრეობის, უფლებამონაცვლეობის ან საავტორო უფლებების ფლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

5. „საქპატენტში“ ნაწარმოების წარმომადგენლის მეშვეობით დეპონირებისას განცხადებას უნდა დაერთოს აგრეთვე წარმომადგენლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

6. „საქპატენტის“ მიერ ამ მუხლის თანახმად დეპონირებულ ნაწარმოებთან დაკავშირებული ინფორმაცია შეიძლება გახდეს საჯარო თავად ნაწარმოების ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის მოთხოვნით.

7. ნაწარმოების დეპონირებისათვის გადაიხდება საფასური, რომელიც გან-

მცირე კომენტარი: ბერნის კონვენციის ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპია „ავტომატური დაცვის პრინციპი“ (მუხლი 5.2.). ნაწარმოების „ავტომატური დაცვის პრინციპს“ ითვალისწინებს „საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლიც, რომლის მიხედვით, საავტორო უფლებათა წარმოშობისათვის აუცილებელი არაა ნაწარმოების რეგისტრაცია, სპეციალური გაფორმება ან სხვა ფორმალუბათა დაცვა. საქართველოში სავალდებულო რეგისტრაცია – დეპონირება აუცილებელი არაა, თუმცა მე-9 მუხლის მოთხოვნები სწორედაც რომ ფორმულებების მოთხოვნაა, რაც ზოგ შემთხვევაში შეიძლება სერიოზული დამაბრკოლებელი გარემოებაც კი გახდეს. ეს ძირითადად მე-4 და მე-5 პუნქტებს ეხება. საქართველოსგან განსხვავებით, მაგალითად, ლათინური ამერიკის ზოგიერთ ქვეყანაში შემოღებულია ნაწარმოების სავალდებულო რეგისტრაცია.

საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 3 ივლისის № 182 დადგენილებით ნაწარმოების დეპონირებისთვის დაწესებულია საფასური – 10 ლარი.

დეპონირება (ლათ. depono ველებ) ჩაბარებას, შესანახად გადაცემას გულისხმობს. მიუხედავად იმისა, რომ დეპონირება თავისთავად არ ადასტურებს ავტორობას, იგი აფიქსირებს პუბლიკაციის (დეპონირების) თარიღს, რაც მომავალში, სავარაუდო დავის შემთხვევაში, საავტორო უფლების წარმოშობასთან დაკავშირებით გადამწყვეტი გახდება.

ონლაინ დეპონირება

საქართველოში თითო ნაწარმოების დეპონირებისათვის მთავრობის 2010 წლის 3 ივლისის № 182 დადგენილებით დაწესებულია 10 ლარის გადახდა. იმის გამო, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ზედმეტი სირბილი და დროის ხარჯვა, ბევრ ქვეყანაში არსებობს ონლაინ მომსახურება – ინტერნეტით გადახდა 30-40 აშშ დოლარი საკმარისია ნაწარმოების დეპონირებისათვის. ასეთი რეგისტრატორ-დეპოზიტარებია: რუსულენოვანი – „Scireg.org“; სხვა – „US copyright office“, „Copyright Witness“ და სხვ.

„პარიზის ზღვის მეკობრეები“ მეკობრულია (მუხლი 5)

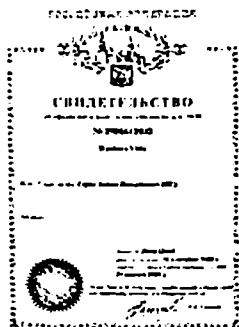

2006 წელს ეკრანებზე გამოსვლიდან ათი დღის გაქირავების შემდეგ ფილმს – „პარიზის ზღვის მეკობრეები-2“ – 258 მილიონი დოლარი შემოსავალი ჰქონდა. იმავე პერიოდში სცენარისტმარის მეთიუმ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ფილმის ავტორების წინააღმდეგ. დრამატურგმა თავისი

იდეის უკანონო გამოყენებაში ბრალი დასდო კინოკომპანია „დისნეის“ ხელმძღვანელობას და პროდიუსერ ჯერი ბრუკჰაიმერს. მეთიუ ამტკიცებდა, რომ ფილმში გემი „შავი მარგალიტი“, მთლიანად მისი ჩანაფიქრია. უფრო მეტიც, მას 80-იანი წლების შუა პერიოდში თავის სცენარში დაუხატავს კიდევ გემი, ხოლო სცენარი რეგისტრაციაში გაუტარებია აშშ-ის საავტორო უფლებათა დაცვის ბიუროში.

„Windows Vista“ რუსეთში დარეგისტრირდა (მუხლი 6)

რუსმა იურისტმა ანტონ სერგომ რუსეთის ინტელექტუალური საკუთრების ფედერალურ სამსახურში – „როსპატენტში“ 2006 წელს რეგისტრაციაში გაატარა კომპიუტერული პროგრამა – „Windows Vista“. ამ ფაქტის საჯაროდ გამოცხადების შემდეგ ა. სერგომ აღნიშნა, რომ არ აკრძალავდა „Windows Vista-ს“ გამოყენებას რუსეთის ტერიტორიაზე. ამით ყველას დაანახა, რომ ექსპერტიზის ჩაუტარებლად რეგისტრაციაში (საქართველოში – დეპონირება) გატარებამ შეიძლება კურიოზამდე მიგვიყვანოს – საქმე ისაა, რომ პროგრამა ეკუთვნის „მაიკროსოფტს“ („microsoft“), ხოლო ექსპერტიზის ჩაუტარებლობამ „Windows Vista“ სერგოს საკუთრებად აქცია.

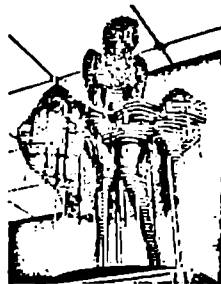

2011 წელს კრიტიკის ქვეშ მოექცა ბათუმში დადგმული თამარ კვესიტაძის „ალი და ნინო“ ქანდაკება. სპეციალისტების აზრით, ეს ქმნილება კორეული ავტორის – პარკ ჩენ გელის იდეისა და ქანდაკების შესრულების ტექნიკის პლაგიატია.*

თვითონ თამარ კვესიტაძე აცხადებდა, რომ პარკ ჩენ გელის ქანდაკებები არ მოძრაობენ, „ალი და ნინო“ კი ერთიანდებიან. გარდა ამისა, მან 2010 წელს

„საქპატენტში“ განახორციელა ამ ძეგლის დეპონირება. ამასთან, მას განუმარტეს, რომ დეპონირების მოწმობას ისე არ გასცემდნენ, მსგავსი რამ მსოფლიოს რომელიმე ქვეყანაში რომ ყოფილიყო დარეგისტრირებული. კორეული ხელოვნის შემოქმედების შესწავლის შემდეგ კი თ. კვესიტაძემ განაცხადა, რომ კორეელმა მოიპარა ყველაფერი და არა პირიქით, რადგან კორეელის ნამუშევრები 2007 წლით თარიღდება, ხოლო „ალი და ნინო“ იდეაზე მუშაობა 1999 წელსაა დაწყებული.

მუხლი 10. ავტორობის პრეზუმფიცია

1. პირი, რომელიც სათანადო წესით აღნიშნულია, როგორც ავტორი, ნაწარმოების ორიგინალზე ან ასლზე, მიიჩნევა ნაწარმოების ავტორად, თუ არ არსებობს საწინააღმდეგო დასაბუთება. ეს დებულება გამოიყენება ასევე ნაწარმოების ფსევდონიმით** გამოქვეყნებისას, თუ ავტორი ამ ფსევდონიმით საყოველთაოდ ცნობილია.

2. როდესაც ნაწარმოები ქვეყნდება ფსევდონიმით (გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ავტორი ამ ფსევდონიმით საყოველთაოდ ცნობილია) ან ანონიმურად***, გამოცემული, რომლის სახელი ან დასახელებაც სათანადო წესით აღნიშნულია ნაწარმოებზე, ითვლება ავტორის წარმომადგენლად, თუ არ არსებობს საწინააღმ-

* „საქპატენტი“ დეპონირების დროს ექსპერტიზას არ ატარებს.

** ფსევდონიმი (ბერძ. pseudonymos) – გამოგონილი ან პირობითი სახელი, რომელიც ცვლის ნაწარმოების ავტორის ნამდვილ გვარ-სახელს.

*** ანონიმი (ბერძ. anonymos – უსახელო) – ნაწარმოების ავტორი, რომლის ვინაობაც (ნამდვილი სახელი ან ფსევდონიმი) არაა ცნობილი – უავტორო ნაწარმოები.

დეგო დასაბუთება. მას, როგორც წარმომადგენელს, უფლება აქვს დაიცვას ავტორის უფლებები და უზრუნველყოს მათი განხორციელება. ეს დებულება გამოიყენება მანამ, სანამ ასეთი ნაწარმოების ავტორი არ გაამჟღავნებს თავის ვინაობას.

მიკი მაუსი რუსი ყოფილა

ოფიციალური მონაცემებით, მიკი მაუსი 1928 წლის 18 ნოემბერს „დაიბადა“ მულტფილმში „ვილის ორთქმავალი“. თავდაპირველად, უოლტ დისნეიმ მას მორტიმერი უწოდა, მაგრამ ცოლის დაჟინებული მოთხოვნით შეუცვალა სახელი.

მოსკოველი ანა დრობინა ირწმუნება, რომ ცნობილი თავუნია მისმა პაპამ (ბაბუამ) ალექსანდრე პერევალოვმა დახატა. 1926 წელს მათ ოჯახს ამერიკელი მრეწველი მაიკლ რიდი ესტუმრა. პა-

ტარა ალექსანდრემ საჩუქრად თავუნა დაუხატა. ეს ნახატი, ამერიკაში, რიდის მეგობარმა აჩვენა უოლტ დისნეის.

2002 წელს ავსტრიის სოფელ მალტაში აღმოჩნდა დაახლოებით 1300 წელს მოხატული ფრესკა. ფრესკაზე წმინდა ქრისტეფორეს გარშემო თევზები, მეღუზები და თავგია გამოსახული, სწორედ ისეთი, როგორიც უოლტ დისნეიმ 1928 წელს ფილმში გამოაჩინა. სოფლის თავკაცებმა განაცხადეს, რომ სააეტორო უფლებებისათვის ბრძოლას არ აპირებდნენ.

ქართული ლექსი კოსმოსში (მუხლი 17)

პირველმა კოსმონავტმა იური გაგარინმა დედამიწიდან კოსმოსში სიმბოლურად მხატვრული ნაწარმოებები წაიღო, მათ შორის – ალექო შენგელიას ლექსიც. ალექო შენგელიას მიერ შექმნილია ცნობილი ლექსი:

„თუ ღავეცი, - ნუ მიტირებთ დანანებით,
ნაღველს გულში არასოდეს გავივლებდი.

საქართველოს ლამაზებო, მანანებო,
დამაყარეთ თქვენი ფერის ყვავილები

ამ ლექსზე შეიქმნა სიმღერა. ტელევიზიით სიმღერის შესრულებისას ლექსის ავტორად ცხად-

დებოდა მორის ფოცხიშვილი. მოგვიანებით, ეს შეცდომა გამოსწორდა სხვა შეცდომით – სიმღერის ტექსტის ავტორად აღარავის ასახელებდნენ.

გაგარინის მიერ კოსმოსში ნაწარმოებების სიმბოლურ წაღებას მოჰყვა აშშ-ის მიერ ნაწარმოებების რეალური გატანა კოსმოსში. 1977 წლის 5 სექტემბერს თანამგზავრ „ვოიაჯერ-1-ის“ საშუალებით ზომალდმა გაიტანა ოქროს ფირფიტაზე ჩაწერილი 115 ფოტოგამოსახულება, მისაღება 55 ენაზე, კოცნის ხმა, ძაღლის ყეფა, „ვეშაპის სტვენა“ და სხვ., მსოფლიოს კლასიკური, ხალხური და პოპულარული მუსიკალური ნაწარმოებები, მათ შორის, ქართული ხალხური სიმღერა „ჩაკრულო“ ილია ზაქაიძისა და როსტომ საგინაშვილის შესრულებით.

ცნობილი ლექსების და სიმღერების უცნობი ავტორები (მუხლები: 17; 32; 64-66)

1. 2011 წელს ქართულ პრესაში დაიბეჭდა ინტერვიუ ბატონ ანზორ აბულაშვილთან, რომელსაც ეკუთვნის ლექსი – „მახარობელი“:

„წუხელის ბიჭი დაბადებულა,
გადაჭარბებდა თუ არ ჩამითვლით,
ისეთი ბიჭი დაბადებულა,
დაურქმევიათ თურმე დავითი! ...“

ამ ცნობილი ლექსის ავტორად ყველაზე ხშირად მუხრან მაჭავარიანს ასახელებდნენ, აგრეთვე, შოთა ნიშნიანიძეს, მურმან ლებანიძეს, ხალხურადაც მოიხსენიებდნენ. ერთი ქალბატონი ისე ყოფილა დარწმუნებული, რომ ლექსი შოთა ნიშნიანიძის იყო, რომ პოეტთან ნაძლევიც კი დაუდია ავტორობასთან დაკავშირებით.

2. ახმეტელი ელგუჯა უძილაური ავტორია ლექსების: „აყვავებულა არაგვზე დეკა“, „შატილის ცასავით ღურჯი გაქვს თვალები“, „ღმერთო, შენ დალოცე შუაფხო, ჩარგალი“, „ნურც არას მკითხავ და არც არას გიამბობ“. 2011 წელს მან წყენით განაცხადა, რომ ამ სიმღერებს მღერიან მერაბ კაშია, გიორგი

ჩიტაური, ჯგუფი „გორდელა“, ასევე რესტორნის მუსიკოსები. დარეგისტრირდა, რა ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ

ორგანიზაციაში, განაცხადა, რომ ამერიიდან ყველამ, ვისაც სურს ამ სიმღერების გამოყენება, მისგან უნდა აიღოს ნებართვა. ამ დრომდე გამოუცემელი ლექსების ავტორი ყველასთვის ინკოგნიტო იყო, რადგან არავინ იცოდა ე. უძილაურის შესახებ.

3. მხატვარი გია გორდუხიანი, მეტსახელად „წახნაგა“, თავისივე ტექსტზე ქმნის მუსიკას. 2012 წლამდე მისი სიმღერების შესახებ ფაქტობრივად მხოლოდ მეგობრებმა და ნათესავებმა იცოდნენ, თუმცა ეს სიმღერები საქართველოში ძალიან პოპულარულია, მათ შორის: „რა დილა თენდება, სიმღერა მინდება...“, „მოწყვნილი სახეები დღეს არ იქნება...“, „საყვარელო ჩემო თბილის ქალაქო...“, „თეთრი იასამანი“ და სხვ.

უარი ფსევდონიმზე (მუხლი 17)

ცნობილი მხატვარი, არისტოკრატიული წარმოშობის ანრი დე ტულუზ-ლოტრეკი (1864-1901 წწ.) სიმაღლით 150 სმ იყო (ბავშვობაში მიღებული ტრავმის გამო). მათი საგვარეულო 1000 წელზე მეტს ითვლიდა. როდესაც მხატვარმა 1884 წელს ბოქსერ და იაფიან უბანში – მონმარტზე სახელოსნო გახსნა და დასახლდა, მშობლებმა ეს სამარცხვინოდ მიიჩნიეს. მამის დაჟინებული თხოვნით ანრიმ ფსევდონიმით – „ტრეკლოტი“ შექმნა ნახატები. მოგვიანებით საჯაროდ განაცხადა უარი ფსევდონიმზე.

ჰიფ ღაფმარა „ღათა თუთაშხია“? (მუხლი 17)

ცნობილი ქართველი მწერლის ჭაბუა ამირეჯიბის რომანის – „ღათა თუთაშხიას“ გამოსვლის შემდეგ ზოგს ეჭვი შეეპარა ამ ნაწარმოების ავტორობაზე და ვარაუდს გამოთქვამდა, რომ ეს ნაწარმოები შეიძლება პოეტ შალვა ამირეჯიბის ყოფილიყო. როგორც თვით მწერალი ამბობს, ამ ჭორს საფუძველი დაუდო ზაურ ბოლქვაძის ზუმრობამ ერთ-ერთ სუფრაზე. მწერლის განცხადებით: „ვისაც მსგავსი რამ დააბრალებს, ყველას გამოუჩნდა კონკრეტული მოცილე. მე არ გამაჩნია“.

2001 წელს ინგლისში გამოვიდა ისტორიკოს როჯერ გარიკისტილის წიგნი „ბასკერვილების ძაღლი“. ამ წიგნში ავტორი ამტკიცებს, რომ სერ არტურ კონან დოილი (1859-1930 წწ.) არა მარტო ითვისებდა სხვის ნაწარმოებს, არამედ მკვლელიც იყო.

1907 წელს ლონდონში გარდაიცვალა გაზეთ „დეილი ექსპრესის“ ჟურნალისტი ბერტვან ფლეტჩერ რობინსონი, რომლის მოკვლის (მოწამვლით) ვერსიას ავტორი კონან დოილსა და მის საყვარელს რობინსონის მეუღლეს მიაწერს.

ავტორი აღნიშნავს, აგრეთვე, რომ 1901 წელს რობინსონმა თავის ადგილ-მამულში (დარტმურში) მეგობრები მიიწვია, მათ შორის, კონან დოილიც. მასპინძელმა სტუმრებს მოუთხრო თავისი ნამუშევრის შესახებ, ამოიღო ხელნაწერები და წაუკითხა რომანი – „დარტმურის თავგადასავალი“ უშველებელი ძაღლის შესახებ.

სერ არტურს ძალიან მოეწონა ნაწარმოები და თანაავტორობა შესთავაზა ბერტვანს, ეს უკანასკნელი დათანხმდა ცნობილი მწერლის თანაავტორობას. ამ საუბრის შინაარსის შესახებ ინფორმაცია რამდენიმე წლის შემდეგ რადიოთი დაადასტურა რობინსონის მებაღე ჰენრი ბასკერვილმა.

1902 წელს ჟურნალში „სტრენდში“ („Strand“) დაიბეჭდა კონან დოილის ახალი რომანი – „ბასკერვილების ძაღლი“. პირვანდელ გამოცემებში რომანს ავტორის მინაწერი ახლდა: „მაღლობას ეუხდი ჩემს მეგობარ ბერტვან ფლეტჩერ რობინსონს გაწეული დახმარებისათვის“. ავტორის ეს მინაწერი მომავალ გამოცემებში გაქრა.

მოლიერის ავტორობის ნამდვილობა (მუხლი 58)

1990 წელს ნიცის უნივერსიტეტის პროფესორმა ფრანსუა ვერნომ გამოაქვეყნა თავისი 12-წლიანი კვლევის შედეგი. ვერნოს მიაჩნია, რომ მოლიერის (1622-1673 წწ.) ნაწარმოებები მას კი არა, არამედ პიერ კორნელს (1606-1684 წწ.) ეკუთვნის. ამ მტკიცებულებებს ამყარებს შემდეგზე: 1660 წლამდე მას მნიშვნელოვანი არაფერი დაუწერია, სანამ რუანეში არ დასახლდა, სადაც ცხოვრობდა კორნელი; მოლიერი იყო მსახიობი და

თეატრის დირექტორი, ე.ი. ძალიან დაკავებული ადამიანი იმისათვის, რომ შეექმნა ღრმა და ფილოსოფიური ნაწარმოებები, ცოდნაც არ ჰქონდა საკმარისი, მის პიესებში არის მითითებები კლასიკურ ნაწარმოებზე, გამოყენებულია იურიდიული ტერმინები, რომლებიც კარგად იცოდა იურისტმა და ინტელექტუალმა კორნელმა, რაც შეუძლებელია სცოდნოდა საშუალო განათლების მქონე მოლიერს; მოლიერის პიესების ფაბულათა დეტალები ნასესხებია ესპანური და იტალიური

კომედიებიდან. რომელთაც მოლიერი არ იცნობდა, ხოლო კორნელი ხშირად იყენებდა; ძალიან ძნელია, იპოვო ისეთი მსგავსი მწერლები, როგორიცაა კორნელი და მოლიერი.

გამომცემლის და ავტორის უფლებები (მუხლი 58)

პარეარდის უნივერსიტეტის პროფესორმა და მწერალმა უბალო დიბენდეტომ პოლიეუდში მომუშავე გერმანელი რეჟისორი როლანდ ემერიხი პლაგიატობაში დაადანაშაულა.

პროფესორი ამტკიცებდა, რომ ემერიხის პოპულარული ფილმი „დღე ხვალის შემდეგ“, მისი რომანის – „პოლარული დღე 9“ მიხედვითაა გადაღებული, რომელიც 1993 წელს გამოსცა კაილ ღონერის ფსევდონიმით. 1998 წელს კი როლანდ ემერიხის კომპანიას შესთავაზა ეკრანიზებისათვის, მაგრამ უარი მიიღო.

ცნობილები და უცნობები (მუხლი: 32)

1. რუსი მდიდარი მემამულის – ივან იაკოვლევისა და გერმანელი ლიუზ ჰაავის შვილი იყო ალექსანდრე. იმის გამო, რომ მშობლები არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ, ალექსანდრე მამის მიერ მოგონილი გვარით – გერცენითაა (1812-1870 წწ.) ცნობილი. გერმანუ-

ლად „Herz“ „გულს“ ნიშნავს.

2. უილიამ სიდნი პორტერმა (1861-1910 წწ.) მოთხრობების წერა ციხეში დაიწყო, ამიტომ მათ სხვადასხვა ფსევდონიმით აქვეყნებდა. საბოლოოდ არჩეული შეაჩერა ფსევდონიმზე – ო'ჰენრი.

3. მწერალი ჯორჯ ელიოტი (1819-1880 წწ.) სინამდვილეში ქალი იყო – მერი ენ ევანსი.

4. რომანი „კლისონი და ეუენი“ ნაპოლეონ ბონაპარტეს დაწერილია.

პილში ხატვა (მუხლები: 4; 6)

პარიზის, ბერლინისა და ლონდონის სასტუმროთა ქსელში „Ibis Hotels-ში“ სიზმრებში შეღმწევი რობოტების მომსახურებაა. სპეციალურ ლოგინზე 80 სენსორი არის ჩამონტაჟებული, რომლებიც ძილის დროს აღნუსხავენ წნევას, ხმას, სხეულის ტემპერატურასა და მოძრაობას. მიღებული ინფორმაცია გადაეცემა პარიზის სამხატვრო აკადემიის უკაბელო კავშირგაბმულობის მეშვეობით, სადაც სპეციალური ალგორითმი აანალიზებს მონაცემებს და ტილოზე გამოსახავს.

უცნობი შემსაირი (მუხლი 17)

რამდენიმე საუკუნეა მეცნიერები დავობენ უილიამ შექსპირის (1564-1616 წწ.) ნაწარმოებების ავტორობაზე. მეცნიერთა კვლევის შედეგად დღეისათვის ოთხი ვერსია არსებობს: 1. ინგლისელი ფილოსოფოსი ფრენსის ბეკონი (1561-1626 წწ.); 2. ოქსფორდის გრაფი ედუარდ დე ვერი (1550-1604 წწ.); 3. ქრისტოფერ მარლო (1564-1604 წწ.); 4. შექსპირის სახელი უკავშირდება არა ერთ პირს, არამედ – ავტორთა ჯგუფს.

2012 გაერტელდა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ცნობილი რუსი პოეტი ალექსანდრე პუშკინი (1799-1837 წწ.) და ფრანგი მწერალი ალექსანდრე დიუმა (მამა) (1802-1870 წწ.) ერთი და იგივე ადამიანი იყო.

ვერსიის ავტორები ამტკიცებდნენ, რომ პუშკინი დუელში არ მომკვდარა. მან გაითამაშა სიკვდილის სცენა და საფრანგეთში გაიქცა. უცნაური იყო პუშკინის დაკრძალვა ღამით არა საგვარეულო სასაფლაოზე, არამედ – ტყის პირას. ამასთან, მას თავისი სიკვდილის

სცენა აღწერილი აქვს პოემა „ევგენი ონეგინში“

სწორედ ამ პერიოდში ჩნდება პარიზში უცნობი ალექსანდრე დიუმა, რომელიც ძალიან მალე პოპულარული ხდება. პუშკინიც და დიუმაც მუქკანიანი და ხუჭუჭთმიანები იყვნენ.

ვერსიის ავტორებს მიაჩნდათ, რომ ფრანგის და რუსის ნაწარმოებების ავტორად ამიერიდან უნდა მიეთითოს პუშკინ-დიუმა.

ვისია „წყნარი ღონი“?

ცნობილმა რუსმა მწერალმა, ნობელის პრემიის ლაურეატმა (1965 წ.) მიხაილ შოლოხოვმა (1905-1984 წწ.) – 23 წლის ასაკში (1928 წ.) გამოსცა რომან „წყნარი ღონის“ პირველი ტომი. მას შემდეგ არ შეწყვეტილა დაეა ამ ნაწარმოების ავტორობასთან დაკავშირებით. სხვადასხვა ავტორები, მათ შორის, ცნობილი მწერლები (მაგალითად, ალექსანდრე სოლჟენიცინი) ხან ვის ასახელებდნენ ავტორად, ხან – ვის. ერთ-ერთი ვერსიით რომანის ავტორია ფ. კრიუკოვი. მათემატიკური სტატისტიკის* საშუალებით დამტკიცდა, რომ „წყნარი ღონის“ ავტორი ფ. კრიუკოვი არაა.

* სტატისტიკა (ინგ. statistics) – მათემატიკის ნაწილი, რომელშიც განხილული ამოცანები ძირითადად სტატისტიკიდან მომდინარეობს. ამ ამოცანების შესასწავლად მათემატიკური სტატისტიკა იყენებს ალბათობის თეორიას და მათემატიკის სხვა დარგებს.

2004 წლის მაინის ფრანკფურტის წიგნის საერთაშორისო ბაზ-
რობაზე წარმოდგენილი იყო არაბისტ
კლაუდია ოტის მიერ შესრულებული
„ათასერთი ღამის“ ახალი თარგმანი.
რომელიც 282 ნოველას მოიცავდა.

მთარგმნელის მტკიცებით, მან მეც-
ნიერულად დაამტკიცა, რომ დანარჩენი
ნოველები, მათ შორის, ალადინი და მისი
ჯადოსნური ლამპარი, მეზღვაური სინდ-
ბადი, ალი ბაბა და 40 ყასადი და სხვები ევროპაში ჩამატებული. ეს იმ
პერიოდს ემთხვევა, როცა ევროპა აღმოსავლეთით გატაცებამ მოიცვა.

ოტის მტკიცებით, 719 ნოველა ფრანგი აღმოსავლეთმცოდნე ანტუან
გალანის მიერაა დამატებული, რომელმაც პირველი თარგმანი 1704 წელს
გამოაქვეყნა ერთ ტომად. 1709 წლისათვის კი უკვე 6 ტომი იყო გამო-
ცემული, რომელთაც შემდეგ კიდევ 4 ტომი დაემატა. პირველი წიგნის
წარმატების შემდეგ გალანმა გამოცემლების თხოვნით და იმდროინდელი
სალონების გემოვნების გათვალისწინებით დაამატა დანარჩენი ნოველებიც.

ანონიმური წიგნი ობამაზე (მუხლები: 14; 32)

2011 წელს აშშ-ში ერთ-ერთმა გამომცემელმა გამოსცა ანონიმური
(ავტორის მითითების გარეშე) წიგნი – „პრეზიდენტის რომანი“, რომელიც
აშშ-ის პრეზიდენტ ბარაკ ობამას ეძღვნებოდა და მოგვითხრობდა მისი
აღმინისტრაციის „შიდა სამზარეულოზე“, ობამას მომავალ გეგმებზე და
ა.შ. პრეზიდენტის ადმინისტრაციამ წიგნი უსამართლოდ და ცილისმწამე-
ბლურად მიიჩნია.

მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფოს
ყველა სტრუქტურა ეძებდა ანონიმ ავტორს,
მისი პოვნა ვერ მოხერხდა. ეჭვი კი მიიტანეს
ჟურნალისტ ჯო კლეინზე, რომელმაც ანალო-
გიური წიგნი დაწერა 1996 წელს პრეზი-
დენტ ბილ კლინტონზე. კრეინი იწონებდა და
დროულს უწოდებდა ობამაზე წიგნის გამოშვე-
ბას, თუმცა ავტორობა კატეგორიულად უარყო.

„აღ-ქაიდას“ ტერორისტი – მწერალი

2007 წელს აშშ-ში გამოვიდა წიგნი – „ჯიჰადი* შიგნიდან“. წიგნის ავტორი ომარ ნასირია. იგი ორმაგი აგენტი ყოფილა და აღწერს თავის სამუშაოს როგორც ექსტრემისტების, ისე გერმანული და ბრიტანული დაზვერვისათვის. ავტორი აღნიშნავდა, რომ იგი ევროპის ერთ-ერთ ქვეყანას აფარებდა თავს და ამიტომ ფსევდონიმით ამჯობინა ნაწარმოების შექმნა.

რაზაელის უცნობი ნამუშევარი

რომაელმა მეცნიერებმა ინფრანთელი გამოსხივებით გამოკვლევის შედეგად დაადგინეს, რომ „მადონა ჩეილთან და პატარა იოანესთან ერთად“ რაფაელს (1483-1520 წწ.) ეკუთვნის. აქამდე ტილოს ავტორად მხატვარი ჯულიო რომანი ითვლებოდა.

მიქელანჯელოს ახალი ნამუშევარი

1962 წელს ფლორენციაში, სულიწმინდის ტაძრის საკურთხეველის ერთ ნაწილში, აღმოაჩინეს 136 სანტიმეტრიანი ხის ჯვარცმა. 1493 წლით დათარიღებული, ხის ფერადი ჯვარცმა სარესტავრაციოდ და გამოსაკვლევად ფლორენციის მუზეუმში – „ბუნ-აროტის სახლში“ გადააგზავნეს. ანალიზის შედეგები სრულად გამოქვეყნდა ფლორენციის უნივერსიტეტის ჟურნალ „კრიტიკა დართში“ („Critica d'arte“).

2001 წელს სამეცნიერო-კვლევის იტალიური ცენტრის ხელმძღვანელმა უმბერტო ბალდინიმ განაცხადა, რომ „სულიწმინდის ტაძრის ჯვარცმა“

* არაბ. გულმოდგინება, მონღოება, თავგამოდება; ინგ. holy war; jihad – რწმენის გაერცელების და განმტკიცების მიზნით ნებასმოყრი საშუალებების გამოყენებასთან დაკავშირებული ისლამით გათვალისწინებული დანაწესი, რომელიც ითვალისწინებს სხვა რელიგიის მიმდევრების წინააღმდეგ წმინდა ომის გამოცხადებასაც.

მიქელანჯელო ბუნაროტის (1475-1564 წწ.) ერთ-ერთი ადრეული ნამუშევარია. ამ ქანდაკებაზე მუშაობისას გენიალური ხელოვანი მხოლოდ 18 წლის გახლდათ.

მუხლი 11. თანაავტორობა

1. საავტორო უფლება ნაწარმოებზე, რომელიც ერთობლივი ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგად შექმნა ორმა ან ორზე მეტმა პირმა (თანაავტორობა), ერთობლივად ეკუთვნის თანაავტორებს, იმის მიუხედავად, ეს ნაწარმოები წარმოადგენს ერთ განუყოფელ მთლიანობას, თუ შედგება ნაწილები-საგან, რომელთაგან თითოეულს დამოუკიდებელი მნიშვნელობა აქვს. თანაავტორთა ურთიერთობა განისაზღვრება მათ შორის დადებული ხელშეკრულებით. (03.06.2005 № 1585)

2. არც ერთ თანაავტორს არა აქვს უფლება, აკრძალოს ნაწარმოების გამოყენება საამისოდ საკმაო საფუძვლების არსებობის გარეშე.

3. თანაავტორთა შეთანხმებით ნაწარმოების გამოცემა ან საჯარო გაცნობა შეიძლება განხორციელდეს ერთობლივი ფსევდონიმით. (03.06.2005 № 1585)

4. ყოველ თანაავტორს აქვს უფლება, გამოიყენოს ნაწარმოების ის ნაწილი, რომელიც მის მიერ არის შექმნილი და რომელსაც დამოუკიდებელი მნიშვნელობა აქვს, თუ მათ შორის ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

5. თანაავტორობით შექმნილი ნაწარმოების ნაწილი ჩათვლება დამოუკიდებელი მნიშვნელობის მქონედ, თუ იგი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ნაწარმოების სხვა ნაწილების გარეშე.

მცირე კომენტარი: თანაავტორობით შექმნილი ნაწარმოები შეიძლება იყოს გაყოფადი ან განუყოფელი. საავტორო უფლება თანაავტორებს ეკუთვნის თანაბრად, თუმცა ზოგიერთ ქვეყანაში სხვაგვარადაა: მექსიკაში ნაწარმოების გამოყენებისათვის საკმარისია თანაავტორთა 50%-ზე მეტის თანხმობა. თანაავტორად არ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს დამხმარე პერსონალი.

306 ღაფერა „თავადი იბორი“?

რუსი კომპოზიტორის და ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორის –

ალექსანდრე პორფირის ძე ბოროდინის (1833-1887 წწ., ქართველი თავადის ლ. გედევანიშვილის (გედეონოვის) შვილი – ჩაწერილი თავადის მსახურ პორფირი ბოროდინის შვილად) მნიშვნელოვანი ნაწარმოებია ოპერა „თავადი იგორი“ ოპერა იწერებოდა 18 წლის განმავლობაში და მაინც დაუმთავრებელი დარჩა. ბოროდინის სიკვდილის შემდეგ იგი დაამთავრეს ნ. რიმსკი-კორსაკოვმა და ა. გლაზუნოვმა.

ნიკოლოზ პრევეალსკი

რუსი მოგზაური და მკვლევარი ნიკოლოზ პრევეალსკი (1839-1888 წწ.) რამდენიმე წიგნისა და სამეცნიერო სტატიის ავტორია. ექსპედიციების სამეცნიერო ანგარიშებს იგი თავისი ხელით წერდა. მასალებს მეტეოროლოგიის, ბოტანიკის, ზოოლოგიის დარგში იგი სხვა მკვლევრებს გადასცემდა, რომლებიც, ნაშრომებს თავის გეგმას აწერდნენ. თუმცა სათაურად თითქმის ერთსა და იმავეს არქმევდნენ: „პრევეალსკის მოგზაურობის სამეცნიერო შედეგები“

დებიუტანტი ნიკოლას კეიჯი და სასამართლო (მუხლავი: 15; 17)

2002 წელს ღოვილის ფილმების ფესტივალზე უნდა შემდგარიყო დებიუტანტი რეჟისორის – ნიკოლას კეიჯის ფილმის – „სონის“ ჩვენება. ფესტივალამდე ორი კვირით ადრე სატელევიზიო ფილმების სცენარის ავტორმა რობერტ დელინჯერმა უჩივლა ნიკოლას კეიჯს და ფილმის გადაღებაში ჩართულ სუთ კომპანიას.

დელინჯერმა მოითხოვა ფილმის სცენარის

თანაავტორად ცნობა, კომპენსაციის სახით ორი მილიონი დოლარის ანაზღაურება და ფილმის ჩვენების აკრძალვა. ოფიციალურად სცენარის ავტორია ჯონ კარლენი. დელინჯერი აცხადებდა, რომ ჰონორარი კარლენთან ერთად მისთვისაც უნდა გადაეხადათ, რადგან „სონის“ სიუჟეტები ნასესხებია სხვა, ოთხი სცენარიდან, რომელიც კარლენთან ერთობლივი ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი შრომის შედეგად შექმნა 70-იან წლებში.

ფეოლა და ვიკრუტასები (მუხლები: 13; 35)

2011 წელს მოსკოვში გადაიღეს კომედიური ჟანრის ფილმი – „ვიკრუტასები“ ფილმის რეჟისორია ლევან გაბრიაძე. ფილმი გადაღებულია – რეჟისორ ბაადურ წულაძის მოკლემეტრაჟიანი ფილმის „ფეოლას“ (1970 წ.) მიხედვით, სადაც იპოლიტე ხეიჩიამ მშვენიერად შეასრულა იძულებით დანიშნული მწერტინელის – ბონდოს – „ფეოლას“* – როლი.

„ფეოლას“ სცენარის ავტორები იყვნენ ლევან გაბრიაძის მამა – რევაზ გაბრიაძე და გიორგი ჩარკვიანი. გარდაცვლილი გიორგი ჩარკვიანის მემ-

კვიდრე ნესტან ჩარკვიანმა განაცხადა, რომ სარჩელი შეაქვეს სასამართლოში, რადგან „ვიკრუტასების“ სცენარი იდენტურია „ფეოლას“ სცენარისა. ლევან გაბრიაძეს მისთვის 5 წლით ადრე დაურეკავს და უთხოვია, რომ ნება დაერთო სცენარის გამოსაყენებლად. მათ შორის შეთანხმება არ შემდგარა, მიუხედავად ამისა, „ვიკრუტასები“ მაინც გადაიღეს. ამ კონფლიქტის წამოჭრამდე ლ. გაბრიაძე აცხადებდა, რომ ფილმი ეხება ყველაზე პოპულარულ სპორტს – ფეხბურთს. მოგვიანებით კი განმარტა, რომ ფილმში მთავარია სიყვარული და არა სპორტი. „ფეოლას“ სცენარის თანაავტორმა რევაზ გაბრიაძემ ამ საკითხთან დაკავშირებით დუმილი არჩია.

* ვისენტე ფეოლა (1909-1975 წწ.) იყო ფეხბურთში 1958 წლის მსოფლიო ჩემპიონის ბრაზილიის ნაკრების მწერტინელი.

ცოლი პრუბელის თანაავტორი
(მუხლები: 18; 35-40; 42-44)

Millburn-Short Hills
INDEPENDENT PRESS

რუსმა თანამედროვე
მხატვარმა დ. ვ. ვრუ-
ბელმა და არა ცნობილმა
მხატვარმა მიხეილ ვრუ-
ბელმა (1856-1910 წწ.)

სასამართლოში შეიტანა სარჩელი ფირმა „ინდეპენდენტ პრესის“ წინააღმდეგ, განსაკუთრებული უფლების გადაცემაზე საავტორო ხელშეკრულების ბათილობის თაობაზე. დავის საგანი იყო განსაკუთრებული უფლება სურათზე – „დაბადების დღეს გილოცავ, ალა!“

ნაწარმოები შექმნილი იყო დ. ვრუბელისა და მისი მეუღლის მიერ.

ხელშეკრულებას ხელს აწერდა ფირმის წარმომადგენელი და დ. ვრუბელი. მხატვრის მეუღლეს ხელშეკრულებისთვის ხელი არ მოუწერია, მაგრამ განაცხადა, რომ ეთანხმებოდა ყველა პირობას. თანაავტორთა შორის ურთიერთობა არ იყო გარკვეული.

სასამართლომ საქმის წარმოება შეწყვიტა არაუფლებამოსილი პირის (მხოლოდ ერთი თანაავტორის) მიერ სარჩელის შეტანის მოტივით.

ალბერტ აინშტაინის სატრფო და თანაავტორი

ფარდობითობის თეორია აინშტაინის ეკუთვნის, თუმცა ჯერ კიდევ არ შეწყვეტილა დავა იმის შესახებ, არის თუ არა თანაავტორი მისი ყოფილი სატრფო – სერბი მიღწეა მალიჩი. როგორც დადგინდა, მათემატიკური გამოთვლები მთლიანად მარიჩის ჩატარებულია. აინშტაინი სწერდა კიდევ მიღწევას: „ო, რა ბედნიერი და ამაყი ვიქნები, როცა დაწვებულ საქმეს ბოლომდე მივიყვანთ და ერთად ვეზიარებით გამარჯვების სიხარულს“ მალიჩის ბიოგრაფიის წიგნში, რომელიც ყოფილ იუგოსლავიაში გამოვიდა, ცნობილი რუსი ფიზიკოსი აბრამ იოფე (1880-1960 წწ.) აღნიშნავდა, რომ მას ნანახი აქვს ფარდობითობის თეორიის 1905 წლის ორიგინალი, რომელსაც ხელს აწერენ აინშტაინ-მალიჩი.

ცნობილმა რუსმა მათემატიკოსმა, აკადემიკოსმა ლევ სიმონის ძე პონტრიაგინმა (1908-1988 წწ.) 13 წლის ასაკში დაკარგა მხედველობა. სწავლაში, სტატიების წერასა და ა.შ. მას ეხმარებოდა (ერთობლივად შრომობდა) დედა, ხოლო შემდგომ მეუღლე და მისი მოწაფეები. ამ პიროვნებებს უდიდესი წვლილი მიუძღვის ლ. პონტრიაგინის მიერ მიღებული სახელმწიფო პრემიებისა და სხვა წარმატებების მიღწევაში.

არის თუ არა შჩედრინი თანაავტორი? (მუხლები: 13; 33)

რუსმა კომპოზიტორმა როდონ შჩედრინმა დაამუშავა XIX საუკუნის ფრანგი კომპოზიტორის – ჟორჟ ბიზეს ოპერა „კარმენი“, რომელსაც დაერქვა „კარმენ-სიუიტა“

ცნობილთა ცოლების დამსახურება (მუხლები: 13; 33)

ავსტრალიელმა მუსიკათმცოდნემ მარტინ ჯერვისმა 2007 წელს განაცხადა, რომ ცნობილი გერმანელი კომპოზიტორის – იოჰან სებასტიან ბახის ვიოლონჩელოსათვის შექმნილი ზოგიერთი ნაწარმოები მის ცოლს – ანა მაგდალენას დაუწერია. 1713 წელს მან კომპოზიტორის მეუღლის – ანას ისტორიისა და სანოტო ჩანაწერების შესწავლის შედეგად დაასკვნა ასე.

ოჯახური ცხოვრება ზოგიერთი მწერლის (ფ.ს. ფიცჯერალდის, ლ.პ. ლოურენსის და სხვ.) შთაგონების წყარო იყო. ნაბოკოვის მეუღლე ქმრისთვის მემანქანეც იყო, კორექტორიც, რედაქტორიც, ავენტიც და მძღოლიც.

გუდსვორთის და – ღორთითი აქტიურ მონაწილეობას იღებდა ამის შემოქმედებით პროცესში.

მრავალი წლის განმავლობაში ჭორად დადიოდა, რომ ჟოკების შესახებ დეტექტიური რომანების ნამდვილი ავტორი დიკ ფრენსისის მეუღლე – მერი იყო. მწერალი ამას არ აღიარებდა, თუმცა აღნიშნავდა, რომ ცოლის გარეშე წიგნის დაწერას ვერ შესძლებდა. 2001 წელს მერის გარდაცვალების შემდეგ ფრენსისის ერთი წიგნიც აღარ დაუწერია.

XX საუკუნის დასაწყისში ანრი გოტიე ვილარმა რომანების სერია „კლოდინი“ გამოაქვეყნა „ვილის“ ფსევდონიმით. მოგვიანებით გაირკვა, რომ რომანები სინამდვილეში მის მეუღლეს – სიდონი გაბრიელ კოლეტის დაწერილი ყოფილა. ქმარი ცოლს ოთახში ჩაკეტავდა და ძალით აწერინებდა რომანებს. განქორწინების შემდეგ კოლეტი საკუთარი გვარით გახდა პოპულარული.

ჰინე იქნება პუშკინის თანაავტორი?

როგორც ცნობილია, ალექსანდრე პუშკინმა „ევგენი ონეგინის“ მე-10 თავი დაწვა, თუმცა ცნობილია ონეგინის ბედი – მეგობრებთან წაკითხული ნაწყვეტებით პოეტმა იგი დეკაბრისტებთან დააკავშირა.

პოეტის გარდაცვალების შემდეგ ბევრმა სცადა რეალისტური პოემის დამთავრება, მაგალითად, 1890 წელს ნაწარმოები დაასრულა ა. რაზორენოვმა.

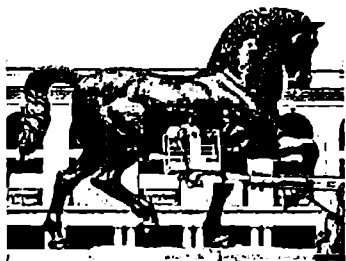
პუშკინის დრამის – „ალი“ („Русалка“) – 1866 წელს დაამთავრა ა.შკუტენბერგმა, აგრეთვე, ე. ბოგდანოვმა, ხოლო 1897 წელს – დ. ზუევმა.

ჯერჯერობით ამ ნაწარმოებებზე პუშკინთან ერთად არავის გვარს მოიხსენიებენ.

დაუსრულებელი ძმნილეგები

1. ლეონარდო და ვინჩის ერთ პროექტზე ხანგრძლივად მუშაობა პეზრდებოდა. ამიტომ, ერთდროულად რამდენიმე ნაწარმოებს ქმნიდა. XV

საუკუნეში მილანის პერცოგის დაკვეთით, ცხენის 7-მეტრიანი ბრინჯაოს ფიგურა – „გრან კავალო“ უნდა დაემზადებინა. ცხენზე მუშაობა 12 წელი გაგრძელდა. ჩამოსხმამდე ცოტა ხნით ადრე საფრანგეთსა და იტალიას შორის ომი დაიწყო და ქანდაკებისათვის განკუთვნილი 200 ათასი ფუტი ბრინჯაო ზარბაზნის დასამზადებლად დაიხარჯა. ქვეყანა დატოვეს როგორც ქანდაკების ავტორებმა, ასევე, დამკვეთმა. 1999

წელს ლეონარდოს ჩანაწერების მიხედვით დაამზადეს ბრინჯაოს ცხენი, რომელიც მილანში დგას.

2. ჩარლზ დიკენსმა რომანი – „ედვინ დრუდის საიდუმლო“ კერ დაასრულა, რადგან ინსულტით გარდაიცვალა. მას შემდეგ ბევრმა მწერალმა სცადა დაემთავრებინა ნაწარმოები, მათ შორის ვინმე თომას ჯეიმსმა, რომელმაც განაცხადა, რომ სხეულში დიკენსის სული ჩაესახა და უკარნახა რომანის დასასრული.

ბობ მარლის თანაავტორი (მუხლები: 18; 35; 47)

ბობ მარლის ჯგუფ „უელერსის“ ბასგიტარისტმა ასტონ ბარეტმა სასამართლოში უჩივლა მარლის მემკვიდრეებს 25 წლის განმავლობაში მისთვის გადაუხდელი ჰონორარის – 60 მილიონი გირვანქა სტერლინგის ანაზღაურების თაობაზე. იგი ამტკიცებდა, რომ 1969 წლიდან 1981 წლამდე პერიოდში ბობ მარლისთან ერთად დაწერა რამდენიმე სიმღერა, ჰონორარი კი არ მიუღია, მიუხედავად იმისა, რომ არის თანაავტორი და თანამემსრულებელი. გარდა ამისა, არც მის განსვენებულ ძმას – კარლტონ ბარეტსაც (დასარტყამი ინსტრუმენტები) არ მიუღია არავითარი ანაზღაურება.

სასამართლომ უარი უთხრა ასტონ ბარეტს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე იმ მოტივით, რომ 1994 წელს ჯგუფის ყველა წევრმა, მათ შორის, ასტონ ბარეტმა სამუდამოდ თქვეს უარი ჯგუფის სიმღერებიდან მიღებულ სარგებელზე ბობ მარლის მემკვიდრეების სასარგებლოდ.

N. BOURBAKI
ELEMENTS OF MATHEMATICS

Lie Groups and Lie Algebras
Chapters 4-6

ახალგაზრდა ფრანგმა მათემატიკოსებმა 1937 წელს დააარსეს ჯგუფი, რომელიც სხვადასხვა მათემატიკურ თეორიას განხილავდა ერთიანი ფორმალური ექსიომატური მეთოდის პოზიციებიდან. ამ ჯგუფის წევრთა რაოდენობა და ვინაობა საიდუმლოებას წარმოადგენდა; შემადგენლობა პერიოდულად იცვლებოდა, რადგან 50 წლის ასაკს მიღწეული წევრი ადგილს უთმობდა უფრო ახალგაზრდას. ამ ჯგუფმა 1939 წელს დაიწყო და დღესაც აგრძელებს მრავალტომეული ტრაქტატის – „მათემატიკის ელემენტების“ გამოცემას საერთო ფსევდონიმით – ნიკოლას ბურბაკი (Nicolas Bourbaki).

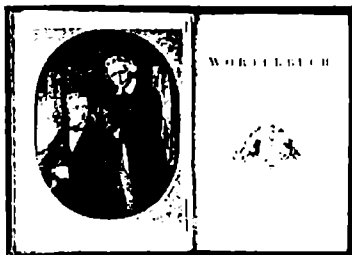
მოსკოვი-ლენინგრადის გზამკვლევი (მუხლები: 13; 17-18; 40; 42-44)

მოსკოვი-ლენინგრადის გზამკვლევის ავტორმა ი. ბელიცკიმ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში გამომცემლობა „ნოვოსტის“ („Новости“) წინააღმდეგ და საავტორო უფლების დარღვევისათვის მოითხოვა მორალური ზიანის ანაზღაურება – 10 მილიონი რუბლი. სასამართლომ გამოარკვია, რომ ავტორსა და გამომცემლობას შორის დაიდო ხელშეკრულება, რომლითაც გამომცემლობას გადაეცემოდა უცხო ენებზე წიგნის გამოცემის უფლება. 1991 წელს ბელიცკიმ აღმოაჩინა, რომ მისი წიგნის ინგლისურ თარგმანზე ავტორად მასთან ერთად მითითებული იყო ვინმე ბ. ანდრეევი, ხოლო 1993 წელს აშშ-ში იყიდებოდა იგივე წიგნი ავტორის მიუთითებლად (ანონიმი ავტორი).

1995 წელს სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა ბელიცკის სარჩელი და „ნოვოსტის“ („Новости“) მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად 3 მილიონი რუბლის გადახდა დააკისრა.

უდიდესი ლექსიკონი (მუხლი 12)

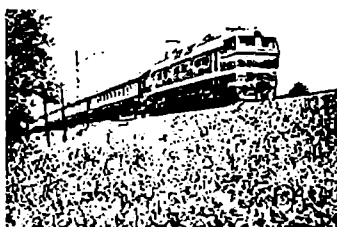

მსოფლიოში ყველაზე დიდი ლექსიკონია გერმანული ენის ეტიმოლოგიური ლექსიკონი – „Deutsches Wörterbuch“. იგი 34519 გვერდიანია და 33 ტომადაა გამოცემული. ლექსიკონის შექმნა 1854 წელს დაიწყო ვილჰელმ და იაკობ გრიმებმა. მოგვიანებით, გეტინგენის უნივერსიტეტის მეცნიერებმა განაგრძეს მასზე მუშაობა. წიგნი 1971 წელს გამოვიდა. მეცნიერთა

ჯგუფმა გადაწყვიტა 117-წლიანი მუშაობის შედეგის ელექტრონულ ვერსიად გადაკეთება, რომლის დამთავრებაც 2012 წლისთვის დაგეგმეს.

„ვაგონი მიქრის“ თავის ავტორთან (მუხლები: 17-18; 58)

კოტე ნიშნიანიძე აცხადებდა, რომ იგი არის ტექსტისა და მუსიკის ავტორი, „უცნობის“ სიმღერისა – „ვაგონი მიქრის“, რომელიც 2001 წელს დაწერა თბილისი ბათუმის მატარებელში. ლექსი დაიწერა სიყვარულზე, რომელშიც ავტორის თანხმობით, „უცნობმა“ (გ. გაჩეჩილაძემ) შეიტანა სოციალური მოტივები: გაზაფხული შეიცვალა ბედისწერით, სიყვარული – საქართველოთი. „უცნობს“ გადაუხდია გარკვეული თანხა შესრულებისა და არა საავტორო უფლებების გადაცემისათვის.

მუხლი 12. შედგენილი ნაწარმოების ავტორის (შემდგენლის) უფლებები

1. შედგენილი ნაწარმოების ავტორს (შემდგენელს) ეკუთვნის საავტორო უფლება მასალის შერჩევასა და განლაგებაზე, რაც მისი ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგს წარმოადგენს.

2. შემდგენელმა უნდა დაიცვას შედგენილ ნაწარმოებში შესულ ნაწარმოებთა ავტორების საავტორო უფლება.

3. შედგენილ ნაწარმოებში შესულ ნაწარმოებთა ავტორებს უფლება აქვთ გამოიყენონ თავიანთი ნაწარმოებები შედგენილი ნაწარმოებისაგან დამოუკიდებლად, თუ საავტორო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

4. შემდგენლის საავტორო უფლება ხელს არ უშლის სხვა პირებს, განახორციელონ იმავე მასალის შერჩევა და განლაგება თავიანთ შედგენილ ნაწარმოებთა შესაქმნელად.

მცირე კომენტარი: შედგენილი ნაწარმოების რამდენიმე სახე ჩამოთვლილია მე-ნ მუხლში. ზოგიერთ ქვეყანაში ასეთ ნაწარმოებებს (ენციკლოპედია, ლექსიკონი, გაზეთი, ჟურნალი) კოლექტიურ ნაწარმოებსაც უწოდებენ.

ცუღლუტი გამოცემეილი (მუხლები: 17-18)

ცნობილი რუსი ფანტასტი-მწერალი ნიკ პერუმოვი 30-მდე წიგნის ავტორია, რომელთა საერთო ტირაჟი 3 მილიონი ეგზემპლარია.

2003 წლის ბოლოს გამომცემლობამ „ACT“ გამოსცა მოთხრობათა კრებული – „სიყვარულის ქოფაკები“ („Письма любви“), რომლის ყდაზე მითითებული იყო პერუმოვიც, თუმცა მისი მოთხრობა კრებულში არ გამოქვეყნებულა.

გამომცემლობამ ბოდიში მოუხადა როგორც მწერალ ნიკ პერუმოვს, ასევე, კრებულის შემდგენელს – პერუმოვის მეგობარ სერგეი ლუკიანოვს, რომელმაც არაფერი იცოდა აღნიშნულის შესახებ. პერუმოვი დროებით თავს იკავებდა სასამართლოში სარჩელის შეტანაზე.

უფუხე ტერმინების ლექსიკონი

2010 წელს ბრიტანეთში შეადგინეს იმ ტერმინთა ლექსიკონი, რომელიც გამოიყენება მოდური ტანსაცმლის და აქსესუარების დასახელებისა და აღწერისათვის. სავაჭრო ქსელ „Debenhams-ის“

ხელმძღვანელთა აზრით, მოდური ტერმინოლოგია საიდუმლო ენას დაემსგავსა, რომელიც ძირითადად ექსპერტებისა და ტანსაცმლის მაღაზიის გამყიდველებისათვისაა გასაგები (მაგალითად, „ტრე-გინსი“, „ჯეკინსი“, „კოტიგანი“ და ა. შ.). ისინი იმედოვნებდნენ, რომ მათ მიერ გამოცემული ლექსიკონის დახმარებით მიყიდველი გაერკვევა ტერმინებში და საშუალება მიეცემათ უფრო თამამად შეიძინონ საქონელი.

ჰიპ-ჰოპის ლემსიკონი (მუხლები: 28; 55-56)

ამერიკელმა ტაპირ კემპპილმა გადაწყვიტა, შეექმნა ჰიპ-ჰოპის ლექსიკონი (მონაცემთა ბაზა), რომელშიც 40 000 სიტყვა, ფრაზა, მეტაფორა და სხვ. იქნებოდა შესული ჰიპ-ჰოპის შემსრულებელთა სიმღერებიდან. ამ პროექტის შესასრულებლად შემოწირულობების სახით 8.5 მილიონი აშშ დოლარი შეიკრიბა.

ვარდისფერი პანტერას იუბილე

ჰოლივუდის ყველაზე მოდურ კატას, „ვარდისფერ პანტერას“ („The Pink Panther“) 40 წელი შეუსრულდა. ამ საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით 2004 წლის 5 აპრილს გამოვიდა ახალი კრებული – „ვარდისფერი პანტერას პენტაჰუსის წვეულება“.

კრებულში, მულტფილმის ცნობილი მუსიკალური თემის გარდა, რომელიც პენრი მანჩინის ეკუთვნის, შევიდა პეგი ლისა და მადონას ჰიტების გადამშავებები. გარდა ამისა, სხვა ახალი გადამშავებები, რომლებიც ეკუთვნის ელექტრონული მუსიკის სუპერვარსკვალეებს: „პინქის“, „ნიკოლა კონტეს“, „წმინდა გერმანიას“ და სხვებს.

ახალი კომპოზიციის შექმნის იოლი გზა (მუხლები: 11; 13; 17)

მომღერალი დევით ბოუი ხშირად მიმართავს ე. წ. მირკშირების პროცესს ახალი კომპოზიციის შესაქმნელად. მომღერალი იწვევს თავის თაყვანისმცემლებს, რომლებიც არჩევენ თავიანთი კერპის შემოქმედებიდან ერთ ძველ და ერთ ახალ კომპოზიციას, შეაჯერებენ ერთმანეთს და იქმნება ახალი მუსიკალური ნაწარმოები. ამასთან, ტექსტსაც საერთო სურვილის მიხედვით ადგენენ.

ახალი კომპოზიციების შექმნის ამგვარ პროცესს ხშირად მიმართავენ, რადგანაც იგი გაცილებით იაფი ჯდება, თუმცა მირკშირება ხშირად ავტორებთან შეუთანხმებლადაც ხორციელდება. მაგალითად, ფირფიტა „რუხი ალბომი“ („The Grey Album“) ჯეი ზის (Jay-Z) „შავი ალბომიდან“ („The Black Album“) აღებული რეპერული სიმღერებისა და „ბითლზის“ („The Beatles“) „თეთრი ალბომის“ („The White Album“) ნაწარმოებების ნაზავია.

გარდაცვლილთა კერძები (მუხლი 38)

გარდაცვლილთა კერძები
The 145 Stars of Stage and Screen

2011 წელს ფრენკ დეკარომ გამოსცა წიგნი, რომელშიც გარდაცვლილ ადამიანთა კულინარული კერძების რეცეპტებია დაბეჭდილი. ავტორმა შეაგროვა 150-მდე კერძის რეცეპტი ცნობილი ადამიანების სატელევიზიო გადაცემებიდან და ჟურნალ-გაზეთების გამოცემებიდან. ამ წიგნით შეიძლება მომზადდეს ალფრედ ჰიჩკოკის საყვარელი ფრანგული ღვებელი. ფრენკ სინატრას შემწვარი ცხვრის ხორცი, ელიზაბეტ ტეილორის შემწვარი წიწილი ნალებით, ავოკადოთი და კონიაკის სოუსით და ა.შ.

მუხლი 13. გადაშუქებული ნაწარმოების ავტორის უფლება

1. გადაშუქებული ნაწარმოების ავტორს ეკუთვნის საავტორო უფლება მის მიერ განხორციელებულ გადაშუქებაზე.

2. გადაშუქებული ნაწარმოების ავტორმა უნდა დაიცვას ამ ნაწარმოების ავტორის საავტორო უფლება.

3. გადაშუქებული ნაწარმოების ავტორის საავტორო უფლება ხელს არ უშლის სხვა პირებს, გადაამუშაონ იგივე ნაწარმოები.

მცირე კომენტარი: გადაშუქებული ნაწარმოების რამდენიმე სახე ჩამოთვლილია მე-9 მუხლში. გადაშუქება შეიძლება როგორც იმავე, ასევე სხვა ჟანრში. მაგალითად, კონსტანტინე გამსახურდიას „დიდოსტატის მარჯვენის“ ეკრანიზება წარმოადგენს ერთი ჟანრის ნაწარმოების გადაშუქებას სხვა ჟანრში, ხოლო სცენარი ამ ფილმისათვის ნაწარმოების გადაშუქებაა იმავე ჟანრში.

ჰიპნი ჯორჯ ბუშის საწინააღმდეგოდ (მუხლები: 5, 17-18)

სამმა ამერიკელმა პოპ-მომღერალმა: მერი ჯეი ბლაიკმა (Meru J Blige), მისი ელიოტმა (Missy Elliot) და ევმა (Eve) 2004 წელს ერთობლივად ჩაწერეს სიმღერა, რომლითაც მოუწოდებდნენ მოსახლეობას, აშშ-ის საპრეზიდენტო არჩევნებზე ხმა მიეცად ჯორჯ ბუშის წინააღმდეგ. ანტი-ბუშურ „ჰიმნად“ სამეულმა აირჩია XX საუკუნის 60-იანი წლების სწორედ ის ცნობილი სიმღერები („Blue Notes“, „Wake Up Everybody“), რომლებიც 2004 წლის წინასაარჩევნო კამპანიის დროს გამოიყენეს დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლებმა. ამავე პარტიის თანხმობით სამეულის კომპოზიცია შევიდა მილიარდერ ჯორჯ სოროსის მიერ ბუშის წინააღმდეგ შექმნილი მოძრაობის – „ამერიკა ერთიანდება“ („America Coming Together/ACT“) – მიერ გამოცემულ ალბომში.

„ნარინჯისფერი რევოლუციის“ პიშვი „ევროვიზიაზე“ არ უშვებდნენ (მუხლები: 5; 8)

ევრომაუწყებლობის კავშირმა („EBU“), რომელიც „ევროვიზიაზე“ სიმღერების კონკურსის ჩატარების ორგანიზატორია, 2005 წლის მარტში განაცხადა, რომ შეიძლება დისკვალიფიკაცია მიეცათ ივანო-ფრანკოვსკის ჯგუფ „გრინჯოლის“ სიმღერისათვის – „ჩვენ ერთად ბევრნი ვართ!“ („Разом нас багато!“). ამ სიმღერით, რომელიც უკრაინის „ნარინჯისფერი რევოლუციის“ პიშვი გახდა, უკრაინა უნდა წარმდგარიყო „ევროვიზია-2005-ზე“ კავშირის წარმომადგენლები აცხადებდნენ, რომ ისინი შეისწავლიდნენ ამ სიმღერის პოლიტიკურ გავლენას და თუ იგი აღმოჩნდებოდა პოლიტიკური პროპაგანდა, მაშინ მოიხსნებოდა კონკურსიდან. რადგან პოლიტიკური პროპაგანდა კონკურსზე აკრძალულია. გარდა ამისა, კონკურსის უფლებამოსილმა ექსპერტებმა გამოთქვეს თავიანთი შეხედულებები. ისინი მიიჩნევდნენ, რომ „ჩვენ ერთად ბევრნი ვართ!“ ორიგინალური არაა და იგი 1960-იანი წლების რევოლუციური სიმღერის – „როცა ჩვენ ერთად ვართ, ჩვენ დაუმარცხებლები ვართ“ („El Pueblo unido jamás será vencido“) უკრაინული ვარიანტია. კონკურსზე გამოტანილი სიმღერა კი ორიგინალური უნდა იყოს.

ჩემი მშვენიერ ოცნება (მუხლი 58)

საბავშვო სტუდია „ბასტი-ბუბუს“ საიუბილეო კონცერტზე მომღერალმა აჩიკო მეფარიძემ შეასრულა სიმღერა – „ჩემი მწვანე ოცნება“ გიორგი კვალაშვილი აცხადებდა, რომ მისგან, როგორც ავტორისაგან, ნებართვა არ აუღიათ. ამასთან, შეცვლილ იქნა მისამღერი და მისამღერის მელოდია. ავტორმა მოითხოვა მეფარიძის შესრულებით ამ სიმღერის ეთერში გაშვების აკრძალვა და მომავალში მომღერლის ან „ბასტი-ბუბუს“ აუდიოკასეტებსა და დისკებში მისი, როგორც ავტორის, ჩართვა.

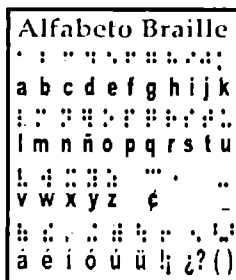

სიმღერის მთარგმნელი (მუხლი 47)

ლეგენდარულმა მარვინ გეიმ 1971 წელს შექმნა ჰიტი – „What's Going“ 2003 წელს მსოფლიო ვარსკვლავებმა ეს სიმღერა გადაიმუშავეს და 11 სექტემბრის ტერაქტში დაზარალებულებს მიუძღვნეს. ქართველმა მოპლერალმა დავით გომართელმა სწორედ ეს ბოლო ვარიანტი „გადმოაქართულა“ და 2008 წელს კლიპის გადაღებაც გადაწყვიტა. როგორც იგი აცხადებდა, „სიგიჟედლე უყვარს“ მარვინ გეის შემოქმედება და არჩევანი მის სიმღერაზე ამიტომაც შეაჩერა.

პორნოგრაფია ბრძოლისათვის (მუხლი 5)

პორნოგრაფიული ჟურნალების ცნობილმა მფლობელმა ლარი ფლინტმა და უსინათლოთა საზოგადოებამ გადაწყვიტეს პორნოგრაფიის ბრაილის ენაზე გადატანა.

ხუთწლიანი მუშაობა წარმატებით დასრულდა. 2005 წლის ბოლოდან უსინათლოთათვის განკუთვნილ ჟურნალებში ერთი გვერდი პორნოსურათებს დაეთმო და ამ კატეგორიის ხალხმა შესძლო მათი „დათვალიერება“

ალაჰის სიტყვები პოპ-მუსიკად

1996 წელს მალაიზიაში ჩამოყალიბებულმა ჯგუფმა „რაიჰანმა“ გადაწყვიტა ისლამური რელიგიური მუსიკის პოპ-მუსიკის რიტმებად გადაკეთება. მათი პროდიუსერის აზრით, პოპ-მუსიკის ჟანრში ალაჰის სიტყვების აუღერება ძალიან პოპულარული გახდება და იმედოვნებს მუსულმანი ახალგაზრდების გულის დაპყრობას.

„ჰარი პოტერის“ თარგმანზე ინსტრუქცია და ნებაართვა (მუხლები: 35-39)

მარეკ მოიზიკი, ლუკასი და კიდევ ორი ჩეხი მოსწავლე სასამართლოს წინაშე წარსდგა, იმის გამო, რომ ჩეხურად, არაოფიციალურად თარგმნეს ჰარი პოტერი და თარგმანი ინტერნეტში განათავსეს.

„ჰარი პოტერი და ფენიქსის ორდენის“ ჩეხური თარგმანი 2004 წლის იანვარში უნდა გამოსულიყო. საავტორო უფლება ამ გამოცემაზე მოპოვებული ჰქონდა გამომცემლობა „ალ-ბატროსის“. გამომცემლობის დირექტორი ინჯეი მიღერი სასამართლოს ძალით ითხოვდა მოსწავლეების შეჩერებას, რომლებმაც 6 თვით ადრე განათავსეს ნაწარმოების 19 თავი ინტერნეტში. მარეკ მოიზიკი დარწმუნებული იყო, რომ მას არ დაურღვევია საავტორო უფლებები. რადგან ჰარი პოტერის ჩეხი თაყვანისმცემლები მოუთმენლად ელოდნენ პოტერის თავგადასავალს ჩეხურ ენაზე.

„ჰარი პოტერის“ თარგმნისათვის აუცილებელია ლიცენზიის მოპოვება. ლიცენზიით გათვალისწინებულია თარგმნის სპეციალური ინსტრუქცია, რომელიც 50-გვერდიანია და 346 ტერმინს შეიცავს. თითოეულ ტერმინზე მითითებულია თარგმნის სტილი პირდაპირი ან შინაარსობრივი.

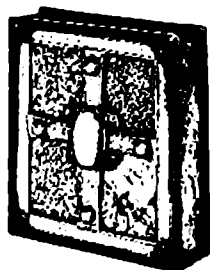
2007 წელს საფრანგეთში დააკავეს 16 წლის მოზარდი, რომელმაც ინტერნეტში განათავსა „ჰარი პოტერის“ უკანასკნელი – 759-გვერდიანი წიგნის მის მიერვე შესრულებული თარგმანი. ყმაწვილი სასამართლოს მხოლოდ იმიტომ გადაურჩა, რომ ჯოან როულინგმა უარი თქვა ახალგაზრდა ადამიანის დასჯაზე, რადგან იგი არ მოქმედებდა მოგების მიღების მიზნით.

ამავე წლის ბოლოს მწერალმა უარი თქვა სასამართლოში სარჩელის შეტანაზე ჯორჯ ლიპერტის მიმართ, რომელმაც ჰარი პოტერის თავგადასავლების გაგრძელება დაწერა. როულინგმა დაადასტურა, რომ დაამთავრა ჰარი პოტერზე წერა და არავის შეუშლის ხელს გაგრძელების დაწერაში, ოღონდ ერთი პირობით – მკითხველს არ უნდა დარჩეს შთაბეჭდილება, რომ გაგრძელება როულინგს ეკუთვნის, გარდა ამისა, იგი წინააღმდეგია მომავალ გაგრძელებებში პორნოგრაფიული და რასისტული სცენების შეტანისა.

ვახტანგ VI-ის კანონთა კრებულის თარგმანი

XIX საუკუნის 30-იანი წლებისათვის რუსულ ენაზე შესრულებული იყო ვახტანგ VI-ის კანონთა კრებულის ოთხი თარგმანი: 1. დავით ჩოლოყაშვილის; 2. მირიან ბატონიშვილის; 3. სენატის სპეციალური კომიტეტის მიერ, დავით ბატონიშვილის მონაწილეობით; 4. საქართველოს სამოქალაქო გუბერნატორის, გენერალ ხოვენის თავმჯდომარეობით, განსაკუთრებული კომისიის მიერ.

ბინდი კომიქსად

სტეფან მეიერის ნაწარმოები „ბინდი“ („Twilight“) XXI საუკუნის პირველ წლებში ბესტსელერად იქცა. ეს ვამპირული საგა კიდევ უფრო პოპულარული გახდა ამავე სახელწოდების ფილმის გადაღების (2008 წ.) შემდეგ (ფილმის შემოსავალმა 370 მილიონ აშშ დოლარს გადააჭარბა).

ასეთი წარმატების გამო გამომცემლობა „Yen Press-მა“ გადაწყვიტა ნაწარმოების მიხედვით კომიქსების შექმნა. ახალი გრაფიკული რომანის მხატვრობა კორეელ იონ კიმს მიანდეს, რომელიც ყოველ დეტალს, მათ შორის გმირების სახეებს სტეფანი მაიერს უთანხმებდა.

ვისია საავტორო უფლებები?

ქართულ შოუბიზნესში სკანდალად მოინათლა არასრულწლოვანი მომღერლების: მარიკა თხელიძისა და თიკა ჯამბურიას პედაგოგებს შორის დავა სიმღერის – „ამ სიმღერას ვინ გაიგებს“ – შესრულებაზე, ამიტომ მარიკა თხელიძის ყოფილმა პედა-

გოგმა რუსუდან ბახტაძემ მარიკას აუკრძალა სიმღერის შესრულება. პრო-
დიუსერი ნატო ღუმბაძე აცხადებდა, რომ ნაწარმოები ვიქტორ დოლიძისაა,
არანაირება ოთარ ყუფუნიასია, ვერსია კი რუსუდან ბახტაძის.

ახმეტელის თეატრის პრემიერა (მუხლავი: 17-18; 35)

2001 წელს ახმეტელის თეატრმა წარმოადგინა პრე-
მიერა სპექტაკლისა – „მეორედ მოსვლა, ანუ ვიზიტი“, რო-
მელიც ამერიკელი დრამატურგის ფრიდრიხ დიურენმატის
მიერ შექმნილი პიესის – „მოხუცი მანდილოსნის ვიზ-
იტის“ ქართული ვარიანტია (ავტორები: დავით ანდლულაძე,
თამარ ჯაფარიძე). პრემიერას, გარდაცვლილი დრამატურ-
გის მეუღლე ესწრებოდა.

ზაბოლოცკის თარგმანები

რუსი პოეტი ნიკოლოზ ზაბოლოცკი (1903-1958
წწ.) თარგმნიდა ქართულიდან, გერმანულიდან. მიუხედა-
ვად იმისა, რომ მან გერმანული კარგად არ იცოდა, ითვ-
ლება გერმანული ლიტერატურის ერთ-ერთ საუკეთესო
მთარგმნელად.

პასტერნაკისა და ლოზინსკის მიმოწერიდან

ბორის პასტერნაკმა (1890-1960 წწ.) 1940
წელს თარგმნა შექსპირის „ჰამლეტი“, რომელიც ადრე
თარგმნილი ჰქონდათ სხვადასხვა ავტორებს, მათ შო-
რის, მიხეილ ლოზინსკის (1886-1955 წწ.). პასტერნაკმა
წერილი მისწერა ლოზინსკის, სადაც აღნიშნავდა, რომ
მას რცხენია იმ უსინდისობის გამო, რაც „ჰამლეტის“
თარგმანს მოჰყვა – არ გასცნობია ადრინდელ თარგ-
მანებს. თარგმნის შემდეგ აღმოუჩენია, რომ ლოზინს-

კის თარგმანი საუკეთესოა „ჰამლეტის“ ადრინდელ თარგმანებს შორის. პასტერნაკი აღიარებდა რა ლოზინსკის გამარჯვებას, იქვე დასძენდა, რომ მისი თარგმნილი ტექსტი ბევრ ადგილას ემთხვევა ლოზინსკის თარგმნილ ტექსტს.

ლოზინსკი დაეთანხმა პასტერნაკს და საპასუხო წერილში აღნიშნა, რომ ეს ალბათ იმის გამო მოხდა, რომ ორივე ავტორს თარგმნის ერთი მეთოდი ჰქონდა აღებული – „მკვეთრად ქარისაკენ“ – რაც შეიძლება ახლოს შეესაბამებოდეს მის სტილთან.

საიათნოვას ლექსები (მუხლები: 18; 32)

2011 წელს ცნობილმა პოეტმა და მწერალმა გივი შაჰნაზარმა თარგმნა და გამოსცა მე-18 საუკუნის გენიალური პოეტის, აშულისა* და მომღერლის – საიათნოვას 40-მდე ლექსი, რომელთა უმეტესობა მკითხველისთვის აქამდე უცნობი იყო. საიათნოვას ავტორობით დღემდე 200-მდე სიმღერაა ცნობილი, თუმცა მას ათასზე მეტი სიმღერა აქვს შექმნილი.

მართლმადიდებელი ჰარი პოტერი (მუხლები: 35-39)

მრავალი ექსპერტისა თუ სასულიერო პირის მიერ ჯოან როულინგის „ჰარი პოტერის“ უარყოფითად შეფასების შემდეგ რუსეთის ქ. უფას სკოლის მასწავლებელმა პიესა დაწერა ჰარი პოტერის მონაწილეობით.

პიესის მიხედვით, კეთილ და ბოროტ ძალების ბრძოლაში „შავი მხარე“ იმარჯვებს. ჰარი პოტერი იმის მოსაძებნად მიდის, „ვინც შექმნა სამყარო, რათა ძალა მიიღოს და ბოროტება დაამარცხოს“ ხან-

* აშული (არაბ. აშიკ - მიჯნური, მეტრევე) – სახალხო მგოსანი და მომღერალი კავკასიის ქვეყნებში (აზერბაიჯანი, სომხეთი, საქართველო, დაღესტანი) და ახლო აღმოსავლეთში (ძირითადად თურქეთი და ირანის აზერბაიჯანი).

გრძლივი მოგზაურობის შემდეგ იგი მართლმადიდებელ მღვდელს შეხვდება, რომელიც ახალგაზრდა ყმაწვილს თვალს აუხელს და სწორ გზაზე დააყენებს. პარი პოტერი „ცოდვიან საქმეზე“ – მაგიაზე უარს იტყვის, ხოლო ბოროტებას ნაკურთხი წყლით, ლოცვით და ჯვრით ხელში დაამარცხებს. პიესის ბოლოს იგი მიხვდება, რომ აქამდე არასწორად ცხოვრობდა და ღმერთს მადლობას შესწირავს, რომელმაც სწორი გზა აჩვენა და მართლმადიდებლობა მიაღებინა.

2005 წელს ქ. უფის ერთ-ერთ თეატრში დაიდგა სპექტაკლი ამ პიესის მიხედვით, რომელიც სრული ანშლავით მიმდინარეობდა.

მამაკაცი და ქალები (მუსლეზი 17; 58-61)

1980 წელს საფრანგეთის სასამართლოში წარდგენილ იქნა საბჭოთა კავშირის სარჩელი პარიზის „ლუსერნერის“ თეატრის წინააღმდეგ, სადაც დაიდგა რუსი დრამატურგ – ლეონიდ ზორინის პიესა – „მამაკაცი და ქალები“ როგორც საბჭოთა კავშირის საავტორო უფლებათა დაცვის სააგენტო. ასევე თვით ზორინი აცხადებდა, რომ პარიზის თეატრმა ყოველგვარი ნებართვის გარეშე კომედიური ნაწარმოები გადააკეთა ანტისაბჭოურ პოლიტიკურ ფარსად.

მუსლიმანი მუშაკები (მუსლეზი: 35-39)

თურქეთში სასკოლო რეფორმის ფარგლებში მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, დამატებითი ლიტერატურის სახით სასკოლო პროგრამაში ჩაერთოთ ევროკავშირის ქვეყნების კლასიკური ლიტერატურული ნაწარმოებები. რეფორმის შედეგად ამ ნაწარმოებების გმირებმა 2006 წელს „ისლამი“ მიიღეს.

ალექსანდრე დიუმას „სამ მუშაკებში“ არამისის საძებნელად წასულ

დ'არტანიანს ეუბნებიან, რომ არამისი მას ვერ შეხვდება, რადგან მან ის-
ლამი მიიღო.

სხვა ნაწარმოებების გმირებიც მსგავს სიტუაციაში არიან. მაგალი-
თად, პინოქიო ასეთ მიმართვას იყენებს: „ალაპის გულმსათვის“. „დიდება
ალაპს“. ზარმაცი ტომ სოიერი ისეთი ბეჯითი გამხდარა, რომ უამრავ
დროს ანდომებს ისლამური ლოცვების შესწავლას. ანალოგიურადაა „შეს-
წორებული“ ვ. პიუგოს და სხვათა ნაწარმოებები.

თურქეთის პრემიერ-მინისტრმა ერდოღანმა სიტუაციის გამოსწორება
მოითხოვა და სასამართლოთი დაემუქრა ნაწარმოების ისლამურად გადამ-
კეთებელ მთარგმნელებსა და გამომცემლებს.

ახალი „ქეთო და კოტე“

კომპოზიტორ ვიქტორ დოლიძის (1890-1933 წწ.) ოპერა „ქეთო
და კოტე“, აქესენტი ცაგარელის (1857-1902 წწ.) „ხანუმას“ მიხედვით
პირველად 1919 წელს დაიდგა ალე-
ქსანდრე წუწუნავას* (1881-1955 წწ.)
მიერ.

ა. წუწუნავას პირველივე დადგ-
მაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები
შეუტანია ავტორის მიერ წარდგენილ
კლავირში** – შეუყვანია ახალი პერ-
სონაჟები, მე-3 მოქმედებიდან მოუხს-
ნია ქეთოს სიზმარი, შეუცვლია რამ-
დენიმე ადგილი მუსიკალურადაც და
სცენურადაც. ამის შემდეგ მრავალჯერ დაიდგა ეს ოპერა. თითქმის
ყოველი დადგმაში (მათ შორის – ა. წუწუნავას სხვა დადგმები)
შედიოდა გარკვეულ ცვლილებები და გადამუშავებები პარტიტურაში,
რეჟიტატივებში, მონტაჟში, ემატებოდა მოქმედებები, ხორციელდებოდა
ახალი რედაქტირება და სხვა. „ქეთო და კოტეს“ ბოლო დადგმა –
„ბარბალე“ განახორციელა ჯანსუღ კახიძემ 80-იანი წლების ბოლოს,
ხოლო 2011 წელს დავით დოიაშვილმა.

* ქართული თეატრისა და კინოს რეჟისორი. მან 1918 წელს გადაიღო პირველი ქარ-
თული უხმო სრულმეტრაჟიანი ფილმი „ქრისტინე“.

** კლავირი იხ გვ. 95.

კონკურსი ანა კალანდაძის ლექსებზე (მუხლები: 16-18)

საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრომ 2004 წლის აგვისტოში გამოაცხადა კონკურსი (კოდი – 04-მ-01), გამოჩენილი ქართველი პიეტის – ანა კალანდაძის (1924-2008 წწ.) ლექსებზე მუსიკალური ნაწარმოების შესაქმნელად. კონკურსის შესახებ პრესაში გამოქვეყნებულ პირობებში აღნიშნული იყო, რომ პოეტის საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით გამოცხადებული კონკურსის მიზანს

წარმოადგენდა ანა კალანდაძის ლექსებზე შექმნილი ნაწარმოებით ქართული მუსიკის გამდიდრება, საკომპოზიტორო ცხოვრების გააქტიურება, ახალგაზრდა კომპოზიტორების წახალისება და ქართველ შემსრულებელთა რეპერტუარის გამდიდრება.

თითოეულ ჟანრში (სიმღერა, რომანსი, აკაპელა, შერეული გუნდი) გამარჯვებულებისათვის დაწესებული იყო სამ-სამი პრემია: I – 800 ლარი; II – 700 ლარი; III – 600 ლარი. კონკურსს

საფუძვლად დაედო სამინისტროს 2004 წლის სახელმწიფო პროგრამის ერთ-ერთი პრიორიტეტი – ქართული პროფესიული საკომპოზიტორო მემკვიდრეობის გამდიდრება სხვადასხვა ჟანრის საუკეთესო ნაწარმოებებით. კონკურსის პირობებში არსად იყო მითითებული პოეტ ანა კალანდაძისაგან სათანადო ნებართვის მიღების შესახებ.

კონკურსი ისე დამთავრდა, რომ არც მუსიკის ავტორის საავტორო უფლებებზე თქმულა რაიმე. კონკურსში გაიმარჯვეს: ვაჟა აზარაშვილმა რომანსის ჟანრში (ლექსებზე: „შემოდოდა ჩვენში კალანდა“ და „თქვი, ჭია-მაია“) და ნანა კალანდაძემ სიმღერის ჟანრში (ლექსზე – „ახლა აპრილის ჩუმი ღამე“).

ოთხი „ბორის გოდუნოვი“

რუსმა კომპოზიტორმა მოდესტ მუსორგსკიმ (1839-1881 წწ.) ალ. პუშკინის ტრაგედიის მიხედვით შექმნა ოპერა „ბორის გოდუნოვი“ ამჟამად არსებობს „ბორის გოდუნოვის“ ოთხი ვარიანტი და ოთხივე წარმატებით იდგმება.

1985 წელს რ. კირევი ამტკიცებდა, რომ „რომეო და ჯულიეტა“ შექსპირმა შექმნა იტალიელი მწერლის – მატეო ბანდელოს (1485-1561 წწ.) ნოველის მოტივებზე. რ. კირევის საწინააღმდეგოდ ვ. ლინკოვი აცხადებდა, რომ შექსპირი სხვისი ნაწარმოების მოტივებზე კი არ ქმნიდა თავის პიესებს, არამედ იყენებდა სხვისი ნაწარმოების მხოლოდ ფაბულას*.

რემბრანდტის ხელახალი დაბადება (მუხლი 14)

370 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც ნიდერლანდელმა მხატვარმა ჰარმენს ვან რეინ რემბრანდტმა (1606-1669 წწ.) დახატა „ლამის მზვერავი“ (1642 წ.), რომელსაც თავდაპირველად „კაპიტან ფრანს ბანინგ კუკის კომპანია“ ერქვა.

ორმა რუსმა მოქანდაკემ – ალექსანდრ ტარატინოვმა და მიხაილ გრომოვმა გადაწყვიტეს აღნიშნული ნაწარმოები სამგანზომილებიანად ექციათ. პირველ წელს 27 ფიგურიდან ოთხი ბრინჯაოს ფიგურა ჩამოასხეს.

„Catwoman“ (მუხლები: 18; 37)

„ელექტრონიკ არტსმა“ („Electronic Arts“) შეიძინა განსაკუთრებული უფლება ფილმის – „ქალი-კატას“ („Catwoman“) მიხედვით კომპიუტერული თამაშის შექმნისა და გავრცელების შესახებ.

* ფაბულა (ლათ. fabula არაკი) – მხატვრულ ნაწარმოებში განვითარებული მოქმედების, ამბების თანამიმდევრული გამოხატვა.

1981 წელს თბილისში, პანტომიმის სახელმწიფო თეატრში შედგა პრემიერა სპექტაკლისა – „კიდევაც დაიზრდებიან“ თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელმა შალიკაშვილმა განაცხადა, რომ წარმოდგენას საფუძვლად დაედო ხალხური ლეგენდა – „სისატურა“

1982 წელს მწერალი ნოდარ წულუისკირი გამოეხმაურა აღნიშნულ ფაქტს და განმარტა, რომ ასეთ ლეგენდას ქართული ზეპირსიტყვიერება არ იცნობს. „სისატურა“ არის იაენანას ტიპის სააკვნო სიმღერა და არა ლეგენდა. გარდა ამისა მწერალი აღნიშნავდა, რომ მან დაწერა ნოველა „სისატურა“ და სწორედ ამ ნოველიდან არის აღებული თემა, პრობლემა და სიუჟეტი, რითაც დაირღვა მისი საავტორო უფლებები.

ბახს თავისი დაკრძალვისთვის რეკვიემი თვითონ დაუწერია (მუხლები: 31-32; 57)

იოჰან სებასტიან ბახის (1685-1750 წწ.) ბიოგრაფიის ავტორმა, გერმანელმა პროფესორმა კრისტოფ ვოლფმა 2000 წელს კიევში ნაპოვნი პიესის გამოქვეყნება გადაწყვიტა. ვოლფმა დაადგინა, რომ ნაწარმოები თვით კომპოზიტორის ხელითაა დაწერილი. მისი უკანასკნელი ნაწარმოები რეკვიემია. მუსიკა კომპოზიტორის დაბადებამდე 13 წლით ადრე ბიძამის – იოჰან კრისტოფერ ბახს დაუწერია.

Johann Sebastian Bach

დიდ კომპოზიტორს მელოდიის არაჩუქრება გაუკეთებია სიმებიანი, ხის სასულე ინსტრუმენტებისა და შერეული გუნდისათვის 1750 წელს – გარდაცვალებამდე რამდენიმე თვით ადრე. ბახის ანდერძით, რეკვიემი მის დაკრძალვაზე უნდა შესრულებულიყო.

სოლჟენიცინის „ივან დენისოვიჩი“ (მუხლები: 17-18; 63-66)

2003 წელს ხარკოვის შვეჩენკოს სახელობის დრამატულმა თეატ-

რმა ალექსანდრე სოლჟენიცინის (1918-2008 წწ.) ნაწარმოების მიხედვით დადგა სპექტაკლი „ივან დენისის ძის ერთი დღე“ ამ სპექტაკლმა გახსნა მოსკოვის „NET“ ფესტივალი.

როგორც მწერალი, ისე მისი მეუღლე აცხადებდა, რომ ეს არის ნაწარმოების უნებართვო გამოყენება, ამასთან, რომც ეოხოვათ, მაინც ვერ მიიღებდნენ ნებართვასო. მათი აზრით, ნაწარმოები ისე იყო შეცვლილი, დამახინჯებული, რომ სახელწოდებაც სხვა უნდა ჰქონოდა.

დამდგმელმა რეჟისორმა კი განაცხადა: „მართალია, სახელწოდება იგივეა, მაგრამ ისეა შეცვლილი სიუჟეტი, რომ ფაქტობრივად სულ 3 გვერდი მაქვს ნაწარმოებიდან გამოყენებული. ამასთან, თანხაც კი გადავურიცხეთ ავტორთა ღაცვის უკრაინის ორგანიზაციას. მწერელამდე თუ არ მივიღა თანხა, ეს ჩვენი საქმე არაა“

„რემიქსების“ მეფე თბილისში

2004 წლის 8 მარტს თბილისში ჩატარდა „ფანქსტერ დე-ლუქსის“ (Funkstar De Luxe, ნამდვილი სახელი – მარტინ ოტენსენი) კონცერტი, რომელიც ბობ მარლის კომპოზიციის – „მზე ანათებს“ („Sun is shining“) გადამუშავებით გახდა პოპულარული.

2001 წელს მან დაამუშავა ალბომი – „Keep on Mooving“, სადაც მხოლოდ გადამუშავებული ნაწარმოებებია შესული ცნობილი ავტორების – გრეის ჯონსის, რიკი მარტინის, ბოი ჯორჯისა და სხვ. ყოველი სიმღერის გადამუშავებაზე დე ლუქსს ნებართვა აქვს აღებული.

„KAENA“

ფირმამ „ნამკო“ („Namco“) 2004 წლის დასაწყისში გამოაცხადა, რომ 15 აპრილს გამოუშვებს კომპიუტერულ თამაშს – „კაენა“ („Kaena“), იმავე სახელწოდების კომპიუტერული მულტფილმის მიხედვით.

პროდიუსერმა სკოტ რუდინმა, რეჟისორმა როჯერ მიშელმა და სცენარისტმა მაიკლ ტოლკინმა 2004 წლის ივნისში განაცხადეს, რომ აპირებენ მარკ ტვენის (1835-1910 წწ.); ნამდვილი სახელი – სამუელ ლენგხორნ კლემენსი) ცნობილი ნაწარმოების – „პეკლბერი ფინის თავგადასავლების“ ეკრანიზებას, რომლის სიუჟეტი ასე თუ ისე ახლოს იქნება ორიგინალთან, მაგრამ ძირითადი ყურადღება დაეთმობა რასობრივ საკითხებს.

იოკო ონო სემსუალურ უმცირესობას უმღერის (მუხლები: 5; 17-18; 33; 35-36)

ჯონ ლენონის 71 წლის ქვრივმა იოკო ონომ 2004 წელს გადაამუშავა მეუღლის სიმღერა – „ყველა მამაკაცს ჰყავს ქალი, რომელსაც იგი უყვარს“ („Every Man Has A Woman, Who Loves Him“). პირველ გადამუშავებას ეწოდება: „ყველა მამაკაცს ჰყავს მამაკაცი, რომელსაც იგი უყვარს“, მეორე გადამუშავებაში ქალები „უფიგურირებენ“

მუხლი 14. გამომთქმელის განსაკუთრებული უფლებები

1. ენციკლოპედიების, ენციკლოპედიური ლექსიკონების, მეცნიერული ნაშრომების, პერიოდული და ერთმანეთის გამრძელებელი კრებულების, გაზეთების, ჟურნალებისა და სხვა პერიოდული გამოცემების გამომცემლებს ეკუთვნით ამ გამოცემებში შესულ ნაწარმოებთა გამოყენების განსაკუთრებული უფლება. გამომცემელს უფლება აქვს, ასეთ ნაწარმოებთა ნებისმიერი სახით გამოყენებისას მიუთითოს თავისი სახელი ან მოითხოვოს მისი მითითება. დაუშვებელია გაზეთში, ჟურნალში ან სხვა პერიოდულ გამოცემაში შესული ნაწარმოების გამოყენება სხვა პირის მიერ ამ გაზეთის, ჟურნალის ან პერიოდული გამოცემის გამომცემლის ან ასეთი ნაწარმოების ავტორის თანხმობის გარეშე, გარდა ამ კანონით

გათვალისწინებული შემთხვევებისა. პრესაში ან მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებაში გამოქვეყნებული ექსკლუზიური მასალის სხვა საინფორმაციო საშუალების მიერ გამოყენების შემთხვევაში აუცილებელია იმ საინფორმაციო საშუალების დამოწმება, რომელშიც ეს მასალა პირველად გამოქვეყნდა. (09.09.99. № 2388 საქართველოს მაცნე № 43(59))

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნულ გამოცემებში შესულ ნაწარმოებთა ავტორები ინარჩუნებენ თავიანთი ნაწარმოებების გამოყენების განსაკუთრებულ უფლებას, თუ საავტორო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

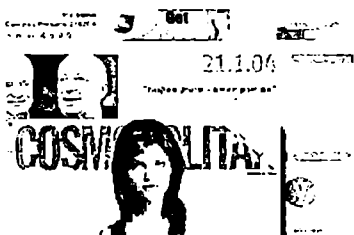
მცირე კომენტარი: პირველი პუნქტის წინადადებები წინააღმდეგობაში მოდის ერთმანეთთან.

რუსულმა კომპანიამ ებრაულს უჩივლა

რუსულმა კომპანია „ფეშენ პრეს-მა“ („Fashion Press“), რომელიც ფლობს ჟურნალების – „კოსმოპოლიტენისა“ („Cosmopolitan“) და „გუდ ჰაუსჰიპინგ“ („Good HouseKeeping“) რუსულ ენაზე გამოცემის უფლებას, 2004 წლის იანვარში თელ-ავივის საოლქო სასამართლოში სარჩელი შეიტანა ისრაელის რუსულენოვანი გაზეთის „ვესტის“ („Вести“) მფლობელის გამომცემლობა „ედიოტ არხონტის“ წინააღმდეგ 4.2 მილიონი შეკელის ანაზღაურების მოთხოვნით.

მოსარჩელის მტკიცებით, გაზეთი „ვესტი“ 2000-2003 წლებში ხუთშაბათის დამატებებში პერიოდულად აქვეყნებდა სტატიებს მისი ჟურნალებიდან. ამ სტატიებზე განსაკუთრებული უფლების მფლობელია „ფეშენ პრესი“ („Fashion Press“).

სარჩელში აღნიშნულია, რომ არც გაზეთის რედაქციას და არც გამომცემლობა „ედიოტ არხონტს“ არ მიუმართავთ მათთვის სტატიების გადაბეჭდვის თაობაზე. ეს ქმედებაც რომ განეხორციელებიათ, „ვესტი“ („Вести“) მაინც უარს მიიღებდა, რადგან „კოსმოპოლიტენის“ („Cosmopolitan“) და „გუდ ჰაუსჰიპინგის“ („Good HouseKeeping“) პოლიტიკა ასეთი ნებართვის გაცემას არ ითვალისწინებს.

ალექსანდრე მიტი და გამოცემელი (მუხლები: 17; 18)

ცნობილმა რუსმა რეჟისორმა ალექსანდრე მიტმა სასამართლოში უნიველად გამომცემლობა „ზე-ბრა E-ს“, რომელმაც რამდენიმე წლის წინ გამოსცა მისი წიგნი – „კინო ჯოჯოხეთსა და სამოთხეს შორის“. მოუხედავად მათ შორის დადებული ხელშეკრულებისა, გამომცემლობას ავტორისათვის თანხა არ გადაუხდია პირველი გამოცემიდან. ორი წლის შემდეგ ისევ გამოსცა ეს წიგნი და არც აძეკრად არ გადაუხდია ავტორისათვის ჰონორარი. გარდა ამისა, წიგნში გამოყენებულია რეჟისორის ნახატები, თუმცა წიგნში მხატვრად სხვა ადამიანია მითითებული. მიტმა მრავალჯერ მიმართა გამომცემლობას თავისი კუთვნილი ჰონორარის გადახდის მოთხოვნით. 2007 წლის ბოლოს, გამომცემლობიდან საბოლოო უარის მიღების შემდეგ, ალექსანდრე მიტმა მართლმსაჯულებას მიანდო თავისი დარღვეული საავტორო უფლების აღდგენის საკითხი.

საავტორო უფლების დარღვევით ღუმაში

2003 წლის დეკემბერში პერმელმა ჟურნალისტმა ტატიანა კურბატოვამ საავტორო უფლების დარღვევის თაობაზე სარჩელი შეიტანა სასამართლოში რუსეთის სახელმწიფო დუმის დეპუტატ პავლე ანოხინის წინააღმდეგ.

2003 წლის ნოემბერში პერმის სოფლის გაზეთში – „ნივა“ („Нива“) გამოქვეყნდა სტატია, რომელიც შეეხებოდა სოფლის პრობლემებს. სტატიის ტექსტი თითქმის მთლიანად ემთხვეოდა წინა დღით გაზეთში – „მესტნოე ვრემია“ („Местное время“) – ტატიანა კურბატოვას მიერ გამოქვეყნებულ სტატიას, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ მას დამატებული ჰქონდა სახელმწიფო დუმის დეპუტატობის კანდიდატის – პავლე ანოხინის კომენტარი, სტატიას კი სხვა აწერდა ხელს.

საავტორო უფლებათა დამრღვევი დეკუტატობის კანდიდატი (მუხლები: 18; 40)

2003 წლის 31 ოქტომბერს რუსულ გაზეთში – „Партия развития предпринимательства. Время профессионалов“ გამოქვეყნდა პ. შიბანოვის სტატია „ავტომოქალაქე ქალმა უნდა მოიცადოს“ („Автогражданка должна подождать“) ავტორის ნებართვის გარეშე.

რუსეთის სახელმწიფო დუმის დეკუტატობის კანდიდატმა სანკტ-პეტერბურგის 213-ე ოლქიდან ოლეგ სერგეევმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ამავე ოლქის მეორე კანდიდატის ოქსანა დმიტრიევას წინააღმდეგ, რომელმაც წინასაარჩევნოდ მოამზადა აღნიშნული გაზეთი. სერგეევი მოითხოვდა კანდიდატთა სიიდან დმიტრიევას ამოღებას საავტორო უფლების დარღვევის გამო, რადგანაც მას შიბანოვთან საავტორო ხელშეკრულება არ დაუდია და არც კონორარი არ გადაუხდია.

სანკტ-პეტერბურგის საქალაქო სასამართლომ უარი უთხრა სერგეევს, „Партия развития предпринимательства-ს“ ლიდერის – ო. დმიტრიევას რეგისტრაციიდან მოხსნის შესახებ.

კაღლი გაზეთში (მუხლი 6)

ერთ-ერთმა ცნობილმა რუსულმა გაზეთმა გამოაქვეყნა ძაღლის ფოტო. რამდენიმე დღის შემდეგ ერთმა ფოტოგრაფმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში გაზეთის რედაქციის მიერ საავტორო უფლებების დარღვევის ფაქტზე. როგორც აღმოჩნდა, აღნიშნული ფოტო ავტორს შეუქმნია კომპიუტერული გრაფიკით. ამასთან, გამოუცია ჯიბის კალენდარი ამ ძაღლის გამოსახულებით, ხოლო რომელიმაც ჟურნალს დაუბეჭდავს იგი თავის გარეკანზე. როგორც კალენდარზე, ასევე ჟურნალში ფოტოგრაფის გვარი მითითებული იყო.

სასამართლო არ დაეთანხმა გაზეთის რედაქციის იმ არგუმენტს, რომ სადავო ფოტოზე ამ გაზეთის ფოტოგრაფმა თავისი ნაცნობის ოთხფეხა მეგობარი აღბეჭდა და კომპენსაციის სახით დააკისრა დაახ-

ლოებით 300 აშშ დოლარის შესაბამისი რუსული რუბლის ანაზღაურება და ძაღლის ფოტოს ხელახალი გამოქვეყნება ავტორზე მითითებით.

ინტერვიუზე უფლება

2010 წელს რუსულმა გაზეთმა „სპორტეკსპრესმა“ გამოაქვეყნა განსაკუთრებული (ექსკლუზიური) ინტერვიუ სვეტლანა სლეპკოვასა და სერგეი ბიკოვთან. ორივე ინტერვიუზე მითითებული იყო განსაკუთრებულობის სტატუსზე.

ЭКОРТ

რამდენიმე დღეში ეს ინტერვიუები განთავსდა საიტზე: www.sports.ru.

გაზეთმა „სპორტეკსპრესმა“ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საიტის მფლობელი ფირმის – „სპორტი დღეს“ („Спорт сегодня“) წინააღმდეგ „კონკურენციის დაცვის შესახებ“ კანონის ნორმების დარღვევის გამო.

სასამართლომ ცნო სარჩელი და ფირმა „სპორტი დღეს“ ქმედება აღიარა არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის ფაქტად.

სელინჯერი სასამართლოში ჩიოდა (მუხლები: 10; 58-59)

სიკვდილამდე ცოტა ხნით ადრე 90 წლის ჯერომ დევიდ სელინჯერმა (1919-2010 წწ.) სასამართლოში უჩივლა წიგნ: „60 წლის შემდეგ: თამაში ჭკვის ყანაში“ – ავტორ ჯონ დევიდ კალიფორნიას საავტორო უფლების დარღვევის გამო და მოითხოვა ამ წიგნის ქსელიდან ამოღება-დაყადაღება და პლაგიატობის გამო მისთვის კომპენსაციის გადახდა.

კალიფორნიას წიგნში 76 წლის მისტერ კ. ნიუ-იორკის ქუჩებში დადის და მსჯელობს ცხოვრებაზე ისევე, როგორც სელინჯერის გმირი კოლფილდი და ა.შ.

J.D. Salinger,
1919-2010

სასამართლოზე ჯონ დევიდ კალიფორნიას ინტერესებს იცავდა გამომცემლობა.

სელინჯერის სარჩელში აღნიშნული იყო, რომ მწერალმა ფსევდონიმიც ისე შეარჩია, რომ მისას მიამსგავსა.

შესაგებელში გამოძველობა მიუთითებდა, რომ, მართალია ავტორი ფსევდონიმით აქვეყნებს ნაწარმოებს, მაგრამ მას სრული უფლება აქვს ამისი. ამასთან, არაერთარი მსგავსება სახელებს შორის არაა, მართალია, მისთვის შთაგონების წყარო იყო ჯერომ სელინჯერი, მაგრამ „60 წლის შემდეგ“ პლაგიატს კი არ წარმოადგენს, არამედ „თამაში ჭეკვის ყანაში-ს“ დამატებას, სელინჯერს კი შეიძლება საავტორო უფლება ჰქონდეს თავის შექმნილ გმირებზე, მაგრამ არა თავის სტილსა და კონცეფციაზე.

მუხლი 15. საავტორო უფლება აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებზე

1. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების ავტორები (თანაავტორები) არიან: დამდგმელი რეჟისორი, სცენარის ავტორი, დიალოგების ავტორი, ავტორი ტექსტიანი ან უტექსტო მუსიკალური ნაწარმოებისა, რომელიც შექმნილია სპეციალურად ამ აუდიოვიზუალური ნაწარმოებისათვის.

2. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების შექმნის თაობაზე ხელშეკრულების დადება იწვევს ავტორთა (თანაავტორთა) მიერ ამ ნაწარმოების გამოყენების განსაკუთრებული უფლების გადაცემას აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებლისათვის, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. ამ ნაწარმოების ავტორებს (თანაავტორებს) უნარჩუნდებათ უფლება მიიღონ ჰონორარი მოსარგებლისაგან (მუშეყებლობის ორგანიზაციისაგან, კინოთეატრისაგან და ა.შ.) ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენებისათვის და ხელშეკრულებით სხვაგვარი შეთანხმება აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებელსა და ავტორებს შორის ბათილია. ამ უფლების განხორციელება ხდება მხოლოდ ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის მეშვეობით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მოსარგებლის მიერ ჰონორარი გადახდილია უშუალოდ ავტორისათვის (თანაავტორებისათვის), რისი დამდასტურებელი დოკუმენტაციის ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციისათვის წარდგენის ვალდებულება ეკისრება მოსარგებლეს. (03.06.2005 № 1585)

3. აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებელს უფლება აქვს, ასეთი ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენებისას მიუთითოს თავისი სახელი ან მოითხოვოს მისი მითითება.

4. ავტორი ადრე შექმნილი ნაწარმოებისა, რომელიც გადამუშავებულია ან ჩართულია შემადგენელ ნაწილად აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებში, აგრეთვე ავტორი ნაწარმოებისა, რომელიც შექმნილია აუდიოვიზუალური ნაწარმოების შექმნის პროცესში, ინარჩუნებენ საავტორო უფლებას დამოუკიდებელი მნიშვნელობის მქონე თავიანთ ნაწარმოებებზე. მათ უფლება აქვთ დამოუკიდებლად ისარგებლონ

ამ ნაწარმოებებით, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, იმ პირობით, რომ ასეთი სარგებლობა ხელს არ შეუშლის აუდიოვიზუალური ნაწარმოების ნორმალურ გამოყენებას.

მცირე კომენტარი: საერთო სამართლის ქვეყნებში პროდიუსერს ავტორობის უფლებამოსილება ენიჭება, სხვა პირები ავტორებად არ მიიჩნევიან, მორალური (არაქონებრივი) უფლებები კი დამდგმელ რეჟისორს ეკუთვნის. კონტინენტური ევროპის სამართლის ქვეყნებში (იტალიის გარდა) ავტორად პროდიუსერის აღიარება დაუშვებელია. ამ ქვეყნებში აუდიოვიზუალური ნაწარმოების ავტორი შეიძლება იყოს მხოლოდ ის ფიზიკური პირი (ყველა არა), რომელმაც ყველაზე დიდი წვლილი შეიტანა მის შექმნაში. ქართულმა კანონმდებლობამ გაითვალისწინა თანამედროვე ტენდენციები და სცენარის ავტორისაგან ცალკე გამოყოფა დიალოგის ავტორი, თუმცა ქართულ აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებებში დიალოგის ავტორი ჯერ-ჯერობით არ გამოჩენილა.

კუდი ალენის საჩივარი

2001 წელს ცნობილმა ამერიკელმა რეჟისორმა კუდი ალენმა თავის დიდი ხნის პარტნიორს, მეგობარსა და პროდიუსერ ჯინ ღუმანიანს უჩივლა. ალენი ღუმანიანს ბოლო 8 ფილმიდან მიღებული 12 მილიონი დოლარის მითვისებაში ადანაშაულებდა. ერთწლიანი დავის შემდეგ ძველმა მეგობრებმა შეთანხმებას მიაღწიეს.

შინდლერის მემკვიდრე ფულს ითხოვს (მუხლბეი: 18; 35-40)

ერიკა როზენბერგმა, ოსკარ შინდლერის ქვრივის – ემილია შინდლერის ძმისშვილმა მოითხოვა თანხის ანაზღაურება სტივენ სპილბერგის ფილმ „შინდლერის სიის“ გადამღები სტუდიის – „უნივერსალისაგან“.

1964 წელს ოსკარ შინდლერმა მიჰყიდა თავისი მოგონებების ეკრანიზების უფლება „მეტრო გოლდენ მაიერს“ (ჩომაკალი ფილმის მოგებიდან (მოგება 300 მილიონ დოლარს გადააჭარბა) 5 %-ის მიღების უფლებით მეუღლისა და თავისთვის. ფილმის გადაღებისას ეს ფაქტი არ გაითვალისწინეს.

2001 წლის ოქტომბრამდე (ემილია შინდლერის გარდაცვალებამდე) ემილია მოითხოვ-

და 11 მილიონი დოლარის ანაზღაურებას. მისი გარდაცვალების შემდეგ ერიკა როზენბერგმა გაანახევრა თანხა და 6 მილიონამდე დოლარის ანაზღაურება მოითხოვა სასამართლოზე.

„უცნობი ქალის“ დამახინჯებული სცენარი (მუხლი 17)

ფილმის „უცნობი ქალის“ („Незнакомка“) გადაღებისას მთელი რიგი სცენები გადაიღეს სცენარისაგან განსხვავებულად. სცენარის ავტორის დაჟინებული მოთხოვნით, აღდგენილ იქნა მისი პირადი არაქონებრივი უფლება და ბევრი სცენა თავიდან გადაიღეს სცენარის მიხედვით.

სცენარის ავტორი ჯენიფერ ლოპესის წინააღმდეგ (მუხლები: 17-18; 58)

ტელესცენარისტმა ჯეკ ბანიკმა 2006 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ჯენიფერ ლოპესის წინააღმდეგ. იგი მიიჩნევდა, რომ ცნობილმა მომღერალმა, მსახიობმა და უკვე პროდიუსერმაც სერიალის იდეა მოჰპარა. პროდიუსერმა ჯენიფერ ლოპესმა გადაიღო საპნის ოპერა – „სამხრეთის პლაჟები“ („South Beach“), რომლის პრემიერა შედგა 2000 წლის იანვარში. ბანიკის აზრით, სერიალს საფუძვლად დაედო მისი სცენარი, რომელიც 1999 წელს შექმნა. ტელეარხ „UTN-ზე“ პრემიერის შემდეგ მან მიმართა არხის ხელმძღვანელობას მატერიალური ანაზღაურების თაობაზე, მაგრამ თანხა ვერ მიიღო, რადგან აღმოჩნდა, რომ ფილმის ტიტრებში იგი არ მიუთითებიათ სცენარის ავტორად.

უფრთხილდი ავტომობილს

ცნობილმა სანკტ-პეტერბურგელმა კომპოზიტორმა ანდრეი პეტროვმა 1999 წელს სასამართლოში უჩივლა ფირმა „СТС-ს“ („Сеть телевизионных станций“) იმის გამო, რომ 1998 წელს ამ ფირმის ტელეარხზე რამდენჯერმე გადაიკა რუსეთის სახალხო სადაზღვევო კომპანია „РОСНО-ს“ ვიქტორინის რეკლამა. ამ რეკლამაში გამოყენებულ იქნა ა. პეტროვის მუსიკალური ნაწარმოების ფრაგმენტი კინოფილმიდან „უფრთხილდი ავტომობილს“

მუსიკალური ნაწარმოების უკანონო გამოყენებისათვის, სასამართლომ სოლიდარულად დააკისრა კომპენსაციის გადახდა „СТС-სა“ და სარეკლამო რგოლის შემქმნელ კომპანიას – „აუდიო-ტელეს“ („Аудио-теле“) ა. პეტროვის სასარგებლოდ.

„მეფე კონანის“ გადასაღებლად საჭირო თანხები არ არსებობს (მუხლები: 40; 42-44)

2003 წლის ბოლოს ძმებმა ვაჩოვსკებმა უარი განაცხადეს ფილმ „მეფე კონანი: რკინის გვირგვინის“ პროდიუსერობაზე და თავისი ნებით დათმეს ამ პროექტზე საავტორო უფლება. მიზეზი რეჟისორსა და სცენარისტ ჯონ მილიუსთან შემოქმედებითი უთანხმოება იყო, ძირითადად ფინანსებთან დაკავშირებით.

კომპოზიტორი კინოთეატრის წინააღმდეგ (მუხლები: 18; 63-66)

2002 წლის შემოდგომაზე რუსეთის ავტორთა საზოგადოებამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში. საზოგადოება წარმოადგენდა კომპოზიტორ ედუარდ არტემიევის ინტერესებს. არტემიევი ავტორია ნიკიტა მიხალკოვის ფილმის – „ციმბირელი დალაქის“ მუსიკისა.

1999 წელს აღნიშნული ფილმის ჩვენება მოაწყო

კინოთეატრმა „ხუდოჟესტვენმა“ („Художественный“). ჩვენების შემდეგ ბილეთების რეალიზაციის თაჩიდან (კანონმდებლობის შესაბამისად) კომპოზიტორისათვის უნდა გადაეხადათ 3%, რაც კინოთეატრს არ გაუკეთებია. მოსარჩელე, ავტორის სასარგებლოდ ითხოვდა 81000 რუბლის (დაახლოებით 2800 აშშ დოლარის) ანაზღაურებას საავტორო ჯილდოს სახით.

„Google“ არღვევს საავტორო უფლებებს (მუხლები: 17-18; 58-60)

2011 წელს საფრანგეთის სასამართლომ კორპორაცია „Google“ და „Google France“ ცნო საავტორო უფლებათა დამრღვევად და დააკისრა 430 000 ევროს გადახდა ფრანგი ავტორებისა და საავტორო უფლებების მფლობელების – ფოტოგრაფების, კინოკომპანია „Mondovino-სა“ და დოკუმენტალისტების სასარგებლოდ. დავის საგანს წარმოადგენდა „Google-ს“ საძიებო სისტემით მოძებნილი ის საიტები, სადაც არალეგალურად იყო განთავსებული კინოფილმები და სხვა მასალები. როგორც აღმოჩნდა, ზოგიერთი ვიდეომასალა უშუალოდ „Google Video-ზე“ იყო განთავსებული.

ინტერაქტიული კინო (მუხლები: 6; 31-32; 58)

ავსტრალიელმა მეცნიერებმა შექმნეს ინტერაქტიური კინო. პანორამულ ეკრანზე, რომლის ირგვლივ მაყურებელი ზის, პროეცირებულია 20 ათასზე მეტი კლიპი. დისტანციური პულტის საშუალებით შესაძლებელია ნებისმიერი ფრაგმენტის ამოღება და მათი საშუალებით ფილმის შექმნა. შესაძლებელია, აგრეთვე, მაყურებლის მონაწილეობაც ახლად შექმნილ ფილმში. მეცნიერებს მიაჩნიათ, რომ ამ ტექნოლოგიის საშუალებით „თვით რეჟისრობას“ ნებისმიერი პირი შეძლებს სახლის პირობებში. ამასთან, მომავალი ფილმის მასალად, მათ შეეძლებათ ტელევიზორიდანაც გამოიყენონ ფილმები, სარეკლამო რგოლები და ა.შ.

„ჯაგა-ჯაგა“ და „მუსი-პუსი“ (მუხლები: 17-18; 47; 58)

რუსი პოპ-მომღერლის კატია ლელის ყოფილი პროდიუსერი ალექსანდრე ვოლკოვი სასამართლოს ძალით აპირებდა, მოეთხოვა მომღერლისათვის იმ ძველი სიმღერების შესრულების აკრძალვა, რომლებზეც საავტორო უფლება მას ეკუთვნის. ამ სიმღერებს შორისაა ცნობილი სიმღერები: „ჯაგა-ჯაგა“ და „მუსი-პუსი“ პროდიუსერი აღნიშნავდა, რომ მარტო ამ ორი სიმღერის შექმნა და ჩაწერა 60 000 აშშ დოლარი დაუჯდა. ამ სიმღერებით გახდა კატია ლელი საესტრადო ვარსკვლავი, შემდეგ კი მიატოვა პროდიუსერი.

ვოლკოვმა ოფიციალურად მიმართა ტელე, რადიო-კომპანიებს ამ სიმღერების აუდიო და ვიზუალური ჩანაწერების ეთერიდან მოხსნის შესახებ.

შერონ სტოუნს 100 მილიონი მოუხდა (მუხლები: 40; 42-44)

შერონ სტოუნმა, 2001 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში და მოითხოვა 100 მილიონი დოლარი მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურებისათვის.

სტოუნი პროდიუსერებს – ენდრიუ ვაინასა და მარიო კასარს უწიოდა არშემდგარ ფილმ „ძირითადი ინსტიქტი-2-თან“ („Basic Instinct-2“) დაკავშირებით. როგორც მის მოთხოვნაში იყო აღნიშნული, მან და კომპანია „ქეროლქო ფილმმა“ („Carolco Film“) ზეპირი ხელშეკრულება დადეს და აღუთქვეს კეტრინ ტრამელის როლი, რომლის შესრულებისათვის 14 მილიონი დოლარის გადახდას დაჰპირდნენ, მიუხედავად იმისა, ფილმის გადაღებები დაიწყებოდა თუ არა წინასწარ დათქმულ დროს – 2000 წლის ბოლოს. თანხა მისთვის არავის გადაუხდია.

100 მილიონის გადახდისაგან თავის აცილების მიზნით, მოგვიანებით (2006 წ.) გადაღებულ ფილმ „ძირითადი ინსტიქტი-2-ში“ ისევ შერონ სტოუნი თამაშობს. უკვე ასაკში შესულ შერონ სტოუნის (დაბადებულია 1958 წ.) გამოც მოხდა ალბათ ის, რომ

გამოსვლიდან 17 კვირის შემდეგ იგი ჩვენებიდან მოიხსნა აშშ-ის კონოთე-ატრებიდან და 70 მილიონიანი ბიუჯეტის მქონე ფილმმა ამის ნახვერის ამოღებაც ვერ მოახერხა.

შეცდომები ფილმებში

ხშირია შემთხვევა, როცა ფილმში უნებლიე შეცდომები გაპარული;

1. ფილმ „ლამაზმანის“ ერთ-ერთ კადრში რიჩარდ გირი პარტნიორს (ჯულია რობერტს) ვივიენის ნაცვლად, ჯულიათი მიმართავს. მონტაჟის დროს გაპარული ეს შეცდომა, საპრემიერო ჩვენებისა და ფილმის გადამრეკლების შემდეგ აღმოჩნდა.

2. ფილმ „ტერმინატორში“ ორჯერ ჩანს მიკროფონი და გადამღები ჯგუფის წევრი. გარდა ამისა, მსახიობი არნოლდ შვარცენეგერი სარა კონორთან დარეკვისას სატელეფონო წიგნში წაკითხული ნომრის ნაცვლად, სულ სხვა ნომერს კრეფს. „ტერმინატორის“ სცენარის ორიგინალური გეგმა რეჟისორ ჯეიმს კამერონის მეუღლემ უცნობი ღარიბი მწერლისგან ერთ დოლარად იყიდა.

3. ფილმ „მატირცაში“ შეცდომაა დაშვებული ლიფტის მოძრაობასთან დაკავშირებით. ლიფტის ყველა ტროსი რომ გადაიჭრას, ის ადგილიდან მაინც არ დაიძვება, რადგან განსაკუთრებული კონსტრუქციითაა აგებული. ქედან გამოძვინარე, ნეო და ტრინიტი საკუთარ ბომბზე უნდა აფეთქებულიყვნენ.

4. ბრიტანეთის უნივერსიტეტის სტუდენტებმა დაადგინეს, რომ 150 მეტრიდან გადმოხტომისას „ბეტმენის“ სიჩქარე 109 კმ/სთ იქნებოდა და მიწაზე 80 კმ/სთ-ით დაენარცხებოდა.

დაწყვეტილი ფილმები (მუხლი 5)

არსებობს ფილმები, რომლებსაც მუდამ უბედურება სდევს თან:

1. „სუპერმენის“ რამდენიმე ფილმია გადაღებული. ამ პერსონაჟის შემქმნელი ჯორჯ სიგელი, რომელიც მდიდარი ადამიანი გახდა, გალოთდა.

პირველ ფილმში „სუპერმენი“ ითამაშა კირკ ელინმა, რომელიც ხანდაზმულთა თავშესაფარში აღმოჩნდა. შემდგომ სუპერმენის როლი შეასრულა ჯორჯ რივზმა. მან თავი მოიკლა. შემდეგ ეს როლი ქრისტოფერ რივს ანდეს. იგი ცხენიდან გადმოვარდა და 9 წლიანი ხეობრობის შემდეგ გარდაიცვალა.

2. ფილმი „ეგზორცისტი“ 1973 წელს გადაიღეს. ფილმის გადაღების დაწყებისთანავე მსახიობებს ეხოცებოდათ ახლობლები, რეჟისორის 2 ასისტენტი ფსიქიატრიულში აღმოჩნდა. გაურკვეველი მიზეზის გამო ხანძარი გაუჩნდა დეკორაციებს და დაწვა იგი. გადაღებულ კადრებში გაორებული იყო მსახიობი გოგონას სახე, რომელსაც დემონი დაეუფლა. ფილმის კინოთეატრებში ჩვენებისას მაყურებელი ცუდად ზღებოდა.

3. ფილმი „სიზმრის შვილი“ რომან პოლანსკიმ გადაიღო. ფილმში აღწერილია ფეხმძიმე ქალში ეშმაკის ჩასახვის ამბავი. ფილმმა ისე იმოქმედა მანიაკ ჩარლზ მენსონზე, რომ რეჟისორის სახლში შეიჭრა და მისი ულამაზესი მეუღლე შერონ ტეიტი მხეცურად მოკლა.

4. სტივენ სპილბერგის „პოლტლერგეტის“ გამოსვლიდან 6 წლის მანძილზე ამ ფილმში მონაწილე 4 მსახიობი გარდაიცვალა.

მუხლი 16. საავტორო უფლება სამსახურებრივ ნაწარმოებზე

1. ქონებრივი უფლებები დასაქმებულის ან შეკვეთის მიმღების მიერ შექმნილ ნაწარმოებზე, რომელიც დაკავშირებულია სამსახურებრივი მოვალეობის ან შეკვეთის შესრულებასთან (სამსახურებრივი ნაწარმოები), ეკუთვნის შესაბამისად დამსაქმებელს ან შეკვეთს, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. (4.05.2010 № 3032)

2. ამოღებულია (03.06.2005 № 1585)

3. ამოღებულია (4.05.2010 № 3032)

4. ამოღებულია (4.05.2010 № 3032)

5. ამოღებულია (4.05.2010 № 3032)

6. დამსაქმებელს უფლება აქვს, სამსახურებრივი ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენებისას მიუთითოს თავისი სახელი (დასახელება) ან მოითხოვოს ასეთი მითითება. (4.05.2010 № 3032)

7. სამსახურებრივი ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენებისას საავტორო გასამრჯელოს (პონორარის) ოდენობა და გადახდის წესი შეიძლება

8. ამოღებულია (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: 2010 წლის ცვლილებებით, ეს მუხლი დაუბ-
ლოვდა შრომით კანონმდებლობას. ამ მუხლით, დამსაქმებელს ან შემ-
კვეთს აქვს ქონებრივი უფლებები. აქედან გამომდინარე, იგულისხმება,
რომ არაქონებრივი უფლებები ეკუთვნის დასაქმებულს ან შეკვეთის
მიმღებს. შეკვეთის შესრულება ახლოსაა ამავე კანონის 43-ე მუხლ-
თან. დასაქმების (დაქირავების, ნარდობის) შემთხვევაში დამსაქმებელი
იხდის ფულს და ყველა უფლება მას ეკუთვნის. ამ შემთხვევაში ავ-
ტორს (დასაქმებულს) იძულებით ჩამოერთმევა პირადი არაქონებრივი
უფლებები, ხოლო თუ ეს უფლებები ხელშეკრულებაში იქნება გათ-
ვალისწინებული, მაშინ ეს იქნება არა დასაქმების (დაქირავება, ნარდო-
ბის), არამედ სხვა ხელშეკრულება. მუხლში შეტანილი ცვლილებებით
ამოღებულია ის ვადიანი შეზღუდვები, რომლითაც კონტროლდებოდა
დამსაქმებელი ან შემკვეთი.

ვინ დაფარავს კინოსცენარები?
(მუხლები: 5; 10; 15; 17)

1971 წელს პროფესორმა ალექსი უსტიაშვილმა განაცხადა, რომ
20-იანი წლების ფილმების: „სურამის ციხის“, „მოდერის“, „მამის მკვლე-
ლის“, „ელისოს“ და დაუდგმელი ფილმის – „ელგუჯას“ სცენარები მისი
დაწერილია.

უარყოფდა რა ზოგიერთი ფილმის
სცენარზე უსტიაშვილის ავტორობას, კარ-
ლო გოგოძე აღნიშნავდა: „გამორიცხული
არ არის ისიც, რომ ა. უსტიაშვილის
სცენარებიდან ზოგიერთი რამ მართლაც
გამოიყენეს დამდგმელებმა, მაგრამ ა. უს-
ტიაშვილს, როგორც კინოწარმოების მუ-
შაკს, რომელსაც სცენარის შესაქმნელად
ხელფასი ეძლეოდა, სცენარზე მუშაობა
სამსახურებრივ მოვალეობის შესრულებად ჩაუთვალეს და სცენარების
ავტორად არ მოიხსენიეს, რაც სამართლიანი არ არის“

ბერნესის სიმღერა პარტიების რეკლამაში (მუხლები: 31; 35-38; 47; 57)

2003 წლის ოქტომბერში ცნობილი რუსი მსახიობისა და მომღერლის – მარკ ბერნესის (1911-1969 წწ.) მეუღლემ ლილია ბერნეს-ბოდროვამ ნახევარი მილიონი რუბლის ანაზღაურება მოსთხოვა რუსეთის სახალხო პარტიას („НПР“), თავისი მეუღლის სიმღერის – „სიცოცხლე, მე შენ მიყვარხარ“ („Я люблю тебя жизни“) პარტიის წინა საარჩევნო სარეკლამო რგოლში გამოყენებისათვის.

ლილია ბერნესის ადვოკატი აცხადებდა, რომ პარტიის ახსნა-განმარტებას და თავის მართლებას არავითარი სამართლებრივი საფუძველი არ ჰქონდა. მათ ისიც კი უნდა სცოდნოდათ, რომ წინა არჩევნებზე იგივე სიმღერა გამოყენებული იყო პარტია „იაბლოკოს“ („Яблоко“) სარეკლამო რგოლში. „იაბლოკოს“ წარმომადგენლებმა მაშინ აუნაზღაურეს პონორარი როგორც მომღერლის, ასევე სიმღერის ავტორების – კომპოზიტორ ედუარდ კოლმანოვსკისა და პოეტ კონსტანტინ ვანშენკინის შემკვიდრებს.

რუსეთის სახალხო პარტიის („НПР“) წარმომადგენელი ვალერი გალჩენკო კი აცხადებდა, რომ პარტიამ შეუკეთა სარეკლამო რგოლის შექმნა გარკვეულ პირებს, რომლებიც არწმუნებდნენ, რომ მათ პრეტენზიას არავინ წაუყენებდა.

სერიალი „ყავა და ლუდი“ (მუხლები: 15; 17; 42; 43)

გ. კაჭარავამ 2004 წელს სარჩელი აღძრა სასამართლოში ტელეკომპანია „ტელეიმედის“ წინააღმდეგ. იგი აცხადებდა, რომ მან დაწერა სცენარი სატელევიზიო სერიალ „ყავა და ლუდისათვის“. ტელეკომპანიამ სერიალი განმეორებითაც აჩვენა, შემდგომ გაასხვისა და ამ ქმედებებისათვის არ გადაუხდია კაჭარავასათვის პონორარი.

„ტელეიმედმა“ ყველაფერი უარყო და განაცხადა, რომ თავიდან კაჭარავას გადაუხადეს შეთანხმებული საფასური. მათ შორის წერილობითი ხელშეკრულება არ დადებულა. გარდა ამისა, კაჭარავა ნაწარმოებს ქმნიდა სამსახურებრივი დავალების წესით.

ფოტოგრაფის უფლებების დაცვა (მუხლი 6)

2011 წელს ტანსაცმლის მწარმოებელმა ფირმა „გლორია ჯინსმა“ ფოტოგრაფ ელენე კენჯიევას შტატიან თანამშრომლად მიღება დაჰპირდა. მანამდე, მას უნდა გაეცლო შემოწმება. ამისათვის ელენეს დააუბლეს სატესტო ფოტოგადაღება. „გლორია ჯინსმა“ ფოტოგრაფს გადასცა მანეკენი და ტანსაცმლის მოდელის ნიმუშები. ელენემ თავისი ხარჯებით იქირავა ფოტოსტუდია და მუშაობის შედეგად დაამზადა 800 საავტორო ფოტო. ამ 800 ფოტოს ჩაბარების დროს მას განუცხადეს, რომ დადებით ან უარყოფით შედეგს ტელეფონით შეატყობინებდნენ. რამდენიმე დღის ლოდინი ამოაღმოჩნდა, ელენეს არავინ ურეკავდა. ცოტა ხნის შედეგ ელენემ აღმოაჩინა, რომ „გლო-

რია ჯინსის“ მიერ გამოცემულ საფირმო კატალოგში მისი 236 ფოტო იყო გამოყენებული.

სასამართლოში შეტანილ სარჩელში ფოტოგრაფმა აღნიშნა, რომ ფოტოები მისი ნებართვის გარეშე გამოიყენეს და მოითხოვა კომპენსაციის გადახდა, სადაც გათვალისწინებული იყო მორალური ზიანი, სასამართლო, სასოციალური და ფოტოსტუდიის ხარჯები.

სასამართლომ დააკმაყოფილა მისი მოთხოვნა და „გლორია ჯინსი“ დააჯარიმა 2.4 მილიონი რუბლით (დაახლოებით 80 000 აშშ დოლარით).

მუხლი 17. ნაწარმოების ავტორის პირადი არაქონებრივი უფლებები

1. ნაწარმოების ავტორის პირადი არაქონებრივი უფლებებია:

ა) აღიარებულ იქნეს ნაწარმოების ავტორად და მოითხოვოს ასეთი აღიარება ნაწარმოების ყოველ ეგზემპლარზე ან/და ნებისმიერი სახით გამოყენებისას, სათანადო წესით, ავტორის სახელის მითითების მოთხოვნის უფლების ჩათვლით (ავტორობის უფლება);

ბ) მიუთითოს ფსევდონიმი სახელის ნაცვლად და მოითხოვოს ასეთი მითითება ნაწარმოების ყოველ ეგზემპლარზე ან/და ნებისმიერი სახით გამოყენებისას, სათანადო წესით, აგრეთვე უარი თქვას სახელის აღნიშვნაზე (სახელის უფლება);

გ) გადაწყვეტოს, როდის, სად და რა ფორმით გახადოს ცნობილი ნაწარმოების შექმნის ფაქტი; (03.06.2005 № 1585)

დ) ნება დართოს სხვა პირებს, შეიტანონ ცვლილებები როგორც თვით ნაწარმოებში, ისე მის სახელწოდებაში (სათაურში) და ავტორის სახელში, აგრეთვე წინ აღუდგეს მისი თანხმობის გარეშე ნაწარმოებში ცვლილებების შეტანას (ნაწარმოების ხელშეუხებლობის უფლება);

ე) ღაცვას ნაწარმოები ყოველგვარი დამახინჯებისაგან ან სხვაგვარი ხელყოფისაგან, რომელმაც შეიძლება შელახოს ავტორის პატივი, ღირსება ან საქმიანი რეპუტაცია (რეპუტაციის პატივისცემის უფლება);

ვ) ნება დართოს სხვა პირებს, დაურთონ ნაწარმოებს სხვა ავტორთა ნაწარმოებები (ილუსტრაცია, წინასიტყვაობა, ბოლოსიტყვაობა, კომენტარი, განმარტება და სხვა);

ზ) მოითხოვოს ნაწარმოების გამოყენების შეწყვეტა (ნაწარმოების გამოხშობის უფლება). ამ შემთხვევაში ავტორი ვალდებულია საჯაროდ განაცხადოს გამოხშობის შესახებ. ნაწარმოების გამოხშობის უფლება არ ვრცელდება სამსახურებრივ ნაწარმოებზე.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული უფლების განხორციელება ხდება ავტორის ხარჯზე. ავტორმა ნაწარმოების მოსარგებლეს უნდა აუწახადუროს მიყენებული ზიანი მიუღებელი მოგების ჩათვლით. ავტორს აგრეთვე უფლება აქვს, სამოქალაქო ბრუნვიდან თავისი ხარჯებით ამოიღოს გაყიდვის ან გაქირავების ანდა საკუთრების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის მიზნით ადრე დამზადებული ნაწარმოების ასლები. (03.06.2005 № 1585)

3. პირადი არაქონებრივი უფლებები ავტორს ეკუთვნის მისი ქონებრივი უფლებებისაგან დამოუკიდებლად და უნარჩუნდება ამ უფლებების დათმობის შემთხვევაშიც.

4. დაუშვებელია პირადი არაქონებრივი უფლებების გასხვისება ავტორის სიცოცხლეში. მათი განხორციელება ავტორის გარდაცვალების შემდეგ ხდება ამ კანონით დადგენილი წესით.

მცირე კომენტარი: კარგი იქნებოდა 1-ლი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტში დაწესებულ უფლებასაც დარქმეოდა თავისი სახელი. პირად არაქონებრივ უფლებას მორალურ უფლებასაც უწოდებენ. თუ რომელიმე პირადი არაქონებრივი უფლება დარღვეულია, იგულისხმება, რომ დარღვეულია მორალური უფლებაც, რომლის დასამტკიცებლად სხვა არგუმენტების მოყვანა საჭირო აღარაა. შესაბამისად, დამრღვეს დაეკისრება ანაზღაურება მორალური ზიანისათვის.

ნაწარმოების ხელშეუხებლობა

რუსეთის ტელევიზიით აჩვენეს ფილმი – „განთიადი კი აქ წყნარია“ („А зори здесь тихие“), რომლიდანაც ამოჭრილი იყო ერთ-ერთი სცენა ავტორთა ნებართვის გარეშე. ავტორთა პროტესტის შედეგად ფილმი ხელახლა გაუშვეს ეთერით სრული სახით.

„ჰარი პოტერის“ ილუსტრაციის დაუშვებლობა

ცნობილი ნაწარმოების „ჰარი პოტერის“ ავტორმა ჯონ როულინგმა აკრძალა თავის ნაწარმოებზე ილუსტრაციების დართვა. არც ერთ ენაზე გამოსულ წიგნს ილუსტრაცია არ ახლავს.

„ფოლკსვაგენს“ ემბლემას ართმევენ (მუხლები: 11; 16)

2005 წლის მაისში ავსტრიაში დაიწყო სასამართლო პროცესი 86 წლის ნოკოლაი ბორგსა და კონცერნ „ფოლკსვაგენს“ შორის.

ბორგი ამტკიცებდა, რომ 30-იანი წლების ბოლოს ყოფილი რეიხმინისტრის, „გერმანული ავტობანების მამის“ – ფრიც ტოდტისაგან მიიღო შეკვეთა ლოგოტიპის შექმნის თაობაზე. პირველი ესკიზები მან 1939 წლის ივნისში წარადგინა, შემოდგომით კი მიიღო წერილი, სადაც მას განუცხადეს ომში გერმანიის გამარჯვებამდე ლოგოტიპის დამუშავების შეჩერების შესახებ.

მართალია, ბორგს ეს წერილი მოგვიანებით გაუნადგურებია, მაგრამ სასამართლოზე სხვა საბუთები წარადგინა, მათ შორის, პირველი ესკიზები და მოწმეთა ჩვენებები.

ბორგი არ ითხოვდა თანხის ანაზღაურებას. მისი სურვილი იყო „ფოლკსვაგენთან“ ერთობლივ

განცხადებაზე ხელმოწერა იმის შესახებ, რომ ბორგი არის ლოგოტიპის ავტორი ან თანაავტორი მაინც.

შონ ქომბსი სახელს იცვლის

ცნობილმა რეპერმა შონ ქომბსმა, იგივე პაფ დედ-იმ (Puff daddy), 2005 წელს სახელის შეცვლა ისევ გადაწყვიტა და მოითხოვა, რომ მას მხოლოდ „დიდი“ (diddy) უწოდონ.

ფსევდონიმების მოგონებაში რეპერს საოცარი ნიჭი აქვს. თავის დროზე საცოლისათვის – ჯენიფერ ლოპესისათვის ფსევდონიმი „ჯეი ლო“ მოიფიქრა. ჯენიფერ ლოპესმა ძლივს დაიბრუნა თავისი სახელი.

ქრისტინა აგილერა სიმღერაზე უარს ამბობს

ქრისტინა აგილერა 2005 წლის ზაფხულში ალბომისთვის იწერდა სიმღერას. მოულოდნელად მან უარი განაცხადა ერთ-ერთი სიმღერის ჩაწერაზე იმის გამო, რომ ავტორის – ავრორა ლინის ნამღვილი სახელი – ბრიტნი სპირსი აღმოჩნდა.

„ახალგაზრდა გვარდიის“ თვითნებობა

1961 წელს რუსულ გაზეთ „ლიტერატურნაია გაზეტაში“ („Литературная газета“) გამოქვეყნდა ვლადიმერ სოლოუხინის წერილი ახალგაზრდულ ჟურნალ „მოლოდაია გვარდიას“ („Молодая гвардия“) მისამართით. ჟურნალმა, ავტორის გაურთხილები გარეშე შეცვალა მის მიერ გამოსაქვეყნებლად მიტანილი პოემის ტექსტი ისე, როგორც რედაქციას აწყობდა. გარდა ამისა, პოემის ბოლო ნაწილიდან ამოიღეს ერთნახევარი თავი.

ЛИТЕРАТУРНАЯ
ГАЗЕТА

სიმღერას – „სულიკო“ – ათეული წლების მანძილზე ხალხურად მიიჩნეოდნენ. სინამდვილეში მისი ავტორია ბარბარე (ვარინკა) წერეთელი (1874-1948 წწ.).

აკაკი წერეთელმა თავისი ახლო ნათესავის – სერგო წერეთლის მეუღლეს – ვარინკა მაჭავარიან-წერეთელს სთხოვა თავის ლექსზე რაიმე პანგის შექმნა. სიმღერა პირველად ზესტაფონის რაონის სოფელ ცხრაწყაროში შესრულდა. ვარინკა წერეთელს ეკუთვნის აკაკის ლექსებზე შექმნილი სხვა სიმღერებიც: „სანამ ვიყავ ახალგაზრდა“, „მუხამბაზი“

გაუჩინარებული სახელი (მუხლები: 13; 18)

გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში ცნობილმა ქართველმა მწერალმა, მთარგმნელმა და ფრანგული ლიტერატურის მკვლევარმა, საფრანგეთის აკადემიური პალმის რტოს ორდენის ოფიცერმა*, 2009 წლის „საბას“ პრემიის ლაურეატმა გიორგი ეკიზაშვილმა თარგმნა და ლიტერატურულ აღმანახში „დრამატურგია“ გამოაქვეყნა ცნობილი ეგზისტენციალისტის, ფილოსოფოსისა და მწერლის – ჟან-პოლ სარტრის (Jean-Paul Sartre, 1905-1980 წწ.) პიესა „ცხრაკლიტული“ („Huis-clos“).

პიესა დაიდგა კოტე მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრში როგორც ავტორის მემკვიდრეების, ასევე მთარგმნელის ნებართვის გარეშე. აფიშებზე მხოლოდ ფრანგი ავტორის სახელი იყო მითითებული.

რამდენიმე წლის შემდეგ საქართველოს სახელმწიფო (საზოგადოებრივმა) ტელევიზიამ (პირველმა არხმა) ეს პიესა ტელეფილმად გადაიღო.

* 1808 წელს ნაოლეონ ბონაპარტემ დააარსა ე. წ. საუნივერსიტეტო მოღვაწეთა ორდენი, რომლის მიზანი იყო ფრანგი ინტელექტუალების გაერთიანება. ამ ორდენმა 1958 წელს დააწესა სახელმწიფო ჯილდო – საფრანგეთის აკადემიური პალმის რტო – რომელიც გადაეცემა ლიტერატურისა და ხელოვნების გამოჩენულ მიღვაწეებს. ფრანგული კულტურის წინაშე გაწეული განსაკუთრებული ღვაწლისათვის. ორდენი სამი კატეგორიისაა: დაბალი – მხედარი, მაღალი – ოფიცერი, უმაღლესი – კომანდორი.

ფილმის გადაღებაზე ნებართვა ტელევიზიას არ მოუპოვებია, არც ტიტრებში მიუთითებიათ მთარგმნელზე, მიუხედავად იმისა, რომ ტელეფილმის ტექსტი სიტყვასიტყვით ემთხვეოდა გიორგი ეკიზაშვილის თარგმანს.

ჰილარი კლინტონის უფლებები

ამერიკის ყოფილი პირველი ლედის და სენატორის, შემდგომში აშშ-ის სახელმწიფო მდივნის ჰილარი კლინტონის მეზუარული წიგნი – „ცოცხალი ისტორია“ ჩინეთში აიკრძალა. ჰილარი კლინტონისაგან უფლებამოსილმა ამერიკულმა გამომცემლობამ „საიმონ ენდ შუსტერმა“ („Simon & Schuster“) ჩინეთში წიგნის გამოცემის უფლება გადასცა ჩინურ სახელმწიფო გამომცემლობა „ილინ ჩუბანშეს“, რომელმაც არ დაბეჭდა წიგნის ის თავი, სადაც საუბარია 1989 წელს პეკინში ტიანანმენის მოედანზე მომხდარი მოვლენების (მთავრობის წინააღმდეგ გამოსული სტუდენტების დახოცვის) შესახებ.

ამერიკულმა მხარემ ჩინურ გამომცემლობას საავტორო უფლება ჩამოართვა.

ჩინელებმა შიშველი ქვით უინსლეტი გააქრეს

2012 წელს ჩინეთში გამოვიდა ფილმ ტიტანიკის სამგანზომილებიანი ვერსია. პირველსავე დღეს კინოთეატრების შემოსავალი 12 მილიონ დოლარამდე იყო, თუმცა მაყურებელი იმედგაცრუებული დარჩა იმის გამო, რომ ვერ იხილა კადრები, როდესაც ქვით უინსლეტი ლეონარდო დი კაპრიოს წინაშე შიშველი პოზირებს. ჩინეთის სახელმწიფო სტრუქტურის წარმომადგენელმა

განაცხადა, რომ კადრების ამოღება მოხდა იმის გამო, რომ მაყურებელს არ მონდომებია შიშველი უინსლეტისთვის ხელის შევლება, რითაც სხვა მაყურებელს შეუშლიდა ხელს ფილმის ყურებაში.

შიშველი ბარბი

1999 წელს სათამაშოების მწარმოებელმა ფირმა „მეთელმა“ („Mattel“) სარჩელი შეიტანა აშშ-ის სასამართლოში მხატვარ-ფოტოგრაფ ტომას ფორსაიტის წინააღმდეგ, რომელიც არღვევდა ფირმის საავტორო უფლებებს თოჯინა ბარბიზე. კერძოდ, ხან შიშველს იღებდა, ხან პოტ-დოგში სოსისის როლს ასრულებინებდა, თოჯინა ხან შამფურზე იყო წამოცმული, ხან ტოსტერში, ხან სექსუალურ პოზაში და ა.შ. სასამართლომ არ დააკმაყოფილა სარჩელი და დაადგინა, რომ ფორსაიტის მოქმედება პაროდიისაა. აშშ-ის კანონმდებლობით კი სოციალური კრიტიკა და პაროდიის არ იკრძალება.

რამდენიმე წლის შემდეგ დრეზდენის თეატრალური ფესტივალზე სპექტაკლში – „XXX Live Nude Girls“ რომელიც ახალგაზრდა ირლანდიელი კომპოზიტორის ჯენიფერ უელშის ოპერის მიხედვით დაიდგა, მთავარი გმირები – ბარბის თოჯინები – სექსით იყვნენ დაკავებული, ხოლო სპექტაკლის პიკი ბარბის გაუპატიურების სცენა იყო, ამ ფაქტზე „მეთელს“ („Mattel“) არავითარი რეაგირება არ მოუხდენია.

ტარზანი პორნო პარსკვლავი

ლეგენდარული ტარზანის შემქმნელის, ცნობილი მწერლის – ედგარ ბეროუზის მემკვიდრეებმა სასამართლოში უჩივეს 60 წლის არისტიდ მასაჩესს. რომელმაც მრავალი პორნოფილმი გადაიღო. ერთ-ერთ მათგანში კარგად ცნობილი ტარზანი მარტო ზტომა-ქროლვით, ჩიტასთან თამაშით კი არ იყო გართული, არამედ ყოველსამ წუთში ერთხელ სქესობრივ კავშირს ამყარებდა ტყის სხვადასხვა ბინადრებთან.

„ბულივარის სექსუალური მოგზაურობა“
(მუხლები: 5; 13; 32)

ფილოსოფოს ნეონილა სამუხინას ინიციატივით 2005 წლის ბოლოს

რუსეთში გამოვიდა ცნობილი ინგლისელი მწერლის – ჯონათან სვიფტის (1667-1745 წწ.) „გულივერის მოგზაურობა“, რომელშიც დამატებულია გულივერის სექსუალური თავგადასავლები ლილიპუტების ქვეყანაში. ფილოსოფოსის მტკიცებით, მან ეს ნაწარმოები ჯონათან სვიფტის ახლო მეგობრის შთამომავლებისაგან შეიძინა და ამ ჩანაწერების ნამდვილობა ექსპერტიზის მიერაა დამტკიცებული. მისივე თქმით, თავის დროზე ეს ეროტიკული ჩანაროები ამოღებული იქნა. რაზეც ჯ.სვიფტს ძალიან დასწყევტია გული.

ინგლისელი მკვლევარები დარწმუნებულები არიან ჩანაროების სიყალბეში. ასეთი მეთოდით ფულის შოვნა ახალი არაა საგამომცემლო ბიზნესში. ამიტომ მას დიდ მნიშვნელობას არ ანიჭებენ.

ემინემი აშშ-ის წინააღმდეგ (მუხლები: 18; 58)

რეჟისორმა მაიკლ უინტერბოტმა 2006 „გზა გუანტანამოსკენ“, რომელშიც მოთხრობილია გუანტანამოს ციხეში პატიმრების სასტიკ წამებასა და შეურაცხყოფაზე. ფილმში ნაჩვენებია წამების კადრები ემინემის მუსიკის ფონზე.

ემინემის ადვოკატის განცხადებით, ციხე საზოგადოებრივი დაწესებულებაა და ასეთ ადგილებში მუსიკალური ნაწარმოების გამოყენებისათვის აუცილებელია საავტორო უფლების მქონე პირის თანხმობა და მისთვის განსაზღვრული კონორარის გადახდა. აშშ-ის ციხეები საავტორო უფლების მფლობელებს ყოველწელს უხდიან კონორარს.

ემინემს არც ნებართვა მიუცია გუანტანამოს ციხისათვის სიმღერის გამოყენებაზე და არც კონორარი აუღია. ციხეს რომც შეეთავაზებინა, იგი მაინც არ მისცემდა ამის უფლებას.

ფილმის ნახვის შემდეგ ემინემის აღშფოთებას საზღვარი არ ჰქონდა. მან მიმართა ადვოკატს სასამართლოში სარჩელის შეტანის მომზადების თაობაზე აშშ-ის ხელისუფლების წინააღმდეგ.

„ტირიფები“ (მუხლი 10)

სიმღერა „ტირიფების“ ავტორია პოეტი ლია ჭილაძე, მუსიკის ავტორი – ზურა მანაგაძე. ამ სიმღერას ასრულებდა ანსამბლის „75“ სოლისტი ბესო კალანდაძე. სიმღერა მოგვიანებით დათო ზუჯაძემ შეასრულა და კიევში გრან-პრიც მიიღო. ამ კონკურსზე ლექსის ავტორად ნუგზარ ერგემლიძე გამოცხადდა. ზუჯაძის პროდიუსერმა ნატო დუმბაძემ შეცდომის გამოსწორების გარანტია მისცა პოეტს.

კვატაშიძე მერკვილაძის წინააღმდეგ

მომღერალ ქეთი მერკვილაძის სიმღერა „ქალს“ დავის საგანი გახდა. მაია კვატაშიძემ მოითხოვა ამ სიმღერაზე ტექსტისა და მუსიკის ავტორად აღიარება. 2000 წელს სასამართლომ იგი აღიარა სიმღერის ავტორად და ქეთი მერკვილაძეს აუკრძალა ამ სიმღერის შესრულება.

ბობოხიძე „ქართული ხმების“ წინააღმდეგ (მუხლი 18)

2000 წელს გამოვიდა აუდიოკასეტა „მუხამბაზი თბილისს. ქართული ხმები“ ამ კასეტაზე სხვა სიმღერებთან ერთად ჩაწერილია კომპოზიტორ იაკობ ბობოხიძის სიმღერა „ვერხვები“ („ვერხვის ფოთოლი“), რომელიც გალაკტიონ ტაბიძის ლექსზეა შექმნილი. იმ მოტივით, რომ სიმღერა მისი ნებართვისა და ჰონორარის გადახდის გარეშე გამოყენებული, კომპოზიტორი, საავტორო უფლების დარღვევის გამო ზიანის ანაზღაურებას ითხოვდა.

2001 წელს სასამართლო სხდომაზე მხარეები მორიგდნენ.

ვერკა სერდიუჩკა საავტორო უფლებათა დამრღვევი

რუსმა საესტრადო მსახიობმა ვერა სერდუჩკამ გამოუშვა ალბომი – „გამოუცემელი“ („Неизданный“), რომელშიც შესულია კომპოზიტორ ალექსანდრე ფლიარკოვსკისა და პოეტ ლეონიდ დერბენიოვის სიმღერა „Ах, мамочка“ ალბომზე მითითებულია, რომ სიმღერის ტექსტი შეთხზა დიდმა რუსმა ხალხმა. ხოლო მუსიკალური კომპოზიციის ავტორია ანდრეი დანილკო.

დერბენიოვის მემკვიდრეები და 73 წლის ფლიარკოვსკი სასამართლოში აპირებდნენ სარჩელის შეტანას. მათი ინტერესების დამცველი რუსეთის ავტორთა საზოგადოება („РАО“) და საავტორო უფლებების დამოუკიდებელი სააგენტო („НАОП“) უნდა ყოფილიყვნენ. სადაც 30 წელზე მეტია რეგისტრირებულია აღნიშნული სიმღერა.

საავტორო უფლება ბეჭდვის ჯურჯუმი (მუხლი 18)

ცნობილ ფეხბურთელ დევიდ ბექჰემს უამრავი სვირინგი აქვს სხეულზე, მათ შორის მეუღლის, შვილების სახელები და მფარველი ანგელოზი ბეჭდებზე.

საფეხბურთო გუნდ მაღრიდის „რეალის“ ხელმძღვანელობამ გადაწყვიტა ამ სვირინგის სარეკლამო მიზნებისათვის გამოყენება. სვირინგების მხატვარი ლუი მოლოი აცხადებდა, რომ გუნდის ბოსებს არა აქვთ მის მიერ მოფიქრებული სახის ამგვარად გამოყენების უფლება. მოლოიმ გაფრთხილებაც კი გაუგზავნა „რეალის“ ხელმძღვანელობას, რომელშიც სასამართლო პროცესით იმუქრებოდა. მხატვარი აცხადებდა, რომ ჯერ კიდევ 2002 წელს მიმართეს მას იაპონელებმა და 150 000 დოლარის საფასურად მფარველი ანგელოზის გამოყენების უფლებაზე ნებადართვა მოითხოვეს, მაგრამ მოლოიმ ისინი უარით გაისტუმრა. მისივე აზრით, მფარველი ანგელოზის კომერციული მიზნებისათვის გამოყენების უფლება მხოლოდ მას აქვს.

ინგლისელი იურისტები ნაწილობრივ დაეთანხმნენ მოლოის მოთხოვნას და აღნიშნეს, რომ იგი

ფლობს სააკტორო უფლებას, მაგრამ თუ ბექქემი დაამტკიცებს, რომ თანავეტორია ან თავად მიაწოდა იდეა ოსტატს სვირინგის შექმნის შესახებ, მაშინ საკუთრების უფლება ერთობლივი გახდება.

საავტორო უფლება ტაისონის სახის ტატუზე (მუხლი 18)

ბოქსიორ მაიკლ ტაისონის სახეზე ტატუს ავტორმა ვიქტორ ვით-მილმა 2011 წელს სასამართლოში შეიტანა სარჩელი ფილმ „ნაბახუსევი-2-ის“ („The Hangover-II“) შემქმნელების წინააღმდეგ, რომლებმაც ფილმის ერთ-ერთ გმირს სახეზე ტაისონის სახის ტატუ დაახატეს. ვითმილმა კომპენსაციის სახით მოითხოვა 30 მილიონი აშშ დოლარის ანაზღაურება და ფილმის გაკირავეიდან მოხსნა.

სადამ ჰუსეინი საავტორო უფლებათა დამრღვემი (მუხლები: 58-62)

39 წლის კანადელმა მხატვარმა ჯონ ირლ ბაუზერმა სარჩელი აღძრა სასამართლოში ერაყის დიქტატორ სადამ ჰუსეინის (1937-2006 წწ.) წინააღმდეგ. მხატვარი ამტკიცებდა, რომ ერაყის ყოფილმა, მიმალვაში მყოფმა დიქტატორმა უნებართვოდ გამოიყენა მისი სურათი „გამოღვიძება“ თავისი რომანის „ზაბიბა და მეფის“ საილუსტრაციოდ.

ბაუზერმა ნახატი 1998 წელს შექმნა. მასზე გამო-სახულია გაზაფხულის ალეგორიული ფიგურა, რომელიც დედამიწას ზამთრის ძილისაგან აღვიძებს. სწორედ ეს სურათი ამშვენებს 2001 წელს გამოცემულ, სადამ ჰუსეინის წიგნის გარეკანს. ამ ნაწარმოების მიხედვით ერაყში პიესაც დადგეს, რადიოსპექტაკლიც და მიუზიკლიც.

მხატვარი იმასაც აღნიშნავდა, რომ ბაზარზე ამ სურათის ფასმა საგრძნობლად იმატა, რეკლამაშიც იქნა გამოყენებული და მას ერთი ცენტიც არ მიუღია, მიუხედავად იმისა, რომ ტილო ამ დროისათვის უკვე გაყიდული ჰქონდა.

ვაჟა-ფშაველას შვილამოშლილი ფოტო

ოჯახთან ერთად ვაჟა-ფშაველას ფოტო ფშავეში ასულმა ფოტოგრაფმა გადაუღო, რომელიც ფოტოსურათის საფასურად კვერცხს, ყველსა და ერბოს იღებდა. ფოტოზე ფარი მოგვიანებით გაჩნდა. ამ ადგილას ვაჟას შვილი ლევანი იდგა, რომელიც ბოლშევიკებმა 1923 წელს დახვრიტეს. ლევანი ქაქუცა ჩოლოყაშვილის მეგობარი იყო. ფოტოზე ლევანის ამოშლა კი ასე გაამართლეს: „რად უნდა ვაჟა-ფშაველას „მოღალატე“ შვილი“

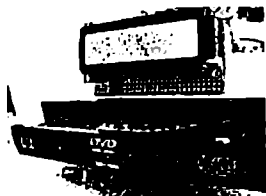
მიქელანჯელოს დავითი ამორალურია

მიქელანჯელომ თავისი უკვდავი ქმნილება „დავითი“ XVI საუკუნის დასაწყისში შექმნა. მას შემდეგ იგი შედეგად მიიჩნეოდა, ამიტომ მსოფლიოს მრავალ ქალაქში დაიდგა მისი ასლი, თუმცა, XXI საუკუნის ფლორიდაში, სადაც დგას „დავითის“ ასლი, მიიჩნიეს, რომ შიშველი მამაკაცი შეურაცხყოფს ადგილობრივი მოსახლეობის ეთიკურ და მორალურ ნორმებს. ქალაქის ხელისუფლებამ სკულპტურის დემონტაჟი ვერ გაბედა, სამაგიეროდ ქანდაკებას წელს ქვემოთ თეთრი ტილო შემოახვია.

ამერიკა ებრაების პორნოგრაფიას (მუხლები: 6; 18-19; 28-29)

2005 წლის „Info Sec-ის“ გამოფენაზე სხვა ექსპონატებთან ერთად ინფორმაციის დაცვის ტექნოლოგიები იყო გამოფენილი, მათ შორის, პროგრამული უზრუნველყოფა – „პორნოსკანერი“

პროგრამა („F4i“) ინტელექტუალურ ანალიზს უკეთებს გამოსახულებას და შლის იმ მომენტებს, რომელსაც ჩათვლის პორნოგრაფიად. გარდა პორნოგრაფიისა, პროგრამა ძალადობის და

უცენზურო სცენებსაც ადვილად ხვდება.

აშშ-ში წარმატებით იყიდება მსგავსი ე.წ. ფილტრები – ოჯახური ჩვენებისათვის გამოსაყენებელ DVD „ფილტრებისათვის“

აშშ-ის ცნობილმა კინოსტუდიებმა პოლიუდის რეჟისორთა გილდი-ასთან ერთად სარჩელი შეიტანეს სასამართლოში ამგვარი ფილტრების მწარმოებლების წინააღმდეგ. მათი მტკიცებით, ფილმის ჩვენების დროს სცენებისა და დიალოგების ამოჭრა საავტორო უფლებათა დარღვევაა.

ექსპერტების აზრით, კინოსტუდიებს ჯობდა სარჩელი უკან გამო-ეხმოთ, რადგანაც 2005 წლის 27 აპრილს აშშ-ის პრეზიდენტმა ხელი მოაწერა და ძალაში შევიდა აშშ-ის კონგრესის მიერ მიღებული კანონი – „აქტი ოჯახური ჩვენებისა და საავტორო უფლებების შესახებ“. ამ კანონის ძალით, ვიდეოაპარატურის მწარმოებლებს უფლება აქვთ, ისეთი სპეციალური ფილტრები დააყენონ თავიანთ პროდუქციაზე, რომელიც ავტომატურად ამოშლის არასასურველ სცენებს.

შეცდომა „ალუდა ქეთელაურში“?

1899 წელს გამოიცა ვაჟა-ფშაველას „თხზულებანი“, სადაც გასწორებულია „ალუდა ქეთელაურის“ ის სტრიქონები, რომელიც ადრე შეცდომით იყო გამოქვეყნებული. 1899 წლის შემდეგ ვაჟა-ფშაველამ თექვსმეტი წელი კიდევ იცოცხლა. ცნობილია, რომ ამ ხნის განმავლობაში იგი ხშირად კითხულობდა თავის საყვარელ ნაწარმოებს.

1987 წელს ახალგაზრდა ლიტერატორმა გია პაპუაშვილმა გამოთქვა მოსაზრება პოემის სიუჟეტის არალოგიკურად განვითარების შესახებ. კერძოდ, მუცალის მოკვლის შემდეგ ალუდა ჯერ დაძინებული არ იყო, რომ სადამოს დედასა და დას მოუყვა სიზმარი, თითქოს მას მუცალი მოეკლა. აქედან გამომდინარე, პაპუაშვილი თვლიდა, რომ მესამე და მეოთხე თავებს ადგილები უნდა შეცვლოდა.

ბოლშევიკები ბარათაშვილსაც მისჯდნენ

ნიკოლოზ ბარათაშვილის (1817-1845 წწ.) მიერ შექმნილი ბრწყინვალე ნაწარმოების – „ბედი ქართლისას“ 276-277-ე სტრიქონები ასე იკითხებოდა:

„რომ დღეს იქნება, თუ ხვალ იქნება,
ქართლსა დაიპყრობს რუსთ ხელმწიფება!“
1921 წლის თებერვლის შემდეგ ყველა წიგნში, მათ
შორის, სკოლის სახელმძღვანელოში ეს სტრიქონები
დღემდე ასე იკითხება:
„რომ დღეს იქნება, თუ ხვალ იქნება,
ქართლსა დაიკავს რუსთ ხელმწიფება!“

მაკარტნი და ონო (მუხლი 11)

პოლ მაკარტნიმ პროტესტი გამოთქვა ჯონ ლენონის ქერივის – იოკო ონოს ქმედებაზე, როდესაც აღმოაჩინა, რომ კომპოზიცია „Give Peace A Chance“ ავტორად არ იყო მითითებული ახალ DVD-ზე – „Lenon Legend“; მიუხედავად იმისა, რომ ეს ნაწარმოები ლენონმა დაწერა და 1969 წელს გამოვიდა ლენონისა და მაკარტნის თანაავტორობით.

ერთი წლით ადრე მაკარტნიმ თავის საკონცერტო ალბომის ბუკლეტზე მოშალა სიტყვები: „დაწერილია ლენონისა და მაკარტნის მიერ“ და თავი იმით გაიმართლა, რომ ლენონი ამ სიმღერასთან არაფერ შუაში იყო.

იოკო ონო ლენონის წინააღმდეგ

TOP RISING SEARCHES

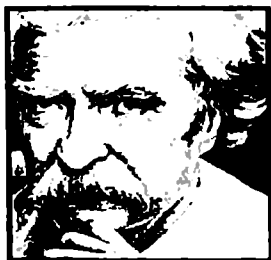

იოკო ონომ 2008 წელს სასამართლოში უწივლა მომღერალ ლენონ პერფის ჯონ ლენონის გვარის გამოყენების გამო, თუმცა ვერაფერს მიაღწია, რადგან ლენონ პერფი მომღერლის ნამდვილი სახელი იყო და არა ფსევდონიმი ან გადაკეთებული სახელი.

მარკ ტვენის ნაწარმოებებში ცვლილებები შედის

2011 წელს მარკ ტვენის (1835-1910 წწ.) შემოქმედების სპეციალ-

ისტმა აღან გრიბენმა გადაწყვიტა მწერლის ნაწარმოებების სრული კრებულის გამოცემა. ახალ გამოცემაში შესულ „პეკლბერი ფინის თავგადასავალსა“ და „ტომ სოიერის თავგადასავალში“ შეიტანა ცვლილებები, კერძოდ, „ზანგი“ და სხვა შეურაცხყოფელი სიტყვა შეიცვალა სიტყვით – „მონა“ გრიბენმა განმარტა, რომ „პეკლბერი ფინის თავგადასავალში“ ასეთი 219 სიტყვაა, „ტომ სოიერის თავგადასავალში“ კი მხოლოდ ოთხი.

აღენ გრიბენი გააკრიტიკეს ლიტერატორებმა და სხვა პირებმა, რომლებმაც განმარტეს, რომ მარკ ტვენის ლიტერატურული ენა იმდროინდელი ამერიკის ისტორიაა და არ შეიძლება ძველ ნაწარმოებებზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ნორმების გავრცელება. სიტყვების შეცვლის სანაცვლოდ, გამომცემლების აზრით, უკეთესი იქნება ასეთ ლიტერატურულ ნაწარმოებებს დაემატოს ისტორიული ცნობები და განმარტებები.

მხატვარი „კოკა-კოლას“ წინააღმდეგ (მუხლები: 16; 18)

2001 წელს მხატვარმა დიმიტრი მანჯგალაძემ სარჩელით მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა „კოკა-კოლა ბოთლერს ჯორჯიასა“ და ამერიკული „ზე კოკა-კოლა კომპანისაგან“ სოლიდარულად 1320000 ლარის დაკისრება. იგი აღნიშნავდა, რომ „კოკა-კოლას“ ლათინური გამოსახულების ქართული ლოგოტიპი შექმნა 1976 წელს. 1993 წელს ზეპირად მოელაპარაკა „კოკა-კოლას“ ქართული ფირმის პრეზიდენტ თემურ ჭყონიას, აშშ-ში „ზე კოკა-კოლას“ შტაბბინაში ლოგოტიპის გაგზავნის შესახებ. შტაბბინამ მოიწონა იგი, „საქპატენტმა“ კი რეგისტრაციაში გაატარდა როგორც სასაქონლო ნიშანი.

1993 წელს სამხატვრო საბჭოს სხდომის ოქმში დიმიტრი მანჯგალაძე მითითებულია ქართული ლოგოტიპის ავტორად, ხოლო „კოკა-კოლა ჯორჯია“ (ყოფილი „კოკა-კოლა კავკასიონი“) სამუშაოს დამკვეთად.

სასამართლომ დაადგინა, რომ „კოკა-კოლას“ ქართული ლოგოტიპი წარმოადგენს

ნახატს, რომლის ავტორია დ. მანუგაძე, რომელსაც არა აქვს საავტორო უფლებები, რადგან საავტორო სამართლით დაცვად ობიექტს არ წარმოადგენს. ხელშეკრულება კი წარმოადგენს ნარდობის ხელშეკრულებას.

„აღორძინების“ პიშვი (მუხლი 18)

2003 წლის 2 ნოემბრის საპარლამენტო არჩევნების წინ მომღერალმა დათო ხუჯაძემ ნანა ცინცაძეს სთხოვა სიმღერის ტექსტის დაწერა, რომელშიც იქნებოდა სიტყვა – „აღორძინება“ მოგვიანებით შედგა სიმღერის პრემიერა, კლიპიც გადაიღეს და ყველგან ტექსტის ავტორად გამოაცხადეს „აღორძინების“ წევრი ცოტნე ბაკურია. ცოტნე ბაკურიამ პრესკონფერენცია მოიწვია, სადაც განაცხადა, რომ ტექსტის ავტორია ნანა ცინცაძე.

ვაჟა-ფშაველას გახალსურება (მუხლი 32)

1972 წელს გამოიცა – „ქართული ხალხური პოეზია“ I ტომი (მითოლოგიური ლექსები), სადაც შევიდა ვაჟა-ფშაველას ლექსი „გაღაშქრება ლაშარის-ჯგერის დროშით“. ლექსი ანონიმურია, ე.ი. ხალხურადაა აღიარებული.

პრისიონი

საქართველოს ხალხური სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი „ერისიონი“ წლების მანძილზე იყენებდა ლექს „შატილის ასულოს“, რომელიც ხალხურად მიაჩნდა.

იოსებ ღონგიშვილის უფლებამონაცემს სარჩელი აღძრა სასამართლოში ავტორად აღიარებასთან დაკავშირებით. ღონგიშვილს ეს ლექსი 1960 წელს დაუწერა.

რია. ლექსს თავიდან „ხადიშათ“ ერქვა და „ჩეჩენთა ასულს“ ეძღვნებოდა, მოგვიანებით სათაური „შატილის ასულოთი“ შეცვალა.

2009 წელს სასამართლომ „შატილის ასულოს“ ავტორად იოსებ ლონგიშვილი აღიარა.

სიგარეტი და ხელოვნება

აშშ-ში ნიკოტინის წინააღმდეგ ბრძოლამ იმდენად მკაცრი ხასიათი მიიღო, რომ ზაღნდახან აბსურდული სიტუაცია იქმნება. ზოგიერთ შტატში სპექტაკლებიც იშლება იმის გამო, რომ მსახიობებს სიგარეტის მოკიდებაც კი ეკრძალებათ. კოლორადოს სამმა თეატრმა სასამართლოსაც მიმართა იმის გამო, რომ, მაგალითად, სპექტაკლში – „ვის ეშინია ვირჯინია ეულფის?“ – არის სცენები, სადაც მოქმედება სიგარეტის ირგვლივ „ტრიალებს“ და აუცილებელია სცენაზე მოწვეა. ზოგიერთ შტატში მსახიობებს ნება ღართეს, ე.წ. „ტყუილი სიგარეტი“ მოეწიათ, ხოლო ნამდვილი სიგარეტის მოწვევისათვის ნებართვა უნდა აეღოთ ქალაქის ხელმძღვანელობისგან, სხვა შტატებში ესეც კი იკრძალება, რადგან „ტყუილი სიგარეტიც“ მოწვევის პროპაგანდად ითვლება.

2006 წელს დიდ ბრიტანეთში ცენზურა შეეხო პოპულარულ მულტ-სერიალ „ტომი და ჯერის“ ის კადრები, სადაც ისინი ეწევიან, ამოჭრეს.

„აბა დამაცადეს!“ მხოლოდ სრულწლოვანებისთვის

რუსეთში აიკრძალა მულტფილში „აბა დამაცადეს!“ 18 წლამდე ადამიანებისთვის ჩვენება, რადგან სერიალის ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟი მგელი სიგარეტს ეწევა, ამით კი ზიანი ადგება ბავშვების ჯანმრთელობასა და განვითარებას. ტელევიზიებს მიეცა მითითება ამ სერიალის მხოლოდ ღამის საათებში გაშვების თაობაზე, ე.ი. იმ დროს, როდესაც პატარებს სძინავთ. ერთ-ერთმა ტელეკომპანიამ გადაწყვიტა „აბა დამაცადეს!“ სერიალის ეთერში გაშვება სიგარეტიანი კადრების გარეშე.

ქართველებს თავიანთი გვარები აღარ მოსწონთ (მუხლი 10)

2011 წელს თითქმის ერთდროულად გააკეთეს განცხადება მუსიკოსმა ნიკა მემანიშვილმა და პოეტმა დავით გოგიბედაშვილმა საკუთარ გვარზე უარის თქმის შესახებ. მემანიშვილმა მოითხოვა, რომ ამიერიდან იგი მოიხსენიონ ნიკოლოზ რაჭველად. ეს გადაწყვეტილება მან მშობლიური კუთხის უზომო სი-

ყვარულით ახსნა, გოგიბედაშვილმა კი ლიტერატურულ ფსევდონიმად აიღო დავით დეფი, რაც უცხოელთათვის უფრო ადვილად წარმოთქმის მიზანს ემსახურება.

მუხლი 18. ნაწარმოების ავტორის ქონებრივი უფლებები

1. ავტორს ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელს აქვს ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენების განსაკუთრებული უფლება.

2. ნაწარმოების გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ნიშნავს უფლებას, განაზოციელოს, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) ნაწარმოების რეპროდუცირება (რეპროდუცირების უფლება);

ბ) ნაწარმოების ორიგინალის ან ასლების გავრცელება გაყიდვის ან საკუთრების სხვა ფორმით გადაცემის გზით (გავრცელების უფლება); (03.06.2005 № 1585)

გ) ნაწარმოების ასლების იმპორტირება გაყიდვის ან გაქირავების ანდა საკუთრების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის მიზნით, იმ ასლების ჩათვლით, რომლებიც დამზადებულია ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობით (იმპორტის უფლება); (03.06.2005 № 1585)

დ) ნაწარმოების საჯარო ჩვენება (საჯარო ჩვენების უფლება). ეს უფლება არ გამოიყენება, თუ საჯარო ჩვენება არის სამოქალაქო ბრუნვაში გაშვებული ნაწარმოების კანონიერი შესყიდვის შედეგი;

ე) ნაწარმოების საჯარო შესრულება (საჯარო შესრულების უფლება);

ვ) ნაწარმოების საჯარო გადაცემა, პირველი ან/და ხელახალი გადაცემის ჩათვლით; აგრეთვე ნაწარმოების გადაცემა სადენით ანდა უმაღლესო კავშირ-

გაბმულობის მეშვეობით ისე, რომ ის ხელმისაწვდომი იყოს ნებისმიერი პირისათვის მის მიერ არჩეულ დროს და ადგილიდან (საჯარო გადაცემის უფლება); (03.06.2005 № 1585)

ზ) ნაწარმოების თარგმნა (თარგმნის უფლება);

თ) ნაწარმოების გადაბეჭდვა (გადაბეჭდვის უფლება).

ი) ნაწარმოების ორიგინალის ან ასლის გაქირავება ან/და მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

კ) ნაწარმოების სხვაგვარი გამოყენება. (03.06.2005 № 1585)

3. ავტორს ან განსაკუთრებული საავტორო უფლების სხვა მფლობელს უფლება აქვს მიიღოს საავტორო ჰონორარი მისი ნაწარმოების ნებისმიერი სახით გამოყენებისათვის (ჰონორარის უფლება).

4. საქართველოში ავტორის მიერ ან მისი თანხმობით ნაწარმოების ასლის პირველი გაყიდვით ამოიწურება საქართველოს ფარგლებში ავტორის უფლება მის შემდგომ გავრცელებაზე. (03.06.2005 № 1585)

5. ნოტებით გამოხატული მუსიკალური ნაწარმოების, აუდიოვიზუალური ნაწარმოების, კომპიუტერული პროგრამის, მონაცემთა ბაზის, ფონოგრამაზე ან ეიდეოგრამაზე ჩაწერილი ნაწარმოების ავტორებს ან საავტორო უფლებათა სხვა მფლობელებს ეკუთვნით აღნიშნულ ნაწარმოებთა ორიგინალის ან ასლების გაქირავების და მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის განსაკუთრებული უფლება, ამ ორიგინალზე ან ასლებზე საკუთრების უფლების მიუხედავად. (03.06.2005 № 1585)

6. არქიტექტურული, ქლაქშენელობისა და საბაღე-საპარკო პროექტების გამოყენების განსაკუთრებული უფლება მოიცავს ასეთი პროექტების განხორციელების უფლებას.

7. საავტორო ჰონორარის ოდენობა, მისი გამოანგარიშებისა და გადახდის წესი ნაწარმოების ნებისმიერი ფორმით გამოყენებისათვის დგინდება, ერთი მხრივ, ავტორს, საავტორო უფლების სხვა მფლობელს ან ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციასა და, მეორე მხრივ, მოსარგებლეს შორის დადებული ხელშეკრულებით. ნაწარმოების კაბელით ხელახალი გადაცემის შემთხვევაში საავტორო ჰონორარის ოდენობა, მისი გამოანგარიშებისა და გადახდის წესი დგინდება მხოლოდ ამ ორგანიზაციასა და მოსარგებლეს შორის დადებული ხელშეკრულებით. თუ აღნიშნული ორგანიზაცია და მოსარგებლე ვერ მიაღწევენ შეთანხმებას, ჰონორარის ოდენობას, მისი გამოანგარიშებისა და გადახდის წესს ერთ-ერთი მხარის ან მხარეების მიმართვის საფუძველზე განსაზღვრავს „საქპატენტი“. „საქპატენტის“ გადაწყვეტილება შიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში გადაწყვეტილების მიღებიდან 2 თვის ვადაში. (03.06.2005 № 1585)

8. პირს, რომელიც საავტორო უფლების ვადის გასვლის შემდეგ გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით პირველად გახდის საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომს ნაწარმოებს, რომლის გამოცემა ან საჯარო გაცნობა ადრე არ მომხდარა, ამ ნაწარმოებზე წარმოეშობა ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ქონებრივი უფლებები. (03.06.2005 № 1585)

9. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ ქონებრივ უფლებათა შეზღუდვები განისაზღვრება ამ კანონის 21-28-ე მუხლებით, იმ პირობით, რომ ასეთი შეზღუდვები ხელს არ შეუშლის ნაწარმოების ნორმალურ გამოყენებას და უსაფუძვლოდ არ შელახავს ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის კანონიერ ინტერესებს.

მცირე კომენტარი: საჯარო გადაცემა, საჯარო შესრულება და საჯარო ჩვენება განმარტებულია მე-4 მუხლის „ე“, „რ“ და „ს“ ქვეპუნქტებით. ამ დეფინიციებიდან გამომდინარე განსაზღვრული არაა ოჯახის ახლობელთა წრე, მაგრამ იგულისხმებიან მეგობრები, მეზობლები, თანამშრომლები, თანაკურსელები და მისთ., რომლებიც ნაწარმოებს ნახულობენ ან ისმენენ უფასოდ.

პინი-პუპი და ყველეული (მუხლები: 58-60)

2003 წელს რუსეთში ჩატარდა სასამართლო პროცესი, სადაც მოსარჩელე – კინოსტუდია „სოიუზმულტფილმი“ უწიოდა მოჭიქული ყველეულის მწარმოებელი ფირმის ხელმძღვანელ ალექსანდრე ვოლნოვს მისი ნაწარმის შეფუთვაზე ვინი-პუპის, საპაერო ბუშტის, ფუტკრისა და მულტფილმის სხვა პერსონაჟების უკანონო გამოყენების გამო.

სასამართლომ ვერ დაადგინა კინოსტუდია „სოიუზმულტფილმის“ სამართალმემკვიდრეობა ძველ „სოიუზმულტფილმთან“, რომელიც ბოლო 10 წელია, რაც აღარ არსებობდა. ამასთან, მხატვრებს ე. ზუიკოვსა და ე. ნაზაროვს არ გადაუციათ საავტორო უფლებები „სოიუზმულტფილმისათვის“. პირიქით, მათ სწორედ ყველეულის მწარმოებელ საწარმოს დართეს ნაწარმოების გამოყენების ნება.

აშშ-ში XXI საუკუნის დასაწყისშივე ფირმა „შტეკენ შლესინგერმა“ სასამართლოში უჩივლა კომპანია „ჟოლტ დისნეის“ ვინი-პუკის გამოსახულების გამოყენების გამო. დისნეის მხარეს მწერალ ალან სმიტის („ვინი-პუკის თავგადასავლების“ ავტორის) შეილთამ-ვილი კლერ მილნი მონაწილეობდა.

„შლესინგერის“ წარმომადგენლები აცხადებდნენ, რომ „ვინი-პუკის“ გამოსახულების გამოყენების უფლება მათ 1930 წლიდან აქვთ მპოვებული, კლერ მილნი კი ცდილობდა

„ვინი-პუკზე“ უფლება „დისნეისთვის“ დაებრუნებინა, იმ საბაბით, რომ „შლესინგერმა“ რამდენჯერმე დაარღვია მასთან გაფორმებული ხელშეკრულება.

დავით აღმაშენებელი (მუხლები: 20; 40; 42-44)

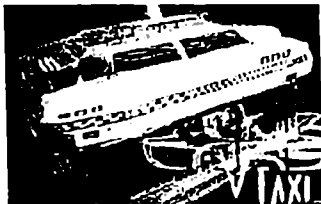
1996 წელს ქთბილისის მერმა ბ.შოშიტაიშვილმა და მოქანდაკე მ. ბერძენიშვილმა ხელი მოაწერეს ხელშეკრულებას, რომლითაც დადგენილი ვადის ფარგლებში მოქანდაკე მაღალ იდეურ-მხატვრულ დონეზე შექმნიდა ნაწარმოებს, მერია კი გარკვეულ თანხას აუნაზღაურებდა. ბერძენიშვილმა პირობა შეასრულა, მერიამ – ნაწილობრივ.

მ.ბერძენიშვილმა სასამართლოში შეიტანა სარჩელი ქონებრივი უფლებების დარღვევისა და ხელშეკრულების შეუსრულებლობის გამო.

სასამართლოს გადაწყვეტილებით მ. ბერძენიშვილის სარჩელი დაკმაყოფილდა სრულად: ქთბილისის მერიას დაეკისრა გადაუხდელი თანხისა და ჯარიმის 3% ანაზღაურება.

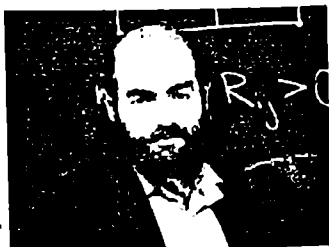
ფინელი ტაქსის მძღოლების გადასახადი (მუხლები: 63-66)

ფინეთის უზენაესი სასამართლოს დადგენილებით, ქვეყნის ტაქსის მძღოლები ვალდებული არიან, გადაიხადონ წლიური გადასახადი (20 დოლარის ეკვივალენტი) საავტორო ჰონორარი – იმ მუსიკის მოსმენისათვის, რომელსაც მგზავრები რადიოთი უსმენენ. აღებულ თანხას ავტორთა დაცვის საზოგადოება ნაწარმოების ავტორებზე ანაწილებს.

მილიონ დოლარზე უარის მთქმელი მათემატიკოსი

რუსეთში ცხოვრობს ცნობილი მათემატიკოსი გრიგორ პერელმანი. მან ამოხსნა პუანკარეს* მიერ დასმული პრობლემა. ამ პრობლემის გადაჭრისათვის დაწესებული იყო მილიონი აშშ დოლარი. რამდენიმე წლიანმა ხვეწნა-მუდარამ შედეგი ვერ გამოიღო. პერელმანმა უარი თქვა ფულად პრემიაზე, რადგან თვლიდა, რომ მეცნიერება უნდა დარჩეს სუფთად და არ იქნეს გამოყენებული კომერციის მიზნით. ამ თანხით 2011 წელს აშშ-ში შეიქმნა პუანკარეს კათედრა, რომელიც ახალგაზრდა მათემატიკოსების კვლევებს დააფინანსებს.

გ. პერელმანი სანკტ-პეტერბურგში ოროთახიან ბინაში ცხოვრობს დედასთან ერთად, არც ინტერნეტი აქვს და არც მობილური ტელეფონი.

პიკასოს ნაწარმოების ასლის გაკეთების უფლება (მუხლი 17)

ცნობილი ფრანგი ფერმწერის – პაბლო პიკასოს (1881-1973 წწ.) შემოქმედებით ტკობის სიამოვნების მისაღებად მრავალი მხატვარი ას-

* ჟიულ ანრი პუანკარე (1854-1912 წწ.) – ფრანგი მათემატიკოსი, ასტრონომი, ფიზიკოსი და ფილოსოფოსი.

ლებს ამზადებს, თუმცა ზოგიერთ მათგანს ეს საქმე პროფესიად ექცა და საკმაოდ გამდიდრდა.

იტალიელ მხატვარ დანიელ ერმეს ღონდეს „ასლების მეფესაც“ კი უწოდებენ. მან გააკეთა პიკასოს მიერ 1905 წელს შექმნილი ნაწარმოების – „ბიჭი ჩიბუხით“ – ასლი და უკანონოდ გამდიდრება მოინდომა.

ლიტვაში ასლის გაყიდვამ კრაზი განიცადა. მიუხედავად იმისა, რომ ღონდე არ მალავდა და თავიდანვე ასლის გამკეთებლად აცნობდა თავს მყიდველებს, ლიტვის საავტორო უფლებათა დაცვის სააგენტომ მიმართა პარიზის ანალოგიურ ორგანიზაციას. აღმოჩნდა, რომ მხატვარ ღონდეს პიკასოს ნაწარმოებების ასლის გაკეთების უფლება არ ჰქონდა.

ღონდე დააპატიმრეს სურათის გაყიდვის დროს, რომელსა იგი 1450 ევროდ ყიდდა, პიკასოს ორიგინალი კი თავის დროზე 100 მილიონ აშშ დოლარად გაიყიდა.

შეკვეთილ სიმღერას ელტონ ჯონი აკვირად აზასებს

ჯგუფ „როლინგ სტოუნსის“ („Rolling Stones“) ვარსკვლავის მიკ ჯაგერის ქალიშვილი და ცნობილი მოდელი ჯეიდ ჯაგერი ავანგარდული ძვირფასეულობის ქსელის „გერარდის“ („Garrard“) ღირებურობად დაინიშნა. მისი წყალობით ფირმის მოგება სულ უფრო იზრდებოდა. ელტონ ჯონის წვეულებაზე ღიზაინერ ტომ პელფიგერის ბიზნესპარტნიორმა მომღერალს 150000 გირვანქა სტერლინგი შესთავაზა ჯეიდ ჯაგერის „გერარდის“ („Garrard“) მაღაზიის პეზენტაციისათვის სიმღერის დაწერის სანაცვლოდ და

იქვე გამოუწერა ქვითარი.

ელტონ ჯონმა წინადადება მიიღო.

პოლ მაკარტნის მიერ მიძღვნილი და ნაჩუქარი სიმღერები

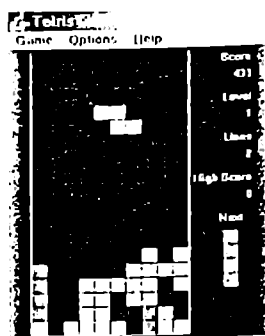
2003 წელს „ბიტლზის“ ყოფილმა წევრმა პოლ მაკარტნიმ თავის მეუღლეს და შვილს – ჰიზერსა და ბეატრიქსს – საშობაოდ სიმღერა „დედა და შვილი“ აჩუქა. ეს სიმღერა მან 60-იან წლებში შექმნა და „Let it be-ს“ ალბომში აპირებდა მის შეტანას. მაგრამ სიმღერამ დღის სინათლე მხოლოდ 40 წლის შემდეგ იხილა.

სიმღერა „მერტა, ჩემო ძვირფასო“ („Martha, My Dear“) მაკარტნიმ თავის საყვარელ ძაღლს, 16 წლის ინგლისურ ნაგახს, მარტას მიუძღვნა, რომელიც 1982 წელს მოუკვდა პოლს.

„ტეტრისის“ ავტორი რუსია (მუხლები: 35-38)

კომპიუტერული თამაში – „ტეტრისი“ მოსკოვის მეცნიერებათა აკადემიის თანამშრომელმა ალექსეი პაეიტნოვმა შექმნა XX საუკუნის 80-იან წლებში.

საბჭოთა კანონმდებლობის ნორმებიდან გამომდინარე, თამაშის გამოყენებაზე საავტორო უფლება საბჭოთა ხელისუფლებამ ფირმა „ნინტენდოს“ („Nintendo“) გადასცა გარკვეული ვადით. ამ ვადის გასვლის შემდეგ, 1996 წელს, პაეიტნოვმა შეძლო კუთვნილი ჰონორარის მიღება. ბილ გეითსმა პაეიტნოვი ფირმა „მაიკროსოფტში“ („Microsoft“) წაიყვანა სამუშაოდ.

ჯინა ლოლობრიჯიდას საჩივარი

იტალიური კინოს ვარსკვლავმა ჯინა ლოლობრიჯიდამ, რომელიც სკულპტურების შექმნით ირთობს თავს, 2004 წლის შემოდგომაზე სარჩელი შეიტანა რომის სასამართლოში ფირმა „სვაროვსკის“ წინააღმ-

დეგ. მსახიობი ამტკიცებდა, რომ ფირმის მიერ წარმოებულ, ვატიკანის წმინდა პეტრეს მოედნის მინის მინიატურაზე ნებართვა არ გაუცია. ამიტომ, საავტორო უფლების დარღვევისათვის ფირმას 7 მილიონ ევროს სთხოვდა.

ფირმა „სვაროვსკის“ ახსნა-განმარტებით, ფირმის კატალოგში აღნიშნული მინიატურა მოხსენიებულია როგორც ლოლობრიჯიდას მიერ სპეციალურად ფირმისათვის შექმნილი ნაწარმოები.

ჟაკ შირაკს მუსიკის გამოყენება აუკრძალეს

საფრანგეთის პრეზიდენტის 2002 წლის საარჩევნო კამპანიის მუსიკალური გაფორმებისათვის 69 წლის ჟაკ შირაკმა ღინჯი და კლასიკური მუსიკა აირჩია. მისმა ახალგაზრდა მხარდამჭერებმა თანამედროვე მუსიკის გამოყენება ურჩიეს. საბოლოოდ არჩეული იმდროინდელ პოპულარულ დისკო-ჯგუფ „დაფთ ფანქსა“ და ჯონ პოლიდეის სიმღერაზე შეჩერდა. მუსიკალური გაფორმების ტელევიზიით ჩვენების დღესვე „დაფთ ფანქის“ მენეჯერმა ჯგუფის სახელით აუკრძალა საფრანგეთის პრეზიდენტს საარჩევნო კამპანიაში თავიანთი მუსიკის გამოყენება. მენეჯერის განმარტებით, ჯგუფს არ სურს თავიანთი მუსიკის პოლიტიკურ პერსონებთან დაკავშირება, იქნება ეს საფრანგეთის პრეზიდენტ ჟაკ შირაკთან, თუ მისი კონკურენტი ჟოსპინთან.

შალიაპინმა ყვავს კაკალი გააგდებინა (მუხლი 17)

საბჭოთა კავშირში 1973 წლამდე მუდმივად ირღვეოდა საავტორო უფლებები. სახელმწიფო თვლიდა, რომ ინტელექტუალური საკუთრების ნებისმიერ ობიექტზე მხოლოდ თვითონაა განსაკუთრებული უფლების მფლობელი. ამის გამო თითქმის არასოდეს წაუგია სასამართლო საქმე

საავტორო უფლებების დარღვევასთან დაკავშირებით. ერთ-ერთი ასეთი იშვიათი გამონაკლისია თედორე შალიაპინის საქმე.

ოპერის ცნობილმა მიმღერალმა თედორე შალიაპინმა 1922 წელს დატოვა რუსეთი და საფრანგეთში გადავიდა საცხოვრებლად, რითაც თავი დააღწია საშინელ უკანონობას, რაც ხელს უშლიდა ნორმალურ ცხოვრებაში, მუშაობასა და ოჯახის რჩენაში.

1930 წელს საფრანგეთში გამოიცა შალიაპინის წიგნი „ჩემი ცხოვრების ფურცლები“ როგორც აღმოჩენილი, ფრანგულ გამოცემლობას საავტორო უფლებები რუსეთში დარჩენილი შალიაპინის ხელნაწერის წიგნად გამოცემაზე შეუძენია საბჭოთა სახელმწიფო ორგანიზაცია „საერთაშორისო წიგნისაგან“.

თ. შალიაპინმა სარჩელი შეიტანა საფრანგეთის სასამართლოში თავისი საავტორო უფლების დარღვევისა და მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე და მოითხოვა 2,5 მილიონი ფრანკის ანაზღაურება.

1931 წლის 9 თებერვალს სასამართლომ დააკისრა საბჭოთა კავშირს 10 ათასი ფრანკის გადახდა შალიაპინის სასარგებლოდ. მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე კი უარი უთხრა.

საბჭოთა სახელმწიფომ შალიაპინის ქმედება შურისძიებად შეაფასა ყოფილი სამშობლოს მიმართ.

მატერიალურად უზრუნველყოფილი შალიაპინი კმაყოფილი დარჩა სასამართლოს გადაწყვეტილებით. მისთვის მთავარი იყო არა თანხა, არამედ პრეცედენტი საბჭოთა სისტემის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

„ბეჭდების მბრძანებელი“ – გამდიდრების წყარო (მუხლი 37)

84 წლის კინოპროდიუსერი სოლ ზენტ-ცი კინობიზნესის ვეტერანია. იგი მონაწილეობდა ისეთი ცნობილი ფილმების გადაღებაზე, როგორებიცაა: „ვიდაცამ გუგულის ბუდე“ „გადაუფრინა“, „ამადეუსი“, „ინგლისელი პაციენტი“ ზენტცმა სტუდია „ნიუ ლაინ სინემასაგან“ 168 მილიონი დოლარი მიიღო ტრი-

ლოგია „ბეჭდების მბრძანებლის“ („The Lord of the Rings“) გადაღებიდან, მიუხედავად იმისა, რომ ერთი დღეც არ უმუშავია ფილმის შექმნაზე.

ზაენტცმა სასამართლოს საშუალებით შეძლო 2.9 მილიარდიანი ფილმის შემოსავლიდან ამ თანხის მიღება იმის გამო, რომ მან XX საუკუნის 70-იან წლებში მწერალ ჯონ რონალდ რუელ ტოლკინისაგან (1982-1973 წწ.) შეიძინა ნაწარმოების ეკრანიზაციების უფლება. მას კიდევ 20 მილიონის მიღების სურვილი ჰქონდა, ფილმის გაქირავებით მიღებული შემოსულის სწორად დათვლის შემთხვევაში.

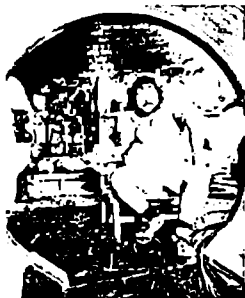
„ნიუ ლაინ სინემას“ „ბეჭდების მბრძანებლის“ რეჟისორი პიტერ ჯექსონიც უჩივის ფილმთან დაკავშირებული პლაკატების, კასეტების, DVD კასეტების და სხვა შემოსავლიდან მიღებული თანხის ნაწილის, დაახლოებით – 100 მილიონი დოლარის მიღებისათვის.

„ჰობიტის“ გადაღებამ დაიგვიანა (მუხლი 15)

„ბეჭდების მბრძანებლის“ ავტორმა, ცნობილმა ახალზელანდიელმა რეჟისორმა პიტერ ჯექსონმა 2004 წლის დასაწყისში განაცხადა, რომ მისი კინოპროექტის „ჰობიტის“ გადაღება იგვანებს. ამის მიზეზი კი კინოკომპანიების – „ნიუ ლაინ სინემას“ და „ემჯიემს“ შორის შეთანხმების მიუღწევლობა ყოფილა. ამ კომპანიებიდან პირველი „ჰობიტის“ ეკრანიზების, ხოლო მეორე – გაქირავებას უფლებას ფლობს.

შეთანხმების მიღწევისთანავე შესაძლებელი იქნება „ჰობიტის“ გადაღება, რომელიც „ბეჭდების მბრძანებლის“ მითოლოგიური ქარგის გაგრძელებად იქცევა.

გადაღებები დაიწყო 2011 წელს.

„ადამიანი-ობობას“ ავტორი მდიდრდება (მუხლები: 40; 42-44)

„ადამიანი-ობობას“ შემქმნელმა 80 წლის სტენ ლიმ 2002 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში კომპანია „მარველის“ წინააღმდეგ.

სტენ ლი აცხადებდა, რომ მას 60-წლიანი თანამშრომლობა აკავშირებს საგამომცემლო კომპანია „მარველთან“ და მასთან დადებული ხელშეკრულების შესაბამისად ეკუთვნის შემოსავლის 10 %.

სამწლიანი განხილვის შემდეგ სასამართლომ დააკმაყოფილა სტენ ლის სარჩელი და „მარველს“ დააკისრა „ადამიანი-ობობასაგან“ მიღებული შემოსავლის 10 %, გარდა ამისა, ამ ფილმის ციფრული ვერსიებისა და სარეკლამო პროდუქციის გაყიდვით მიღებული შემოსავლის ნაწილის გადახდაც. თანხა

ათვლება ფილმის გაქირავებით მიღებული შემოსავლიდან, რომელმაც 1.6 მილიარდი დოლარი შეადგინა.

„Halo“ მბრალეების წინააღმდეგ

კომპანია „ბანჯი სტუდიოს“ („Bungie Studios“) ნაწარმოების – „Halo“ მუსიკა პალესტინის ხელისუფლებამ გამოიყენა ვიდეორგოლში, რომელიც მიმართული იყო ისრაელის არმიის წინააღმდეგ. „ბანჯი სტუდიოს“ მფლობელმა, „მაიკროსოფტის“ („Microsoft“) წარმომადგენლებმა 2004 წლის იანვარში განაცხადეს, რომ არავითარი თანხმობა არ მიუციათ პალესტინის მთავრობისათვის ამ მეთოდის გამოყენების თაობაზე.

დასტინ კოფმანი და „ტუტსი“ (მუხლი 47)

დასტინ კოფმანმა სასამართლოს მიმართა ლოს-ანჯელესის ერთ-ერთი ჟურნალის მიმართ 3 მილიონი დოლარის ანაზღაურების მოთხოვნით.

სარჩელის საფუძველი გახდა კადრი ფილმიდან „ტუტსი“, სადაც ქალის ტანსაცმელში გადაცმული უმუშევარი მსახიობი კაშკაშა წითელი ფერის კაბით პოზირებს. ჟურნალმა კომპიუტერის საშუალებით კოფმანს

სხვა ფერის კაბა ჩააცვა. ეს ფოტო შევიდა „დიდი ილუზიების“ სერიაში, სადაც კლასიკად აღიარებული ფილმის გმირები მკითხველის წინაშე სხვადასხვა კაბაში გამოწყობილები წარდგნენ.

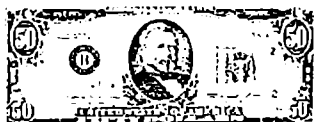
მოსამართლემ დააკმაყოფილა პოფმანის სარჩელი და უურნალს 3 მილიონი დოლარის გადახდა დააკისრა. ფედერალურმა სასამართლომ გააუქმა ეს გადაწყვეტილება.

გია მაჭარაშვილი სიმღერას ჩუქნის

2003 წელს ქართულმა გაზეთებმა გაავრცელეს ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ მომღერალმა თათია გიორგობიანმა დაასრულა ახალი კლიპის გადაღება, სადაც დუეტში მღერის 4 წლის ლიზი მალრაძესთან ერთად და აღინიშნა, რომ სიმღერა ეკუთვნის გია მაჭარაშვილს, რომელმაც იგი გოგონებს აჩუქა. გია მაჭარაშვილი აცხადებს, რომ ჩუქებასთან ერთად იგი სასყიდლიან სიმღერებსაც წერს. მისი არანჟირება 100, ბავშვებისათვის 50, ხოლო სიმღერა არანჟირებასთან ერთად 400-600 აშშ დოლარი ღირს.

რუსულან მორჩილაძის და შონჯოს სასყიდლიანი შემოქმედება (მუხლი 17)

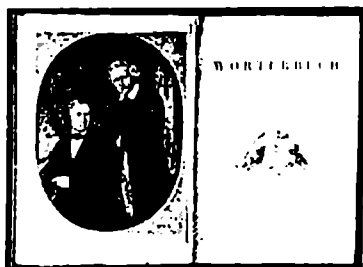

2001 წელს რუსულან მორჩილაძემ განაცხადა, რომ სიმღერას 200 დოლარად ქმნის, თუმცა ბევრიც უფასოდ დაუწერია. ანალოგიურად, დიჯეი შონჯომ განაცხადა, რომ მუსიკისათვის ტექსტს 50 დოლარად წერს.

სამომავლოდ კი ფასის მომატებას აპირებდა.

ბეთჰოვენი და ერეკლე II (მუხლები: 31-34)

ქართული წყაროები ირწმუნებიან, რომ ბეთჰოვენმა (1770-1827 წწ.) IX სიმფონია მიუძღვნა ერეკლე მეფეს (1720-1798 წწ.).

იმ პერიოდში ერეკლე მეფის სახელი საქართველოს ფარგლებს გარეთაც იყო ცნობილი. საქართველოში მოღვაწე ფრანცისკელ ბერს ბონიფაციუს ებერ-პარტს თავისი მეგობრის ღუდვიგ ვან ბეთჰოვენისთვის წერილებით გაუცვნიდა საქართველო და ქართველები, აგრეთვე ერეკლე II. ერთ წერილში კი სწერს: „ძალიან გამახარა იმ ამბავმა, რომ ირაკ-

ლიზე, რომელსაც ჩვენმა მეგობარმა მათიასმა „აღმოსავლეთის ნაპოლეონი“ უწოდა, სიმფონიის შექმნა გქონია განზრახული“

ბეთჰოვენს IX სიმფონიისთვის მართლაც მიუწერია: „ექლენება აღმოსავლეთის ნაპოლეონს“. ბევრმა ვერ გაიგო ამ სიტყვების მნიშვნელობა და სიტყვა „აღმოსავლეთი“ ამოიღეს. ამას ისე გაუბრაზებია ღიდი კომპოზიტორი, რომ საერთოდ გადაუხაზავს და სიმფონიისთვის „გოლიათური“ უწოდებია.

„Prada“ მბრძოლის „Zara“-ს (მუხლები: 58-62)

მილანში მოდის მიმდევრებს „ზარას“ („Zara“) მაღაზიის ვიტრინებთან ჩაელისას ყოველთვის „დე-ჟა-ვიუს“* განცდა ეუფლებათ. ტვიდით მორთული მანეკენები „პრადას“ („Prada“) კოლექციის ზუსტ ასლს წარმოადგენენ.

„ზარას“ („Zara“) კოლექციები სწორედ იმი-თაა ცნობილი, რომ ამა თუ იმ კოლექციიდან არის გადმოღებული.

„პრადას“ („Prada“) ხელმძღვანელმა პატრი-ციო ბარტელმა განაცხადა: თუ ვინმემ არ მოგ-ბაძა, ე.ი. შენ დაკარგე საკუთარი სტილი. „ზარა“

(„Zara“) და „H&M“ არსებობენ იმიტომ, რომ ვართ ჩვენ, მაგრამ „ზარას“ („Zara“) თავხედობამ ყოველგვარ ზღვარს გადააჭარბა, ამიტომ მივიღწევთ იმას, რომ მათ პატივი სცენ ჩვენს საავტორო უფლებებს.

ამ ბრძოლაში ბარტელს შეუერთდნენ „დაისელის“ („Diesel“), „ბრი-

* დე-ჟა-ვიუ (ფრ. Déjà vu - უკვე ნანახი) – ფსიქოლოგიური ეფექტი, რომლის დროსაც იქნება შთაბეჭდილება, რომ აღამიანი მოცემულ სიტუაციაში პირველად არ არის.

ონისა“ („Brioni“) და მოდის ინდუსტრიის სხვა მენეჯერები.

გარდა სამართლებრივი ნორმების გამოყენებისა, ისინი აპირებენ პო-
დიუმზე გამოიტანონ სხვა, ხოლო ბუტიკებში გაყიდონ სულ სხვა კოლე-
ქციები.

კანადელი კომპოზიტორები კონორარს ითხოვან სტომატოლოგიისაგან

კანადის კომპოზიტორთა კავშირის ხელმძ-
ღვანელმა ფრანს ლეფლერმა განაცხადა, რომ
დაიწყო კამპანია სტომატოლოგების წინააღ-
მდეგ, რომლებიც პაციენტებს მოსადუნებლად,
დასაწყენებლად ასშენებენ მუსიკალურ
ნაწარმოებებს. ამ ნაწარმოების ავტორები კი
არავითარ ანაზღაურებას არ იღებენ. ლეფლე-
რის აზრით, სტომატოლოგმა უნდა გადაიხადოს 90 კანადური დოლარი
(დაახლოებით 67 აშშ დოლარი) წელიწადში, რაც სიმბოლური თანხაა.

ბრიუს სპირნგსტინის გამარჯვება (მუხლები: 17; 58-62)

როკის ცოცხალმა ლეგენდამ ბრიუს სპირნგსტინ-
მა 2001 წელს ლონდონში სასამართლო პროცესი
მოიგო ბრიტანული კომპანიის „Masquerade Music“-
ის წინააღმდეგ, რომელსაც 1998 წელს უჩივლა თავისი
მუსიკის უკანონო გავრცელების გამო.

ჯექსონი კონორარს ითხოვდა

2003 წელს, ვალებში ჩავარდნილმა მაიკლ ჯექ-
სონმა გადაწყვიტა 30 წლის წინანდელი ნაწარმოების
შესრულებით ფული ეშოვნა. პატარა მაიკლი ძმებთან
ერთად მღეროდა ჯგუფში „ჯექსონ ფაივ“, რომლის

სიმღერებს ხმის ჩაშვრი კომპანია „მოტაუნ რეკორდსი“ იწერდა. ჯექსონი თავის სარჩელში აცხადებდა, რომ მას ერთი ცენტრიც არ მიუღია ამ სიმღერებისათვის. რომლის ავტორი ან თანაავტორი თვითონაა და ამიტომ საკმაოდ დიდ კომპენსაციას ითხოვდა. გარდა ამისა, ითხოვდა სიმღერების ჩანაწერის ორიგინალების გადაცემას.

„ცუდი ბიჭები“ დსთ-ში მიდიან (მუხლები: 36-39)

2004 წლის თებერვალში რუსულმა კომპანიამ „მედია-სერვის-2000-მა“ ხელი მოაწერა კომპანია „ინტეს-თან“, „პლეი სტეიშენ“ („PS“) თამაშ „ბედ ბოის – II-ს“ („Bad Boys II“) დისტრიბუციაზე დსთ-ს ქვეყნებში. კომპანიის „ბლიზ გაიმსის“ („Blitz Games“) მიერ შექმნილამ თამაშის რუსულენოვანი ვერსია აღნიშნულ ტერიტორიაზე უნდა გავრცელებინა „მედია-სერვის-2000-ს“

ჯორჯ მაიკლს ფული არ უნდა

მულტიმილიონერმა მუსიკოსმა ჯორჯ მაიკლმა განაცხადა, რომ მას არც ფული და არც დიდება აღარ იზიდავს. აღარც ახალი ალბომის ჩაწერას აპირებს. სამაგიეროდ, თავის სიმღერებს უფასოდ გაავრცელებს ინტერნეტით.

„მეფე ლომს“ სიმღერისთვის უჩივიან (მუხლი 17)

2004 წელს კინოსტუდია „უოლტ დისნეის“ წინააღმდეგ სარჩელი აღიძრა სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკის სასამართლოში მულტფილმ „მეფე ლომში“ გამოყენებული სიმღერისათვის – „ლომს დღეს სძინავს“.

სიმღერის ავტორია სამხრეთაფრიკელი სოლომონ ლინდი, რომელიც 1962 წელს გარდაიცვალა სრულ სილატაკეში იოჰანესბურგის ერთ-ერთ რაიონში. ლინდის სიმღე-

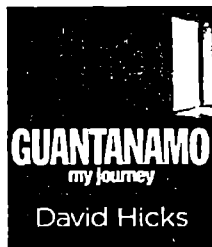
რას ასრულებდა ჯგუფი „თოუქენი“ და 1961 წელს აშშ-ის პოპულარულ სიმღერებს შორის პირველ ადგილზე გავიდა. საერთო ჯამში ეს სიმღერა 150-მდე მომღერალმა შეასრულა. მემკვიდრეებს კი სულ თხუთმეტი ათასი აშშ დოლარი აქვთ მიღებული.

სოლომონ ლინდის სამი ქალიშვილი და ათი შვილიშვილი კინოსტუდიისაგან 1,6 მილიონ დოლარს ითხოვნენ საავტორო უფლების დარღვევის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისათვის.

ავსტრალიური ცენზურა (მუხლი 5)

სიდნეის სასამართლომ გუანტანამოს ციხის ყოფილ პატიმარ დევიდ ჰიქსს თავისი მეჩუარების წიგნიდან შემოსავლის მიღება აუკრძალა. სახელმწიფოს მიერ შეტანილი სარჩელი ეყრდნობოდა იმ ნორმას, რომელიც კრძალავს მსჯავრდებულებისათვის თავიანთი ძველი დანაშაულებიდან გამორჩენის მიღებას.

წიგნი 2011 წლის ოქტომბერში გამოვიდა და ერთ თვეში 11000 დოლარის შემოსავალი მოუტანა ჰიქსს. სასამართლომ ისე გაუყენა საბანკო ანგარიშები ყოფილ პატიმარს, რომ მან თანხის დახარჯვა ეერ მოასწრო.

მიხეილ ჟაროვი და რუსული პორნოგრაფია (მუხლები: 17; 35)

ცნობილი რუსი მსახიობის მიხეილ ჟაროვის (1899-1981 წწ.) შეილმა, მცირე თეატრის მსახიობმა ანა ჟაროვამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში გამომცემლობა „ად მარგინემისა“ და მწერალ ვლადიმირ სოროკინის წინააღმდეგ წიგნის, „Голые люди“-ს ყდაზე მიხეილ ჟაროვის ფოტოს, კერძოდ ფილმ „ინჟინერ კოჩინის შეცდომიდან“ კადრის გამოყენების გამო.

თავის დროზე სკანდალურად ცნობილი ნაწარმოები — სოროკინის აღნიშნული წიგნი — საფუძველი გახდა მწერლის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის საქმის აღძვრისა „პორნოგრაფიის გავრცელების“ ბრალდებით.

2002 წლის ზაფხულში ახალგაზრდულმა მოძრაობა „ერთად მავალებმა“ მოსკოვის დიდ თეატრთან საჩვენებელი აქციაც კი მოაწყო და სოროკინის ათეულობით წიგნი გაანადგურა.

ანა ჟაროვა საავტორო უფლების დარღვევისა და მორალური ზიანის ანაზღაურებისათვის გამომცემლობისა და ავტორისაგან ითხოვდა ერთ მილიონ დოლარამდე თანხას.

2004 წლის იელისში ქ. მოსკოვის რაიონულმა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ჟაროვას სარჩელი. სასამართლო ექსპერტიზის დასკვნით, ყდაზე გამოყენებული მიხეილ ჟაროვის ფოტო ფოტოსინჯია ფილმისათვის და არა კადრი ფილმიდან. სინჯებზე თანხმობა კი ცნობილი მსახიობისაგან მიღებული პქონდათ. მოსარჩელეს უარი ეთქვა მორალური ზიანის ანაზღაურებაზეც.

მუხლი 19. ქონებრივი უფლებები ქომაიუტარულ პროგრამებზე და მონაცემთა ბაზებზე

1. კომპიუტერული პროგრამის ავტორი ამ კანონის მე-18 მუხლით განსაზღვრულ უფლებებთან ერთად სარგებლობს განსაკუთრებული უფლებით, განახორციელოს, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) კომპიუტერული პროგრამის რეპროდუცირება ნებისმიერი საშუალებითა და ფორმით, მთლიანად ან ნაწილობრივ. თუ ასეთი რეპროდუცირება ესაჭიროება კომპიუტერული პროგრამის ჩატვირთვას, ჩვენებას, მუშაობას, გადაცემას (ტრანსმისიას) ან შენახვას, აუცილებელია ავტორის თანხმობა;

ბ) კომპიუტერული პროგრამის პროგრამირების ერთი ენიდან მეორე ენაზე გადატანა, ადაპტირება, სისტემატიზება ან სხვაგვარი ცვლილება და მიღებული შედეგების რეპროდუცირება იმ პირის უფლებების დაცვით, რომელიც ცვლის კომპიუტერულ პროგრამას; (03.06.2005 № 1585)

გ) აბოლებულია (03.06.2005 № 1585)

2. მონაცემთა ბაზის ავტორი ამ კანონის მე-18 მუხლით განსაზღვრულ უფლებებთან ერთად სარგებლობს განსაკუთრებული უფლებით, განახორციელოს, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) მონაცემთა ბაზის დროებითი ან მუდმივი რეპროდუცირება ნებისმიერი საშუალებითა და ფორმით, მთლიანად ან ნაწილობრივ;

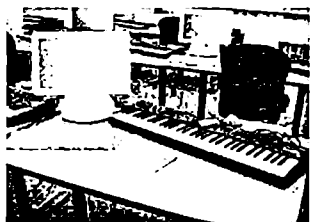
ბ) მონაცემთა ბაზის თარგმნა, ადაპტირება, სისტემატიზება ან სხვაგვარი ცვლილება და მიღებული შედეგების რეპროდუცირება, გავრცელება, საჯარო გადაცემა, ჩვენება ან შესრულება; (03.06.2005 № 1585)

გ) ამოღებულია (03.06.2005 № 1585)

დ) ნებისმიერი გადაცემა, ჩვენება ან შესრულება საზოგადოების წინაშე, დიალოგური, პირდაპირი ტრანსლაციის ჩათვლით.

მცირე კომენტარი: კომპიუტერული პროგრამისა და მონაცემთა ბაზის დეფინიცია მოცემულია მე-4 მუხლის „კ“ და „ნ“ ქვეპუნქტებში. კომპიუტერული პროგრამა წარმოადგენს ლიტერატურულ ნაწარმოებს (იხ. მე-9 მუხლი). მონაცემთა ბაზა კი ესაა მონაცემებისა და ინფორმაციის ერთ-გვარი საცავი, საწყობი, კართოთეკა, რომელიც ხელმისაწვდომია ნებისმიერი პირისათვის. მონაცემთა ბაზა შეიძლება შეიცავდეს როგორც საავტორო უფლებით დაცულ, ისე დაუცველ მასალას. პროგრამა „კოდექსის“ საკანონმდებლო ბაზა შეიცავს კანონებს, კანონქვემდებარე აქტებს, სასამართლოს გადაწყვეტილებებს და ა.შ. არცერთი მათგანი ცალკე აღებული არ წარმოადგენს საავტორო უფლების ობიექტს. „კოდექსი“ კი დაიცვება საავტორო უფლებით, რადგან წარმოადგენს გარკვეული სისტემით, მეთოდით განლაგებულ მასალათა კრებულს. მე-18 და მე-19 მუხლებში უფლებათა ჩამონათვალში ბევრი თანხვედრაა.

მუსიკის დასაწერად განათლება საჭიროა აღარაა

პლიმუთის (დიდი ბრიტანეთი) უნივერსიტეტის „მომავლის მუსიკის“ ლაბორატორიაში შექმნეს ტექნოლოგია, რომელიც ადამიანებს აზრისგან კომპოზიციის შექმნის შესაძლებლობას მისცემს.

მოწყობილობა, ე.წ. „ქუდი“ წარმოადგენს ენცეფალოგრამის გადასაღებ 128 ელექტროდს, რომელიც ადამიანს თავზე უნდა დაეხუროს.

ტექნოლოგიის შემუშავებელთა თქმით, მათი მთავარი საიღუმელო ისეთი პროგრამის შექმნაა, რომელიც თავის ტვინის სიგნალებს გადაამუშავებს და კომპიუტერს მელოდის სახით უგზავნის.

ამრიგად, სრულიად აღარაა საჭირო მუსიკალური განათლების მიღება, საკმარისი იქნება „ქუდის“ თავზე დახურვა და მელოდის შინაგანად წარმოადგენა, დანარჩენზე კომპიუტერი იზრუნებს – გარდაქმნის მას მუსიკად, ამასთან, ავტორობაზე პრეტენზიაც არ ექნება.

მოპარული სურათების მოსაპოვანი მონაცემთა ბაზა

THE ART LOSS ■ REGISTER

www.artloss.com

1991 წელს ლონდონში დაარსდა ფირმა „ALR (Art Loss Register)“, რომელსაც 10 ძირითადი და 25 წარმომად-

გენელი ჰყავს ლონდონში, ნიუ-იორკში, ამსტერდამში, ბატეში, კიოლნსა და ნიუ-დელიში. ფირმის ძირითადი საქმიანობა მოპარული ფერწერული ტილოების მიგნებაა. გარდა ამისა ფირმა დაკავებულია დაკარგული სახვითი ხელოვნების ნაწარმოებების, წიგნების, მარკებისა და ავტომობილების მოძებნით. ფირმის ძირითადი შეძკვეთი ინტერპოლია, თუმცა იღებენ შეკვეთებს კერძო პირებისგანაც. ფირმამ შექმნა იმ ნაწარმოებთა თითქმის სრულყოფილი კომპიუტერული მონაცემთა ბაზა, რომლებიც მოპარული ან დაკარგულია. „ALR-ს“ უკვე ნაპოვნი აქვს სეზანის, დელაკრუას, მონეს, ჯაკომეტის და სხვათა სურათები. ფირმის მომსახურება სულ 50 აშშ დოლარი ღირს.

მოპარული საბუღალტრო პროგრამა

რუსეთში დააპატიმრეს ერთ-ერთი ფირმის პროგრამული უზრუნველყოფის აღმინისტრატორი ქალი. მან ინტერნეტიდან გადაწერა საბუღალტრო პროგრამა, მოახდინა მისი მოდიფიცირება ისე, რომ შესაძლებელი გახდა სპეციალური დამცავი საშუალებების გარეშე მისი გამოყენება. პროგრამას იგი მომხმარებელს სთავაზობდა გაზეთის საშუალებით, თუმცა არ მალავდა, რომ აღნიშნული პროგრამა არალიცენზირებული იყო. ლიცენზირებული პროგრამა 2800 აშშ დოლარად იყიდებოდა, აღმინისტრატორი კი 100 აშშ დოლარად ასაღებდა მას.

პლაგიატ-ინფორმი (მუხლი 58)

კომპანია „სოფტინფორმა“ გამოუშვა ახალი ვერსია პროგრამისა –

„პლაგიატ-ინფორმი“, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია ნებისმიერ დოკუმენტში პლაგიატის აღმოჩენა. პროგრამა ეძებს ტექსტის არა მარტო მორფოლოგიურ თავისებურებებს, არამედ სინონიმებსაც, რაც შესაძლო პლაგიატობის მაღალი ხარისხით დადგენას უზრუნველყოფს.

პენსიონერის გასამართლება (მუხლი 58)

რუსეთის ქ. ეკატერინბურგში გაასამართლეს 77 წლის პენსიონერი, რომელმაც დაუდგენელი პირებისაგან შეიძინა პროგრამები: „Adobe“, „AutoDeck“ და „AutoCAD“ მოგვიანებით ეს პროგრამები დააინსტალირა სხვადასხვა სამსახურების სამუშაო კომპიუტერებზე.

სასამართლომ პენსიონერს მიუსაჯა 18-თვიანი პირობითი სასჯელი და ჯარიმა – 100 აშშ დოლარი.

მუხლი 20. სახვითი ხელოვნების ნაწარმოების ავტორის უფლებები

1. სახვითი ხელოვნების ნაწარმოების ავტორს უფლება აქვს მოსთხოვოს ნაწარმოების მესაკუთრეს, მისცეს საშუალება განახორციელოს თავისი ნაწარმოების რეპროდუცირება (დაშვების უფლება). ამასთან, მესაკუთრეს არ შეიძლება მოეთხოვოს ნაწარმოების მიტანა ავტორთან.

2. სახვითი ხელოვნებისა და ფოტოგრაფიული ნაწარმოების ორიგინალის პირველად გასხვისების შემდეგ მისი ყოველი მომდევნო გაყიდვის შემთხვევაში, მათ შორის, პროფესიონალი შუამავლების (სამშატერო სალონის, სახვითი ხელოვნების გალერეის და სხვ.) მეშვეობით, ავტორს ან მის მემკვიდრეებს უფლება აქვთ გამყიდველისაგან მიიღონ პონორარი შემდეგი ოდენობით: (03.06.2005 № 1585)

- ა) თუ გასაყიდი ფასია 500 ლარიდან 100 000 ლარამდე – 4%;
- ბ) თუ გასაყიდი ფასია 100 000,01 ლარიდან 400 000 ლარამდე – 4000 ლარს + 100 000,01 ლარს ზემოთ თანხის 3%;
- გ) თუ გასაყიდი ფასია 400 000,01 ლარიდან 700 000 ლარამდე – 13000 ლარს + 400 000,01 ლარს ზემოთ თანხის 1%;

დ) თუ გასაყიდი ფასია 700 000,01 ლარიდან 1 000 000 ლარამდე – 16000 ლარს + 700 000,01 ლარს ზემოთ თანხის 0,5%;

ე) თუ გასაყიდი ფასია 1 000 000 ლარზე მეტი – 17500 ლარს + 1 000 000 ლარს ზემოთ თანხის 0,25%.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი პონორარის შეგროვება ხორციელდება ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის მეშვეობით, რომლის მოთხოვნის საფუძველზედაც სახვითი ხელოვნების ან ფოტოგრაფიული ნაწარმოების გამყიდველი ვალდებულია წარუდგინოს მას გამყიდვების შესახებ ინფორმაცია. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი პონორარი (გადასახადების გადახდის გარეშე) არ უნდა აღემატებოდეს 25 000 ლარს. (03.06.2005 №1585)

4. ამ მუხლის მიზნებისათვის მე-2 პუნქტში აღნიშნულ სახვითი ხელოვნებისა და ფოტოგრაფიული ნაწარმოების ორიგინალს უთანაბრდება ავტორის მიერ ან მისი ნებართვით შეზღუდული რაოდენობით დამზადებული ორიგინალის ასლები. (03.06.2005 №1585)

5. აკრძალულია ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული უფლების გასხვისება, რომელიც კანონით ან ანდერძით მექვიდრუობის წესით გადაღის მხოლოდ ავტორის მექვიდრეზე საავტორო უფლების მოქმედების ვადით. (03.06.2005 №1585)

მცირე კომენტარი: მე-2 პუნქტი ითვალისწინებს ე.წ. მიდევნების უფლებას* ეს უფლება გამოიყენება მხოლოდ საჯარო (აუქციონზე, სალონში, გალერეასა და ა.შ.) გამყიდვის დროს. ზოგიერთ ქვეყანაში (გერმანიაში, ბრაზილიაში, ურუგვაიში) ამ უფლების გამოყენება ხდება ნებისმიერი გამყიდვის დროს.

მატიის მემკვიდრეობა (მუხლი 7)

XIX-XX საუკუნის რუსი ვაჭრები – მოროზოვი და შჩუკინი ხშირად სტუმრობდნენ პარიზს. ვაჭრები არასდროს მუნწობდნენ და იძენდნენ იმდროინდელი ხელოვნების ნაწარმოებებს, რომლებიც იმჟამად შედევერებად ჯერ კიდევ არ ითვლებოდნენ და ჩამოპქონდათ რუსეთში.

* პირველად ეს უფლება შემოიღო ფრანგულმა კანონმდებლობამ 1920 წლის 20 მარტს. ამ უფლებას ითვალისწინებს ბერნის კონვენცია მე-14" მუხლი.

1918 წელს ლენინის დეკრეტით მოხდა კოლექტივის ნაციონალიზაცია. მხოლოდ 1960 წელს იხილა დღის სინათლე ანრი მატისის (1869-1954 წწ.) „ცეკვამ“ (1909 წ.). ამის შემდეგ მრავალჯერ მიმართეს სასამართლოს შჩუკინის მემკვიდრეებმა, რათა მათთვის ეს ნაწარმოები დაებრუნებინათ. სასამართლოს გადაწყვეტილება ყოველთვის ერთნაირი იყო – ნაწარმოების მფლობელ-მესაკუთრეა რუსეთის ფედერაცია.

2006 წლიდან მატისის მემკვიდრეებმა განაახლეს დავა მატისის ნაწარმოებზე, მაგრამ არა მფლობელობა-საკუთრებაზე, არამედ – ასლების დამზადების უფლებაზე.

მატისის და პიკასოს მემკვიდრეების ადვოკატმა განაცხადა, რომ მატისი ყოველთვის ინარჩუნებდა ასლის დამზადებისათვის უფლების გადაცემის ნებართვას. ამასთან დაკავშირებით, ადვოკატმა მტკიცებულებად მოიყვანა კანდინსკის 1911 წლის წერილი, რომლითაც იგი მატისს სთხოვს მოსკოვში შჩუკინის საკუთრებაში არსებულ „ცეკვის“ ასლის გაკეთების ნებართვას.

თავი III. ქონებრივი უფლებების შემოღება

მუხლი 21. ნაწარმოების რეპროდუცირება ფიზიკურ პირთა მიერ პირადი სარგებლობისათვის

1. დაშვებულია მართლზომიერად გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი ნაწარმოების რეპროდუცირება ფიზიკური პირის მიერ მხოლოდ პირადი სარგებლობისათვის ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო ჰონორარის გადახდის გარეშე, გარდა ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. (03.06.2005 № 1585)

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტი არ გამოიყენება:

ა) არქიტექტურული ნაწარმოებების შენობა-ნაგებობათა ფორმით რეპროდუცირებისას;

ბ) ელექტრონული მონაცემთა ბაზების რეპროდუცირებისას, გარდა ამ კანონის 28-ე და 30-ე მუხლებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა; (03.06.2005 № 1585)

გ) კომპიუტერული პროგრამების რეპროდუცირებისას, გარდა ამ კანონის

28-ე და 29-ე მუხლებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა;

დ) წიგნების (ბილიანად), ნოტებისა და სახვითი ხელოვნების ნაწარმოებების რეპროგრაფიული გამრავლებისას;

ე) აუდიოვიზუალური ნაწარმოების, ფონოგრამაზე ან ვიდეოგრამაზე ჩაწერილი ნაწარმოების რეპროდუცირებისას. (03.06.2005 № 1585)

3. ფიზიკურ პირთა მიერ პირადი სარგებლობისათვის რეპროდუცირებისას აუდიოვიზუალური ნაწარმოების ან ფონოგრამაზე ჩაწერილი ნაწარმოების ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელს, ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული წესისაგან განსხვავებით, უფლება აქვს მიიღოს შესაბამისი ჰონორარი.

4. ჰონორარი გადაიხდება პირადი სარგებლობისათვის რეპროდუცირებისას გამოსაყენებელ მოწყობილობათა (აუდიო- და ვიდეომანქანოფონებისა და სხვა მოწყობილობათა) და მატერიალურ მატარებელთა (ფონო- და ვიდეოფირების, კასეტების, ლაზერული ფირფიტების, კომპაქტფირფიტებისა და სხვა მატერიალურ მატარებელთა) მწარმოებლებისა და იმპორტიორების მიერ.

5. ჰონორარის შეგროვებასა და განაწილებას ახორციელებს იმ ორგანიზაციათაგან ერთ-ერთი, რომლებიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავენ ავტორთა, შემსრულებელთა და ფონოგრამების დამამზადებელთა ქონებრივ უფლებებს, ამ ორგანიზაციათა შორის შეთანხმების შესაბამისად. თუ შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, ჰონორარი ნაწილდება შემდგენიარად: 40 პროცენტი – ავტორებს, 30 პროცენტი – შემსრულებლებს, 30 პროცენტი – ფონოგრამების დამამზადებლებს. აღნიშნულ ორგანიზაციებს უფლება აქვთ ფიზიკური და იურიდიული პირებისაგან, მათ შორის, სახელმწიფო ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისაგან მოითხოვონ ინფორმაცია ამ მუხლის მე-4 პუნქტში მითითებულ მოწყობილობათა და მატერიალურ მატარებელთა წარმოებისა და იმპორტის შესახებ.

6. ჰონორარის ოდენობა და გადახდის წესი განისაზღვრება, ერთი მხრივ, აღნიშნულ მწარმოებლებს ან იმპორტიორებს და, მეორე მხრივ, ერთერთ იმ ორგანიზაციას შორის შეთანხმებით, რომლებიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავენ ავტორთა, შემსრულებელთა და ფონოგრამების დამამზადებელთა ქონებრივ უფლებებს. თუ მხარეები ვერ მოაღწევენ შეთანხმებას, ჰონორარის ოდენობას, მისი გამოანგარიშებისა და გადახდის წესს ერთ-ერთი მხარის ან მხარეების მიმართვის საფუძველზე განსაზღვრავს „საქსატენტი“. „საქსატენტის“ გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში გადაწყვეტილების მიღებიდან 2 თვის ვადაში. (03.06.2005 № 1585)

7. ჰონორარი ნაწილდება იმ ნაწარმოებების ავტორებსა და საავტორო ან მომხდენვე უფლებების სხვა მფლობელებს შორის, რომლებიც მითითებულია ამ მუხლის მე-3 და მე-5 პუნქტებში. (03.06.2005 № 1585)

8. ჰონორარი არ გადაიხდებიან ამ მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებულ მოწყობილობებსა და მატერიალურ მატარებლებთან დაკავშირებით, რომლებიც წარმოადგენს:

ა) ექსპორტის საგანს;

ბ) პროფესიულ მოწყობილობას, რომელიც არ არის განკუთვნილი საშინაო გამოყენებისათვის.

9. ჰონორარი აგრეთვე არ გადაიხდებიან ფიზიკურ პირთა მიერ აღნიშნული მოწყობილობებისა და მატერიალური მატარებლების პირადი მიზნით იმპორტირების შემთხვევაში.

10. საავტორო უფლებებით დაცული ნაწარმოებების ამ კანონით გათვალისწინებული რეპროდუცირების უფლება არ ვრცელდება დროებით ასლზე. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტით აკრძალულია წიგნების მთლიანად გადაღება, რაც ქართულ რეალობაში არ სრულდება.

მარშაკები „Машина Времени“-ს წინააღმდეგ (მუხლები: 16-18; 22-30; 58-59)

ცნობილი რუსი პოეტის – სამუილ მარშაკის (1887-1964 წწ.) შვილიშვილებმა 2004 წელს სარჩელი შეიტანეს სასამართლოში სარეკლამო სააგენტო „ბალანს დეველოპმენტის“ და ტურისტული სააგენტოს „მამინა ვრემენის“ („Машина времени“) წინააღმდეგ. სააგენტომ, მარშაკის შემოქმედების თანხმობის გარეშე გამოიყენა ლექსი – „მანდილოსანი ბაგაჟს აბარებდა“ („Дамы сдавала багаж“) ტურისტული სააგენტო „მამინა ვრემენის“ („Машина времени“) სარეკლამო ბადისათვის. რეკლამაში ნახსენები იყო მუსიკოსი ანდრეი მაკარევიჩი.

მოპასუხეები აცხადებდნენ, რომ რეკლამა შეკვეთით შეიქმნა. ამასთან, გამოყენებული იყო ლექსის ციტატა (მხოლოდ 8 სტრიქონი), რაზეც ნებართვის აღება აუცილებელი არ არის.

ირლანდიაში კინალამ ღიღინი აიკრძალა (მუხლები: 18; 24; 63-65)

ირლანდიის კლავმანანშირის საგრაფოს მალაზია „A&T Food-ში“ 56 წლის სანდრა ბერტი მუშაობდა. მომხმარებელთა კეთილგანწყობის შესანარჩუნებლად ამ მალაზიის რადიოში ხშირად ისმოდა სასიამოვნო მუსიკა. მუსიკალურ ნაწარმოებებზე საჯარო შესრულების კონტროლის ორგანიზაცია „PRS-მა“ კონსორარის გადახ-

დის გარეშე მუსიკალური ნაწარმოების გამოყენებისათვის მალაზიის მეპატრონეს მოსთხოვა შესაბამისი ლიცენზიის გაფორმება და თანხის გადახდა, რაზეც მეპატრონემ უარი განაცხადა და საერთოდ გათიშა რადიო.

რადიოს გათიშვა ყველაზე მტკივნეული აღმოჩნდა მალაზიის თანამშრომლებისათვის, რომლებსაც მთელი დღე უწყველად მალაზიაში ყოფნა, საქონლის დალაგება თაროზე და სხვა – ერთი და იგივე ქმედებების შესრულება.

სანდრა ბერტს ჰქონდა ჩვევა – ღიღინებდა თავისი საყვარელი ჯგუფის – „როლინგ სტოუნსის“ სიმღერებს. ღიღინი ხანდახან შედარებით ხმამაღლა გამოსდიოდა.

შეამჩნიეს რა ეს, „PRS-ის“ წარმომადგენლებმა ბერტს მოსთხოვეს ლიცენზიის შეძენა, იმის გამო, რომ იგი სხვის მუსიკას იყენებდა მომხმარებლის თანდასწრებით, წინააღმდეგ შემთხვევაში დაემუქრნენ რამდენიმე ათასი ფუნტი სტერლინგით დაჯარიმებას.

სანდრა ბერტმა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით პასუხი გასცა „PRS-ს“ და განაცხადა, ამ ჩვევას მაინც ვერ გადააჩვევდნენ სკოჩითაც რომ აეკრათ პირი. პრესაში ინფორმაციის გაჟონვის შემდეგ „PRS-ის“ წარმომადგენლობამ ბოდიში მოუხადა სანდრა ბერტს და კონფლიქტი ამოწურულად მიიჩნია.

ოჯახი ღაისაჯა (მუხლები: 17-18; 58-60)

ხმისჩამწერმა ამერიკულმა კომპანიამ მოითხოვა პამელა და ჯეფერი ჰაუელის სამაგალითო დასჯა მუსიკალური კომპოზიციების უკანონო გავრცელების გამო თავიანთი პერსონალური კომპიუტერიდან პროგრამა „Kazaa-ს“ საშუალებით.

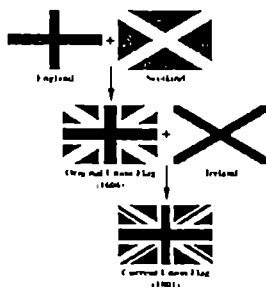
ჰაუელები უარყოფდნენ წარდგენილ ბრალდებას და აცხადებდნენ,

რომ პროგრამა „Kazaa“ დააყენეს არა კომპოზიციების გასავრცელებლად, არამედ პირადი გამოყენების მიზნით. ამავე მიზნით იყო ჩაწერილი დისკზე მუსიკალური ფაილები, რომელიც ჩხრეკის დროს მათ აღმოუჩინეს.

სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო ჰაუელების მტკიცება და მათ სააგტორო უფლებების დარღვევისათვის დააკისრა 40 500, ხოლო სასამართლო ხარჯებისათვის – 350 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

კონსერვატორი ინგლისელები

კარდიფის ჟურნალისტიკის სკოლის დირექტორმა იან პარგრივმა მოითხოვა სააგტორო უფლებებთან დაკავშირებული 300 წლიანი კანონების შეცვლა, როგორც თანამედროვე ცხოვრებასთან შესაბამისი.

დიდ ბრიტანეთში, ირლანდიასა და მალტაზე დაუშვებელია ოფიციალურად შეტენილი იმ „CD“ ან „DVD“ დისკებიდან საკუთარ მობილურ ტელეფონზე ან სხვა მოწყობილობებზე ნაწარმოების გადაწერა, თუნდაც ეს პირადი სარგებლობისთვის

იყოს გათვალისწინებული. პროფესორის აზრით, ეს აკრძალვები პროგრესის წინააღმდეგაა მიმართული. ამასთან, მან გამოთვალა, რომ ინტელექტუალური საკუთრების რეფორმა დიდ ბრიტანეთს ყოველწლიურად 8 მილიარდი ფუნტი სტერლინგით ბიუჯეტის შექცევას უზრუნველყოფს.

მეხლი 22. ნანარკოვების რეპროგრაფიული გამრავლება გიგალოთაქების, არქივებისა და საგანმანათლებლო დანახაველებების მიერ

დაშვებულია რეპროგრაფიული გამრავლება პირდაპირი და არაპირდაპირი მოგების მიუღებლად, ავტორის ან სააგტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის სააგტორო პონორარის გადახდის გარეშე, მაგრამ გამოყენებ-

ული ნაწარმოების ავტორისა და დასესხების წყაროს აუცილებელი მითითებით, ზოლო ცალკეულ შემთხვევებში – იმ მოცულობით, რომელიც განსაზღვრულია დასახული მიზნით. ასეთი რეპროგრაფიული გამრავლება დაიშვება:

ა) ერთეულ ასლად, მართლზომიერად გამოცემული ნაწარმოების განდგურებული, დაკარგული ან სარგებლობისათვის გამოუსადეგარი ასლების შესაცვლელად ბიბლიოთეკებისა და არქივების მიერ; სხვა ბიბლიოთეკების ფონდებიდან დაკარგული, განდგურებული ან სარგებლობისათვის გამოუსადეგარი ასლების შესაცვლელად ამ ბიბლიოთეკებისათვის გადაცემის მიზნით, თუ ასეთი ასლების მიღება ჩვეულებრივ პირობებში სხვა გზით შეუძლებელია; (03.06.2005 № 1585)

ბ) ერთეულ ასლად, მართლზომიერად გამოცემული ცალკეული სტატიებისა და სხვა მცირე მოცულობის ნაწარმოებების ან წერილობითი ნაწარმოების მოკლე ნაწყვეტებისა (კომპიუტერული პროგრამების გარდა) ბიბლიოთეკებისა და არქივების მიერ, ფიზიკურ პირთა მოთხოვნით, სასწავლო, სამეცნიერო ან პირადი მიზნით; (03.06.2005 № 1585)

გ) მართლზომიერად გამოცემული ცალკეული სტატიებისა და სხვა მცირე მოცულობის ნაწარმოებების ან წერილობითი ნაწარმოების მოკლე ნაწყვეტებისა (კომპიუტერული პროგრამების გარდა) საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ მეცადინეობისათვის. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: მუხლში განმარტებული არაა ერთეული ასლის მნიშვნელობა. „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ „მეცადინეობაში“ იგულისხმება კონკრეტული თემის შესწავლისათვის განკუთვნილი მასალა, რომლის რეპროგრაფიული გამრავლება უნდა განახორციელოს საგანმანათლებლო დაწესებულებამ უფასოდ 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის გათვალისწინებით.

ლიტვის სკოლები იხდიან საავტორო ჰონორარს (მუხლები: 17-18; 23; 63-66)

2007 წელს ლიტვის საავტორო უფლებათა დაცვის სააგენტომ ლიტვის მუსიკალური სკოლებისა და სასწავლებლებისაგან მოითხოვა საავტორო ჰონორარის გადახდა იმ შემთხვევაში, თუ მუსიკალური ნაწარმოები შესრულებოდა საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომ კონცერტებზე.

მუსიკოსები აღნიშნულ მოთხოვნას „სრულ აბსურდს“ უწოდებდნენ

და აღნიშნავდნენ, რომ მუსიკალური სასწავლებლები არ წარმოადგენენ მომგებიან ორგანიზაციებს, რომელთაც არ გააჩნიათ სააგენტოსთვის გადასახდელი თანხა. ეს მოთხოვნა ჩაშლიდა სასწავლო პროცესს, რადგან მუსიკალური სასწავლებლები იძულებული გახდებოდნენ, შემოფარგლულიყვნენ მხოლოდ კლასიკური რეპერტუარით.

რომელზეც გასულია საავტორო უფლების მოქმედების ვადა. გარდა ამისა, არ უნდა გადაეხადათ საავტორო ჰონორარი იმ კონცერტებიდან, რომელსაც სასწავლებელი ატარებდა მოსწავლის ცოდნის საბოლოო შეჯამების მიზნით, აგრეთვე, კონცერტებიდან, რომლებიც ტარდებოდა სხვა სასწავლებლებში, საავადმყოფოებში და ა.შ., რადგან ყველა ეს კონცერტი უფასო იყო.

სააგენტოს დირექტორმა ე. ვატეკუნასმა ამასთან დაკავშირებით განმარტა, რომ ვერავითარ შემთხვევაში ჩათვლიდა კონცერტს სასწავლო პროცესად, ხოლო უფასო კონცერტების შემთხვევაში კი გადახდილი უნდა ყოფილიყო საავტორო ჰონორარი დარბაზის შევსების შესაბამისად.

მუხლი 23. ნანარმოების გამოყენება ავტორის თანხმობისა და მისთვის ჰონორარიის გადახდის გარეშე

დაშვებულია ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო ჰონორარიის გადახდის გარეშე, მაგრამ გამოყენებული ნაწარმოების ავტორისა და დასესხების წყაროს აუცილებელი მითითებით:

ა) მართლზომიერად გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი ნაწარმოებებიდან ციტირება სამეცნიერო, კლევითი პოლემიკური, კრიტიკული და საინფორმაციო მიზნებისათვის, მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც გამართლებულია ციტირების მიზნით, გაზუთებიდან და ჟურნალებიდან მოკლე ნაწყვეტების ბეჭდვითი მიმოხილვისათვის რეპროდუცირების ჩათვლით; (03.06.2005 № 1585)

ბ) მართლზომიერად გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი ნაწარმოებებიდან მოკლე ნაწყვეტების გამოყენება ილუსტრაციის სახით, გამოცემებში, რადიო და ტელეგადაცემებში, სასწავლო ხასიათის ფონო და ვიდეოჩანაწერებში, მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც

განსაზღვრულია დასახული მიზნით; (03.06.2005 № 1585)

გ) მიმდინარე ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, სოციალურ და რელიგიურ საკითხებზე პერიოდული გამოცემების მეშვეობით მართლზომიერად გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ზელმისაწვდომი სტატიების ან საჯაროდ გადაცემული მსგავსი შინაარსის ნაწარმოებების რეპროდუცირება ჟურნალ-გაზეთების მეშვეობით ან საჯარო გადაცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ასეთი რეპროდუცირება ან საჯარო გადაცემა სპეციალურად არ არის აკრძალული ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის მიერ. ამასთან, ავტორს უნარჩუნდება ასეთი ნაწარმოების კრებულში გამოცემის უფლება; (03.06.2005 № 1585)

დ) მიმდინარე მოვლენების პროცესში დანახული ან მოსმენილი ნაწარმოების რეპროდუცირება ან საჯარო გადაცემა მიმდინარე მოვლენათა მიმოხილვაში ფოტოგრაფირების, ეთერში ან კაბელით გადაცემის გზით, მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც გამართლებულია საინფორმაციო მიზნით;

ე) საჯაროდ წარმოთქმული პოლიტიკური მოხსენების, სიტყვის, ლექციის, მიმართვის, ქდაგების და მსგავსი ნაწარმოებების, მათ შორის, სასამართლო პროცესებზე წარმოთქმული სიტყვების რეპროდუცირება ჟურნალ-გაზეთებისა და სხვა პერიოდული გამოცემების მეშვეობით ან საჯარო გადაცემა, მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც გამართლებულია საინფორმაციო მიზნით. ამასთან, ავტორს უნარჩუნდება ასეთ ნაწარმოებთა ცალკე კრებულად ან წიგნად გამოცემის განსაკუთრებული უფლება;

ვ) მართლზომიერად გამოქვეყნებული, რელიეფური წერტილოვანი შრიფტით ან სხვა სპეციალური საშუალებით უსინათლოთათვის შექმნილი ნაწარმოების რეპროდუცირება მოგების მიღების მიზნის გარეშე, გარდა იმ ნაწარმოებებისა, რომლებიც სპეციალურად არის შექმნილი გამოყენების ასეთი საშუალებებისათვის.

მცირე კომენტარი: ციტატა ნიშნავს ტექსტის (მთლიანი ან ნაწილის) უცვლელად, სიტყვა-სიტყვით მოყვანას ადგილის წყაროს მითითებით. ბერნის კონვენციის მე-10 მუხლით, ციტირება განიხილება როგორც უფლებათა შეზღუდვა. საქართველოს კანონმდებლობით ციტირების მოცულობა განსაზღვრული არაა. იგი შეფასებითია და ექცევა დასახული მიზნის ფარგლებში. ზოგიერთი ქვეყნის კანონმდებლობით (არგენტინა და პარაგვაი) ციტირება განისაზღვრება 1000 სიტყვით ლიტერატურული და სამეცნიერო ნაწარმოებებისათვის და 8 ტაქტიტ მუსიკალური ნაწარმოებებისათვის.

პრინცესა ღაიანას შიში

პრინცესა ღაიანას კარზე მომუშავე პოლ ბარელმა (Paul Burrell) 2003 წელს დაწერა მოგონებები – „სამეფო ვალდებულება“ („A Royal Duty“) – თავისი მუშაობის პერიოდზე ჯერ ინგლისის დედოფალთან, ხოლო შემდეგ – ღაიანასა და ჩარლზთან. სხვა მასალებთან ერთად, გაზეთ „დეილი მირორში“ („Daily Mirror“) გამოქვეყნდა ამ წიგნის ამონარიდები, მათ შორის, ღაიანას შიში მოსალოდნელი შეთქმულების შესახებ; ედინბურგის პრინც ფილიპის წერილის ფრაგმენტი ღაიანასა და ჩარლზის კრიტიკის გამო და სხვ. პრინცმა ფილიპმა ამ წერილთან დაკავშირებით განაცხადა თავისი საავტორო უფლების შესახებ. პრინცის პროტესტის სამიზნე გახდა ბარელი და არა გაზეთი, რადგან „Daily Mirror-მა“ მხოლოდ ციტატა გამოაქვეყნა. მას წიგნი ჯერ წკითხულიც არ ჰქონდა. თუ წერილის ტექსტს სრულად გამოაქვეყნებდნენ, მაშინ იგი სასამართლოში შეიტანდა სარჩელს.

პაროდია (მუხლები: 5; 51; 58)

პაროდიაში ძალიან ძნელია საავტორო უფლების დარღვევის აღმოჩენა.* რადგან პაროდია სატირული ხასიათის მიბაძვაა ვინმეს ან რამესი (მაგალითად, ნაწარმოების). თვით პაროდია და ხუმრობა კი გახდა დაპირისპირების საბაბი, „KBH-ის“** მონაწილეები თვითონ იგონებენ ხუმრობებს, ამის გამო მათ პროტესტი გამოთქვეს ევგენი პეტროსიანის, სერგეი დრობოტენკოს, ლიონ იზმაილოვის, ვაშუკოვ-ბანდურის დუეტის და სხვების მიმართ. ისინი თვლიდნენ, რომ მათი პაროდია ამ პირებზე გაიმეორეს უნებართვოდ.

* მიღებულია, რომ პაროდია, მიბაძვა, კარიკატურა არ უნდა სცდებოდეს გარკვეულ საზღვრებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში შეიძლება წარმოიშვას პლაგიატობის საშიშროება.

** რუსეთის მხიარულთა და საზრიანთა კლუბი.

დავა ჯეიმს ჯოისის ღმრთაობის ციტატებზე (მუხლი 35)

2009 წელს დამთავრდა 10-წლიანი დავა ჯეიმს ჯოისის (1882-1941 წწ.) ლიტერატურულ მემკვიდრეობაზე საავტორო უფლების მფლობელ – მწერლის შვილიშვილ სტივენ ჯეიმს ჯოისისა და სტენფორდის უნივერსიტეტის პედაგოგ ქეროლ შლოსს შორის.

ქ. შლოსმა 1988 წელს გადაწყვიტა დაეწერა წიგნი: „ლუსია ჯოისი: ქელებზეში ციკვა“, რომელიც ეძღვნებოდა ჯეიმს ჯოისის ქალიშვილს. რამდენიმეწლიანი მუშაობის შემდეგ, 1996 წელს, სტივენ ჯოისმა

არ დართო ნება შლოსს, გამოეყენებინა მომავალ წიგნში ციტატები ჯეიმს ჯოისის ლექსებიდან. ამ აკრძალვის შედეგად წიგნიდან ამოღებულ იქნა 30 გვერდი. ეს 30 გვერდი ორი წლის შემდეგ შლოსმა საზოგადოებას გააცნო ინტერნეტის მეშვეობით, როგორც დამატება თავის წიგნზე. ამასთან, სასამართლოში თვითონ შეიტანა სარჩელი, რათა სასამართლოს ელიარებინა, რომ საიტზე განთავსებული მასალა არ არღვევდა საავტორო უფლებებს. რამდენიმე წლის შემდეგ მწერლის შვილიშვილმა განაცხადა, რომ აღარ აპირებს შლოსის წინააღმდეგ სარჩელის შეტანას სადავო 30 გვერდის გამო და დავა ამოწურულად გამოაცხადა. მიუხედავად ამისა, სასამართლომ დააკმაყოფილა შლოსის მოთხოვნა სასამართლო ხარჯების ანაზღაურების შესახებ და სტივენ ჯოისის დააკისრა 240 000 აშშ დოლარის გადახდა შლოსის სასარგებლოდ.

მრავალწლიანი დავის დამთავრებისთანავე, შლოსის წარმომადგენელმა, სტენფორდის უნივერსიტეტის იურიდიული სკოლის აღმასრულებელმა დირექტორმა კომენტარი გააკეთა ამ საქმესთან დაკავშირებით და აღნიშნა, რომ ეს მსოფლიო პრეცედენტია იმისა, რომ სამეცნიერო მიზნისათვის ნაწარმოების გამოყენება შესაძლებელია ავტორის (მემკვიდრის) თანხმობისა და მისთვის საავტორო პონორარის გადახდის გარეშე.

საჯარო გამოსვლის კლავიატოვა (მუხლი 58)

2011 წელს უკრაინის ეროვნული უშიშროებისა და თავდაცვის საბჭოს მდივანმა რაისა ბოგატირევამ სიტყვით მიმართა უკრაინის ერთ-ერთი

მოწინავე სასწავლებლის დამამთავრებელი წლის სტუდენტებს. ქალბატონის გამოსვლა იმ სიტყვის ზუსტი უკრაინული თარგმანი იყო, რომელიც ცოტა ხნით ადრე კომპანია „Apple-ს“ დამფუძნებელმა წარმოთქვა სულ სხვა დონის შეხვედრის დროს. თუ სხვა ქვეყანაში აღნიშნული კმედება შეიძლებოდა თანამდებობიდან გათავისუფლების საბაბი გამხდარიყო, კიევში ასე არ მოხდა, პირიქით. საბჭომ განაცხადა, რომ მისი მდივანი შთაგონებული იყო აღნიშნული სიტყვით და ამიტომ გაიმეორა იგი.

მუხლი 24. თავისუფალი დასწრებისათვის ღია ადგილებში მუდმივად განლაგებული ნაწარმოების გამოყენება

დაშვებულია თავისუფალი დასწრებისათვის ღია ადგილებში მუდმივად განლაგებულ არქიტექტურულ, ფოტოგრაფიულ, სახვითი ხელოვნების ნაწარმოებთა რეპროდუცირება ან საჯარო გადაცემა ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო ჰონორარის გადახდის გარეშე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ნაწარმოების გამოსახულება წარმოადგენს ასეთი რეპროდუცირების ან საჯარო გადაცემის ძირითად ობიექტს ანდა გამოიყენება მოგების მიღების მიზნით.

მცირე კომენტარი: ფოტოგრაფიული პორტრეტების რეპროდუცირება შეიძლება სამეცნიერო და დიდაქტიკური მიზნებისათვის, თუმცა ასეთმა გამოყენებამ არ უნდა შელახოს ფოტოზე ასახული პირის უფლებები.

მუხლი 25. მუსიკალური ნაწარმოების საჯარო შესრულება სპეციალური დროს (03.06.2005 № 1585)

დაშვებულია მართლზომიერად გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი მუსიკალური ნაწარმოების საჯარო შესრულება ოფიციალური, სამგლოვიარო და რელიგიური ცერემონიების დროს ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო ჰონორარის გადახდის გარეშე მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც გამართლებულია ასეთი ცერემონიის ხასიათით.

მცირე კომენტარი: მუხლი არ მოიცავს საქორწინო ცერემონიას.

ქართველი ერის სულიერი კულტურის უძვირფასესი საგანძურის – XII საუკუნის უნიკალური საგალობლის – „შენ ხარ ვენახის“ ავტორია საქართველოს მეფე დემეტრე პირველი (1125-1156 წლები) – დავით აღმაშენებლის ვაჟი და თამარ მეფის ბაბუა (პაპა).

1909 წელს კომპოზიტორმა ზაქარია ფალიაშვილმა (1871-1933 წწ.) ჩაიწერა, დაამუშავა და საგალობელთა კრებულში შეიტანა იგი.

ტონი ბლერი და „ფეთბოი სლიმი“ (მუხლები: 13; 18)

2004 წელს ბრიტანეთის ლეიბორისტულ პარტიას პრემიერ-მინისტრი ტონი ბლერი თაოსნობდა. მან წინასაარჩევნო „საფირმო“ თემად „ფეთბოი სლიმის“ („Farboy Slim“) კომპოზიცია – „სწორედ აქ სწორედ ახლა“ („Right Here Right Now“) გამოიყენა.

ტონი ბლერი სლიმის კომპოზიციას მაშინ იყენებდა, როცა ტრიბუნაზე სიტყვის სათქმელად ადიოდა. გარდა ამისა, ეს მელოდია პარტიის სააგიტაციო ავტობუსის რეპროდუქტორიდანაც ისმოდა.

შემსრულებელს ეს არ მოეწონა და მაშინვე განაცხადა, რომ იგი პაციფისტი*, ამიტომ ბლერის პოლიტიკას არ იზიარებს და ლეიბორისტებს ურჩია გამოეყენებინათ სიმღერის – „განდგომილი სპეციალისტის“ („Renegade Master“) გადამუშავებული ვერსია – „Wildchild“. სასამართლოში ჩივილის უფლება კი მას არ ჰქონდა, რადგან ბრიტანეთში, პოლიტიკურ პარტიებს უფლება აქვთ საარჩევნოდ ნებისმიერი მუსიკალური კომპოზიციის გამოყენებისა.

* პაციფიზმი (ლათ. pacificus - დამწყნარებელი, დამშოშმინებელი) – მიმდინარეობა, რომელიც ილაშქრებს ყოველგვარი, მათ შორის სამართლიანი ომების, რევოლუციების წინააღმდეგ.

მუხლი 26. ნაწარმოების რეპროდუქცირება სასამართლო წარმოებისათვის

დაშვებულია ნაწარმოების რეპროდუქცირება ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო პონორარის გადახდის გარეშე, სასამართლო წარმოებისათვის, მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც განსაზღვრულია დასახული მიზნით.

მცირე კომენტარი: სასამართლო წარმოების ფარგლებში ნაწარმოების რეპროდუქცირება შეიძლება განისაზღვროს იმ მოცულობით, რაც დააკმაყოფილებს მხარეებს, მოსამართლეებს, ექსპერტებს.

მუხლი 27. საეთარო გაუწყებლობის ორგანიზაციის მიერ ნაწარმოების მოკლევადიანი ჩანაწერა

საეთარო გაუწყებლობის ორგანიზაცია უფლებამოსილია ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის დამატებითი პონორარის გადახდის გარეშე, მოკლევადიანი სარგებლობისათვის ჩაწეროს ის ნაწარმოები, რომლის ეთერში გადაცემის უფლებაც მიიღო ამ ორგანიზაციამ, შემდეგი პირობების დაცვით:

ა) ჩანაწერის დამზადება საკუთარი მოწყობილობის მეშვეობით, საკუთარი გადაცემისათვის;

ბ) ჩანაწერის განადგურება დამზადებიდან 6 თვის შემდეგ, თუ უფრო ზანგრძლივი ვადა არ იყო შეთანხმებული ჩაწერილი ნაწარმოების ავტორთან. ავტორის თანხმობის გარეშე ოფიციალურ არქივში შეიძლება შენახულ იქნეს მხოლოდ დოკუმენტური ხასიათის ჩანაწერი.

მცირე კომენტარი: მუხლი ითვალისწინებს ჩანაწერის განადგურებას დამზადებიდან 6 თვის შემდეგ. არც ბერნის კონვენცია (მე-11^ბ მუხლი) და არც სხვა ქვეყნების ეროვნული კანონმდებლობები არ ითვალისწინებს ვადის ათვლას დამზადებიდან. ყველგან საუბარია გადაცემაზე, ჩანაწერის განადგურება კი გადაცემის შემდეგ ხდება (გერმანიაში – ჩანაწერის გადაცემიდან 1 თვის ვადაში).

მუხლი 28. კომპიუტერული პროგრამისა და მონაცემთა ბაზის მფლობელთა უფლებების შეზღუდვაები

1. პირი, რომელიც მართლზომიერად ფლობს კომპიუტერული პროგრამის ან მონაცემთა ბაზის ეგზემპლარს, უფლებამოსილია ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო ჰონორარის გადახდის გარეშე:

ა) შეიტანოს კომპიუტერულ პროგრამაში ან მონაცემთა ბაზაში ცვლილებები, რომლებიც აუცილებელია მომხმარებლის ტექნიკურ საშუალებათა ფუნქციონირებისათვის, აგრეთვე განაზოცოიელოს კომპიუტერული პროგრამის ან მონაცემთა ბაზის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი მოქმედება, მათ შორის, ჩაწერა და კომპიუტერის მეხსიერებაში შენახვა (ერთი კომპიუტერისათვის ან ქსელის ერთი მომხმარებლისათვის), აშკარა შეცდომების გასწორება, თუ საავტორო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული;

ბ) დაამზადოს კომპიუტერული პროგრამის ან მონაცემთა ბაზის სარეზერვო ეგზემპლარი იმ პირობით, რომ იგი განკუთვნილია მხოლოდ არქივისათვის და მართლზომიერი მფლობელის დაკარგული, განადგურებული ან სარგებლობისათვის გამოუსადეგარი ეგზემპლარის შესაცვლელად.

2. კომპიუტერული პროგრამის ან მონაცემთა ბაზის სარეზერვო ეგზემპლარი არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი წესებისაგან განსხვავებული მიზნით და უნდა განადგურდეს კომპიუტერული პროგრამის ან მონაცემთა ბაზის მფლობელობის უფლების შეწყვეტისთანავე.

არ მნდო ქალს (მუხლები: 19; 29-30; 58-60)

2007 წელს მოსკოველმა მსუბუქი ყოფაქცევის ქალებმა საკუთარი ბიზნესი წამოიწყეს – მიწისქვეშა გადასასვლელებში დაიწყეს ღისკების გაყიდვა, რომლებზეც ჩაწერილი იყო თავიანთი კლიენტების მონაცემთა ბაზა.

ამ ბაზაში შესაძლებელი იყო იმის მოძიება, თუ რა ბიწიერი თვისებები ჰქონდათ იმდროინდელ დეპუტატებს, ბანკირებს, მაღალი თანამდებობის პირებს, სამხედროებსა და სხვა ცნობილ ადამიანებს. იქვე იყო მათი მისამართები, ტელეფონები და ინტიმური ჩანაწერები. ბაზაში შესაძლებელი იყო, აგრეთვე, სამართალდამცავი ორგანოების მიერ მოსმენილი სატელეფონო ჩანაწერების მოძიება და ა.შ.

მუხლი 29. კომპიუტერული პროგრამების თავისუფალი გამოყენება (დეკომპილირება)

პირი, რომელიც მართლზომიერად ფლობს კომპიუტერული პროგრამის ეგზემპლარს, უფლებამოსილია ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობისა და მისთვის საავტორო პონორარის გადახდის გარეშე განახორციელოს კომპიუტერული პროგრამის დეკომპილაცია (კვლავ აწარმოოს და გარდაქმნას ობიექტური კოდი* საწყის ტექსტში), აგრეთვე დაავალოს დეკომპილირება სხვა პირებს იმ შემთხვევაში, როცა ეს აუცილებელია მის მიერ დამოუკიდებლად შექმნილ კომპიუტერულ პროგრამასა და სხვა პროგრამებს შორის ურთიერთმოქმედების უნარის მისაღწევად, შემდეგი პირობების დაცვით:

- ა) მოქმედებები განახორციელა პირმა, რომელსაც ჰქონდა პროგრამის ეგზემპლარის გამოყენების უფლება, ან მისი სახელით სხვა პირმა, რომელსაც ჰქონდა შესაბამისი ნებართვა;
- ბ) ურთიერთმოქმედების უნარის მისაღწევად საჭირო ინფორმაცია სხვა წყაროებიდან ადრე არ ყოფილა ხელმისაწვდომი მისთვის;
- გ) ეს მოქმედებები ეხება დეკომპილირებული პროგრამის იმ ნაწილებს, რომლებიც აუცილებელია ურთიერთმოქმედების უნარის მისაღწევად;
- დ) დეკომპილირების შედეგად მიღებული ინფორმაცია გამოყენებული იქნება მხოლოდ დამოუკიდებლად შექმნილ კომპიუტერულ პროგრამასა და სხვა პროგრამებს შორის ურთიერთმოქმედების უნარის მისაღწევად. ეს ინფორმაცია არ შეიძლება გადაეცეს სხვა პირებს ან გამოყენებულ იქნეს ახალი კომპიუტერული პროგრამის შესამუშავებლად, რომელიც არსებითად მსგავსია დეკომპილირებული პროგრამისა, ან სხვა ისეთი მოქმედების განსახორციელებლად, რომელიც არღვევს საავტორო უფლებას.

მუხლი 30. მონაცემთა ბაზის თავისუფალი გამოყენება

მონაცემთა ბაზის ორიგინალის ან ასლის მართლზომიერ მოსარგებლეს შეუძლია მონაცემთა ბაზის ავტორის ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელის თანხმობის გარეშე განახორციელოს ამ კანონის მე-19 მუხლით განსაზღვრული მოქმედებები, როცა ეს აუცილებელია ბაზაში შეღწევისათვის და მისი ნორმალური გამოყენებისათვის. თუ მართლზომიერ მოსარგებლეს აქვს მონაცემთა ბაზის ნაწილის გამოყენების უფლება, აღნიშნული უფლება ვრცელდება მხოლოდ ამ ნაწილზე.

* ობიექტური კოდის გარდაქმნით ხორციელდება მექანიკური ტექსტის ადამიანურ ენაზე გადატანა.

მცირე კომენტარი: უმჯობესი იქნებოდა ამ მუხლის მე-19 მუხლთან გაერთიანება.

ფეხსაცმლის ლანჩის არქივი

2007 წელს დიდ ბრიტანეთში ამოქმედდა ფეხსაცმლის ლანჩის ანაბეჭდების მონაცემთა ბაზა. სამართალდამცავ ორგანოთა წარმომადგენლები აცხადებდნენ, რომ ასეთი ინფორმაცია გაცილებით დააჩქარებს დამნაშავეთა მოძიების პროცესს, რადგან ბაზაში შესულია დიდი ბრიტანეთის გარდა სხვა ქვეყნებში გამოშვებული ლანჩის ანაბეჭდებიც.

თავი IV. საავტორო უფლების მოქმედების ვადა

მუხლი 31. საავტორო უფლების ნარმოშობა და მისი მოქმედების ვადა

1. საავტორო უფლება წარმოიშობა ნაწარმოების შექმნისთანავე და მოქმედებს ავტორის სიცოცხლეში და მისი გარდაცვალების შემდეგ 70 წლის განმავლობაში. გარდა ამ კანონის 32-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

2. ამ მუხლით და ამავე კანონის 32-ე მუხლით გათვალისწინებული ვადების ათვლა იწყება იმ წელიწადის შემდგომი წლის პირველი იანვრიდან, როდესაც დადგა იურიდიული ფაქტი, რომელიც აღნიშნული ვადის ათვლის დაწყების საფუძველს წარმოადგენდა.

მცირე კომენტარი: ბერნის კონვენციის თანახმად, საავტორო უფლების ვადა ავტორის გარდაცვალების შემდეგ არ უნდა იყოს 50 წელზე ნაკლები. ევროპის, აგრეთვე, სხვა კონტინენტის ქვეყნების უმრავლესობას შესაბამისობაში მოჰყავთ თავიანთი კანონმდებლობები ევროკავშირის 1993 წლის 29 ოქტომბრის № 93/98/CEE დირექტივასთან და ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების ვაჭრობასთან დაკავშირებული ასპექტების შე-

თანხმებასთან („TRIPS“) და კადავ აწესებენ 70 წელს, თუმცა ზოგიერთი ქვეყანა უფრო ხანგრძლივ ვადასაც აწესებს: მექსიკა – 75 წელს; კოლუმბია, გინეა – 80 წელს; კოტ-დ'ივუარი – 90 წელს.

არგენტინასა და სალვადორში 70-წლიანი ვადის ათელა იწყება ავტორის გარდაცვალების დღეს.

აშშ-ში 2003 წელს შემოღებული იქნა ავტორის გარდაცვალების შემდეგ საავტორო უფლების მოქმედების 70-წლიანი ვადა. კომპანიებისა და კორპორაციებისათვის საავტორო უფლება კი მოქმედებს ნაწარმოების გამოქვეყნებიდან 95 წლის განმავლობაში.

ჰეიბეგუის ახალი რომანი (მუხლები: 32-34)

ერნესტ ჰეიბეგუის (1899-1961 წწ.) ოჯახმა და გამომცემლობა „სკრიბნერმა“ გადაწყვიტეს მწერლის დაბადებიდან 100 წლისთავი აღენიშნათ მისი კიდევ ერთი დაუმთავრებელი რომანის – „სიმართლე ერთი შეხედვით“ – გამოცემით.

დიუმას უცნობი რომანი (მუხლები: 10-11; 32)

2005 წლის დასაწყისში, საფრანგეთში, მრავალწლიანი კვლევის შემდეგ, ალექსანდრე დიუმას (მამის) დაუმთავრებელი რომანი აღმოაჩინა მწერლის შემოქმედების უდიდესმა ფრანგმა ექსპერტმა კლოდ შოპმა. რომანი „შევალიე დე-სენტ ერმინი“ ფელეტონის სახით გაზეთ „მონიტორ უნივერსალში“ 1869 წლის განმავლობაში იბეჭდებოდა, მაგრამ ცალკე წიგნად არ გამოსულა, რადგანაც 1870 წელს დიუმა გარდაიცვალა და ნაწარმოების დამთავრება ვერ მოასწრო, თუმცა დასრულებას ძალიან ცოტა აკლდა.

შოპის თქმით, რომანი ტრილოგიის მესამე წიგნია, რომელშიც შედის რომანები „თეთრები და ლურჯები“ და „იელუს თანამებრძოლები“ ალ-მოჩენილი სათავედასავლო რომანი 900-გვერდი-

ანია, მოქმედება ნაპოლეონის ეპოქაში მიმდინარეობს.

საფრანგეთის სახელმწიფოს თხოვნით შოპმა რომანს დაამატა დასკვნითი სტრიქონები და ისე გამოსცა.

მიკი მაუსი დისნეის ეპოქის (მუხლგბი: 32; 58-61)

2002 წელს აშშ-ს უზენაესი სასამართლო განიხილავდა საავტორო უფლების მოქმედების ვადის შემცირებას 20 წლით. უზენაესმა სასამართლომ არ გააუქმა „სონი ბონოს“ აქტი, რომელმაც უფლება მისცა კომპანია „უოლტ დისნეის“ კიდევ 20 წლით ჰქონდეს განსაკუთრებული უფლება მიკი მაუსისა და მულტფილმების სხვა ცნობილი პერსონაჟების გამოყენებაზე.

აშშ-ში საავტორო უფლების მოქმედების ვადა იყო ავტორის მთელი სიცოცხლე და მისი გარდაცვალებიდან 50 წელი, ხოლო ფირმებისათვის – 75 წელი. „სონი ბონოს“ (ყოფილი მუსიკოსი, კონგრესმენი და საზოგადო მოღვაწე) აქტი, რომელიც ცნობილია, აგრეთვე, მეორე სახელწოდებით – „სამუდამოდ დაუტოვეთ მიკი მაუსი კომპანია უოლტ დისნეის“ – მიღებულ იქნა 1998 წელს. ამ აქტით საავტორო უფლების ვადა გაიზარდა 20 წლით. „სონი ბონოს“ აქტის გაუქმების შემ-

თხვევაში კომპანია „უოლტ დისნეის“, თავის პერსონაჟებზე, მათ შორის, მიკი მაუსზე განსაკუთრებული უფლება ამოეწურებოდა 2003 წელს (მიკი მაუსი „დაიბადა“ 1928 წელს). ამრიგად, მიკი მაუსისა და სხვა პერსონაჟებზე საავტორო უფლება კომპანია „უოლტ დისნეიმ“ შეინარჩუნა 2023 წლამდე.

2012 წელს კომპანია „უოლტ დისნეის“ ფილიალმა „უოლდ დისნეის ანიმაციურმა სტუდიამ“ საავტორო უფლებების დარღვევაში დაადანაშაულა კორეის სახალხო დემოკრატიული რესპუბლიკა. ამ ტოტალიტარული სახ-

ელმწიფოს მეთაურისადმი მიძღვნილ კონცერტზე გამოჩნდნენ დისნეის პერსონაჟები „ფიფია და შეიდი ჯუჯიდან“ და „მზეთუნახავი და ურჩხულიდან“ ჩრდილოეთ კორეის ხელმძღვანელობამ პროტესტს ღუზილით უპასუხა.

ასტრიდ ლინდგრენის უცნობი ნაწარმოები (მუხლები: 32-34)

2002 წელს, შეეღმა ბიბლიოთეკარმა, „ასტრიდ ლინდგრენის საზოგადოების“ მდივანმა ლენა ტორნკვისტმა სამეფო ბიბლიოთეკის არქივში აღმოაჩინა ასტრიდ ლინდგრენის უცნობი ნაწარმოები. ეს მოთხრობა „პეპი – გრძელი წინდას“ ახალი ფრაგმენტია – „როგორ შეზღდა პეპი შობას“ ეს მოთხრობა მწერალს 1949 წელს დაუწერია საბავშვო გაზეთისათვის.

ბეთოოვენის უცნობი უპერტიურა

2001 წლის 20 სექტემბერს დაგეგმილი იყო გერმანიის ნაციონალური სიმფონიური ორკესტრის მიერ ბეთოოვენის ახალი, აქამდე აუკუღერებელი ნაწარმოების – ოპერა „მაკბეტის“ დაუმთავრებელი უპერტიურის წარდგენა, რომლის წერაც დიდმა კომპოზიტორმა 1810 წელს დაიწყო.

ბეთოოვენი ამ ოპერის შექმნას ავსტრიელ ლიბრეტისტ იოჰიმ ფონ კოლინთან ერთად შეუდგა, მაგრამ მას შემდეგ მიატოვა, რაც კოლინმა ერთობლივ მუშაობაზე უარი განაცხადა. მას მიაჩნდა, რომ ბეთოოვენის მუსიკა „ძალიან პირქუში იყო“ ბეთოოვენი 1827 წელს გარდაიცვალა.

დიდი კომპოზიტორის გარდაცვალების შემდეგ კი „მაკბეტის“ უპერტიურის ხელნაწერები გაიფანტა და ბონში, ბერლინსა და ლონდონში სუვენირების კოლექციონერთა ხელში აღმოჩნდა. კომპოზიტორმა და კომპიუტერის პროგრამისტმა ვილემ ჰოლსბერგენმა ამის შესახებ ინტერნეტის საშუალებით ბეთოოვენის ფანისგან შეიტყო. იგივე ინტერნეტის საშუალებით მოიპოვა ნოტები და სპეციალურად შექმნილი პროგრამით ისინი გააერთიანა კიდევ. უპერტიურა, „მაკბეტის“ პირველ ნაწილს ახლავს თან, სადაც, როგორც ცნობილია, სამი ჯადოქარი საუბრობს.

1994 წელს საფრანგეთში გამოიცა ცნობილი ფრანგი მწერლის, ნობელის პრემიის ლაურეატის ალბერ კამიუს აქამდე უცნობი, დაუმთავრებელი რომანი – „პირველი ადამიანი“. რომლის არსებობის შესახებ მანამდე ოჯახის წევრების გარდა არავინ იცოდა. ა. კამიუ 1960 წელს დაიღუპა ავტოკატასტროფაში. „პირველ ადამიანში“ მოთხრობილია მწერლის მძიმე ბავშვობასა და მის მარტოობაზე.

მუხლი 32. საავტორო უფლებათა მოქმედების ვადები

1. საავტორო უფლება ნაწარმოებზე, რომლის გამოცემა ან საჯარო გაცნობა მოხდა ფსევდონიმით ან ანონიმურად, მოქმედებს 70 წლის განმავლობაში ამ ფაქტის მართლზომიერად დადგომის თარიღიდან. თუ ამ ვადაში ავტორი გამჟღავნებს თავის ვინაობას ან თუ მისი ვინაობა ეჭვს არ იწვევს, გამოიყენება ამ კანონის 31-ე მუხლი. (03.06.2005 № 1585)
2. საავტორო უფლება თანავეტორობით შექმნილ ნაწარმოებზე მოქმედებს თითოეული თანავეტორის სიცოცხლეში და უკანასკნელი თანავეტორის გარდაცვალებიდან 70 წლის განმავლობაში.
3. თუ ნაწარმოების გამოცემა ან საჯარო გაცნობა ხდება ტომებად, ნაწილებად, გამოშვებად ან ეპიზოდებად, ხოლო საავტორო უფლების დაცვის ვადა ათთვლება ამ ფაქტის მართლზომიერად დადგომის თარიღიდან, ეს ვადა გამოითვლება თითოეული ასეთი ნაწარმოებისათვის. (03.06.2005 № 1585)
4. საავტორო უფლება ამ კანონის მე-12 და მე-13 მუხლებში აღნიშნულ ნაწარმოებებზე მოქმედებს 70 წლის განმავლობაში იმ თარიღიდან, როდესაც მოხდა მათი მართლზომიერი გამოცემა ან საჯარო გაცნობა, ხოლო თუ ნაწარმოების გამოცემა ან საჯარო გაცნობა არ მომხდარა – მისი შექმნის თარიღიდან. (03.06.2005 № 1585)
5. საავტორო უფლება აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებზე მოქმედებს ამ კანონის მე-15 მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნულ ავტორთაგან (თანავეტორთაგან) უკანასკნელის გარდაცვალებიდან 70 წლის განმავლობაში.
6. იმ პირის ქონებრივი საავტორო უფლება, რომელმაც მართლზომიერად განაზოცნო იმ ნაწარმოების გამოცემა ან საჯარო გაცნობა, რომლის გამოცემა ან საჯარო გაცნობა ადრე არ მომხდარა (ამ კანონის მე-18 მუხლის მე-8

პუნქტი), მოქმედებს 25 წლის განმავლობაში ასეთი ფაქტის დადგომის თარიღიდან. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: მუხლის მე-6 პუნქტით და ევროპის თანამეგობრობის № 93/98/CEE დირექტივის მე-4 მუხლით გათვალისწინებული 25-წლიანი ვადა მოქმედებს, თუ ნაწარმოები საავტორო უფლების 70-წლიანი ვადის შემდეგაა პირველად გამოცემული ან საჯაროდ გაცნობილი.

მიტროპოლიტის ფოტო

საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრის თანამშრომელმა ლუარსაბ ტოგონიძემ, 2003 წელს მოიპოვა XX საუკუნის 10-იან წლებში გადაღებული მიტროპოლიტ გიორგის (ერისკაცობაში დავით გიორგის ძე ალადაშვილის) ფოტო.

ჰიტლერის 3D ფილმი (მუხლები: 15; 17; 35)

2011 წელს ავსტრალიელმა რეჟისორმა და მკვლევარმა ფილიპ მორამ, ბერლინის ფედერალურ არქივში მოიძია დღემდე უცნობი 2 ფილმი, რომელიც XX საუკუნის 30-იან წლებშია გადაღებული გერმანიის სახალხო განათლებისა და პროპაგანდის რაისმინისტრის იოზეფ ჰებელსის (1897-1945 წწ.) დაკვეთით.

ფილმი გადაღებულია 3D ტექნოლოგიის მსგავსად 35-მილიმეტრიან ფირზე ორი ობიექტივის საშუალებით, რომელთა წინ სავარაუდოდ სპეციალურ პრიზმას აყენებდნენ.

ფილმები ნახევარ საათამდე გრძელდება. ფილიპ მორას თქმით, ფილმების ხარისხი ფანტასტიკურია. ასეთი ფილმების გადაღება აშშ-მა 50-იან წლებში დაიწყო, ჰოლივუდი კი ითვლება 3D ტექნოლოგიის შემქმნელად.

ევა ბრაუნის და ჰიტლერის უცნობი ფოტოები

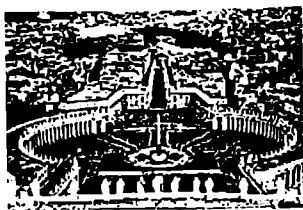

2011 წელს ინტერნეტში განათავსეს ჰიტლერის ერთგული თანამგზავრის – ევა ბრაუნის (1912-1945 წწ.) უცნობი ფოტოები. ფოტოები წარადგინა კოლექციონერმა რაიხარდ შულცმა. თამამი ფოტოები, სადაც ევა ბრაუნი ხალისიანად ერთობა, სხეულის პოზირებას ახდენს, ვარჯიშობს, იღებს მზის აბაზანებს, ეწევა და ა.შ. 1937-1940 წლებშია გადაღებული. ეს ფოტოები ამერიკელ სამხედროებს 1945 წელს ჩავარდნიათ ხელში.

ევა ბრაუნის სურათების გამოქვეყნებიდან რამდენიმე თვის შემდეგ გამოქვეყნდა ადოლფ ჰიტლერის (1889-1945 წწ.) უცნობი ფოტოებიც. არცერთ ფოტოზე მითითებული არაა ფოტოს ავტორი.

მენანდრის უცნობი ხელნაწერები (მუხლები: 17; 33-34)

2003 წელს მეცნიერმა ფრანჩესკო დაიუტომ ვატიკანის ბიბლიოთეკაში, მანუსკრიპტების ძეგლისას მიაკვლია ძვ. ბერძენი კომედიოგრაფ მენანდრის (ჩვ. წელთაღრიცხვამდე 342-292 წწ.) 200-მდე ლექსის, რომლებიც მოგვიანებით გამოსცა. მენანდრის ეს უცნობი კომედია და პიესები იმით განსხვავდება ძველებისაგან, რომ მასში არ არის გათვალისწინებული ქოროს პარტია.

ალექსანდრე ყაზბეგის პორნოლექსები (მუხლები: 12; 31; 33-34)

2011 წელს ფილოლოგმა ელისაბედ ზარდიაშვილმა განაცხადა, რომ მან შეკრიბა ალექსანდრე ყაზბეგის* (ნამდვილი სახელი – ალექსანდრე ჩოფიკაშვილი – 1848-1893 წწ.) ვიწრო წრისთვის ცნობილი ე.წ. სკაბრ-

* ალ. ყაზბეგს აქონდა მეორე ფსევდონიმიც – მაჩხუბარიძე.

ეზული (ფრ. Scabrese (მედერ.) – უხამსი, უწმარე) ლექსები, სადაც ავტორი უკიდურესად უწმარე სიტყვებით აღწერს იმ 25-მდე მანდილოსანს კისთანაც მას სექსი ჰქონია.

პროფესორმა ე. ზარდიაშვილმა განაცხადა, რომ ეს მასალა გამოდგება პოეტის ფსიქოტიპის შესასწავლად, მაგრამ მისი წიგნად გამოცემა და საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომობა მიზანშეწონილად არ მიაჩნია.

ყველაზე ძვირი ჯოკონდა (მუხლები: 17; 33-34)

2011 წელს ერთ-ერთმა საიუველირო ნაკეთობების წინელმა სპეციალისტ-კოლექციონერმა შექმნა ლეონარდო და ვინჩის შედეგის ასლი, რომლის ფასი 3 მილიარდი აშშ დოლარია. ძვირფასი ქვებისგან შექმნილ ნახატზე მუშაობას 5 წელი დასჭირდა. ამ ქვების საერთო წონა კი 100 000 კარატია.

თუფაქის საავტორო უფლებები (მუხლები: 40; 44)

1996 წელს მოკლული, ცნობილი რეპერის თუფაქ შაკურის დედამ აფენი შაკურმა ადვოკატები დაიქირავა, რათა ხელი შეეშალა კომპანია „დეთროუ რეკორდსისათვის“ თავისი შვილის აქამდე გამოუქვეყნებული სიმღერების ალბომის გამოშვებაში.

აფენის ადვოკატები ამტკიცებდნენ, რომ 1997 წელს მან ხელშეკრულება დადო კომპანიასთან თუფაქის ცნობილ სიმღერებზე. ხელშეკრულების პირობაში არის ასეთი დათქმა, რომ თუფაქის ყველა სიმღერა, რომელიც არსად გამოსულა, შაკურების

ოჯახის საკუთრებაა.

კონფლიქტი ვივალდის ოპერის გამო (მუხლები: 9; 18)

ცნობილმა იტალიელმა კომპოზიტორმა, მევიოლინემ და პედაგოგმა ანტონიო ვივალდმა (1678-1741 წწ.) 40-მდე ოპერა დაწერა. მის ერთ-ერთ ოპერაზე – „მონტესუმაზე“ – 2005 წელს დიუსელდორფის სასამართლოში განიხილებოდა დავა საავტორო უფლებებთან დაკავშირებით.

ბერლინის სიმღერის აკადემიის თანამშრომელმა აღმოაჩინა ოპერა „მონტესუმა“ არასრული პარტიტურა, რომელიც დღემდე დაკარგულად ითვლებოდა. ცნობილია, რომ დღემდე „მონტესუმა“ სულ ორჯერ დაიდგა – ერთხელ ვივალდის სიცოცხლეში – 1733 წელს, კენეციაში და ერთხელაც მისი გარდაცვალების შემდეგ – 1772 წელს.

სასამართლო პროცესამდე ცოტა ხნით ადრე როტერდამში დაიდგა „მონტესუმა“, რომლის რეჟისორი და ღირიჟორი იყო ფედერიკო მარია სარდელი.

გარდა როტერდამისა, დაგეგმილი იყო დიუსელდორფსა და ტოსკანას ქალაქ ბარგაში ოპერის სასცენო ჩვენება, რომელსაც აღსრულება არ ეწერა.

ბერლინის აკადემიამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში სპექტაკლის აკრძალვის თაობაზე საავტორო უფლების მფლობელის დადგენამდე.

მაესტრო სარდელი აცხადებდა, რომ „მონტესუმაზე“ საავტორო უფლების მოქმედების ვადა აღარ არსებობს.

ბერლინის აკადემიის სარჩელი ემყარებოდა გერმანული კანონის იმ მუხლს, რომლითაც საავტორო უფლების მოქმედების ვადის გავლის შემდეგ ის, ვინც საჯაროდ გახდის ნაწარმოებს საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომს, ხდება საავტორო უფლებათა მფლობელი.

აკადემია თვლიდა, რომ არა XVIII საუკუნის ორი დადგმა ოპერის საჯაროდ გაცნობა, არამედ აკადემიის განცხადება ინტერნეტში ნებისმიერი დაინტერესებული პირისათვის პარტიტურის 60 ევროდ მიყიდვის შესახებ, რაც ნაწარმოების საჯარო გაცნობას გულისხმობს.

დიუსელდორფის სასამართლომ 2005 წლის იელისში დააკმაყოფილა აკადემიის სარჩელი და აკრძალა ბარგასა და დიუსელდორფის ფესტივლებზე „მონტესუმა“ დადგმა.

ორივე ფესტივალის წარმომადგენლები და ღირსი სარდელი ამ გადაწყვეტილებას უცნაურს უწოდებდნენ და აპირებდნენ ზემდგომ ინსტანციაში ბრძოლის გაგრძელებას.

ვალენტინოს მუხჯი ფილმი

პოლანდიის ეროვნული ფილმების არქივმა მუზეუმში აღმოაჩინა მელოდრამა „კლდეების მიღმა“ მუხჯი ფილმი 81 წუთიანია და 1922 წელსაა გადაღებული. მთავარ როლებს რუდოლფ ვალენტინო და გლორია სვენსონი ასრულებენ.

1908 წელს გადაღებული ქართული კინოკადრები (მუხლები: 33; 34)

2011 წელს აზერბაიჯანის სახელმწიფო კინო-ფონდმა ქართულ მხარეს გადასცა 1908 წელს გადაღებული, ბაქოს ნავთობჭაბურღილების კინოკადრები, რომელიც, სავარაუდოდ, ქართველ კინორეჟისორ ვასილ ამაშუკელს (1886-1977 წწ.) ეკუთვნის. დღემდე ვასილ ამაშუკელის მხოლოდ ერთი ფილმი – „აკაკი წერეთლის მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში“ შემორჩენილი, რომელიც 1912 წელს გადაიღო.

ჯაკომო პერის „მერიდიკე“ (მუხლი 13)

კომპოზიტორი ნიკა მეჰანიშვილი და მერი შეყილაძე შაბათობებს აწყობდნენ და ეხმარებოდნენ კონსერვატორიის ბიბლიოთეკას წიგნებისა და ნოტების დალაგებაში. ამ პროცესში მერი შეყილაძემ იპოვა უცნაური ნოტები, რომელიც ძალიან ძველი იყო, არ ეწერა სათაური და გადსასაგდებად იყო გამზადებული.

მან და მემანიშვილმა დაადგინეს, რომ ეს იყო ოპერის ფუძემდებლის – ჯაკომო პერის ოპერა „ვერიდიკი“ – ჩვენამდე მოღწეული პირველი საოპერო ნაწარმოები, რომლის ნოტების სრულ ვერსიას მთელი მსოფლიო ეძებდა. ნოტები უცნობ კოლექციონერს კონსერვატორიისთვის უჩუქებია. ოპერა მარია მედიჩისა და პენრიხ მეოთხის ქორწილისათვის ყოფილა დაწერილი.

მემანიშვილმა XVI საუკუნის მუსიკა გაღმოიტანა თანამედროვე ინსტრუმენტებზე. შეუხამა თავისი მუსიკა და პირველად მსოფლიოში დადგა პერის ოპერა „ვერიდიკი“

მუხლი 33. უვადო საავტორო უფლებები

1. ნაწარმოებთან დაკავშირებული ავტორობის უფლების, სახელის უფლების, ნაწარმოების ხელშეუხებლობის უფლებისა და რეპუტაციის პატივისცემის უფლების დაცვა ხორციელდება უვადოდ.

2. საავტორო უფლების ვადის გასვლის შემდეგ დაუშვებელია სხვა ავტორის მიერ ნაწარმოების სახელწოდების გამოყენება იმავე ჟანრის ნაწარმოებისათვის, თუ ასეთმა გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს ავტორთა აღრევა, რამაც შესაძლოა შეცდომაში შეიყვანოს საზოგადოება.

3. აკრძალულია ნაწარმოების გამოცემა ან საჯარო გაცნობა ისეთი ფსევდონიმით, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ადრე ხელმისაწვდომი ნაწარმოების ავტორთან გაიგივება, რამაც შესაძლოა შეცდომაში შეიყვანოს საზოგადოება. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: ავტორობის, სახელის, ნაწარმოების ხელშეუხებლობისა და რეპუტაციის პატივისცემის უფლებას უვადო და განუსხვისებელ უფლებას უწოდებენ. ამ უფლებათა დაცვას ახორციელებენ მემკვიდრეები და სახელმწიფო. ზოგიერთ ქვეყანაში პირადი არაქონებრივი უფლებების მოქმედების ვადა ისეთივეა, როგორიც ქონებრივი უფლებების (გვატემალა, ლუქსემბურგი, ჰოლანდია, ნორვეგია).

ნაწარმოებთა ერთნაირი სახელწოდებები

ლევ ნიკოლოზის ძე ტილსტოის მოთხრობა „კაზაკები“ გრებენის კაზაკებს ეძღვნება. საბჭოთა პერიოდში მწერალმა დიმიტრი პეტროვ-ბირიუკმა (1900-1977 წწ.) დონის კაზაკებზე იგივე სახელწოდებით დაწერა (1935-1951 წწ.) ტრილოგია.

ლევ ტოლსტოის უდიდესი ნაწარმოების – „ომი და მშვიდობის“ სათაური გამოიყენა ვლადიმერ მაიაკოვსკიმ (1893-1930 წწ.) თავისი პოემის (1917 წ.) სახელწოდებად.

ნაწარმოების სახელწოდება – „კავკასიის ტყვე“ რუსული ლიტერატურის სამ კლასიკოსს ეკუთვნის. ამათგან ორი პუშკინისა (1821 წ.) და მ. ლერმონტოვის (1828 წ.) პოემა, მესამე კი ლ. ტოლსტოის მოთხრობა (1872 წ.).

პუშკინსა და ლერმონტოვს სხვა, ერთსახელწოდებიანი ნაწარმოებიც აქვთ შექმნილი. პუშკინის ლექსი – „წინასწარმეტყველი“ 1826 წელს დაიწერა, ლერმონტოვის – 1841 წელს.

XIX საუკუნის 50-იანი წლების ბოლოს რუსი მწერალი ივანე ტურგენევი გატაცებული იყო გოეთეს (1749-1832 წწ.) შემოქმედებით და დაწერა მოთხრობა „ფაუსტი“

მარკ ტვენის ფსევდონიმის მიმოთვსება

მარკ ტვენის ნამდვილი სახელი სამუელ კლემენსია. ეს ფსევდონიმი მან მიითვისა: სანამ სამუელ კლემენსი წერას დაიწყებდა, იქამდე იგი გაზეთებში წერდა პაროდებს მწერალ ისაია სელერსის (1802-1864 წწ.) მოთხრობებზე. ისაია სელერსი კი თავის ნაწარმოებებს აქვეყნებდა მარკ ტვენის სახელით. გაბრაზებულმა სელერსმა მარკ ტვენის ფსევდონიმით შეწყვიტა წერა, სამუელ კლემენსმა კი იმავე ფსევდონიმით დაიწყო მხატვრული ნაწარმოებების შექმნა.

ცნობილმა პეტერბურგელმა შანსონიემ* ალექსანდრე როზენმაუმმა, 28 წლის პიანისტ ალექსანდრე როზენბაუმს ტულის ოლქიდან, მოსთხოვა სახელის შეცვლა ან ფსევდონიმის აღება, რადგან ასეთ სახელს შეცდომაში შეჰყავს საზოგადოება. ინტერნეტში განთავსებული და გაყიდვაში არსებული საფორტეპიანო მუსიკის დისკის ავტორად ყველას შანსონიე ჰგონია და არა პატარა ქალაქ უზლოვოეში დაბადებული

ალექსანდრე როზენბაუმი.

პეტერბურგელი როზენბაუმის მოთხოვნის შემდეგ მალაზიებიდან ამოღებულ იქნა დისკები. ხოლო ონლაინ-გვერდი სადაც შეიძლებოდა ტულელი როზენმაუმის მოსმენა დაიხურა.

ახალგაზრდა როზენმაუმის ადვოკატებმა განაცხადეს, რომ პიანისტი ალექსანდრე არ არღვევს კანონს, რადგან თავისი სახელით მოღვაწეობს, რომელიც არა დიდი სესნიისა და მოგვარის გამო დაარქვეს, არამედ – რუსი სახელმწიფო მოღვაწის და მხედართმთავრის ალექსანდრე ნეველის (დაახლოებით 1220-1263 წწ.) გამო და არც არასდროს უფიქრია პარაზიტირებულ ქმედებებზე** მიუხედავად ამისა, შესთავაზეს მას, რომ შეამცირებდნენ მხოლოდ სახელს და იგი გახდებოდა – ალექსა, რაზეც პეტერბურგელი ბარდის*** მხრიდან უარი მიიღო.

გამომცემლობა ავტორს იტაცებს (მუხლი 11)

რუსი მწერალი ვიქტორია სოლომატინა 2001-02 წლებში თანამშრომლობდა გამომცემლობა „ეკსმოსთან“ („ЭКСМО“). გამომცემლობამ სოლომატინას ათზე მეტი დეტექტიური წიგნი გამოსცა „ვიქტორია პლატოვას“ ფსევდონიმით. მოგვიანებით გამომცემლობასთან უთანხმოების გამო, მწერალმა გამომცემლობა „ACT-ს“ შესთავაზა თანამშრომლობა. „ACT-მ“ სოლომატინას თანხმობით „ვიქტორია პლატოვა“ დაარეგის-

* შანსონიე (ფრ. chansonnier) – საესტრადო ჟანრის სიმღერის შემსრულებელი საფრანგეთში.

** პარაზიტირება – იმიტატორის მიერ კონკურენტის მიღწევების სისტემატური და მეთოდური მითვისება.

*** ბარდი (კელტ. bard) – კელტური ტომის სახალხო მგოსან-მომღერალი.

ტრირა სასაქონლო ნიშნად.

მიუხედავად ავტორთან ხელშეკრულების დარღვევისა, გამოცემლობა „ექსმო“ („ЭКСМО“) განაგრძობდა ლიტერატურის გამოცემას ვიქტორია პლატოვას ავტორობით. ამ სახელით გამოქვეყნებული ნაწარმოების ავტორი იყო არა ერთი პირი, არამედ – ავტორთა ჯგუფი, რომლის წევრიც იყო ნამდვილად ამ სახელისა და გვარის მქონე ვიქტორია პლატოვა.

გამომცემლობა „ექსმო“ წარადგინა დამატებითი ხელშეკრულება, რომელსაც სოლომატინა აწერდა ხელს და თანხმდებოდა იმაზე, რომ ფსევდონიმი „პლატოვა“ გამოცემლობა „ექსმოს“ ეკუთვნის. ამასთან, სხვა გამომცემლობასთან თანამშრომლობის შემთხვევაში სოლომატინას ეკრძალებოდა ფსევდონიმის გამოყენება, ხოლო „ექსმოსთან“ ხელშეკრულების გასვლის შემდეგ „ექსმოს“ შეეძლო სხვა ავტორებისათვის მიეცა ამ ფსევდონიმის გამოყენების უფლება.

ალექსეი ტოლსტოის უფლებების დაცვა (მუხლები: 13; 17; 18)

1994 წელს რუსულმა გამომცემლობა „რესპუბლიკამ“ გამოსცა რუსული ხალხური ზღაპრების კრებული „Поди туда – не знаю куда“. სადაც შევიდა ცნობილი რუსი მწერლის, აკადემიკოსის გრაფ ალექსეი ტოლსტოის შვიდი გადამუშავებული ზღაპარი. გამომცემლობას გრაფის მემკვიდრეებთან ხელშეკრულება არ ჰქონია დადებული, არც მატერიალური ანაზღაურება გადაუხდია მათთვის. ამასთან, წიგნში არ იყო აღნიშნული, რომ ნაწარმოებები გადამუშავებულია ა.ტოლსტოის მიერ. ტოლსტოის მემკვიდრეებმა სარჩელი შეიტანეს სასამართლოში.

გამომცემლობა თავს იმართლებდა მწერლის გარდაცვალების დღისათვის მოქმედ (1928 წლის) ნორმებზე დაყრდნობით, რომლითაც საავტორო უფლებები წყდებოდა ავტორის გარდაცვალებიდან 15 წლის შემდეგ, ე. ი. 1961 წლის 1 იანვარს. გამომცემლობა ეყრდნობოდა ასევე „ა. ტოლსტოის ნაწარმოებებზე საავტორო უფლების შესახებ“ რუსეთის ფსსრ-ს

მინისტრთა საბჭოს 1958 წლის დადგენილებას, რომლითაც ყველა მისი ნაწარმოები საზოგადოებრივ საკუთრებად იქნა აღიარებული.

სასამართლომ არ გაითვალისწინა გამომცემლობის არგუმენტები, დაე-ყრდნო 1993 წლის რუსეთის კანონს – „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“, რომელიც 15 წლის მაგივრად ითვალისწინებდა 50 წლიან ვადას და გამომცემლობას დააკისრა თანხის ანაზღაურება ა. ტოლსტოის მემკვიდრეების სასარგებლოდ.

უბრძოლი სათაურის მქონე წიგნები

1. ინდოეთის ქალაქ კოიმბატორის კოლეჯის დირექტორმა სუბრამანიანმა ინტერვალების გარეშე დაწერილი 1022 სიტყვისა და 4805 ასოთი დასათაურებული წიგნი დაწერა. წიგნის მთავარი გმირია დენიელ რედკლიფი – ფილმებში პარი პოტერის როლის შემსრულებელი.

1022

კოლეჯის დირექტორმა განაცხადა, რომ მის 123-გვერდიან წიგნს რეკორდული – მსოფლიოში ყველაზე გრძელი 1022 სიტყვიანი სათაური აქვს.

2. მსოფლიოში გამოშვებული სამეცნიერო წიგნების სათაურიდან ყველაზე გრძელი 670 ასოსგან შედგება.

„ინდიანა ჯონსი-4“ (მუხლები: 9; 9')

2007 წლის ივნისში ჯორჯ ლუკასმა დაიწყო ფილმ „ინდიანა ჯონსი-4-ის“ გადაღება. იმასთან დაკავშირებით, რომ ფილმის სათაური ჯერ არ ჰქონდა მოფიქრებული, კინოკომპანია „ლუკასფილმმა“ ექვსი სათაური დაარეგისტრირა მომავალი ფილმისათვის: „ღმერთების ქალაქი“, „ინდიანა ჯონსი და ღმერთების ქალაქი“, „ინდიანა ჯონსი და სამყაროთა დამანგრეველი“, „ინდიანა ჯონსი და ქვეყნიერების დასალიერი“, „ინდიანა ჯონსი და დაკარგული ოქროს ქალაქი“, „ინდიანა ჯონსი აღქმის ძიებაში“.

2012 წელს მადრიდის პრადოს მუზეუმში რესტავრაციის შემდეგ გამოფინეს ლეონარდო და ვინჩის „მონა ლიზას“ უძველესი ასლი. ექსპერტიზის ჩატარების შემდეგ აღმოჩნდა, რომ „ტყუპისცალის“ ავტორი არის და ვინჩის საუკეთესო მოსწავლე – ან ანდრეა სალაი ან ფრანჩესკო მელცი. ამასთან, გაირკვა, რომ ორივე ნახატი ერთდროულად იქმნებოდა.

მუხლი 34. პედაგოგიური საავტორო უფლების გამოყენება

1. ნაწარმოები, რომელზედაც საავტორო უფლების მოქმედების ვადა გასულია, შეიძლება გამოიყენოს ნებისმიერმა პირმა საავტორო პონორარის გადახდის გარეშე. ამასთან, დაცული უნდა იყოს ავტორობის, სახელის, ნაწარმოების ხელშეუხებლობისა და რეპუტაციის პატივისცემის უფლებები. ეს წესი ვრცელდება იმ ნაწარმოებზედაც, რომელიც არ იყო დაცული საქართველოს ტერიტორიაზე.

2. საქართველოს კანონმდებლობით შეიძლება დადგინდეს სპეციალური ანარიცხები საქართველოს ტერიტორიაზე იმ ნაწარმოების გამოყენებისათვის, რომელზედაც საავტორო უფლების მოქმედების ვადა გასულია. ასეთი ანარიცხებიდან მიღებული შემოსავალი გადაეცემა ავტორთა პროფესიულ ფონდებს და ორგანიზაციებს, რომლებიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავენ ავტორთა ქონებრივ უფლებებს. ანარიცხების ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ნაწარმოების გამოყენების შედეგად მიღებული შემოსავლის 3 პროცენტს. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: საავტორო უფლების ვადის გასულაში იგულისხმება ფიზიკური პირის (ავტორის, თანაავტორის) გარდაცვალებიდან 70-წლიანი ვადის ამოწურვა. ამის შემდეგ ნაწარმოები საზოგადოებისათვის თავისუფლად ხელმისაწვდომი ხდება უვადო და განუსხვილებელი უფლებების დაცვის პირობით.

ასწუთიანი ბიბლია (მუხლები: 5; 35)

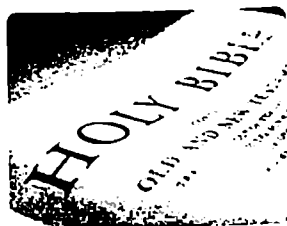
2005 წლის სექტემბრის ბოლოს დიდ ბრიტანეთში გამოვიდა ბიბლიის ახალი ვერსია, რომლის წაკითხვას ორ საათზე ნაკლები სჭირდება. ვერსიის ავტორია სასულიერო პირი მაიკლ ჰინტონი, ხოლო კონსულტანტი – ჯონ პრიტინარდი.

მათი აზრით, ადამიანთა უმრავლესობამ ბიბლიის ტექსტი ცუდად იცის. ამის გამო წიგნში ძირითადი ყურადღება იმ ისტორიებზეა გამახვილებული, რომლებიც კაცობრიობის მეხსიერების ნაწილად იქცა.

წიგნის წაკითხვა 100 წუთშია შესაძლებელი, იგი 60-გვერდიანია და განკუთვნილია იმ მოზრდილთათვის, რომელთაც სრული ტექსტის კითხვის დრო არ აქვთ.

პოლიტკორექტული ბიბლია (მუხლები: 13; 17)

აშშ-ში ყველაზე მეტად ბიბლიაში შეაქტ ცვლილებები. 2011 წელს გაყიდვაში გამოვიდა ე.წ. „პოლიტკორექტული“ ბიბლია, რამაც საზოგადოების აღშფოთება გამოიწვია, თუმცა ეკლესიის წარმომადგენლებს ამის შესახებ კომენტარი არ გაუკეთებიათ.

კათოლიკებსა და ევანგელისტებისათვის გამოცემულ ბიბლიაში დედანთან შედარებით გამოყენებულია ნეიტრალური სიტყვები. მაგალითად, „ადამიანი“ შეცვლილია „კაცობრიობით“, „ქალწული“ – „ახალგაზრდა ქალით“, საერთოდ ამოშლილია სიტყვა – „ცოდვილი ბუნება“ და სხვ.

აუდიო კამასუტრა (მუხლი 13)

ერთ-ერთმა ბრიტანელმა გამომცემლობამ 2010 წელს გამოსცა IV საუკუნეში დაწერილი ძველი ინდური ტექსტი – „კამასუტრა“, რომელიც შეესაბამება – ელექტრონული ვარიანტი. გამომცემელი

აღნიშნავდა, რომ ხალხს სცხენია ამ წიგნის ხელში დაჭერა, თანაც წიგნი საკმაოდ სქელტანიანია. აუდიო ჩანაწერი შეიძლება საზოგადოებრივ ტრანსპორტშიც კი მიოსმინოთ, ყოველგვარი სირცხვილის გარეშე.

თავი V საავტორო უფლების გადაცემა

მუხლი 35. საავტორო უფლების გადაცემის საუბოლოები

1. საავტორო უფლება გადაიცემა კანონით ან ანდერძით მემკვიდრეობის წესით ანდა ხელშეკრულებით. (03.06.2005 №1585)

2. კანონით მემკვიდრეებზე საავტორო უფლების მოქმედების ვადის ფარგლებში გადადის ამ კანონის მე-18 მუხლში აღნიშნული ნაწარმოების გამოყენების განსაკუთრებული უფლებები, თუ ანდერძით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

3. ავტორობის, სახელისა და ნაწარმოების ხელშეუხებლობის უფლებები მემკვიდრეობით არ გადადის. მემკვიდრეებს უფლება აქვთ განაზოციელონ აღნიშნულ პირად უფლებათა დაცვა. მათი ეს უფლებამოსილება ვადით არ იზღუდება.

4. თუ ავტორის მიერ მის სიცოცხლეში სხვა რამ არ იყო განაზღვრული, მისი პირადი უფლებებიდან მემკვიდრეობით გადადის უფლება, ნება დართოს სხვა პირებს, დაურთონ ნაწარმოებს სხვა ავტორთა ნაწარმოებები (ილუსტრაცია, წინასიტყვაობა, ბოლოსიტყვაობა, კომენტარი, განმარტება და სხვა). აღნიშნული უფლება მემკვიდრეებზე გადადის საავტორო უფლების მოქმედების ვადით.

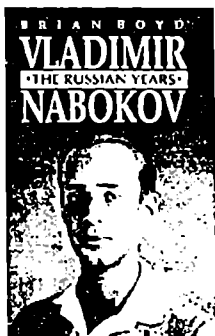
5. ავტორს უფლება აქვს მიუთითოს პირი, რომელსაც ის ნიშნავს ამ მუხლის მე-3 პუნქტში აღნიშნული უფლებების დამცველად. ეს პირი თავის მოვალეობას ასრულებს ავტორის გარდაცვალებამდე.

6. თუ მემკვიდრეები არ არსებობენ ან არაჯეროვნად აზოციელებენ ამ მუხლის მე-3 პუნქტში აღნიშნულ უფლებებს, ამ უფლებების დაცვას აწარმოებს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი „საქსატენტი“. (5.12.2000 № 651)

მცირე კომენტარი: კანონისმიერი მემკვიდრეობით უფლებათა გადაცემა გულისხმობს უფლებათა გადაცემას შესაბამისი რიგის მემკვიდრეებზე აუცილებელი წილის გათვალისწინებით. საავტორო უფლება შეიძლება გადაცემული იქნეს ხელშეკრულებითაც (მაგალითად, მუხლები: მე-14; მე-

15; მე-16). 35-ე მუხლი ძირითადად ეხება ქონებრივ უფლებებს. ავტორის სიცოცხლეში დადებული ხელშეკრულებები იმოქმედებს კანონით გათვალისწინებული ვადით. ამ მუხლის მე-4 პუნქტი ეხება პირად არაქონებრივ უფლებას (მე-17 მუხლის 1-ლი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტი გვ. 224). ნაწარმოების გამოხმობის და განადგურების (იხ. კაფკას მაგალითი) უფლება აქვს მხოლოდ ავტორს, თუმცა თუ სიცოცხლეში ამის შესახებ ავტორს ანდერძი არ დაუტოვებია ან ვერ მოასწრო სასამართლოსთვის მიმართვა, მსოფლიო პრაქტიკა იქითკენ იხრება, რომ მექვიდრეები ჩაენაცვლონ ავტორს ამ მოთხოვნათა აღსრულებაში.

ნაბოკოვს შვილი იცავს (მუხლი 18)

2002 წელს რუსულმა გამოცემლობა „ნეზავისიმაია გაზეტამ“ („Независимая газета“) გამოსცა წიგნი „ნაბოკოვი ნაბოკოვის შესახებ“ („Набков о Набкове“). წიგნში შევიდა რუსეთიდან ემიგრირებული მწერლის – კლადიმერ ნაბოკოვის (1899-1977 წწ.) ესეები, რეცენზიები, ინტერვიუები, მექვიდრეებთან შეუთანხმებლად.

მწერლის შვილმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ქონებრივი საავტორო უფლებების დარღვევის შესახებ და მოითხოვა 720000 რუსული რუბლის (დაახლოებით 25000 აშშ დოლარის) ანაზღაურება.

ჯიმი ჰენდრიქსის მემკვიდრეები

ფირმა „ექსპერიენს ჰენდრიქს ელელსი“ („Experience Hendrix LLC“) ცნობილ გიტარისტ ჯიმი ჰენდრიქსის ოჯახს ეკუთვნის და ფლობს მუსიკოსის ყველა საავტორო უფლებას, სხვადასხვა ჯგუფებთან ერთად მუსიკოსის მიერ ადრეულ პერიოდში ჩაწერილი მელოდიების გარდა.

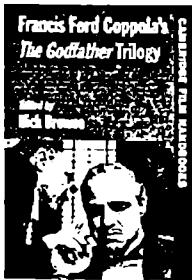
სასამართლო დაევა, რომელიც ეხებოდა ჰენდრიქსისა და ჯგუფების – „კერთის ნაითსის“ და „ზე სქუაიერს“ თანამშრომლობის პერიოდს, ჰენდრიქსის ოჯახის

წევრთა გამარჯვებით დამთავრდა.

ჰენდრიქსი სხვადასხვა მუსიკალურ ჯგუფებთან ერთად ნიუ-იორკის ერთ-ერთ სტუდიაში წერდა მუსიკას. დავა ამ სტუდიების მფლობელებთან მიმდინარეობდა. ჰენდრიქსის ოჯახმა ჩანაწერებზე საავტორო უფლების აღიარებას მიაღწია.

„ნათლიას“ მეორე ავტორი

ამერიკულმა გამომცემლობამ „რენდომ ჰაუსმა“ („Random House“) დააპირა მარიო პიუზოს ცნობილი რომანის „ნათლიას“ („Godfather“) გაგრძელების გამოცემა. გამომცემლობამ შეთანხმებას მიაღწია მარიო პიუზოს მექკვიდრებთან, რომლებმაც ნება დართეს გამომცემელს, კორლეონეს მაფიოზური კლანის ისტორიის ახალი თავის დაწერა სხვა ავტორს მიანდოს. გამომცემლები არ განიხილავდნენ რომანის გაგრძელების იდეას როგორც კლასიკოს მარიო პიუზოსთან კონკურენციას.

პიტერ პენის გაგრძელება (მუხლები: 17-18; 36-39)

1937 წელს ლონდონის საავადმყოფო „გრეით ორმონდ სთრითში“ გარდაიცვალა „პიტერ პენის“ ავტორი ჯეიმს ბარი, რომელმაც საავტორო უფლებები სწორედ ამ საავადმყოფოს დაუტოვა.

2005 წელს საავადმყოფომ გამოაცხადა კონკურსი „პიტერ პენის“ თავგადასავლების გასაგრძელებლად.

გამარჯვებულად გამოცხადდა ბრიტანელი საბავშვო მწერალი, 53 წლის ჯერალდინ მაკოგრინი. იგი ცნობილია ისეთი საბავშვო ნაწარმოებების ინტერპრეტაციით, როგორებიცაა „მობი დიკი“ და „კენტერბერული მოთხრობები“

ახალი წიგნი პიტერ პენის შესახებ – „Peter Pan in scarlet“ – 2006 წლის ზაფხულში გამოვიდა. წიგნის გაყიდვით მიღებული შემოსავალი მწერალმა და საავადმყოფომ გაინაწილეს.

უფლებაც მის ოჯახს არავეისთვის მიუცია. სინატრა 1998 წლის მაისში 82 წლის ასაკში გარდაიცვალა.

ლეგენდარული ამერიკელი მომღერლის – ფრენკ სინატრას ოჯახმა სასამართლო პროცესი მოიგო. ოჯახმა მოახერხა, თავიანთი ნებართვის გარეშე სინატრას სახელის გამოყენების აკრძალვისათვის მიეღწია. მემკვიდრეთა აღშფოთება გამოიწვია მომღერლის ბიოგრაფიის არალეგალურმა საიტმა – „მთავარი მოვლენა“ სინატრას ქალიშვილმა ტინამ განაცხადა, რომ საიტზე განთავსებული იყო მომღერლის ისეთი ფოტოები და ვიდეოკადრები, რომლის გამოყენების

ანდერპი არ შესრულდა (გუხლი 17)

ფრანც კაფკა (1883-1924 წწ.) რიგით კლერკად მუშაობდა. სიცოცხლის მანძილზე რამდენიმე მოთხრობა გამოაქვეყნა, რომელიც არავის შეუმჩნევია. სიკვდილის პირას მყოფმა ანდერსად დაიბარა, რომ მთელი მისი ჩანაწერები გაენადგურებინათ. საბედნიეროდ, დაირღვა კანონი და ეს სურვილი არ შეუსრულეს.

ბრაუ მიუნჰაუზენის შთამომავალი

2006 წელს ყაბარდო-ბალყარეთის სასამართლომ დაადგინა, რომ მიყრუებულ დაბა პრიხლანდოვოში მცხოვრები ვლადიმერ ნაგოვიცინი ბარონ ფონ მიუნჰაუზენის პირდაპირი შთამომავალია.

სასამართლოზე წარდგენილ იქნა ისტორიული დოკუმენტი, რომლის თანახმად, 1739 წლის ივლისში სანკტ-პეტერბურგში ჩაბრძანებული მიუნჰაუზენი იმდენად დაახლოვებია კნიაგინია გოლიცინას, რომ გოგონა შესძენიათ. ამ ფაქტს სანკტ-პეტერბურგის არისტოკრატიაში სკანდალი მოჰყვა. მითქმა-მოთქმის

თავიდან ასაცილებლად კნიაგინია გოლიცინამ ბავშვი აღსაზრდელად კაზაკების ატამანის — ნაგოვიცინის ოჯახს გადასცა. სწორედ ამ ბავშვის მემკვიდრეა ვლადიმერი, რომელმაც სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდეგ ახალი პასპორტი აიღო ახალი გვარით — ვლადიმერ ნაგოვო-მიუნჰაუზენი.

გუმბარიმ დიუმას შთამომავალი

ცნობილია, რომ ალექსანდრე დიუმა (მამა) 1858 წლის 22 ივნისს ჩავიდა პეტერბურგში. რუსეთიდან — ბაქოში და შემდეგ კი თბილისში.

ამჟამად რუსეთში მცხოვრებმა ედიშერ გუმბარიმ 2011 წელს განაცხადა, რომ იგი ალ. დიუმას შთამომავალია. მისი მტკიცებით, ღიღმა მწერალმა მისი დიდი ბებია კავკასიაში მოგზაურობის დროს „აცდუნა“ ამის დამადასტურებელი არავითარი მტკიცებულება ჯერჯერობით არ წარმოუდგენია. თუ არ ჩავთვლით მის განცხადებას იმის შესახებ, რომ აქვს დიუმას მიერ საქართველოში ჩაწერილი მწვადის მომზადების რეცეპტი.

დმიტრი შოსტაკოვიჩის მემუარები

1979 წელს ნიუ-იორკის გამომცემლობა „ჰარპერი და როუპი“ გამოსცა დმიტრი შოსტაკოვიჩის (1906-1975 წწ.) მემუარები. ამ წიგნმა დიდი აღშფოთება გამოიწვია საბჭოთა მუსიკოსებს შორის, რომლებიც მიიჩნევდნენ, რომ შეუძლებელია აღნიშნული ნაწარმოები კომპოზიტორის მემუარები ყოფილიყო, რადგან ისეთი დადებით პიროვნებას, როგორიც შოსტაკოვიჩი იყო, არ შეიძლებოდა იმგვარი შეხედულებები და აზრები ჰქონდა, როგორადაც ამ წიგნშია გადმოცემული.

კომპოზიტორის მეგობრები და მოსწავლეები შეუძლებლად მიიჩნევდნენ შოსტაკოვიჩის მიერ თავისი მეგობრების: ვლადიმერ მაიაკოვსკის, ევგენი მრავინსკის ლანძღვას და შ. მიიჩნიეს, რომ „მემუარები“ ს. ვოლკოვის შეთხზულია, რომელმაც გამოსცა ეს წიგნი. მან ჩაიწერა შოსტაკოვიჩის

მოგონებები და რედაქტირება გაუკეთა, თუმცა ძნელი გასარკვევია, თუ მემუარების რა ნაწილი ეკუთვნის შოსტაკოვიჩის და რა ვოლკოვს.

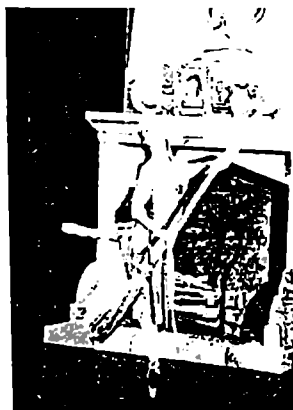
კომპოზიტორის ოჯახმა რამდენჯერმე მიმართა გამომცემლობას, ჩანაწერის ან ხელნაწერის დედანის ჩვენების თაობაზე, მაგრამ ყოველთვის ცივ უარს იღებდა. ბოლოს ოჯახმა გადაწყვიტა, მიეძარათ საავტორო უფლებათა დაცვის სააგენტოსათვის („საულისთვის“), რომელსაც მიანდო კომპოზიტორის საავტორო უფლებების დაცვა.

„საუღმა“ გამომცემლობას მოსთხოვა ხელნაწერის ტექსტი. გამომცემლობის კიცე-პრეზიდენტმა ელუარდ ა. მილერმა უარი განაცხადა ამ მოთხოვნაზე იმ მოტივით, რომ მემკვიდრეებს არა აქვთ არავითარი უფლება ამ ნაწარმოებზე და მათი თანხმობაც არ არის საჭირო.

შოსტაკოვიჩის ოჯახი ამტკიცებდა, რომ მათ არასდროს არავისგან, მათ შორის, კომპოზიტორისაგანაც არ სძენიათ იმ თანხმობის შესახებ, რომ მისი სიკვდილის შემდეგ გამოეყენებინათ რაიმე მასალა.

„საუდიც“ ცდილობდა ე. ა. მილერისათვის იმის ახსნას, რომ საავტორო სამართლის ისეთ ობიექტზე, როგორსაც წარმოადგენს აღნიშნული ნაწარმოები, აუცილებელია დმიტრი შოსტაკოვიჩის მემკვიდრეების თანხმობა. წინააღმდეგ შემთხვევაში გამომცემლობას მისი გამოცემის უფლება არ ჰქონდა.

ბორდელში მომუშავე კონკია (მუხლები: 13; 17; 58-61)

2005 წლის ზაფხულში ცნობილი რუსი კომპოზიტორის სერგეი პროკოფიევის (1891-1953 წწ.) მემკვიდრეებმა შეძლეს ლიტვის ეროვნული ოპერის თეატრის რეპერტუარიდან ბალეტ „კონკიას“ ექსტრაეგანტური ვერსიის ამოღება.

საფრანგეთში მცხოვრებმა კომპოზიტორის შვილმა სვიატოსლავმა და შვილიშვილმა სერგეიმ დადგმის ავტორებს პროკოფიევის მუსიკის გამოყენებაც აუკრძალეს. მათი აღშფოთება გამოიწვია ბორდელში დამლაგებლად კონკიას მუშაობამ, დედინაცვლის ამ დაწესებულების დისახლისობამ, ღების მეძვედ მუშაობამ და ა.შ.

მემკვიდრეებს მიაჩნიათ, რომ მუსიკა ორიგინალურ ისტორიას უნდა ეროვოდეს და არა ასეთ უხამსობას. ამასთან, მემკვიდრეებს მუსიკის გამოყენებაზე ნებართვა არ მიუციათ.

თეატრის ღირიჯორმა ანდრეის ჟაგარსმა და მოლდოვური წარმოშობის რუსმა ქორეოგრაფმა რადუ პოკლიტარუმ განაცხადეს, რომ მათ მუსიკა არ შეუცვლიათ, ისტორია კი თავისებურად წარმოადგინეს, ამიტომ იმედი აქვთ ბალეტის სცენაზე დაბრუნებისა. ორი წლით ადრე პოკლიტარუმ სახელი გაითქვა სკანდალური „რომეო და ჯულიეტას“ დადგმით.

მერაბ მამარდაშვილის მემკვიდრეობა (მუხლმბი: 7; 18; 32)

ცნობილი ქართველი ფილოსოფოსის მერაბ მამარდაშვილის (1930-1990 წწ.) ნაშრომები წერილობითი ფორმით თითქმის არ არსებობს. მამარდაშვილის ფილოსოფიური მემკვიდრეობა ლექციების სახითაა შემორჩენილი, რომლებიც ძველი თაობის მაგნიტოფონის ფირებზეა ჩაწერილი მისი მსმენელების, თაყვანისმცემლებისა და მეგობრების მიერ. ამ ჩანაწერთა უმრავლესობა გამოქვეყნებულია ფილოსოფოსის მეგობრის – იური სენოკოსოვის მიერ.

მერაბ მამარდაშვილის ლექციების ყველაზე სრულყოფილი ჩანაწერები სენოკოსოვსა და ფილოსოფოსის დას – იზას აღმოაჩნდათ. სწორედ ამ ჩანაწერების გამოქვეყნებით გახდა ცნობილი სენოკოსოვი.

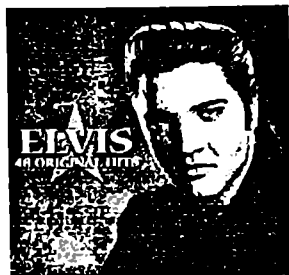
2004 წელს ფილოსოფოსის პირველი რიგის მემკვიდრემ, შვილმა ელენემ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საავტორო და მისი, როგორც მემკვიდრის, უფლებების დარღვევის თაობაზე. ელენე მამარდაშვილის ადვოკატის მტკიცებით, ზეპირი ნაწარმოები ნაწარმოებად ჩაითვლება მისი წარმოთქმისთანავე და იქვე „ქრება“ ან ფიქსირდება ტექნიკური საშუალებებით. მსმენელს უფლება აქვს, ჩანაწერი მოისმინოს თვითონ ან „ვიწრო“ წრეში. გარდა ამისა, კასეტაც მისი საკუთრებაა. განსაკუთრებული უფლება კი მემკვიდრეს ეკუთვნის.

მერაბ მამარდაშვილის ფილოსოფიურ მემკვიდრეობაზე დავა მხარეთა შორის შეთანხმების საფუძველზე გადაწყდა – იური სენოკოსოვმა მთლიანად დაუთმო იგი ელენე მამარდაშვილს.

1. მუსიკოსი მაიკლ ჯექსონი 2009 წლის 25 ივნისს, 50 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მისმა მემკვიდრეებმა 2010 წლის ბოლოსთვის 275 მილიონი დოლარი მიიღეს.

2. მომღერალი ელვის პრესლი 1977 წლის 16 აგვისტოს 42 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მარტო მისი 75 წლის აღსანიშნავად გამართულ კონცერტს 60 მილიონი დოლარის შემოსავალი ჰქონდა.

3. მწერალი ჯონ ტოლკიენი 1973 წლის 2 სექტემბერს 81 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მისი ნაწარმოებების მიხედვით გადაღებულმა ფილმმა – „ბეჭდების მბრძანებელი“ და გაყიდულმა წიგნებმა მემკვიდრეებს 50 მლნ აშშ დოლარის მოგება მოუტანა.

4. კომიქსების ავტორი – ჩარლზ შულცი 2000 წელს 77 წლისა გარდაიცვალა. მემკვიდრეებს ყოველწლიური შემოსავალი 33 მლნ აშშ დოლარი აქვთ მის მიერ შექმნილი კომიქსებისგან.

5. იოკო ონო ქმრის, ჯონ ლენონის (გარდაიცვალა 1980 წლის 8 დეკემბერს), სიმღერებისა და სახელის გამოყენებისთვის წელიწადში 17 მლნ აშშ დოლარს იღებს.

6. ფიზიკოსი ალბერტ აინშტაინი 1955 წლის 18 აპრილს 76 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მეცნიერის სახელის გამოყენების უფლება აქვს კომპანია „დისნეის“. აინშტაინი არის, აგრეთვე, თავსატეხი სათამაშოებისა და ვიდეოთამაშების გმირი. მეცნიერის მემკვიდრეები წელიწადში 10 მლნ აშშ დოლარს იღებენ.

ციოლკოვსკის მემკვიდრე რუსეთის მთავრობის წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 18; 32)

2011 წელს კოსმონავტიკის ფუძემდებლის, მეცნიერისა და გამომგონებლის კონსტანტინე ციოლკოვსკის (1857-1935 წწ.) შვილთაშვილმა სერგეი სამბუროვმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში რუსეთის მთავრობის წინააღმდეგ, რომლითაც ითხოვდა ღიდი პაპის (ბაბუის)

შრომების მისთვის გადაცემას და ამ ნაშრომებზე გამოქვეყნების უფლების მოპოვებას. იგი ითხოვდა, აგრეთვე, სსრკ-ის მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 13 აპრილის განკარგულების გაუქმებას, რომლითაც კ. ციოლკოვსკის არქივი გადაეცა მეცნიერებათა აკადემიას და მიენიჭა გრიფი – „სიად-უმლო“

სამბუროვის ადვოკატმა განაცხადა, რომ სარჩელი ახლა იმიტომ იქნა შეტანილი, რომ ცოტა ხნის წინ ამ მასალებს მოეხსნა ეს გრიფი.

ბიბლია კლაუდია შიფერის ფოტოებით

2001 წელს შედმა საქმოსნებმა, რომლებიც თავიანთ თავს „Fishtank-ს“ უწოდებდნენ, გადაწყვიტეს ბიბლიის გადამუშავება და ძველი აღქმის ასლებურად გააზრება. ისინი მიიჩნევდნენ, რომ ფერადი ილუსტრაციებით გამოცემული ბიბლია 15-30 წლამდე ახალგაზრდებს დააინტერესებს, ამიტომ გადაწყვიტეს წიგნის ილუსტრაციისათვის ტოპ-მოდელების შიშველი ნატურის ფოტოები გამოეყენებინათ. ადამის სახედ მარკუს შენკენბერგი, ხოლო ევას სახედ კლაუდია შიფერი შეარჩიეს.

ჯექსონი „The Beatles-ის“ სიმღერების მფლობელი (მუხლები: 36-39)

პოპ-ვარსკვლავი მაიკლ ჯექსონი თავის დროზე „ლივერპულელი ოთხეულის“ 160 სიმღერაზე, 100 მილიონ დოლარად განსაკუთრებული უფლების მფლობელი გახდა. 1991 წელს ამ სიმღერების ნახევარი მიჰყიდა „Sony Music-ს“ პოლ მაკარტინი ორჯერ შეეცადა კოლექციის მფლობელობის გამოსყიდვას. ამასვე ცდილობდა ჯონ ლენონის ქვრივი იოკო ონო.

ათი წლის შემდეგ მაიკლ ჯექსონმა, დაგროვილი ვალების გამო, გადაწყვიტა კოლექციის დარჩენილი სიმღერების გაყიდვა.

2007 წელს ჯონ ლენონის 44 წლის ვაჟმა ჯულიანმა იმ სიმღერებზე საავტორო უფლებები გაყიდა, რომელიც მას ეკუთვნოდა.

მიკი მაუსი და ბილ გეითსი დაკომოვილნენ (მუხლები: 36-38)

2004 წლის დასაწყისში კომპანია „უოლტ დისნეი“ („Walt Disney“) სალიცენზიო ხელშეკრულება დადო „მაიკროსოფტთან“ („Microsoft“) თავისი ფილმების ინტერნეტში დისტრიბუციის თაობაზე. „დისნეის“ ესაჭიროებოდა ისეთი ტექნოლოგია, რომელიც დაიცავდა ნაწარმოებს უკანონო გამოყენებისაგან. „მაიკროსოფტს“ ფილმები უნდა გადაეტანა ციფრულ ფორმატში და შემდგომში ამ ფორმატით გაეცემოდა.

„კატა ლეოპოლდის“ მემკვიდრეობა (მუხლები: 36; 40; 42-44)

ცნობილი რუსი სატირიკოს-მწერალი არკადი იოსების ძე ხაიტი 1996 წელს საზოგადოებრივად გაემგზავრა ისრაელში. არკადი ხაიტი არის მრავალი პოპულარული მულტფილმის სცენარის ავტორი, მათ შორის, „კატა ლეოპოლდის“ შესახებ მულტფილმების სერიის.

რეჟისორ-მულტიპლიკატორ ანატოლი ისრაელის ძე რეზნიკოვის ინიციატივით 1996 წლის 2 იანვარს დაიდო ხელშეკრულება, რომელიც ეხებოდა განსაკუთრებული უფლებების გადაცემას შემდეგი ლიტერატურული ნაწარმოებების გამოყენებაზე: „კატა ლეოპოლდის ავტომობილი“, „კატა ლეოპოლდის განძი“, „კატა ლეოპოლდის დაბადების დღე“, „კატა ლეოპოლდი სიზმარში და ცხადში“, „კატა ლეოპოლდი და ოქროს თევზი“ და სხვა სათავედასავლო სერიებს.

განსაკუთრებული უფლებები მოიცავდა: კვლავწარმოებას, ნებისმიერი სახით გაერცელებას, იმპორტს, საჯარო ჩვენებას, საჯარო შესრულებას, ეთერში გადაცემას, კაბელით გადაცემას, თარგმნას და გადამუშავებას.

ეს უფლებები გადაცემულ იქნა უფაოდ ყველა ქვეყნის ტერიტორიაზე და უსასყიდლოდ.

არკადი ხაიტი გარდაიცვალა 2000 წელს გერმანიაში. მწერლის სიკვდილის შემდეგ მისმა ქვრივმა, პირველი რიგის მემკვიდრემ, სარჩელი

შეიტანა სასამართლოში ხელშეკრულების ბათილად ცნობის თაობაზე იმ მოტივით, რომ სააგტორო პონორარის ოდენობა და გადახდის წესი განსაზღვრული არ იყო კანონის („სააგტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის შესაბამისი, რუსეთის ფედერაციის ანალოგიური კანონის 31-ე მუხლი) ფარგლებში და სასამართლოს დაეუნდა განეხილა ჩუქების ხელშეკრულებიდან გამომდინარე.

სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა იმავე მუხლის სხვა პუნქტის საფუძველზე, რომლითაც პონორარის ოდენობა და გადახდის წესი განისაზღვრება მხარეთა შეთანხმებით.

დავა ჯექსონის მემკვიდრეობაზე (მუხლები: 36; 37)

2011 წელს მაიკლ ჯექსონის (1958-2009 წწ.) ანდერძის აღმსრულებლებმა სარჩელი შეიტანეს სასამართლოში კანადელი მეწარმის – ჰოვარდ მანის წინააღმდეგ, რომელიც მომღერლის დედის – კეტრინ ჯექსონის ნებართვით ამზადებს და ყიდის სუვენირებს, რისთვისაც იყენებს მაიკლ ჯექსონის გამოსახულებას, სახელსა და მუსიკას.

ანდერძის შესაბამისად, სასამართლომ 2009 წელს კეტრინ ჯექსონი დანიშნა მომღერლის სამი შვილის დროებით მუდრევედ, მაგრამ ანდერძის სადავო საკითხის მოგვარებამდე ანდერძის განკარგვაზე მიანიჭა შეზღუდული უფლებამოსილება.

ჰოვარდ მანმა განაცხადა, რომ ჯექსონის ანდერძით მთელი მისი მოძრავი და უძრავი ქონება, ინტელექტუალური საკუთრება პოპის მეფედ დაუტოვა დედას, სამ შვილსა და საქველმოქმედო ორგანიზაციებს. მომღერლის დედასთან ხელშეკრულება დადებულია კანონის შესაბამისად. ხოლო იმის გარკვევა, თუ მემკვიდრეობიდან რა ეკუთვნის დედას და რა – საქველმოქმედო ორგანიზაციებს, ეს მისი საქმე არაა.

იაპონელი „ჩებურაშკა“ (მუხლები: 36-39)

2003 წლის ბოლოს იაპონიაში დაიწყო „ჩებურაშკას საქმის“ სასამართლო პროცესი. მომჩივანს – მწერალ ედუარდ უსპენსკის მიაჩნდა,

რომ „ჩებურაშკა ჯაპანმა“ და იაპონურმა კიდევ ორმა კომპანიამ დაარღვიეს მისი საავტორო უფლებები. მის მიერ შექმნილი პერსონაჟი გამოიყენეს კომერციული მიზნით – გამოუშვეს სათამაშოები, მაისურები, სამკერდე ნიშნები და სხვა საქონელი „ჩებურაშკას“ („ჩების“ – როგორც მას იაპონელები მოფერებით ეძახიან) გამოსახულებით.

მოპასუხე იაპონური ფირმები თავს იცავდნენ და აცხადებდნენ, რომ ისინი მოქმედებდნენ ლიცენზიის საფუძველზე, რომელიც ფირმა „Films by Jove Inc.-ისგან“ შეიძინეს. ეს ფირმა თავის დროზე აშშ-ში ემიგრირებული ყოფილი საბჭოთა მსახიობის – ოლეგ ვილოვის და მისი მეუღლის ჯოან ბორტსენის მიერ არის შექმნილი, ცოლ-ქმარი კი თავს იმართლებს იმით, რომ ხელშეკრულება ჰქონდათ დადებული „კინოსტუდია სოიუზმულტფილმთან“, რომელსაც აქვს საბჭოთა პერიოდში შექმნილ მულტფილმებზე საავტორო უფლება. მოწინააღმდეგე მხარე ამტკიცებს, რომ ამ ხელშეკრულების ათწლიანი ვადა დიდი ხანია გავიდა.

2010 წელს ე. უსპენსკიმ ერთ-ერთ ფირმას უნივლა ინფორმაციის მატარებელი „USB“ მეხსიერების ბარათის „ჩებურაშკას“ ფორმით გამოშვებისათვის. სასამართლომ უარი უთხრა უსპენსკის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, რადგან იგი აღიარა ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად და არა ნახატი თოჯინის შემქმნელად.

სალვადორ დალის რომანი (მუხლები: 36-39)

ცნობილი მხატვრის – სალვადორ დალის (1904-1989 წწ.) დაბადებიდან 100 წლისთავთან დაკავშირებით საფრანგეთში გამოიცა მისი ერთადერთი რომანი – „დამალული სახეები“ ეს რომანი მხოლოდ ერთხელ – 1973 წელს გამოიცა პარიზში. გამოცემის უფლება ლონდონელ გამომცემელ ეტერ ოვენს ეკუთვნის.

საბჭოთა მზვერავის მემკვიდრეობა (მუხლები: 18; 36; 59)

გრაფ ალექსანდრე ტოლსტოისა და კლავდია ბისტროლეტოვას შვილი დმიტრი ბისტროლეტოვი ისტორიაში შევიდა 20-30-იანი წლების ეკონომიკური, პოლიტიკური და სამხედრო დაზვერვის უბაღლო სპეციალისტად. გარდა ამისა, იგი მწერალიც იყო. 16-წლიანი გადასახლების შემდეგ „ხალხის მტერმა“ რამდენიმე წიგნი დაწერა სტალინზე, აგრეთვე, მემუარეები მეორე მსოფლიო ომზე. მისი სცენარის მიხედვით გადაღებულია ფილმი „ადამიანი სამოქალაქო ფორმაში“ („Человек в штатском“).

მზვერავის ერთადერთმა მემკვიდრემ, შვილიშვილმა მაგდალინა მილაშოვამ სასამართლოში უჩივლა რუსულ ტელეარხ „კულტურას“ და პროდიუსერულ ცენტრ „გოლდ მედიუმს“ პაპის (ბაბუის) დოკუმენტების, ფოტომასალებისა და მის მიერ დაწერილი წიგნებიდან ნაწყვეტების უნებართვო გამოყენებისათვის დმიტრი ბისტროლეტოვზე შექმნილ დოკუმენტურ ტელეესერიალში – „დაზვერვა, რომელზეც ბევრმა იცოდა“ და მოითხოვა 5 მილიონი რუსული რუბლის (დაახლოებით 180 000 აშშ დოლარის) კომპენსაცია.

სასამართლო პროცესზე დადგინდა, რომ დმიტრი ბისტროლეტოვმა 1966 წელს, გარდაცვალებამდე 9 წლით ადრე, თავისი ზოგიერთი წიგნის ხელნაწერი, ფოტომასალები და სხვა დოკუმენტები უსახსოვრა სალტიკოვ-შჩედრინის სახელობის სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკას. მოსარჩელე მილაშოვამ აღიარა, რომ ზუსტად ეს მასალები იყო გამოყენებული ფილმში. კანონმდებლობით კულტურული ფასეულობები, რომლებიც ინახება ბიბლიოთეკაში, საზოგადოებრივი საკუთრებაა და მათი დემონსტრირებისათვის აუცილებელი არაა მემკვიდრეთა თანხმობა.

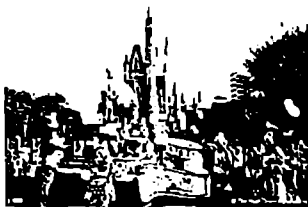
მუხლი 36. ავტორის ქონებრივი უფლებების გადასება (03.06.2005

№ 1585)

ავტორს ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელს შეუძლია ყველა ქონებრივი უფლება ან მათი ნაწილი გადასცეს უფლებამონაცველს.

მცირე კომენტარი: იგულისხმება მე-18 მუხლით გათვალისწინებული უფლებები. გადაცემა უნდა განხორციელდეს ხელშეკრულებით, რომელიც მკაფიოდ იქნება ჩამოყალიბებული, ყოველგვარი ბუნდოვანების გარეშე.

„WALT DISNEY“ განგსტიმრთან თანამშრომლობს (მუხლები: 17; 18; 37-40)

XX საუკუნის 60-იან წლებში ჯიმ ბოილი შოტლანდიაში ყველაზე საშიშ დამნაშავედ ითვლებოდა. XXI საუკუნიდან იგი უკვე საფრანგეთის მოქალაქეა.

ბოილმა ციხეში ყოფნისას საკუთარ თავში შემოქმედებითი ტალანტი აღმოაჩინა. ჯერ სკულპტურული ნამუშევრების შექმნით იყო გართული, შემდეგ გამოაქვეყნა მემუარების პირველი ნაწილი, რომლის მიხედვით გადაღებულია ფილმი: „მსჯავრდებულთა რისხვა და ოცნებები“

ყოფილმა განგსტიერმა თავისი, ჯერ კიდევ გამოუქვეყნებელი წიგნის – „A stolen smile tells the of how the Mona Lisa is stolen“ პუბლიკაციის უფლება კინოკომპანია „უოლტ დისნეის“ („Walt Disney“) მიჰყიდა 1.2 მილიონ დოლარად.

„მობილური“ უფლებების ბადაცემა

დიდ ბრიტანეთში აგატა კრისტის დეტექტივების გმირები – ერკიულ პუარო და მის მარპლი მობილური არხების გმირებიც გახდნენ. აგატა კრისტის მემკვიდრეობაზე საავტორო უფლებათა მფლობელმა კომპანია „Chorion-მა“ ეს უფლებები გადასცა კომპანია „Interactive Rights-ს“ ამ უკანასკნელს უფლება მიეცა, გამოეყენებინა ინტერნეტ და მობილურ სივრცეში აგატა კრისტის პიესები, მოთხრობები და რომანები ციფრული საშუალებებით.

მაიკლ ჯექსონის შეუსრულებელი სიმღერები (მუხლები: 35; 37; 40)

2010 წელს, მაიკლ ჯექსონის გარდაცვალებიდან დაახლოებით 8 თვის შემდეგ, კომპანია „სონი მიუზიკმა“ („Sony Music“) ხელშეკრულება გააფორმა მომღერლის მემკვიდრეებთან 2017 წლამდე მომღერლის იმ სიმღერების გამოცემისა და გავრცელების თაობაზე, რომელიც ხელშეკრულების დადებამდე უცნობი იყო მსმენელთათვის, აგრეთვე, ძველი სიმღერების ხელახალი გამოცემის უფლების გაგრძელებაზე. გარიგების ფასი 200 მილიონი აშშ დოლარია. ანალოგიური ხელშეკრულება კომპანიას დადებული ჰქონდა მომღერალთან 2015 წლამდე.

მუხლი 37. განსაკუთრებული ლიცენზია

1. განსაკუთრებული ლიცენზიის ხელშეკრულებით ავტორი ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელი მხოლოდ ლიცენზიატს აძლევს განსაკუთრებულ უფლებას, გამოიყენოს ნაწარმოები ხელშეკრულებით განსაზღვრული სახითა და ფარგლებში და მასვე ანიჭებს უფლებას, აკრძალოს ნაწარმოების ამგვარი გამოყენება სხვა პირთა (მათ შორის, ავტორის) მიერ. (03.06.2005 № 1585)

2. ნაწარმოების სხვა პირთა მიერ გამოყენების აკრძალვის უფლება შეიძლება განახორციელოს ავტორმა, თუ ლიცენზიატი არ აწარმოებს ამ უფლების დაცვას.

მცირე კომენტარი: ავტორი ან საავტორო უფლების მფლობელი გვევლინება ლიცენზიარად – უფლების გამოყენების ნებართვის გამცემად. მე-2 პუნქტით ლიცენზიატი შეიძლება არ იცავდეს საავტორო უფლებებს სხვა პირების მიერ დარღვევის შემთხვევაში, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ განსაკუთრებული ლიცენზია არ ნიშნავს უფლებათა დათმობას ან გასხვისებას. ამ მუხლის დამატებად შეიძლება მივიჩნიოთ 39-ე მუხლი. ხელშეკრულების ფარგლები შეიძლება შეიზღუდოს ტერიტორიით (საქართველო, კავკასია, ევროპა და ა.შ.), დროით (მუსიკალური ნაწარმოების გამოყენება საღამოს ან დღისით და ა.შ.), რაოდენობით (ფილმის ორჯერ გაშვება და სხვ.) და ა.შ.

გარდაცვლილი, ცნობილი პიროვნებების სურათები გეიტსის საკუთრებაა (მუხლები: 39-40)

კომპიუტერული იმპერიის „მაიკროსიფტის“ დამფუძნებელ ბილ გეიტსის მიერ 1989 წელს შექმნილმა კომპანია „კორბისმა“ („Corbis Corp.“) მოიპოვა განსაკუთრებული უფლება გარდაცვლილი, ცნობილი პიროვნებების ფოტოების გამოყენებაზე.

corbis

კომპანია „კორბისმა“ („Corbis Corp.“) შეისყიდა კომპანია „როჯერ რიჩმენი“ („Roger Richman Agency Inc.“), რომლის საკუთრებაშიც იყო უმდიდრესი ფოტო და ვიდეოარქივი, შეძენილი განსაკუთრებული ლიცენზიით.

კომპანია „კორბისი“ („Corbis Corp.“) იმედოვნებდა, რომ შემოსავალი სოლიდურად გაიზრდება, რადგანაც გარდაცვლილი, მსოფლიოში ცნობილი პიროვნებების ფოტოების გაყიდვა ინტერნეტის საშუალებით სულ უფრო პოპულარული და მომგებიანი ხდებოდა. კომპანიის იმედები გამართლდა.

კატის ბიოგრაფია მილიონზე მეტი ღირს

2007 წელს აშშ-ში 19 წლის ასაკში გარდაიცვალა კატა „დიუი რიდმორ ბუქსი“. ამის შესახებ ცნობა 250-მა ამერიკულმა გაზეთმა გამოაქვეყნა. კნუტი 1988 წელს ბიბლიოთეკაში, წიგნების ურიკაში იპოვეს და სპენსერის ბიბლოთეკის „შტატში ჩარიცხეს“. კატა ამერიკაში ყველაზე პოპულარულ ცხოველად იქცა. მასზე 2 დოკუმენტური ფილმი გადაიღეს. კატის ბიოგრაფიის დაწერა მთავარ ბიბლიოთეკარს დაავალეს. მომავალი ბესტსელერის გამოცემის უფლება გამომცემლობა „Grand Central Publishing-მა“ იყიდა 1.25 მილიონ დოლარად.

ბიოგრაფიის მიხედვით სერიალი გადაიღეს

2011 წელს ქართულ ტელეარხზე გამოჩნდა დეტექტიური ჟანრის სერიალი – „დეტექტივები“ (დამდგმელი რეჟისორი ლაშა ცაგარეიშვილი).

ყოველი საქმე რეალურ საქმეს ეფუძნებოდა, რომელსაც შინაგან საქმეთა სამინისტრო ამოარჩევდა.

ერთ-ერთი სერიალი ეძღვნებოდა საქართველოში ჯართით შემოტანილ ნარკოტიკებს, რომლის გამოც გაასამართლეს ფილმის ერთ-ერთი გმირის პროტოტიპი ანასტასია ზაუტაშვილი.

ამ ქალბატონს ფილმში ლორა ჯამასპიშვილი ერქვა, რომელიც განასახიერებდა მოღალატე მეუღლეს, ნარკოტიკებით მოვაჭრეს და ყოვლად ამორალურ ადამიანს, რომელმაც თავისი შვილიც კი ჩართო ამ საქმეში.

პატივისა და ღირსების შელახვისათვის ანასტასია ზაუტაშვილმა გადაწყვიტა სასამართლოსთვის მიემართა, რადგან მისი ბიოგრაფია გაყალბებული და დამახინჯებული იყო.

დამდგებელმა რეჟისორმა კი განმარტა, რომ არაფერი შეურაცხყოფელი სერიალში არაა, უბრალოდ ფილმში ლოგიკური გადახვევებია და გამძაფრებულია ზოგიერთი სიუჟეტი.

სერიალის ბოლოს ტიტრებში მითითებულია, რომ ლორა ჯამასპიშვილის პროტოტიპი ანასტასია ზაუტაშვილია.

მუხლი 38. ჩვეულებრივი ლიცენზია

1. ჩვეულებრივი ლიცენზიის ხელშეკრულებით ავტორი ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელი ლიცენზიატს აძლევს უფლებას გამოიყენოს ნაწარმოები იმ პირთა თანაბრად, რომლებმაც მიიღეს ასეთი ნაწარმოების იმავე სახით გამოყენების უფლება. (03.06.2005 № 1585)

2. საავტორო ხელშეკრულებით გადაცემული უფლება ჩათვლება ჩვეულებრივ უფლებად, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

მცირე კომენტარი: ჩვეულებრივი ლიცენზიის დროს ლიცენზიატი შეიძლება იყოს რამდენიმე პირი.

ნამცხვრის რემეპტი საფლავის ქვაზე (მუხლები: 35; 42)

ებრაელი კონდიტერი იაკობ ტოპორი ცნობილი იყო ღარიბინიანი ნამცხვრის ცხოვით. ნამცხვრის რეცეპტს იგი საიდუმლოდ ინახავდა და მიუხე-

დავად მრავალი მაცდური
შეთავაზებისა, არავისთვის
გაუნდვია. ერთადერთი რა-
საც თავისი ქალაქის, კი-
ბუც ნანის მცხოვრებლებს
ჰპირდებოდა, იყო ის, რომ
მისი გარდაცვალების შემ-

დეგ ცნობილი გახდებოდა ნამცხვრის დამზადების წესი. ტოპორი 2005 წელს გარდაიცვალა 93 წლის ასაკში. ნათესავები სასიამოვნოდ განცვიფრებული დარჩნენ, როდესაც ნამცხვრის მომზადების დეტალური წესი მის მიერ წინასწარ გამზადებულ საფლავის ქვაზე ამოკვეთილი დახვდათ.

ნებისმიერი მუსიკა და ფილმები უფასოდ (მუხლები: 37; 40)

კომპანია „Digital Access-მა“, რომელიც ფლობს „ivi.ru-ს“ სერვისს, 2010 წელს სალიცენზიო ხელშეკრულება გააფორმა უმსხვილეს მუსიკალურ მწარმოებლებთან: „Universal Music-თან“, „Sony Music-თან“, „Warner Music-სა“ და „EMI-თან“

ხელშეკრულების პირობების თანახმად, საიტზე თავიდან განთავსდა 30 000 მუსიკალური კლიპი ყოველდღიურად განახლებისა და დამატების პირობით. ეს უნიკალური მუსიკალური პროექტი საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, სრულიად ლეგალურად, ყოველგვარი თანხის გადახდისა და საავტორო უფლების დარღვევის გარეშე გაეცნოს მუსიკალურ ნაწარმოებებს. მოგვიანებით საიტს ფილმების ანალოგიური ბაზა დაემატა.

აპო(უ)ლო კომლიოს* თანამშრომლობა მიმოხილულ სერვისთან (მუხლები: 18; 40)

ინტერნეტრესურს „The Pirate Bay-ს“ მთელი მსოფლიო მიიჩნევს საავტორო უფლებების დამრღვევად. მის მფლობელებს მუდმივად უწ-

* პორტუგალიურად – pawlu k'oe'lu

ევთ სასამართლოს მიერ დადგენილი კომპენსაციების გადახდა, ავტორთა ნებართვის გარეშე ნაწარმოებების საიტზე განთავსების გამო.

„პირატების“ მხარდამჭერად 2012 წელს ცნობილი ბრაზილიელი მწერალი პაულო კოელიო გამოვიდა. მწერალმა „პირატებს“ გადასცა თავისი რამდენიმე წიგნი, მათი სხვადასხვა ენაზე თარგმანებიც და განაცხადა: „ინებეთ, გადაქაჩეთ ჩემი წიგნების ელექტრონული კარიანტები უფასოდ, ხოლო თუ მოგეწონებათ – იყიდეთ ქაღალდზე დაბეჭდილი ვერსია“

2012 წლის შემდგომისთვის სპეციალისტებმა გამოთვალეს, რომ გაიზარდა იმ წიგნების გაყიდვის მოცულობა, რომელთა მოძიება ინტერნეტში უფასოდ შეიძლებოდა.

მუხლი 39. ნაწარმოების გამოყენება განსაკუთრებული ლიცენზიის პასუხის შეძენა (03.06.2005 № 1585)

განსაკუთრებული ლიცენზიის გაცემის შემთხვევაშიც კი ავტორს ამ ნაწარმოების გამოყენების უფლება უნარჩუნდება თავის ნაწარმოებთა მხოლოდ სრული კრებულის გამოცემისას, თუ განსაკუთრებული ლიცენზიის გაცემის შედეგად თარიღიდან, როდესაც გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით ნაწარმოები საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი გახდა, გასულია 5 წელი. ამასთან, ავტორს არა აქვს უფლება, გამოიყენოს ასეთი ნაწარმოები სრული კრებულისაგან დამოუკიდებლად.

მცირე კომენტარი: ამ მუხლით დაკონკრეტებულია ავტორის უფლებები განსაკუთრებული უფლებების გადაცემის შემდეგ, ცხადია, რომ ასეთ კონკრეტულ შემთხვევაში 37-ე მუხლით გათვალისწინებული განსაკუთრებული ლიცენზიის ხელშეკრულების დადება არ შეიძლება 5 წელზე ნაკლები ვადით.

„50cent-ს“ უჩივლეს (მუხლები: 37; 40; 42-44)

2010 წელს რეპერ „50 cent-ს“ (ნამდვილი სახელი – კერტის ჯეიმზ ჯექსონ III) სასამართლოში უჩივლა მისმა კოლეგამ, ატლანტელმა ტაირონ საიმონსმა.

საიმონსი მოითხოვს ზიანის ანაზღაურებას საავტორო უფლებების დარღვევის გამო. მას განსაკუთრებული ლიცენზიის ხელშეკრულებით გადაცემული ჰქონდა „50 cent-ის“ მიერ 2007 წელს შესრულებული „I Get Money-ის“ გამოყენების უფლება. მიუხედავად ამისა, რეპერს მაინც გამოუყენებია ეს ნაწარმოები.

მეხლი 40. სალიცენზიო ხელშეკრულება (03.06.2005 № 1585)

1. სალიცენზიო ხელშეკრულება უნდა ითვალისწინებდეს: გამოსაყენებელი ნაწარმოების ზუსტ აღწერას (სახელწოდება, მოცულობა, ჟანრი), ნაწარმოების გამოყენების კონკრეტულ სახეს, ხელშეკრულების მოქმედების ვადას და ტერიტორიას, პონორარის ოდენობის განსაზღვრის წესს ან პონორარის ოდენობას ნაწარმოების გამოყენების ყოველი სახისათვის, მისი გადახდის წესსა და ვადას, აგრეთვე სხვა პირობებს, რომლებსაც მხარეები არსებითად მიიჩნევენ.

2. ნაწარმოების ყველა იმ სახით გამოყენების უფლება, რომელიც სალიცენზიო ხელშეკრულებით პირდაპირ არ არის გათვალისწინებული, ეკუთვნის ავტორს ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელს.

3. თუ სალიცენზიო ხელშეკრულებით არ არის გათვალისწინებული ნაწარმოების გამოყენების კონკრეტული სახე, ხელშეკრულება ითვლება დადებულად ნაწარმოების ისეთ გამოყენებაზე, რომელიც შეიძლება ჩაითვალოს აუცილებლად მხარეთა იმ განზრახვის შესრულებისათვის, რომელიც მათ ჰქონდათ ხელშეკრულების დადებისას.

4. თუ სალიცენზიო ხელშეკრულებით არ არის გათვალისწინებული ხელშეკრულების მოქმედების ვადა, ხელშეკრულება შეიძლება გააუქმოს ავტორმა ან საავტორო უფლების სხვა მფლობელმა მისი დადებიდან 3 წლის შემდეგ. ლიცენზიატს აღნიშნულის თაობაზე უნდა ეცნობოს წერილობით ხელშეკრულების გაუქმებაზე 6 თვით ადრე.

5. თუ სალიცენზიო ხელშეკრულებით არ არის გათვალისწინებული ხელშეკრულების მოქმედების ტერიტორია, იგი მოქმედებს მხოლოდ საქართველოს ტერიტორიაზე.

6. სალიცენზიო ხელშეკრულებით მინიჭებული უფლებები შეიძლება მთლიანად ან ნაწილობრივ მიეცეს სხვა პირებს, თუ ეს პირდაპირ არის გათვალისწინებული ხელშეკრულებით.

7. თუ ნაწარმოების რეპროდუცირების შესახებ სალიცენზიო ხელშეკ-

რულებაში ჰონორარი განისაზღვრება ფიქსირებული თანხით, სალიცენზიო ხელშეკრულებით უნდა დადგინდეს ნაწარმოების მაქსიმალური ტირაჟი.

მცირე კომენტარი: მუხლი ეხება სალიცენზიო (განსაკუთრებული და ჩვეულებრივი) ხელშეკრულებებს. სხვა პირობები, რომლებიც არაა გათვალისწინებული ამ მუხლით, წესრიგდება ვალდებულებითი და სახელშეკრულებო სამართლის ზოგადი ნორმებით.

კინოსტუდია „ქართული ფილმი“ თანხებს ვლანგაჰდა (მუხლები: 42-44)

1957 წელს კინოსტუდია „ქართულმა ფილმმა“ მოსკოვიდან მოიწვია მწერალი იამპოლსკი, რომელთანაც დადო ხელშეკრულება დოკუმენტური ფილმის – „საბჭოთა საქართველოს“ დიქტორის ტექსტის დასაწერად. ჰონორარის თანხა შეადგენდა 15000 მანეთს. ხელშეკრულების დადებისთანავე იამპოლსკიმ მიიღო 3750 მანეთი. რუსი მწერლის ტექსტი სამხატვრო საბჭომ მიიღო, მაგრამ შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ფილმისთვის არ გამოდგებოდა. სტუდიამ იგივე სამუშაოს შესასრულებლად მიიწვია მწერლები ირაკლი ანდრონიკაშვილი და პოეტი იოსებ ნონეშვილი.

ფილმის დირექტორმა მ. ცქიტიშვილმა კიდევ 3750 მანეთი გადაუხადა იამპოლსკის და ხელშეკრულება შესრულებულად ჩათვალა. იამპოლსკიმ სასამართლოს ძალით მიაღწია კინოსტუდიისაგან დამატებით 4500 მანეთის გადახდის დაკისრებას.

ფილმი ჯულიან ასანუჯი

კომპანია „დრიმეორქმა“, რომლის თანამფლობელია ცნობილი რეჟისორი და პროდიუსერი სტივენ სპილბერგი, შეიძინა „ვიკილიქსის“* დამ-

* ვიკილიქსი – საერთაშორისო არაკომერციული ორგანიზაცია. რომელიც აქვეყნებს ანონიმური წყაროებიდან მოპოვებულ, ჩვეულებრივ ხელმოწერად მქონე დოკუმენტებს. ამოქმედებიდან ერთ წელიწადში გვერდის მონაცემთა ბაზა შეიცავდა 1.2 მილიონ დოკუმენტს. ინგლისურად „wiki“ ნიშნავს „სწრაფს“, „Leaks-ი“ კი „გაჟონვას“. ანუ

ფუძნების და დირექტორის, ავსტრალიელი მათემატიკოსის, პროგრამისტისა და ინტერნეტ-აქტივისტის – ჯულიან ასანჯის შესახებ ორი წიგნის ეკრანიზების უფლება. ერთი წიგნის ავტორებია გაზეთ „გარდიანის“ ჟურნალისტები: დევიდ ლი და ლიუკ

პერდინგი, ხოლო მეორესი – ასანჯის ყოფილი თანამშრომელი დენიელ ღომშიტ-ბერგი. კომპანია იმედოვნებდა, რომ ასანჯე ფილმიც ისეთივე წარმატებული გახდებოდა, როგორც ფილმი „ფეისბუქის“ შექმნელ მარკ ცუკერბერგზე, რომელმაც 2010 წელს კინოგაქირავებიდან 220 მილიონი აშშ დოლარი მოაგროვა.

ჯუზეპე ვერდის ფიასკო (მუხლები: 5; 42-44)

1839 წელს ლა-სკალას თეატრში 25 წლის ჯუზეპე ვერდიმ თავისი პირველი ოპერის ხელნაწერი მიიტანა, რომლის პრემიერა იმავე წლის 1 ოქტომბერს შედგა.

თეატრმა კომპოზიტორთან ხელშეკრულება გააფორმა სამ ოპერაზე. 1840 წელს ვერდის უნდა შეექმნა კომიკური ოპერა „მეფე ერთი საათით“ ამ პერიოდში მას მოუკვდა ორი შვილი და მეუღლე. მიუხედავად ასეთი მდგომარეობისა, იგი იძულებული იყო, შეესრულებინა კონტრაქტის პირობები. პრემიერა სტვენისა და ლანძვა-გინების ფონზე ჩატარდა.

სკრიპკა თანხის ანაზღაურებას ითხოვდა (მუხლი 18)

2003 წელს უკრაინაში ძალიან პოპულარული იყო ჯგუფი „ვოპლი ვიდოპლიასოვა“ ამ ჯგუფის ლიდერმა ოლეგ სკრიპკამ სარჩელი შეიტანა საპროდიუსერო ფირმა „სბა პროდაქშენის“ წინააღმდეგ და მოითხოვა 87

„wikiLeaks-ი“ ნიშნავს „სწრაფად გამოქონილ [ინფორმაციას]“. ორგანიზაციის სლოგანია „ჩვენ გავხსნით მთავრობებს“

000 აშშ დოლარის კომპენსაციის ანაზღაურება და ხუთი წლის წინ დაღებული ხელშეკრულების გაუქმება.

მოსარჩელე აღნიშნავდა, რომ საპროდიუსერო კომპანიამ დაარღვია ხელშეკრულება, სადაც მესამე პირებისათვის ჯგუფის იმ სიმღერების გამოყენების უფლების გადაცემის პირობები ცალკე პუნქტად იყო ჩამოყალიბებული, რომლის ავტორიც სკრიპკაა – მესამე პირებს მხოლოდ სკრიპკას ნებართვის შემდეგ შეეძლოთ მისი სიმღერების შესრულება, ასევე, დარღვეული იყო ამ სიმღერებზე რეპროდუცირების უფლება.

კომპანიამ მესიკოსის ნებართვის გარეშე სალიცენზიო ხელშეკრულება დაასცა სხვა ფირმებს საავტორო უფლებები რუსეთის, უკრაინისა და ბელორუსეთის ტერიტორიაზე გამოყენებისათვის.

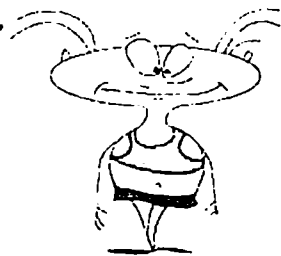
მასიანი (მუხლები: 17-18; 58-60)

რუსული ინტერნეტ-მულტფილმის ცნობილი პერსონაჟი – მასიანი – შექმნა სანკტ-პეტერბურგელმა მხატვარმა ოლეგ კუვაევმა. 2001 წელს მასიანზე მინიჭებული უფლებები კუვაევმა 130000 დოლარად მთლიანად გადასცა ფირმა „მასიანის“ ჩაფიქრებული პროექტის განხორციელება აღარ შედგა. ცოტა ხნის შემდეგ, ავტორის ნებართვის გარეშე მასიანი გამოჩნდა რადიოსა და ტელევიზიაში სხვადასხვა ფორმით.

კუვაევმა ხელშეკრულება დადო ფირმასთან „Mult.ru“ და დაიწყო მასიანის შესახებ და მისი გამოყენებით ახალი მულტფილმებისა და სხვა პროგრამების ქსელში გაშვება.

ფირმა „მასიანიამ“ უჩივლა ოლეგ კუვაევს ნაწარმოებების უნებართვო გამოყენებისთვის, ხოლო „Mult.ru-ს“ ამ მულტფილმებში სხვისი მუსიკალური ნაწარმოების უკანონო გამოყენებისათვის.

სასამართლოს გადაწყვეტილებით ოლეგ კუვაევს ყველა უფლება დაუბრუნდა „მასიანზე“, რის შემდეგაც მან მოითხოვა ტელეარხ „მუზ-ტვ-ს“ მიერ გადაცემის – „სტუმრად მასიანისთან“ – აკრძალვა.

შონ კონერი 17 მილიონს ითხოვდა (მუხლები: 42-44)

ცნობილმა „მოტლანდიელმა“ მსახიობმა, პირველმა ჯეიმს ბონდმა, სერ შონ კონერმა უკან გამოითხოვა 2002 წელს წარდგენილი სარჩელი პროდიუსერული კომპანია „მანდალაი ენთერ-ტაინმენტისა“ და პროდიუსერ პიტერ გუბერის წინააღმდეგ. მსახიობი მოითხოვდა 17 მილიონი დოლარის კომპენსაციას ფილმის გადაღების შეწყვეტის თაობაზე სტუდიის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გამო. იგი აღნიშნავდა, რომ 1999 წლიდან 2002 წლამდე მან საკმაოდ დრო და სახსრები დაახარჯა ამ პროექტს.

მხარეები მორიგდნენ შემდეგზე: 1. „მანდალაი“ უარს ამბობს პროექტის გადაღებაზე; 2. შონ კონერი და რონდა ტოლეფსონი ამ პროექტის ერთადერთ მფლობელებად რჩებიან.

პაროდია კუნგ-ფუზე (მუხლი 13)

2004 წლის მარტში კინოკომპანია „დრიმ ენთერ-ტაინმენტმა“ („Dream Interntainment“) სცენარისტების – პოლ ბენსონისა და მეტა სალივანის ხელნაწერზე შეისყიდა ფილმის გადაღების უფლება. ფილმი თანამედროვე „ბოვეიკების“ პაროდიაა.

ამერიკელი – ფსიქიკურად დაავადებული (მუხლები: 42-44)

1990 წელს აშშ-ს უდიდესმა გამომცემლობამ „საიმონ ენდ შუსტერმა“ („Simon & Shuster“) უარი განაცხადა ახალგაზრდა მწერლის – ბრეტა ისტონ ელისის რომან „ამერიკელი – ფსიქიკურად დაავადებულის“ გამოცემაზე. გამომცემლობამ ჩათვალა, რომ რომანი ზედმეტად „სისხლიანი“ და სადისტური ნაწარმოებია, რომელშიც დეტალუ-

რადაა აღწერილი მთავარი გმირის სექსუალური დანაშაულებები, რაც მორალური ნორმების შეურაცხყოფად იქნა მიჩნეული.

გამომცემლობის მიერ ხელშეკრულების ცალმხრივად დარღვევამ, ავტორის 300000 დოლარის მოგება მოუტანა. ეს თანხა გამომცემლობამ ავანსის სახით წინასწარ გადასცა ავტორს.

საბოლოოდ, წიგნის გამოცემა სხვა გამომცემლობამ იკისრა.

როცა გამომცემლობას ფული არა აქვს (მუხლები: 42-44)

50-იან წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ლიტერატურის ინსტიტუტს უნდა გამოეცა პ. ცინცაძის წიგნი „ქართული მხატვრული კრიტიკა XIX საუკუნის დასასრულსა და XX საუკუნის დასაწყისში“ გამომცემლობამ ხელშეკრულება დაარღვია უსახსრობის გამო. ცინცაძემ სასამართლოს ძალით შეძლო კუთვნილი 9800 მანეთის ანაზღაურება.

„საჰარის“ პრობლემები (მუხლები: 17; 42-44)

ბესტსელერ „საჰარას“ ავტორმა კლაივ კასლერმა 2004 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში კომპანია „პარამაუნტ ფიქშერის“ („Paramount Pictures“) და „ქრუსეიდერ ენთერტეინმენტის“ („Crusader Entertainment“) წინააღმდეგ, რომელმაც მასთან შეუთანხმებლად შეცვალეს ამავე სახელწოდების ფილმის სცენარი, სადაც მთავარი როლი პენელოპა კრუზს უნდა შეესრულებინა. ავტორსა და კომპანიას შორის 2001 წელს დაიდო ხელშეკრულება, რომლის ერთ-ერთი მუხლი მკაცრად კრძალავდა სცენარში ნებისმიერ ცვლილებას წიგნის ავტორის თანხმობის გარეშე. კასლერმა მოითხოვა ხელშეკრულების გაუქმება და მორალური ზიანის ანაზღაურება.

სარჩელის შეტანას არ შეუშინებია „TKO Software“, რომელმაც შეიძინა „საჰარის“ მიხედვით კომპიუტერული თამაშის შექმნის განსაკუთრებული უფლება.

საავტორო უფლება „ტატუს“ სიმღერებზე (მუხლები: 19; 35-39; 42-45)

ცნობილი ჯგუფის – „ტატუს“ ყოფილი თანაპროდიუსერი ელენე კიპერი (იგი უფრო ცნობილია, როგორც პოპ დუეტი „ფრეს“ („Ничья“) წევრი) ავტორია სიმღერებისა „შევიშალე“ („Я сошла с ума“) და „კერ დაგვეწვიან“ („Нас не догонят“). 2002 წელს მან ხელშეკრულება დაუდო შპს „ნეფორმატს“ („Неформат“), რომლითაც გადასცა ამ ორ სიმღერაზე საავტორო უფლებები. სიმღერები შევიდა მილიონიანი ტირაჟით გამოცემულ „ტატუს“ ალბომში. მიღებული ჰონორარის სიმცირით უკმაყოფილო ელენე კიპერმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საავტორო უფლების დარღვევის მოტივით.

სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაირღვა ელენე კიპერსა და შპს „ნეფორმატს“ შორის ხელშეკრულება და მოპასუხეს დაეკისრა 500 000 რუბლის (დაახლოებით 18 000 აშშ დოლარი) გადახდა კიპერის სასარგებლოდ.

სასამართლოს გადაწყვეტილების ძალაში შესვლის შემდეგ, ნებისმიერი პირი, რომელიც დააპირებს ჯგუფ „ტატუს“ აღნიშნული სიმღერების გამოცემას, ნებართვა უნდა აიღოს ელენე კიპერისაგან.

ვილი ტოპარეშვი სასამართლოში იჩივლა (მუხლი 18)

2007 წელს ცნობილმა რუსმა მანსონიემ ვილი ტოპარეშვა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში მუსიკალური საიტის „ზუკი.რუ-ს“ („zvuki.ru“) წინააღმდეგ. მომღერალმა 10000 აშშ დოლარის ანაზღაურება მოითხოვა თავისი 8 სიმღერის უნებართვო გამოყენებისა და მორალური ზიანის ანაზღაურებისათვის.

„ზუკი.რუ-ს“ წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ მათ მიერ მართლაც განთავსდა საიტზე ტოპარეშვის სიმღერები, რომლებიც ლიცენზიის საფუძ-

ველზე შეიძინეს კომპანია „მოროზ რეკორდისაგან“ („Мороз рекорд“) ჯერ კიდევ 2000 წელს. ამ ლიცენზიის საფუძველზე „ზუუკი.რუ-ს“ უფლება ეძლეოდა, გამოეყენებინა ტოკარევის სიმღერები „real audio-ს“ ფორმატში ერთჯერადი მოსმენის და არა გადაწერა-გადაქაჩვის ფორმატისათვის. ეს პირობა კი საიტს არ დაურღვევია.

მუხლი 41. საავტორო ხელშეკრულების გათიქობა

ამოღებულია. (03.06.2005 № 1585)

მუხლი 42. ხელშეკრულების შორება (03.06.2005 № 1585)

საავტორო უფლების გადაცემის შესახებ ხელშეკრულება, ნაწარმოების შექმნის შესახებ ხელშეკრულება და სალიცენზიო ხელშეკრულება უნდა დაიდოს წერილობით. პერიოდულ ბეჭდვით გამოცემებში ნაწარმოების გამოყენების სალიცენზიო ხელშეკრულება შეიძლება დაიდოს ზეპირადაც.

მცირე კომენტარი: ამ მუხლით იმპერატიულადაა მოთხოვნილი საავტორო უფლებასთან დაკავშირებული ხელშეკრულებების წერილობითი ფორმით დადების აუცილებლობა. ასეთი პირობა აქვს იტალიის, ესპანეთის, საფრანგეთის, ურუგვაის, ეკვადორის და სხვა ქვეყნის კანონმდებლობებსაც, მაგრამ ყველა ქვეყანაში ითვალისწინებენ და არ აუქმებენ ზეპირ ხელშეკრულებას, თუ ნაწარმოების გამოყენებისათვის შესაძლებელია ზეპირი ხელშეკრულების დადება, რაც ბევრად მარტივია. მაგალითად, მომღერალი და კომპოზიტორი მამუკა ჩარკვიანი ქმნის სიმღერებს თავისი მამის – ჯანსუღ ჯარკვიანის ლექსებზე, რომელზეც არავითარი წერილობითი ხელშეკრულება არ არსებობს.

დიმა ბილანი თუ ვიქტორ ბელანი?
(მუხლები: 17; 37; 40; 44; 47; 59-61)

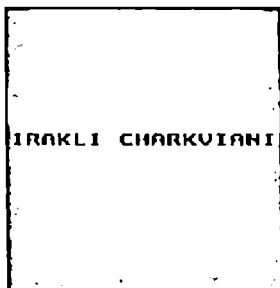
რუს მომღერალ დიმა ბილანს სასამართლოში უჩივლა მისი ყოფილი პროდიუსერის – იური აიზენშპისის ცოლმა ელენე კოვრიგინამ. როგორც აღმოჩნდა, აწ გარდაცვლილმა აიზენშპისმა ახალგაზრდა ვიქტორ ბელანს შემოქმედებითი ფსევდონიმი – დიმა ბილანი დაარქვა. ბელანსა და საპრო-

დიუსერო ცენტრ „სტარ პროს“ შორის დაიდო ხელშეკრულება, რომლითაც დიმა ბილანის რეპერტუარი და იმიჯი მთლიანად ცენტრს მიეკუთვნა.

კონტრაქტში მითითებული იყო შემდეგი პირობაც: „თუ მომდერალი შეწყვეტს კონტრთან ურთიერთობას, მაშინ მას აღარ ექნება ამ სახელითა და გვართ სცენაზე გამოსვლის უფლება მომდერო 10 წლის მანძილზე“. მოგვიანებით „სტარ პრომ“ განსაკუთრებული უფლებები პროექტ „დიმა ბილანზე“ მთლიანად დაუთმო კომპანია „სოიუზკონცერტს“ სასამართლო დაეა დიმა ბილანსა და „სოიუზკონცერტს“ შორის გაგრძელდა. კომპანიამ მოითხოვა დიმა (ვიქტორ) ბილანის (ბელანის) ქონებაზე ყადაღის დადება და 5 მილიონი რუბლის (დაახლოებით 20000 აშშ დოლარის) კომპენსაცია საავტორო უფლებების დარღვევისათვის.

დავა მეფის შემოქმედებაზე

გიორგი მგელაძემ გადაიღო ფილმი „ჩემი თვითმფრინავი“, რომელშიც გამოყენებულია მისი მეგობრის – ირაკლი ჩარკვიანის (მეფის) სიმღერა. მგელაძის განცხადებით, გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ადრე, პირადი საუბრის დროს, ჩარკვიანმა, მას მისცა უფლება სიმღერის გამოყენების თაობაზე.

მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ ქეთევან ჩარკვიანმა სასამართლოში უჩივლა ჯ. მგელაძეს სიმღერის უნებართვოდ გამოყენებისათვის. იგი აცხადებდა, რომ არავითარი ჯენტლმენური შეთანხმება არ არსებობდა, ამიტომ მგელაძისაგან მოითხოვა კომპენსაციის დაკისრება და ფილმის ეკრანიდან მოხსნა.

სარეკლამო რგოლმა ოჯახი დაუნგრია

2006 წელს საქართველოს ტელევიზიით გადაიცემოდა „ჯეოსელის“

ახალი, 2-წუთიანი რეკლამა. რეკლამაში მოთხრობილია ცოლის დაღატის შესახებ და გადაღებულია სტუდია „ტაიას“ მიერ.

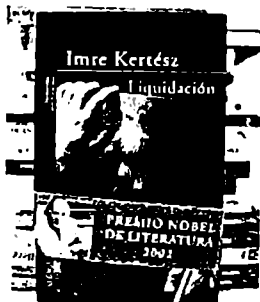
ეთერში გასვლის შემდეგ „ცოლმა“ (გოგოლა კალანდაძემ) და „საყვარელმა“ (გიორგი ყიფშიძემ) საჯაროდ გამოთქვეს უკმაყოფილება ამ სარეკლამო რგოლის გამო. ისინი აცხადებდნენ, რომ მონაწილეობდნენ მოკლემეტრაჟიანი (12-წუთიანი) ფილმის გადაღებაში. ამ რეკლამის გამო გოგოლა კალანდაძეს ოჯახი დაენგრა.

სტუდია „ტაიას“ ხელმძღვანელობამ პრეტენზია არ მიიღო და განაცხადა, რომ მათ აუნაზღაურდათ რეკლამაში მონაწილეობა, კინოთეატრ „ამირანში“ პრემიერასაც კი დაესწრნენ და კმაყოფილებიც დარჩნენ; მათ შორის წერილობითი ხელშეკრულება არ დადებულია. ასე, რომ ფილმს ვის მიჰყიდნენ, ფილმად გამოიყენებდნენ თუ სარეკლამო რგოლად, ეს მხოლოდ მათი საქმე იყო.

ნობელიანტის „ლიკვიდაცია“ (მუხლი: 37; 40)

2002 წელს ლიტერატურის დარგში ნობელის პრემიის ლაურეატი გახდა უნგრელი იმრე კერტეში. ნობელის პრემიის მიღებამდე მის ნაწარმოებებს გამოსცემდა ნაკლებად ცნობილი ესპანური გამომცემლობა „აკანტილადო“, რომელსაც საავტორო უფლების შესაძენად იდი თანხა არ ჰქონდა, ამიტომ თითქმის უცნობ ავტორებთან დებდა ხელშეკრულებებს. ნობელის პრემიის მიღების შემდეგ გამომცემლობამ განაცხადა, რომ დაბეჭდვად კერტეშის რომან „ლიკვიდაციას“, რითაც ყველაფერთან ერთად თავის ფინანსურ მდგომარეობას გაიუმჯობესებდა.

ნობელის პრემიის მიღებიდან რამდენიმე დღეში კერტეშმა ხელშეკრულება დაუდო ესპანეთის უმსხვილეს გამომცემლობა „ალფაგუარას“, რომელმაც გადაიხადა ის თანხა, რასაც მწერალი ითხოვდა. „ალფაგუარას“ იურისტებმა განაცხადეს, რომ რომან „ლიკვიდაციის“ დაბეჭდვაზე მწერალს არავითარი ხელშეკრულება სხვა გამომცემლობასთან დადებული არ ჰქონდა, ამიტომ მათი ქმედება კანონიერი იყო.

გამომცემლობა „აკანტილადოს“ წარმომადგენელმა კი დანაბებით აღნიშნა, რომ არსებობს დაუწერელი ჯენტლმენური წესები, რომლითაც ასეთი ქმედებები კოლეგებს შორის აკრძალული და სამარცხვინოა.

მეხლი 43. ნანარმოების შექმნის ხელშეკრულება

1. ნაწარმოების შექმნის ხელშეკრულების მიხედვით ავტორი კისრულობს ვალდებულებას, შექმნას ნაწარმოები ხელშეკრულების პირობების მიხედვით და გადასცეს იგი შემკვეთს, ხოლო შემკვეთი კისრულობს ვალდებულებას, მიიღოს ნაწარმოები და გადაუხადოს ავტორს პონორარი.

2. ავტორი ვალდებულია პირადად შექმნას ნაწარმოები, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. ნაწარმოების შექმნაში სხვა პირის (პირების) ჩართვა დასაშვებია მხოლოდ შემკვეთის თანხმობით.

3. შემკვეთი ვალდებულია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადის დადგომისთანავე დაათვალიეროს ნაწარმოები და წერილობით შეატყობინოს ავტორს ნაწარმოების მოწონების ანდა ხელშეკრულების პირობების საფუძველზე მისი დაწუნების ან მასში შესწორებათა შეტანის აუცილებლობის შესახებ.

4. თუ ავტორს ხელშეკრულებით დადგენილ ვადაში არ გაეგზავნა წერილობითი შეტყობინება, ნაწარმოები შემკვეთის მიერ მოწონებულად ითვლება.

5. ავტორისათვის ავანსის გადახდის წესი, ვადა და ავანსის ოდენობა განისაზღვრება ხელშეკრულებით.

6. ბათილია ხელშეკრულების ის პირობა, რომელიც ზღუდავს ავტორის უფლებას მომავალში შექმნას ნაწარმოები განსაზღვრულ თემაზე ან განსაზღვრულ დარგში. (03.06.2005 № 1585)

7. ხელშეკრულების საგანი არ შეიძლება იყოს იმ ნაწარმოებზე უფლების გადაცემა, რომელიც შეიძლება მომავალში შექმნას ავტორმა. (03.06.2005 № 1585)

8. შეკვეთის შედეგად შექმნილ ნაწარმოებზე ქონებრივი საავტორო უფლებები ეკუთვნის შემკვეთს, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. (04.05.2010 № 3032)

მცირე კომენტარი: მე-6 და მე-7 პუნქტებით აკრძალულია ისეთი ხელშეკრულების დადება, რომელიც ზღუდავს ინტელექტუალურ-შემოქმედებით თავისუფლებას. ჯერ არ შექმნილ ნაწარმოებზე უფლება წარმოშობილი არაა, ამიტომ არარსებულ უფლებაზე ხელშეკრულების დადება ბათილად ჩაითვლება.

ჯესპერ კილი მუსიკას ჟერს „Hitman-თვის“

კომპოზიტორმა ჯესპერ კილმა ხელშეკრულება დადო „Eidos Interactive-თან“ მუსიკალური ნაწარმოების შექმნის თაობაზე პროექტ „Hitman Contracts-ის“ კომპიუტერული თამაშისათვის. კომპოზიტორი ცნობილი გახდა „Brute Force“, „Minority Report“, „MDK2“, „Messiah“ და „Freedom Fighters-ის“ თამაშებისათვის მუსიკის შექმნით.

ასალი თამაშების შექმნა

2004 წელს ფირმებმა: „ვივენდი უნივერსალ გეიმსმა“ („Vivendi Universal Games“) და „რედიკალ ენტერტაინმენტმა“ („Redical Entertainment“) დადეს მრავალწლიანი ხელშეკრულება, რომლის მიხედვითაც ფირმა „Redicals“ უნდა შეექმნა ექვსი თამაში „VU Games-თვის“, ხოლო „ვივენდი“ („Vivendi“) გამოუშვებდა მას.

„Uranium“ მუსიკას ჟერს „Ballerium-თვის“

ისრაელის სტუდია „Majorem“ 2004 წელს გამოაცხადა, რომ კომპიუტერული თამაშისათვის „Ballerium“ 7 მუსიკალურ კომპოზიციას დაწერს ჯგუფი „Uranium“, რაზეც მიღწეული იქნა შეთანხმება.

ელტონ ჯონი აბრამოვიჩის შესახებ მიუზიკლს ჟერს (მუხლები: 5; 40; 42)

შოუ-ბიზნესის ინგლისელმა მოღვაწემ, როდ სტიუარტის ყოფილმა მენეჯერმა ბილი გაუმმა 2004 წლის ბოლოს განაცხადა, რომ იგი აპირებს

მიუზიკლის – „წითელი რომას“ დადგმას, რომელიც კრის ზაინისის წიგნის – „რომან აბრამოვიჩი: მილიონ-ერი არსაიდან“ – მიხედვით იქნება შექმნილი. მიუზიკლის მუსიკის ავტორი იქნება ელტონ ჯონი, ხოლო მამაკაცთა ქორო პარტიას შეასრულებს საფეხბურთო კლუბ „ჩელსის“ ფორმაში. ბილი გაფი მიუზიკლის წარმატებაში წინასწარვეა დარწმუნებული. მისი აზრით, აბრამოვიჩის საკუთრებაში მყოფი „ჩელსის“ გულ-შემატკივართა დასწრებაც კი საკმარისი იქნება სოლი-დური შემოსავლის მისაღებად.

აბრამოვიჩი მფრთნელს აჩუქებს (მუხლები: 40; 42; 44)

ლონდონის საფეხბურთო გუნდ „ჩელსის“ ყოფილი მწვრთნელი კლაუდიო რანიერი აიძულებს, ხელშეკრულება დაედო ამ კლუბის მენეჯერს რომან აბრამოვიჩთან. ამ ხელშეკრულებით, რანიერიმ თავისი მოგონებების შესახებ წიგნის გამოცემის შემთხვევაში არ უნდა დაწეროს კლუბის შიდა სამზარეულოს შესახებ, ქებით ცაში უნდა აიყვანოს თავისი ყოფილი შუფი და დაივიწყოს აბრამოვიჩის მხრიდან წაგებული მატჩის შემდგომი ლანძღვა-გინება. დუმილის სანაცვლოდ რანიერის 5 მილიონ ფუნტ სტერ-ლინგს დაჰპირდნენ.

შერლოკ ჰოლმსის გაგრძელება (მუხლები: 18; 35; 37)

2011 წლის დასაწყისში არტურ კონან დოილის შემკვიდრებმა გადაწყვიტეს ლიტერატურაში „დააბრუნონ“ დეტექტივ შერლოკ ჰოლმსის და დოქტორ ვატსონის თავგადასავლები და ეს წინადადება ამ დროისათვის ბრიტანეთში პოპულარულ ავტორ ენტონი ჰოროვიტცს შესთავაზეს, რომელიც არის ახალგაზრდა ჯაშუშ ალექს

რეიდერის შესახებ ისტორიების შემქმნელი.

პოროვიტცმა სიხარული ვერ დამალა ამ შემოთავაზების გამო და აღნიშნა, რომ იგი შეინარჩუნებს არტურ კონან დოილის ნაწარმოებების „სულის ერთგულებას“

ახალგაზრდა „გენიოსი“ (მუხლი 58)

ცნობილმა გამომცემლობა „რენდომ ჰაუს-მა“ („Random House“) 2004 წელს გამოსცა გენიოსად მონათლული, 17 წლის კაავია ვიშვანატანის წიგნი, რომლის გამოცემის უფლების მისაღებად გოგონას ნახევარი მილიონი აშშ დოლარი გადაუხადა. ორი წლის შემდეგ გამომცემლობამ ოფიციალურად გამოაცხადა, რომ კაავია არა გენიოსი, არამედ ჩვეულებრივი „ლიტერატურული ქურდია“ როგორც აღმოჩნდა, კაავიას თავისი ნაწარმოების უდიდესი ნაწილი უსესხებია მეგან მაკკაფერტისაგან. ახალგაზრდა თვალცრემლიანმა მწერალმა ამ სირცხვილს შემდეგი ახსნა მოუძებნა – სკოლაში სწავლის პერიოდში მას წაუკითხავს მაკკაფერტის ორი მოთხრობა. თავის რომანში სწორედ ამ ორი მოთხრობიდანაა ტექსტი ციტირებული. ეს აღიარა კიდევ, მაგრამ აღნიშნა, რომ „შეგნებულად არ გაუკეთებია, ეტყობა ტექსტი არა ცნობიერიდან ამოუტივტივდა ნაწარმოების წერის დროს.

მუხლი 44. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება (03.06.2005 № 1585)

მზარემ, რომელმაც არ შეასრულა ან არაჯეროდან შეასრულა ავტორის ქონებრივი უფლებების გადაცემის, ნაწარმოების შექმნის ან სალიცენზიო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება, მეორე მხარეს უნდა აუნაზღაუროს მიყენებული ზიანი მიუღებელი შემოსავლის ჩათვლით.

მცირე კომენტარი: ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება სამოქალაქო კოდექსითაა მოწესრიგებული. შემკვეთს გაუჭირდება ავტორისაგან მიუღებელი შემოსავლის დადგენა 43-ე მუხლთან დაკავშირებით.

მშენებელი სიტყვის გატყუება კვირი უჯდება

2003 წლის ზაფხულში კომპიუტერული თამაშების ფირმა „კონსპირასი ენთერტაინმენტი“ („Conspiracy Entertainment“) სასამართლოთი დაეპყრა ემინემს აღებული ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო. ფირმასთან ხელშეკრულებას ემინემის სახელით ხელი მოაწერა – „ქაზინ ენთერტაინმენტი“ („Cousin Entertainment“) და „ბრავადო ინთერნეიშენალმა“ („Bravado International“). ემინემმა კი ყოველგვარი საპატიო მიზეზის გარეშე უარი განაცხადა კომპიუტერულ თამაშში თავისი სახის კვლავწარმოებაზე. ხელშეკრულების ცალმხრივად დარღვევის გამო ფირმას 5 მილიონი დოლარის ანაზღაურებაზე პქინდა პრეტენზია.

აჰანსი (მუხლები; 18; 40; 42-43)

კომპანია „ინთერპლეი ენთერტაინმენტი“ („Interplay Entertainment“) სასამართლოში უჩივლა კომპანია „ბეთლ ბორნ ენთერტაინმენტი“ („Battle Borne Entertainment“) იმის გამო, რომ „ბეთლმა“ („Battle“) არასაპატიო მიზეზით დაარღვია ხელშეკრულება თამაშ „ეარბორნთან“ („Airborne“) დაკავშირებით. ამასთან, უარი განაცხადა აჰანსად აღებული 250000 აშშ დოლარის „ინთერპლეისთვის“ („Interplay“) უკან დაბრუნებაზე. „ინთერპლეიმ“ („Interplay“) მოითხოვა არა მარტო ამ თანხის, არამედ მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურებაც და „ეარბორნზე“ („Airborne“) საავტორო უფლების ისევ მისთვის გადაცემა.

ჰანონის ზეიმი რუსეთში (მუხლები: 40; 42; 43)

რუსეთში მუზეუმთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე ერთ-ერთ ფოტოგრაფს უნდა გაეფორმებინა იგი. მან გადაიღო სურათები, საიდანაც 200 ფოტო მუზეუმის ექსპოზიციისთვის იქნა შერჩეული.

კვლევის გაფორმების გარდა, მუზეუმის ხელმძღვანელობამ ათა-

სიანი ტირაჟით გამოსცა სამახსოვრო წიგნი, რომელშიც ფოტოგრაფის ნამუშევრებიც შეიტანა. იმის გამო, რომ ხელშეკრულება არ ითვალისწინებდა სამახსოვრო წიგნის გამოცემას, ფოტოგრაფმა მიმართა სასამართლოს. სასამართლომ დააკმაყოფილა მისი სარჩელი მორალური ზიანის (1000 აშშ დოლარის) და ჯარიმის – ფულადი კომპენსაციის (12000 აშშ დოლარის) ანაზღაურების შესახებ.

თავი VI. მომიჯნავე უფლებები (03.06.2005 № 1585)

მხელი 45. მომიჯნავე უფლებები

1. ამ თავით გათვალისწინებული საავტორო უფლებათა მომიჯნავე უფლებების დაცვა არ აბრკოლებს საავტორო უფლებათა დაცვას.
2. მომიჯნავე უფლებები ზორციელდება საავტორო უფლებათა პატივისცემის გზით. ამ თავის არც ერთი დებულება არ განიმარტება, როგორც საავტორო უფლებათა დაცვის შელახვა.

მცირე კომენტარი: საქართველო შეერთებულია 1961 წლის რომის კონვენციას შემსრულებელთა, ფონოგრამის დამამზადებელთა და სამაუწყებლო ორგანიზაციათა უფლებების დაცვის შესახებ. მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტების მიერ უფლებათა განხორციელება არ უშლის ხელს ავტორს. განახორციელოს თავისი უფლებების დაცვა საკუთარ ნაწარმოებზე. მაგალითად, თუ ტელევიზია გადასცემს სიმღერის ჩანაწერს შემსრულებლის თანხმობით, ეს არ ნიშნავს უფლების მოპოვებას და ტექსტის და/ან მუსიკის ავტორს უფლება აქვს მოითხოვოს საავტორო უფლებათა დაცვა.

მხელი 46. მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტები

1. მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტები არიან: შემსრულებლები, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლები და მაუწყებლობის ორგანიზაციები.

2. ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლები და მაუწყებლობის ორგანიზაციები ამ თავით გათვალისწინებულ უფლებებს ახორციელებენ ფონოგრამაზე ან ვიდეოგრამაზე ჩაწერილი ან/და ეთერში ან კაბელით გადაცემული ნაწარმოების ავტორსა და შემსრულებელთან დადებული ხელშეკრულებით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში.

3. შემსრულებელი ამ თავით გათვალისწინებულ უფლებებს ახორციელებს შესრულებული ნაწარმოების ავტორის უფლებათა დაცვის პირობით.

4. მომოჯნავე უფლებათა წარმოშობისა და განხორციელებისათვის აუცილებელი არ არის რაიმე ფორმალობათა დაცვა. ფონოგრამის დამამზადებელს ან შემსრულებელს თავისი უფლების განცხადებისათვის შეუძლია გამოიყენოს მომოჯნავე უფლების დაცვის ნიშანი, რომელიც დაისმება ფონოგრამის ყოველ ეგზემპლარზე ან/და მის ფუტლარზე და შედგება სამი ელემენტისაგან:

ა) ლათინური ასო P წრეწირში: (P)

ბ) განსაკუთრებული მომოჯნავე უფლების მფლობელის სახელი (დასახელება);

გ) ფონოგრამის პირველი გამოცემის წელი.

მცირე კომენტარი: შემსრულებლის დეფინიცია მოცემულია მე-4 მუხლის „ყ“ ქვეპუნქტში. „P-თი“ აღინიშნება სიტყვა „Phonogram-ის“ (ბერძ. – ხმის ჩაწერა) პირველი ასო. ზოგიერო ქვეყანაში აღინიშნება „PH-ით“ რომის კონვენციის შილების დროს შეთანხმდნენ, რომ არტისტ-შემსრულებლად ჩაითვლებიან ჯგუფის (ვიკალური და ვოკალურ-ინსტრუმენტული ანსამბლების და სხვ.) ხელმძღვანელები.

„როლსენის“ DVD (მუხლები: 48; 52; 58-66)

2003 წელს რუსულ-კორეულმა ფირმა „როლსენმა“ („Ролен“) გამოუშვა კარაოკედისკი DVD-ფლევრისათვის. 4500 სიმღერა ისე შეიტანეს კატალოგში, რომ არავითარი ანაზღაურება გადაუხდიათ არც კომპოზიტორების, არც ტექსტის ავტორებისა და არც შემსრულებლებისათვის. შემსრულებელთა დაახლოებით 1/3 უცნობი აღმოჩნდა – გვარები არ იყო მითითებული. გარდა ამისა, შუფუტინსკის სიმღერები ტოლკუნოვას, ზოლო გაზმანოვის კი ჯგუფ „კომბინა-

Rolsen

ციას“ მიეწერა. რუსეთის ავტორთა საზოგადოებამ („РАО“) სარჩელი შეიტანა სასამართლოში თავისი 432 წევრისათვის კომპენსაციის გადახდის თაობაზე. ფირმამ „როლსენმა“ („РОЛСЕН“) განაცხადა, რომ კარაოკე-დისკთან მას არავითარი კავშირი აქვს და იგი „მეკობრეების“ ნამოღვაწარია.

პინაპ მომიჯნავე უზღუბათა სუბიექტი? (მუხლები: 4; 45; 47)

2003 წელს ჯგუფ „ბითლზის“ ყოფილი წევრი პოლ მაკარტნი ოთხი საათის განმავლობაში, აშშ-ის ჯორჯიის შტატის ქალაქ ატლანტის ერთ-ერთი კვლევითი ლაბორატორიის მაიმუნებთან ერთად უკრავდა. მუსიკოსი კმაყოფილი დარჩა ცხოველების აკომპანიმენტით და ალბომის გამოშვებაც გადაწყვიტა.

პოლ მაკარტნიმ და ორმა მაიმუნმა „ბითლზის“ ცნობილი კომპოზიცია „ელიზნორ რიგბი“ და მომღერლის მიერ სპეციალურად მაიმუნებისათვის შეასრულეს.

როლში შეჭრა

ბრაზილიაში ალდგომის კვირას ქრისტეს ვნებების თემაზე პანტომიმის დადგმის ტრადიცია არსებობს. ასე იყო 2012 წელსაც, თუმცა მსახიობ ტიპო კლიმეკისათვის წარმოდგენაში მონაწილეობა უბედურად დამთავრდა. მსახიობი იუდა ისკარიოტელის როლს ასრულებდა და ჩამოხრჩობის სცენის დროს რეალურად დაიხრჩო. ოთხი წუთის განმავლობაში ამსვერაინ მიხვდა და ეგონათ მსახიობის მიერ როლის მაღალ დონეზე შესრულება.

მუხლი 47. შესრულების უფლებები

1. შესრულებელს თავის შესრულებაზე აქვს შემდეგი პირადი და ქონებრივი უფლებები:

ა) სახელის უფლება;

ბ) უფლება დაიცვას შესრულება ყოველგვარი დამახინჯებისაგან ან სხვაგვარი ხელყოფისაგან, რომელმაც შეიძლება შელახოს შესრულების პატივი, ღირსება ან საქმიანი რეპუტაცია (რეპუტაციის პატივისცემის უფლება);

გ) უფლება, გამოიყენოს შესრულება ნებისმიერი ფორმით, შესრულების ყოველი ფორმით გამოყენებისთვის პონორარის მიღების უფლების ჩათვლით.

2. შესრულების გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ნიშნავს უფლებას, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) იმ შესრულების ჩაწერა, რომელიც ადრე არ იყო ჩაწერილი;

ბ) ფონოგრამაზე ჩაწერილი შესრულების პირდაპირი ან არაპირდაპირი რეპროდუცირება; (03.06.2005 № 1585)

გ) შესრულების გადაცემა ეთერში ან კაბელით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ხდება შესრულების თანხმობით ადრე ჩაწერილი ან ეთერში ადრე გადაცემული შესრულების გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

დ) შესრულების ჩანაწერის გადაცემა ეთერში ან კაბელით, თუ თავდაპირველად ამ შესრულების ჩაწერა არ მომხდარა მოგების მიღების მიზნით;

ე) ფონოგრამაზე ჩაწერილი შესრულების ორიგინალის ან ასლების გაქირავება ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

ვ) ფონოგრამაზე ჩაწერილი შესრულების ორიგინალის ან ასლების გაერცელება – გაყიდვის ან საკუთრების სხვა ფორმით გადაცემის გზით; (03.06.2005 № 1585)

ზ) ფონოგრამაზე ჩაწერილი შესრულების გადაცემა სადენებით ანდა უმაჯოულო კავშირგაბმულობის მეშვეობით ისე, რომ ის ხელმისაწვდომი იყოს პირისათვის, მის მიერ არჩეულ დროს და ადგილიდან. (03.06.2005 № 1585)

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ნებართვა გაიცემა შესრულების მიერ, ხოლო შესრულებელთა კოლექტივის შესრულებაზე ნებართვა – ასეთი კოლექტივის ხელმძღვანელის მიერ, მოსარგებლესთან დადებული წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე.

4. შესრულებელსა და მაუწყებლობის ორგანიზაციას შორის ხელშეკრულების დადება შესრულების ეთერში ან კაბელით გადაცემის თაობაზე იწვევს შესრულების მიერ შესრულების ჩაწერის, მისი შემდგომი გადაცემისა და ჩანაწერის რეპროდუცირების უფლების გადაცემას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირდაპირ არის გათვალისწინებული ხელშეკრულებით. ასეთი გამოყენების

შემთხვევაში შესრულებისათვის გადასახდელი პონორარის ოდენობა განისაზღვრება აღნიშნული ხელშეკრულებით.

5. შემსრულებელსა და აუდიოვიზუალური ნაწარმოების დამამზადებელს შორის ხელშეკრულების დადება აუდიოვიზუალური ნაწარმოების შექმნის თაობაზე იწვევს შემსრულებლის მიერ ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ უფლებათა გადაცემას, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. შემსრულებლის მიერ ასეთი უფლებების გადაცემა შემოიფარგლება აუდიოვიზუალური ნაწარმოების გამოყენებით და, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, არ შეიცავს აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებში დაფიქსირებული ხმისა და გამოსახულების ცალ-ცალკე გამოყენების უფლებას.

6. საქართველოში შემსრულებლის მიერ ან მისი თანხმობით ფონოგრამის ასლების პირველი გაყიდვით ამოიწურება საქართველოს ფარგლებში შემსრულებლის უფლება მის შემდგომ გავრცელებაზე. (03.06.2005 № 1585)

7. იმ შესრულებაზე, რომელიც შემსრულებლის მიერ შექმნილია სამსახურებრივი მოვალეობის ან დამსაქმებლის დავალების შესრულების წესით, შემსრულებელს ეკუთვნის სახელის უფლება. ასეთი შესრულების გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ეკუთვნის პირს, რომელთანაც შემსრულებელს აქვს შრომითი ურთიერთობა, თუ მათ შორის ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. (04.05.2010 № 3032)

8. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული შემსრულებლის განსაკუთრებული უფლებები შეიძლება ხელშეკრულებით გადაეცეს სხვა პირს.

მცირე კომენტარი: შემსრულებლებს გააჩნიათ პირადი არაქონებრივი უფლებები.

პიდეკ პრტი „THE DOORS“

გასული საუკუნის 70-იან წლებში ძალზე პოპულარული ჯგუფ „დოორსის“ („THE DOORS“) ლიდერის – ჯიმი მორისონის მშობლებმა ჯგუფს უჩივეს. ჯორჯ და კლარა მორისონებმა მოითხოვეს, რომ რეი მანზარეკსა და რობი კრიგერს ჯგუფის დასახელება შეეცვალათ. მათ შეუერთდა ჯგუფის ყოფილი მედოლე ჯონ დენსმორი. „დოორსი“ („THE DOORS“) ოფიციალურად 1973 წელს, ჯიმი მორისონის გარდაცვალებიდან ორი წლის შემდეგ დაიშალა. ცოცხლად დარჩენილი სამი მუსიკოსი და მორ-

ისონის მექვიდრეები შეთანხმდნენ, რომ ამ სახელს მხოლოდ ერთმანეთის თანხმობის შემდეგ გამოიყენებდნენ.

2005 წლის გაზაფხულზე გაჭიანურებული დავა დამთავრდა. ლოს-ანჯელესის სასამართლომ ჯგუფის საწყისი შემადგენლობის ორ ყოფილ მონაწილეს ამ სახელწოდების გამოყენება აუკრძალა. გარდა ამისა, სასამართლომ დაადგინა, რომ რეი მანზარეკსა და რობი კრივერს „დოორის“ სახელწოდების გამოყენებით მიღებული შემოსავალი ჯონ დენსმორსა და ჯიმი მორისონების მექვიდრეებისთვის გაენაწილებინათ.

ორი „Blue“ (მუხლმები: 17; 33)

შოუბიზნესში ორი ჯგუფი ერთი და იმავე სახელითაა ცნობილი – „ბლუ“ („Blue“). ერთი შეიქმნა 1973 წელს გლაზგოში, მეორე „ბლუ“ („Blue“) კი 2000 წელს ჩამოყალიბდა. პირველი როკ-ტრიო იყო, მეორე პოპ-მუსიკას ასრულებს.

ძველმა „ბლუმ“ („Blue“) სასამართლოში შეიტანა სარჩელი და მიყენებული ზიანის გამო მოითხოვა 5 მილიონი გირანქა სტერლინგის ანაზღაურება.

საქმის არსებით განხილვამდე მხარეები მორიგდნენ. შედეგად, ორივეს შეუძლია გამოიყენოს ეს სახელი.

ემინემა თვითონაც იჩივლა (მუხლმები: 58-59)

2004 წლის თებერვლის ბოლოს ემინემა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში კომპანიის „ეფლ ქომპიუტერ ინქის“ („Apple Computer Inc.“) წინააღმდეგ, რომელმაც თავის სარეკლამო რგოლში მომღერლის ნებართვის გარეშე გამოიყენა „Lose Yourself-ის“ კომპოზიციის ფრაგმენტი. ემინემა პასუხი მოსთხოვა, აგრეთვე, ტელეკომპანიას „MTV-ს“ და სარეკლამო სააგენტოს. მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად მომღერალმა 10 მილიონი დოლარი მოითხოვა.

აღსანიშნავია, რომ ეს პირველი შემთხვევა იყო,

როცა ემინემმა შეიტანა სარჩელი სასამართლოში, მანამდე ყველა მას უჩიოდა.

იმის გამო, რომ სასამართლო პროცესი დეტროიტში საკმაოდ გაჭიანურდა, 2005 წლის მაისში ემინემის წარმომადგენელმა და კომპანია „ეფლმა“ („APPLE“) შეთანხმებას მიაღწიეს. კომპანიის მიერ ემინემისათვის გადასაცემი საკომპენსაციო თანხის ოდენობის გაზმაურებისაგან ორივე მხარემ თავი შეიკავა.

როზენბაუმი „LG-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 57-60)

ცნობილ სამხრეთკორეულ ფირმა „LG-ს“ სასამართლოში უჩივლა რუსმა მომღერალმა და კომპოზიტორმა ალექსანდრე როზენბაუმმა იმის გამო, რომ კორპორაცია რუსეთში ყიდდა მუსიკალურ კარაოკე ცენტრებს, რომელსაც მოჰყვებოდა CD-დისკზე ჩაწერილი 2500 პოპულარული სიმღერა. ამ სიმღერებს შორის იყო როზენბაუმის 26 ცნობილი სიმღერა. მომღერლის შესრულებით სიმღერების გამოყენებაზე „LG-ს“ ნებართვა არ აუღია, ამიტომ როზენბაუმმა მოითხოვა დისკების გავრცელების შეწყვეტა და ფულადი კომპენსაციის დაკისრება.

ბრიუს უილისის კონორატი – კოცნა

ბრიუს უილისი, რომელიც არც კი განიხილავს თავის პროდიუსერებისაგან 25 მილიონ დოლარზე ნაკლებ შემოთავაზებას, 2000 წელს მოულოდნელად სრულიად უანგაროდ დასთანხმდა სერიალ – „მეგობრების“ სამ ეპიზოდში თამაშს.

პოლიეულის ვარსკვლავმა ახალგაზრდული საპნის ოპერის შემქმნელებს მხოლოდ ერთი პირობა წაუყენა: სცენარში აუცილებლად უნდა ყოფილიყო ჩართული ვნებიანი რეალური კოცნა ლამაზმან ჯენიფერ ენისტონთან.

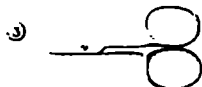
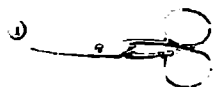

მადონას სიმღერა მოჰყარავს

მადონა ჯერ კიდევ აგრძელებდა მუშაობას „აგენტ 007-სთვის“ მიძღვნილ საიუბილეო ფილმის („მოვეკედეთ, მაგრამ არა ახლა“) სიმღერაზე, რომლის პრემიერა 2002 წლის 10 ოქტომბერს უნდა შემდგარიყო, როცა კომპოზიცია ამერიკული რადიომაუწყებლობების ეთერში გაუღერდა, რამაც მადონას გაბრაზება და აღშფოთება გამოიწვია.

უცნაური მუსიკალური ინსტრუმენტები და შემსრულებლები

1. გერმანელი ვილი მაისენი მაკრატელზე დაკვრით გახდა პოპულარული. მისი „ორკესტრის“ ინსტრუმენტებია სხვადასხვა სახის მაკრატელები: მკერავის, მებალის, ფიგურული, სწორპირიანი, გრძელი, მოკლე და ა.შ.

2. რუსული სახალხო ორკესტრები ხშირად უკრავენ სათლზე („ვედრო“), ბირდაბირზე, ხის კოვზე და ა.შ. ქალაქ კიმპულინგ-მოლდოვენ-სკში უჩვეულო მუსიკალური ინსტრუმენტების მუზეუმიც კი აქვთ გახსნილი.

3. გერმანელი ზალცერ გროსი უკრავს კბილის ჯაგრისით, მანქანის კაპოტით, მატარებელში დამონტაჟებული რკინის უნიტაზით და ა.შ.

4. ინდონეზიაში კარა-ბოტაკოვის ტომის გოგონა ისე ვერ გათხოვდება, თუ საკუთარ ლიყებსა და ყელზე დაკვრის ხელოვნებას არ ფლობს.

5. ქალაქ ვენაში შექმნეს „ბოსტნეულის ორკესტრი“ მუსიკოსები ინსტრუმენტებად იყენებენ სტაფილოს, ხაზვს, პომიდორს და სხვ. კონცერტის შემდეგ მუსიკოსები მსმენელებთან ერთად მიირთმევენ ამ ინსტრუ-

მენტებიდან დამზადებულ სალათს.

6. გერმანიაში მომღერალმა კლაუდია ჰერმა ოპერის მომღერლები წყლის ავზში ჩასვა, რომლებიც ნაწარმოებებს პირზე მიმაგრებული ჟანგბადის ბალონის მეშვეობით ასრულებდნენ.

7. 2012 წლის კონკურს „ნიჭიერში“ ახალგაზრდა ყმაწვილმა „ელიავას“ ბაზრობაზე შეძენილი მილებითა და სანტექნიკის სხვა საგნებით შეასრულა მუსიკალური ნომერი.

პისია „შენ თუ ჩემთან დარჩები?“

(მუხლები: 17-18; 58-60)

2001 წელს ჯგუფ „სთეისის“ ღირეცტორი დათო პანკელიანი აცხადებდა, რომ „არავის აქვს სიმღერის აკრძალვის უფლება, იმასაც კი, ვინც ის შექმნა“ საქმე ეხებოდა სიმღერას – „შენ თუ ჩემთან დარჩები“, რომელსაც ასრულებდნენ უსინათლო მომღერალი ნათია ბაქრაძე, მისგან დამოუკიდებლად კი გიგა გვენეტაძე და ჯგუფი „სთეისი“

სიმღერა ნათია ბაქრაძეს ეკუთვნის, მას დაჰპირდნენ კიდევ ამის აღიარებას, თუმცა ამ დაპირების შემდეგაც სიმღერას „სთეისის“ სიმღერად აცხადებდნენ.

შვარცენგერის ხმა და სახე

წაართმევს

2001 წელს პოლიეუდის ეარსკვლავმა არნოლდ შვარცენგერმა სათამაშო ფირმას უჩივლა თავისი სახისა და ხმის გამოყენების გამო. საერთაშორისო თამაშების ფირმამ „ტერმინატორის“ მოტივებზე შექმნა თამაში, სადაც ფილმიდან გამოიყენა შვარცენგერის სახე და ხმა.

მსახიობი მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად 20 მილიონ აშშ დოლარს სთხოვდა ფირმას.

შპარცენგერის ფსევდონიმი (მუხლი 17)

არნოლდ შვარცენგერის გვარის წარმოთქმა თავიდან ყველას უჭირდა. გერმანულად მისი გვარი „შვ მხსნელს“ ნიშნავს, ამიტომ, მას ხშირად დასცინოდნენ და ხან „შვარცენ შნიცელად“, ხანაც „შვარცენ ნიგერად“ მოიხსენიებდნენ. ამ დაცინვის თავიდან ასაცილებლად მსახიობმა კარიერის დასაწყისში ფსევდონიმად აირჩია გვარი „სტრონგი“

რობერტ დე ნირო და ალ პაჩინო „ნათლიამაში“ (მუხლი 13)

2004 წლის მარტის დასაწყისში კომპიუტერული თამაშების კომპანია „ელექტრონიკ არტსმა“ („Electronic Arts“) გაავრცელა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ რობერტ დე ნირო და ალ პაჩინო დათანხმდნენ მათი სახისა და ხმის გამოყენებაზე კომპიუტერულ თამაშში – „ნათლია“ გარდა ამისა, ისინი ჩაწერდნენ ახალ დიალოგებს, ეყირილს, ლანძლვა-გინებას და ა.შ.

ნაწარმოების გადამუშავების უფლება კომპანიას დიდი ხნის წინ ჰქონდა მოპოვებული.

მარადონა ჩინელების წინააღმდეგ

2011 წელს ფეხბურთის მეორე მეფე დიეგო მარადონამ სასამართლოში უჩივლა ჩინურ კომპანია „The 9 limited-ს“ მისი სახის ონლაინ-თამაშ „Wining-ში“ გამოყენების გამო. კომპანიის პრეზიდენტი ძალიან გაკვირვებული იყო დიეგო მარადონას ქმედებით და განაცხადა, რომ დიეგომ კონტრაქტს მოაწერა ხელი და კომპანიისგან 250 000 აშშ დოლარიც კი მიიღო.

საბოლოოდ გაირკვა, რომ კომპანია ცრუ-აგენტ ლუ ვეპინის ტყუილის მსხვერპლი გამხდარა და ბოდიში მოუხდა მარადონას.

მუხლი 48. ფონოგრამის დამამზადებლის განსაკუთრებული უფლებები

1. ფონოგრამის დამამზადებელს ეკუთვნის განსაკუთრებული უფლება გამოიყენოს ფონოგრამა ნებისმიერი ფორმით, ფონოგრამის ყოველი ფორმით გამოყენებისათვის პონორარის მიღების უფლების ჩათვლით.

2. ფონოგრამის გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ნიშნავს უფლებას განაზოციელოს, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) ფონოგრამის პირდაპირი ან არაპირდაპირი რეპროდუცირება; (03.06.2005 № 1585)

ბ) აძლეზული; (03.06.2005 № 1585)

გ) ფონოგრამის ორიგინალის ან ასლების გაქირავება ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

დ) ფონოგრამის ორიგინალის ან ასლების გავრცელება საზოგადოებაში გაყიდვის ან საკუთრების სხვა ფორმით გადაცემის გზით; (03.06.2005 № 1585)

ე) ფონოგრამის ასლების იმპორტირება გაყიდვის ან გაქირავების ანდა საკუთრების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის მიზნით იმ ასლების ჩათვლით, რომლებიც დამზადებულია ფონოგრამის დამამზადებლის თანხმობით; (03.06.2005 № 1585)

ვ) ფონოგრამის გადაცემა სადენებით ანდა უმავეთულო კავშირგაბმულობის მეშვეობით ისე, რომ ის ხელმისაწვდომი იყოს ნებისმიერი პირისათვის, მის მიერ არჩეულ დროს და ადგილიდან. (03.06.2005 № 1585)

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ფონოგრამის დამამზადებლის განსაკუთრებული უფლებები შეიძლება ხელშეკრულებით გადაეცეს სხვა პირს.

4. საქართველოში ფონოგრამის დამამზადებლის მიერ ან მისი თანხმობით ფონოგრამის ასლების პირველი გაყიდვით ამოიწურება საქართველოს ფარგლებში ფონოგრამის დამამზადებლის უფლება მის შემდგომ გავრცელებაზე. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: ფონოგრამის დამამზადებელია ფიზიკური ან იურიდიული პირი (მე-4 მუხლის „ქ“ ქვეპუნქტი). ფონოგრამა არ წარმოადგენს არც ლიტერატურულ და არც მხატვრულ ნაწარმოებს. ფონოგრამის დამამზადებელი ახორციელებს სამრეწველო ხასიათის საქმიანობას.

Eminem და მოტყუებული მემკობრეები (მუხლები: 58-62)

ცნობილი ამერიკელი რეპერის ემინემის (Eminem) ახალი ალბომი „ემინემის შოუ“ („The Eminem Show“) კომპიუტერულ ქსელსა და ბაზრობებზე უფრო ადრე გამოჩნდა, ვიდრე ის ოფიციალურად გამოვიდოდა, თუმცა ხმის ჩამწერი ფირმა „ინტერსკოპი“ („Interscope“) აცხადებდა ოფიციალური დისკიდან მისი გადაწერის შეუძლებლობაზე. ექსპერტების კვლევის შედეგად აღმოჩნდა, რომ სიმღერების დროის ხანგრძლივობა ზუსტად ემთხვეოდა ორიგინალურს, მაგრამ სიმღერები 10-წამიანი ფრაგმენტებისგან შედგებოდა, რომლებიც იმდენ ხანს მეორდებოდა, რამდენსაც ორიგინალური სიმღერა გრძელდებოდა. ექსპერტების დასკვნით, ეს თვით კომპანია „ინტერსკოპის“ („Interscope“) მიერაა ინიცირებული, რათა ზემოქმედება მოეხდინათ უფასო და იაფუფასიანი მუსიკის მოყვარულებზე მათ მიერ ლიცენზირებული დისკების შეძენისას.

„Napster“ ისევ მოქმედებს

მუსიკალური ფაილებით მოვაჭრე ინტერნეტ-სისტემა „ნეფსტერს“ („Napster“), ორწლიანი შესვენების შემდეგ განაახლა მუშაობა და ბაზარზე გავიდა პროგრამის ლეგალური ვერსიით – „ნეფსტერი 2.0“ („Napster 2.0“). აღნიშნული პროგრამა ფასიანი გახდა – ერთი სიმღერის გადმოქაჩვა 99 ცენტი, ხოლო ალბომი 9 დოლარი და 95 ცენტი.

„ნეფსტერს“ („Napster“) თავდაპირველად 60 მილიონი მომხმარებელი ჰყავდა. პროგრამის მუშაობის შეწყვეტა კი დაკავშირებული იყო ფონოგრამის დამამზადებლების საჩივართან, რომელიც მათ შეიტანეს სასამართლოში საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დარღვევასთან დაკავშირებით.

მუხლი 49. ვიდეოგრაფიის დამამზადებლის განსაკუთრებული უფლებები

1. ვიდეოგრაფის დამამზადებელს ეკუთვნის განსაკუთრებული უფლება, გამოიყენოს ვიდეოგრაფია ნებისმიერი ფორმით, ვიდეოგრაფის ყოველი ფორმით გამოყენებისათვის პონორარის მიღების უფლების ჩათვლით.

2. ვიდეოგრაფის გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ნიშნავს უფლებას, განაზოციელოს, ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) ვიდეოგრაფის პირდაპირი ან არაპირდაპირი რეპროდუცირება; (03.06.2005 № 1585)

ბ) აბოლებულია; (03.06.2005 № 1585)

გ) ვიდეოგრაფის ორიგინალის ან ასლების გაქირავება ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

დ) ვიდეოგრაფის ორიგინალის ან ასლების გაერცელება საზოგადოებაში გაყიდვის ან საკუთრების სხვა ფორმით გადაცემის გზით; (03.06.2005 № 1585)

ე) ვიდეოგრაფის ასლების იმპორტირება გაყიდვის ან გაქირავების ანდა საკუთრების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის მიზნით იმ ასლების ჩათვლით, რომლებიც დამზადებულია ვიდეოგრაფის დამამზადებლის თანხმობით; (03.06.2005 № 1585)

ვ) ვიდეოგრაფის გადაცემა სადენებით ანდა უმათულო კავშირგაბმულობის მეშვეობით ისე, რომ ის ხელმისაწვდომი იყოს ნებისმიერი პირისათვის მის მიერ არჩეულ დროს და ადგილიდან. (03.06.2005 № 1585)

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ვიდეოგრაფის დამამზადებლის განსაკუთრებული უფლებები შეიძლება ხელშეკრულებით გადაეცეს სხვა პირს.

4. საქართველოში ვიდეოგრაფის დამამზადებლის მიერ ან მისი თანხმობით ვიდეოგრაფის ასლების პირველი გაყიდვით ამოიწურება საქართველოს ფარგლებში ვიდეოგრაფის დამამზადებლის უფლება მის შემდგომ გაერცელებაზე. (03.06.2005 № 1585)

რუსები ამერიკასაც უტყვიან

(მუხლები: 15; 17-18; 48)

კონტრაფაქციული საქონლის გამოშვებით რუსები ერთ-ერთი მოწინავენი არიან მსოფლიოში. აფართოებენ რა ასეთი საქონლის გაერცელების ფარგლებს, რუსებმა ამერიკასაც შეუტყეს.

აშშ-ში მკაცრად ებრძვიან კონტრაფაქციას. ერთ-ერთი ასეთი წინასწარ დაგეგმილი ოპერაციის დროს ნიუ-იორკის ბრუკლინის რაიონში, რუსული წიგნის მაღაზია „სანკტ-პეტერბურგიდან“, რუსი ემიგრანტების სხვა მაღაზიებიდან და არალეგალური საწყობებიდან ამოღებულ იქნა 40 000 ვიდეოკასეტა, 610 000 ქოლოგრაფიული სტიკ-

ერი, 10 000 ვიდეოკასეტის კოლოფი, აგრეთვე, მაღალი ხარისხის 100 ერთეული ვიდეოტექნიკა, რომლითაც ხორციელდებოდა არალიცენზირებული ვიდეოკასეტების ტირაჟირება.

ამ საქმეზე მოსარჩელე იყო კინოკომპანია „მოსფილმის“ ამერიკელი დისტრიბუტორი „Close-Up International“, რომელმაც მიყენებული ზიანი შეაფასა 15 მილიონ აშშ დოლარად და მოითხოვა ამ თანხის ანაზღაურება. მოპასუხე მხარემ სასამართლოზე წარადგინა გამოძიების ფედერალური ბიუროს გაფრთხილების ვიდეოჩანაწერი, სადაც არასანქცირებული ვიდეომასალის ტირაჟირების დაუშვებლობასა და 750 000 დოლარის ჯარიმაზე იყო სუბარი. სასამართლოზე გაირკვა, რომ ამ ჩანაწერში საავტორო უფლების მფლობელად მითითებული „მოსფილმი“ მოპასუხე მხარეს შეუცვლია და მის მაგივრად ხმის მიბაძვით ჩაუწერია მაღაზია „სანკტ-პეტერბურგი“

„ავრორა“ დაჩაბრმს (მუხლმები: 15; 17)

2011 წელს რუსულმა კინოკომპანია „ავრორამ“ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში რუსეთის სახელმწიფო ტელევიზიისა და რადიომაუწყებლობის კომპანიის წინააღმდეგ საავტორო უფლების დარღვევის გამო და მოითხოვა 6.5 მილიონი აშშ დოლარის ანაზღაურება. კინოკომპანია „ავრორას“ წარმომადგენლების განმარტებით, მათ არ მიუციათ არც ზეპირი და არც წერილობითი თანხმობა სერიალის მიყიდვის დროს ტელეკომპანიისთვის ტიტრების და ტიტრებიანი კადრების ამოჭრის შესახებ. ტელეკომპანიამ კი განახორციელა სერიალის ჩვენება ისე, რომ არ იქნა გაშვებული დასაწყისის და დასასრულის ტიტრები, სადაც სერია-

ლის მწარმოებლად და საავტორო უფლების მფლობელად მითითებული იყო კინოკომპანია „ავრორა“

იმის გამო, რომ მაყურებელი არ დაკარგონ, ტელეარხები ხშირად მიმართავენ ასეთ ხერხს – ან საერთოდ ამოჭრიან ტიტრებს როგორც ფილმის დასაწყისში, ასევე – ბოლოში, ან აჩქარებენ, რათა მაყურებელმა არ გადართოს სხვა არხზე, ამით კი ირღვევა ნაწარმოების ერთიანობა და შეუძლებელი ხდება ფილმის ავტორების და საავტორო უფლების მფლობელთა დაღგენა.

მუხლი 50. გაუწყებლობის ორგანიზაციის განსაკუთრებული უფლებები

1. მაუწყებლობის ორგანიზაციას ეკუთვნის განსაკუთრებული უფლება გამოიყენოს თავისი გადაცემა ნებისმიერი ფორმით, გადაცემის ყოველი ფორმით გამოყენებისათვის ანაზღაურების მიღების უფლების ჩათვლით.

2. გადაცემის გამოყენების განსაკუთრებული უფლება ნიშნავს უფლებას ნება დართოს ან აკრძალოს:

ა) გადაცემის ჩაწერა;

ბ) გადაცემის ჩანაწერის რეპროდუცირება, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გადაცემა ჩაწერილია მაუწყებლობის ორგანიზაციის თანხმობით და რეპროდუცირება ზორციელდება იმავე მიზნით, რისთვისაც მოხდა მისი ჩაწერა;

გ) გადაცემის ერთდროულად გადაცემა ეთერში და კაბელით ხელახალი გადაცემა შესაბამისად საეთერო და საკაბელო მაუწყებლობის სხვა ორგანიზაციის მიერ; (03.06.2005 № 1585)

დ) გადაცემის გადაცემა ეთერში ან კაბელით;

ე) გადაცემის საჯარო გადაცემა ადგილებში, სადაც შესვლა ფასიანია;

ვ) გადაცემის ჩანაწერის გავრცელება საზოგადოებაში გაყიდვის ან საკუთრების სხვა ფორმით გადაცემის გზით; (03.06.2005 № 1585)

ზ) გადაცემის ჩანაწერის გაქირავება ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემა; (03.06.2005 № 1585)

თ) გადაცემის ჩანაწერის გადაცემა სადენებით ანდა უსადენო კავშირგაბმულობის მეშვეობით ისე, რომ ის ხელმისაწვდომი იყოს ნებისმიერი პირისათვის მის მიერ არჩეული ადგილიდან და დროს. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: სამაუწყებლო ორგანიზაციები ა რადიო და ტელეკომპანიები. მნიშვნელობა არ აქვს იმას, თუ როგორ გადასცემენ ისინი – კაბელით, ეთერით, ინტერნეტით თუ სხვ.

ძალღმების ტელეარხი

2012 წელს აშშ-ში ამუშავდა ტელეარხი ძაღლებისათვის. სან-დიეგოელმა გილად ნიუმანმა მოიფიქრა „დოგ ტივის“ („Dog TV“) შექმნა. მისი აზრით, ადამიანები დაუნდობლად ექცევიან ცხოველებს, როდესაც სახლში მარტო ტოვებენ. თვითონაც იმავეს განიცდიდა, როდესაც სახლში დაბრუნებულს ძაღლი გახარებული ხვდებოდა.

ტელევიზია ძაღლებისთვისაა. მის სრულ ამოქმედებამდე ნიუმანი 4 წელი ემზადებოდა, ჩაატარა უამრავი ტესტი, მათ შორის, ძაღლებზეც, კონსულტაციები აიღო ვეტერინარებისგან და სხვ.

ნიუმანმა განაცხადა, რომ კვლევებიც ჩაატარა, რომლითაც დადგინდა, რომ „Dog TV“ დადებითად მოქმედებს ძაღლების ჯანმრთელობაზე.

ტელეოპერატორმა უფასო ბლოგი დაახურვინა (მუხლები: 58-60)

თურქეთის ტელეოპერატორი „Digiturk“ 2000 წლიდან ახორციელებს 150-ზე მეტი სატელევიზიო და რადიო გადაცემების ტრანსლაციას, ჰყავს 2 მილიონზე მეტი აბონენტი. ტელეოპერატორმა 2007 წლიდან საკუთარი არხიც („Lig TV“) გახსნა, რომელზეც გადაიცემოდა თურქეთის საფეხბურთო ლიგის მატჩები.

2011 წელს „Google-ის“ უფასო ბლოგზე – „Blogspot“ – რამდენიმე მომხმარებელმა თავიანთ ბლოგ-გვერდზე განათავსეს ფეხბურთის ეროვნული ჩემპიონატის მატჩები.

იმის გამო, რომ ჩემპიონატის მატჩების ეთერში გავრცელების უფლება ჰქონდა მხოლოდ „Digiturk-ს“, ამ ფირმამ სასამართლოში შეიტანა სარჩელი თავის მიერ საკმაოდ ძვირად შეძენილი უფლებების ხელყოფის გამო.

სასამართლომ გადაწყვიტა უფასო ბლოგის – „Blogspot-ის“ დახურვა. თურქეთის კანონმდებლობით ნებისმიერი ინტერნეტ-რესურსი შეიძლება სულ დაიხუროს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ რომელიმე მომხმარებელი არღვევს საავტორო და მომიჯნავე უფლებებს.

სან-რემოს მე-40 ფესტივალზე შესრულებული ყველა სიმღერა მოიპარა ნეოპოლიტანურმა სინდიკატმა – „კამორემ“ „პალაფონის“ სასახლეში შესრულებულ ყველა სიმღერაზე განსაკუთრებულ უფლებას ფლობდა სახელმწიფო ტელეკომპანია „რაი“. სინდიკატმა შეძლო ტელეკომპანიის აპარატურასთან მიერთება და ფესტივალის ყველა სიმღერის გადაწერა, შემდეგ კი კასეტების, დისკებისა და ფირფიტების გამოშვება.

მუსიკალურ ნაწარმოებზე თვალთვალი (მუხლები: 6; 58-62)

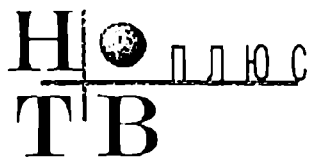

კომპანია „IBM“ და „ფრიპლეი მიუზიკ“ („Free Play Music“) საავტორო უფლების დაცვის მიზნით მოიფიქრეს შეექმნათ ისეთი პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფდა მუსიკალური გადაცემების თვალთვალს. „ფრიპლეის“ („Free-Play“) ტექნოლოგია, რომელზეც პატენტია აღებული, საშუალებას მისცემს მაუწყებლობის ორგანიზაციებს, ავტომატურად მიიღონ ანგარიში ეთერში გადაცემული ყველა მუსიკალური ფაილის, გადაცემის ადგილის და ა.შ. შესახებ, უხილავი ჭვირნიშანის* საშუალებით.

მომიჯნავე უფლებები ტულაშიც დაირღვა (მუხლები: 51-52)

2003 წლის აგვისტოში რაიონულმა სასამართლომ ქალაქ ბელევეას საკაბელო ტელეარხ „სპექტრის“ („Спектр“) დირექტორს, მთავარ ინჟინერსა და ტექნიკურ კონსულტანტს მიუსაჯა 2,5 წლით თავისუფლების აღკვეთა, რომელიც შეცვალა პირობითი სასჯელით და დააკისრა კანონით

* ჭვირნიშანი – წყლის ნიშანი; ფილიგრანი. გამჭვირვალე გამოსახულება, რომელიც ჩანს ქალღლის სინათლეზე გაჭვირვის დროს. ფართოდ გამოიყენება ფულის ბანკოტებზე სიყალბის აღსაკვეთად.

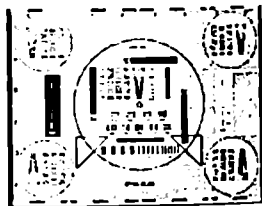

გათვალისწინებული ჯარიმის მაქსიმალური თანხის გადახდა სააქტურო და მომიჯნავე უფლებების დარღვევისათვის. სტუდია წელიწადნახევრის განმავლობაში გადასცემდა „მოპარულ“ (უნებართვო) ტელეპროგრამებს, რის გამოც არხმა „ენტევე პლუსმა“ („HTB-

ПЛЮС“) იზარალა 2 მილიონი რუბლით.

ტესტური რეჟიმით უფლებების დარღვევა

2011 წელს რუსეთის საკაბელო ტელევიზია „ვექტორ პლუსი“ („Вектор Плюс“) ერთი წლის მანძილზე გადასცემდა სხვა ტელეკომპანიის ერთ-ერთ არხს ისე, რომ არ ჰქონდა მასთან დადებული სალიცენზიო ხელშეკრულება და არ იხდიდა სათანადო ანაზღაურებას, სამაგიეროდ ეკრანზე მითითებული იყო: „ტელევიზია მუშაობს ტესტურ რეჟიმში“. სასამართლომ გაითვალისწინა ყველა შემამსუბუქებელი გარემოება და საბოლოოდ სიმბოლური თანხით – 3000 აშშ დოლარის ეკვივალენტურ რუბლამდე დააჯარიმა.

პაბეზში ტელეტრანსლირება შესაძლებელია

2011 წელს ინგლისის ერთ-ერთი პაბის მფლობელი არენ მერფი 8000 ფუნტი სტერლინგით დააჯარიმა სასამართლომ ინგლისის პრემიერ-ლიგის სასარგებლოდ, რადგან კლიენტებს ანახებდა პრემიერ-ლიგის თამაშებს. პრემიერ-ლიგას მიაჩნდა, რომ ამით მერფიმ დაარღვია ტელეარხების „ESPN-სა“ და „Sky-ს“ უფლებები, რომლებთანაც დადებული

აქვს სალიცენზიო ხელშეკრულება დიდი ბრიტანეთის ტერიტორიაზე საფეხბურთო მატჩების ტრანსლირებისათვის.

ევროპის სასამართლომ გააუქმა სასამართლოს აღნიშნული გადაწყვეტილება და დადგინა, რომ უცხოურ მაუწყებლებზე ტელეკოდერების დაყენება უკანონოა, ამასთან,

ჩათვალა, რომ საფეხბურთო მატჩები არ წარმოადგენს ინგლისის პრემიერლიგის ინტელექტუალურ საკუთრებას, ამიტომ მას არა აქვს უფლება, აუკრძალოს ან შეუზღუდოს ვინმეს გავრცელების ტერიტორია. პრემიერლიგას კი საავტორო უფლება უდიარა ტელე-ჩართვებზე, მატჩის ანალიზსა და მიმოხილვაზე, აგრეთვე, სხვა დამატებითი ვიდეოსიუჟეტების გამოყენებაზე. ამ გადაწყვეტილების შემდეგ ნებისმიერი ევრომაუწყებლის მიერ გაცემული პრემიერ-ლიგის ნებისმიერი მატჩის ყურება ევროკავშირის ტერიტორიაზე თავისუფლად შეუძლია ყველას.

მხლი 51. მომიჯნავე უფლებათა ობიექტების თავისუფალი გამოყენება

1. ამ კანონით გათვალისწინებულ მომიჯნავე უფლებათა შეზღუდვები ხელს არ უშლის შესრულების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემის ნორმალურ გამოყენებას და უსაფუძვლოდ არ ლახავს შემსრულებლის, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლისა და მაუწყებლობის ორგანიზაციის კანონიერ ინტერესებს.

2. დაშვებულია შესრულების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემისა და მათი ჩანაწერის გამოყენება შემსრულებლის, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლისა და მაუწყებლობის ორგანიზაციის თანხმობისა და მათთვის პონორარის გადახდის გარეშე, შემდეგ შემთხვევებში:

ა) შესრულებიდან, ფონოგრამიდან, ვიდეოგრამიდან, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემიდან ციტირებისას, სამეცნიერო, კვლევითი, პოლემიკური, კრიტიკული და საინფორმაციო მიზნებისათვის – მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც გამართლებულია ციტირების მიზნით;

ბ) შესრულებიდან, ფონოგრამიდან, ვიდეოგრამიდან, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემიდან მოკლე ნაწყვეტების ილუსტრაციის სახით გამოყენებისას სწავლებისათვის ან მეცნიერული გამოკვლევებისათვის – მხოლოდ იმ მოცულობით, რომელიც განსაზღვრულია დასახული მიზნით;

გ) შესრულებიდან, ფონოგრამიდან, ვიდეოგრამიდან, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემიდან მოკლე ნაწყვეტების ჩართვისას მიმდინარე მოვლენათა მიმოხილვაში.

3. დაშვებულია ფიზიკურ პირთა მიერ შესრულების, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემისა და მათი ჩანაწერების გამოყენება, აგრეთვე პირადი სარგებლობისათვის ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის რეპროდუცირება შემსრულებლის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლის

თანხმობის გარეშე. ასეთი რეპროდუცირება ამ კანონის 21-ე მუხლით გათვალისწინებული წესით ზორციელდება პანორამის გადახდის პირობით.

4. მომიჯნავე უფლებებით დაცული ობიექტის ამ კანონით გათვალისწინებული რეპროდუცირების უფლება არ ვრცელდება დროებით ასლზე. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: „დროებითი ასლის“ დეფინიციას იძლევა მე-4 მუხლის „ო“ ქვეპუნქტი.

დავა „ბინძური ცეკვების“ ერთი ფრაზის გამო (მუხლი 58)

კომპანია „ლაიონსტიიჯმა“, რომელიც 80-იანი წლების ცნობილ კინოპიტ „ბინძურ ცეკვებზე“ სავტორო უფლებას ფლობს, 15 სხვადასხვა კომპანიას უჩივლა სასამართლოში ფილმის ერთი ცნობილი ფრაზის გამო, რომელსაც კომპანიები თავისი პროდუქციის ძირითადად, საბავშვო ტანსაცმლის და სათამაშოების რეკლამირებისას იყენებდნენ.

ამ ფრაზას ფილმის კინოგმირი ჯონი წარმოუტყამს და დაახლოებით ასე უღერს: „ვერავენ მომიწყვედევს ბეიბის კუთხეში“ ბეიბი ფილმის მეორე კინოგმირი ახალგაზრდა გოგონაა. ეს ფრაზა შესულია ყველა დროის პოპულარული კინო-რეპლიკის საუკეთესო ასეულში.

Wu-Tang პაროდისტია (მუხლები: 5; 23; 58)

ცნობილ რეპ-ჯგუფ „Wu-Tang-ის“ მონაწილე, რომელიც გამოდის ფსევდონიმით – Ghostface Killah – გამართლდა. მის წინააღმდეგ სარჩელი შეიტანა „სონი მიუზიკ ენთერტაინმენტმა“ („Sony Music Entertainment“). კომპანიამ ბრალი დასდო მუსიკოსსა და მის პროდიუსერს – ფირმა „Alchemist-ს“ სავტორო უფლების დარღვევაში.

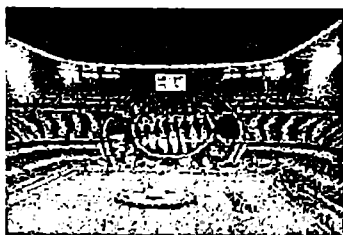

დავის საგანი იყო ლუი არმსტრონგის სიმღერა „What A Wonderful World“, რომლის ციტირება ხდებოდა Ghostface Killah-ის ერთ-ერთ კომპოზიციაში, კერძოდ, გამოყენებული იყო სიტყვები: „what a wonderful world“

სასამართლომ დაადგინა, რომ სიმღერა ლუი არმსტრონგის სიმღერის პაროდიაა, ამიტომ მომღერალს, ისევე, როგორც ნებისმიერ ადამიანს, უფლება აქვს, ირონიულად შეხედოს სინამდვილეს.

მიუნხენის „ბაიერნის“ საავტორო უფლება

გერმანიის საფეხბურთო გუნდმა „ბაიერნმა“ 2006 წელს გაფრთხილება მისცა უფასო ვიდეოსერვისის „YouTube-ს“, რომელიც ინტერნეტის ქსელში ათავსებდა გულშემატკივრების მიერ გადაღებულ გუნდის თამაშების ვიდეო ჩანაწერს.

„ბაიერნის“ პრეზიდენტმა კარლ-ჰაინც რუმენიემ განაცხადა, რომ უფასო ვიდეო-ჩანაწერების ჩვენება ზიანს აყენებს კლუბის საიტს (FC Bayern TV), რომელზეც ასევე შეიძლება ამ ჩანაწერების ნახვა, ოღონდ გარკვეული საფასურის გადახდის შემდეგ. მან ბუნდესლიგასაც მიმართა თხოვნით, რათა შეწყდეს „ბაიერნის“ საავტორო უფლებათა დარღვევა.

მუხლი 52. მოგების მიღების მიზნით გამოცემული ფონოგრამის გამოყენება (03.06.2005 № 1585)

1. დაშვებულია მოგების მიღების მიზნით გამოცემული ფონოგრამის დამზადებლის და ასეთი ფონოგრამაზე ჩაწერილი ნაწარმოების შემსრულებლის თანხმობის გარეშე, მაგრამ ჰონორარის გადახდით:

ა) ფონოგრამის საჯარო შესრულება;

ბ) ფონოგრამის გადაცემა ეთერში, კაბელით ან კაბელით ხელახალი გადაცემა.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ჰონორარის შეგროვებასა და განაწილებას ახორციელებს იმ ორგანიზაციათაგან ერთ-ერთი, რომლებიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავენ შემსრულებელთა და ფონოგრამის

დამამზადებელთა უფლებებს, ამ ორგანიზაციათა შორის შეთანხმების შესაბამისად.

3. პონორარის ოდენობა და გადახდის წესი განისაზღვრება, ერთი მხრივ, ფონოგრამებით მოსარგებლეთა და, მეორე მხრივ, ერთ-ერთ იმ ორგანიზაციას შორის შეთანხმებით, რომლებიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავენ ფონოგრამების დამამზადებელთა და შემსრულებელთა უფლებებს. თუ მხარეები ვერ მიაღწევენ შეთანხმებას, პონორარის ოდენობას, მისი გამოანგარიშებისა და გადახდის წესს ერთ-ერთი მხარის ან მხარეების მიმართვის საფუძველზე განსაზღვრავს „საკატენტი“.

4. ფონოგრამებით მოსარგებლეებმა ამ მუხლის მე-2 პუნქტში აღნიშნულ ორგანიზაციებს უნდა წარუდგინონ პროგრამები (გვერდები), რომლებიც შეიცავს ზუსტ ცნობებს ფონოგრამების გამოყენების ოდენობის შესახებ, აგრეთვე სხვა ცნობები და საბუთები, რომლებიც აუცილებელია პონორარის შეგროვებისა და განაწილებისათვის.

5. ამ მუხლის მიზნებისათვის ფონოგრამა, რომელიც ნებისმიერი პირისათვის ხელმისაწვდომი გახდა სადენებიანი ანდა უსადენო კავშირგაბმულობის საშუალებით მის მიერ არჩეული ადგილიდან და დროს, განიხილება, როგორც მოგების მიღების მიზნით გამოცემული.

ოლეგ ტაბაკოვმა სასამართლოში იჩივლა (მუხლები: 48; 58-60)

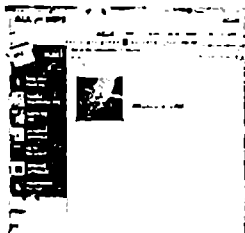
ცნობილმა რუსმა მსახიობმა ოლეგ ტაბაკოვმა 2004 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ორი ფირმის: „ტვიკ-ლირეკისა“ („ТВИК-Лирек“) და „მელოდიის“ („Мелодия“) წინააღმდეგ, რომლებიც უკანონოდ ავრცელებდნენ მსახიობის ჩანაწერებს.

ტაბაკოვის სარჩელი შეეხებოდა 70-80-იანი წლების მულტფილმების, საბავშვო რადიოგადაცემებისა და სხვა ჩანაწერების გახმოვანებას, რომლებსაც ეს ფირმები ავრცელებდნენ აუდიოკასეტებისა და კომპაქტ-დისკების სახით. ამ ჩანაწერებში გამოირჩევა

რადიოდაღმა სპექტაკლისა „პეკლბერი ფინის თავგადასავალი“. სადაც მსახიობი მთავარი როლის შემსრულებელი და დამდგმელი რეჟისორი იყო.

ტაბაკოვი ითხოვდა მისთვის 5 მილიონი რუბლის (დაახლოებით 170 000 აშშ დოლარის) გადახდას და კონტრაფაქციული აუდიოკასეტების ჩამორთმევას.

ქ. მოსკოვის რაიონულმა სასამართლომ 2007 წელს გაამართლა კომპანია „მედიასერვისის“ ყოფილი დირექტორი დენის კვასოვი, რომელსაც ბრალი ედებოდა ფონოგრამის უკანონო გაერცელებაში მისსავე მფლობელობის ინტერნეტ-მაღაზიით – „Allofmp3.com“

სარჩელი შეტანილი ჰქონდა ფონოგრამების დამამზადებელთა საერთაშორისო ასოციაციას, რომელიც წარმოადგენდა „ემის“ („EMI“), „სონი ბიემჯის“ („SonyBMG“), „იუნევერსალ ინტერნეიშნალ მიუსიკის“ („Universal International Music“) და სხვა ცნობილი ფირმების ინტერესებს.

სასამართლოზე გაირკვა, რომ ფონოგრამების დამამზადებელთა საერთაშორისო ასოციაციას არ ჰქონდა აღნიშნული ფირმების უფლებამოსილების დამადასტურებელი რწმუნება, ხოლო ფირმებს არ ჰქონდათ ხელშეკრულება დადებული შემსრულებლებთან.

კვასოვის ადვოკატებმა განაცხადეს, რომ შესაძლებელი იყო ფონოგრამის გამოყენება მასზე უფლებათა მფლობელის ნებართვის გარეშე, მაგრამ – ჰონორარის გადახდით. კვასოვი კი ყოველი გაყიდული ფონოგრამიდან თანხას ურიცხავდა კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას. ეს უკანასკნელი კი, თუ თანხას იჯიბავდა, მათი კომპეტენცია არ იყო.

მართალია, კვასოვი გამართლდა, მაგრამ ინტერნეტ-მაღაზია „Allofmp3.com“ დახურეს. ასეთი იყო საერთაშორისო ორგანიზაციების ერთ-ერთი ძირითადი წინაპირობა რუსეთის ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციაში („WTO“) გასაწევრიანებლად*.

მუხლი 53. საეთერო მაუწყებლობის ორგანიზაციის მიერ შესრულების ან გადაცემის ჩანაწარ მოქალაქიანი საგაბლობისათვის

1. საეთერო მაუწყებლობის ორგანიზაციას უფლება აქვს შემსრულებლის, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლისა და მაუწყებლობის ორგანიზაციის თანხმობის გარეშე განახორციელოს შესრულების ან გადაცემის ჩაწერა

* „ემიო-ში“ რუსეთი საქართველოს თანხმობის შემდეგ გაწევრიანდა 2011 წლის ბოლოს.

მოკლევადიანი სარგებლობისათვის და ასეთი ჩაწერის რეპროდუცირება შემდეგი პირობების დაცვით:

ა) წინასწარი თანხმობის მიღება ამ შესრულების ან პროგრამის გადაცემაზე;

ბ) მოკლევადიანი ჩანაწერის დამზადება და რეპროდუცირება საკუთარი მოწყობილობით, საკუთარი გადაცემისათვის;

გ) მოკლევადიანი ჩანაწერის განადგურება იმ პირობით, რომელიც გათვალისწინებულია მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებთა მოკლევადიანი ჩანაწერებისათვის.

თავი VII. მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებები (03.06.2005 № 1585)

(მუხლები: 54-56)

მცირე კომენტარი: ეს თავი ეხება მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებებს. მონაცემთა ბაზის ავტორის უფლებები მე-19 მუხლშია გადმოცემული, ხოლო უფლებათა შეზღუდვა 21-ე, 28-ე და 30-ე მუხლებში.

მუხლი 54. მონაცემთა ბაზის დამამზადებელი

1. მონაცემთა ბაზის (რომელიც არ წარმოადგენს ნაწარმოებს) დამამზადებელი, რომელიც ადასტურებს, რომ მან განახორციელა ხარისხობრივი თუ რაოდენობრივი თვალსაზრისით არსებითი ინვესტიცია მონაცემთა ბაზის შემცველობის შეძენის, მოპოვების, დაზუსტების ან წარმოდგენის მხრივ, სარგებლობს განსაკუთრებული უფლებით, არ დაუშვას მისი მთლიანი შემცველობის ან ხარისხობრივად ან/და რაოდენობრივად შეფასებული მნიშვნელოვანი ნაწილის ამოღება ან/და ხელახალი გამოყენება. (03.06.2005 № 1585)

2. ამ თავის მიზნებისათვის, ამოღება გულისხმობს მონაცემთა ბაზის მთლიანი შემცველობის ან მნიშვნელოვანი ნაწილის მუდმივად ან დროებით გადატანას სხვა მატერიალურ მატარებელზე ნებისმიერი საშუალებით თუ ფორმით, ხოლო ხელახალი გამოყენება გულისხმობს აღნიშნული მატარებლის ან მისი ასლების საზოგადოებაში გავრცელებას, გაქირავებას ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემას ანდა მონაცემთა ბაზის მთლიანი შემცველობის ან

მნიშვნელოვანი ნაწილის საჯარო გაცნობას. საქართველოში დამამზადებლის მიერ ან მისი თანხმობით მონაცემთა ბაზის ასლების პირველი გაყიდვით ამოიწურება საქართველოს ფარგლებში მათი გავრცელების კონტროლის უფლება. (03.06.2005 № 1585)

3. დაუშვებელია მონაცემთა ბაზის შემცველობის უმნიშვნელო ნაწილების განმეორებითი ან სისტემატური ამოღება ან/და ხელახალი გამოყენება, თუ ასეთი მოქმედება ხელს უშლის მის ნორმალურ გამოყენებას და უსაფუძვლოდ ლახავს მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის კანონიერ ინტერესებს.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებები შეიძლება ხელშეკრულებით გადაეცეს სხვა პირს.

5. ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული უფლებები ძალაშია და-მოუკიდებლად იმისა, დაცულია თუ არა ამ მონაცემთა ბაზაში შემაჯავლი ნაწარ-მოები, მომიჯნავე უფლებების ობიექტები და სხვა მონაცემები, მათი შინაარსის მიუხედავად. მონაცემთა ბაზის დაცვა ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული უფლებების შესაბამისად არ უნდა ლახავდეს მის შემადგენელ ნაწილებთან დაკა-ვშირებულ საავტორო ან სხვა უფლებებს. (03.06.2005 № 1585)

მოჭადრაკის უფლებები (მუხლები: 19; 28-30; 55-56)

რუსი მოჭადრაკე, გროსმაისტერი ევგენი სვეშნიკოვი მრავალი საინტერესო საჭადრაკო იდეებისა და დებიუტის ავტორია. მათგან ერთ-ერთს მოჭადრაკის საპატივცემულოდ ეწოდება „სვეშნიკოვის ვარიანტი“. მოჭადრაკემ 1997 წელს წერილით მიმართა ფიდეს პრეზიდენტ კირსან ილუმენოვს საავტორო უფლების დაცვის თაობაზე ჭადრაკში, კერძოდ, იმის შესახებ, რომ ფასიანი გამხდარიყო ჭადრაკის ჩემპიონატების (მაგალითად, რუსეთის) პარტიების მონაცემთა ბაზის გადაცემა. მონაცემთა ბაზის – „Chess Assistant-ის“ წარმომადგენლები დაეთანხმნენ ამ წამოწყებას, თუმცა ეს იდეა ახალი არ ყოფილა. ანალოგიური შეთავაზებით გამოდიოდნენ მსოფლიოს მეორე ჩემპიონი ემანუილ ლასკერი, პაულ კერესი, ბობი ფიშერი და გატა კამსკი.

1. მონაცემთა ბაზის დამამზადებელს უფლება აქვს მონაცემთა ბაზის ორიგინალის ან ასლის დეპონირება განახორციელოს „საქპატენტში“. დეპონირების შედეგად „საქპატენტის“ მიერ გაცემული მოწმობა ადასტურებს მხოლოდ მონაცემთა ბაზის დეპონირების ფაქტს.

2. მონაცემთა ბაზის ორიგინალის ან ასლის „საქპატენტში“ დეპონირებისას განმცხადებლის მიერ დაცული უნდა იქნეს მონაცემთა ბაზასთან დაკავშირებული საეტიკო და სხვა უფლებები.

3. განმცხადებლის მიერ „საქპატენტში“ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის სიზუსტესა და უტყუარობაზე პასუხისმგებელია თავად განმცხადებელი.

4. თუ „საქპატენტში“ მონაცემთა ბაზის დეპონირებისათვის განცხადებას წარადგენს დამამზადებლის მემკვიდრე, უფლებამონაცვლე ან სხვა პირი, რომელიც ფლობს დამამზადებლის უფლებებს, მას უნდა დაერთოს მემკვიდრეობის, უფლებამონაცვლეობის ან დამამზადებლის უფლებების ფლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

5. „საქპატენტში“ მონაცემთა ბაზის წარმომადგენლის მეშვეობით დეპონირებისას განცხადებას აგრეთვე უნდა დაერთოს წარმომადგენლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

6. ამ მუხლის თანახმად დეპონირებულ მონაცემთა ბაზასთან დაკავშირებული ინფორმაცია „საქპატენტის“ მიერ შეიძლება გახდეს საჯარო თავად მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის მოთხოვნით.

7. მონაცემთა ბაზის დეპონირებისათვის გადაიხდება საფასური, რომელიც განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით. (04.05.2010 № 3032)

პეხლი 55. მონაცემთა ბაზის კანონიერი მოსარგებლის უფლება და მოვალეობები

1. თუ მონაცემთა ბაზა გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის, დამამზადებელს უფლება არა აქვს აუქრძალოს მონაცემთა ბაზის კანონიერ მოსარგებლეს მონაცემთა ბაზის შემცველობის ზარისზობრივად ან/და რაოდენობრივად შეფასებული უმნიშვნელო ნაწილების ამოღება ან/და ხელახალი გამოყენება ნებისმიერი მიზნით. თუ კანონიერ მოსარგებლეს აქვს მონაცემთა ბაზის ნაწილის ამოღების ან/და ხელახალი გამოყენების უფლება, ეს პუნქტი ვრცელდება მხოლოდ ამ ნაწილზე. (03.06.2005 № 1585)

2. გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვ-

დომი მონაცემთა ბაზის კანონიერი მოსარგებლის მოქმედება არ უნდა ლახავდეს მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის კანონიერ ინტერესებს. (03.06.2005 № 1585)

3. გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი მონაცემთა ბაზის კანონიერმა მოსარგებელმა არ უნდა შელახოს საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელის უფლებები მონაცემთა ბაზაში არსებულ ნაწარმოებთან ან მომიჯნავე უფლების ობიექტთან დაკავშირებით. (03.06.2005 № 1585)

მუხლი 56. მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების შეზღუდვა

მონაცემთა ბაზის კანონიერი მოსარგებლე უფლებამოსილია მისი დამამზადებლის ნებართვის გარეშე:

ა) ამოიღოს პირადი სარგებლობისათვის არაელექტრონული მონაცემთა ბაზის შემცველობის მნიშვნელოვანი ნაწილი;

ბ) ამოიღოს სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი მასალის საილუსტრაციოდ მონაცემთა ბაზის შემცველობის მნიშვნელოვანი ნაწილი, წყაროს მითითებით და დასახული არაკომერციული მიზნით განსაზღვრული მოცულობით;

გ) ამოიღოს და ხელახლა გამოიყენოს მონაცემთა ბაზის შემცველობის მნიშვნელოვანი ნაწილი საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის და ადმინისტრაციული თუ სასამართლო-საპროცესო მიზნებისათვის.

თავი VIII. მომიჯნავე უფლებებისა და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების მოქმედების ვადა (03.06.2005 № 1585)

მუხლი 57. მომიჯნავე უფლებათა მოქმედების ვადა

1. ამ კანონის 47-ე მუხლით გათვალისწინებული შემსრულებლის უფლება მოქმედებს 50 წლის განმავლობაში პირველი შესრულებიდან. თუ ამ ვადაში შესრულების ჩანაწერი გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის მართლზომიერად ხელმისაწვდომი გახდა, ეს ვადა გრძელდება აღნიშნული ფაქტებიდან ერთ-ერთის პირველად დადგომიდან 50 წლის განმავლობაში. (03.06.2005 № 1585)

2. შემსრულებლის სახელის უფლება და რეპუტაციის პატივისცემის უფლება დაცულია უკაოდ. ეს უფლებები მემკვიდრეობით არ გადადის. შემსრულებლის პირად უფლებათა დაცვა მისი გარდაცვალების შემდეგ ზორციელდება იმ წესით, რომელიც გათვალისწინებულია მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებთა ავტორების პირადი არაქონებრივი უფლებების დაცვისათვის.

3. ამ კანონის 48-ე და 49-ე მუხლებით გათვალისწინებული ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლის უფლება მოქმედებს 50 წლის განმავლობაში ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის პირველი ჩაწერიდან. თუ ამ ვადაში ფონოგრამა ან ვიდეოგრამა გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის მართლზომიერად ხელმისაწვდომი გახდა, ეს ვადა გრძელდება აღნიშნული ფაქტებიდან ერთ-ერთის პირველად დადგომიდან 50 წლის განმავლობაში. (03.06.2005 № 1585)

4. ამ კანონის 50-ე მუხლით გათვალისწინებული საეთერო (საკაბელო) მაუწყებლობის ორგანიზაციის უფლება მოქმედებს 50 წლის განმავლობაში ასეთი ორგანიზაციის მიერ ეთერში (კაბელით) პროგრამის პირველად გადაცემის შემდეგ.

5. ამ კანონის 54-ე მუხლით გათვალისწინებული მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლება მოქმედებს მონაცემთა ბაზის დამზადებიდან 15 წლის განმავლობაში. თუ ამ ვადაში მონაცემთა ბაზა გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით საზოგადოებისათვის მართლზომიერად ხელმისაწვდომი გახდა, 15 წელი ათვლება აღნიშნული ფაქტებიდან ერთ-ერთის პირველად დადგომიდან. (03.06.2005 № 1585)

6. ამ კანონის 54-ე მუხლით განსაზღვრული მონაცემთა ბაზის შემცველობის ხარისხობრივად ან/და რაოდენობრივად შეფასებული ცვლილება, კერძოდ, ნებისმიერი მნიშვნელოვანი ცვლილება, გამოძიწარე გაუქმებიდან ან შესწორებიდან, რომელიც საშუალებას იძლევა დადგინდეს, რომ განზორციელდა ხარისხობრივი თუ რაოდენობრივი თვალსაზრისით არსებითი კაპიტალდაბანდება, შესაძლებლობას იძლევა ასეთი დაბანდების შედეგად შეცვლილ მონაცემთა ბაზას მიეცეს დაცვის საკუთარი ვადა.

7. ამ მუხლით გათვალისწინებული ვადების ათვლა იწყება იმ წელიწადის შემდგომი წლის პირველი იანვრიდან, როდესაც დადგა იურიდიული ფაქტი, რომელიც აღნიშნული ვადის ათვლის დაწყების საფუძველია.

8. ამ თავში აღნიშნული უფლებები ამ მუხლის პირველ, მე-2-მე-5 პუნქტებში მითითებული ვადების მოქმედების დროს გადადის შემსრულებლის, ფონოგრამის ან ვიდეოგრამის დამამზადებლის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის მემკვიდრეებზე, ხოლო იურიდიული პირის

მცირე კომენტარი: 2011 წლის სექტემბერში ევროკავშირმა 27 ხმიდან 17 დადებითი ხმით მხარი დაუჭირა მუსიკალური ნაწარმოების შემსრულებლების უფლებათა 50-წლიანი ვადის 20 წლით გაგრძელებას.

ედით პიაფის უცნობი სიმღერები (მუხლი 47)

2003 წელს პარიზის ეროვნული ბიბლიოთეკის არქივში აღმოაჩინეს ლეგენდარული შანსონიეს – ედით პიაფის (1915-1963 წწ.) ექვსი უცნობი სიმღერის ჩანაწერი.

ამ სიმღერების კომპაქტ-დისკებზე ჩაწერა და გამოცემა სტუდია „უნივერსალ მიუზიკმა“ („Universal Music“) ითავა.

„U2-ს“ თითქმის უცნობი ჩანაწერი (მუხლები: 47-48)

2003 წელს შოტლანდიის რადიო პოლდინგ-მა „SRH-მა“ მასალების ძეგნის პროცესში შემთხვევით აღმოჩნდა „U2-ს“, როდ სტიუარტის, ელვის კასტელოს და სხვების ჩანაწერები. დაახლოებით 600 ჩანაწერი 1970-80-იან წლებშია ჩაწერილი და რადიოეთერში ერთი-ორჯერაა გაჟღერებული და მერე მივიწყებას მიცემული. პოლდინგის აღმასრულებელი დაუკავშირდა მუსიკოსებს და მიიღო მათგან თანხმობა მათი გამოცემის თაობაზე.

ჭამა, სექსი და ღები იშხნელები (მუხლები: 31; 32; 35)

2011 წელს გამოვიდა ქართული ფილმი „ჭამა და სექსი“, რომელშიც გამოყენებულ იქნა ღები იშხნელების მიერ შესრულებული 14 სიმღერა.

რა. იმხნელების მემკვიდრეებმა მოითხოვეს აღნიშნული სიმღერების ფილმიდან ამოღება, რასაც დაეთანხმა ფილმის პროდიუსერი მიშა მშვილდაძე, რომელმაც განაცხადა, რომ არ იცნობდა საავტორო უფლებათა დაცვის შესახებ კანონს, ამიტომ დაუშვა შეცდომა. ხოლო პრემიერის შემდეგ სიმღერებს ფილმიდან ამოიღებდა.

მოგვიანებით ფილმის რეჟისორმა გიორგი ლიფონავამ იურისტებთან კონსულტაციის შემდეგ განაცხადა, რომ ამ სიმღერებიდან სამი სიმღერა უშუალოდ დები იმხნელების დაწერილია, დანარჩენები კი სხვა ავტორებისაა იმხნელების შესრულებით. ფილმიდან ამოიღეს ეს სამი სიმღერა, დანარჩენი სიმღერების ავტორთა კინაობის დადგენა ვერ მოახერხეს და აღარ ამოუშლიათ. სამაგიეროდ, დაადგინეს, რომ შესრულებაზე 50-წლიანი ვადა უკვე გასული იყო.

თავი IX. საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დაცვა (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: IX თავში აღნიშნული უფლებების დარღვევა წარმოადგენს დელიქტს, ამიტომ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სამოქალაქო კოდექსის ზოგადი დებულებანი ზიანის ანაზღაურების შესახებ (მუხლები: 992-998, 1008).

მუხლი 58. საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დარღვევა (03.06.2005 № 1585)

1. ამ კანონით გათვალისწინებული საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დარღვევა იწვევს სამოქალაქო, ადმინისტრაციულ და სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას.

2. ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც არ ასრულებს ამ კანონის მოთხოვნებს, ითვლება საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დამრღვევად.

3. საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების

დამრღვევად აგრეთვე ჩაითვლება:

ა) ნაწარმოების, შესრულების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემისა და მონაცემთა ბაზის უკანონო გამოყენება;

ბ) უფლების მართვის ინფორმაციის შეცვლა ან წაშლა უფლების მფლობელის ნებართვის გარეშე;

გ) თუ ნაწარმოები, მომოქნავე უფლების ობიექტი ან მონაცემთა ბაზა საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი გახდა (საჯარო გაცნობის, მათი ჩანაწერის ასლების გავრცელების, გაქირავების ან მფლობელობის სხვა ფორმით გადაცემის გზით), როდესაც აღნიშნულის განმზოციელებელმა პირმა იცოდა ან სათანადო საფუძველი ჰქონდა სცოდნოდა, რომ უფლების მართვის ინფორმაცია შეცვლილი ან წაშლილი იქნა უფლების მფლობელის ნებართვის გარეშე;

დ) ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლა;

ე) ნებისმიერი ისეთი ტექნოლოგიის, მოწყობილობის ან მისი კომპონენტის წარმოება, იმპორტი, გავრცელება, გაყიდვა, გაქირავება ან რეკლამირება;

ეა) რომლის სამოქალაქო ბრუნვაში ჩართვა ემსახურება ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლას;

ებ) რომელსაც აქვს შეზღუდული კომერციული მნიშვნელობა და ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლის გარდა შესაძლებელია მისი სხვა მიზნით გამოყენება;

ეგ) რომელიც თავიდანვე შექმნილია, განკუთვნილია, წარმოებულია ან გადაკეთებულია იმისათვის, რომ შესაძლებელი გახადოს ან ხელი შეუწყოს ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლას;

ე) ტექნოლოგიის, მოწყობილობის ან მისი კომპონენტის გამოყენებით ტექნოლოგიური საშუალებების ნეიტრალიზაციის მიზნით მომსახურების შეთავაზება და გაწევა.

მცირე კომენტარი: ეს მუხლი პლაგიატობას ეხება, თუმცა ტერმინი „პლაგიატი“ კანონში არ გვხვება.

სისხლის სამართლის კოდექსით პასუხისმგებლობა გათვალისწინებულია 189-ე მუხლით:

მუხლი 189. საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელისა და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების ხელყოფა (23.06.2005 № 1733)

1. საავტორო უფლების ობიექტზე ავტორობის მითვისება ან თანავტო-

რობაზე იძულება – ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი საბუშარი ვადით ორ წლამდე.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი არაერთგზის – ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

3. „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის დარღვევით ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის რეპროდუცირება ან მათი ასლების უნებართვო შეძენა, იმპორტი, შენახვა, გაყიდვა, გაქირავება, გადაცემა, ან/და საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების სხვა ხელყოფა, ჩადენილი დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით, – ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე. (24.09.2010. №3619 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს.)

შენიშვნა: (24.09.2010. № 3619 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს.)

1. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედება დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით ჩადენილად ითვლება, თუ ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების ღირებულება ან საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების კანონიერი გამოყენების შემთხვევაში საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის მიერ მისაღები შემოსავალი აღემატება ხუთი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდი ოდენობით – თუ ზემოაღნიშნული ღირებულება ან შემოსავალი აღემატება ათი ათას ლარს.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

4. ამ მუხლის მესამე ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით;

ბ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ, – ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედება დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით ჩადენილად ითვლება, თუ ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მონაცემთა ბაზის ასლების ღირებულება ან საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების კანონიერი გამოყენების შემთხვევაში საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის ან

მონაცემთა ბაზის დამამუშავებლის მიერ მისაღები შემოსავალი აღემატება ზუთი ათას ლარს, ზოლო განსაკუთრებით დიდი ოდენობით თუ ზემოაღნიშნული ღირებულება ან შემოსავალი აღემატება ათი ათას ლარს.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით:

მუხლი 157'. საავტორო, მომჩვენავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამუშავებლის უფლებების დარღვევა (23.06.2005 № 1732)

1. შემოსავლის მიღების მიზნით ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის უკანონო რეპროდუცირება ან ტექნოლოგიური საშუალების გვერდის ავლა, „საავტორო და მომჩვენავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად მათი კონტრაფაქციული ასლების არამართლზომიერი შეძენა, იმპორტი, შენახვა, გაყიდვა, გაქირავება ან სხვა უკანონო გზით გამოყენება, აგრეთვე, შემოსავლის მიღების მიზნით საავტორო, მომჩვენავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამუშავებლის უფლებების სხვა დარღვევა – გამოიწვევს დაჯარიმებას ზუთასიდან სამი ათას ლარამდე კონტრაფაქციული ასლების, აგრეთვე, იმ მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით, რომლებიც გამოიყენება მათი რეპროდუცირებისათვის ან ტექნოლოგიური საშუალების გვერდის ავლისთვის.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი განმეორებით, ადმინისტრაციული სახდელის დადებიდან ერთი წლის განმავლობაში, – გამოიწვევს დაჯარიმებას სამი ათასიდან ზუთი ათას ლარამდე კონტრაფაქციული ასლების და, აგრეთვე, იმ მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით, რომლებიც გამოიყენება მათი რეპროდუცირებისათვის ან ტექნოლოგიური საშუალების გვერდის ავლისთვის.

შენიშვნა: კონფისკებული კონტრაფაქციული ასლები, მათი რეპროდუცირების ან ტექნოლოგიური საშუალების გვერდის ავლისთვის სჭირო მასალები, მოწყობილობები და ტექნიკური საშუალებები ექვემდებარება განადგურებას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ისინი გადაეცემა საავტორო ან მომჩვენავე უფლების მფლობელს ან მონაცემთა ბაზის დამამუშავებელს მისივე მოთხოვნის საფუძველზე.

მუხლი 157¹. ნანარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრაფიის ან მონაცემთა ბაზის ასლებზე მითითებული „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული „უფლების მართვის ინფორმაციის“ უკანონო შეცვლა, განადგურება ან გაყალბება რასაც შეცდომაში შეჰყავს მომხმარებელი, – გამოიწვევს დაჯარიმებას ხუთასიდან ათას ლარამდე, ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების, აგრეთვე, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით.

1. ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლებზე მითითებული „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული „უფლების მართვის ინფორმაციის“ უკანონო შეცვლა, განადგურება ან გაყალბება რასაც შეცდომაში შეჰყავს მომხმარებელი, – გამოიწვევს დაჯარიმებას ხუთასიდან ათას ლარამდე, ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების, აგრეთვე, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით.

2. იგივე ქმდება, ჩადენილი განმეორებით, ადმინისტრაციული სახდელის დადებიდან ერთი წლის განმავლობაში, – გამოიწვევს დაჯარიმებას ათასიდან სამი ათას ლარამდე, ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების, აგრეთვე, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით.

შენიშვნა: კონფისკებული კონტრაფაქციული ასლები, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალები, მოწყობილობები და ტექნიკური საშუალებები ექვემდებარება განადგურებას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ისინი გადაეცემა საავტორო ან მომიჯნავე უფლების მფლობელს ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებელს მისივე მოთხოვნის საფუძველზე.

მუხლი 157¹. ნანარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრაფიის ან მონაცემთა ბაზის ასლებზე უფლებების მფლობელის მიერ დასმული ღირებულების (აღნიშვნის) უკანონო შეცვლა ან განადგურება (123.06.2005 № 1732)

1. ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლებზე უფლების მფლობელის მიერ დასმული ღირებულების (აღნიშვნის) უკანონო შეცვლა ან განადგურება –

გამოიწვევს დაჯარიმებას ათასიდან სამი ათას ლარამდე, ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლებისა და, აგრეთვე, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით.

2. იგივე ქმდება, ჩადენილი განმეორებით, ადმინისტრაციული სახდელის

დადებიდან ერთი წლის განმავლობაში, – გამოიწვევს დაჯარიმებას სამი ათასი-დან ხუთი ათას ლარამდე, ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლების, აგრეთვე, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალების, მოწყობილობებისა და ტექნიკური საშუალებების კონფისკაციით.

შენიშვნა: კონფისკებული კონტრაფაქციული ასლები, სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საჭირო მასალები, მოწყობილობები და ტექნიკური საშუალებები ექვემდებარება განადგურებას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ისინი გადაეცემა საავტორო ან მომიჯნავე უფლების მფლობელს ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებელს მისივე მოთხოვნის საფუძველზე.

„ჰარი პოტერი“ და „ტანია გროტერი“ (მუხლები: 33; 59-61)

Tania
Grotter

2003 წელს პოლანდიაში შედგა სასამართლო პროცესი საქმეზე „პოტერი გროტერის წინააღმდეგ“ როგორც მოსარჩელე, „ჰარი პოტერის“ ავტორის – ჯოან როულინგის წარმომადგენელი, აცხადებდა, რუსმა მწერ-

ალმა დმიტრი იემეცმა რუსულად თარგმნა „ჰარი პოტერი“, რამდენიმე პერსონაჟს შეუცვალა სახელი – ჰარი პოტერი გახდა რუსი გოგონა ტანია გროტერი და ა.შ., ხოლო სიუჟეტი იგივე დატოვა.

იემეცი აცხადებდა, რომ მისი ნაწარმოები ორიგინალური შინაარსისაა, თუმცა წარმოდგენს „ჰარი პოტერის“ ავტორისეულ ინტერპრეტაციას. მოგვიანებით ამტკიცებდა, რომ „ტანია გროტერი“ პაროდიაა, პაროდია კი საავტორო უფლების დარღვევა არ არის.

სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება წიგნის – „ტანია გროტერი და მაგიური კონტრაბასი“ გამოცემის შეჩერების შესახებ.

„ჰარი პოტერს“ მიმსგავსებული სათაურის გამოყენება საკმაოდ მომგებიანი ბიზნესი გახდა რუსეთში. სანამ ეს სასამართლო დავა მიმდინარეობდა, პოპულარული გახდა ანდრეი ჟვალევსკისა და იგორ მიტკოს წიგნები, მათ შორის „პორი ჰატერი და ქვის ფილოსოფოსი“. თუ ჯოან როულინგის წიგნის – „ჰარი პოტერი და ფილოსოფიური ქვის“ წასაკითხად გარკვეული თანხის გაღებაა საჭირო, „პორი ჰატერი“ უფასოდ იხსნებოდა საიტზე: www.gatter.ru.

ჯოან როულინგმა სასამართლო პროცესი მოიგო (მუხლები: 9; 17-18; 35; 59-61)

„პარი პოტერის“ შემქმნელმა, მწერალმა ჯოან როულინგმა სასამართლოში უჩივლა მსოფლიოს უდიდეს ინტერნეტ-აუქციონს „იბეის“ („eBay“). ინტერნეტ-აუქციონმა თავის ინდოეთის ფილიალის საშუალებით გასაყიდად გამოიტანა პატარა ჯადოქარზე მორიგი წიგნის ელექტრონული ვერსია.

„იბეის“ („eBay“) წარმომადგენლები აცხადებდნენ, რომ „იბეი“ არის არა აუქციონი, არამედ – სავაჭრო ინტერნეტ ღაზლი და მასზე გასაყიდი საქონლის კანონიერებაზე პასუხისმგებელია გამყიდველი და არა ფირმა.

მწერალი კი წინააღმდეგი იყო მისი ნაწარმოებების ელექტრონული ვერსიის გაყიდვისა, რადგანაც მიაჩნდა, რომ ადამიანი ბავშვობიდან უნდა მიეჩვიოს წიგნთან ურთიერთობას.

ქ. დელის სასამართლომ ინტერნეტ-აუქციონს აუკრძალა საავტორო უფლების მფლობელის ნებართვის გარეშე ნაწარმოების აუქციონზე გატანა.

მონე – პიკასოს შთაგონება (მუხლები: 13; 33)

პაბლო პიკასო (1881-1973 წწ.) იმდენად შთაგონებული* იყო იმპრესიონისტ კლოდ მონეს (1840-1926 წწ.) ცნობილი ნახატი „საუზმე ბალახზე“, რომ ათეულობით წლების შემდეგ შექმნა ამ ნამუშევრის ვარიანტი კუბიზმის სტილში. პიკასოს ტექნიკამ იმდენად შეცვალა ორიგინალი, მისი სივრცობრივი აღქმა, რომ რამდენიმე ხელოვნებამცოდნის გარდა, ვერავინ მიხვდებოდა ამ ტილოს შექმნის წყაროს, თუ არა თვით პაბლო პიკასო, რომელმაც კლოდ მონეს პატივისცემის ნიშნად თავის ნახატს იგივე სახელი უწოდა.

* მხატვართა ამგვარ შთაგონებას ცნობილი ფრანგი არქიტექტორი და არქიტექტურის თეორეტიკოსი ლე კორბიუზიე (1887-1965 წწ.) შემდეგნაირად ხსნიდა: „ყველა მხატვარი იპარავს, მაგრამ ჭეშმარიტი მხატვარი მრავალჯერ (ერთი ასად) უბრუნებს კალს მის წინამორბედს“.

ეპინემა ყოველ წელს პლაგიატობს

2002 წელს ფრანგმა ჯაზმენმა, პიანისტმა ჟაკ ლუსიემ სასამართლოში უჩივლა რეპერ ემინემს ცნობილი კომპოზიციის – „Kill You-ს“ უკანონო გამოყენებისათვის, რომელიც მისი ჯაზური კომპოზიცია „Pulsion-ის“ ასლია, მოითხოვს 10 მილიონი დოლარის ანაზღაურება და დარჩენილი ეგზემპლარების განადგურება. აღნიშნული სიმღერა შევიდა ალბომში „The Marshall Mathers LP“, რომელმაც ემინემს 2001 წელს „გრემი“ მოუტანა.

2003 წელს კი 70 წელს გადაცილებულმა, კალიფორნიელმა, ხუთი შვილიშვილის ბებიამ პარლენმა უჩივლა ემინემს სადებიუტო ალბომ „The Slim Shady LP-ში“ თავისი გარდაცვლილი მეუღლის რონალდ სტეინის მუსიკის უნებართვო გამოყენებისათვის. სტეინის მუსიკა 1970 წელს დაუწერია ფილმისათვის „Getting Straight“

ემინემა ხშირად იყენებს თავის შემოქმედებაში სხვის მელოდიებს. ამის გამო მას ბევრი მოდავე ჰყავს, თუმცა არის ერთი მაღლიერი ინგლისელი ქალი, რომლის მელოდია ემინემმა გამოიყენა სიმღერაში „Stan“ ამ ქალბატონის აზრით, „Stan-მა“ საზოგადოებას ხუთი წლის შემდეგ მისი თავი შეახსენა და შესაძლებლობა მისცა, გაეგრძელებია თავისი შემოქმედებითი საქმიანობა.

ავრილ ლავინი პლაგიატობას არ აღიარებს (მუხლები: 22; 51)

კანადელმა მომღერალმა ავრილ ლავინმა უარყო ჯგუფ „რუბინუსის“ წევრების მიერ 2007 წელს წაყენებული პლაგიატობის ბრალდება. მათი

– აზრით, ლავინის სიმღერა „მეგობარი გოგონა“ ზუსტად იმეორებს „რაბინუსის“ 1979 წელს ჩაწერილ სიმღერას „მინდა შენი მეგობარი ვიყო“, რაც გამოიხატებოდა ტექსტის, ზომისა და რიტმის თანხვედრაში

ავრილ ლავინმა განმარტა, რომ მას არასდროს მოუხმენია „რაბინუსის“ სიმღერა, მსგავსი კი ტექსტში მხოლოდ დაახლოებით ხუთი სიტყვაა.

ტელევიზიის მაღლობა და რეკლამა (მუხლები: 59-60)

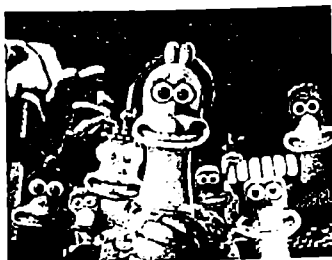

1. 90-იან წლებში საქართველოს ტელევიზიებში მრავალი ფილმი იქნა ნაჩვენები, მათ შორის, ოსკარის ნომინაციაზე წარდგენილებიც. საავტორო უფლების ვითომ დაცვის მიზნით, ტელევიზიები მაღლობას უხდიდნენ ფალსიფიკაციის ქუჩის № მდებარე ვიდეოთეკის მაღაზიას მოწოდებული ფილმისათვის.

2. ამავე 90-იან წლებში ეკრანებზე გადიოდა უამრავი ქართული რეკლამა (ქართულ ან უცხოურ საქონელსა და/ან მომსახურებაზე) ცნობილი ფილმების, მელოდების ან კლიპების ფონზე.

მშენებელი უჩივის ანიმაციური ფილმის ავტორებს (მუხლები: 5; 18; 59-60)

ინგლისელმა ალან დევიდსონმა სასამართლოში შეიტანა სარჩელი ანიმაციური ფილმის – „ქათმების გაქცევის“ („Chicken Run“) შემქმნელების წინააღმდეგ. ავტორი აცხადებს, რომ კომპანიებმა – „ერდმან ენიმეიშნმა“ („Aardman Animation“) და „დრიიმ ვორქსმა“ („Dream Works“) ფილმის შინაარსს საფუძვლად დაუდეს მისი ზღაპარი „ცივი თხრილიდან გაქცევა“ კერძოდ, ანიმაციური ფილმის სიუჟეტი აღებულია სწორედ მისი ნაწარმოებიდან. ფილმი 2000 წელს – წიგნის დაბეჭდიდან 5 წლის შემდეგ გამოვიდა. გარდა ამისა, ფილმისა და წიგნის სცენებსა და პერსონაჟებს შორის დიდი მსგავსებაა.

„უკვდავი“ და „გუდზაი ლენინ“ (მუხლი 40)

მწერალ ოლგა სლავინკოვას რომანი „უკვდავი“ 2001 წლის

იენისში გამოქვეყნდა ჟურნალ „ოქტომბერში“ („Октябрь“). ავტორმა რამდენიმე პრემია მიიღო ამ ნაწარმოებისათვის და დადო ხელშეკრულება რუსულ გამომცემელთან წიგნად გამოცემაზე, მაგრამ წიგნი არ გამოცემულა. სამაგიეროდ 2003 წელს საფრანგეთის ცნობილმა გამომცემლობა „გალიმარმა“ გადაწყვიტა წიგნის გამოცემა. მაგრამ საქმე „გააფუჭა“ ლენინმა. წიგნის გამოცემამდე გამოვიდა გერმანული ფილმი „Good bye Lenin!“ – „მშვიდობით ლენინო!“, რომელიც წლის საუკეთესო ევროპულ ფილმად აღიარეს და „ოქროს გლობუსის“ („Golden Globe“) (ამერიკული კინოპრემია, რომელსაც პოლიუდის უცხოური პრესის ასოციაცია აწესებს 1944 წლიდან კინო- და ტელე-ფილმებისთვის) ნომინაციაზე წარადგინეს.

ამ ფილმის სიუჟეტი ძალიან ჰგავს „უკვდავის“ სიუჟეტს. „გალიმარმა“ შეაჩერა წიგნის გამოცემა და მწერალს შესთავაზა, დაეწერა წინასიტყვა, რომელშიც მკაფიოდ იქნებოდა ნათქვამი, რომ ავტორს არაფერი უსესხია ფილმის ავტორებისაგან.

სლავინკოვა კი აპირებდა ეჩივლა ფილმის სცენარის ავტორების ბერნდ ლიხტენბერგისა და ვოლფგანგ ბეკერისათვის.

„ოსკარი“ შეიძლება ჩამოართვან (მუხლი 12)

ბოსნიელმა რეჟისორმა დანის ტანოვიჩმა თავის ფილმში „საარვისო მიწა“ 2002 წელს ოსკარი მიიღო. ფილმში გამოყენებულია დოკუმენტური კადრები, რომელიც ასახავს სერბი სამხედროების მიერ ჩადენილ დანაშაულს ბოსნია-ჰერცეგოვინაში რელიგიურ-სამოქალაქო ომის დროს.

2007 წელს ქრონიკის კადრების დეტალური ანალიზის შედეგად გაირკვა, რომ კადრები გაყალბებულია, რადგან ასახავს მუსლიმანების მიერ სერბი ლტოლვილების დახოცვის ფაქტებს და არა სერბების ჩადენილ დანაშაულებებს. ამის გამო, დადგა

საკითხი ტანოვიჩისათვის „ოსკარის“ ჩამორთმეობის თაობაზე.

2005 წელს ბრიუსელში ტარდებოდა 23-ე საერთაშორისო კინოფესტივალი ფანტასტიკის ჟანრში. 17 მარტს დანიშნული იყო გახმაურებული რუსული ფილმის „ღამის გუშაგის“ („Ночной дозор“) დემონსტრირება. ბოლო მომენტში ფესტივალის საორგანიზაციო კომიტეტმა უარი თქვა ფილმის ჩვენებაზე, როგორც განაცხადეს, მათთვის ცნობილი გახდა, რომ ფილმში გაჟღერებული მუსიკის ერთ-ერთი მონაკვეთი სხვისი საუ-

ტორო უფლების დარღვევასთანაა დაკავშირებული. ტიმურ ბეკმამბეტოვის ამ ფილმა საბოლოო ჯამში 30 მილიონი აშშ დოლარის მოგება ნახა.

„ნემოს ძებნაში“ (მუხლები: 17-18; 59-60)

2004 წლის ოსკარის მფლობელ სრულმეტრაჟიან ანიმაციურ ფილმ „ნემოს ძებნაში“ შემქმნელი სტუდიების: „დისნეისა“ და „პიქსარის“ წინააღმდეგ საფრანგეთის სასამართლოში სარჩელი შეიტანა ფრანგმა მწერალმა ფრანკ ლე კალვემ საავტორო უფლებების დარღვევის გამო. მწერალი აცხადებდა, რომ თევზების (კერძოდ, პიერო, თევზი-კლოუნი) სახეები მისი მოგონილია და გამოქვეყნებული აქვს საბავშვო ილუსტრირებულ წიგნში.

ლე კალვეს ეს ნაბიჯი გადაადგმევინა საფრანგეთის წიგნების მალაზიების მეპატრონეთა გადაწყვეტილებამ – შეეწყვიტათ წიგნის გაყიდვა. მალაზიებმა 2003 წლის ბოლოს მიიჩნიეს, რომ „დისნეისა“ და „პიქსართან“ გარკვეული უსიამოვნება შეექმნებოდათ საავტორო უფლების დარღვევის გამო. სინამდვილეში ლე კალვეს წიგნი გაცილებით ადრეა გამოცემული, ვიდრე – ფილმი.

2005 წელ დავა დასრულდა. სასამართლომ დაადგინა, რომ ფილმის პერსონაჟები უფრო ადრე შეიქმნა, ვიდრე ლე კალვეს ნაწარმოები. სასამართლომ ფილმის შემქმნელების სასარგებლოდ მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად ლე კალვეს 80 000 აშშ დოლარის გადახდა დააკისრა.

აღსანიშნავია, რომ ამ ფილმის სიუჟეტზე პრეტენზიას, აგრეთვე, აცხადებდა ამერიკელი დანტიისტი და წყალქვეშა ცურვის მოყვარული დენის შტერნბერგი. მისი მტკიცებით, 1991 წელს შექმნა საბავშვო ნაწარმოები „Peanut Butter the Jelly Fish“. ხელნაწერი ილუსტრაციებთან ერთად გაუგზავნა „დისნეის“ და ტელეფონით ესაუბრა „პიქსარის“ წარმომადგენელს, რომლებმაც განუცხადეს, რომ „დისნეის“ ჯერ-ჯერობით არა აქვს პროექტის განხორციელების საშუალება, თუმცა იქვე აღუნიშნა, რომ ზღაპარს დიდი პოტენციალი გააჩნდა. როგორც აღმოჩნდა, ხელნაწერის გაგზავნამდე შტერნბერგმა ხელი მოაწერა „დისნეისათვის“ საავტორო უფლების გადაცემის შესახებ, რაშიც მხოლოდ 500 აშშ დოლარი მიიღო. სწორედ ამ ხელშეკრულების ბათილობას ითხოვდა შტერნბერგი.

ოლიმპიური ღათუნია (მუხლები: 59-61)

2011 წელს რუსეთში ჩატარდა საპარლამენტო არჩევნები, სადაც ერთ-ერთი პარტია, რომელმაც გადალახა სარჩევნო ბარიერი, იყო რუსეთის კომუნისტური პარტია. საარჩევნო კამპანიის პერიოდში ამ პარტიამ გამოუშვა ბროშურა, სადაც ფიგურირებდა 1980 წლის მოსკოვში ჩატარებული ოლიმპიადის ემბლემა – ღათუნია. გარდა ამისა, პარტიამ თავის ვებ-გვერდზე განათავსა ღათუნია და ა. შ.

„ოლიმპიური ღათუნია“ შემქმნელმა მხატვარმა ვიქტორ ჩიჟიკოვმა და კარიკატურისტმა ანდრეი ბილუომ განაცხადეს, რომ მათ არ მიუციათ ნებართვა კომპარტიისათვის „ღათუნია“ გამოსაყენებლად. მათი სურვილი არ იყო „ღათუნია“ გაპოლიტიზება. ეს არც საბჭოთა ხელმძღვანელობას გაუკეთებია. ამასთან, გააფრთხილეს ყველა, რომ არ აძლევენ „ღათუნია“ პოლიტიკური მიზნებისათვის გამოყენების უფლებას არც მმართველ პარტიას და არც ოპოზიციას.

კომუნისტურ პარტიას კი არჩევნებამდე დარჩენილ დღეებში შესაბამისი ანაზღაურების გადახდა მოსთხოვეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლოში სარჩელის შეტანით ემუქრებოდნენ.

შემდგომში ისინი ჩეხეთშიც აპირებდნენ სასამართლოში სარჩელის

შეტანას პრალის კომუნიზმის მუზეუმის წინააღმდეგ, რომლის შესასვლელში დგას „ოლიმპიური დათუნია“ ავტომატ „კალაშნიკოვით“ ხელში და ეპატიუება მნახველებს.

ჟორჟ ბიზემ პლაგიატი (მუხლმები: 10; 13; 32)

ესპანელი გიტარისტი და მუსიკათმცოდნე პაკო ერერა ამტკიცებდა, რომ ცნობილმა ფრანგმა კომპოზიტორმა ჟორჟ ბიზემ თავისი უკვდავი ოპერა „კარმენის“ ყველაზე მომხიბლავი ნაწილის „ხაბანერას“ მელოდია მოიპარა. ერერას თქმით, ეს მუსიკალური თემა ბიზემ პრაქტიკულად ზუსტად გადაიღო მე-19 საუკუნის ბასკი კომპოზიტორის, სებასტიან ირადიერ სალაბ(ვ)ერის (1809-1865 წწ.) მუსიკალური პიესა „ელ არეგლიტოდან“

ასეთი სენსაციური განცხადებით ერერა თავისი ახალი წიგნის „ცეკვების“ პრეზენტაციაზე გამოვიდა. ამ წიგნში კლასიკური გიტარისათვის გადაკეთებული, მსოფლიო ხალხთა 126 საცეკვაო მელოდიაა შესული.

ერერა აცხადებდა, რომ ირადიერის ხსენებული პიესის პარტიტურას პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის არქივში მუშაობისას წააწყდა, როდესაც აგროვებდა მასალებს თავისი წიგნისათვის „გიტარის ანოლოგია“

ამერიკული ლიტერატურის სავონაროლა

ჟურნალისტ ფილიპ ნობილს კარგა ხანია „ამერიკული ლიტერატურის სავონაროლას“* ტიტულით მოიხსენიებენ. XX საუკუნის 70-იან წლებში გამოქვეყნდა ალექს ჰელის წიგნი „ფესვები“, რომელმაც ავტორს პულიცერის** პრემია მოუტანა. ნობილი ჰელის ბრალს სდებდა პლაგია-

* ჯეროლამო სავონაროლა (1452-98) – იტალიელი პოეტი და რელიგიურ-პოლიტიკური მოღვაწე. ებრძოდა მედინების ტირანიას, სოციალურ უსამართლობას, თავს ესხმოდა რომის პაპის პოლიტიკას და ცხოვრების წესს, მოითხოვდა ეკლესიის ღრმა რეფორმას და მოციქულთა იდეალებთან დაბრუნებას.

** ეს პრემია 1917 წლიდან მოყოლებული ყოველ წელს ენიჭება ლიტერატურის, ჟურნალისტიკისა და მუსიკის ნაწარმოებთა ავტორებს. პულიცერის პრემია მხოლოდ ნობელის პრემიას ჩამოუყარდება პრესტიჟით.

ტობაში. ჰელეი არც კი დაელოდა სასამართლოს, ისე გადაიხდა 650000 აშშ დოლარი კომპენსაციის სახით.

ამ ფაქტამდე რამდენიმე წლის წინ ნობილის მსხვერპლი გახდა ცნობილი ამერიკელი ისტორიკოს ღორის გუდვინის წიგნი „ფიცჯერალდები და კენელები“ ნობილმა აღმოაჩინა 50-ზე მეტი პარალელი და ჩანართი ლინ მაკარტის ადრე გამოცემული წიგნიდან – „კეტრინ კენელი: დრო და ცხოვრება“ – წყაროზე მიუთითებლად. მაკარტის დუმილი გუდვინს საკმაოდ ძვირი დაუჯდა – გარდა ფინანსური ზარალისა, განიცადა მორალური ზიანიც, დაკარგა სამსახური და ა.შ.

ფილიპ ნობილმა ანალოგიურ მდგომარეობაში ჩააგდო პროფესორი ჯოზეფ ელისი, რომელმაც თავის ვიეტნამური მოგონებების გამოქვეყნებაში პულიცერის პრემია მიიღო.

მსპანელი ნობელიანტის სირცხვილი (მუხლი 9¹)

1989 წელს კამილო ზოსე სელა (1916-2002 წწ.) ნობელის პრემიის ლაურეატი გახდა. იგი იყო მრავალი უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი და მრავალი ქალაქის საპატიო მოქალაქე. 1957 წლიდან ესპანეთის სამეფო აკადემიის წევრი, მრავალი პრემიებისა და ორდენების კავალერი, 1996 წელს მეფე ხუან კარლოსმა პირადად უბოძა მარკიზ დე ირია ფლავიას ტიტული და ა. შ.

ნაკლებად ცნობილმა გაღისიელმა მწერალმა კარმენ ფორმოსო ლაპიდომ იყიდა რა სელას წიგნი – „წმინდა ანდრესის ჯვარი“, აღმოაჩინა, რომ კლასიკოსს მისი ნაწარმოები „მოუპარავს“

ლაპიდომ 1999 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში 83 წლის კამილო ზოსე სელას წინააღმდეგ პლაგიატობის მოტივით. ეს იყო პირველი შემთხვევა ნობელის პრემიის ლაურეატის პლაგიატობაში დადანაშაულებისა.

1994 წლის გაზაფხულზე ლაპიდომ თავისი ლიტერატურული ნაწარმოები „კარმენი, კარმელა, კარმინია“ გამომცემლობა „პლანეტის“ ტრადიციულ

ლიტერატურულ კონკურსზე გაგზავნა, თუმცა იქამდე ინტელექტუალური საკუთრების სააგენტოს რეესტრიდან საავტორო უფლების დამადასტურებელი საბუთი აიღო. კონკურსის გამარჯვებულად გამოცხადდა ხოსე სელა რომანისათვის – „წმინდა ანდრესის ჯვარი“.

ქალბატონი ლაპილო აცხადებდა, რომ ნობელის პრემიის ლაურეატმა არა მარტო მისი ჩანაფიქრი გამოიყენა, არამედ სტრუქტურა და პერსონაჟები, ეპოქა და მოქმედების ადგილი, აგრეთვე, პირადი ცხოვრების ზოგიერთი დეტალი, რომელიც ჩართულია ნაწარმოებში. გარდა ამისა, ერთმანეთს მთლიანად ემთხვევა ცალკეული სიტუაციები და ეპიზოდები. მისივე აზრით, ისიც გასათვალისწინებელია, რომ 1989 წელს, ნობელის პრემიის მიღების შემდეგ, სელამ განაცხადა, რომ ამოწურა თავისი შესაძლებლობები, სამუდამოდ ანებებს თავს წერას და მართლაც, „წმინდა ანდრესის ჯვარამდე“ მის კალამს რაიმე ღირსეული აღარ შეუქმნია.

ბარსელონას სასამართლომ აღიარა სელას მიერ სხვისი ტექსტის მითვისების ფაქტი, მაგრამ სისხლის სამართლის საქმის აღძვრისაგან თავი შეიკავა. სასამართლოს გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ სელამ რომანს „განსაკუთრებული ფორმა“ მისცა.

ბრაზილიელის გაბრაზება (მუხლი 5)

კანადელი იან მარტელი გახდა ბუკერის* პრემიის ლაურეატი წიგნით – „პის ცხოვრება“ წიგნში აღწერილია ბიჭის ცხოვრება, რომელიც გემის ჩაძირვის შემდეგ სიცოცხლეს გადაირჩენს იმ ნაგზე ასვლით, სადაც ვეფხვი, გიენა, ორანგუტანგი და ზებრა დახვდება.

ამ წიგნის გამოსვლამ ძალიან გააბრაზა ბრაზილიელი მწერალი მოასირ სკლიარი, რომელიც ამტკიცებდა, რომ გაცილებით ადრე, ჯერ კიდევ 1981 წელს დაწერა რომანი „მაქსი და კატები“, რომელშიც ერთი ებრაელი ბიჭი გემის ჩაძირვის

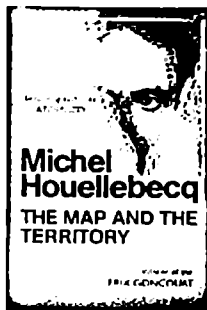
* ბუკერის პრემია (ინგლ. Booker Prize) — მსოფლიოში ყველაზე პრესტიჟული ჯილდოა ინგლისურ ენაზე დაწერილი რომანისთვის. პრემიას თან ახლავს ფულადი ჯილდო – 50 ათასი ფუნტი სტერლინგი (2002 წლამდე – 21 ათასი). პირველი პრემია გაიცა 1969 წელს. 2002 წლიდან ბუკერის პრემიის სპონსორია კომპანია ათა კონცერნი „მენი“, ამიტომ პრემიის სრული ოფიციალური სახელია – „The Man Booker Prize“.

შემდეგ ნაეზე აძრომით გადაირჩენს სიცოცხლეს, სადაც დახვდება ავაზა.

მარტელმა არ უარყო, რომ თავისი ნაწარმოების შექმნაზე იმოქმედა სკლიარის ნაწარმოებმა, რომლის თაობაზეც „ნიუ-იორკ ტაიმსში“ გამოქვეყნებულ ჯონ აპდაიკის რეცენზიის შემდეგ გაიგო და ამით შთაგონებულმა დაწერა „პის ცხოვრება“. მარტელის აღვოკატების განცხადებით, მარტელმა გამოიყენა სკლიარის იდეა. იდეა კი საავტორო უფლებით არ დაცევა.

უელბეკიც იწერდა?

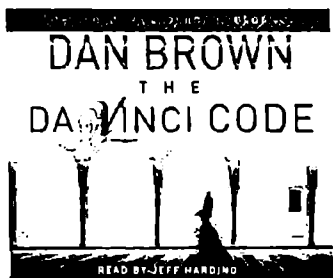

ფრანგული ინტერნეტ-მაღაზია „Slate-ს“ თანამშრომლებმა სოციალურ ქსელში განაცხადეს, რომ ფრანგი მწერლის – მიშელ უელბეკის რომანი „რუკა და ტერიტორია“ შეიცვს „ვიკიპედიაში“ ე. წ. „კოპი-პეისტიტ“ („Copy-Paste“) გადმოწერილ სამ მონაკვეთს. მათი მტკიცებით, მწერალმა ფრანგული „ვიკიპედიაში“ გამოიყენა ფრედერიკ ნიუსთან, „ოთახის ბუზებთან“ და ქალაქ ბოვესთან (საფრანგეთი) დაკავშირებული მასალები.

რომანის გამომცემელმა ფირმა „Flammarion-ის“ იურისტებმა კი განმარტეს, რომ უელბეკი ზშირად იყენებს თავის ნაწარმოებებში ახალი ამბების, აგრეთვე, სხვადასხვა კომპანიების ოფიციალურ საიტზე გამოქვეყნებულ და ენციკლოპედია-ლექსიკონების ინფორმაციებს, თუმცა ისინი ნაწარმოებში შეაქვს დაზუსტებისა და გარკვეული გადამუშავების შემდეგ. რაც შეეხება სასამართლო დავას, ამის საშიშროება არ არსებობს, რადგან „ვიკიპედიაში“ სატიები ან ამა თუ იმ ჯგუფს ან სულაც ანონიმ ავტორს შეაქვს.

დენ ბრაუნის პლაგიატი არ აღმოჩნდა (მუხლი 5)

2005 წლის ივლისში ნიუ-იორკის სასამართლომ განიხილა დავა დენ ბრაუნისა და მწერალ ლუის პერდიუს შორის. პერდიუმ „და ვინჩის კოდის“ ავტორი პლაგიატობაში დაადანაშაულა. იგი თვლიდა, რომ დენ ბრაუნმა თავისი ორი წიგნის – „და ვინჩის მემკვიდრეობის“ (1983წ.) და „ლმერთის ქალიშვილის“ (2000წ.) წამყვანი იდეა – ღვთაებრივი საწყისის ქალური ბუნების დებულება გამოიყენა.

სასამართლომ დაასკვნა, რომ რიგითი მკითხველისათვის ამ ორი ავტორის წიგნების იდენტურობის დასკვნის გამოტანა ძალიან ძნელია. ნაწარმოებების დეტალების მსგავსება ზოგადი იდეის სფეროს განეკუთვნება და სასამართლოს საშუალებით დაცვას არ საჭიროებს.

2007 წელს დიდი ბრიტანეთის სააპელაციო სასამართლომაც გაამართლა დენ

ბრაუნი და მას მოუხსნა პლაგიატობის ბრალდება. მოსარჩევეები: ახალ-ზელანდიელი მაიკლ ბეიჯენტი და ამერიკელი რიჩარდ ლეი დენ ბრაუნს ბრალს სდებდნენ მათი წიგნის – „წმინდა სისხლი და წმინდა გრაალის“ იდეებით და დასკვნებით სარგებლობაში. სასამართლომ დაადგინა, რომ ფაქტის გამოყენება არ ნიშნავს საავტორო უფლების მითვისებას.

სანკტ-პეტერბურგის ერმიტაჟის მუზეუმის მეცნიერ-თანამშრომელმა მიხაილ ანიკინმა მოსკოვის პროკურატურაში შეიტანა საჩივარი დენ ბრაუნის წინააღმდეგ. იგი აცხადებდა, რომ ამოხსნა „ჯოკონდას“ საიდუმლო და სახელწოდება „და ვინჩის კოდიც“ მისი მოგონილია ჯერ კიდევ 1987 წელს, როდესაც მოხსენება წაიკითხა თავის განყოფილებაში. მოგვიანებით, შედეგებზე მოუყვა ამერიკელ ფოტოგრაფ უილიამ სტენს და მის მეგობარს, ჟურნალისტ დენ ბრაუნს. ანიკინს თავისი შედეგები წიგნადაც გამოუცია 2000 წელს.

ბობ დილანის პლაგიატობა (მუხლი 13)

ამერიკელმა მომღერალმა ბობ დილანმა 2001 წელს ჩაწერილი ალბომის – „სიყვარული და ქურდობა“ („Love and Theft“) – ერთ-ერთ სიმღერაში – „Floater“ გამოიყენა იაპონელი მწერლის – იუნიჩი საგას წიგნის – „იაკუძას ალიარების“ ფრაგმენტი. კრიტიკოსების აზრით, დილანმა „იაკუძას ალიარება“ გადაამუშავა და სიმღერაში გამოიყენა იგი.

იუნიჩი საგა კი კმაყოფილი დარჩა იმით, რომ მისი წიგნი დილანის შთაგონების წყაროდ იქცა, ამასთან, „იაკუძას ალიარებაზე“ მოთხოვნილებამ მკვეთრად მოიმატა.

ჯექსონი პლაგიატი და „მეკობრეობის“ დაცველი (მუხლები: 59-60)

მაიკლ ჯექსონი პლაგიატი აღმოჩნდა. ბელგიელი ძმების – ედი და დენი ვან პასელების 12-წლიანი ბრძოლა 2007 წელს დამთავრდა. ქ. ბრიუსელის სასამართლომ ძმები სიმღერის – „შენ არ ხარ ეული“ („You are not alone“) ავტორებად და ამ სიმღერებზე განსაკუთრებული უფლების მფლობელებად აღიარა. სიმღერა ჯექსონმა პირველად 1995 წელს შეასრულა. 2007 წლამდე კომპოზიტორად ითვლებოდა რობერტ კელი.

მაიკლ ჯექსონი არ ეთანხმებოდა აშშ-ს ახალ კანონს, რომლის თანახმად, ინტერნეტიდან სიმღერების გადმოწერა (ე.წ. მეკობრეობა) პატიმრობას ითვალისწინებს. მომღერალი მუსიკის გადაწერისთვის პატიმრობის წინააღმდეგი იყო, მიუხედავად იმისა, რომ „მეკობრეობის“ გამო თვით ჯექსონის 2001 წლის ალბომიც – „Invincible“ – არ იყიდებოდა.

ბორის აკუნინს პლაგიატობაში სდებდნენ ბრალს

ნაკლებად ცნობილმა, სმოლენსკელმა რუსმა მწერალმა ქალმა ტატიანა ვიკენტევამ, 2005 წლის აპრილში სასამართლოში უჩივლა ცნობილ რუს მწერალს – გრიგოლ ჩხარტიშვილს.

გრიგოლ ჩხარტიშვილს, რომელიც ცნობილია ბორის აკუნინის ფსევდონიმით, სმოლენსკელი მწერალი ბრალს სდებდა ნოველების – „სასაფლაოს ისტორიების“ („Кладбищенские истории“) გადაწერაში.

მოსკოვის რაიონულ სასამართლოში ტ. ვიკენტევამ წარადგინა იმავე სახელწოდების ნოველა, რომელიც 1999 წელს გამოიცა სმოლენსკის ერთ-ერთი გამომცემლობის მიერ, ბ. აკუნინის წიგნი კი გამოვიდა 2004 წელს. გარდა ამისა, პროვინციული მწერალი ქალი ამტკიცებდა, რომ ბ. აკუნინის ბესტსელერი არა მარტო სათაურით ემთხვევა მის ნაწარმოებს, არამედ სიუჟეტის აგებულებითაც. აკუნინმა, უბრალოდ, გადაწერა მისი ნაწარმოები და მცირედ გადააკეთა. აღნიშნულის გამო იგი ითხოვდა 100 მილიონი რუბლის (დაახლოებით 3,5 მილიონი აშშ

დოლარის) კომპენსაციას მორალური ზიანის ანაზღაურების ჩათვლით, აგრეთვე, ბ. აკუნინის წიგნების გამოცემის აკრძალვას.

„მეკობრული“ პარტია (მუხლმები: 59-60)

„მეკობრული“ – „პირატული“ პარტია შვედეთში შეიქმნა. პარტიის მთავარი მიზანი იყო საავტორო უფლებათა უგულვებელყოფა და ნებისმიერი ნაწარმოების თავისუფალი გადაწერა-გამოყენება. აღსანიშნავია, რომ შვედეთის „მეკობრულ“ პარტიას ორი ადგილი ჰქონდა ევროპარლამენტში. 2011 წლისთვის ანალოგიური დასახელების პარტიები არსებობდა მსოფლიოს 41 ქვეყანაში. ამავე წლის შემოდგომაზე გერმანიის „მეკობრულმა“ პარტიამ პარლამენტში 15 ადგილი

მოიპოვა. 42-ე ქვეყანაში – რუსეთში „მეკობრული“ პარტიის რეგისტრაციაზე იუსტიციის სამინისტრომ უარი დაასაბუთა იმით, რომ „მეკობრეობა“ დანაშაულებრივი ქმედებაა, რომელიც მიმართულია საზოგადოებრივი უსაფრთხოების წინააღმდეგ და ასეთი ქმედების ჩადენა ითვალისწინებს 15 წლით თავისუფლების აღკვეთას. პარტიის საინიციატივო ჯგუფმა თავიდან შეიტანა პარტიის სარეგისტრაციო დოკუმენტები, ოღონდ პარტიის სახელწოდება „Пиратская“ შეცვალეს „Пирацкая-თი“ მსოფლიოს 41 ქვეყნის „მეკობრულმა“ პარტიებმა გააკრიტიკეს რუსეთის იუსტიციის სამინისტროს გადაწყვეტილება.

ამასობაში, შვედეთის „მეკობრულმა“ პარტიამ განაცხადა მეკობრული ინტერნეტ-პროვაიდერის – „PirateISP-ს“ შექმნის შესახებ, სადაც ნებისმიერს შეეძლება ანონიმად შევიდეს და გამოიყენოს ნებისმიერი მასალა, ისე, რომ ვერაინი შეძლოს მისი დაჯარიმება.

დავა საბავშვო ენციკლოპედიისათვის (მუხლმები: 18; 33; 59-60)

1997 წელს საზოგადოებამ „Издательство Аванта+“ სარჩელით მიმართა მოსკოვის საარბიტრაჟო სასამართლოს, საზოგადოება „Издательский дом „Русская энциклопедия“ წინააღმდეგ. „Аванта+“

ის“ მოტივაცია ემყარებოდა იმ ფაქტს, რომ მას 1992 წლიდან იმავე სახელწოდებით გამოშვებული აქვს 5 ტომი. ამის გამო მოითხოვა თავისი საავტორო უფლებების აღიარება ენციკლოპედიურ სერიალზე – „საბავშვო ენციკლოპედია“ („Энциклопедия для детей“), აგრეთვე, კონტრაფაქტიული ეგზემპლარების (100000 ც.) ჩამორთმევა და კომპენსაციის ანაზღაურება.

საარბიტრაჟო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა სარჩელი, ცნო რა „Аванта“-ის განსაკუთრებული უფლებები წიგნების სერიაზე – „საბავშვო ენციკლოპედია“ („Энциклопедия для детей“), მაგრამ კომპენსაციის ნაწილში უარი უთხრა მოპასუხის მიერ ენციკლოპედიური სერიის სახელწოდების – „საბავშვო და საყმაწვილო ენციკლოპედიის“ („Энциклопедия для детей и юношества“) აკრძალვაზე, რადგანაც ჩათვალა, რომ სახელწოდებები განსხვავდებოდა ერთმანეთისაგან.

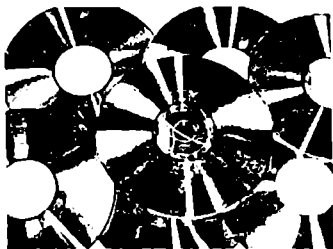
სალვადორ დალის მემკვიდრეები მდიდრდებიან (მუხლები: 59-60)

მხატვარი გლენ ბრაუნი (Glenn Brown) ცნობილი გახდა მას შემდეგ, რაც სამეფო აკადემიის გამოფენაზე გაიტანა თავისი ნახატი – „Sensation“. ეს მხატვარი ცნობილია იმით, რომ თავის ნამუშევრებში შემოქმედებითი ჩანაფიქრის ამოსავალ წერტილად იყენებს ცნობილი მხატვრების ნამუშევრებს. სალვადორ დალის მემკვიდრეებისათვის მას ერთხელ უკვე ჰქონდა გარკვეული თანხა გადახდილი მხატვრის ნამუშევრის უნებართვო გამოყენებისათვის, რითაც თავიდან აიცილა სასამართლო პროცესი.

მემკვიდრეობა (მუხლები: 59-60)

აშშ-ის შემოსავალი საავტორო უფლებათა ინდუსტრიიდან წელიწადში 400 მილიარდ დოლარზე მეტია. მეტი, ვიდრე საავტორო მიღწევებისა და სოფლის მეურნეობიდან. დასავლეთის ქვეყნების შიდა

პროდუქციის საერთო შემოსავლის 50-70% ინტელექტუალური საკუთრებიდან მიღებული შემოსავალია.

რუსეთს ერთ-ერთი მოწინავე პოზიცია უკავია მსოფლიოში კონტრაფაქციული ეგზემპლარების წარმოების მხრივ, რომელიც, გარდა თვით რუსეთისა, წარმატებით იყიდება მეზობელ ქვეყნებში.

2002 წელს ჩინეთში დაიჭირეს გემის კაპიტანი, რომელსაც 4,5 მილიონი უკანონო კომპაქტ-დისკი შეჰქონდა ქვეყანაში. მას 13 წლით პატიმრობა მიუსაჯეს.

2004 წელს იანვარში ლოს-ანჯელესში დააკავეს პირი, რომელიც ავრცელებდა „ოსკარის“ ნომინაციაზე წარდგენილ ფილმებს. ამ ფილმების ტირაჟირება აკრძალულია. მათი ეგზემპლარები მხოლოდ ამერიკის კინოაკადემიის წევრებს აქვთ და მათი ნახვა გამოსვლიდან გარკვეული პერიოდის მანძილზე, მხოლოდ კინოთეატრებში შეიძლება.

2005 წლის „მეკობრე“ ქვეყნების პირველი ათეული ასე გამოიყურებოდა: 1. ბრაზილია; 2. ჩინეთი; 3. მექსიკა; 4. პარაგვაი; 5. პოლონეთი; 6. რუსეთი; 7. ესპანეთი; 8. ტაივანი; 9. ტაილანდი; 10. უკრაინა. თითქმის ასეა დღესაც.

2011 წელს ბრიტანეთში შემოიღეს სპეციალური თანამდებობა – „ინტელექტუალური საკუთრების საკითხებზე ატაშე ჩინეთში“ ბრიტანელებმა გამოთვალეს, რომ ჩინეთის ბაზარი თითქმის აუთვისებელია „მეკობრეობის“ გამო.

„მეკობრეობის“ ისტორიიდან (მუხლგები: 59-62)

1901 წელს ნიუ-იორკის „მეტროპოლიტენ ოპერის“ ბიბლიოთეკარმა და მუსიკის დიდმა მოყვარულმა მეიპელსონმა გამომგონებელ თომას ალვა ედისონისაგან ხმის ჩამწერი აპარატი მიიღო. ამ აპარატით იგი ოპერაში მალულად იწერდა სხვადასხვა შემსრულებლების გამოსვლებს.

მეკობრული ჩანაწერიდან მოგება პირველად 1969 წელს მიიღეს – კალიფორნიის მალაზიებში გამოჩნდა თეთრყდიანი

ჩანაწერი. ამის გამო მას „დიდი თეთრი საოცრება“ უწოდეს. ჩანაწერი წარმოადგენდა დილანის 1961 წელს გამოუქვეყნებელ მასალას და 1967 წელს ჯგუფ „Band-თან“ ერთად გაკეთებულ ჩანაწერებს. ჩანაწერის დაბალი ხარისხის მიუხედავად, რვა ათასი ცალი სწრაფად გაიყიდა, რასაც მოჰყვა მეორე – 40-ათასიანი ტირაჟი.

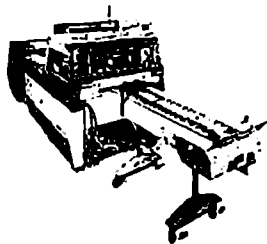
მაკარტნის მოკარული „YESTERDAY“

2003 წელს ბრიტანელებმა განაცხადეს, რომ ჯგუფ „ბიტლზის“ ყოფილი მომღერლის – სერ პოლ მაკარტნის პიტად ქცეული სიმღერა „YESTERDAY“ თავის დროზე კინგ კოულის სიმღერის ზეგავლენით დაუწერია. ექსპერტთა მეორე ნაწილის აზრით, ეს პლაგიატობა არაა. სერ პოლ მაკარტნის, უბრალოდ, „Answer Me-ს“ მელოდია მოუსმენია, მოსწონებია და გადაუღია. სერ პოლს 1965 წლის ერთ მშვენიერ დღეს გაუღვიძია და ერობოკერტხის შეწვევისა მოულოდნელად წაუძღერია. „ბიტლზის“ ბიჭებსაც უთქვამთ, რომ მსგავსი მელოდია არსად მოუსმენიათ. თითქმის 40 წლის მანძილზე „YESTERDAY“ 6 მილიონჯერ გაჟღერებულა, რომელიც 2 ათასამდე მომღერალს შეუხსრულებია.

რატომ არ ისჯებიან არალეგალური მბეჭდავები?

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროში არსებობდა ინტელექტუალურ საკუთრების დაცვის განყოფილება. 2002 წელს ამ განყოფილებამ გამოავლინა ვინმე გოჩა სოსელიას სტამბა, სადაც 20000-ზე მეტი არალეგალურად დაბეჭდილი სასკოლო სახელმძღვანელო აღმოაჩინეს. იმის გამო, რომ დაზარალებულმა მხარემ დაიგვიანა განცხადების დაწერა, სოსელიას მიუყენეს არა სისხლის სამართლის კოდექსის 189-ე, არამედ სასაქონლო ნიშნის უნებართვოდ გამოყენების მუხლი.

ბრიტნი სპირსის პლაგიატობა

ფილადელფიელმა მუსიკოსებმა მაიკლ კოტრილმა და ლორენს ენუკოვსკიმ სასამართლოში უჩიველს ბრიტნი სპირსს. მუსიკოსები ამტკიცებდნენ, რომ ბრიტნის ორი სიმღერა: „What you see (Is what you get)“ – „გვაქვს, რასაც ხედავ“ და „ვერ გაიძულებ გიყვარდ“ („Can't make you love“), მათი კომპოზიციის ასლს წარმოადგენს. ეს სიმღერები ბრიტნი სპირსის მეორე ალბომში – „ჰოპლა, იგივე გავაკეთე“ („Oops!... I did it again“)

შევიდა. მაიკლი და ლორენსი ამტკიცებდნენ, რომ სიმღერა „გვაქვს რასაც ხედავ“ 1999 წელს დაწერეს. ჩაწერეს, საავტორო უფლებაც წარმოეშვათ და დაარეგისტრირეს. შემდეგ შესთავაზეს ბრიტნი სპირსს. ამ უკანასკნელმა დაიწუნა სიმღერა, თუმცა მოგვიანებით შეასრულა და ჩაწერა კიდევ.

ბრიტნი სპირსის მეორე ალბომის (რომელიც მან 2000 წელს ჩაწერა) გარეკანზე აღნიშნულია, რომ ამ სიმღერების ავტორები არიან შვედური სტუდიის – „ჩეირონის“ მუსიკოსები.

ბრიტნი სპირსს 2005 წელსაც უჩიველს სასამართლოში. ვინმე სტივ უოლესი მას სიმღერის – „ხანდახან“ („Sometimes“) – პლაგიატობაში ადანაშაულებდა, რომელიც ბრიტნის სადებიუტო ალბომში „Baby one more time“ (1999 წ.) შევიდა. უოლესი ამტკიცებდა, რომ ამ სიმღერის ტექსტი მას ეკუთვნოდა, რომელიც 1990 წელს დაწერა. ექსპერტთა აზრით, ბრიტნისა და უოლესის ტექსტები ერთმანეთს ძალიან ჰგავს.

ბიონს ნოულზი გაამართლდა

2006 წელს დასრულდა სასამართლო პროცესი ბიონს ნოულზის (ბიონსეს) წინააღმდეგ. მას სიმღერის ტექსტის მითვისებაში ბრალს სდებდა მუსიკალურ წრეებში კარგად ცნობილი პოეტი ჯენიფერ არმოური. ის აცხადებდა, რომ ბიონსეს სიმღერის – „Baby Boy“-ს ტექსტი მას ეკუთვნის. მისმა მენეჯერმა იგი გაუგზავნა სტუდია „Columbia Records“-ს. სტუდია კი ბიონსესთან თანამშრომლობდა.

სასამართლომ დაადგინა, რომ ის ორი ტექსტი ერთმანეთისგან საკმაოდ განსხვავდებოდა და გაამართლა ნოულზი.

ლედი გაგა ალბიანოზაში გამოიჩინეს (მუხლები: 11; 17)

ცნობილი მომღერალი ლედი გაგა მუდამ სკანდალში ეხვევა. 2011 წელს კომპოზიტორმა რებეკა ფრანჩესკატიმ მომღერალს და მის თანააქტორ პოლ ბლერს, რომლის სასცენო ფსევდონიმია „DJ White Shadow“, სასამართლოში უჩივლა თავისი მელოდიის გამოყენების გამო. ფრანჩესკატი ამტკიცებდა, რომ სიმღერაში „Judas“, რომელიც შევიდა 2011 წლის ალბომში „Born This Way“, გამოყენებულია ამავე სახელწოდების, მის მიერ 1999 წელს გამოცემული სიმღერის ყველა ძირითადი მელოდია. ფრანჩესკატიმდე ცოტა ხნით ადრე მრავალმა მუსიკალურმა კრიტიკოსმა აღნიშნა, რომ ლედი გაგას ეს სიმღერა ძალიან ჰგავს მადონას სიმღერას – „Express yourself“

ნინო ჩხეიძე არავის ჩამორჩა (მუხლები: 12; 17-18; 31-32)

2007 წელს ახალგაზრდა მომღერალმა ნინო ჩხეიძემ რამდენიმე ძველი ჰიტი შეასრულა. ერთ-ერთი მათგანი იყო „წაღვერი და თბილისი“ ამ სიმღერის ავტორმა, კომპოზიტორმა მარეზ გოძიამ-ვილმა აღშფოთება ვერ დამალა და განაცხადა, რომ ჩხეიძემ სიმღერა ყოველგვარი ნებართვის გარეშე გამოიყენა, ტექსტიც დაამახინჯა. გამოცემულ დისკზე კი ავტორიც არ მიუთითა, ამიტომ მოითხოვა ჩხეიძისათვის ამ სიმღერის შესრულების აკრძალვა.

თავის მხრივ, ნ. ჩხეიძე აცხადებდა, რომ ეს იყო მივიწყებული სიმღერა. ახალ თაობას გააცნო და შეაყვარა იგი, ამიტომ მადლობასაც კი იმსახურებს. მიუხედავად ამისა, ამოიღო სიმღერა თავისი რეპერტუარიდან.

პრეტენზია გამოთქვა, აგრეთვე, ინოლა გურგულიას შვილმა – ია შულღიაშვილმა სიმღერის – „უშენოდ“ – ნინო ჩხეიძის მიერ შესრულების გამო. რადგან ირღვეოდა ამ სიმღერის ავტორის – დედამისის საავტორო უფლება.

„შეყვარებული შექსპირის“ ავტორები კლავიატოზე

1999 წლის ხუთი ოსკარის მფლობელ ფილმ „შეყვარებული შექსპირის“ სცენარისტებს – მარკ ნორმანსა და ტომ სტოპარდს სასამართლოში უჩივლეს სხვა სცენარისტებმა – ოდენ მილერმა და რონ პასინგერმა. ისინი ამტკიცებდნენ, რომ „შეყვარებული შექსპირის“ სიუჟეტები ძალიან ჰგავს მათ მიერ შექმნილ სცენარს – „შავგვრემანი ლედი“, რის გამოც მორალური ზიანისათვის 289 მილიონი დოლარის ანაზღაურებას მოითხოვდნენ.

„შეყვარებული შექსპირის“ შემქმნელების წინააღმდეგ ანალოგიური სარჩელი აღძრა ამერიკელმა მწერალმა ქალმა ფეი კელერმანმა, რომელმაც 1989 წელს გამოსცა რომანი „მოწყალების ხარისხი“

ბასა ფოცხიშვილის კლავიატოზე

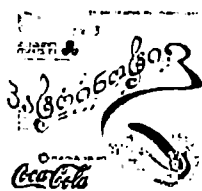
2002 წელს თბილისში შედგა რეჟისორ ბასა ფოცხიშვილის მიერ გადაღებული კლიპის პრეზენტაცია. ამ კლიპში „უცნობთან“ ერთად მერაბ სეფაშვილიც მონაწილეობდა. თამარ როსტიაშვილის აზრით (გაზეთი

„ქრონიკა“ 2002 წ. 9-15 სექტემბერი), ქართული კლიპი ალექსეი კორტნევის მონაწილეობით გადაღებული რუსული კლიპის „უბედური შემთხვევის“ („Несчастный Случай-ის“) „კალკია“

„გამარჯობა აფხაზეთო შენი“ (მუხლი 9)

2007 წელს მუსიკალურ კონკურს „პატრინოტში“ გაიმარჯვა ზაზა კორინთელის (ზუმბას) სიმღერამ – „გამარჯობა, აფხაზეთო, შენი“, რომელიც გალაკტიონ ტაბიძის ლექსზეა შექმნილი. როგორც აღმოჩნდა, გარდა იმისა, რომ გალაკტიონის მემკვიდრეებისაგან არ იყო აღებული ნე-

ბართუა ტექსტზე, მუსიკაც არ იყო ორიგინალური. ეს მელოდია დიდი ხნით ადრე დაუწერია კომპოზიტორ გოგი ჩლაიძეს სპექტაკლ „სოხუმში დაბრუნების“ მუსიკალური გაფორმებისათვის. ზუმბამდე დიდი ხნით ადრე ეს მუსიკა „ქულად“ კქონდა აფხაზეთის ტელევიზიას.

კომპოზიტორმა უარი განაცხადა ზუმბას მიმართ პრეტენზიის წაყენებაზე, რადგან იგი მისი შეილის მეგობარი ყოფილა. ჩლაიძის სიმღერა პირველად ნუგზარ ყურაშვილმა შეასრულა (files.ge/file/480759/01--Nugzar-kurashvili).

„დარჩი ჩემთან“, ანუ „გრძელი ღამე“ (მუხლი 13)

2011 წლის ბოლოს ზაზა ურუშაძის ფილმი „დარჩი ჩემთან“ წლის პლაგიატად აღიარეს. როგორც გაირკვა ეს ფილმი მთლიანად იმეორებს 30 წლის წინ გადაღებულ ირანულ ფილმს – „გრძელი ღამე“, რომელიც მომღერალი ქალისა და მასზე გაცდილებით უმცროსი ბიჭის სიყვარულის ისტორიას ეხება.

ტარივერდიევის 17 ბაქლვება

მიქაელ ტარივერდიევი, რომელმაც ბავშვობა თბილისში გაატარა, რუსეთის ცნობილი კომპოზიტორი იყო. მას ეკუთვნის ორი მუსიკალური ნაწარმოები ფილმში – „გაზაფხულის ჩვიდმეტი გაელვება“ ორივე სიმღერამ სატელევიზიო ფესტივალზე – „სიმღერა-72“ – მთავარი პრიზები მოიპოვა.

ამის შემდეგ ტარივერდიევს ბრალს სდებდნენ სახელგანთქმული ფრანგი კომპოზიტორის – ფრენსის ლეის მუსიკის მოპარვაში ფილმიდან „სიყვარულის ისტორია“. სავარაუდოდ ამ თემაზე ნერვიულობის გამო ტარივერდიევი 50 წლის ასაკში გარდაიცვალა. ფრენსის ლეიმ დეპეშა გაუგზავნა საბჭოთა მთავრობას, სადაც აღნიშნავდა, რომ მას არავითარი პროტესტი არასდროს გამოუთქვამს ტარივერდიევის მუსიკის გამო.

ჩაკ ბერიც იპარავს?

2002 წელს ლეგენდარულ მუსიკოსს ჩაკ ბერის ცნობილი პიანისტი ჯონი ჯონსონი ბრალს სდებდა იმ მელოდიების მოპარვაში, რომლებიც, ჯონსონის მტკიცებით, მისი შექმნილია. საქმე ეხებოდა 1955-1966 წლებში დაწერილ ნაწარმოებებს: „Roll Over Beethoven“, „10 Particular Place To Go“, „Sweet Little Sixteen“

პირველი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა (მუხლები: 12-13; 38-40; 42)

2005 წელს საპროცესო შეთანხმებით დამთავრდა სისხლის სამართლის კოდექსის 189-ე მუხლით აღძრული საქმე, რომელიც კომპოზიტორ გიორგი ცაბაძის შემკვიდრე კახა ცაბაძემ აღძრა ნ.ს.-ძის წინააღმდეგ.

ნ.ს.-ძემ 2001 წელს რეგისტრაციაში გაატარა შედგენილი ნაწარმოები, რომელშიც მის მიერ შერჩეული და განლაგებული იყო 147 პოპულარული ქართული და რუსული სიმღერა, გადამუშავებული საგიტარო არანჟირებისა და აკორდების გამოსახულებით. ამ სიმღერებში იყო გიორგი ცაბაძის მუსიკალური ნაწარმოებები.

ჩენი ძღაი-ქაქ-

ნ.ს.-ს მტკიცებით მან გ. ცაბაძისგან მიიღო ზეპირი თანხმობა ამ სახით ნაწარმოებების გადამუშავებასა და გამოცემაზე, თუმცა დამტკიცება ვერ შესძლო, რადგან კომპოზიტორი ამ პერიოდისთვის უკვე გარდაცვლილი იყო.

სასამართლომ სასჯელის ზომად განუსაზღვრა 500 ლარის გადახდა სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

მადონა სხვას პარავდა (მუხლები: 17; 47)

ცნობილი ფრანგი ფოტოგრაფის – გი ბურდანის შვილმა სამუელ ბურდანმა მადონას პლაგიატობაში დასდო ბრალი და განაცხადა, რომ

მომღერალმა კლიპ „პოლიუდში“ მისი მამის თერთმეტი ნამუშევარი გამოიყენა. გი ბურდანი მოდის სამეაროს ცნობილი ფოტოგრაფი იყო. იგი 1950-1980 წლებში მუშაობდა ჟურნალ „ვოგისათვის“ გარდაიცვალა 1991 წელს.

„ევროვიზია-2007“ საავტორო უფლებათა დარღვევით ჩატარდა (მუხლები: 13; 17; 59-62)

„ევროვიზია-2007-ის“ გამარჯვებულ მარია შერიფოვისს პლაგიატობაში დასდეს ბრალი. სპეციალისტთა აზრით, სიმღერა „ფიცი“, რომელიც შერიფოვისმა შეასრულა, ძალიან ჰგავს 2006 წელს კონკურს „PopFest-ზე“ გამარჯვებული ალბანელი მომღერლის – სონი მალაის მიერ შესრულებულ სიმღერას.

დიდი ბრიტანეთის სახელით „ევროვიზია-2007-ზე“ გამოსული ჯგუფ „Scooch-ს“ კი შვედი პოპვარსკვლავი ელინ მაგნუსონი ადანაშაულებდა თავისი სიმღერის მითვისებაში და სასამართლოში ჩივილს აპირებდა.

EUROVISION
SONG CONTEST

შთაბონება, სმსება, ციტირება, გადამუშავება, დამთხვევა, წინასწარმეტყველება თუ კლავიატობა? (მუხლები: 13; 17; 59-62)

1. 1915 წელს დიდი გერმანელი კომპოზიტორის – რიხარდ ვაგნერის (1813-1883 წწ.) „ლოენგრინის“ და „მურინავი პოლანდიელის“ მუსიკით შთაგონებულმა გალაკტიონ ტაბიძემ დაწერა ლექსები: „ეს მშობლიური ქარია“, „მზეო თიბათვისა“, „აჰა, ბინდლება“, „გემი „დალანდი“, „ვაგნერი“

2. ცნობილ ფრანგ პოეტ ლოტრეამონს (1846-1870 წწ.) თავის ნაწარმოებში „მალდორორის სიმღერები“ ჩართული აქვს პასაჟი ზოოლოგიის სას-

კოლო სახელმძღვანელოდან.

3. მოლიერის (1622-1673 წწ.) „ძუნწის“ სიუჟეტი აღებულია ტიტუს მაქციუს პლავტუსისაგან (დაახლ. ძვ. წ. 250-დაახლ. 184 წწ.).

4. ფრანგ დრამატურგ პიერ კორნელის (1606-1684 წწ.) ტრაგიკომედია „სილის“ სიუჟეტი აღებულია ესპანური საგმირო ეპოსიდან.

5. ფრანგი მწერლის – ფრანსუა რაბლეს (1494-1553 წწ.) „გარგანტუასა და პანტაგრუელის“ იდეა ეყრდნობა ხალხურ თქმულებას გოლიათებზე.

6. თავის ცნობილ ესეში – „სიზიფეს მითი“ ალბერ კამიუმ დაამუშავა ანტიკური მითი.

7. შექსპირის თითქმის ყველა პიესას წინ უსწრებს ისტორიული ქრონიკები ან სხვა ლიტერატურული ნაწარმოებები.

8. უკრაინელი კლასიკოსის – ივანე კოტლიარეცკის (1769-1838 წწ.) „ენეიდა“ ეხმიანება პუბლიუს მარონ ვერგილიუსის (ძვ.წ. 70-19 წწ.) „ენეიდას“

9. უნგრელმა მხატვარმა მ. მუნკაჩიმ დახატა „უდაბნოს ქარიშხალი“ ერაყში ომამდე (1990-91 წლების ერაყის ომის ერთ-ერთი ოპერაციის სახელწოდება) დიდი ხნით ადრე – 1867 წელს.

10. ფაუსტის სახე გოეთემდე 200 წლით ადრე შექმნა ინგლისელმა მწერალმა ქრისტოფერ ბარლოუმ. გოეთემ კი „ფაუსტის“ დაწერას 57 წელი მოანდომა.

11. ლევ ტოლსტოის რომანის – „ანა კარენინას“ მთავარი გმირის პროტოტიპი იყო მ.ა. გარტუნგი – ალექსანდრე პუშკინის ქალიშვილი.

12. ინგლისელმა მწერალმა ქალმა ვირჯინია ულფმა საკუთარი ნაწარმოებების უმრავლესობა ფეხზე მდგომმა დაწერა.

13. ილფისა და პეტროვის „თორმეტი სკამისა“ და „ოქროს ვერძის“ მთავარი გმირის – ოსტაპ ბენდერის თავგადასავლები მართლაც გადახდენია ვინმე ოსიპ შორს (1899-1970 წწ.), რომელიც ილფთან მეგობრობდა და ხშირად უყვებოდა თავისი სიჭაბუკისდროინდელ ამბებს.

14. ჯონათან სვიფტმა „გულიერის მოგზაურობაში“ იწინასწარმეტყველა, რომ პლანეტა მარსს ორი თანამგზავრი ჰყავს, რომლებიც აღმოაჩინეს საუკუნენახევრის შემდეგ, აგრეთვე, „მოაზროვნე ხელსაწყო“ – კომპიუტერი, რომელსაც ხელოვნურ ინტელექტსაც უწოდებენ.

15. ჟიულ ვერნმა (1828-1905 წწ.) თავის რომანებში იწინასწარმეტყველა წყალქვეშა ხომალდზე, წყალბადზე მომუშავე ავტომობილზე, ფაქსის აპარატზე, ამერიკული ხომალდების – „აპოლონ-8-სა“ და „აპოლონ-13-ს“ ბელზე, მათზე ასტრონავტთა რაოდენობაზე, ხომალდის ზომებსა და

მასებზე, სასტარტო მოედნებზე.

16. პერბერტ უელსმა (1866-1946 წწ.) თავის თხზულებებში იწინასწარმეტყველა ბიოლოგიურ იარაღზე, ხელოვნურ განაყოფიერებაზე, სისხლში საკვები ნივთიერების შეყვანაზე, ატომური იარაღისა და თვითმფრინავის ისრისმაგვარ ფრთებზე (1910 წ.), ლაზერის იარაღზე, ესკალატორზე, ტელევიზორსა და ვიდეომაგნიტოფონზე (1899 წ.).

17. არგენტინელმა მხატვარმა ბენჟამინ სოლარი პარავიჩინმა (1898-1974 წწ.) თავის ნახატებში უამრავი რამ იწინასწარმეტყველა: 1936 წელს დახატა თავდაყირა ჩამოკიდებული მკვდარი ბენიტო ამილკარე ანდრეა მუსოლინი – დუნე (1883-1945 წწ.); ნიუ-იორკის ტყუპ შენობებზე 2001 წლის თავდასხმა; იაპონიის 2011 წლის მიწისძვრა (დახატა 1939 წელს), სადაც მიწერილი აქვს, რომ ამოქმედდება „F ბომბი“. რაც სავარაუდოდ ფუეკუშიმას ატომური ელექტროსადგურიდან გაჟონვაზე მიუთითებს.

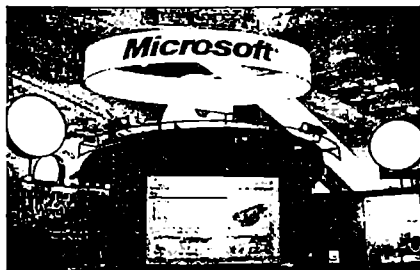
18. პეტრე ჩაიკოვსკიმ ბალეტ „მაკნატუნაში“ გამოიყენა ქართული „იენანას“ მელოდია.

19. ბრიტანელმა მწერალმა არტურ კლარკმა (1917-2008 წწ.) 1968 წელს გამოცემულ ნაწარმოებში „2001 წლის კოსმოსური ოდისეა“ იწინასწარმეტყველა და აღწერა ონლაინ თამაშები და ინტერნეტი.

20. მწერალ ჩარლზ დიკენსს (1812-1870 წწ) ყოველთვის თავით ჩრდილოეთისაკენ ეძინა, რადგან ფიქრობდა, რომ ასე ძილი მისი წერის მანერას აუმჯობესებდა.

„Microsoft“ რუსული ფირმების წინააღმდეგ (მუხლი 17)

2002 წელს კორპორაცია „Microsoft-მა“ რუსეთის საარბიტრაჟო სასამართლოთი მიიღწია სანქტ-პეტერბურგის „პეტროაერობანკისა“ და ფირმა „სიგმა-სტილისაგან“ 500000 რუბლის (დაახლოებით 16000 აშშ დოლარის) გადახდევინებას, ხოლო „მეწარმეობის ხელშეწყობის ბანკის“ წინააღმდეგ სარჩელი შეიტანა 840000 რუბლის (დაახლოებით 28000 აშშ დოლარის) კომპენსაციის მოთხოვნით. დავის საგანი არალიცენზირებული პროგრამების

გაყიდვა და გამოყენება იყო, რომელზეც სააქტორო უფლება კორპორაცია „მაიკროსოფტს“ („Microsoft“) ეკუთვნოდა. სარჩელს საფუძვლად დაედო რუსეთის შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ამ ფირმებისა და ბანკების შემოწმების აქტები.

კორპორაცია „მაიკროსოფტს“ ყოველწლიურად ათეულობით სარჩელი შექმნიდა რუსეთის სასამართლოში ამა თუ იმ ფირმის მიერ „მაიკროსოფტის“ პროგრამული უზრუნველყოფის უნებართვო გამოყენებისათვის. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნამ რამდენიმე ასეულ მილიონ დოლარს გადააჭარბა.

დიდი ფიქრის შემდეგ კორპორაცია „მაიკროსოფტმა“ გადაწყვიტა, რომ 2007 წლის მეორე ნახევრიდან სამ ამერიკულ დოლარად გაეყიდა პროგრამების კომპლექტი, რომელშიც შედიოდა „Windows XP“, „Microsoft Office“, „Microsoft Math“, „Learning Essentials“, რათა შეემცირებია მეკობრული დისკების გავრცელება ბაზარზე. აღნიშნულ კომპლექტს „Student innovation Suite“ დაარქვეს და მხოლოდ იმ ქვეყნებში გაავრცელეს, რომელთა სასწავლებლებში თავიანთი მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის უფასო კომპიუტერული ხელმისაწვდომობაა შესაძლებელი.

„Microsoft-ის“ პლაგიატობა

კომპანია „მაიკროსოფტმა“ ჩინელთათვის გახსნა მიკრობლოგების საიტი – „MSN Juke“. 2009 წელს ანალოგიური სერვისის გამწევა ფირმა „Plurk-მა“ განაცხადა, რომ „მაიკროსოფტმა“ გამოიყენა მისი

პროგრამული უზრუნველყოფის კოდები ყოველგვარი ნებართვის გარეშე. „Plurk“ ანალოგიურ მომსახურებას ეწეოდა ფილიპინებსა და ტაივანზე, ჩინეთი კი მათ ბლოკავდა და თავის ტერიტორიაზე საქმიანობას უკრძალავდა.

„მაიკროსოფტმა“ შეაჩერა „MSN Juke-ს“ საქმიანობა და დაიწყო აღნიშნული საკითხის შესწავლა. შესწავლა-გამოძიების შემდეგ „მაიკროსოფტმა“ განაცხადა, რომ პროგრამის ერთ-ერთმა დამმუშავებელმა მართლაც გადაწერა „Plurk-ის“ კოდები, ამიტომ შეწყვიტა „MSN Juke-ს“ მუშაობა განუსაზღვრელი ვადით.

მოლიერი კორნელის პარავდა? (მუხლი 6)

გრენობლეშა პროფესორმა დომენიკ ლაბემ შექმნა უნიკალური კომპიუტერული პროგრამა, რომელიც მხატვრული ლიტერატურის ანალიზის საშუალებას იძლევა. ამ ანალიზის საფუძველზე პროფესორი ასკვნის, რომ ლიტერატურის კლასიკოსის – ჟან-ბატისტ მოლიერის (1622-1673 წწ.) ლიტერატურული ენა ძალიან ჰგავს დრამატურგ პიერ კორნელის სამწერლობო ენას (1606-1684 წწ.).

ვისია მოცარტის „რეკვიემი“? (მუხლები: 13; 17; 32)

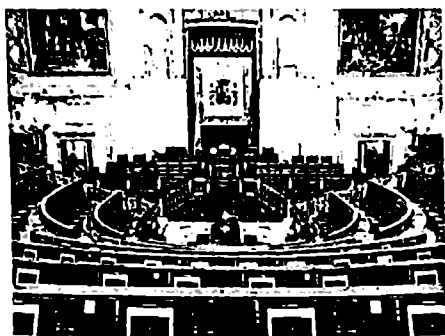

იტალიელმა მუსიკათმცოდნეებმა: ენცო ამატომ და ალბერტო ვიტოლიმ ნეაპოლის კონსერვატორიის არქივში აღმოაჩინეს იტალიელი კომპოზიტორ პასკუალე ანფოსის (1727-1797 წწ.) სიმფონიის პარტიტურა, რომელიც საოცრად ჰგავს მოცარტის „რეკვიემს“ ანფოსი 70-ზე მეტი ოპერის ავტორი და იმ დროს ვოლფგანგ ამადეუს მოცარტზე (1756-1791 წწ.) არანაკლებ ცნობილი პიროვნება იყო.

ამატოსა და ვიტოლის აზრით, მოცარტი იცნობდა ანფოსის მუსიკას. „დონ ჟუანში“, „ჯადოსნურ ფლეიტასა“ და „ფიგაროს ქორწინებაში“ შეიმჩნევა ანფოსის მუსიკასთან მსგავსება. რაც შეეხება „რეკვიემს“, მისი უდიდესი ნაწილი მოცარტს ეკუთვნის, მაგრამ ერთ-ერთ თემაში გამოყენებულია ანფოსის ვენეციური სიმფონია, რომელიც „რეკვიემზე“ 16 წლით ადრე შეიქმნა.

მსკანეთი ინტერნეტ-მეგობრობის წინააღმდეგ (მუხლები: 59-60)

2011 წელს ესპანეთის პარლამენტმა მიიღო კანონი, რომლითაც შეს-

აძლეხელი გახდა იმ ვებ-საიტების კანონდამრღვევად გამოცხადება და სასამართლოს გზით მისი დახურვა, რომლებიდანაც შეიძლება საავტორო უფლებით დაცვადი ობიექტების თავისუფალი (უფასო) გადმოქანვა. ასეთ შემთხვევაში მომჩივანი იქნება სპეციალური სამთავრობო კომისია, რომელიც განიხილავს და შეისწავლის მათთან შეტანილ საჩივრებს.

ამ კანონის მიღებამ ესპანეთის პარლამენტში აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია. კანონის მოწინააღმდეგეები აპელირებდნენ გამოჩატვის თავისუფლების ხელყოფაზე.

2011 წლი მიწურულს ესპანეთის სასამართლომ გამოიტანა ძალიან უცნაური გადაწყვეილება: მოპასუხე გათავისუფლებულ იქნა საავტორო უფლების მფლობელის მიმართ კომპენსაციის გადახდისაგან, რადგან ვერ დადგინდა, რამდენად შეძირდა გაყიდვები კომპიუტერული „მეკობრეობის“ გამოყენების გამო. მოსამართლე აღნიშვანდა, რომ „მეკობრეობის“ ეფექტი უნიკალურია კონკრეტული შემთხვევისათვის. განსხვავება მათ შორის მდგომარეობს ფილმების, მუსიკის, თამაშების, წიგნების არა მარტო გაერცელება-გაყიდვაში, არამედ მათ პოპულარობაში, აგრეთვე, თვით ავტორის გემოვნებაში.

მოსამართლემ ჩათვალა, რომ ძალიან ძნელია საავტორო უფლების მფლობელისათვის მიყენებული ზიანის და შესაბამისი კომპენსაციის დადგენა, იმიტომ, რომ ფილმებისა და მუსიკის ასლების მოპოვება უფრო იაფი ჯდება, ვიდრე ორიგინალში 15-20 ევროს გადახდა.

სამწუხაროა, რომ სასამართლოს არ დაუდგენია, თუ როგორი ზიანი უნდა მიდგომოდა საავტორო უფლების მფლობელს, რომლისთვისაც შესაძლებელი იქნებოდა კომპენსაციის გადახდა. მოსამართლეს არც ის დაუდგენია, თუ რა ფასად გაიყიდებოდა ლეგალური ეგზემპლარები, „მეკობრული“ გზით მათი შეძენის საშუალება რომ არ ყოფილიყო.

ეტყობა, მოსამართლე ხშირად მოიხმარდა უნებართვო ფაილებს ან ძვირი უჯდებოდა ამა თუ იმ ფაილის გადმოქანვა.

სასამართლო გადაწყვეტილება აშკარად ტენდენციურად და მოპასუხის ინტერესების გათვალისწინებით იქნა მიღებული.

საქართველოს სამფუხსარო პირველი ადგილი

HIGHEST PIRACY	
Georgia	95%
Zimbabwe	92%
Bangladesh	91%
Moldova	91%
Armenia	90%
Yemen	90%
Sri Lanka	89%
Azerbaijan	88%
Libya	88%
Belarus	87%
Venezuela	87%
Indonesia	86%
Vietnam	85%
Ukraine	85%
Iraq	85%
Pakistan	84%
Algeria	84%
Cameroon	83%
Nigeria	83%
Paraguay	82%
Zambia	82%
Montenegro	81%
Bolivia	80%
El Salvador	80%
Guatemala	80%
Botswana	79%
China	79%

კომპანია „Business Software Alliance“ ყოველ წელს აქვეყნებს თავისი კვლევის შედეგებს იმ ქვეყნებთან დაკავშირებით, სადაც მსოფლიო მასშტაბით კომპიუტერული მეკობრეობის წილი ყველაზე მაღალია. 2011 წლის სიას 95 %-ით სათავეში ჩაუდგა საქართველო, მეორე ადგილზე 92 %-ით აღმოჩნდა ზიმბაბვე, მესამე-მეოთხეზე 91 %-ით – ბანგლადეში და მოლდოვა. ამ შედეგის გამოქვეყნების შემდეგ თავიანთი ძალების გაერთიანების და ამ ქვეყნებში კომპიუტერულ მეკობრეობასთან ბრძოლა გადაწყვიტეს მსოფლიოში საყოველთაოდ ცნობილმა ფირმებმა: „Siemens“, „Apple“, „Microsoft“ და „Corel“.

პირველი კლასის რვეული (მუხლები: 59-60)

თამარ წამალაიძემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში სააქციო საზოგადოება „კარტოგრაფიის“ წინააღმდეგ. წამალაიძე მოითხოვდა დარღვეული სააგტორო უფლების აღდგენას და ზიანის ანაზღაურებას მის მიერ შექმნილი „პირველი კლასის კალიგრაფიული რვეულის“ უნებართვო გამოცემის გამო. წამალაიძის სასამართლო სხდომაზე გამოუცხადებლობის გამო მისი სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აპოლონ ჟორდანიას თამაჯ ჭილაძის წინააღმდეგ (მუხლები: 59-60)

აპოლონ ჟორდანიამ 1977 წელს გამოსცა წიგნი „როცა პოეზიაზე ფიქრობ“. ამ წიგნში შესულია მისი ნაშრომი – „რუსთაველი. ეროვნუ-

ლის უკვდავება ხელოვნებაში“ 1984 წელს გამოვიდა თამაზ ჭილაძის წიგნი „ვარდის ფურცლობის ნიშანი“. ა. ჟორდანიას სარჩელი შეეხებოდა თ. ჭილაძის წიგნს, რომელშიც გამოყენებული იყო მისი ნაშრომი, მითვისებული იყო მისი აზრები და ა. შ. ამის გამო მოითხოვდა თ. ჭილაძეს ჩამორთმეოდა ავტორობა.

სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ა. ჟორდანიას საჩრელი იმის გამო, რომ მან მოითხოვა არა კანონმდებლობით გათვალისწინებული ერთ-ერთი წესით თავისი საავტორო უფლების აღდგენა, არამედ ავტორობის ჩამორთმევა.

მონანიება (მუხლები: 59-60)

აპოლონ ჟორდანიამ სასამართლოში იჩივლა ფილმ „მონანიებასთან“ დაკავშირებით. იგი თავის მოთხოვნებს ასახულებდა იმით, რომ 1963 წელს ჟურნალ „ცისკარში“ წარადგინა „იუბილარის საქორწინო მოგზაურობა“, რომელიც არ დაიბეჭდა. შემდეგ იგი გააცნო რეჟისორ თენგიზ აბულაძეს. რეჟისორმა მისი ნაწარმოები ნაწილობრივ გამოიყენა „ვედრებაში“ და მთლიანად – „მონანიებაში“ „მონანიების“ სცენარის იდეა და შინაარსი მას ეკუთვნის და არა თენგიზ აბულაძეს, ნანა ჯანელიძესა და რევაზ კეკელიძეს.

სასამართლომ დაასკვნა, რომ ა. ჟორდანიას სასარჩელო მოთხოვნები მტკიცებულებით არ დასტურდება და უარი უთხრა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

ბრიტანეთი ამკაცრებს მემკობრეობასთან ბრძოლას (მუხლები: 59-62)

XXI საუკუნის დასაწყისისათვის ბრიტანეთში მკვეთრად იმატა „მემკობრეების“ მიერ სახელმწიფოსათვის ზიანის მიყენების მასშტაბებმა. წინასწარი მონაცემებით. ყოველწლიური მატერიალური ზიანი 9 მილიარდი ფუნტი სტერლინგია.

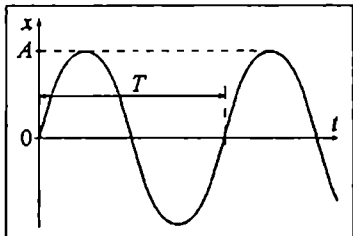
საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დასაცავად ლორდთა პალატაში

შევიდა კანონში ცვლილებების პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს პოლიტიკის მუშაობის გაიოლებას, ჩხრეკის ორდერის აღების გამარტივებას იმ შენობებში, სადაც საგარაუდოდ განთავსებულია არალეგალური ცეხები კონტრაფაქციული ეგზემპლარების დამზადებისათვის. „მეკობრული“ ასლების დამზადებისა და გაერცელებისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ხუთჯერ იზრდება და შეადგენს 10 წელს.

ჩენი ფიოდოროვის შრომების გადამფერი (მუხლები: 59-62)

XX საუკუნის 80-იანი წლებში დიდი ხმაური გამოიწვია ოპიოს უნივერსიტეტის პროფესორ ხ. ჩენის მონოგრაფიამ „ელექტრომაგნიტური ტალღების თეორია. არაკოორდინატული მიდგომა“ (გამომცემლობა „მაკ-გროუ და კ., აშშ, 1983“). როგორც აღმოჩნდა, ამ წიგნის პირველი ხუთი თავი გადაწერილი ყოფილა ბელორუსიის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის – ფ. ფიოდოროვის წიგნიდან. ეს უკანასკნელი 30 წელს სწორედ ამ საკითხზე მუშაობდა და გამოქვეყნებული აქვს ასზე მეტი სტატია და ექვსი მონოგრაფია. ფიოდოროვის მეგობრებმა ჩაატარეს „მეცნიერული გამოძიება“ და აღმოაჩინეს, რომ პროფესორ ჩენს 1980 წელსაც გამოუცია წიგნი, რომლის შინაარსი 100%-ით ემთხვევა ფიოდოროვის სხვა მონოგრაფიისა და სადოქტორო დისერტაციის (1954წ.) შინაარსს.

დისპრტაციის პლაგიატობა

კეთილსინდისიერება ყველაზე უფრო მეცნიერებას ახასიათებს. თუ მეცნიერი შემჩნეული იქნება არაკეთილსინდისიერებაში, შემდეგში მას ამ სფეროში მოღვაწეობა გაუძნელდება.

2006 წელს სამართლის სფეროში დისერტაცია დაიცვა კარლ-თე-

ოდორ ცუ გუტენბერგმა, რომელიც 2011 წლის ყველაზე პოპულარული პოლიტიკოსი გახდა გერმანიაში. ამ დროისთვის იგი თავდაცვის მინისტრი იყო.

გაზეთმა „ზი დიოჩე ცაიტუნგმა“ 2011 წელს გამოაქვეყნა მასალა, რომლითაც პლაგიატობაში ამხელდა მინისტრს. კერძოდ, სტატიაში აღნიშნული იყო, რომ მან დისერტაციაში მოიყვანა ციტატები სხვა მეცნიერთა ნაშრომებიდან ისე, რომ არც ბრჭყალებში ჩასვა და არც პირველწყაროზე მიუთითა.

გერმანიის კანცლერმა ანგელა მერკელმა სპეციალური კომისიის შექმნა მოითხოვა, თუმცა კომისიის დასკვნას გუტენბერგი აღარ დალოდებია. იგი თანამდებობიდან თავისი განცხადებით გადადგა და სამეცნიერო ხარისხზეც უარი თქვა.

საბოლოოდ გამოძიებამ დაადგინა, რომ გუტენბერგმა 23 დიდი მოცულობის მონაკვეთი გადმოწერა და მას 20 000 ევროს ჯარიმის გადახდა დააკისრა. გერმანიის კანონმდებლობის შესაბამისად, ექს-მინისტრმა აღნიშნული თანხა ბავშვთა ონკოლოგიის ცენტრს გადაურიცხა.

ამ ამბის შემდეგ პორტალმა „VroniPlag Wiki-შ“, ალბათ საფუძვლიანი ეჭვის არსებობის გამო, შეისწავლა ევროპარლამენტის ვიცე-თავმჯდომარის, გერმანიის ერთ-ერთი პარტიის ლიდერ სილვანი კოხ-მერიხის დისერტაცია, რომელიც მან ჰაიდელბერგის ფილოსოფიის ფაკულტეტზე დაიცვა. გამოვლინდა, რომ ნაშრომის 20% მას წყაროს მიუთითებლად გადმოუწერია. ამის შემდეგ ისიც გადადგა თანამდებობიდან. როგორც ჩანს, გერმანიის მინისტრთა კაბინეტი პლაგიატებისგანაა დაკომპლექტებული. 2013 წელს განათლების მინისტრი ანეტე შავანე გადადგა 33 წლის წინანდელ დისერტაციაში აღმოჩენილი პლაგიატობის გამო.

2012 წელს რუმინელმა აკადემიკოსებმა ქვეყნის მოქმედ პრემიერ-მინისტრ ვიქტორ პონტას პლაგიატობაში დასდეს ბრალი.

პონტამ დისერტაცია 2003 წელს დაწერა. 432 გვერდიანი შრომის თითქმის ნახევარი სხვისი ნაშრომების ასლი იყო წყაროს მითითების გარეშე.

პონტამ დადებული პირობა, რომ პლაგიატობის დამტკიცების შემთხვევაში თანამდებობიდან გადადგებოდა, არ შეასრულა, მაგრამ იმავე მიზეზით 2012 წელს თანამდებობა დატოვა უნგრეთის პრეზიდენტმა პალ შმიტმა. როგორც აღმოჩნდა მისი 215-გვერდიანი დისერტაციის 180 გვერდი გადაწერილი ყოფილა.

ცნობილმა ქართველმა ილუზიონისტმა ზურაბ ვადაჭკორიამ თავისი ფოკუსების შესახებ წიგნი გამოუშვა. ცოტა ხანში კი განაცხადა, რომ სხვები ხშირად იყენებენ ამ ფოკუსებს და თავიანთ მიღწევად ასალებენო. ილუზიონისტმა განმარტა, რომ წიგნი სწორედ იმიტომ გამოსცა, რომ სხვებმაც გაიბეზოვნენ. მაგრამ ასეთ დროს აუცილებლად მიუთითონ ფოკუსების ავტორის შესახებ.

პეხლი 59. საეცტორო. მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დასვა (03.06.2005 № 1585)

1. საეცტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელებს და მონაცემთა ბაზის დამამზადებელს უფლება აქვთ დამრღვევისაგან მოითხოვონ:

ა) უფლების აღიარება;

ბ) უფლების დარღვევამდე არსებული მდგომარეობის აღდგენა და იმ მოქმედების აღკვეთა, რომელიც არღვევს უფლებას ან ქმნის მისი დარღვევის საფრთხეს;

გ) ზიანის ანაზღაურება, მიუღებელი შემოსავლის ჩათვლით;

დ) ზიანის ანაზღაურების ნაცვლად იმ შემოსავლის ჩამორთმევა, რომელიც დამრღვევმა მიიღო მათი უფლებების დარღვევის შედეგად;

ე) ზიანის ანაზღაურებისა და შემოსავლის ჩამორთმევის ნაცვლად კომპენსაციის გადახდა, რომლის ოდენობასაც განსაზღვრავს სასამართლო. ამასთან, კომპენსაცია არ უნდა იყოს დარღვეული უფლების კანონიერად გამოყენების შემთხვევაში უფლების მფლობელის მიერ მისაღები ფულადი ანაზღაურების ათმაგ ოდენობაზე ნაკლები;

ვ) მათი უფლებების დაცვასთან დაკავშირებული სხვა ზომების მიღება, რომლებიც გათვალისწინებულია საქართველოს კანონმდებლობით.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ზომები გამოიყენება უფლების მფლობელების არჩევით.

3. ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს დარღვევის არსი, უფლების მფლობელისათვის მიყენებული ქონებრივი და არაქონებრივი ზიანი, აგრეთვე ის სავარაუდო შემოსავალი, რომელიც შეეძლო მიეღო

უფლების მფლობელს ნაწარმოების, მომიჯნავე უფლების ობიექტის ან მონაცემთა ბაზის მართლზომიერად გამოყენების შედეგად.

მცირე კომენტარი: სამოქალაქო პასუხისმგებლობის ზომები ძირითადად მიითითებულია 59-ე-61-ე მუხლებში (გარდა მე-60 მუხლის მე-3 პუნქტისა, რომელიც ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი ხასიათისაა).

კომპოზიტორი „მუყუჩებულ ვეფხვს“ უჩივის (მუხლი 60)

ტაივანური წარმოშობის ამერიკელი რეჟისორის – ანგ ლის „მიყუჩებულმა ვეფხვმა“ ყველა რეკორდი მოხსნა და გახდა პირველი უცხოენოვანი ფილმი, რომელმაც 4 „ოსკარი“ მოიპოვა.

ჩინელმა კომპოზიტორმა ნინ იუნგმა ფილმში თავისი მუსიკის ნებართვის გარეშე გამოყენებისთვის იჩივლა. იუნგი განსაკუთრებით განარისხა იმ ფაქტმა, რომ არც კი შეატყობინეს მისი მუსიკის გამოყენების შესახებ. მხოლოდ მოგვიანებით გაუგზავნეს მას 400 დოლარის ქეითარი, რაც, მისი აზრით, უბრალოდ, შეურაცხყოფელი იყო. კომპოზიტორი უჩივის ტამ ღუნს, რომელმაც ორიგინალური მუსიკალური გაფორმებისთვის „ოსკარიც“ კი მიიღო. „ბედნიერი ვარ, რომ ჩინურმა ფილმმა მსოფლიო აღიარება მოიპოვა, მაგრამ ჩემი ნაწარმოების უნებართვოდ გამოყენებას არავის ეპატიებ“, – განაცხადა ნინ იუნგმა.

საბჭოთა-რუსული კინემატოგრაფიის გამარჯვება (მუხლები: 18; 58)

ამერიკელ ვიდეოშეცდომებს დაევაღათ 57 მილიონი აშშ დოლარის კომპენსაციის გადახდა უდიდესი რუსული კინოსტუდიების – „მოსფილმისა“ და „ლენფილმისათვის“.

აშშ-ში, ნიუ-იორკის რუსულ ემიგრანტულ რაიონ ბრაიტონ-ბიჩში, მრავალი წლის მანძილზე ყოველგვარი ნებართვის გარეშე იყიდებოდა საბჭო-

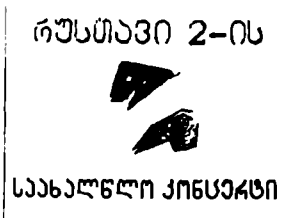

თა-რუსული კინოშედეგები – „სამსახურ-ბრივი რომანი“, „სოლარისი“, „ბრილიანტის ხელი“, „ილბლიანი ჯენტლმენები“ და სხვა 383 ფილმი.

აშშ-ის კანონმდებლობის მიხედვით, ჯარიმა გამოითვლება ყოველი ეპიზოდის მიხედვით და თანხა მერყეობს 30-დან 150-ათას დოლარამდე.

ბობოხიძე „რუსთავი-2-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 18; 50)

2002 წლის 30 დეკემბერს კომპოზიტორ იაკობ ბობოხიძეს ტელეფონით დაუკავშირდა კომპოზიტორი ნიკა მემანიშვილი და სთხოვა სიმღერა „ფიფქების“ საახალწლო კონცერტზე უსასყიდლოდ შესრულების ნებართვა. ბობოხიძე დათანხმდა. ახალ წელს კი ტელეკომპანია „რუსთავი-2-მა“ რამდენჯერმე გადასცა სიმღე-

რის გადამუშავებულ-დამახინჯებული ვარიანტი, რაზეც ბობოხიძეს ნებართვა არ მიუცია. ამის გამო სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ტელეკომპანიის წინააღმდეგ და მოითხოვა საავტორო უფლების დარღვევის შედეგად მიყენებული ზიანისათვის – 10000 და მორალური ზიანისათვის – 5000 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

ტელეკომპანიამ უარყო ბრალი და განმარტა, რომ ავტორის უფლებები შელახა არა „რუსთავი-2-მა“, არამედ ფიზიკურმა პირმა მემანიშვილმა, რომელმაც შექმნა საახალწლო გადაცემა, ტელეკომპანიამ კი მხოლოდ გადასცა ავტორ ნ. მემანიშვილის მიერ მიწოდებული ნაწარმოები ტელევიზიის მეშვეობით.

„კარმენი“ და „დედა დედოფალი“ (მუხლები: 15; 17; 18)

თენგიზ კოშკაძემ ვერიკო ანჯაფარიძის სახელობის ერთი მსახიობის თეატრში დადგა სპექტაკლები – „კარმენი“ და „დედა დედოფალი“. იგი

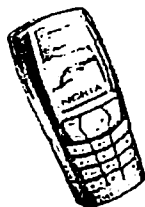
იყო ამ სპექტაკლის დამდგმელი რეჟისორი და პროდიუსერი. სპექტაკლის ვიდეო ჩანაწერიც მას ეკუთვნის. აჭარის ტელევიზიამ კოშკაძის თანხმობის გარეშე გადაიღო და ტელევიზიით უჩვენა ისინი.

თ. კოშკაძემ გასაყიდად გამზადებული ჩანაწერები ველარ გაყიდა. ამის გამო მიმართა სასამართლოს.

სასამართლომ დააკმაყოფილა თ. კოშკაძის სარჩელი და აჭარის ტელევიზიას დააკისრა იმ თანხის ანაზღაურება, რაც მას დაუჯდა სპექტაკლების მომზადება.

მობილურებაში მუსიკის აკრძალვა

დასავლელი კომპოზიტორების პროტესტის შედეგად გადაწყდა მობილური ტელეფონების მექსიერებიდან იმ სიმღერის მელოდიის ამოშლა, რომელთაც ტელეფონის ზარებად იყენებენ. სიაში ტელევიზიისა და კინოსათვის შექმნილი დაახლოებით 300 სიმღერა შევიდა, მათ შორის „ნირვანას“, „ტიტანიკის“ და „საიდუმლო მასალების“ ჰანგები. ისინი უნდა მოიხსნას ყველა ინტერნეტ-საიტიდან, საიდანაც მობილური ტელეფონისთვის ჰანგების ჩამოტვირთვა აღრე ყველას შეეძლო.

მძს-გუბერნატორის ბოდიში (მუსხლიშვი: 17; 58; 60)

2010 წელს ფლორიდის ყოფილი გუბერნატორი ჩარლი კრისტი კენჭს იყრიდა სენატში მოსახვედრად. მისი გუნდის წევრებმა გადაიღეს სააგიტაციო რგოლი, სადაც შევიდა ჯგუფ „Talking Heads-ის“ სიმღერა „Road to Nowhere“ ჯგუფის ყოფილმა წევრმა დევიდ ბირნმა 1 მილიონი დოლარის გადახდა მოითხოვა კომპენსაციის სახით ყოფილი გუბერნატორისაგან სიმღერის უნებართვოდ გამოყენების გამო. 1985 წელს დაწერილ ამ სიმღერაზე საავტორო უფლება ბირნის საკუთრება იყო. ეს სიმღერა

ბევრ ფილმშიც გამოიყენეს და რეკლამაშიც, გარკვეული თანხის გადახდის შემდეგ.

სასამართლო სხდომა აღარ შედგა, რადგან ჩარლი კრისტმა „თინეიჯერული“ პირობა დადო, რომლის ვიდეო ვერსია „YouTube-ზე“ გამოქვეყნდა: „ბოდიშს ვიხდი და ვდებ პირობას, რომ პატივისცემით მოვეპყრობი და დავიცავ ავტორთა და შემსრულებელთა უფლებებს. ყოველი დაცული ნაწარმოების გამოყენებაზე კი აუცილებლად ავიღებ შესაბამის ნებართვას“

მორიგების ფინანსური მხარე დღემდე უცნობია.

რიკი მარტინი სხვისი ხმით მღერის? (მუხლები: 9; 17; 58)

ურუგვაელმა მელგარ ჩალობმ სასამართლოში უჩივლა მომღერალ რიკი მარტინს და საავტორო უფლების დარღვევისათვის 100 მილიონი დოლარის კომპენსაცია და ავტორად აღიარება მოითხოვა.

ჩალობს მტკიცებით, იგი ურუგვაის ერთ-ერთ ღამის კლუბში მღერის და საჭმლის ფულს ასე შოულობს. 1992 წელს თავისი სიმღერების ექვსი კასეტა და საკუთარი მონაცემები ამერიკის ერთ-ერთ ნაკლებადცნობილ ხმისჩამწერ სტუდიას გაუგზავნა. სტუდიიდან პასუხი არ მიუღია. 1999 წელს ტელევიზიით მოისმინა რიკი მარტინის ცნობილი სიმღერა – „ლივინ ლავ ვიდ ლოკა“, რომელიც მას ეკუთვნის.

„მე არ ვიცი, როგორია მარტინის ხმა, მაგრამ მე ჩემ სიმღერებზე საავტორო უფლების დაცვას მოვითხოვ. ამასთან, მარტინმა პასუხიც უნდა აგოს ჩემი ხმის გამოყენებისათვის. მე ვერ მოვითმენ კოსმეტიკით გათხუპნული, გაურკვეველი ორიენტაციის ვილაც ბიჭუნას ამგვარ საქციელს“, – განაცხადა მელგარ ჩალობმ და დაამატა, რომ ამ სიმღერას ჯერ კიდევ 1990 წელს მღეროდა თავის ბარში, რისი დადასტურებაც მთელ ქალაქს შეუძლია.

რიკი მარტინის პრესმდივანმა ჩალობს ბრალდებას ამაზრზენი უწოდა და დასძინა, რომ რიკის ხმა ნამდვილად აქვს და იგი ჯერ კიდევ 12 წლის იყო, როცა ლათინოამერიკულ პოპულარულ ჯგუფ „მელუნდოში“ მღეროდა.

სალვადორ დალის მდივანი დააჯარიმეს (მუხლები: 17; 58)

X

ქალაქ ფიგერესის სასამართლომ 2004 წელს საბოლოო გადაწყვეტილება გამოიტანა სალვადორ დალის ყოფილი პირადი მდივნის – პიტერ მურისა და მისი მეუღლის კატრინ პეროს წინააღმდეგ და დაავალდებულა ისინი, მხატვრისათვის მორალური ზიანის ანაზღაურების საკომპენსაციოდ ერთი მილიონი ევრო შეეტანათ გალა-დალის ფონდში.

მური დაადანაშაულეს იმაში, რომ მან 1992 წელს ქალაქ კადაკეში, თავისივე ცენტრ მური-პე-როში გამოფინა დალის ტილო – „გალას ორმაგი სახე“ ეს ნახატი 1974 წელს მოიპარეს ნიუ-იორკის გალერეიდან.

მურის ცენტრში ნახატი სხვა სახელწოდებით – „დალი ხატავს გალას“ – გამოფინეს. ამასთან, ტილო სერიოზულად იყო შეცვლილი.

პროკურორმა 11-წლიანი პატიმრობა მოითხოვა. მაგრამ სასამართლომ გაითვალისწინა მურის ასაკი – 85 წელი, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა და მხოლოდ თანხის გადახდა დააკისრა. ტილოს ქურდობასთან კავშირი მურს არ დაუმტკიცდა.

მისი ბრალი ნაწარმოებში ცვლილებების შეტანასა და მხატვრის ნდობის ბოროტად გამოყენებაში გამოიხატა. დაკისრებული თანხა ტილოს რესტავრაციასა და სასამართლო ხარჯების ანაზღაურებას მოხმარდა.

რასტაფარიანელები შემოსავლის ფხარო (მუხლები: 7; 13; 58)

2011 წელს აშშ-ის სასამართლომ გამოიტანა გადაწყვეტილება მხატვარ რიჩარდ პრინსისა და ლარი გოგოსიანის ნიუ-იორკის გალერეის მიმართ, საავტორო უფლებების დარღვევის გამო, 10 მილიონ აშშ დოლარად შეფასებული ტილოებისა და კატალოგების განადგურების შესახებ.

სასამართლო სარჩელით მიმართა ფოტოგრაფმა პატრიკ კარიუმ. სასამართლომ დაადგინა, რომ კარიუს ფოტოები უნებართვოდ გამოუყენებია პრინსს, კერძოდ, კარიუს გადაღებულ რასტაფარიანულ (იამაიკელი ახალი აბრაამისეული რელიგიის მიმდევრები, რომელთა კულტურიდან წარმოიშვა მუსიკალური სტილი „რეგი“) იამაიკელებს პრინსმა თვალები თეთრად დაუფარა, ერთს ხელში ელექტროგიტარა დააჭერინა და ა. შ.

სასამართლომ გაყიდულ 8 ნამუშევართან დაკავშირებით, რომლებიც 10 მილიონ დოლარად გაიყიდა, დაავალა პრინსს, რომ შეეცდომინებინა მყიდველებისთვის, რომ შეძენილი ფოტოები კანონდარღვევითაა შექმნილი და მათი სადმე გამოყენა აკრძალულია. გარდა საავტორო უფლების დარღვევით შექმნილი ნამუშევრების განადგურებისა, სასამართლომ მოითხოვა, აგრეთვე, გასაყიდი კატალოგების განადგურებაც, რადგან მათშიცაა განთავსებული კარიუს ნაწარმოებები.

ბილ გეიტსი პონოსოვის წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 58; 60)

რუსეთს დიდი ხანი არ იღებდნენ ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციაში, ქვეყანაში საავტორო უფლებების სერიოზული დარღვევების გამო, ამიტომ იქ „მეკობრეობის“ წინააღმდეგ ბრძოლამ სერიოზული ხასიათი მიიღო.

ამ ბრძოლის ერთ-ერთი მსხვერპლი გახდა პერმის ოლქის ერთ-ერთი სოფლის სკოლის დირექტორი ალექსანდრე პონოსოვი. მის წინააღმდეგ აღიძრა სისხლის სამართლის საქმე მას შემდეგ, რაც სკოლის შემოწმები-

სას სკოლის კომპიუტერებში ჩატვირთული აღმოჩნდა არალიცენზირებული „Microsoft Windows“ და „Office“ პონოსოვი არ დაემორჩილა გაფრთხილებას, შეეწყვიტა ამგვარი ასლების გამოყენება. მან, მოსწავლეების ინტერესებიდან გამომდინარე, სასწავლო წლის ბოლომდე გააგრძელა „მეკობრული“ პროგრამების გამოყენება. ამის გამო კორპორაცია „მაიკროსოფტმა“ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ზიანის ანაზღაურებისათვის 10000 აშშ დოლარის გადახდის თაობასა და

პონოსოვის დასჯაზე (რუსეთის კანონმდებლობით 5 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა).

„პონოსოვის საქმე“ რეზონანსული ხასიათი მიიღო. იმის გამო, რომ სკოლის დირექტორის ინტერესი არა პირადი, არამედ მომავალი თაობის განათლებისკენ იყო მიმართული, ბევრს გაუჩნდა მისი დაცვის სურვილი. სსრკ-ის ყოფილმა პრეზიდენტმა მიხეილ გორბაჩოვმა და რუსეთის დუმის იმდროინდელმა მოქმედმა დეპუტატმა ალექსანდრე ლებედევმა წერილით მიმართეს ბილ გეიტსს სოფლის სკოლის დირექტორის პატიების თაობაზე. ამის შემდეგ „მაიკროსოფტის“ ადვოკატმა სასამართლოს წარუდგინა კორპორაციის წინადადება მორიგების შესახებ. იმ შემთხვევაში, თუ პონოსოვი ბოდიშს მოიხდიდა საეცტორო უფლებების დარღვევის გამო, მათ არავითარი პრეტენზია აღარ ექნებოდათ მის მიმართ. პონოსოვმა უარი განაცხადა ბოდიშის მოხდაზე.

სასამართლომ პონოსოვი ცნო დამრღვევად და დააკისრა 150 აშშ დოლარის გადახდა.

„ფეისბუქი“ მოკარულია (მუხლები: 9; 58; 60)

2011 წელა აშშ-ში დამთავრდა გაჭიანურებული სასამართლო დავა „ფეისბუქის“ („Facebook-ის“) შემქმნელებთან დაკავშირებით.

ტყუპმა ძმებმა უინკლვოსებმა მარკ ცუკერბერგის წინააღმდეგ 2003 წელს შეტანილ სარჩელში აღნიშნეს, რომ ჰარვარდში სწავლის დროს სტუდენტების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად შექმნეს საიტი „Connectu“, შემდეგ შიდა ქსელი – „Harvard Connection“. ამ ქსელების შექმნის შემდეგ მათთან სათანამშრომლოდ მიიწვიეს მარკ ცუკერბერგი, რომელიც ცნობილი იყო როგორც პროგრამირების მაღალი დონის სპეციალისტი და გადასცეს მას ყველა კოდი. რადენიმე თვის შემდეგ ცუკერბერგმა მათგან უჩუმრად საკუთარი გვერდი „TheFacebook.com“ დაარეგისტრირა.

სასამართლომ ძმებს 20 მილიონი აშშ დოლარი და „Facebook-ის“ 45 მილიონი დოლარის აქციათა პაკეტი მიაკუთვნა. ძმები უკმაყოფილოები დარჩნენ, რადგან მოთხოვნილი 500 მილიონი აშშ დოლარის დაკმაყოფილების იმედი ჰქონდათ.

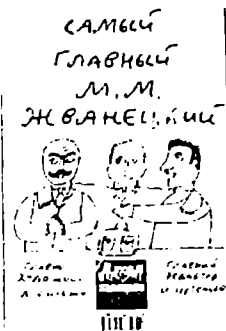
შპანეცკი ბიზარჟვა „ზებრაჟე“ (მუხლები: 58; 60)

მწერალმა-სატირიკოსმა მიხეილ ჟვანეცკიმ 2011 წელს სასამართლო დავა მოუგო გამომცემლობა „ზებრა-E-ს“ საავტორო უფლების დარღვევის გამო.

გამომცემლობამ 2008 წელს გამოუშვა ჟვანეცკის მოთხრობების ორტომეული – „ჟვანეცკის მაღაზია“, რომელშიც გაერთიანდა მწერლის 70 მოთხრობა და მინიატურა.

იმის გამო, რომ გამომცემლობას ნებართვა არ აუღია ამ ნაწარმოებების გამოცემაზე, სასამართლომ ჟვანეცკის სარჩელი დააკმაყოფილა და გამომცემლობას დააკისრა ეგზემპლარების ღირებულების ორმაგი ოდენობის – 12000 აშშ დოლარისა და მორალური ზიანის 1500 აშშ დოლარის ეკვივალენტი რუბლის ანაზღაურება. ამასთან, სასამართლომ აღნიშნა, რომ ეს იყო განმეორებითი დარღვევა, რადგან 2006 წელს ამავე გამომცემლობას სასამართლოს ძალით დაეკისრა „ჟვანეცკის მაღაზიის“ პირველი, ასევე უნებართვო, გამოცემისათვის 18000 აშშ დოლარის ეკვივალენტის გადახდა.

სასამართლოს 2011 წლის გადაწყვეტილებას გამომცემლობა „ზებრა-E“ არ დაეთანხმა იმ ნაწილში, სადაც კომპენსაციის ღირებულება იქნა გამოთვლილი, რადგან გამომცემლობას მიაჩნდა, რომ ის უნდა დაანგარიშებულიყო წიგნის საბითუმო და არა საცალო ფასის მიხედვით.

მუხლი 60. კონტრაფაქტიული ასლები (03.06.2005 № 1585)

1. ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლები, რომელთა დამზადება, გავრცელება, გაქირავება ან სხვაგვარი გამოყენება იწვევს საავტორო და მომხმარებელ უფლების ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების დარღვევას, ითვლება კონტრაფაქტიულ ასლებად.

2. კონტრაფაქტიულად ითვლება აგრეთვე იმ ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის ასლები, რომლებიც დაკუთვნილია საქართველოში ამ კანონის შესაბამისად და რომლებიც უფლების მფლობელის თანხმობის გარეშე იმპორტირებულია საქართველოში იმ სახელმწიფოდან, სადაც ისინი არას-

დროს ყოფილა დაცული ან სადაც მათი დაცვა შეწყვეტილია.

3. სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს გადაწყვეტილება ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის კონტრაფაქციული ასლების, აგრეთვე მათი რეპროდუცირებისათვის ან ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლისათვის საჭირო მასალის, მოწყობილობის ან მისი კომპონენტის ჩამორთმევის შესახებ. ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის კონტრაფაქციული ასლები შეიძლება გადაეცეს უფლების მფლობელს მისი მოთხოვნით.

4. ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის კონტრაფაქციული ასლები, რომლებიც არ იქნა გამოთხოვილი უფლების მფლობელთა მიერ, აგრეთვე მათი რეპროდუცირებისათვის ან ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ასაღებად საჭირო მასალა, მოწყობილობა ან მისი კომპონენტი ექვემდებარება განადგურებას სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაბამისად.

5. ჩამორთმევას არ ექვემდებარება შესაძლოა პირის მიერ მართლზომიერად შეძენილი ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის კონტრაფაქციული ასლები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც კონტრაფაქციული ასლები შეძენილია კომერციული გამოყენების მიზნით.

მცირე კომენტარი: მუხლის 1-ლი პუნქტი იძლევა „კონტრაფაქციის“ განმარტებას.

ჩე გევარა ფული აშოვნინა (მუხლები: 6; 58-59; 61)

ფოტოგრაფმა ალბერტო კორდამ 1960 წელს, 260 კუბელი რევოლუციონერის დაკრძალვაზე სურათი გადაუღო ერნესტო (ჩე) გევარა დელა სერნას (1928-1967 წწ.).

ფოტოგრაფი 2001 წელს გარდაიცვალა სიღარიბეში, მას მხოლოდ ფოტოკამერა „Leica M2“ და ჩე გევარას სურათის ნეგატივი დარჩა.

ბერეტუანი ჩე გევარას ფოტო, პირველად (1968 წ.) გამოქვეყნების შემდეგ, მრავალჯერ იქნა გამოყენებული სხვადასხვა მოძრაობის თუ ორგანიზაციის მიერ.

ფოტოგრაფის მემკვიდრემ ქალიშვილმა დაიანა დიას-ლოპესმა სარჩელი შეიტანა პარიზის სასამართ-

ლოში ასოციაციის – „რეპორტიორები საზღვრების გარეშეს“ წინააღმდეგ. ეს ორგანიზაცია იცავს პრესის თავისუფლებას მსოფლიო მასშტაბით, მათ შორის, კუბაში და გამოდის ფიდელ კასტროს რეჟიმის წინააღმდეგ.

სასამართლომ დააკაყოფილა კუბელი ქალბატონის სარჩელი და ასოციაციას დააკისრა 2000 ევროს გადახდა ფოტოგრაფის მემკვიდრისათვის და ყველა პლაკატის, პოსტერისა და ღია ბარათის განადგურება.

რამდენიმე თვის შემდეგ, კერძოდ, 2003 წლის ნოემბერში, ღიას-ლოპესმა ტელევიზიით იხილა ასოციაციის პრეზიდენტის ინტერვიუ თავისი სამუშაო კაბინეტიდან. პრეზიდენტის უკან კედელზე გამოკრული იყო ჩე გევარას „განადგურებული“ ფოტო.

ფოტოგრაფის შვილმა მოითხოვა ჩხრეკის ჩატარების უფლება, რომლის შედეგად აღმოჩნდა, რომ, გარდა აღნიშნული პლაკატისა, კიდევ ორი ღია ბარათი იყო მიმდგრებული კომპიუტერზე.

ამჟამად, საავტორო უფლების მფლობელი – ღიანა ღიას-ლოპესი ითხოვს ყოველი ნაბეჭდი ეგზემპლარისათვის 200 (სულ 11420000) ევროს ანაზღაურებას.

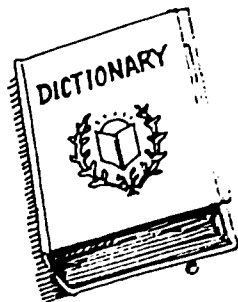
ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი

(მუხლები: 12; 13; 59)

საქართველოში წლების მანძილზე გამოდიოდა 160 000 სიტყვიანი დიდი „ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი“ 18 ტომად, რომელზე მუშაობაც 30 წელზე მეტი ხნის მანძილზე მიმდინარეობდა. ლექსიკონის მთავარმა რედაქტორმა, გამომცემელმა და საავტორო უფლების მფლობელმა თინათინ მარგალიტაძემ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში ქეთევან თუხარელის წინააღმდეგ.

ქ. თუხარელმა 2005 და 2006 წლებში გამოსცა „სახვითი ხელოვნების ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი“ და „ინგლისურ-ქართული სამუსიკო ლექსიკონი“, რომელშიც გამოიყენა დიდი „ინგლისურ-ქართული ლექსიკონიდან“ სიტყვა-სტატიები – ერთში 5,3 %-მდე, ხოლო მეორეში 4,6 %-მდე, წყაროს მითითების გარეშე. მარგალიტაძემ მოითხოვა თუხარელის ლექსიკონების მთლიანი ტირაჟის განადგურება.

სასამართლომ ჩათვალა, რომ აღნიშნული ლექსიკონი წარმოადგენს არამართო შედგენილ ნაწარმოებს, არამედ მკვნიერულ, ლიტერატურულ,

გადამუშავებულ ნაწარმოებსაც, რადგან სიტყვის განმარტება წარმოადგენს სალექსიკონო სტატიას, რომელიც წარმოადგენს ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი საქმიანობის შედეგს და დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა.

არასრულწლოვანი მემობრა „ადამიანი-ობობა“ ქსელში (მუხლები: 58-59)

2004 წელს კალიფორნიის ერთ-ერთ კინოთეატრში დააკავეს არას-

რულწლოვანი, რომელიც ვიდეოზე იღებდა პოლიუდის ახალ ფილმს – „ადამიანი-ობობა – 2“ ბიჭუნამ არ იცოდა, რომ აშშ-ის კანონმდებლობით ფილმის უკანონო ჩაწერა ვიდეოკამერის საშუალებით სისხლის სამართლის დანაშაულად ითვლება, ხოლო კინოთეატრის თანამშრომლები ღამის ხედვის სპეციალური სათვალეებით იყვნენ აღჭურვილი.

აშშ-ის კანონი ითვალისწინებს ერთ წლამდე პატიმრობას და/ან ჯარიმას 2500 აშშ დოლარის ოდენობით.

აშშ-ის კინოინდუსტრიის აკადემიას ასეთი დამნაშავის აღმოჩენებისათვის დაწესებული აქვს ჯილდო – 500 აშშ დოლარი.

გაბრიელ გარსია მარკესის „სევდიანი მემკვდირე“ (მუხლები: 17; 18)

ცნობილი ლათინოამერიკელი მწერლის, ნობელის პრემიის ლაურეატ გაბრიელ გარსია მარკესის ახალ რომანს – „მოგონებები ჩემი სევდიანი მეძავების შესახებ“ 2004 წლის 27 ოქტომბერს უნდა ენახა დღის სინათლე, მაგრამ იმის გამო, რომ დაიწყო „მეკობრული“ ეგზემპლარების გაყიდვა, იგი ერთი კვირით ადრე გამოვიდა. წიგნის გამომცემლები აღნიშნავენ, რომ „მეკობრეებმა“ ძალიან დიდი ზიანი მიაყენეს, რადგან წიგნს შვიდჯერ უფრო იაფად აფასებდნენ. კოლუმბიის პოლიციამ შეძლო რამდენიმე მილიონი „მეკობრული“ ეგზემპლარის ამოღება.

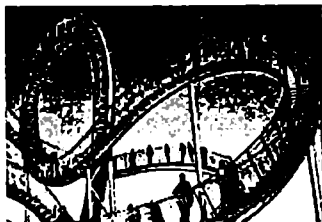
მწერლის 109-გვერდიან რომანს მისი ლიტერატურული აგენტი ინახავდა, მაგრამ ვიღაცამ მაინც შეძლო ტექსტის ხელში ჩაგდება.

გამოსავალი თვითონ მარკესმა მოძებნა. მან რომანის ბოლო თავი შეცვალა.

ამ ქმედებამ, პოლიციის აქტიურობასთან ერთად, „მეკობრული“ ეგზემპლარები ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად აქცია, რომელიც კოლექციონერებისათვის მხოლოდ მაღალ ფასში გახდა ხელმისაწვდომი.

ხანდახან გერმანელებიც არღვევენ კანონს (მუხლი 58)

გერმანიის დუისბურგის სასამართლომ 2011 წელს 18 და 23 წლის ახალგაზრდებს ნ-თვიანი პატიმრობა მიუსაჯა საავტორო უფლებათა დარღვევისათვის. ახალგაზრდებმა აღიარეს, რომ ცნობილი მომღერლების პირად კომპიუტერებში არალეგალური შეღწევის გზით იპარავენ ნენ ჯერ კიდევ გამოუქვეყნებელ სიმღერებს, რომელსაც შემდეგ სარფიანად ყიდდნენ ინტერნეტის საშუალებით.

პარლამენტიც არღვევს კანონს (მუხლები: 58-59; 63-66)

2011 წელს ლიტველმა პოეტ-შემსრულებლებმა და კომპოზიტორებმა სასამართლოში უჩივეს ლიტვის საკანონმდებლო ორგანოს – სეიმს – შენობაში არსებულ რესტორანსა და კაფეში სიმღერების მუსიკისა და ტექსტის უკანონო გამოყენების გამო. სასამართლო შემადგენლობამ მოინახულა სეიმის კვების ობიექტები და დაადასტურა, რომ კომპანია „Smulkusis urmas-ი“, რომელიც უზრუნველყოფდა პარლამენტს კვებითი მომსახურებით, მართლაც ართობდა დასაწყობებლად შესულ თანამშრომლებს ფონოგრამაზე ჩაწერილი მუსიკალური ნაწარმოებებით.

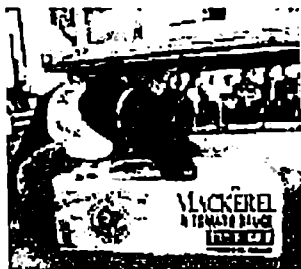

უფლებების დამრღვევი საიტი (მუხლები: 58-59)

2010 წელს აშშ-ის სასამართლომ საიტი „BlueBeat“ საავტორო უფლებათა დამრღვევად ცნო და მიიღო გადაწყვეტილება მისი დახურვის შესახებ. საიტი ყიდდა „The Beatles-ის“ სიმღერებს 25 ცენტად, ისე, რომ ამისათვის არ აუღია ნებართვა კომპანია „EMI-სა“ და ამ სიმღერებზე უფლებათა სხვა მფლობელებისაგან. საიტს საკომპენაციო თანხის გადახდაც დაეკისრა, კომპანია „EMI-თვის“ – 950000 აშშ დოლარი.

პაღუმეტი კონტრაფაქციის წინააღმდეგ

ამერიკის კინოაკადემიის ასოციაციამ ორი შავი ლაბრადორი – ფლო და ლაკი გამოზარდა კონტრაფაქციული „CD“ და „DVD“ დისკების აღმოსაჩენად.

2007 წლის შემოდგომაზე ნიუ-იორკში ძაღლებმა აღმოაჩინეს უკანონო მილიონი დისკი, რომლის საერთო ღირებულება 3 მილიონ დოლარზე მეტი იყო. ძაღლებმა ერთ-ერთ მუსიკალურ მაღაზიაშიც აღმოაჩინეს 500 000

აშშ დოლარის ღირებულების კონტრაფაქციული დისკი.

დანაშაულებრივი სინდიკატის ბოსები უზარმაზარ ანაზღაურებას დაჰპირდნენ იმას, ვინც მოკლავდა ფლოს და ლაკის.

მუხლი 61. საავტორო. მომიჯნავე და მონათესაო გავის დამა- მზადებლის უფლებების დაუთვის საქმეზე სარჩელის უზრუნვე- ლყოფის საშუალებები

1. საქმის არსებითად განხილვამდე სასამართლოს ან მოსამართლეს ერთპიროვნულად შეუძლია გამოიტანოს განჩინება, რომელიც უკრძალავს მოპასუხეს

ან პირს, რომლის მიმართაც არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ მან დაარღვია საეცტორო, მომიჯნავე ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებები, ისეთი მოქმედებების შესრულებას, როგორიც არის საეცტორო და მომიჯნავე უფლებების ობიექტების, მონაცემთა ბაზის ან მათი ასლების დამზადება, რეპროდუცირება, გავრცელება, გაყიდვა, გაქირავება, იმპორტი, საჯარო შესრულება, საჯარო გადაცემა, საჯარო ჩვენება ან სხვაგვარი გამოყენება, აგრეთვე ასეთი მოქმედებების შესრულების მიზნით მათი ტრანსპორტირება, შენახვა და ფლობა.

2. საქმის არსებითად განხილვამდე სასამართლოს ან მოსამართლეს ერთპიროვნულად შეუძლია გამოიტანოს განჩინება ნაწარმოების, მომიჯნავე უფლების ობიექტის ან მონაცემთა ბაზის ყველა იმ ასლზე ყადაღის დადებისა და ამოღების შესახებ, რომლის მიმართაც არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ ის კონტრაფაქციული ასლია, აგრეთვე იმ მასალის, მოწყობილობის ან მისი კომპონენტის მიმართ, რომელიც განკუთვნილია მისი დამზადების, რეპროდუცირებისა და ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლისათვის.

3. საეცტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დარღვევის შესახებ საკმარისი მონაცემების არსებობისას, რომლებისთვისაც გათვალისწინებულია სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, გამოძიებული ან სასამართლო ვალდებულია მიიღოს ზომები წაყენებული ან შემდგომში შესაძლო სამოქალაქო სარჩელის უზრუნველსაყოფად, შემდეგი ნივთების ძიების და მათზე ყადაღის დადების გზით:

ა) ნაწარმოების, მომიჯნავე უფლების ობიექტის ან მონაცემთა ბაზის ასლები, რომელთა მიმართაც არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ ისინი კონტრაფაქციული ასლებია;

ბ) მასალა, მოწყობილობა ან მისი კომპონენტი და სხვა ტექნიკური საშუალებები, რომლებიც განკუთვნილია კონტრაფაქციული ასლების დამზადებისა და რეპროდუცირებისათვის, აგრეთვე ტექნოლოგიური საშუალებების გვერდის ავლისათვის;

გ) დოკუმენტები, ანგარიშები და სხვა ნივთები, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მტკიცებულებად სასამართლო განხილვისას. (03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: ამ მუხლით დადგენილია სააეცტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლების უფლებათა დარღვევის საქმეზე სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები. პირველი და მე-2 პუნქტებში მითითებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები გამოიყენება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XIII თავით (191-ე-199-ე მუხლები) გათვალისწინებული ზოგადი წესების შესაბამისად. მე-3 პუნქტი ეხება

სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის შემთხვევაში გასატარებელი კომპლექსური ღონისძიებების გამოყენებას – სისხლის სამართლებრივი ღონისძიებების შეთავსება სამოქალაქო სამართლებრივ ღონისძიებებთან.

საბავშვო და საყმაწვილო ენციკლოპედია (მუხლები: 58-60)

გამომცემლობა „ბაკურ სულაკაური-
მა“ ბრიტანეთის გამომცემლობა „ასბორნ
ფაბლიშინგ ლიმიტედთან“ დადო ხელშეკ-
რულება „საბავშვო ენციკლოპედიის“
ქართულ ენაზე თარგმნისა და გამოცე-
მის შესახებ. 2000 წელს გამომცემლო-
ბამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში
ლიტერატურულ ჟურნალ „დილას“ მიერ
„საყმაწვილო ენციკლოპედიის“ გამომცემასთან დაკავშირებით. მოსარჩელე
აღნიშნავდა, რომ „საყმაწვილო ენციკლოპედიაში“ უნებართვოდაა გამოყ-
ენებული 28 სურათი.

სასამართლომ „დილას“ აუკრძალა „საყმაწვილო ენციკლოპედიის“
ეგზემპლარების გავრცელება ნებისმიერი ფორმით და ყადაღა დაადო მათ
ეგზემპლარებს საქმის არსებით განხილვამდე.

ლუარსაბ თათქარიძე (მუხლები: 11; 17; 53; 60)

ზურაბ რცხილაძემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ინდივიდუალ-
ური მეწარმე „გიორგი გრიგალაშვილის“ წი-
ნააღმდეგ. რცხილაძე განმარტავდა, რომ ის
თენგიზ ჩანტლაძესთან ერთად წარმოადგენდა
სპექტაკლ „ლუარსაბ თათქარიძის“ ლიტერ-
ატურული ნაწარმოების ინსცენირებისა და
სატელევიზიო დადგმის – „ახალ ბინას გილო-
ცავ“ – ორიგინალური ნაწარმოების – პიესის
თანაავტორს. იმ „გიორგი გრიგალაშვილმა“
თანაავტორთა ნებართვისა და პონორარის
გადახდის გარეშე დაიწყო აღნიშნული ნაწარ-

მოების კონტრაფაქციული ეგზემპლარების გამოშვება და რეალიზება. გარდა ამისა, ამ ეგზემპლარებზე არ იყო მიითებული რეცხილადის გვარი. ამის გამო, მოითხოვა კონტრაფაქციული ეგზემპლარების ჩამორთმევა და თავის საკუთრებაში გადაცემა, აგრეთვე, 23 000 ლარი ზიანის ანაზღაურება და საქმის არსებითად განხილვამდე მათზე ყადაღის დადება.

2004 წელს სასამართლომ ყადაღა დაადო ი/მ „გიორგი გრიგალაშვილის“ მიერ გამოცემულ ვიდეოგრამებს.

ტომსკელი მერი პოპინსი (მუხლები: 58-60)

საბავშვო ლიტერატურის ცნობილმა ილუსტრატორმა, 75 წლის მოსკოველმა მხატვარმა გენადი კალინოსკიმ 2004 წელს სარჩელით მიმართა ქ. ტომსკის რაიონულ სასამართლოს ფირმა – „საპროდიუსერო ცენტრ ტომსკი XXI საუკუნის“ („Продюсерский центр Томск XXI век“)

წინააღმდეგ. ამ ფირმას აქვს საკონდიტრო საწარმო, რომლის სასაქონლო ნიშანია „მერი პოპინსი“ როგორც სასაქონლო ნიშნად, ასევე, საკონდიტრო ნაწარმზე გამოყენებულია კალინოსკის ნახატი.

მხატვარი ითხოვდა: 1. ფირმის პროდუქციიდან და სასაქონლო ნიშნიდან მისი ნამუშევრის მოხსნას; 2. კომპენსაციის სახით მისთვის დაახლოებით 30000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი რუსული რუბლის ანაზღაურებას.

საქმის არსებით განხილვამდე მოპასუხემ მოხსნა შეფუთვიდან „მერი პოპინსის“ ნახატი, რეკლამა, სადაც ეს ნახატი იქნა გამოყენებული და სასაქონლო ნიშანი. სასამართლომ ყადაღა დაადო მოპასუხის ქონების მხოლოდ იმ ნაწილს, რომელიც ხელს არ შეუშლიდა საკონდიტრო ნაწარმის წარმოებას.

ანჯელინა ჯოლი რეჟისორი (მუხლი 58)

2011 წლის 23 დეკემბერს აშშ-ში უნდა შემდგარიყო პრემიერა ფილმისა „სისხლისა და თაფლის ქვეყანაში“, რომლის დამდგმელი რე-

ეისორი, სცენარის ავტორი და პროდიუსერი ანჯელინა ჯოლი იყო. ფილმში მოთხრობილია ასალგაზრდა ქალზე, რომელიც სამხედრო ბანაკის მონა გახდა ბოსნიის ომის დროს.

2011 წლის დეკემბრის პირველ რიცხვებში ხორვატმა ჟურნალისტმა ჯეიმს ბრედლომა განაცხადა, რომ ჯოლმა ფილმის

სიუჟეტი მას მოჰპარა. გარდა სიუჟეტისა უამრავი წერილმანი ლეტალუბიცაა გადმოღებული.

საავტორო უფლებათა დარღვევის გამო ბრედლოკი თავის სარჩელში ითხოვდა ფულად კომპენსაციას, ხოლო საქმის არსებითად განხილვამდე ფილმის დაყადაღებასა და პრემიერის ჩაშლას.

მეხლი 62. სახელმწიფო პოლიტიკა საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა სფეროში

1. საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარებას და კანონით მინიჭებული სხვა ფუნქციების განხორციელებას უზრუნველყოფს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი „საქპატენტი“ მისი სტატუსი და უფლებამოსილება დგინდება საქართველოს კანონმდებლობისა და შესაბამისი დებულების საფუძველზე.

2. ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი „საქპატენტი“ უფლებამოსილია:

ა) უზრუნველყოს სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა შესახებ კანონმდებლობის სფეროში და საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგინოს წინადადებები მისი განვითარების შესახებ;

ბ) წარმოადგინოს საქართველო ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციებში;

გ) განახორციელოს ნაწარმოებისა და მონაცემთა ბაზის დეპონირება ამ კანონით დადგენილი წესით.(03.06.2005 № 1585)

დ) ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციისაგან მოითხოვოს ქონებრივი უფლებების მართვასთან დაკავშირებული ინფორმაცია;(03.06.2005 № 1585)

ე) თავისი წარმომადგენლის მეშვეობით სათათბირო ხმის უფლებით მონაწილეობა მიიღოს ორგანიზაციის საერთო კრებისა და სამეთვალყურეო

ორგანოების სხდომებში, ზოლო თუ ორგანიზაცია არღვევს საქართველოს კანონმდებლობისა და წესდების მოთხოვნებს, გერ უზრუნველყოფს ადგილობრივი და უცხოელი უფლების მფლობელთა ქონებრივი უფლებების ეფექტიანად მართვასა და განხორციელებას, აგრეთვე აღნიშნული უფლებების გამოყენების პროცესში არღვევს მოსარგებელთა კანონიერ ინტერესებს, ორგანიზაციის საერთო კრებაზე განსახილველად დააყენოს შესაბამისი საკითხები.(03.06.2005 № 1585)

მცირე კომენტარი: საქართველოს საპატენტო კანონის II თავის შესაბამისად, საქპატენტი წარმოადგენს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს. საქპატენტის დებულება დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 3 ივლისის № 181-ე დადგენილებით. საქპატენტის საქმიანობა მეწარმეობას არ განეკუთვნება.

რასთან გვაქვს საქმი? (მუხლები: 11; 17-18; 35; 60-61)

ვიქტორ ჰიუგოს (1802-1885 წწ.) რომანი „საბრალონი“ პირველად 1862 წელს გამოქვეყნდა. გამოქვეყნებიდან 140 წლის შემდეგ ამ ნაწარმოებით იმდენად მიხიბულა ხუთი ლიტერატურული პრემიის ლაურეატი. ჟურნალისტი და მწერალი ფრანსუა სერეზა, რომ გადაწყვიტა ამ ფრანგული ლიტერატურული ძეგლის გაგრძელება. სერეზამ ჰიუგოს გმირების გვერდით 15 ახალი პერსონაჟი შემოიყვანა და განაცხადა, რომ მას კანონი არ დაურღვევია, არც პერსონაჟები მიუთვისებია. პირიქით, თავის ქმედებას მწერლისადმი პატივისცემად მიიჩნევდა და მის წინააღმდეგ ამხედრებულ ჰიუგოს მომხრეებს „აზროვნების ტერორისტები“ უწოდა. ამასთან, მოჰყავს როყე ნიმიეს მაგალითი, რომელმაც დიუმას „სამი მუსკეტერისა“ და „ოცი წლის შემდეგ“ შორის პერიოდი „შეყვარებული დ'არტანიანი“ შეაქოს.

ჰიუგის შეილთაშვილის შეილმა, იუველირმა პიერ ჰიუგომ სასამართლოს მიმართა და მოითხოვა ახალ გამოცემაზე ვეტოს დადება, სერეზასაგან 650000 ევროს გადახდა მისი წინაპრის სულის გაყიდვისათვის. იგი მიიჩნევდა, რომ სერეზა და მისი მეგობრები იყენებდნენ ვიქტორ ჰიუგოს სახელს კომერციული მიზნებისა და არა ნაწარმოების კეთილსინდისიერი გადამუშავებისათვის. ფრანსუა სერეზას აღვოკატებს კი მიაჩნდათ რომ ასეთი აკრძალვით ირღვევა სიტყვის თავისუფლების პრინციპი.

სააპელაციო სასამართლომ დააკმაყოფილა პიერ ჰიუგოს მოთხოვნა და გამოძეგმლობას დაავალა სიმბოლურად ერთი ევროს გადახდა მის სასარგებლოდ. სასამართლომ მიიჩნია, რომ დღეს ვიქტორ ჰიუგო ცოცხალი რომ ყოფილიყო, იგი არ დასთანხმდებოდა მესამე პირების მიერ ნაწარმოების გაგრძელების წინადადებას.

ექვსწლიანი დავა როგორც იქნა 2007 წელს დამთავრდა. საკასაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ სერეზას რომანს არ დაურღვევია „მორალური უფლებები“

ვატიკანი კანონს ცვლის

2011 წელს ვატიკანის საკანონმდებლო ორგანომ – ვატიკანის სახელმწიფოს პაპის კომისიამ მიიღო ახალი კანონი საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვის შესახებ. წინა კანონი 1960 წელს იყო მიღებული, რომელმაც გააუქმა 1941 წელს მიღებული № 633 დეკრეტი.

ახალი კანონით შესაძლებელია ინტელექტუალური საკუთრების კომისიის შექმნა, რომლის ფუნქციაც იქნება პაპის ტახტთან დაკავ-

შირებული ნებისმიერი ინფორმაციისა და საქმიანობის ტირაჟირება, რათა აღიკვეთოს მათი ბოროტად და არაკანონიერად გავრცელების შესაძლებლობა.

თავი X. ქონებრივ უფლებათა მართვა პოლექტიურ საფუძველზე

მხელი 63. ქონებრივი უფლებების პოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის შექმნა (03.06.2005 № 1585)

1. გეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებთა ავტორების, შემსრულებლების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამისა და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლების, აგრეთვე საავტორო და მომიჯნავე უფლებების სხვა მფლობელების ქონებრივი უფლებების მართვას საქართველოში ახორციელებენ ქონებრივი

უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციები, რომლებმაც ურთიერთწარმომადგენლობის თაობაზე დადეს ხელშეკრულებები უმრავლესი ქვეყნების ანალოგურ ორგანიზაციებთან.

2. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაცია იქმნება ნებაყოფლობით, უშუალოდ საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელების მიერ. იგი არ არის შემოქმედებითი კავშირი და მასზე არ ვრცელდება „შემოქმედ მუშაკთა და შემოქმედებითი კავშირების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნები. ორგანიზაცია იქმნება არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმით. თუ ორგანიზაციის წესდება შეესაბამება ამ კანონისა და საქართველოს კანონმდებლობის სხვა მოთხოვნებს, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს შესაბამისი მარეგისტრირებული ორგანო იღებს გადაწყვეტილებას მისი რეგისტრაციის შესახებ და გასცემს რეესტრიდან ამონაწერს. ორგანიზაცია უფლებამოსილია ქონებრივი უფლებების მართვა განახორციელოს მხოლოდ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს შესაბამისი მარეგისტრირებული ორგანოს მიერ მისი რეგისტრაციის შემდეგ. (03.11.2009 № 1975)

3. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციების რეესტრის წარმოების წესი, რეესტრის ფორმულარი, ასევე რეესტრიდან ამონაწერის ფორმა მტკიცდება საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით. (03.11.2009 № 1975)

4. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას უფლება არა აქვს განახორციელოს სამეწარმეო საქმიანობა და ამ მიზნით გამოიყენოს ნაწარმოები ან მომიჯნავე უფლების ობიექტი, რომელზედაც უფლებები მას გადაცემული აქვს სამართავად კოლექტიურ საფუძველზე. აღნიშნული ორგანიზაცია მოქმედებს იმ უფლებამოსილების ფარგლებში, რომელიც დადგენილია საქართველოს კანონმდებლობით და რომელიც მას წესდების საფუძველზე მიენიჭა საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელებისაგან.

5. იმ ორგანიზაციის წესდება, რომელიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავს ქონებრივ უფლებებს, უნდა შეიცავდეს დებულებებს, რომლებიც შეესაბამება ამ კანონის მოთხოვნებს. ორგანიზაციის საქმიანობაზე ხელმძღვანელობას ახორციელებენ საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელები, რომელთა ქონებრივი უფლებებსაც მართავს ეს ორგანიზაცია. გადაწყვეტილებებს ჰონორარის ოდენობისა და მოსარგებლეებისათვის ლიცენზიების გაცემის პირობების, შეგროვებული ჰონორარის განაწილებისა და გადახდის წესის, აგრეთვე, სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების თაობაზე იღებენ საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელები კოლექტიურად, საერთო კრებაზე.

6. დაშვებულია შექმნა ცალკეული ორგანიზაციებისა უფლებების ან უფლებათა

მფლობელების სხვადასხვა კატეგორიების მიხედვით ანდა ორგანიციებისა, რომლებიც მართავენ უფლებათა ერთი კატეგორიის მფლობელთა სხვადასხვა უფლებებს.

7. იმ ორგანიზაციის მიმართ, რომელიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავს ქონებრივ უფლებებს, არ გამოიყენება ანტიმონოპოლიური კანონმდებლობით გათვალისწინებული შეზღუდვები.

მცირე კომენტარი: საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტების მიერ ნებაყოფლობით იქმნება ორგანიზაცია, რომლის უფლებამოსილებას განსაზღვრავენ ამ უფლებათა მფლობელები. მათივე თანხმობით ორგანიზაციას გადაეცემა ქონებრივ უფლებათა მართვა. ორგანიზაცია არ აწარმოებს კომერციულ საქმიანობას და მოქმედებს საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელების სახელით.

დავა კინოსტუდია „აისტან“ (მუხლგები: 15; 64)

საქართველოს ავტორთა საზოგადოებამ სასამართლოში უჩივლა კინოსტუდია „აისტან“ და მისგან მოითხოვა ფილმების სახელწოდების, საპროდიუსერო კომპანიის, ფილმის გამოშვების დროის, დამდგმელი რეჟისორის, სცენარის ავტორის, ორიგინალური მუსიკის ავტორის და სხვა ინფორმაციის მიწოდების დაკისრება. კინოსტუდია „აისტან“ წარმომადგენელმა მოითხოვა მოსარჩელისაგან ავტორთა უფლებების დაცვის და მათი ჰონორარის მიღების უფლებამოსილების დამადასტურებელი დოკუმენტაციის წარდგენა.

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ 2006 წელს ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა საქმე თბილისის საქალაქო სასამართლოს ამ საკითხის დასაღვანად.

მუხლი 63'. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის საქმიანობის საჯაროობა (03.06.2005 № 1585)

1. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაცია თავის საქმიანობას ახორციელებს საჯაროობისა და გამჭვირვალობის

პრინციპების დაცვით. ორგანიზაცია ვალდებულია გამოაქვეყნოს საკუთარი საქმიანობის წლიური ანგარიში, რომელშიც უნდა აღინიშნოს:

ა) წლიური შეზღოვება;

ბ) ადგილობრივი და უცხოელი უფლების მფლობელებისათვის შეგროვილი და განაწილებული ჰონორარების ოდენობა;

გ) სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია.

2. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაცია ვალდებულია:

ა) „საქპატენტს“ წარუდგინოს: წესდება და ინფორმაცია მასში ცვლილებების შეტანის შესახებ; ინფორმაცია საზოგადოების მართვის ორგანოებში შემაგალი პირების შესახებ და აღნიშნულ ორგანოებში განხორციელებული ცვლილებების შესახებ; სხვა ქვეყნების ანალოგიურ ორგანიზაციებთან ურთიერთწარმომადგენლობის თაობაზე დადებული ხელშეკრულებით; საავტორო და მომიჯნავე უფლებების ობიექტების გამოყენებისათვის დადგენილი ტარიფები და ინფორმაცია ტარიფებში ცვლილების შეტანის თაობაზე; ხელმძღვანელობისა და მართვის ორგანოების სხდომის ოქმი; წლიური ანგარიში; სასამართლოს გადაწყვეტილება იმ საქმეზე, რომელშიც ის მონაწილეობდა;

ბ) ორგანიზაციის წევრთა საერთო კრების მოწვევის შესახებ „საქპატენტის“ დასაბუთებული წერილობითი მოთხოვნის მიღებიდან 3 თვის ვადაში მოიწვიოს ორგანიზაციის წევრთა საერთო კრება.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის მიერ „საქპატენტისათვის“ წარდგენილი ინფორმაცია არის საჯარო.

მუხლი 64. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის საქმიანობა

1. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართვის უფლებამოსილება ორგანიზაციას გადაეცემა ნებაყოფლობით, უშუალოდ საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელების მიერ, ამ ორგანიზაციაში მათი წევრობის შესახებ წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე, აგრეთვე ანალოგიურ უცხოურ ორგანიზაციასთან ურთიერთწარმომადგენლობის ხელშეკრულების საფუძველზე. აღნიშნული ხელშეკრულება არ წარმოადგენს საავტორო ხელშეკრულებას და ამ კანონის მე-40 მუხლი მასზე არ ვრცელდება.

2. ავტორს, მომიჯნავე უფლების მფლობელს, მათ მემკვიდრებს, უფლებამონაცვლეებს, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების სხვა მფლობელებს უფლება

აქვთ თავიანთი ქონებრივი უფლებები სამართავად გადასცენ ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას, ხოლო იგი ვალდებულია იკისროს ამ უფლებათა მართვა კოლექტიურ საფუძველზე, თუ ასეთი კატეგორიის უფლებათა მართვა, მათი გამოყენების კონკრეტული ფორმების გათვალისწინებით განეკუთვნება ამ ორგანიზაციის საქმიანობას. (03.06.2005 № 1585)

3. ამ კანონის თანახმად მიღებული უფლებების შესაბამისად, ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციანაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის შესაბამისი ფორმით გამოყენებისათვის მოსარგებლებზე გასცემს ლიცენზიებს. ლიცენზიების პირობები ანალოგიური უნდა იყოს ერთი კატეგორიის ყველა მოსარგებლისათვის. ორგანიზაციას უფლება არა აქვს უარი უთხრას მოსარგებლებს ლიცენზიის გაცემაზე სამისოდ საკმარისი საფუძვლის არსებობის გარეშე. (03.06.2005 № 1585)

4. საავტორო ან მომიჯნავე უფლების ობიექტით მოსარგებლე ვალდებულია ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას მოთხოვნისთანავე წარუდგინოს ყველა ის დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს საავტორო ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის გამოყენების შესახებ ზუსტ ცნობებს, რაც აუცილებელია ჰონორარის შეგროვებისა და განაწილებისათვის. (03.06.2005 № 1585)

5. საავტორო ან მომიჯნავე უფლებების ობიექტით მოსარგებლე ვალდებულია აწარმოოს შესაბამისი დოკუმენტაცია, რომელშიც აისახება ინფორმაცია საავტორო და მომიჯნავე უფლებების ობიექტის გამოყენების შესახებ, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციასთან შეთანხმების შესაბამისად აღნიშნული აუცილებელი არ არის ჰონორარის გამოანგარიშებისა და განაწილებისათვის. (03.06.2005 № 1585)

6. თუ ადგილი აქვს ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის საჯარო შესრულებას, ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის კანონიერ გამოყენებაზე პასუხისმგებლობა განისაზღვრება მოსარგებლეს, საჯარო შესრულების ორგანიზატორსა და იმ პირს შორის დადებული წერილობითი ხელშეკრულებით, რომელიც საკუთრების ან სარგებლობის უფლებით ფლობს ადგილს ან შენობას (მოედანი, სცენა, დარბაზი და სხვა), სადაც სრულდება საჯარო შესრულება. აღნიშნული წერილობითი ხელშეკრულების არარსებობის შემთხვევაში პასუხისმგებლობა ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის კანონიერ გამოყენებაზე სოლიდარულად ეკისრებათ მოსარგებლეს, საჯარო შესრულების ორგანიზატორსა და იმ პირს, რომელიც საკუთრების ან სარგებლობის უფლებით ფლობს ადგილს ან შენობას (მოედანი, სცენა, დარბაზი და სხვა), სადაც სრულდება საჯარო შესრულება. (03.06.2005 № 1585)

„THE BEATLES-ის“ ბაჰო კინალამ ციხეში ჩაჯდა (მუხლები: 17-18; 65-66)

ტოკიოს ერთ-ერთი ცნობილი ბარის მეპატრონე მასიო ტომიტა XX საუკუნის 70-იანი წლებიდან მოყოლებული სტუმრებს „ცოცხალ“ მუსიკას ასმენინებდა. ჩაიკოვსკის, შოპენის და სხვა კლასიკოსების მუსიკას უბადლოდ ასრულებდნენ კონსერვატორიის სტუდენტები მცირედი ანაზღაურების ფასად. ბარის სტუმრებს შორის ყოველთვის აღ-

მოწნდებოდნენ ხოლმე თანამედროვე მუსიკის მოყვარულები, რომლებიც უმეტეს შემთხვევაში „The Beatles-ის“ მუსიკის შესრულებას ითხოვდნენ.

2006 წელს ლეგენდარული ოთხეულის მუსიკის შესრულებას შეესწრო იაპონიის ავტორთა უფლებების დაცვის ასოციაციის თანამშრომელი, რომელმაც ბარის მეპატრონეს მოსთხოვა ასოციაციაში გარკვეული თანხის შეტანა ლენონისა და მაკარტნის მელოდიის შესრულებისათვის. თანხის გადაუხდელობამ მასიო ტომიტა სასამართლომდე მიიყვანა. მისი თავის მართლება იმის თაობაზე, რომ სტუმრებს შეკვეთისათვის ფულს არ ართმევდა სასამართლომ გაითვალისწინა და პირობითი სასჯელი – ათი ოვით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯა. სასჯელი შეიძლებოდა გამკაცრებულიყო იმ შემთხვევაში, თუ ტომიტა მუსიკოსებს უფასოდ შეასრულებინებდა ლივერპულელთა რომელიმე მელოდიას და შესაბამის თანხას არ გადაუხდიდა ავტორთა უფლებების დაცვის საზოგადოებას.

მუხლი 65. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციის უფლება აქვს: მმართველი ორგანიზაციის უფლებები (03.06.2005 № 1585)

1. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას უფლება აქვს:

ა) მოსარგებლესთან შეთანხმოს ჰონორარის ოდენობა და ლიცენზიის სხვა პირობები;

ბ) გასცეს ლიცენზია იმ უფლების გამოყენების შესახებ, რომელსაც ის მართავს;

გ) მოსარგებლესთან შეთანხმოს ჰონორარის ოდენობა, როდესაც ის ჰონ-

ორარს აგროვებს ლიცენზიის გაცემის გარეშე ამ კანონის 21-ე მუხლის მე-4 პუნქტითა და 51-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

დ) შეაგროვოს ლიცენზიით გათვალისწინებული ჰონორარი ან/და ჰონორარი, რომელიც განსაზღვრულია ამ მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით;

ე) გაანაწილოს და გადაუხადოს შესაბამისი ჰონორარი საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელებს;

ვ) შეასრულოს ქმედება, რომლებიც საჭიროა მისთვის სამართავად გადაცემული უფლებების დასაცავად ან განსაზოციელებლად, მათ შორის, წარმოადგინოს უფლების მფლობელი სასამართლოში და ისარგებლოს საქართველოს საპროცესო კანონმდებლობით მინიჭებული ყველა უფლებით;

ზ) განაზოციელოს სხვა საქმიანობა საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელების მიერ მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში.

2. ორგანიზაცია, რომელიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავს ქონებრივ უფლებებს, უფლებამოსილია აგრეთვე წარმოადგინოს საავტორო და მომიჯნავე უფლებების ყველა მისთვის უცნობი მფლობელი, ან მფლობელი, რომლის იდენტიფიცირება ვერ ხერხდება და ჩართოს მათი ნაწარმოებები და დაცვის სხვა ობიექტები მოსარგებლებზე გაცემულ ლიცენზიებში. ამ პუნქტის დებულებები არ ვრცელდება კინემატოგრაფიულ და სხვა ნაწარმოებებზე, რომლებიც გამოხატულია კინემატოგრაფიის ანალოგიური საშუალებებით.

3. საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე ივარაუდება, რომ ყველა ნაწარმოები ან მომიჯნავე უფლების ობიექტი, რომელიც საჯაროდ სრულდება, გადაიცემა ეთერით, კაბელით, ან საზოგადოებისათვის სხვაგვარად ხელმისაწვდომი ზდება, აგრეთვე ჩართულია გადაცემაში, ფონოგრამასა და ვიდეოგრამაში, შედის შესაბამისი კოლექტიური მართვის ორგანიზაციის რეპერტუარში. ამ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთი ეკისრება მოსარგებლეს. ამ პუნქტის დებულებები არ ვრცელდება კინემატოგრაფიულ და სხვა ნაწარმოებებზე, რომლებიც გამოხატულია კინემატოგრაფიის ანალოგიური საშუალებებით.

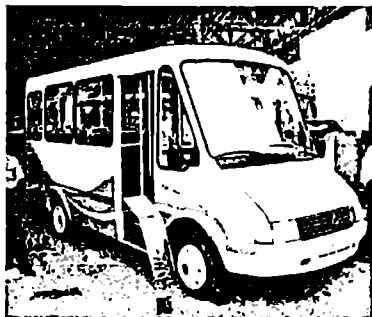
4. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციასთან გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე საავტორო და მომიჯნავე უფლებების ობიექტით მოსარგებლის მიერ ამ ობიექტის გამოყენებასთან დაკავშირებულ შესაძლო ქონებრივ პრეტენზიაზე, უფლების მფლობელთა მხრიდან პასუხისმგებელია აღნიშნული ორგანიზაცია, რომელმაც გასცა გამოყენების ნებართვა მოსარგებლებზე.

5. თუ საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაუდგენელი მფლობელების ნაწარმოებების ან დაცვის სხვა ობიექტების გამოყენებიდან გასულია 3 წელი და ისინი არ გამოითხოვენ კუთვნილ საავტორო ჰონორარს ამ კანონის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ქონებრივი უფლებების

კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას უფლება აქვს გადაანაწილოს დაგროვილი თანხა სხვა ავტორებზე პროპორციულად, ან გადაიტანოს ეს თანხა საავტორო და მომეჯნავე უფლებების მფლობელთა შექმნილ ფონდებში.

ფინელებს რუსებიც აკყვნიან (მუხლები: 18; 24)

ჰელსინკის (იხ. გვ. 172 – ფინელი ტაქსის მძღოლების გადასახადი) და ტალინის მსგავსად, რუსეთის კოლექტიურ საფუძველზე მმართველმა ორგანიზაციამ („რაო“) სარჩელი შეიტანა სასამართლოში სამარშრუტო ტაქსის მძღოლების წინააღმდეგ. „რაოს“ გამარჯვების შემთხვევაში მძღოლები იძულებული გახდებიან საღონში ჩართული მისიკისათვის ფული იხადონ.

რესტორანი და მუსიკა (მუხლები: 18; 21; 51)

საქართველოს ავტორთა დაცვის საზოგადოებამ 2007 წლის ზაფხულში ქობულეთისა და ბათუმის ყველა კაფე-ბარსა და რესტორნისაგან მოითხოვა შესრულებული მუსიკისათვის შესაბამისი თანხის გადახდა საავტორო და მომეჯნავე უფლებების მფლობელებისათვის. მას-მედიამ საზოგადოება მძარცველად და ახალი გადასახადის თვითმარქვია დაწვესებლად მონათლა.

მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის რესტორნები და კაფე-ბარები წესისამებრ იხდიან ასეთ გადასახადს. გადასახადის გადამხდელები არიან, აგრეთვე, სასტუმროები, კინოთეატრები, მაღაზიები, რომლებსაც მომხმარებლისათვის სასიამოვნო მუსიკა აქვთ ჩართული.

დიდი ბრიტანეთის ანალოგი-

ურმა ორგანიზაციამ 2005 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში საავტომობილო მომსახურების ცენტრ „Kwik-Fit-ის“ წინააღმდეგ, რომლის თანამშრომლები თავიანთი პერსონალური რადიოთი უსმენდნენ მუსიკას ისე, რომ იგი ესმოდათ როგორც მათ კოლეგებს, ასევე – კლიენტებს.

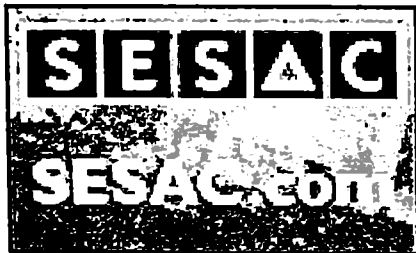
პახმუტოვასა და დობრონრაჰოვის თანხას არ უხდიან (მუხლები: 64; 66)

ცნობილი რუსი კომპოზიტორის – ალექსანდრა პახმუტოვასა და პოეტ ნოკოლაი დობრონრაჰოვის სახელით რუსეთის ავტორთა საზოგადოება („РАО-მ“) სარჩელი შეიტანა სანკტ-პეტერბურგის რაიონულ სასამართლოში ტელეკომპანია „პეტერბურგის“ წინააღმდეგ. ტელეკომპანია ორი წლის მანძილზე ჰონორარს არ უხდიდა ავტორებს ისეთი ცნობილი სიმღერების, როგორებიცაა: „Надежда“, „Нежность“, „Беловежская пушча“ და სხვ. სიმღერების ტელეეთერში ჩვენების გამო. ორივე ავტორი აცხადებდა, რომ არავისთვის, მათ შორის, არც პეტერბურგის ტელეარხისათვის არ გადაუციათ საავტორო უფლებები.

საჯარო შესრულება? (მუხლები: 4; 18)

აშშ-ში მხოლოდ სამ, კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას („ASCAP-ს“, „BMI-ს“, „SESAC-ს“) აქვს საჯარო შესრულებაზე ლიცენზირების უფლება.

ორგანიზაცია „ASCAP-მა“ ნიუ-იორკის ფედერალურ სასამართლოს მიმართა მოთხოვნით – ინტერნეტიდან მუსიკის გადმოქაჩვა ჩათვლილიყო საჯარო შესრულებად. „Yahoo“, „AOL“, „Real Networks“ და სხვები კატეგორიულად ეწინააღ-

მდგებოდნენ ამ მსჯელობას და აცხადებდნენ, რომ ფაილის გადმოქანვა ვერავითარ შემთხვევაში ჩაითვლება საჯარო შესრულებად. გარდა ამისა, ინტერნეტ სერვისებიდან სიმღერის ყოველი გადაქანვისათვის ისინი 9 ცენტს უსდებიან კოლექტიურ საფუძველზე მმართველ ორგანიზაციას.

მუხლი 66. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის მოვალეობები

1. იმ ორგანიზაციის საქმიანობა, რომელიც კოლექტიურ საფუძველზე მართავს ქონებრივ უფლებებს, უნდა განხორციელდეს საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა იმ მფლობელების ინტერესების შესაბამისად, რომლებსაც ეს ორგანიზაცია წარმოადგენს. ამ მიზნით ორგანიზაცია ვალდებულია:

ა) შეგროვებული პონორარი გამოიყენოს მხოლოდ საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელებისათვის გასანაწილებლად და გადასახდელად. ამასთან, ორგანიზაციას უფლება აქვს პონორარიდან გამოქვითოს მის შეგროვებაზე, განაწილებასა და გადახდაზე დახარჯული თანხები და მის მიერ ამ უფლებების მფლობელთა გადაწყვეტილებით შექმნილ საციალო ფონდებში გადარიცხული თანხები;

ბ) გაანაწილოს და გადაიხდოს პონორარი ამ მუხლის „ა“ ქვეპუნქტში აღნიშნული თანხების გამოქვითვის შემდეგ, ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლებების ობიექტის ფაქტობრივი გამოყენების პროპორციულად;

გ) პონორარის გადახდის დროს წარუდგინოს საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელებს ანგარიშები, რომლებიც უნდა შეიცავდეს ცნობებს მათი უფლებების გამოყენების შესახებ.

2. საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელებს, რომლებსაც პონორარის შეგროვებასთან დაკავშირებული უფლებები არ გადაუციათ ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციისათვის, უფლება აქვთ: (03.06.2005 № 1585)

ა) მოსთხოვონ ორგანიზაციას პონორარის გადახდა განხორციელებული განაწილების შესაბამისად;

ბ) მოსთხოვონ ორგანიზაციას მათი ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის გამოიციხვა იმ ლიცენზიებიდან, რომლებსაც ეს ორგანიზაცია გასცემს მოსარგებლებზე 3 წლის ვადით მათი ნაწარმოების ან მომიჯნავე უფლების ობიექტის მოსარგებლის მიერ გამოყენების დღიდან.

აგუტინი, პრესნიაკოვი და სხვები

რუსეთის ავტორთა საზოგადოებამ („РАО“) 1999 წელს სარჩელი შეიტანა სასამართლოში მუსიკალური რადიოარხის – „პოდმოსკოვის“ („ПОДМОСКОВЬЕ“) წინააღმდეგ. ეს არხი ხუთი წლის განმავლობაში ეთერში იყენებდა ლ. აგუტინის, ე. პრესნიაკოვ-უფრო-

სის, გ. მოვსესიანის და სხვა 24 მუსიკოსის ნაწარმოებებს. საზოგადოების მიერ მრავალჯერადმა გაფრთხილებამ შედეგი არ გამოიღო. სასამართლომ დაახლოებით 10000 აშშ დოლარის გადახდა დააკისრა რადიოარხს და აუკრძალა იმ ნაწარმოებების გამოყენება, რომელზეც არ ჰქონდა აღებული ლიცენზია „РАО-გან“.

ილია რეზნიკი და ავტორთა საზოგადოება (მუხლები: 35-40; 48)

პოპულარული რუსული სიმღერების ავტორმა, პოეტმა ილია რეზნიკმა 1996 წელს რუსეთის საავტორო საზოგადოებასთან გაწყვიტა ხელშეკრულება თავისი ნაწარმოებების ჩაწერასა და კვლავწარმოებაზე უფლებების გადაცემისა და გამოყენების შესახებ, რითაც საზოგადოებამ დაკარგა ამ ქმედებებზე ლიცენზიის გაცემის უფლება, მაგრამ დარჩა საზოგადოების წევრად, თავის ნაწარმოებებზე საავტორო პონორარისა და საჯარო შესრულების საკითხებში.

ამ დროს ფირმა „ჯენერალ რეკორდსი“, რომელსაც საზოგადოებიდან ლიცენზია ჰქონდა მიღებული რეზნიკის 41 ლექსზე (რაც შემდგომ არ დადასტურდა), ამზადებდა ალა პუგაჩოვას სიმღერების ანთოლოგიას, სადაც შევიდოდა რეზნიკის 26 ტექსტი („Маястро“, „Странные часы“ და სხვა).

ი. რეზნიკმა სარჩელი შეიტანა სასამართლოში თავისი უფლებების დარღვევის გამო და მოითხოვა „ჯენერალ რეკორდსისაგან“ შრომითი ანაზღაურების

10000 მინიმალური ოდენობის კომპენსაცია. სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა პოეტის სარჩელი და „ჯენერალ რეკორდს“ დააკისრა შრომითი ანაზღაურების 7000 მინიმალური ოდენობის კომპენსაცია.

მარჯანიშვილის თეატრი ჰონორარს იხდის

საქართველოს ავტორთა და შემსრულებელთა საზოგადოებამ სასამართლოს საშუალებით მოითხოვა საავტორო ჰონორარის ანაზღაურება კოტე მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო თეატრისაგან იმ ავტორებისათვის, რომლებიც გაერთიანებული არიან ამ საზოგადოებაში.

2003 წელს მიღებული გადაწყვეტილებით სასამართლომ კოტე მარჯანიშვილის

სახელობის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრს დააკისრა თანხის ანაზღაურება საზოგადოების სასარგებლოდ.

ფილიპ კირკოროვმა „აზია“ აზარალა

1995 წელს კოოპერატივმა „აზიამ“ იჯარით აიღო ესტრადის თეატრის დარბაზი, სადაც მოაწყო პოპულარული მომღერლის – ფილიპ კირკოროვის ცხრა კონცერტი.

ამ კონცერტებთან დაკავშირებით ყველა ხარჯს „აზია“ კისრულობდა. შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით ერთი მილიარდი რუბლი. კირკოროვმა შეასრულა სხვადასხვა ავტორის, მათ შორის. ივორ კრუტიოს, არკადი უკუპნიკის, მიხეილ ტანიჩისა და ლარისა რუბალსკიას ნაწარმოებები. ეს ავტორები რუსეთის ავტორთა საზოგადოების წევრები არიან.

რუსეთის კანონმდებლობის შესაბამისად, „აზიას“ ლიცენზია უნდა აეღო საზოგადოებისაგან და მისთვის გადაერიცხა შეთანხმებით დადგენილი თანხა. რადგანაც მსგავსი ქმედება არ განხორციელებულა, საზოგადოებამ სარჩელი შეიტანა სასამართლოში. სასამართლომ „აზიას“ კომპენსაციის გადახდა დააკისრა.

მხატვარმა ოლეგ პარხაევმა (რუსეთის ავტორთა საზოგადოების წარმომადგენელი) მოსკოვის სასამართლოში უჩივლა ფირმა „ნიკიტა პროდაქტს ლტდ-ს“, მის მიერ წარმოებული არყის – „ნიკიტას“ („NI-

KITA“) ეტიკეტის გამო. ეტიკეტზე გამოსახული იყო პარხაევის მიერ 1988 წელს გამოცემული ღია ბარათების – 1812 წლის რუსული არმიის ორი ჰუსარის გაერთიანებით მიღებული გამოსახულება.

იმის გამო, რომ ფირმას ლიცენზია არ ჰქონდა აღებული საზოგადოებისაგან, არც ავტორისთვის ჰქონდა აუნაზღაურებული არაფერი, არც მისი სახელი იყო მითითებული ეტიკეტზე, სასამართლომ ფირმას მხატვრის სასარგებლოდ დააკისრა შრომითი სარგოს მინიმალური ოდენობის 500 ჯერადი ანაზღაურება.

თავი XI. გარდამავალი დებულებები

მუხლი 67. ამ კანონის ნორმათა გავრცელება ადრე ნარმოშობილ პათიენტოვებზე

1. ეს კანონი ვრცელდება იმ საავტორო და მომხმარებელ უფლებათა ობიექტების შექმნასა და გამოყენებასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებზე, რომლებიც წარმოიშვა ამ კანონის ამოქმედების შემდეგ.

2. იმ ნაწარმებზე, რომელზედაც ამ კანონის ამოქმედებამდე არ არის გასული საავტორო უფლების დაცვის 70-წლიანი ვადა, ვრცელდება ამ კანონის 31-32-ე მუხლებით გათვალისწინებული საავტორო უფლების მოქმედების ვადები.

3. იმ შესრულებაზე, რომელზედაც ამ კანონის ამოქმედებამდე არ არის გასული 50 წელი მისი პირველი შესრულებიდან, ვრცელდება ამ კანონის 57-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შემსრულებლის უფლების მოქმედების ვადა.

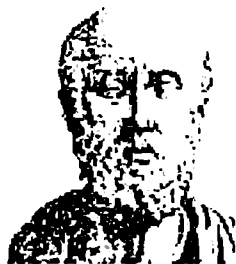
4. იმ ფონოგრამასა და ვიდეოგრამაზე, რომელთა შექმნიდან, გამოცემიდან ან საჯარო გაცნობიდან ან კანონის ამოქმედებამდე არ არის გასული 70 წელი, თუ აღნიშნულ ვადაში ისინი არ ყოფილა საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი

გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით, ერცელდება ამ კანონის 57-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მომიჯნავე უფლების მოქმედების ვადა. (03.06.2005 № 1585)

5. მაუწყებლობის ორგანიზაციის გადაცემებზე, რომელთა შექმნიდან, პირველი გამოცემიდან ან საჯარო გაცნობიდან ამ კანონის ამოქმედებამდე არ არის გასული 70 წელი, თუ აღნიშნულ ვადაში ისინი არ ყოფილა საზოგადოებასათვის ხელმისაწვდომი გამოცემის ან საჯარო გაცნობის გზით, ერცელდება ამ კანონის 57-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული მომიჯნავე უფლების მოქმედების ვადა. (03.06.2005 № 1585)

სირცხვილი ჰიპოკრატეს (მუხლები: 10; 31-34)

მანჩესტერის უნივერსიტეტის ეგვიპტოლოგებმა 2007 წელს მოახერხეს დღემდე გაუშიფრავი რამდენიმე პაპირუსის წაკითხვა. მათზე აღმოჩნდა „სამედიცინო სახელმძღვანელო“, რომლითაც ეგვიპტელი ექიმები ჭრილობებს თაფლითა და სხვადასხვა მეტალით ამუშავებდნენ. გაშიფრულია სხვა რეცეპტებიც, რომლებიც მოლიანად ემთხვევა ჰიპოკრატეს რეცეპტებს. გამოდის, რომ ჰიპოკრატემ მის დაბადებამდე 1500 წლით ადრე შექმნილი რეცეპტები ხელში ჩაიგდო და თავისად გაასალა.

მუხლი 67' ამ კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით განსაზღვრული ღონისძიებები ამოღებულია. (03.06.2005 № 1585)

თავი XII. დასკვნითი დებულებები

მუხლი 68. ძალადაკარგული კანონმდებარე ნორმატიული აქტები

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს ყველა კანონ-

ქვემდებარე ნორმატიული აქტი, რომელიც ეწინააღმდეგება ამ კანონს.

მუხლი 69. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

მცირე კომენტარი: „საქართველოს საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი ამოქმედდა და ძალაშია 1999 წლის 8 ივლისიდან.

მაგალითების მუსეოგრაფიი სავიგებელი

მუხლი	გვერდი
4	14-17; 24; 44; 46; 76; 107; 257; 348
5	15-16; 19-65; 72-73; 75; 83; 100-101; 123-125; 136; 147; 149; 157; 171; 183; 197; 220; 242; 251; 274; 292; 298-299
6	14-16; 24; 58; 67-84; 92; 100; 107; 139; 145; 151; 162; 271; 315; 330
7	47; 84; 188; 227; 326
8	85-93; 124
9	75; 94-98; 212; 218; 290; 308; 325; 328
91	99-101; 218; 297
10	64; 96; 102-110; 140; 149; 159; 168; 205; 296; 353
11	63; 70; 85; 94; 111-119; 122; 153; 164; 205; 216; 307; 336; 339
12	119-122; 210; 293; 307; 310; 331
13	14; 40-41; 109; 113; 115; 118; 122-136; 155; 157; 200; 213; 217; 220; 226; 244; 264; 290; 296; 300; 309-311; 315; 326; 331; 352
14	109; 137-140
15	63; 96; 112; 142-150; 177; 209; 267-268; 323; 342
16	75; 92; 132; 149-151; 153; 165; 191
17	14-16; 28; 41-42; 65; 70; 72-73; 75; 77; 85; 90; 92; 96; 102-104; 107-108; 112; 118-120; 122-123; 128; 130; 132; 134; 136; 138; 143; 145-146; 149-168; 171; 172; 175; 179; 181-183; 191-192; 194; 209-211; 216-217; 220; 223-224; 226; 228; 234; 243; 245; 247; 260; 263-264; 267-268; 290; 294; 307; 310-311; 313; 315; 323-327; 332; 336; 339; 345; 352
18	15-16; 28; 41; 52; 70; 73; 75; 85; 90; 96; 114; 117-120; 123; 128-129; 132-134; 136; 138-139; 142-146; 155; 158-162; 165-166; 170-183; 191-192; 194; 200; 212; 217; 222-223; 227-228; 233-234; 238; 242-243; 246; 252; 254; 263; 267; 271; 290; 292; 294; 302; 307; 322-323; 332; 339; 345; 347-348; 352
19	162; 185-187; 202; 246; 279
20	92; 171; 188
21	191-193; 291; 347
22	191; 194;
23	191; 194; 197-199; 274

24	191-192; 347
25	191; 200; 294
26	191
27	191
28	121; 162; 191; 202; 279
29	162; 191; 202; 279
30	191; 202-204; 279
31	15-16; 28; 90; 134; 145; 150; 179; 205-208; 210; 219; 228; 283; 307; 353
32	15-16; 28; 82; 87; 90-91; 103; 106; 109; 129; 134; 136; 145; 157; 166; 179; 205-214; 219; 227-228; 283; 296; 307; 315; 353
33	61; 90-91; 115; 136; 179; 205-207; 210-211; 213-219; 228; 260; 289-290; 302; 353
34	90-91; 133; 179; 200; 205; 207; 210-211; 213; 219-220; 228; 353
35	52; 96; 113-114; 117; 126; 129-130; 136; 142; 150; 174; 183; 198; 209; 222-233; 235; 237; 246; 252; 283; 290; 339; 350
36	52; 84; 114; 126; 129-130; 136; 142; 150; 174; 182; 223; 229-235; 246; 350
37	52; 84; 114; 126; 129-130; 133; 142; 150; 174; 176; 182; 223; 229-232; 234-239; 246-247; 249; 252; 350
38	52; 84; 114; 122; 126; 129-130; 142; 150; 174; 182; 223; 229-232; 234-239; 246; 310; 350
39	52; 114; 126; 129-130; 142; 182; 223; 229-232; 234; 236; 239; 246; 310; 350
40	77; 114; 118; 139; 142; 144; 146; 171; 177; 211; 230; 234-236; 238-247; 249; 251-252; 254; 292; 310; 350
42	81; 114; 118; 144; 146; 150; 171; 177; 230; 237; 239; 241-242; 244-249; 251-252; 254; 310
43	81; 114; 118; 144; 146; 150; 171; 177; 230; 239; 241-242; 244-246; 251-254; 259
44	81; 114; 118; 144; 146; 171; 177; 211; 230; 239; 241-242; 244-247; 252; 254
45	246; 257
46	256-257
47	15; 64; 117; 125; 146; 150; 178; 247; 257; 259-264; 283; 310

48	256; 266-267; 276; 283; 350
49	267-268
50	270-272; 323
51	197; 271; 274-275; 291; 347
52	256; 271; 276-277
53	336
54	279
55	121; 279
56	121; 279
57	134; 150; 228; 261; 283
58	63; 73; 77; 81; 84; 90; 92; 101; 105-106; 119; 124; 130; 134; 140; 143; 145-146; 158; 161; 170; 180-181; 186-187; 191-192; 197-198; 202; 206; 226; 243; 253; 256; 260-261; 263; 266; 270-271; 274; 276; 289-321; 322; 324-330; 332-334; 336-337
59	73; 77; 81; 84; 93; 96; 130; 134; 140; 145; 161; 170; 180-181; 191-192; 202; 206; 216; 226; 233; 243; 247; 256; 260-261; 263; 266; 270-271; 276; 289-290; 292; 294-295; 301-304; 311; 315; 317-319; 322-334; 336-337
60	73; 81; 84; 130; 134; 145; 161; 170; 180-181; 192; 202; 206; 216; 226; 243; 247; 256; 261; 263; 266; 270-271; 276-277; 289-290; 292; 294-295; 301-304; 311; 315; 317-319; 322; 324; 327-334; 336-339
61	81; 130; 161; 180-181; 206; 216; 226; 247; 256; 266; 271; 289-290; 295; 304; 311; 318-319; 336-339
62	161; 180-181; 256; 266; 271; 304; 311; 318-319; 339-340
63	91; 134; 144; 172; 192; 194; 256; 333; 342
64	91; 103; 134; 144; 172; 192; 194; 256; 277; 333; 342; 345; 348
65	91; 103; 134; 144; 172; 192; 194; 256; 277; 333; 345; 347-348
66	91; 103; 134; 144; 172; 194; 256; 277; 345; 348; 350-352
67	353

სარჩმვი

თავი I. ზოგადი ღმარღმარანი.....	5
მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო.....	5
მუხლი 2. საერთაშორისო ზღმუკრულები	6
მუხლი 3. კანონის მოქმედების სფერო.....	7
მუხლი 4. კანონში გამოყნებულ ტერმინთა განმარტება.....	9
პინოქიო და ბურატინო (მუხლი 13).....	14
აეტორის ყველაფრის უფლება აქვს (მუხლები: 13; 17).....	14
კომპიუტერის სამეცნიერო მოხსენება (მუხლი 6).....	14
რობოტის კონცერტი (მუხლი 47).....	15
მზატკარი შიმპანზე (მუხლები: 5; 6; 17; 18; 31; 32).....	15
ხატვის ნიჭი სხვა ცხოველებსაც გააჩნია (მუხლები: 5; 6; 17; 18; 31; 32).....	16
კანიბალის კალენდარი.....	17
თავი II. საპატრი(უ) უფლებმები.....	18
მუხლი 5. საავტორო უფლების ობიექტები.....	18
თიულ ვერნი და საქართველო.....	19
ფსიქიკაზე ზემოქმედება.....	20
XXI საუკუნის ქართული „კლასიკა“.....	20
მზატკრის თეთრი ლაქები.....	21
ტკბილი ნახატი.....	21
უხილავე ძვირფასი ნახატი.....	22
საშიში ნახატები.....	22
უცნაური მზატკრები (მუხლები: 4; 6).....	24
ხატვა წყალში.....	26
ფერნანდო ბოტერო.....	27
საბეჭდი მანქანა ხატავს.....	27
ხელოვნება და პიპნოზი (მუხლები: 17-18; 31-32).....	28
გამოფენა უსინათლოთათვის.....	28
სამგანზომილებიანი ფილმი.....	29
„კონკია“ წარმოდგენებს ამხინჯებს.....	29
ვინი პუკი საზიფათოა.....	30
სიმასონები და შმობლები.....	30
მუსიკით მკურნალობა.....	31
მუსიკა შესაშინებლად და გასასუქებლად.....	33
ფილმებით მკურნალობა.....	34

პეტერბურგული საიდუმლოებები.....	34
ოქროს გაზეთი.....	35
კულინარული წიგნები.....	36
წიგნი ტუალეტის ქაღალდზე.....	36
არატრადიციული წიგნები.....	37
დაწყველილი წიგნი.....	39
„ღია კოდის“ კინემატოგრაფია (მუხლი 13).....	40
ახალი ჟანრის ნაწარმოები.....	40
შინამანაკენა (მუხლები: 13; 18).....	41
მობილური ორკესტრის ლიტველი ღირიჭორი (მუხლები: 13; 17; 18).....	41
„რინგტონი“ შეტაკების საბაბი.....	42
გენეტიკური კოდი და მუსიკა (მუხლი 17).....	42
სანტანას მუსიკა სექსისთვის; უილიამსის მახსოვრობისთვის.....	43
მელ გიბსონი – ანტისემიტი.....	44
სტალონეს „როკისთვის“ უჩივიან (მუხლი 4).....	44
სალმან რუმდის ბედი.....	45
ქურდის წიგნი (მუხლი 4).....	46
თაობათა ბრძოლა ქართულ ესტრადაზე.....	46
ესპანეთში სახელმძღვანელოს ავტორი გაასამართლეს (მუხლი 7).....	47
„ისლამური სექსი“ აიკრძალა.....	47
აკრძალული „ალისა საოცრებათა ქვეყანაში“.....	48
პამელა ანდერსონს უჩივიან.....	48
ჰარი პოტერი და მსოფლიო.....	48
ფილმების აკრძალვა და შეკვეცა.....	49
ევკლიპტეში „მატრიცა“ აიკრძალა.....	50
ლიბანში „და ვინჩის კოდი“ აკრძალეს.....	51
ზოგჯერ მუსიკაც იკრძალება.....	51
სტივენ სპილბერგმა საეცტორო უფლება მიითვისა (მუხლები: 18; 35-39).....	52
იტალიელთა დამამცირებელი მულტფილში.....	52
ლონდონში მეძავი თემიდას ძეგლი დაიდგა.....	53
მეძავის ძეგლი სხაგანაც იდგმება.....	54
თანამედროვე და უცნაური ძეგლები.....	54
მკურნალი და ოცნების ამსრულებელი ძეგლები.....	56
„საშინელებათა ფილმები“ არც ისე საშინელია.....	57
შამპანურის გახსნის ფორმულა (მუხლი 6).....	58
იდეალური სენდვიჩის ფორმულა (მუხლი 6).....	58
სხვა ფორმულები.....	59
„Jingle Bells“ ავსტრიაში აგრესიული მელოდია.....	59
რელიგიური თამაშები.....	60

ორმაგი დანიშნულების თამაში.....	60
კომპიუტერული ვირუსის პირველი ავტორები.....	61
რა ტექნოლოგიაზე იწვიის საავტორო უფლება ფარენპეიტით? (მუხლი 33).....	61
ჯანა დ'არკი მოიპარეს? (მუხლები: 11; 58).....	63
არომატიზებული ფილმი (მუხლი 15).....	63
ფეხით მოსიარულე მოთხრობა.....	63
რომანი ბოძებზე (მუხლი 10).....	64
საუნდ-პოეზია და პაერი (მუხლი 47).....	64
პატარა პრინცი (მუხლი 17).....	65
გასაბერი წიგნი.....	65
მუხლი 6. მეცნიერების, ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებები.....	65
ზოგი რამ პირველი და საინტერესო.....	67
სუნამოს არომატი – საავტორო უფლებათა ობიექტი.....	69
არქიტექტორის საავტორო უფლებები.....	69
მიშენებები სახლებზე (მუხლები: 11; 17; 18).....	70
მბრუნავი სახლები.....	70
სახლი გეში.....	70
ნოეს თანამედროვე კიდობნები.....	71
ქალაქი მიწიდან შორს.....	71
ქალაქი ლაზიკა.....	72
მარტოობის შპალერი (მუხლი 17).....	72
სიცილის ფორმულა (მუხლი 5).....	72
პარეარდის გაშიშვლებული სტუდენტები (მუხლი 5).....	73
ნაციონალური მოძრაობა ფოტოგრაფის უფლებათა დამრღვევი (მუხლები: 17-18; 58-60).....	73
საავტორო უფლებათა დამრღვევი პრეზიდენტი.....	74
საავტორო უფლება ეკლესიის ფოტოებზე (მუხლები: 5; 9; 16).....	75
მხედველობადაქვეითების ფოტოები.....	75
არხიპოვმა ქალებით ფული იშოვა (მუხლები: 17-18).....	75
„ფოტოხელოვანი“ კატა (მუხლი 4).....	76
მკვლელი „ბენტლის“ ფოტო.....	76
„Google Street View“ საავტორო უფლებათა დამრღვევი (მუხლები: 17; 40; 58-59).....	77
ნაწარმოების ავტორის სქესის განსაზღვრა.....	78
თანამედროვე კომპიუტერული პროგრამები.....	78
ნაწარმოების ნამდვილობის დამდგენი პროგრამა.....	79
მწერალი კომპიუტერი.....	80
ცოცხალი ქანდაკებები.....	81
ყირგიზეთის ფოტოგრაფები (მუხლები: 42-44; 58-61).....	81

ცეკვის ნოტები (მუხლი 32).....	82
პელმუტ ნიუტონის ქალები.....	82
სტრიპტიზი ხელოვნება.....	82
ენგრის ვიოლინო.....	83
მუსიკალური რუკა (მუხლი 5).....	83
მუხლი 7. საავტორო უფლებების დამოუკიდებლობა საკუთრების უფლებისაგან 84	
„Microsoft“ „Авсрс-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 6; 36-38; 58-60).....	84
მუხლი 8. ნაწარმოებები, რომლებზედაც არ ვრცელდება საავტორო უფლება —85	
საავტორო უფლება სამოქალაქო კოდექსზე და მის კომენტარზე (მუხლები: 11; 17; 18).....	85
ეროვნული ჰიმნების თავისებურებანი.....	86
მსოფლიოს უძველესი ჰიმნი (მუხლი 32).....	87
რა უფლებები აქვს სააკაშვილს და ბობოხიძეს?.....	87
ქართული ჰერალდიკა.....	88
ქართული სასამართლოს ახალი ინიციატივა.....	89
ისრაელის არაოფიციალური ჰიმნი მოპარულია (მუხლები: 17-18; 31-34; 58).....	90
ოლიმპიადა 2008-ის ჰიმნი.....	90
ფეხბურთი-2006 (მუხლები: 32-34; 63-66).....	91
ჰიმნის ავტორთა სახელის არდავიწყება.....	91
ფულის კუპიურის მიმოქცევიდან ამოღება (მუხლი 20).....	92
საავტორო უფლება სატელევიზიო პროგრამაზე (მუხლები: 6; 16).....	92
„Copy-Paste-ც“ ისჯება (მუხლები: 17; 58-59).....	93
ინფორმაციის მითვისება.....	93
მუხლი 9. საავტორო უფლების წარმოშობა	94
ყვავილების ქვეყანა (მუხლი 11).....	94
რისთვის უნდა დაისაჯოს ემინები?.....	95
სისკაძე და პირველი არზი (მუხლები: 15; 17; 18; 59).....	96
„ჩებურაშკას“ „დედაც“ ჰყოლია (მუხლები: 10; 17-18; 35).....	96
ფრანგების ახალი კანონი.....	98
მუხლი 9¹ ნაწარმოების დეპონირება	98
ონლაინ დეპონირება.....	99
„კარიბის ზღვის მეკობრეები“ მეკობრულია (მუხლი 5).....	100
„Windows Vista“ რუსეთში დარეგისტრირდა (მუხლი 6).....	100
ალი და ნინო (მუხლები: 5; 58).....	101
მუხლი 10. ავტორობის პრეზუმფცია	101
მიკი მაუსი რუსი ყოფილა.....	102
ქართული ლექსი კოსმოსში (მუხლი 17).....	102

ცნობილი ლექსების და სიმღერების უცნობი ავტორები (მუხლები: 17; 32; 64-66)	103
უარი ფსევდონიმზე (მუხლი 17)	104
ვინ დაწერა „დათა თუთაშხია“? (მუხლი 17)	104
კონან ღოილის შაგბნელი საქმეები (მუხლი 58)	105
მოლიერის ავტორობის ნამდვილობა (მუხლი 58)	105
გამომცემლის და ავტორის უფლებები (მუხლი 58)	106
ცნობილები და უცნობები (მუხლი: 32)	106
ძილში ხატვა (მუხლები: 4; 6)	107
უცნობი შექსპირი (მუხლი 17)	107
დიუმა პუშკინი ყოფილა (მუხლი 17)	108
ვისია „წყნარი ღონი“?	108
1001 ღამე 282 ყოფილა (მუხლი 13)	109
ანონიმური წიგნი ობამაზე (მუხლები: 14; 32)	109
„ალ-ქაიდას“ ტერორისტი – მწერალი	110
რაფაელის უცნობი ნამუშევარი	110
მიქელანჯელოს ახალი ნამუშევარი	110
მუხლი 11. თანაავტორობა.	111
ვინ დაწერა „თავადი იგორი“?	111
ნიკოლოზ პრევეალსკი	112
დებიუტანტი ნიკოლას კეიჯი და სასამართლო (მუხლები: 15; 17)	112
ფეოლა და ვიკრუტასები (მუხლები: 13; 35)	113
ცოლი ვრუბელის თანაავტორი (მუხლები: 18; 35-40; 42-44)	114
ალბერტ აინშტაინის სატრფო და თანაავტორი	114
მხედველობადაკარგული აკადემიკოსი	115
არის თუ არა შჩედრინი თანაავტორი? (მუხლები: 13; 33)	115
ცნობილთა ცოლების დამსახურება (მუხლები: 13; 33)	115
ვინ იქნება პუშკინის თანაავტორი?	116
დაუსრულებელი ქმნილებები	116
ბობ მარლის თანაავტორი (მუხლები: 18; 35; 47)	117
ნიკოლას ბურბაკი	118
მოსკოვი-ლენინგრადის გზამკვლევი (მუხლები: 13; 17-18; 40; 42-44)	118
უდიდესი ლექსიკონი (მუხლი 12)	119
„ვაგონი მიქრის“ თავის ავტორთან (მუხლები: 17-18; 58)	119
მუხლი 12. შედგენილი ნაწარმოების ავტორის (შეძგენლის) უფლებები.	119
ცუღლუტი გამომცემელი (მუხლები: 17-18)	120
ფეშენ ტერმინების ლექსიკონი	120
ჰიპ-ჰოპის ლექსიკონი (მუხლები: 28; 55-56)	121

ვარდისფერი პანტერას იუბილე.....	121
ახალი კომპოზიციის შექმნის იოლი გზა (მუხლები: 11; 13; 17).....	122
გარდაცვლილთა კერძები (მუხლი 38).....	122
მუხლი 13. გადამუშავებული ნაწარმოების ავტორის უფლებები.....	123
ჰიმნი ჯორჯ ბუშის საწინააღმდეგოდ (მუხლები: 5, 17-18).....	123
„ნარინჯისფერი რევოლუციის“ ჰიმნს „ევროვიზიაზე“ არ უშვებდნენ (მუხლები: 5; 8).....	124
ჩემი მწვანე ოცნება (მუხლი 58).....	124
სიმღერის მთარგმნელი (მუხლი 47).....	125
პორნოგრაფია ბრძებისათვის (მუხლი 5).....	125
ალაპის სიტყვები პოპ-მუსიკად.....	125
„ჰარი პოტერის“ თარგმანზე ინსტრუქცია და ნებართვა (მუხლები: 35-39).....	126
ვახტანგ VI-ის კანონთა კრებულის თარგმანი.....	127
ბინდი კომიქსად.....	127
ვისია საავტორო უფლებები?.....	127
ახმეტელის თეატრის პრემიერა (მუხლები: 17-18; 35).....	128
ზაბოლოცკის თარგმანები.....	128
პასტერნაკისა და ლოზინსკის მიმოწერიდან.....	128
საიათნოვას ლექსები (მუხლები: 18; 32).....	129
მართლმადიდებელი ჰარი პოტერი (მუხლები: 35-39).....	129
მამაკაცი და ქალები (მუხლები 17; 58-61).....	130
მუსლიმანი მუშკეტერი (მუხლები: 35-39).....	130
ახალი „ქეთო და კოტე“.....	131
კონკურსი ანა კალანდაძის ლექსებზე (მუხლები: 16-18).....	132
ოთხი „ბორის გოდუნოვი“.....	132
ვისია „რომეო და ჯულიეტა“?.....	133
რემბრანდტის ხელახალი დაბადება (მუხლი 34).....	133
„Catwoman“ (მუხლები: 18; 37).....	133
„სისატურა“ და მიმი (მუხლები: 17-18; 58-60).....	134
ბახს თავისი დაკრძალვისთვის რეკვიემი თვითონ დაუწერია (მუხლები: 31-32; 57).....	134
სოლჟენიცინის „ივან დენისოვიჩი“ (მუხლები: 17-18; 63-66).....	134
„რემიქსების“ მეფე თბილისში.....	135
„KAENA“.....	135
ახალი ჰეკლბერი ფინი (მუხლი 32).....	136
იოკო ონო სექსუალურ უმცირესობას უმღერის ..... (მუხლები: 5; 17-18; 33; 35-36).....	136
მუხლი 14. გამოცემის განსაკუთრებული უფლებები.....	136

რუსულმა კომპანიამ ებრაულს უჩვილა.....	137
ალექსანდრე მიტი და გამოცემელი (მუხლები: 17; 18)	138
საავტორო უფლების დარღვევით ღუმაში	138
საავტორო უფლებათა დამრღვევი დეპუტატობის კანდიდატი (მუხლები: 18; 40)	139
ძალი გაზეთში (მუხლი 6)	139
ინტერვიუზე უფლება	140
სელინგერი სასამართლოში ჩიოდა (მუხლები: 10; 58-59)	140
მუხლი 15. საავტორო უფლება აუდიოვიზუალურ ნაწარმოებზე	141
ეუდი ალენის საჩივარი	142
შინდლერის მეგვიდრე ფულს ითხოვს (მუხლები: 18; 35-40)	142
„უცნობი ქალის“ დამახინჯებული სცენარი (მუხლი 17)	143
სცენარის ავტორი ჯენიფერ ლოპესის წინააღმდეგ (მუხლები: 17-18; 58)	143
უფროსილი ავტომობილს	144
„მეფე კონანის“ გადასაღებლად საჭირო თანხები არ არსებობს (მუხლები: 40; 42-44)	144
კომპოზიტორი კინოთეატრის წინააღმდეგ (მუხლები: 18; 63-66)	144
„Google“ არღვევს საავტორო უფლებებს (მუხლები: 17-18; 58-60)	145
ინტერაქტიული კინო (მუხლები: 6; 31-32; 58)	145
„ჯაგა-ჯაგა“ და „მუსი-პუსი“ (მუხლები: 17-18; 47; 58)	146
შერონ სტოუნს 100 მილიონი მოუწდა (მუხლები: 40; 42-44)	146
შეცდომები ფილმებში	147
დაწყვეტილი ფილმები (მუხლი 5)	147
მუხლი 16. საავტორო უფლება სამსახურებრივ ნაწარმოებზე	148
ვინ დაწერა კინოსცენარები? (მუხლები: 5; 10; 15; 17)	149
ბერნესის სიმღერა პარტიების რეკლამაში (მუხლები: 31; 35-38; 47; 57)	150
სერიალი „ყავა და ლუდი“ (მუხლები: 15; 17; 42; 43)	150
ფოტოგრაფის უფლებების დაცვა (მუხლი 6)	151
მუხლი 17. ნაწარმოების ავტორის პირადი არაქონებრივი უფლებები	151
ნაწარმოების ხელშეუხებლობა	153
„პარი პოტერის“ ილუსტრაციის დაუშვებლობა	153
„ფოლკსვაგენს“ ემბლემას ართმევენ (მუხლები: 11; 16)	153
შონ ქომბსი სახელს იცვლის	154
ქრისტინა აგილერა სიმღერაზე უარს ამბობს	154
„ახალგაზრდა გვარდიის“ თვითნებობა	154
სულიკო	155
გაუჩინარებული სახელი (მუხლები: 13; 18)	155
პილარი ქლინტონის უფლებები	156
ჩინელებმა შიშველი ქვით უინსლეტი გააქრეს	156

შიშველი ბარბი.....	157
ტარზანი პორნო ვარსკვლავი.....	157
„გულიერის სექსუალური მოგზაურობა“ (მუხლები: 5; 13; 32).....	157
ემინემი აშშ-ის წინააღმდეგ (მუხლები: 18; 58).....	158
„ტირიფები“ (მუხლი 10).....	159
კვატაშიძე მერკილაძის წინააღმდეგ.....	159
ბობოხიძე „ქართული ზმების“ წინააღმდეგ (მუხლი 18).....	159
ვერკა სერდიუკა საავტორო უფლებათა დამრღვევი.....	160
საავტორო უფლება ბექკემის ზურგზე (მუხლი 18).....	160
საავტორო უფლება ტაისონის სახის ტატუზე (მუხლი 18).....	161
სადამ ჰუსეინი საავტორო უფლებათა დამრღვევი (მუხლები: 58-62).....	161
ვაჟა-ფშაველას შვილამოშლილი ფოტო.....	162
მიქელანჯელოს დავითი ამორალურია.....	162
ამერიკა ებრძვის პორნოგრაფიას (მუხლები: 6; 18-19; 28-29).....	162
შეცდომა „ალუდა ქეთელაურში“?.....	163
ბოლშევიკები ბარათაშვილსაც მისწვდნენ.....	163
მაკარტნი და ონო (მუხლი 11).....	164
იოკო ონო ლენონის წინააღმდეგ.....	164
მარკ ტვენის ნაწარმოებებში ცვლილებები შედის.....	164
მხატვარი „კოკა-კოლას“ წინააღმდეგ (მუხლები: 16; 18).....	165
„აღორძინების“ ჰიმნი (მუხლი 18).....	166
ვაჟა-ფშაველას გახალხურება (მუხლი 32).....	166
ერისიონი.....	166
სიგარეტი და ხელოვნება.....	167
„აბა დამაცადე!“ მხოლოდ სრულწლოვანებისთვის.....	167
ქართველებს თავიანთი გვარები აღარ მოსწონთ (მუხლი 10).....	168
მუხლი 18. ნაწარმოების ავტორის ქონებრივი უფლებები	168
ვინი-პუკი და ყველუელი (მუხლები: 58-60).....	170
ვინი-პუკზე აშშ-შიც დავობენ (მუხლები: 5; 17).....	171
დავით აღმაშენებელი (მუხლები: 20; 40; 42-44).....	171
ფინელი ტაქსის მძღოლების გადასახადი (მუხლები: 63-66).....	172
მილიონ დოლარზე უარის მიქმელი მეცნიერი.....	172
ჰიკასოს ნაწარმოების ასლის გაკეთების უფლება (მუხლი 17).....	172
შეკვეთილ სიმღერას ელტონ ჯონი ძვირად აფასებს.....	173
პოლ მაკარტნის მიერ მიძღვნილი და ნაჩუქარი სიმღერები.....	174
„ტეტრისის“ ავტორი რუსია (მუხლები: 35-38).....	174
ჯინა ლოლობრიჯიდას საჩივარი.....	174
ჟაკ შირაკს მუსიკის გამოყენება აუკრძალეს.....	175
შალიაპინმა ყვავს კაკალი გააგდებინა (მუხლი 17).....	175

„ბეჭდების მბრძანებელი“ – გამდიდრების წყარო (მუხლი 37).....	176
„პოპიტის“ გადაღებამ დაიგვიანა (მუხლი 15).....	177
„ადამიანი-ობობას“ ავტორი მდიდრდება (მუხლები: 40; 42-44).....	177
„Halo“ ებრაელების წინააღმდეგ.....	178
დასტინ ჰოფმანი და „ტუტსი“ (მუხლი 47).....	178
ვია მაჭარაშვილი სიმღერას ჩუქნის	179
რუსუდან მორჩილაძის და შონზოს სასყიდლიანი შემოქმედება (მუხლი 18).....	179
ბეთპოვენი და ერეკლე II (მუხლები: 31-34).....	179
„Prada“ ებრძვის „Zara“-ს (მუხლები: 58-62).....	180
კანადელი კომპოზიტორები პონორარს ითხოვენ სტომატოლოგებისაგან.....	181
ბრიუს სპრინგსტინის გამარჯვება (მუხლები: 17; 58-62).....	181
ჯექსონი პონორარს ითხოვდა.....	181
„კუდი ბიჭები“ დსთ-ში მიდიან (მუხლები: 36-39).....	182
ჯორჯ მაიკლს ფული არ უნდა.....	182
„მეფე ლომს“ სიმღერისთვის უჩივიან (მუხლი 17).....	182
ავსტრალიური ცენზურა (მუხლი 5).....	183
მიხეილ ფაროვი და რუსული პორნოგრაფია (მუხლები: 17; 35).....	183
მუხლი 19. ქონებრივი უფლებები კომპიუტერულ პროგრამებზე და მონაცემთა ბაზებზე.....	184
მუსიკის დასაწერად განათლება საჭირო აღარაა.....	185
მოპარული სურათების მოსაძებნი მონაცემთა ბაზა.....	186
მოპარული საბუღალტრო პროგრამა.....	186
პლაგიატ-ინფორმი (მუხლი 58).....	186
პენსიონერის გასამართლება (მუხლი 58).....	187
მუხლი 20. სახვითი ხელოვნების ნაწარმოების ავტორის უფლებები.....	187
მატისის მემკვიდრეობა (მუხლი 7).....	188
თავი III. ქონებრივი უფლებების უფლებების უფლებები.....	189
მუხლი 21. ნაწარმოების რეპროდუქცირება ფიზიკურ პირთა მიერ პირადი სარგებლობისათვის.....	189
მარშაკები „Машина Времени“-ს წინააღმდეგ (მუხლები: 16-18; 22-30; 58-59).....	191
ირლანდიაში კინალამ ღიღინი აიკრძალა (მუხლები: 18; 24; 63-65).....	192
ოჯახი დაისჯა (მუხლები: 17-18; 58-60).....	192
კონსერვატორი ინგლისელები	193
მუხლი 22. ნაწარმოების რეპროგრაფიული გამრავლება ბიბლიოთეკების, არქივებისა და საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ.....	193
ლიტვის სკოლები იხდიან საავტორო პონორარს (მუხლები: 17-18; 23; 63-66).....	194
მუხლი 23. ნაწარმოების გამოცემა ავტორის თანხმობისა და მისთვის	
366	

პონორარის გადახდის გარეშე.....	195
პრინცესა დაიანას შიში.....	197
პაროღია (მუხლები: 5; 51; 58).....	197
დავა ჯეიმს ჯოისის ლექსების ციტატებზე (მუხლი 35).....	198
საჯარო გამოსვლის პლაგიატობა (მუხლი 58).....	198
მუხლი 24. თავისუფალი დასწრებისათვის ღია ადგილებში მუდმივად განლაგებული ნაწარმოების გამოყენება.....	199
მუხლი 25. მუსიკალური ნაწარმოების საჯარო შესრულება ცერემონიების დროს (03.06.2005 № 1585).....	199
შენ ხარ ვენახი (მუხლი 34).....	200
ტონი ბლერი და „ფეთბოი სლიმი“ (მუხლები: 13; 18).....	200
მუხლი 26. ნაწარმოების რეპროდუცირება სასამართლო წარმოებისათვის.....	201
მუხლი 27. საეთერო მაუწყებლობის ორგანიზაციის მიერ ნაწარმოების მოკლევადიანი ჩაწერა.....	201
მუხლი 28. კომპიუტერული პროგრამისა და მონაცემთა ბაზის მფლობელთა უფლებების შეზღუდვები.....	202
არ ენდო ქალს (მუხლები: 19; 29-30; 58-60).....	202
მუხლი 29. კომპიუტერული პროგრამების თავისუფალი გამოყენება (დეკომპილირება).....	203
მუხლი 30. მონაცემთა ბაზის თავისუფალი გამოყენება.....	203
ფეხსაცმლის ლანჩის არქივი.....	204
თავი IV საავტორო უფლების მოქმედების ვადა.....	204
მუხლი 31. საავტორო უფლების წარმოშობა და მისი მოქმედების ვადა.....	204
პეშინგუეის ახალი რომანი (მუხლები: 32-34).....	205
დიუმას უცნობი რომანი (მუხლები: 10-11; 32).....	205
მიკი მაუსი დისნეის ეკუთვნის (მუხლები: 32; 58-61).....	206
ასტრიდ ლინდგრენის უცნობი ნაწარმოები (მუხლები: 32-34).....	207
ბეთჰოვენის უცნობი უვერტიურა.....	207
კამიუს უცნობი რომანი.....	208
მუხლი 32. საავტორო უფლებათა მოქმედების ვადები.....	208
მიტროპოლიტის ფოტო.....	209
პიტლერის 3D ფილმი (მუხლები: 15; 17; 35).....	209
ევა ბრაუნის და პიტლერის უცნობი ფოტოები.....	210
მენანდრის უცნობი ხელნაწერები (მუხლები: 17; 33-34).....	210
ალექსანდრე ყაზბეგის პორნოლექსები (მუხლები: 12; 31; 33-34).....	210

ყველაზე ძვირი ჯოკონდა (მუხლები: 17; 33-34)	211
თუფაქის საავტორო უფლებები (მუხლები: 40; 44)	211
კონფლიქტი ვივალდის ოპერის გამო (მუხლები: 9; 18)	212
ვალენტინოს მუნჯი ფილმი	213
1908 წელს გადაღებული ქართული კინოკადრები (მუხლები: 33; 34)	213
ჯაკომო პერის „ვერიდიკე“ (მუხლი 13)	213
მუხლი 33. უვადო საავტორო უფლებები	214
ნაწარმოებთა ერთნაირი სახელწოდებები	215
მარკ ტვენის ფსევდონიმის მიმოვისებელი	215
როზენბაუმები (მუხლები: 17; 59-61)	216
გამომცემლობა ავტორს იტაცებს (მუხლი 11)	216
ალექსეი ტოლსტოის უფლებების დაცვა (მუხლები: 13; 17; 18)	217
უგრძესი სათაურის მქონე წიგნები	218
„ინდიანა ჯონსი-4“ (მუხლები: 9; 91)	218
მეორე „მონა ლიზა“ (მუხლები: 31-32; 34)	219
მუხლი 34. გადაგასული საავტორო უფლების გამოყენება	219
ასწუთიანი ბიბლია (მუხლები: 5; 35)	220
პოლიტორექტული ბიბლია (მუხლები: 13; 17)	220
აუდიო კამასუტრა (მუხლი 13)	220
თავი V საავტორო უფლების გადაცემა	221
მუხლი 35. საავტორო უფლების გადაცემის საფუძვლები	221
ნაბოკოვს შვილი იცავს (მუხლი 18)	222
ჯიმი ჰენდრიქსის მემკვიდრეები	222
„ნათლიას“ მეორე ავტორი	223
პიტერ პენის გაგრძელება (მუხლები: 17-18; 36-39)	223
სინატრას სახელს მისი ოჯახი იცავს	224
ანდერძი არ შესრულდა (მუხლი 17)	224
გრაფ მიუნჰაუზენის შთამომავალი	224
გუმბარიძე დიუმას შთამომავალი	225
დმიტრი შოსტოკოვიჩის მემუარები	225
ბორდელში მომუშავე კონკია (მუხლები: 13; 17; 58-61)	226
მერაბ მამარდაშვილის მემკვიდრეობა (მუხლები: 7; 18; 32)	227
მილიონერი მემკვიდრეები (მუხლები: 31-34; 57)	228
ციოლკოვსკის მემკვიდრე რუსეთის მთავრობის წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 18; 32)	228
ბიბლია კლაუდია შიფერის ფოტოებით	229
ჯექსონი „The Beatles-ის“ სიმღერების მფლობელი (მუხლები: 36-39)	229

მიკი მაუსი და ბილ გეითსი დამძობილდნენ (მუხლები: 36-38).....	230
„კატა ლეოპოლდის“ მემკვიდრეობა (მუხლები: 36-44).....	230
დავა ჯექსონის მემკვიდრეობაზე (მუხლები: 36; 37).....	231
იაპონელი „ჩებურაშკა“ (მუხლები: 36-39).....	231
სალვადორ დალის რომანი (მუხლები: 36-39).....	232
საბჭოთა მშვერავის მემკვიდრეობა (მუხლები: 18; 36; 59).....	233
მუხლი 36. ავტორის ქონებრივი უფლებების გადაცემა	233
„WALT DISNEY“ განგსტერთან თანამშრომლობს (მუხლები: 17; 18; 37-40).....	234
„მოხილური“ უფლებების გადაცემა.....	234
მაიკლ ჯექსონის შეუსრულებელი სიმღერები (მუხლები: 35; 37; 40).....	235
მუხლი 37. განსაკუთრებული ლიცენზია	235
გარდაცვლილი, ცნობილი პიროვნებების სურათები გეიტსის საკუთრება (მუხლები: 39-40).....	236
კატის ბიოგრაფია მილიონზე მეტი ღირს.....	236
ბიოგრაფიის მიხედვით სერიული გადაიდეს.....	236
მუხლი 38. ჩვეულებრივი ლიცენზია	237
ნამცხერის რეცეპტი საფლავის ქვაზე (მუხლები: 35; 42).....	237
ნებისმიერი მუსიკა და ფილმები უფასოდ (მუხლები: 37; 40).....	238
პო(უ)ლო კოლეოს“ თანამშრომლობა მკობრულ სერვისთან (მუხლები: 18; 40).....	238
მუხლი 39. ნაწარმოების გამოყენება განსაკუთრებული ლიცენზიის გაცემის შემდეგ	239
„50cent-ს“ უჩივლეს (მუხლები: 37; 40; 42-44).....	239
მუხლი 40. სალიცენზიო ხელშეკრულება	240
კინოსტუდია „ქართული ფილმი“ თანხებს ფლანგავდა (მუხლები: 42-44).....	241
ფილმი ჯულიან ასანუზე.....	241
ჯუზეპე ვერდის ფიასკო (მუხლები: 5; 42-44).....	242
სკრიპკა თანხის ანაზღაურებას ითხოვდა (მუხლი 18).....	242
მასიანი (მუხლები: 17-18; 58-60).....	243
შონ კონერი 17 მილიონს ითხოვდა (მუხლები: 42-44).....	244
პაროდია კუნგ-ფუზე (მუხლი 13).....	244
ამერიკელი – ფსიქიკურად დაავადებული (მუხლები: 42-44).....	244
როცა გამოშვებობას ფული არა აქვს (მუხლები: 42-44).....	245
„საპარის“ პრობლემები (მუხლები: 17; 42-44).....	245
საავტორო უფლება „ტატუს“ სიმღერებზე (მუხლები: 19; 35-39; 42-45).....	246
ვილი ტოკარევა სასამართლოში იჩივლა (მუხლი 18).....	246
მუხლი 41. საავტორო ხელშეკრულების ბათილობა	247

მუხლი 42. ხელშეკრულების ფორმა	247
დიდა ბილანი თუ ვიქტორ ბელანი? (მუხლები: 17; 37; 40; 44; 47; 59-61).....	247
დავა მეფის შემოქმედებაზე.....	248
სარეკლამო რგოლმა ოჯახი დაუნერია.....	248
ნობელიანტის „ლიკვიდაცია“ (მუხლი: 37; 40).....	249
მუხლი 43. ნაწარმოების შექმნის ხელშეკრულება	250
ჯესპერ კიდი მუსიკას წერს „Hitman-თვის“.....	251
ახალი თამაშების შექმნა.....	251
„Uranium“ მუსიკას წერს „Ballerium-თვის“.....	251
ელტონ ჯონი აბრამოვიჩის შესახებ მიუზიკლს წერს (მუხლები: 5; 40; 42).....	251
აბრამოვიჩი მწვრთნელს აჩუქებს (მუხლები: 40; 42; 44).....	252
შერლოკ ჰოლმსის გაგრძელება (მუხლები: 18; 35; 37).....	252
ახალგაზრდა „გენიოსი“ (მუხლი 58).....	253
მუხლი 44. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება	253
ემინემს სიტყვის გატეხვა ძვირი უჯდება.....	254
აენსი (მუხლები: 18; 40; 42-43).....	254
კანონის ზეიმი რუსეთში (მუხლები: 40; 42; 43).....	254
თიპი VI. მიმღივნაჲმ უფლებებში	255
მუხლი 45. მომიჯნავე უფლებები	255
მუხლი 46. მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტები	255
„როლსენის“ DVD (მუხლები: 48; 52; 58-66).....	256
ვინაა მომიჯნავე უფლებათა სუბიექტი? (მუხლები: 4; 45; 47).....	257
როლში შეჭრა.....	257
მუხლი 47. შემსრულებლის უფლებები	258
კიდევ ერთი „THE DOORS“.....	259
ორი „Blue“ (მუხლები: 17; 33).....	260
ემინემმა თვითონაც იჩივლა (მუხლები: 58-59).....	260
როზენბაუმი „LG-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 57-60).....	261
ბრიუს უილისის კონორარი – კონცა.....	261
მადონას სიმღერა მოჰპარეს.....	262
უცნაური მუსიკალური ინსტრუმენტები და შემსრულებლები.....	262
ვისია „შენ თუ ჩემთან დარჩები?“ (მუხლები: 17-18; 58-60).....	263
შვარცენგერის ხმა და სახე წართვეს.....	263
შვარცენგერის ფსევდონიმი (მუხლი 17).....	264
რობერტ დე ნირო და ალ პაჩინო „ნათლიმამაში“ (მუხლი 13).....	264
მარადონა ჩინელების წინააღმდეგ.....	264

მუხლი 48. ფონოგრამის დამამზადებლების განსაკუთრებული უფლებები.....	265
Eminem და მოტყუებული მეკობრეები (მუხლები: 58-62).....	266
„Napster“ ისევ მოქმედებს.....	266
მუხლი 49. ვიდეოგრამის დამამზადებლების განსაკუთრებული უფლებები.....	267
რუსები ამერიკასაც უტყვენ (მუხლები: 15; 17-18; 48).....	267
„ავრორა“ დაწაგრეს (მუხლები: 15; 17).....	268
მუხლი 50. მუწყებლობის ორგანიზაციის განსაკუთრებული უფლებები.....	269
ძაღვების ტელეარხი.....	270
ტელეოპერატორმა უფასო ბლოგი დაახურვინა (მუხლები: 58-60).....	270
სან-რემოს მუსიკა მთიპარეს (მუხლები: 18; 58-60).....	271
მუსიკალურ ნაწარმოებზე თვალთვალი (მუხლები: 6; 58-62).....	271
მომიჯნავე უფლებები ტელეშიც დაირღვა (მუხლები: 51-52).....	271
ტესტური რეჟიმით უფლებების დარღვევა.....	272
პაბებში ტელეტრანსლირება შესაძლებელია.....	272
მუხლი 51. მომიჯნავე უფლებათა ობიექტების თავისუფალი გამოყენება.....	273
დავა „ბინსური ცეკვების“ ერთი ფრაზის გამო (მუხლი 58).....	274
Wu-Tang პაროდისტა (მუხლები: 5; 23; 58).....	274
მოუნაქნის „ბაიერნის“ საავტორო უფლება.....	275
მუხლი 52. მოგების მიღების მიზნით გამოცემული ფონოგრამის გამოყენება.....	275
ოლეგ ტაბაკოვმა სასამართლოში იჩილა (მუხლები: 48; 58-60).....	276
მუსიკა ინტერნეტში (მუხლები: 60; 64-66).....	277
მუხლი 53. საეთერო მუწყებლობის ორგანიზაციის მიერ შესრულების ან გადაცემის ჩაწერა მოკლევადიანი სარგებლობისათვის.....	277
თავი VII. მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებები.....	278
(მუხლები: 54-56).....	278
მუხლი 54. მონაცემთა ბაზის დამამზადებელი.....	278
მოჭადრაკის უფლებები (მუხლები: 19; 28-30; 55-56).....	279
მუხლი 54 ¹ . მონაცემთა ბაზის ღებონირება.....	280
მუხლი 55. მონაცემთა ბაზის კანონიერი მოსარგებლის უფლებები და მოვალეობები.....	280
მუხლი 56. მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების შეზღუდვა.....	281
თავი VIII. მომიჯნავე უფლებებისა და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების მონაწილეთა პალა.....	281
მუხლი 57. მომიჯნავე უფლებათა მოქმედების ვადები.....	281
ელიტ პიფის უცნობი სიმღერები (მუხლი 47).....	283

„U2-ს“ თიოქმის უცნობი ჩანაწერი (მუხლები: 47-48).....	283
ჭამა, სექსი და ღები იშხნელები (მუხლები: 31; 32; 35).....	283
ოთავი IX. საავტორო, მომთხრობ და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დაცვა.....	284
მუხლი 58. საავტორო, მომთხრობ და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დარღვევა.....	284
„პარი პოტერი“ და „ტანია გროტერი“ (მუხლები: 33; 59-61).....	289
ჯონ როულინგმა სასამართლო პროცესი მოიგო (მუხლები: 9; 17-18; 35; 59-61).....	290
მონე – პიკასოს შთაგონება (მუხლები: 13; 33).....	290
ეინეიმი ყოველ წელს პლაგიატობს.....	291
ავრილ ლავინი პლაგიატობას არ აღიარებს (მუხლები: 22; 51).....	291
ტელევიზიის მადლობა და რეკლამა (მუხლები: 59-60).....	292
მწერალი უჩივის ანიმაციური ფილმის ავტორებს (მუხლები: 5; 18; 59-60).....	292
„უკვდავი“ და „გუდბაი ლენინ“ (მუხლი 40).....	292
„ოსკარი“ შეიძლება ჩამოართვან (მუხლი 12).....	293
ლამის გუშაგი (მუხლები: 17; 25).....	294
„ნემოს ძებნაში“ (მუხლები: 17-18; 59-60).....	294
ოლიმპიური დათუნია (მუხლები: 59-61).....	295
ჟორჟ ბიზე პლაგიატი (მუხლები: 10; 13; 32).....	296
ამერიკული ლიტერატურის საკონაროლა.....	296
ესპანელი ნობელიანტის სირცხვილი (მუხლი 9 ¹).....	297
ბრაზილიელის გაბრაზება (მუხლი 5).....	298
უელებეიკ იწერდა?	299
დენ ბრაუნი პლაგიატი არ აღმოჩნდა (მუხლი 5).....	299
ბობ დილანის პლაგიატობა (მუხლი 13).....	300
ჯექსონი პლაგიატი და „მეკობრეების“ დამცველი (მუხლები: 59-60).....	301
ბორის აკუნინის პლაგიატობაში სდებდნენ ბრალს.....	301
„მეკობრული“ პარტია (მუხლები: 59-60).....	302
დავა საბავშვო ენციკლოპედიისათვის (მუხლები: 18; 33; 59-60).....	302
სალვადორ დალის მემკვიდრეები მდიდრებიან (მუხლები: 59-60).....	303
მეკობრეობა (მუხლები: 59-60).....	303
„მეკობრეობის“ ისტორიიდან (მუხლები: 59-62).....	304
მაკარტნის მოპარული „YESTERDAY“.....	305
რატომ არ ისჯებიან არალეგალური მძებნეები?.....	305
ბრიტნი სპირსიცი პლაგიატობს.....	306
ბეიონს ნოულზი გამართლდა.....	306
ლედი გაგა პლაგიატობაში გამოიჭირეს (მუხლები: 11; 17).....	307

ნინო ჩხეიძე არავის ჩამორჩა (მუხლები: 12; 17-18; 31-32).....	307
„შეყვარებული შექსპირის“ ავტორები პლაგიატობენ	308
ბასა ფოცნიშვილის პლაგიატობა	308
„გამარჯობა აფხაზეთო შენი“ (მუხლი 9)	308
„დარჩი ჩემთან“, ანუ „გრძელი ღამე“ (მუხლი 13)	309
ტარივერდიევის 17 გაელვება	309
ჩაკ ბერიც იპარავს?	310
პირველი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა (მუხლები: 12-13; 38-40; 42)	310
მადონა სხვას პარავდა (მუხლები: 17; 47)	310
„ევროვიზია-2007“ საავტორო უფლებათა დარღვევით ჩატარდა (მუხლები: 13; 17; 59-62)	311
შთაგონება, სესხება, ციტირება, გადაბეჭდვა, დამთხვევა, წინასწარმეტყველება თუ პლაგიატობა? (მუხლები: 13; 17; 59-62)	311
„Microsoft“ რუსული ფირმების წინააღმდეგ (მუხლი 17)	313
„Microsoft-ის“ პლაგიატობა	314
მოლიერი კორნელის პარავდა? (მუხლი 6)	315
ვისია მოცარტის „რეკვიემი“? (მუხლები: 13; 17; 32)	315
ესპანეთი ინტერნეტ-მეკობრეობის წინააღმდეგ (მუხლები: 59-60)	315
საქართველოს სამწუხარო პირველი ადგილი	317
პირველი კლასის რეგული (მუხლები: 59-60)	317
აპოლონ ჟორდანია თამაზ ჭილაძის წინააღმდეგ (მუხლები: 59-60)	317
მონანიება (მუხლები: 59-60)	318
ბრიტანეთი ამკაცრებს მეკობრეობასთან ბრძოლას (მუხლები: 59-62)	318
ჩენი ფიოდოროვის შრომების გადამწერი (მუხლები: 59-62)	319
დისერტაციის პლაგიატობა	319
ილუზიონისტის უფლებები	321
მუხლი 59. საავტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დაცვა	321
კომპოზიტორი „მუყურებულ ვეფხვს“ უჩივის (მუხლი 60)	322
საბჭოთა-რუსული კინემატოგრაფიის გამარჯვება (მუხლები: 18; 58)	322
ბობოხიძე „რუსთავი-2-ის“ წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 18; 50)	323
„კარმენი“ და „დედა დედოფალი“ (მუხლები: 15; 17; 18)	323
მობილურებში მუსიკის აკრძალვა	324
ექს-გუბერნატორის ბოდიში (მუხლები: 17; 58; 60)	324
რიკი მარტინი სხვისი ხმით მღერის? (მუხლები: 9; 17; 58)	325
საღვადირო დალის მდივანი დაავადებულს (მუხლები: 17; 58)	326
რასტაფარიანელები შემოსავლის წყარო (მუხლები: 7; 13; 58)	326
ბილ გეიტსი პონოსოვის წინააღმდეგ (მუხლები: 17; 58; 60)	327
„ფეისბუქი“ მოპარულია (მუხლები: 9; 58; 60)	328

ჟვანეცკიმ გაიმარჯვა „ზებრაზე“ (მუხლები: 58; 60)	329
მუხლი 60. კონტრაფაქტული ასლები	329
ჩე გევარამ ფული აშოვინა (მუხლები: 6; 58-59; 61)	330
ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი (მუხლები: 12; 13; 59)	331
არასრულწლოვანი მეკობრე „ადამიანი-ობობას“ ქსელში (მუხლები: 58-59)	332
გაბრიელ გარსია მარკესის „სევდიანი მეძავეები“ (მუხლები: 17; 18)	332
ხანდახან გერმანელებიც არღვევენ კანონს (მუხლი 58)	333
პარლამენტიც არღვევს კანონს (მუხლები: 58-59; 63-66)	333
უფლებების დამრღვევი საიტი (მუხლები: 58-59)	334
ძაღვები კონტრაფაქტიის წინააღმდეგ	334
მუხლი 61. საეცტორო, მომიჯნავე და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების დაცვის საქმეზე საჩჩელის უზრუნველყოფის საშუალებები	334
საბავშვო და საცამწვილო ენციკლოპედია (მუხლები: 58-60)	336
ლუარსაბ თათქარიძე (მუხლები: 11; 17; 53; 60)	336
ტომსკელი მერი პოპინსი (მუხლები: 58-60)	337
ანჯელინა ჯოლი რეჟისორი (მუხლი 58)	337
მუხლი 62. სახელმწიფო პოლიტიკა საეცტორო და მომიჯნავე უფლებათა სფეროში	338
რასთან გვაქვს საქმე? (მუხლები: 11; 17-18; 35; 60-61)	339
ვატიკანი კანონს ცვლის	340
თაპი X. ქონებრივი უფლებათა მართვა კოლექტიურ საფუძველზე	340
მუხლი 63. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის საქმიანობის საკანონმდებლო	340
დავა კინოსტუდია „აისთან“ (მუხლები: 15; 64)	342
მუხლი 63'. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის საქმიანობის საკანონმდებლო	342
მუხლი 64. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის საქმიანობა	343
„THE BEATLES-ის“ გამო კინაღამ ციხეში ჩაჯდა (მუხლები: 17-18; 65-66)	345
მუხლი 65. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართველი ორგანიზაციის უფლებები	345
ფინელებს რუსებიც აჰყენენ (მუხლები: 18; 24)	347
რესტორანი და მუსიკა (მუხლები: 18; 21; 51)	347
პანმეტოკასა და ღობრონრაგოვს თანხას არ უხდის (მუხლები: 64; 66)	348

საჯარო შესრულება? (მუხლები: 4; 18).....	348
მუხლი 66. ქონებრივი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მმართველი ორგანიზაციის მოვალეობები.....	349
აგუტინი, პრესნიაკოვი და სხვები.....	350
ილია რეზნიკი და ავტორთა საზოგადოება (მუხლები: 35-40; 48).....	350
მარჯანიშვილის თეატრი პონორარს იხდის.....	351
ფილიპ კირკოროვმა „აზია“ აზარალა.....	351
NIKITA (მუხლები: 13; 17-18).....	352
თავი XI. გარდამავალი ღებულებები.....	352
მუხლი 67. ამ კანონის ნორმათა გავრცელება ადრე წარმოშობილ ურთიერთობებზე.....	352
სირცხელი პიპოკრატეს (მუხლები: 10; 31-34).....	353
მუხლი 67. ამ კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით გასატარებელი ღონისძიებები ამოღებულია.....	353
თავი XII. დასკვნითი ღებულებები.....	353
მუხლი 68. ძალადაკარგული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები.....	353
მუხლი 69. კანონის ამოქმედება.....	354
მაგალითების მუხლობრივი საძიებელი.....	355
სარჩევი.....	358

კომპ. უზრუნველყოფა თამარ სტეფანაძე

გამომცემლობა „მერიდიანი“,

აღ. ყაზბეგის გამზ. №45

E – mail: meridiani777@gmail.com ტ. 239-15-22